GRØNLAND 1987

Kalaallit Nunaat

ÅRBOG

Statsministeriet

Publikationer om Grønland udsendt af offentlige insitutioner m.v. 1987

Generelt:
Nalunaerutit: Grønlandsk Lovsamling 1986.*
Serie A. Love og bekendtgørelser.
Serie B. Kommunale vedtægter, cirkulærer m.v.
Serie C. Lønningsbestemmelser, overenskomster m.v.
Serie D. Grønlands Hjemmestyres love, forordninger, bekendtgørelser.
Grønlandsk Lovregister 1986.*
Greenland in figures (Statsmin., Grønlandsdep.).
Grønland 1988 (lommebog). (Grl.'s Hjemmestyre).*

Politiske og administrative forhold:
Årsberetning 86, Danmarkskontoret. (Grønlands Hjemmestyre).*
Beretning for De grl. kommuners Landsforening april 1986/87.*

Befolkning:
Grønlands befolkning 1. januar 1987 (Statsmin., Grønlandsdep.).
Befolkningsprognose for Grønland 1986-2000. (Q-data, Grønlands Hjemmestyre).

De offentlige finanser:
Statsregnskabet 1986.
KNI. Beretning og regnskab 1987.*
Landskassens regnskab 1986.*

Teknisk virksomhed:
GTO-rapport 1986 (Grønlands tekniske Organisation).*
Energiplan for Grønland (GTO).
Energiforsyning i arktiske områder (Grønland). (Selskabet for arktisk teknologi, adr. GTO).
Industriel udvikling af arktisk teknologi. Høring om Grønland 12.-13. maj 1987 (Formidlingsrådet, Teknologistyrelsen).

Erhverv:
Fællesrådet vedrørende mineralske råstoffer i Grønland. Beretning for perioden 1. juli 1986 til 30. juni 1987.
Dokumenter 1987.
Specifications of mineral concessions and licences in Greenland as of June 30., 1987 (Råstofforvaltningen for Grønland).
Oversigt over rapporter m.m. vedrørende vandkraftundersøgelser i Grønland pr. 30. juni 1987. (Råstofforvaltningen for Grønland).
Redegørelse om Statens salg af aktier i Kryolitselskabet Øresund A/S. (Justitsministeriet).

Indkomster og forbrug, priser, afgifter og skatter:
Statistiske efterretninger 1987, Færøerne og Grønland, nr. 1 og 2: Selvangivelsesundersøgelsen, Grønland 1984.
Arbejdsgivernes lønsummer. Grønland 1984.
Atuisoq. Forbrugerblad. Grønlands Hjemmestyre. Tusarliivik.*
Løn- og ansættelsesforhold i Grønland. (Statsmin., Grønlandsdep.).

Arbejdsmarkedsforhold:
Beskæftigelsesundersøgelse for Grønland pr. 31. marts 1987. nr. 5, 1987 (Foreløbig undersøgelse). (Q-data, Grønlands Hjemmestyre).

Udenrigshandel:
Statistiske efterretninger 1987, Færøerne og Grønland, nr. 5: Grønlands udenrigshandel januar-december 1986.
Udenrigshandelstal for Grønland, jan.-sept. 1986. Nr. 1, 1987. (Q-data, Grl.'s Hjemmestyre).
Grønlands eksport fordelt på lande, 2. kvt. 1985 - 3. kvt. 1986. Nr. 2, 1987. (Q-data, Grønlands Hjemmestyre).

Sociale forhold:
Alkoholrådets årsberetning. (Socialdirektoratet, 1987.)

Boligforhold:
Boligbyggeriet i Grønland 1985, 1966-85 og behovet 1986-2000. (Statistiske meddelelser fra Ministeriet for Grønland nr. 105).

Retsvæsen:
Tidsskrift for Grønlands retsvæsen.
Statistiske efterretninger 1987, Færøerne og Grønland, nr. 4: Kriminalretlige afgørelser i Grønland 1979-83.

Sundhedsvæsen:
Sundhedsvæsenet i Grønland. Årsberetning 1985. (Sundhedsforvaltningen i Grønland).
Betænkning vedrørende det grønlandske sundhedsvæsens fremtid. (M.f.G.).*
Grønlandsk/Dansk sygehusparlør. (M.f.G.).*

Skole:
Den grønlandske folkeskole 1985-86 (Kultur- og undervisningsdirektoratet 1987).*
Lærer i Grønland 1988 (Kultur- og undervisningsdirektoratet)*

Kultur:
Landsbibliotekets Groenlandica samling (Det grønlandske Landsbibliotek).

Videnskabelig virksomhed:
Meddelelser om Grønland. (Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland, (KVUG)).*
Forskning i Grønland/Tusaut, tidsskrift. (KVUG).*
Newsletter. (KVUG).
Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser. Årsberetning.
Grønlands Geologiske Undersøgelser. Årsberetning.

---

*Dansk/grønlandsk tekst.

GRØNLAND 1987

Kalaallit Nunaat

ÅRBOG

Statsministeriet
Grønlandsdepartementet
18. årgang 1988

Statsministeriet
Grønlandsdepartementet,
Hausergade 3,
1128 København K.
01 13 68 25

Trykt på genbrugspapir

Indholdsfortegnelse

	Tekst side	Tabeller side
FORORD	7	
1. POLITISKE OG ADMINISTRATIVE FORHOLD	11	-
A. Staten	11	
B. Grønlands Hjemmestyre	14	
C. Kommunerne	21	
D. Forholdet til udlandet	25	
2. GEOGRAFI OG KLIMA	29	315-317
3. BEFOLKNING	33	318-348
A. Befolkningens størrelse.....	33	
B. Befolkningens geografiske fordeling	36	
C. Befolkningens bevægelser	42	
D. Vielser og skilsmisser	51	
E. Befolkningens fordeling på ægteskabelig stilling, køn, fødested m.v.....	52	
F. Befolkningens fordeling på alder,køn og fødested.....	53	
G. Ændringer i aldersfordelingen	54	
H. Befolkningsprognose til år 2000	58	
4. DE OFFENTLIGE FINANSER	67	349-359
A. De samlede udgifter	68	
B. Udgifterne fordelt efter formål	71	
C. Finansieringen	75	
D. Hjemmestyrets økonomi	77	
E. Kommunernes økonomi	80	
F. Skatter og afgifter.....	82	
5. FYSISK PLANLÆGNING, FREDNING, MILJØBESKYTTELSE M.V.....	88	-
A. Fysisk planlægning	88	
B. Bygningsmyndighed	90	
C. Fredning	90	
D. Miljøbeskyttelse iøvrigt	92	
6. OFFENTLIGE VÆRKER m.v.....	93	360-365
7. SAMFÆRDSEL	100	366-369

	Tekst side	Tabeller side
8. ERHVERV	106	370-385
A. Fiskeri	107	
B. Fangst og jagt	120	
C. Fåreavl og rensdyravl	124	
D. Handel	126	
E. Bygge- og anlægsvirksomheder, håndværk og skibsværfter	130	
F. Efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer og vandkraft	133	
G. Serviceerhverv og andre erhverv	139	
9. IMPORT OG EKSPORT	142	386-389
10. PENGEINSTITUTTER OG FINANSIERINGSFORHOLD	146	390-392
11. INDKOMSTER	152	393-394
A. Skattepligtige indkomster i Grønland	152	
B. Grønlands bruttonationalindkomst	155	
12. FORBRUG, PRISER OG LØN	161	395-400
A. Forbrug i Grønland	161	
B. Priser	164	
C. Løn	168	
13. ARBEJDSMARKEDSFORHOLD	172	401-408
A. Beskæftigelsen fordelt på erhverv m.v.	175	
B. Overenskomst - og lønforhold	177	
C. Ansatte under det offentlige	182	
D. Beskæftigelsessituationen og arbejdsmarkedsforanstaltninger	183	
14. BOLIGFORHOLD	188	409-414
A. Ledelse og administration	188	
B. Boligbyggeriet i 1986 og tidligere	188	
C. Boligbygeriets geografiske fordeling	190	
D. Boligbyggeriet fordelt efter bygherre og finansiering	193	
E. Statens investeringer i boliger	196	
F. Boligmassen og beboelsestætheden	197	
G. Boligbehov	200	
H. Husstandenes boligudgifter	202	
I. Boligsubsidier ydet af staten	204	

	Tekst side	Tabeller side
15. SOCIALE FORHOLD	206	415-416
A. Organisation og ledelse	206	
B. Bistandshjælp	208	
C. Hjælp til børn og unge	211	
D. Hjælpeforanstaltninger til personer med vidtgående handicap	213	
E. Bistandsarbejdet i Danmark	213	
F. Øvrige ydelser	215	
G. Alkoholrådet	216	
H. Sociale udgifter	220	
16. RETSVÆSEN	221	417-418
17. POLITI OG KRIMINALFORSORG	224	419-423
18. FORSVAR	229	-
19. SUNDHEDSVÆSEN	232	424-428
A. Ledelse og organisation	233	
B. Sundhedsvæsenets virksomhed	235	
C. Tandpleje	240	
D. Veterinærhygiejnisk virksomhed	241	
E. Personale	241	
F. Uddannelsesvirksomhed	242	
G. Sundhedsforhold m.v.	247	
H. Økonomi	249	
20. SKOLE	251	429
21. ERHVERVSUDDANNELSE	258	430-435
A. En ny erhvervsuddannelsesreform	259	
B. Erhvervsskoler i Grønland	260	
C. Grønlændere under erhvervsuddannelse	264	
D. Fuldførte uddannelser 1970-85	266	
E. Udgifter til erhvervsuddannelse	268	
22. OPLYSNINGSVIRKSOMHED, KULTURELLE AKTIVITETER M.V.	269	-
23. VIDENSKABELIG VIRKSOMHED	282	-
A. Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser	282	
B. Forskning under grønlandsadm.	284	
C. Forskning under universiteter, læreanstalter og andre institutioner	291	
D. Samfundsforskning	293	

	Tekst side	Tabeller side
24. KIRKE	297	436
25. OFFENTLIGE VALG	299	437-440
LISTE OVER GRØNLANDSKE/DANSKE STEDNAVNE.....	306	
ENGLISH TRANSLATION TO TABLES.....	441	
STIKORDSREGISTER:		
DANSK (for tekst og tabelafdeling).....	459	
GRØNLANDSK	475	
ENGLISH	479	

Signaturforklaring.

-	Nul.
0	Mindre end ½ af den anvendte enhed.
.	Tal kan efter sagens natur ikke forekomme.
..	For usikker til at kunne angives eller udeladt af diskretionshensyn.
...	Oplysninger foreligger ikke.

Forord

Hermed udsendes 18. årgang af ministeriets årsberetning (årbog). Den er som tidligere opdelt i en tekstafdeling og en tabelafdeling.

Der er naturligvis lagt vægt på at beskrive begivenheder i 1987, men de er normalt sammenlignet med udviklingen i tidligere år. Der er også i et vist omfang omtalt forhold, der er planlagt gennemført efter 1987. På enkelte områder har det desværre ikke været muligt at få oplysninger om udviklingen til og med 1987.

I årbogen for 1986 blev bl.a. kapitlerne om de politiske og administrative forhold, om de offentlige finanser, om indkomstforholdene og om sundhedsvæsenet udbygget, og i 1987 er der især gjort mere ud af kapitlerne om boligforhold, om kulturelle aktiviteter og om de videnskabelige undersøgelser.

Tabelafdelingen er tresproget (dansk, grønlandsk og engelsk), Der er udarbejdet et stikordsregister på alle tre sprog for tabelafdelingen, og for tekstafdelingen tillige på dansk.

Af hensyn til engelsksprogede læsere er der udarbejdet oversigter med oversættelse af overskrifter til figurerne og til taloversigterne i teksten i tekstafsnittet. Oversigten kan rekvireres.

Redaktionen modtager fortsat med tak reaktioner fra læserne.

Vi takker Grønlands Hjemmestyres Danmarkskontor for beredvillig indsats med grafiske afbildninger.

Redaktionen er afsluttet 1. juli 1988.

SIULEQUT

Matumuuna nassiunneqarpoq ministereqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa (ukiumoortumik atuakkiaq) 18-issaaneersumik saqqummersoq. Siuliinisulli oqaasertai tabel-illu immikkoortitaapput.

1987-imi pisimasut allaaserineqarnissaat soorunami pingaartinneqarpoq, nalinginnaasumilli ukiuni siuliini ineriartornermut sanilliunneqartarput. Aammattaaq pissutsit 1987-ip kingornagut naammassiniagassatut pilersaarutigineqartut annertunngikkaluamik eqqartorneqarput. Pineqartuni ataasiakkaani ajoraluartumik paasissutissat 1987 tikillugu ilanngullugulu ingerlasimanermut tunngasut pissarsiarineqarsinnaasimanngillat.

Ukiumoortumik atuakkiami 1986-imoortumi kapitalit naalakkersuinermut ingerlatsinermullu, pisortat aningaasaateqarnerannut, aningaasarsianut peqqinnissamullu tunngasut annertusagaasimapput, taavalu 1987-imi pingaartumik kapitalit inissaqartitsiniarnermut, kulturikkut suliniutinut aammalu ilisimatuutut misissuinermut tunngasut aallunneqarnerusimapput.

Tabel-it oqaatsit pingasut atorlugit (qallunaatut, kalaallisut tuluttullu) allattugaapput. Tabel-inut tunngatillugu oqaatsit taakku pingasut atorlugit nassuiaatinik nalunaarsuutitaqarpoq, aammalu oqaasertaanut tunngatillugu aamma qallunaatut.

Atuartussat tuluttut oqaaseqartuusut pillugit figur-it qulequtaasa oqaasertaannillu kisitsisit nalunaarsuutit qulequtaasa nutserneri allattorneqarput. Allattorsimaffik taanna piniarneqarsinnaavoq.

Aaqqissuisut suli atuartut qisuariartassappata qujasassapput.

Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat Danmarkimi allaffiat qutsavigaarput nassuiaatitigut ikiuukkumasimammat.

Aaqqissuineq naammassivoq 1. juli 1988.

PREFACE

This yearbook is the 18th volume of the yearbook published by the Ministry for Greenland. Like in previous years it is divided into a text section and a tabel section.

It has, of course, first of all been attempted to describe events during 1987, and they are normally compared with the development in previous years. To a certain degree it has been attempted to describe the state of things that were planned carried out after 1987. As regards a few subjects we have, unfortunately, not been able to obtain information on the development up to and including 1987.

In the 1986-yearbook the chapters dealing with the political and administrative conditions, the public finances, the income situation and the public health service have been improved, and for the year of 1987 the chapters on the housing conditions, the cultural activities and the scientific research have been dealt with more thoroughly.

The table section is in three languages (Danish, Greenlandic and English). Furthermore, a subject index has been compiled in the three languages regarding the table section, but for the text section only in Danish.

In consideration of English speaking readers translations have been made of lists of the headings to diagrams and tables related to the text section. These lists are obtainable on request.

We are grateful to the Denmark-office of the Greenland Home Rule authorities for their ready assistance with graphic reproductions.

Any reactions from the readers are welcomed by the Editor.

The editorial deadline is July 1, 1988.

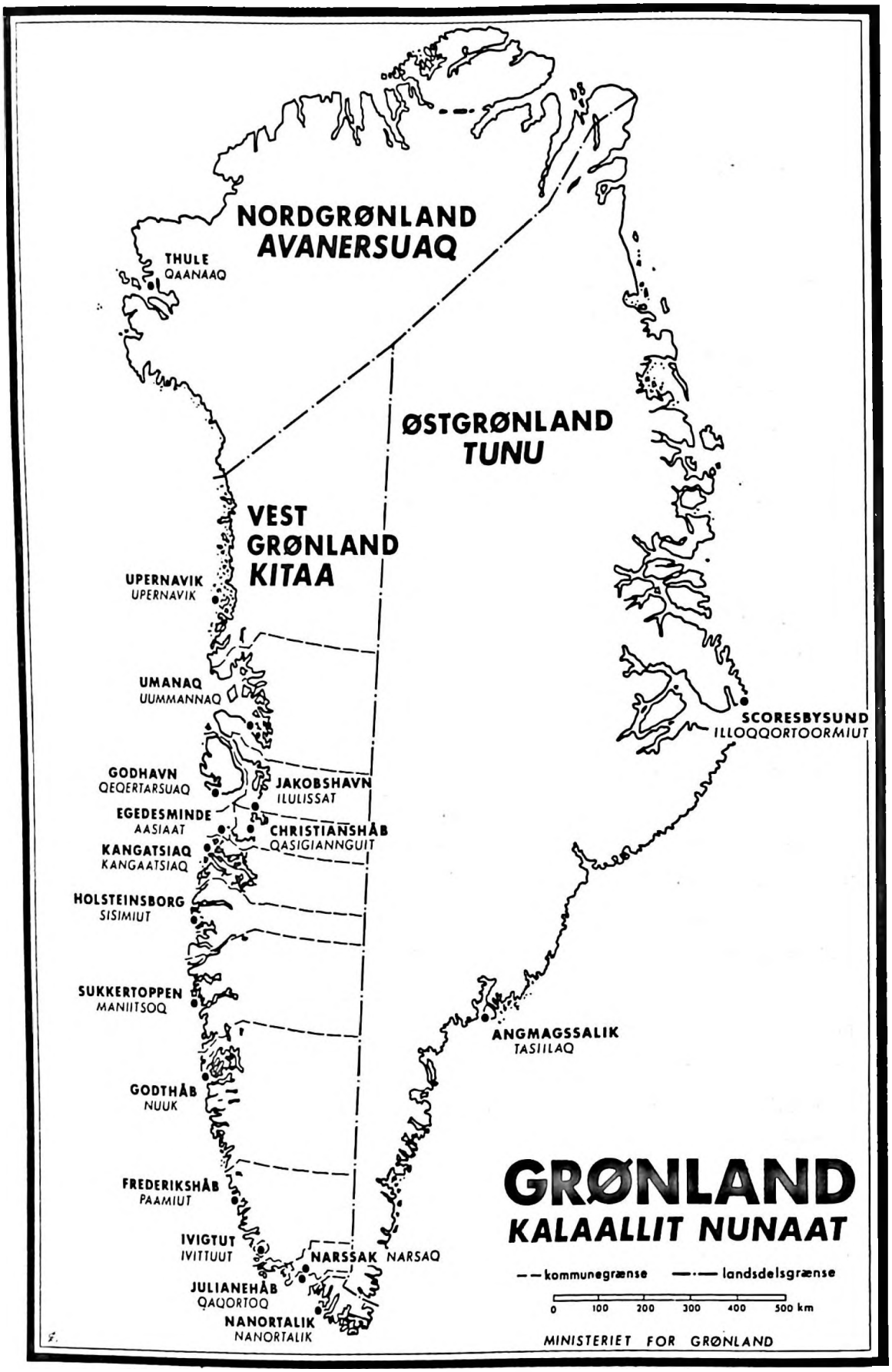

GRØNLAND. LANDSDELE OG KOMMUNER.

1. Politiske og administrative forhold

Udviklingen på det politiske og administrative område beskrives i dette afsnit i store træk med hovedvægt på ændringer i den sidste halve snes år.

A. Staten

FOLKETINGET

Siden 1953 har Grønland som bestemt i grundloven valgt 2 medlemmer til Folketinget, jfr. kapitel 25.

Love fra før grundloven af 1953 gælder ikke for Grønland, medmindre det fremgår af loven, at den (også) skal gælde for Grønland. Love efter dette tidspunkt omfatter derimod Grønland, medmindre loven udtrykkeligt bestemmer det modsatte, eller det klart fremgår af lovens indhold, at den vil være uden virkning for Grønland. Der må derfor ved udarbejdelsen af lovforslag, som ikke udelukkende vedrører Grønland, tages stilling til, om loven skal omfatte Grønland. Hvis det ikke er tilfældet, må der i loven indsættes en bestemmelse om, at den ikke gælder for Grønland, evt. suppleret med en tilføjelse om, at ikraftsættelse i Grønland kan ske ved kgl. anordning.

Forslag til love, der udelukkende vedrører Grønland, skal forelægges hjemmestyret til udtalelse, inden de fremsættes for Folketinget, og love iøvrigt, der har særlig betydning for Grønland, skal forelægges hjemmestyret, inden de sættes i kraft.

Ved folketingsvalget i september 1987 blev Otto Stenholdt genvalgt, Preben Lange blev erstattet af Hans-Pavia Rosing. Ved valget i maj 1988 blev begge genvalgt.

Lovforslag, der alene vedrører Grønland, behandles i Udvalget vedrørende Grønlandslove, der nedsættes i begyndelsen af hver folketingssamling. Udvalget har 17 medlemmer, og partierne er repræsenteret i forhold til antallet af medlemmer i Folketinget.

De grønlandske folketingsmedlemmer er medlemmer af udvalget, hvis formand i 1987 var Otto Steenholdt.

I 1979 blev der nedsat et kontaktudvalg mellem Folketinget og Grønlands Landsting. Udvalget er tænkt som et forum for en gensidig orientering om grønlandske forhold. Folketinget er repræsenteret ved Folketingets præsidium (5 medlemmer), og landstinget har 6 medlemmer. De to grønlandske medlemmer af Folketinget er også med i udvalget.

I 1987 blev der ud over det i årbogen 1986 nævnte lovforslag om etablering af et selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland bl.a. vedtaget lovforslag om ændring af loven om tilskud til Grønlands Hjemmestyre og de grønlandske kommuner, ligesom visse ændringslove til aktieselskabsloven, anpartsselskabsloven og årsregnskabsloven blev sat i kraft i Grønland ved kgl. anordning.

STATSADMINISTRATIONEN

Der blev i 1987 gennemført store ændringer. Ved begyndelsen af 1987 hørte de fleste statslige opgaver under Ministeriet for Grønland og de dertil knyttede direktorater: Grønlands Geologiske Undersøgelse (GGU) og Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser (GFM). Ministeriets opgaver omfattede bl.a. sundhedsvæsen, drift af forsvarsområderne, sager vedrørende folketingsvalg, forholdet til hjemmestyret og kommunerne, retsvæsen, miljøbeskyttelse, investeringsplanlægning, løn- og personalesager, budgetter og regnskab samt statistik. Under ministeriet hørte endvidere sekretariatet for Kommisionen for videnskabelige Undersøgelser, jfr. kapitel 23.

Opgaver i Grønland administreres også af andre ministerier, f.eks. Forsvarsministeriet (Grønlands Kommando og fiskeriinspektion), Justitsministeriet (politiet og kriminalforsorgen), Trafikministeriet (luftfartslovgivning, Meteorologisk Institut og flyveradio og -vejrtjeneste), Arbejdsministeriet (arbejdstilsyn) og Socialministeriet (arbejdsskadeforsikring).

Råstofforvaltningen sorterede ligeledes ved begyndelsen af 1987 under Ministeriet for Grønland. 1. juli 1979 blev der oprettet et dansk/grønlandsk fællesråd vedrørende mineralske råstoffer i Grønland bestående af 10 medlemmer og en formand. Regeringen og landsstyret udpeger hver 5 medlemmer, medens landsstyreformand Jonathan Motzfeldt i indeværende 4-årsperiode fra 1. juli 1987 af dronningen er udnævnt til formand efter fælles indstilling fra regering og landsstyre. Alle sager af nogen betydning på råstofområdet drøftes i fællesrådet, der afgiver indstilling til landsstyret og regeringen, som i fællesskab træffer beslutning i alle væsentlige spørgsmål, herunder koncessionsudstedelse m.v. Samtidig oprettedes en råstofforvaltning for Grønland, der bistået af GGU, GFM og GTO varetager den centrale administration på råstofområdet. Råstofforvaltningen er tillige sekretariat for fællesrådet.

Ministeriet for Grønland blev nedlagt med virkning fra 10. september 1987, idet visse opgaver blev overført til fagministerier og resten til et særligt departement - Grønlandsdepartementet - under Statsministeriet. Sager vedrørende undergrunden, herunder Råstofforvaltningen samt GGU og miljøafdelingen i GFM, blev overført til Energiministeriet, medens sager vedrørende sundhedsvæsenet blev overført til det nyoprettede sundhedsministerium.

Det er besluttet, at Grønlandsdepartementet nedlægges ved udgangen af 1988. Grønlands retsvæsen vil blive overført til Justitsministeriet og forsvarsområderne til Forsvarsministeriet, medens de koordinerende funktioner placeres i Statsministeriet. Endvidere er det planlagt, at Grønlands Hjemmestyre overtager en række områder pr. 1. januar 1989, jfr. B.

Rigsombudsmanden er efter lov om Grønlands Hjemmestyre rigsmyndighedernes øverste repræsentant i Grønland og koordinerer i denne egenskab statens aktiviteter i Grønland. Som formand for Sundhedsbestyrelsen og Oversundhedskommissionen har rigsombudsmanden ledelsen af det grønlandske sundhedsvæsen (se kapitel 19). Rigsombudsmanden overværer landstingets samlinger og udtaler sig om landstingslove og landstingsforordninger. Disse og

øvrige generelle retsforskrifter, der udstedes af hjemmestyret, sendes til ham bl.a. som led i den egentlige kundgørelsesprocedure. Rigsombudet forestår afholdelse af valg til Folketinget samt eventuelle folkeafstemninger, der vedrører forhold i både Grønland og Danmark. Politivedtægter og andre kommunale vedtægter om f.eks. hunde- og husdyrhold forelægges og stadfæstes af rigsombudsmanden, der efter bemyndigelse ligeledes udsteder opholdstilladelser til forsvarsområderne til personer, som har bopæl i Grønland. Som overøvrighed varetager rigsombudet på samme måde som statsamterne i Danmark familieretslige anliggender såsom vielser, separation og skilmisser, bidragsfastsættelse samt adoptions- og navnesager. Herudover varetager rigsombudet sekretariatsfunktionen i Det sociale Ankenævn, der er nedsat af hjemmestyret. Endelig har rigsombudet en lang række repræsentative forpligtelser, bl.a. i forbindelse med officielle besøg i Grønland.

Udkast til administrative forskrifter, der udelukkende vedrører Grønland, skal forelægges hjemmestyret til udtalelse inden udstedelsen, og forskrifter, der iøvrigt har særlig betydning for Grønland, skal forelægges hjemmestyret, inden de sættes i kraft.

B. Grønlands Hjemmestyre

Efter en vejledende folkeafstemning i Grønland blev loven om Grønlands Hjemmestyre sat i kraft fra 1. maj 1979. Hjemmestyret består af et folkevalgt landsting og en forvaltning, der ledes af landsstyret.

Som nævnt i hjemmestyrekommissionens betænkning (837/1978) er hovedformålet med indførelse af hjemmestyre at overføre kompetence og dermed ansvar fra danske politiske myndigheder til grønlandske politiske myndigheder, som ikke alene skal forvalte opgaverne, men også fastsætte reglerne og have et selvstændigt økonomisk ansvar for opgavernes løsning. Overtagelsen af et sagsområde kan enten ske således, at hjemmestyret selv overtager finansieringen af det pågældende område eller således, at der

ydes et statstilskud til hjemmestyret til varetagelse af området. For selvfinansierede områder overtager hjemmestyret den fulde lovgivningskompetence med hjemmel i selve hjemmestyreloven. Da lovgivningsmyndighed og bevillingsmyndighed ikke bør adskilles, sker overførslen af sagsområder, hvortil der ydes statstilskud, derimod ved særlige bemyndigelseslove, der fastlægger en ramme i form af nogle få hovedprincipper for det enkelte område, men overlader den nærmere regelfastsættelse til hjemmestyret.

Statstilskuddet ydes i form af et samlet bloktilskud med hjemmel i særlige love, der gælder for 3-årsperioder, den seneste for årene 1988-90.

Indholdet af hjemmestyret er beskrevet i et resumé i kommissionens betænkning bind I, og dette resumé er medtaget i årsberetningen for 1978.

Efter at hjemmestyreordningen blev gennemført pr. 1. maj 1979 har hjemmestyret næsten hvert år overtaget nye områder, og takten i overtagelsen af de væsentligste sagsområder er vist nedenfor:

1. maj 1979
Grønlands styrelsesordning og styrelsesordning for kommunerne.
1. januar 1980
Skatter og afgifter, socialvæsenet, folkeskolen, kirken, radio- og fjernsyn, biblioteksvæsen, fritidsvirksomhed, arbejdsanvisning og erhvervsvejledning samt regulering af tilgang af arbejdskraft til Grønland.
1. november 1980
Regulering af erhvervsmæssigt grønlandsk fiskeri, fangst m.v. (delvist - resten af området blev overtaget 1. januar 1985).
1. januar 1981
Erhvervsmæssige uddannelser, bistandsvirksomhed for grønlændere i Danmark, fredning, landsplanlægning, byplanlægning og bygningsmyndighed samt højskoler og museer.
1. januar 1984
Stednavne i Grønland.

1. januar 1985
Den kongelige grønlandske Handels (KGH's) produktions- og salgsvirksomhed, regulering af adgang til produktion og salg af grønlandske produkter, erhvervsstøtteordningen og næringslovgivningen.
6. juni 1985
Kompetencen vedr. et særligt grønlandsk flag.
1. november 1985
Den fulde kompetence til at foretage indgreb i overenskomstmæssigt varslede konflikter (genetablering af fredspligt) på det offentlige, ikke statslige arbejdsmarked og desuden kompetencen til at fastsætte bestemmelser vedr. regulering af løn- og ansættelsesforhold iøvrigt på det private arbejdsmarked.
1. januar 1986
Resten af KGH's virksomhed samt ansvaret for vareforsyning, besejling, postvæsen, flyvepladser, tilskuddet til den interne flyvning samt konkurrencelovgivning.
1. januar 1987
Boligområdet (boligbyggeri, boligstøtte, boligforvaltning, huslejepolitik og regler om leje). GTO samt ansvaret for forsyning med el, vand og varme, brandvæsenet, havne og veje, ledningsnet for el, vand og varme, kloakering, afvanding, terrænpleje og renovation, bygningsregistrering, telegrafer og telefoner.

Samtidig med overdragelsen af områder blev den overvejende del af personalet ansat under hjemmestyret, jfr. kapitel 13. Ved overdragelsen af GTO og boligområdet blev det statsansatte personale reduceret med ca. 1800, hvoraf godt 1000 var månedslønnede.

På samlingen i april 1988 vedtog Grønlands Landsting at overtage følgende områder fra staten.
1. januar 1989
Miljøbeskyttelse
Grønlands Fiskeriundersøgelser
Lønadministration af offentligt ansatte.

Bemyndigelseslovene skulle ifølge hjemmestyrekommissionen som nævnt kun angive nogle hovedprincipper for det pågældende områ-

de. Hovedparten af de 18 bemyndigelseslove, der var vedtaget ved udgangen af 1987, fastslår alene, at kompetencen overføres til hjemmestyret, der derved omvendt får ansvaret for de pågældende opgaver. I enkelte love fastslås det, at personer med bopæl i Grønland har en given ret (f.eks. adgang til undervisning i folkeskolen, til erhvervsuddannelsesinstitutionerne og til biblioteker). Radioen og fjernsynet skal sikre den størst mulige alsidighed og saglighed i programmerne med afgørende vægt på informations- og ytringsfriheden. Programmerne skal omfatte nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst. Aktuelle samfundsoplysende udsendelser bør indrømmes en særlig placering. Efter loven om biblioteksvæsenet skal der ved udvælgelse af materiale lægges vægt på kvalitet og alsidighed. For socialvæsenets vedkommende pålægges en pligt til "i rimeligt omfang" at forebygge og afhjælpe sociale vanskeligheder. Det eneste konkrete pålæg i lovene er, at der skal være en undervisningspligt på 9 år. Folketinget har således kun i meget begrænset omfang givet retningslinier for, hvilken politik hjemmestyret skal føre efter overtagelsen.

Der er som bilag til loven om Grønlands Hjemmestyre medtaget en liste over sagsområder, som blev forudset overført til hjemmestyret i løbet af en årrække, jfr. årsberetningen for 1978. Af disse opgaver forventes miljøbeskyttelse som nævnt overtaget 1. januar 1989 og sundhedsvæsenet om ca. 5 år.

Bilaget er ikke udtømmende med hensyn til, hvilke områder der kan overdrages, men der er dog områder, der som følge af rigsenheden ikke kan overgå til hjemmestyret. Det drejer sig om:

1. Statsforfatningen, herunder de øverste statsmyndigheder, valgret og valgbarhed til Folketinget, retsplejen og frihedsrettighederne.
2. Statsborgerbegrebet, pas, visa, statssymboler.
3. Udenrigspolitiske anliggender.
4. Forsvar.
5. Rigets finanser, Nationalbanken, seddeludstedelse, mønt, mål og vægt, valuta.
6. De almindelige lovsystemer for personret, familieret, arve-

ret samt formueret.

7. Strafferetspleje, fængselsvæsen.

LANDSTINGET

Ved hjemmestyrets indførelse pr. 1. maj 1979 blev det folkevalgte Grønlands Landsråd erstattet af Grønlands Landsting, der efter valget den 26. maj 1987 består af 27 medlemmer.

Landstinget vælges for en 4-årig periode, jfr. kapitel 25 om offentlige valg. Der kan som i Danmark afholdes valg "i utide". Landsstyreformanden er samtidig landstingsformand. Forhandlingerne ledes af landsstyreformanden. Referat udsendes på grønlandsk og dansk.

Landstinget nedsætter følgende stående udvalg bestående af 3 til 5 landstingsmedlemmer, som ikke er medlemmer af landsstyret: Udvalg for Økonomisk planlægning (finansudvalget), Udvalg for revision af landskassens regnskaber, Udvalg til gennemgang af redegørelser for tidligere af landstinget behandlede sager, og udvalg til gennemgang af beretning fra landsstyret. Nedsættelsen af disse udvalg er pligtmæssig i henhold til landstingslov om Grønlands Landsting.

Derudover nedsætter landstinget en række andre udvalg, f.eks. det sociale udvalg, erhvervsudvalget og kultur- og undervisningsudvalget.

Statens tilsynspligt overfor kommunerne blev overtaget af hjemmestyret, og tilsynet udøves af Tilsynsrådet for de grønlandske kommuner. Rådet består af 5 medlemmer: et landsstyremedlem (formand), 3 medlemmer valgt af landstinget blandt dets medlemmer og 1 medlem udpeget af De grønlandske Kommuners Landsforening. Rådet skal føre tilsyn med, at kommunalbestyrelsen overholder gældende bestemmelser og forskrifter og bl.a. godkende visse økonomiske dispositioner og vedtægter. Tilsynsrådet skal endvidere fastsætte regler for bl.a. diæter og honorarer til kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Der blev i 1987 afholdt 2 samlinger i Nuuk/Godthåb (11. og 12. marts og 9. oktober - 1. november). På martsmødet blev der udskrevet valg, medens der på efterårssamlingen blev drøftet mangfoldige emner, enten i form af forslag til landstingslove eller forordninger eller i forbindelse med redegørelser om forskellige forhold ønsket af landstinget eller landsstyret. Mere konkrete emner, bl.a. vedrørende lokale forhold, drøftes under de såkaldte fredagsforespørgsler. De væsentligste generelle emner er omtalt i kapitlerne i årbogen.

LANDSSTYRET

Landsstyret vælges af landstinget. Det har siden valget i 1984 bestået af en landsstyreformand og 6 andre landsstyremedlemmer. Partiet Siumiut er repræsenteret med 5 medlemmer og partiet Inuit Ataqatigiit med 2 (se fodnote).

Efter valget den 26. maj 1987 blev landsstyrets sammensætning og organisation ændret. Landsstyrets sammensætning og fordelingen af opgaverne fremgår af omstående oversigt over landstyrets organisation. Jonathan Motzfeldt fortsatte som landsstyreformand og fik kirke samt radio og fjernsynsvirksomhed under sit område. Jens Lyberth blev landsstyremedlem for kultur, uddannelse og arbejdsmarked og Kaj Egede landsstyremedlem for bygder og yderdistrikter. Stephen Heilmann og Hendrik Nielsen gled ud af landsstyret, medens Moses Olsen, Josef Motzfeldt og Arqaluk Lynge fortsatte som hidtil. Josef Motzfeldt fik dog også ungdomsspørgsmål under sig. MfG's opgaver inden for boligområdet og GTO sorterede fra 1. januar 1987 under Aqqaluk Lynge, der også efter valget blev landsstyremedlem for miljø og byplanlægning, som tidligere hørte under landsstyreformanden. Der blev oprettet et særligt direktorat for boliger, teknik og miljø.

Emil Abelsen har siden november 1987 og indtil april 1988 under Moses Olsens sygdom fungeret som landsstyremedlem for fiskeri og industri.

I juni 1988 valgte landstinget (Siumut og Atassut) et nyt landsstyre bestående af 5 medlemmer fra Siumut.

Landsstyrets organisation 1988 (februar).

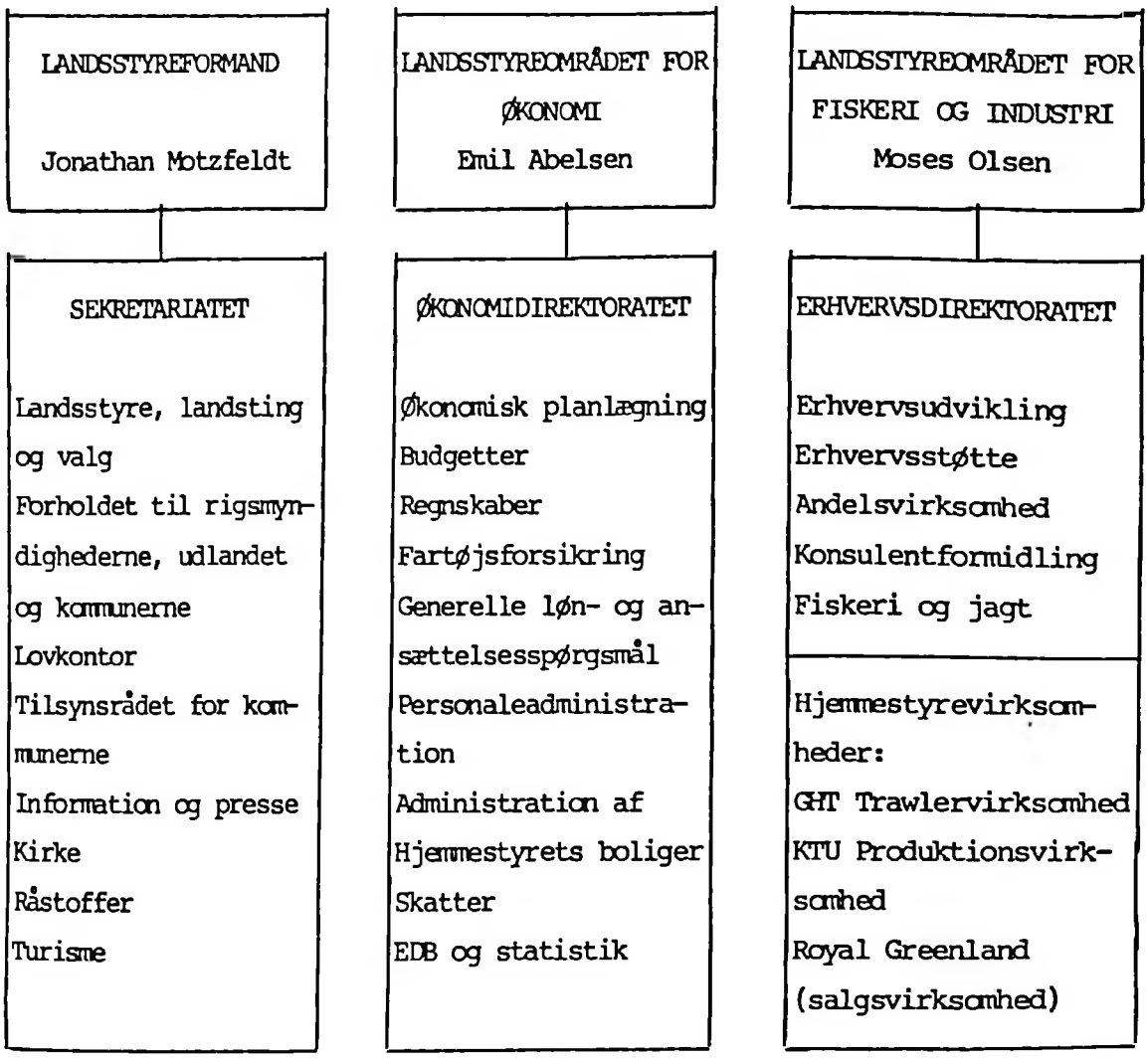

Josef Motzfeldt blev i 1988 afløst af Johanne Petrussen som landsstyremedlem for Handel, trafik og ungdomsforhold.

Landsstyremedlemmerne Emil Abelsen og Kaj Egede er ikke medlemmer af landstinget.

Under landsstyret hører desuden et Danmarkskontor. Dets centrale opgaver er at bistå administrationen i Grønland og at repræsentere hjemmestyret i Danmark samt at være serviceorgan for den danske offentlighed og for grønlændere, der bor eller opholder sig midlertidigt i Danmark. Danmarkskontoret er opdelt i 6 afdelinger for: Administration, information, skat, sociale forhold, uddannelse samt kultur og undervisning.

Landsstyrets organisation 1988 (februar) (fortsat).

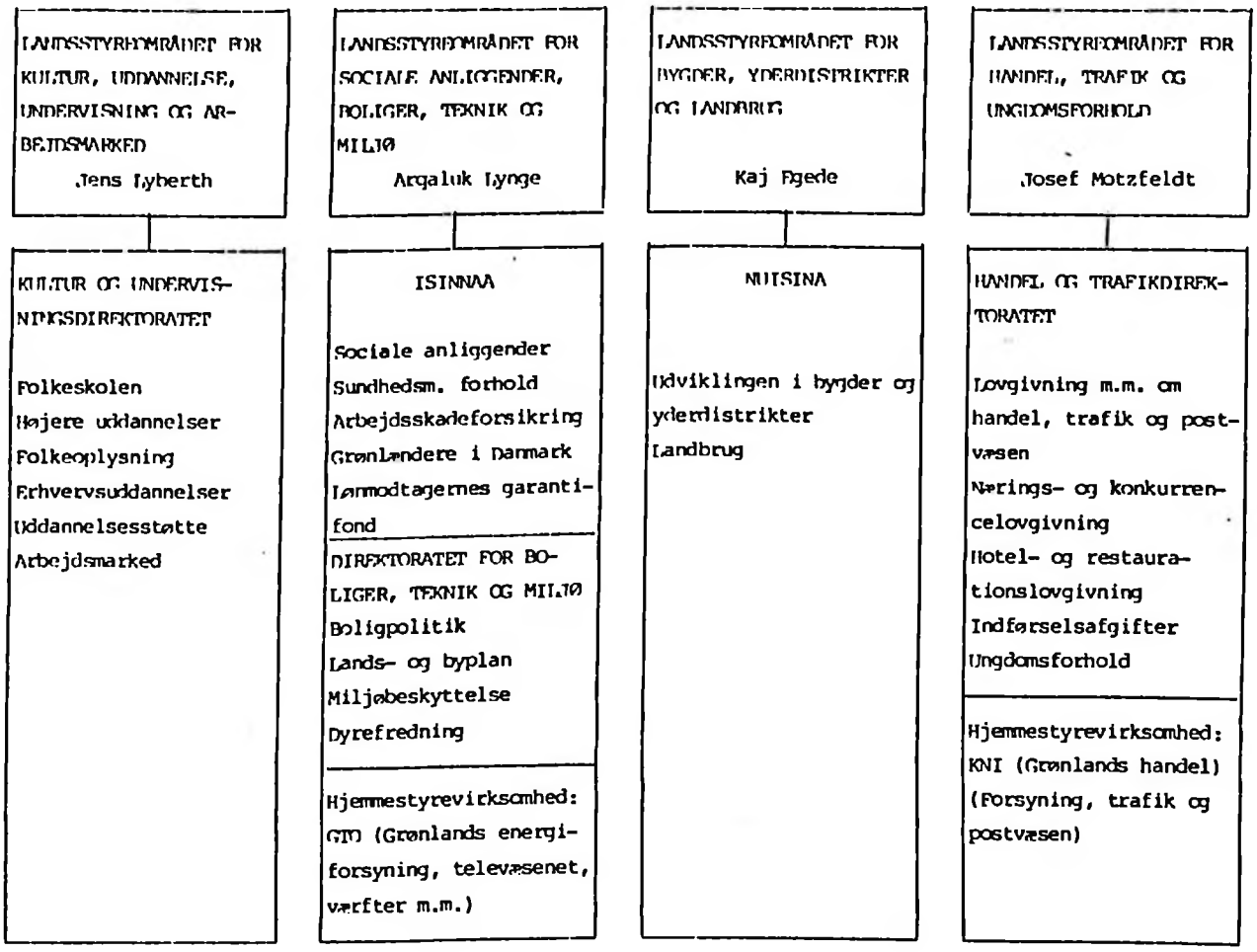

C. Kommunerne

Administrativt er Grønland inddelt i landsdelene Vestgrønland, Nordgrønland og Østgrønland. Afgrænsningen af landsdelene og kommunerne er senest fastsat i landstingslov nr. 5 af 8. juni 1985. Vestgrønland er opdelt i 15 kommuner, medens der i Nordgrønland findes 1 kommune og i Østgrønland 2 kommuner. Den mindste kommune er Ivigtut (kryolitbruddet) med 29 indbyggere, og der findes iøvrigt 2 kommuner med under 1000 indbyggere, 11 med folketal mellem 1000 og 4000, 3 med folketal mellem 4 og 5 tusinde beboere, og den største (Nuuk) har knap 12000 indbyggere. Uden for kommunalinddelingen findes forsvarsområderne i Thule og Sdr. Strømfjord samt Nationalparken, jfr. kapitel 5.

Udviklingen i det kommunale selvstyre begyndte tidligere end den politiske udvikling på landsplan.

De vigtigste opgaver har gennem mange år ligget på det sociale område, og udgifterne blev refunderet af landsrådet og staten. I midten af 1960'erne blev der af landsrådet stillet mindre dispositionsbeløb til rådighed til små anlægsopgaver, renholdelse, vedligeholdelse af veje m.m. efter kommunalbestyrelsens afgørelse, og fra 1971 tilfaldt en bestemt andel af indførselsafgifterne kommunerne.

I 1970 nedsatte ministeren for Grønland Udvalget vedrørende byrde- og opgavefordeling i Grønland med folketingsmedlem Holger Hansen som formand. Udvalget, der iøvrigt bestod af embedsmænd fra Ministeriet for Grønland, Indenrigsministeriet, Grønlands Landsråd og (fra 1972) formanden for De grønlandske kommuners Landsforening, havde som opgave at stille forslag om, hvilke statsopgaver der kunne overdrages til kommunal forvaltning.

Udvalgets forslag i betænkningen (8. januar 1974) var ret vidtgående, men kun en del af dem blev gennemført. Det blev foreslået, at kæmnervæsenet skulle omdannes til en kommunal administration. Det skete 1. januar 1976, og det fik stor betydning for kommunalbestyrelsernes virke. Der blev afsluttet en kontrakt mellem kommunerne og staten om forvaltning af de statslige opgaver i kommunerne.

Endvidere skulle kommunerne etablere en teknisk forvaltning og overtage driften af vejene i byerne, overfladeafvanding og terrænpleje. Gennemførelsen af dette forslag startede i 6 byer i 1975, og overtagelsen blev afsluttet i 1977. Det var hensigten, at kommunerne samtidig skulle overtage byplanlægningen, men det skete først i 1979.

Det økonomiske grundlag for udvidelsen af det kommunale selvstyre var først og fremmest indkomstskatten, der blev indført i 1975, jfr. kapitel 12.

Udvalgets forslag om, at skolevæsenet skulle overdrages til kommunerne i 1978, el-, vand- og varmeværkerne fra 1. januar 1979, samt om, at sundhedsvæsenet skulle overgå til landsrådet omkring 1980, blev imidlertid ikke gennemført, hvilket hænger sammen

med, at overvejelserne om den politiske udvikling efter 1975 koncentrerede sig om udviklingen i Grønlands Landsråds kompetence og ansvar (hjemmestyret).

Overdragelse af statsopgaver er siden 1979 sket til hjemmestyret, der derefter afgør kompetencefordelingen i forhold til kommunerne.

Kommunerne har siden 1980 haft ansvaret for driften af folkeskolerne, og hovedparten af udgifterne dækkes af bloktilskud fra hjemmestyret. Kompetencen til ansættelse af lærere ligger hos hjemmestyret, der også planlægger og finansierer investeringerne.

Kommunerne fik også større kompetence indenfor det sociale område, jfr. kapitel 15.

Fra 1. januar 1986 er bygningsmyndigheden overgået til kommunerne.

KOMMUNALBESTYRELSERNE

Valgperioden er 4 år, dog 6 år for de kommunalbestyrelser, der blev valgt i 1983. Kommunalbestyrelserne består af 3-17 medlemmer, afhængig af kommunens størrelse, jfr. kapitel 25.

Reglerne om kommunalbestyrelsernes virksomhed er fastsat i den kommunale styrelseslov (landstingslov nr. 19 af 28. november 1985 om kommunalbestyrelser og bygderåd m.v. i Grønland). Der nedsættes i hver kommune et økonomiudvalg samt en række stående udvalg: socialudvalg, kultur- og undervisningsudvalg og arbejdsmarkedsudvalg. Desuden har de fleste kommuner nedsat et boligudvalg og et teknisk udvalg.

Udvalgenes opgaver fordeler sig nogenlunde således:

Økonomiudvalget forestår kommunens budget-, kasse- og regnskabsvæsen og har indseende med de finansielle og forvaltningsmæssige forhold, herunder løn- og personaleforhold, inden for alle kommunens administrationsområder. Økonomiudvalget drager omsorg for en samordnet løsning af kommunens planlægningsopgaver.

Hvor økonomiudvalget med ansvar overfor kommunalbestyrelsen varetager de planlæggende og koordinerende opgaver, har de stående udvalg mere forvaltningsrettede opgaver. Udvalgene træffer således afgørelser i sager, der i henhold til lovgivningen er henlagt til udvalgene, samt varetager den umiddelbare forvaltning af de opgaver, som kommunalbestyrelsen i henhold til kommunens styrelsesvedtægt har henlagt til udvalgene.

Endvidere kan kommunalbestyrelsen efter behov nedsætte rådgivende udvalg, hvilket er almindeligt i spørgsmål vedrørende f.eks. hundehold og spiritus.

Til at varetage den daglige administration har hvert udvalg et sekretariat (forvaltning), hvis opgaver bl.a. er at administrere i henhold til gældende love og forordninger samt at sikre, at de politiske beslutninger bliver ført ud i livet og får gennemslagskraft i lokalsamfundet.

Til at varetage kommunernes interesser, bl.a. overfor de centrale myndigheder, blev "De grønlandske kommuners Landsforening" (KANUKOKA) stiftet i 1972, og alle 18 kommuner er medlemmer. KANUKOKA har til formål at varetage kommunernes fælles og almindelige interesser, at fremme samvirket mellem kommunerne samt at bistå kommunerne i deres virksomhed.

De økonomisk mest krævende opgaver for kommunerne er kultur- og undervisningsområdet og det sociale område.

I næsten alle bygder er der nedsat et folkevalgt bygderåd, som varetager forvaltningen af de opgaver, som kommunalbestyrelsen har henlagt til det. Bygderådet kan afgive indstilling om bygdens forhold til kommunalbestyrelsen, der på sin side så vidt muligt skal indhente bygderådets udtalelse i alle spørgsmål, der vedrører bygdens anliggender.

Bygderådene består af 3 eller 5 medlemmer og vælges for en 4-årig periode. Valgperioden er dog 6 år for de bygderåd, der blev valgt i 1983. Det kommunalbestyrelsesmedlem, der er valgt i bygden, er medlem af bygderådet, hvis han bor i bygden.

DEN KOMMUNALE FORVALTNING

Opbygningen af den kommunale forvaltning følger den politiske udvalgsopdeling, således at forvaltningerne virker som sekretariater for udvalgene. Der vil således typisk i en kommune være følgende opdeling af den kommunale administration: Kommunalbestyrelsens sekretariat, Økonomisk forvaltning, Socialforvaltning, Kultur- og undervisningsforvaltning, Arbejdsmarkedsforvaltning, Teknisk forvaltning og Boligforvaltning. Den kommunale administration ledes af borgmesteren.

Det er i høj grad borgmesterens ansvar, at den kommunale organisation udvikles til at klare de opgaver, der pålægges administrationen og at sikre, at de politiske beslutninger bliver ført ud i livet og får gennemslagskraft i lokalsamfundet.

D. Forholdet til udlandet

Bestemmelsesretten i udenrigsanliggender ligger hos rigsmyndighederne, men hjemmestyreordningen indeholder bestemmelser, der åbner mulighed for en direkte medvirken fra Hjemmestyrets side under internationale forhandlinger, som er af betydning for det grønlandske erhvervsliv eller hvor der er tale om specielle grønlandske sager. Der er oprettet en stilling for en særlig sagkyndig i grønlandske anliggender i Udenrigsministeriet, og der er mulighed for, at hjemmestyret kan udstationere attachéer ved de danske ambassader i udlandet. Hjemmestyret kan deltage i internationale forhandlinger om sager af interesse for Grønland og kan også bemyndiges til selv at forhandle under medvirken af udenrigstjenesten.

Grønlands forbindelser til udlandet er i høj grad naturligt præget af områder som fiskeri/handel med fisk og fiskeprodukter,

hvalfangst og jagt (sæler, isbjørne m.v.), hvilket foruden de historiske forudsætninger og arbejdet i internationale organisationer knytter Grønland tættest til følgende tre landegrupper: Norden, Nordamerika og EF. Endvidere deltager Grønland i ICC - Inuit Circumpolar Conference - som omfatter inuitter i USA (Alaska), Canada og Grønland. ICC har siden 1983 haft status som "Non-government organization", hvilket giver organisationen mulighed for at komme til orde i FN.

Siden USA og Canada kort efter 2. verdenskrig ophørte med at have konsulær repræsentation i Grønland, har ingen lande haft konsulater i Grønland, før Norge i slutningen af 1986 oprettede et honorært konsulat i Nuuk. Siden da har også Sverige, Island og Canada oprettet honorære konsulater med sæde i Nuuk. Island har desuden oprettet et honorært konsulat i Qaqortoq.

Grønland - Norden

I overensstemmelse med Den Nordiske Samarbejdsoverenskomst - den såkaldte Helsingfors-aftale - deltager Grønlands Landsstyre i Nordisk Ministerråds arbejde, såvel på ministerplan som i embedsmandskomiteerne. Grønlands Landsting er repræsenteret med 2 medlemmer i den danske delegation til Nordisk Råd.

I de seneste år er Grønland i stadig større omfang inddraget i samarbejdet, ikke mindst på kultur- og uddannelsesområdet.

I efteråret 1987 oprettedes i Nuuk Nordens Institut i Grønland. Instituttet skal bl.a. støtte og medvirke til at udvikle almenkulturen, uddannelse og forskning i Grønland, ligesom en væsentlig opgave er at styrke forbindelsen mellem Grønland og det øvrige Norden, jfr. kapitel 22.

På den økonomiske side kan nævnes handlingsprogrammet for forstærkning og udvikling af Vestnordensamarbejdet - "Vestnorden - Fremtid" -, hvor der fortrinsvis satses på udvikling af fiskerierhvervet og en forbedret udnyttelse af havressourcerne og - gennem overførelse af teknisk kundskab - på produktudvikling med henblik på at udvikle basisforudsætninger for erhvervslivet.

Den 17. september 1987 trådte Den nordiske udviklingsfond for Vestnorden i kraft. Fonden skal bidrage til at fremme udviklingen af et alsidigt og konkurrencedygtigt erhvervsliv i Vestnorden. Den skal kunne yde lån og tilskud samt stille garantier for gennemførelse af projekter med tilknytning til eller til fordel for små og middelstore virksomheder. Fonden skal endvidere bidrage til det industrielle, kommercielle og tekniske samarbejde inden for Vestnorden samt mellem Vestnorden og Norden i øvrigt. Fondens grundkapital er på 14,1 mio. US$.

I forbindelse med forvaltningen af de grønlandske fiskeressourcer opretholdes mange kontakter med de øvrige nordiske lande, uden at disse dog har karakter af egentlige konsultationer. En undtagelse har dog været trepartsforhandlinger mellem Norge, Island og Danmark/Grønland om fordeling af lodderessourcen ved Østgrønland. Disse forhandlinger har endnu ikke ført til et resultat.

Grønland - Nordamerika

I 1983 undertegnedes mellem Canada og Danmark/Grønland en samarbejdsaftale om havmiljø, som nu følges op med udarbejdelse af en egentlig beredskabsplan for olieforureningstilfælde.

På fiskeriområdet er både Grønland, Canada og USA deltagere i flere multilaterale organisationer, jfr. nedenfor.

Grønland - EF

I forbindelse med Grønlands udtræden af EF med virkning pr. 1. februar 1985 fik Grønland status som et af de til Fællesskabet knyttede oversøiske lande og territorier. I samklang hermed og som nævnt i protokollen til traktatændringen om Grønlands udtræden indrømmes grønlandske produkter adgang til Fællesmarkedet uden told og kvantitative restriktioner, også for sådanne produkter, som er omfattet af en fælles markedsordning for fiskerivarer, dog på betingelse af, at Fællesskabet inden for rammerne af fiskeriaftalen fortsat får tilfredsstillende adgang til Grønlands fiskerizone.

I henhold til fiskeriaftalen mellem Grønland og EF afholdtes i november 1987 konsultationer om fiskeriet i 1988. Der opnåedes enighed om et arrangement, som i betydelig grad ligner det for 1987 gældende, idet bestandssituationen fortsat forhindrer Fællesskabet i at opnå fuld adgang til torskefiskeri ved Vestgrønland: Fællesskabet får således alene adgang til de i fiskeriprotokollen nævnte arter, primært rødfisk, rejer og lodde. Som modydelse for adgangen til fiskeriet udbetales årligt 26,5 mio. ECU fra Fællesskabet til Grønland.

Deltagelse i multilaterale organisationer

Efter Grønlands udtræden af EF er Danmarks medlemskab i visse internationale organisationer ændret, således at EF-landet Danmark er repræsenteret via Fællesskabets medlemskab i den pågældende organisation. Herudover er Danmark selvstændig deltager på vegne af Grønland (og Færøerne). Dette gælder for NAFO (Northwest Atlantic Fisheries Organization), NEAFC (North-East Atlantic Fisheries Commission), og NASCO (North Atlantic Salmon Conservation Organization). Grønland er således repræsenteret i de organisationer, som regulerer fiskeriet i Nordatlanten. Den danske delegation på vegne af Grønland og Færøerne består af repræsentanter fra Grønlands Hjemmestyre, Færøernes Landstyre og Udenrigsministeriet.

I IWC - International Whaling Commission - består den danske delegation af repræsentanter for Grønlands Hjemmestyre, Færøernes Landsstyre, Statsministeriet (Grønlandsdepartementet), Miljøministeriet samt Udenrigsministeriet. I 1987 deltog KNAPK (Sammenslutningen af fiskere og fangere i Grønland) for første gang som ikke-governmental organisation i IWC's årsmøde. Der er i IWC ikke tale om "dobbelt" dansk medlemskab, idet Fællesskabet ikke er medlem af IWC.

2. Geografi og klima

Skildringer i ord og billeder af den grønlandske naturs storhed og skønhed er mangfoldige, og her gengives kun få leksikalske oplysninger.

Geografisk hører Grønland, som er verdens største ø, sammen med Nordamerika, hvorfra det mod nord adskilles af Nares Strædet, som på sit smalleste sted kun er 26 km bredt. Denne placering har haft betydning for den historiske udvikling, idet Grønlands dyre- og planteverden samt landets første indbyggere er indvandret vestfra. Mod øst er afstanden til Svalbard ca. 400 km, og Danmarksstrædet, der adskiller Grønland og Island, er ca. 200 km bredt. Der var engang, da det var store afstande.

Grønlands nordspids, Kap Morris Jesup, ligger på 83° 39' nordlig bredde, kun 740 km fra den geografiske nordpol, medens Grønlands sydspids, Kap Farvel, ligger på 59° 46' nordlig bredde, hvilket er på højde med Oslo og Helsingfors, medens Nuuk ligger på højde med Trondheim og Reykjavik.

Landets udstrækning fra nord til syd er 2.670 km og fra øst til vest 1.050 km. Grønlands areal er på 2.175.600 km^2, hvoraf det isfri land kun udgør 341.700 km^2 eller 8 gange Danmarks areal. Indlandsisen dækker 1.833.900 km^2 og er indtil 2,7 km tyk. Arealangivelserne bygger på opmålinger, der er foretaget i 1930'erne.

Den enorme udstrækning fra nord til syd giver naturligvis anledning til betydelige klimatiske variationer mellem Nord- og Sydgrønland. Indlandsisen bevirker imidlertid, at klimaet selv i Sydgrønland må betegnes som arktisk, idet årets middeltemperatur kun ligger omkring eller under frysepunktet, og middeltemperaturen selv i årets varmeste måned ikke når over 10°. I det sydlige Grønland giver klimaet sig imidlertid ikke først og fremmest udtryk i lave vintertemperaturer, idet der i kystområderne næppe er koldere end adskillige steder i det centrale Nordamerika. Derimod er vintrene væsentlig længere og somrene kortere og køligere. Der kan dog også i Grønland være betydeli-

ge variationer mellem de yderste kystområder og områder længere inde i landet, hvor klimaet kan være mere fastlandspræget.

Det arktiske klima betyder, at træer vokser meget langsomt. Der findes ikke egentlig skove. Kulturplanter kan med ganske enkelte undtagelser ikke dyrkes med udbytte nogetsteds. Korn kan eksempelvis ikke modnes.

Endvidere er det karakteristisk for områder med arktisk klima, at jordbunden i en vis dybde altid er bundet af frost, idet kun de øverste jordlag når at tø op i den korte sommer. Dette fænomen, der kendes overalt i Nordgrønland og adskillige steder i Sydgrønland, betegnes som permafrost og giver anledning til betydelige vanskeligheder i forbindelse med byggeri og anlægsarbejder, idet de øverste jordlag bliver meget ustabile, således at der opstår problemer f.eks. med bygningsfundamenter.

Det isfri kystland er næsten overalt præget af fjelde, der især på østkysten når ret anseelige højder. Grønlands højeste fjeld, Gunnbjørns fjeld, mellem Angmagssalik og Scoresbysund er således på 3.700 m eller mere end de højeste fjelde i Skandinavien. Det meste af indlandsisen når op på en højde af mere end 2.000 m, og den centrale del når over 3.000 m. Langs den grønlandske kyst findes et meget stort antal skær og større og mindre øer, hvor en stor del af de beboede pladser er beliggende. Selve kysten er præget af et utal af indskæringer og fjorde, hvoraf nogle hører til de største i verden.

Storis ved Østgrønland driver sydover og ved Kap Farvel føres den nordover af Golfstrømmen. Efterhånden brydes den ned og smelter og når sjældent længere frem end til Godthåb-området. Fra Frederikshåb til og med Holsteinsborg er den lokale is om vinteren meget lidt generende for skibsfart ved kysten, og det var en af grundene til, at politikerne i 1960'ernes begyndelse planlagde, at udviklingen først og fremmest skulle ske i dette åbentvandsområde, hvor en stor del af befolkningen derfor helst skulle bo, jfr. kapitel 3 B.

Området fra Diskobugten til Upernavik kan ikke besejles i månederne december - april/maj og Thule heller ikke i oktober og november. Angmagssalik kan kun besejles i juli - oktober og kun med specialbyggede skibe.

Middeltemperaturen og nedbøren i årets måneder i 1986 og 1987 ved de meteorologiske stationer er belyst i tabel 1 og 2 (i tabelafsnittet).

Middeltemperaturen for Grønland i 1987 var meget nær normalgennemsnittet. Svingningerne i middeltemperaturerne i de enkelte måneder i en årrække er illustreret i fig. 2.1 for 3 stationer.

Fig. 2.1 Temperatur kurver 1982 - 1988.

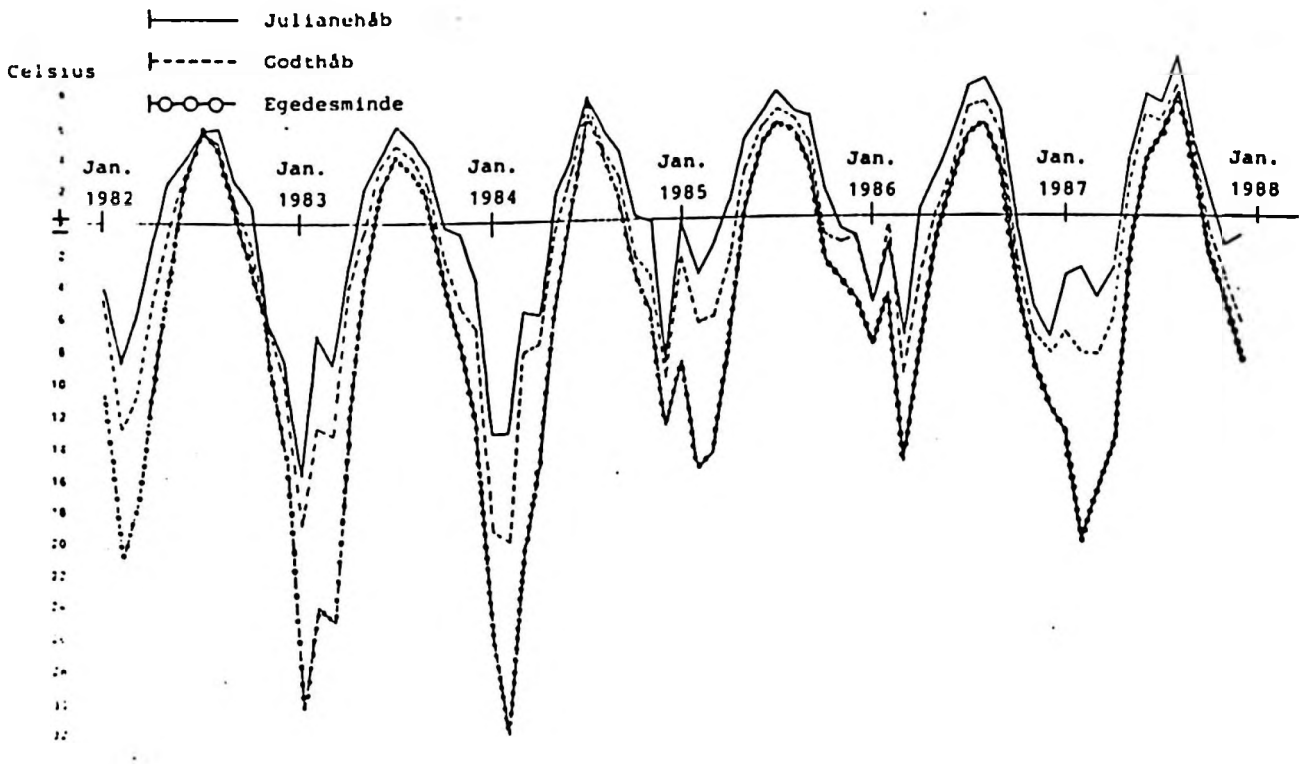

Der er store forskelle i middeltemperaturerne mellem de nordlige og sydlige stationer, jfr. tabel 1 A, som følge af påvirkninger fra polarhavet og den forholdsvis varme golfstrøm. I tabel 1 B er vist de maksimale og minimale temperaturer i årets måneder.

TABELHENVISNING: TABEL 1-2

3. Befolkning

De årlige opgørelser over befolkningen i Grønland udarbejdes på grundlag af Det centrale Personregister, som Grønland blev tilsluttet 1. juli 1972. I befolkningsstatistikken optælles personer født i Grønland og personer født udenfor Grønland som et tilnærmet udtryk for henholdsvis antallet af grønlændere og af danskere m.fl.

Årbogen indeholder nye folketal pr. 1. januar 1988. For befolkningens bevægelser (fødsler, dødsfald og vandringer) foreligger der kun fuldt ud tal for 1986, for dødsfald og vandringer.

A. Befolkningens størrelse

Pr. 1. januar 1988 boede der ialt 54.524 personer i Grønland svarende til 791 flere end året før. Til sammenligning steg befolkningen i 1986 med kun 327. Ca. fire femtedele af Grønlands befolkning er grønlændere. I 1987 voksede antallet af grønlændere med 522 til 44.952. I 1986 var stigningen på 377.

Den sidste femtedel er danskere m.fl., der typisk for en periode udfører arbejdsopgaver inden for områder, hvor der ikke findes tilstrækkelig grønlandsk arbejdskraft. I 1987 steg antallet af danskere m.fl. med 269 personer til 9.572. Stigningen er bemærkelsesværdig, fordi antallet af danskere i en årrække har været nogenlunde konstant. Først tilbage i 1979 og 1980 finder man lignende store stigninger.

Tabel 3 (i tabelafdelingen) viser befolkningsudviklingen siden 1901, da der boede ca. 12.000 mennesker i Grønland. Folketallet blev fordoblet i første halvdel af århundredet, og derefter gik udviklingen så hurtigt, at folketallet næsten fordobledes på kun 20 år. Det var navnlig i 1960'erne, at væksten var stor. Det grønlandske samfund skulle i en så lang periode som 20 år tilpasse sig en befolkningstilvækst på 3,6 pct. årlig, og det krævede navnlig store investeringer. Tempoet i udviklingen faldt i første halvdel af 1970'erne til 1,3 pct. pr. år, og i

3.1. Befolkningen i Grønland fordelt på byer, bygder og stationer m.v.

1. januar	1960	1975	1980	1986	1987[1])	1988
Hele befolkningen						
A. Byer	18.643	37.041	37.954	42.070	42.653	43.319
B. Bygder	12.868	10.398	9.977	9.740	9.581	9.738
A+B. Byer og bygder	31.511	47.439	47.931	51.810	52.234	53.057
C. Stationer m.v.	344	2.063	1.842	1.596	1.499	1.467
A-C. Hele Grønland	31.855	49.502	49.773	53.406	53.733	54.524
Grønlændere						
A. Byer	16.401	29.751	31.052	34.454	34.923	35.256
B. Bygder	12.759	10.066	9.716	9.410	9.331	9.505
A+B. Byer og bygder	29.160	39.817	40.768	43.864	44.254	44.761
C. Stationer m.v.	43	162	179	189	176	191
A-C. Hele Grønland	29.203	39.979	40.947	44.053	44.430	44.952
Danskere m.fl.						
A. Byer	2.242	7.290	6.902	7.616	7.730	8.063
B. Bygder	109	332	261	330	250	233
A+B. Byer og bygder	2.351	7.622	7.163	7.946	7.980	8.296
C. Stationer m.v.	301	1.901	1.663	1.407	1.323	1.276
A-C. Hele Grønland	2.652	9.523	8.826	9.353	9.303	9.572

1) Reviderede tal.

perioden 1975-80 var folketallet konstant. Folketallet begyndte imidlertid igen at stige fra 1980. Den årlige stigning i 1980'-erne har foreløbig været 1,2 pct. I 1987 var stigningen på 1,5 pct.

Befolkningstilvæksten er det samlede resultat af fødselsoverskud og vandringer fra og til Grønland, jfr. senere. Her skal det nævnes, at 1/3 af tilvæksten i 1960'erne og 2/3 af tilvæksten i perioden 1970-75 skyldtes tilvandring af danskere. Antallet kulminerede første gang i 1975 med ca. 9.500, men formindskedes derefter til ca. 8.500 i 1978. Herefter steg det

igen til ca. 9.300 i 1982, d.v.s. til nogenlunde samme niveau som i 1975. Antallet har som nævnt været konstant i de senere år, og det fald, der var forventet på grund af, at flere grønlændere er blevet uddannet, lader stadig vente på sig. Tværtimod har antallet af danskere pr. 1. januar 1988 overskredet 1975-niveauet.

Mange danskere tager arbejde i Grønland for en periode på ca. 2 år, men der er dog en del, der bliver der i længere tid. Danmarks Statistik foretog for et par år siden en opgørelse, der viser, at knapt halvdelen (4.521 personer) af de, som var bosiddende i Grønland pr. 1. januar 1985, også boede i Grønland 4 år tidligere, og at knapt 40 pct. (3.612 personer) også boede i Grønland 6 år tidligere. Det er dog muligt, at nogle af disse personer har været borte fra Grønland i kortere eller længere tid og derefter er flyttet tilbage. Ændringer i danskernes alderfordeling tyder også på, at en ikke ubetydelig del har slået rødder i Grønland, jfr. afsnit G.

Danmarks Statistik foretog en anden optælling, der viser, at der pr. 1. januar 1985 var 8.889 grønlandsfødte i Danmark, men tallet omfatter også børn født i Grønland af danske forældre, som er flyttet tilbage til Danmark. Der blev i perioden 1950-1984 født knap 4.000 børn i Grønland af ikke-grønlandske mødre. Egmontfondet har foretaget en beregning af antallet af grønlændere på 15 år og derover i Danmark under forudsætning af, at de "danske" børn født i Grønland i perioden 1950-69 alle er flyttet til Danmark. Det drejer sig om gennemsnitligt 90 børn årligt (mod ca. 120 i 1980'erne), og der skulle i så fald være ca. 5.100 grønlændere på 15 år og derover i Danmark. Da næppe alle er flyttet til Danmark, er der tale om et minimumstal. Medregnes børn under 15 år, må det antages, at der bor ca. 6.000 grønlændere i Danmark - permanent eller midlertidigt.

Selv om der ikke findes et præcist tal for, hvor mange grønlændere der er i Danmark, kan det konstateres, at der bor flere danskere i Grønland end grønlændere i Danmark.

B. Befolkningens geografiske fordeling

Samtidig med den store vækst i folketallet er der sket væsentlige ændringer i lokaliseringen. Der kan konstateres to tendenser i udviklingen: vandringer fra bygder til byer og en forholdsvis stor vækst i 3 byer.

Byerne

Billedet af byernes befolkningsudvikling i de forskellige perioder svarer stort set til udviklingen for hele Grønland, dog med den forskel at stigningsprocenterne for byerne har været endnu større, navnlig i 1960'erne på grund af vandringerne fra bygderne. Der er tale om store forskelle i udviklingen i de enkelte byer, jfr. tabel 5 og figur 3.1, der viser folketallene pr. 1. januar 1960, 1970, 1980 og 1987.

Det er fælles for byerne, at alle er vokset stærkt efter 1960 (forskellen mellem første og anden søjle), og byernes andel af

Fig. 3.1. Hele befolkningen på byer pr. 1.jan.

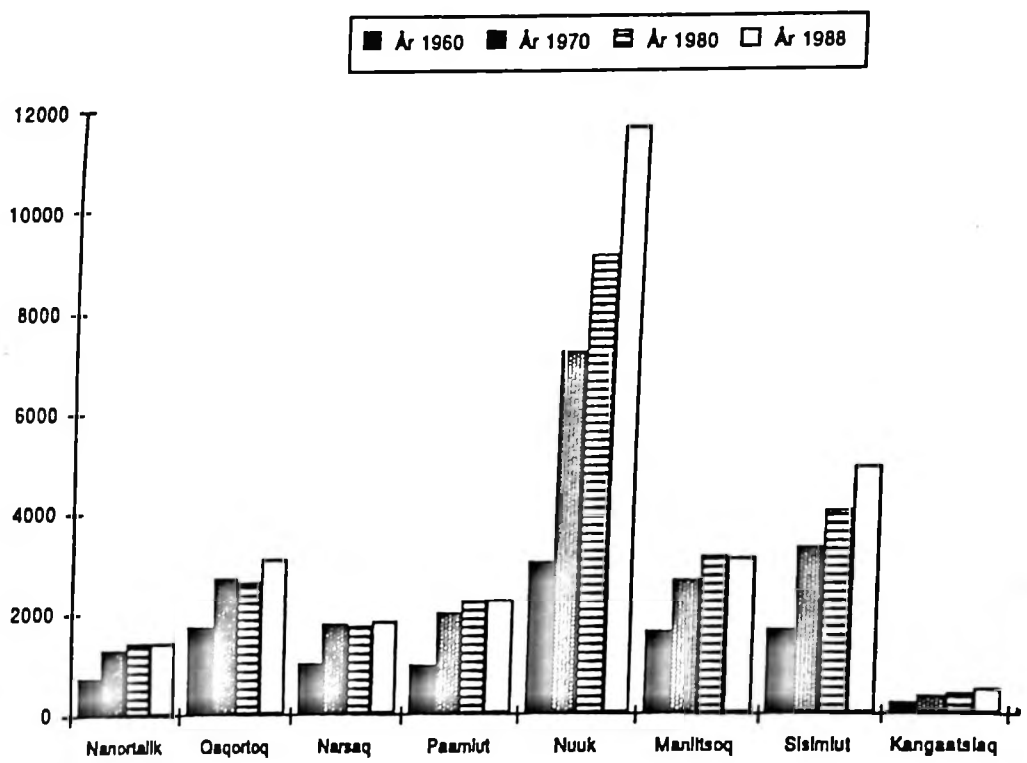

Grønlands befolkning er vokset fra 58,5 pct. i 1960 til 79,4 i 1988. Figur 3.1 viser, at Godthåb, Holsteinsborg og Jakobshavn klart er vokset mest, medens udviklingen efter 1970 i de øvrige byer har været moderat. Byernes og specielt de store byers vækst er nærmere belyst i oversigt 3.2. I tiåret 1960-69 "sugede" Godthåb, Holsteinsborg og Jakobshavn tilsammen næsten halvdelen af Grønlands befolkningstilvækst til sig, og de 3 byers folketal blev mere end fordoblet. I 1970'erne var omlokaliseringen større, idet de 3 byers indbyggertal voksede mere end tallet for Grønland som helhed (3.759 mod 3.442), og i 1980'erne svarer de store byers vækst foreløbig til 83 pct. af befolkningstilvæksten i hele Grønland. De øvrige byers folketal er siden 1970 vokset med 1.886 eller med 9 pct. på 17 år.

I 1987 steg byernes folketal med 1,6 pct. Byerne Godthåb, Holsteinsborg og Jakobshavn var igen blandt de stærkest voksende byer målt i absolutte tal, men i 1987 var der også efter mange års stilstand stor vækst i folketallet for Egedesminde, nemlig med 107 personer eller den samme stigning som Holsteinsborg. I

Fig. 3.1. Hele befolkningen på byer pr. 1.jan.

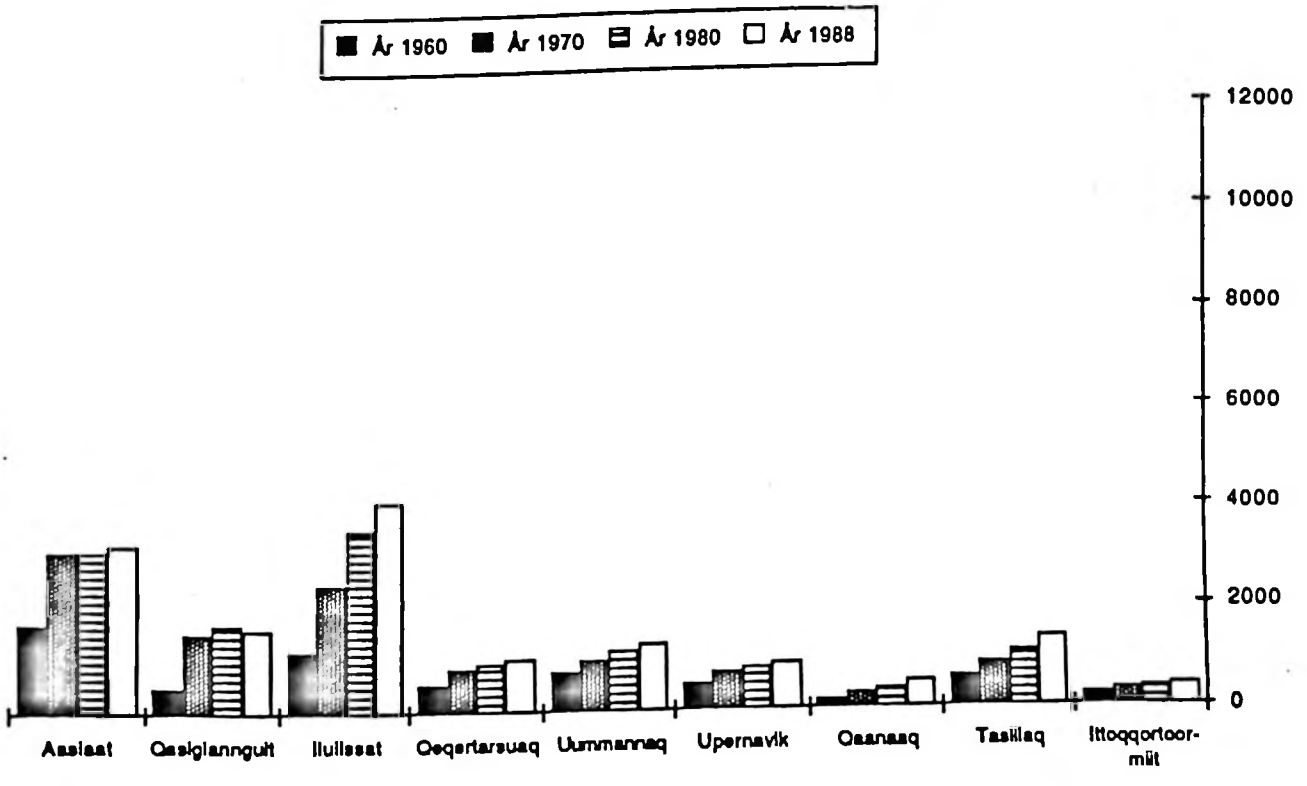

Holsteinsborg var der alene tale om en stigning i antallet af grønlændere. I Egedesminde var 80 pct. af væksten grønlændere, men i byerne, Godthåb og Jakobshavn, der voksede med henholdsvis 406 og 79 personer, var ca. halvdelen danskere m.fl.

Godthåbs folketal er næsten 4-doblet i perioden 1960-88, og godt 1/5 af Grønlands befolkning bor nu i byen. Godthåb adskiller sig imidlertid ikke blot fra de andre byer ved at være den største by - den er mere end dobbelt så stor som den næststørste - men også ved, at byen har den største andel af danskere, nemlig 32 pct. mod knap 14 pct. for de øvrige byer tilsammen. 39 pct. af alle danskere i Grønland bor i Godthåb. I nogle aldersgrupper er der i Godthåb flere danskere end grønlændere, jfr. årbogen 1986.

3.2 Befolkningstilvæksten i byerne.

	Folketal 1. jan. 1960	Tilvækst							
		1960-69		1970-79		1980-88		1960-88	
		Ialt	Heraf danskere	Ialt	Heraf danskere	Ialt	Heraf danskere	Ialt	Heraf danskere
Godthåb	2.968	4.198	1.754	1.911	431	2.538	938	8.647	3.123
Holsteinsborg	1.640	1.592	366	744	84	847	190	3.183	640
Jakobshavn	1.247	1.297	227	1.104	177	566	07	2.967	491
Ialt	5.855	7.087	2.347	3.759	692	3.951	1.215	14.797	4.254
Øvrige byer	12.788	7.910	1.622	555	-1	1.414	- 54	9.879	1.567
Byer ialt	18.643	14.997	3.969	4.314	691	5.365	1.161	24.676	5.821
Hele Grønland	31.855	14.476	4.765	3.442	1.409	4.751	746	22.669	6.920

I nogle aldersgrupper er der i Godthåb flere danskere end grønlændere, jfr. F.

Det er iøvrigt bemærkelsesværdigt, at antallet af danskere i de øvrige byer stort set har været konstant siden 1970.

Bygderne

Udviklingen fremgår af oversigt 3.3. Siden 1960 er folketallet i bygderne blevet mindsket med ca. en fjerdedel. I 1960'erne faldt bygdefolketallet som helhed med ca. 10 pct., og nedgangen fortsatte i samme takt i første halvdel af 1970'erne. Efter 1975 er udviklingen blevet langsommere, og fravandringerne har kun været lidt større end fødselsoverskudet. Bygdernes folketal har med andre ord været næsten konstant i 1980'erne.

Samtidig med faldet i bygdefolketallet er der sket en ændring i bosætningsmønstret, jfr. oversigt 3.3.

3.3 Folketallet på bygderne fordelt efter bostedernes størrelse
Hele befolkningen.

1. januar	1960	1970	1975	1980	1985	1986	1987	1988
Indbyggere								
0- 99	3.653	2.050	1.641	1.709	1.595	1.648	1.541	1.649
100-199	4.407	3.701	3.409	3.654	3.188	3.038	3.524	3.336
200-299	3.162	2.646	2.612	1.630	1.736	1.738	1.671	1.599
300-399	1.127	1.065	697	994	1.746	1.735	1.375	1.660
400-499	-	417	411	876	431	448	400	413
500-599	519	1.113	1.628	1.114	1.119	1.102	1.070	1.081
600	-	638	-	-	-	-	-	-
I alt	12.868	11.630	10.398	9.977	9.815	9.709	9.581	9.738

Der er sket en samling omkring de store bygder. I 1988 boede der ca. 3.150 mennesker i bygder med mere end 300 indbyggere eller dobbelt så mange som i 1960. Andelen af bygdebefolkningen, der boede på de store bygder, er vokset fra ca. 13 pct. til 32 pct. Derimod bor der nu langt færre på bygder med mindre end 100 indbyggere. Antallet er faldet fra ca. 3.650 til 1.650 mennesker, og de små bygders andel af bygdebefolkningen er faldet fra ca. 28 pct. i 1960 til 17 i 1988. Det er med andre ord kun 1/6 af bygdefolkningen, der nu bor på de helt små steder.

Figur 3.2 viser, at der endvidere er en klar forskel i udviklingsforløbet for fisker- og fangerbygderne. I 1960'erne udviklede folketallene sig endog i hver sin retning, idet der var tale om et fald på 23 pct. for fiskerbygderne og en stigning på 21 pct. for fangerbygdernes vedkommende. Derefter har der været et næsten parallelt fald, dog størst for bygderne i fiskeriområdet, jfr. iøvrigt tabel 6.

Fig. 3.2. Befolkning på bygder

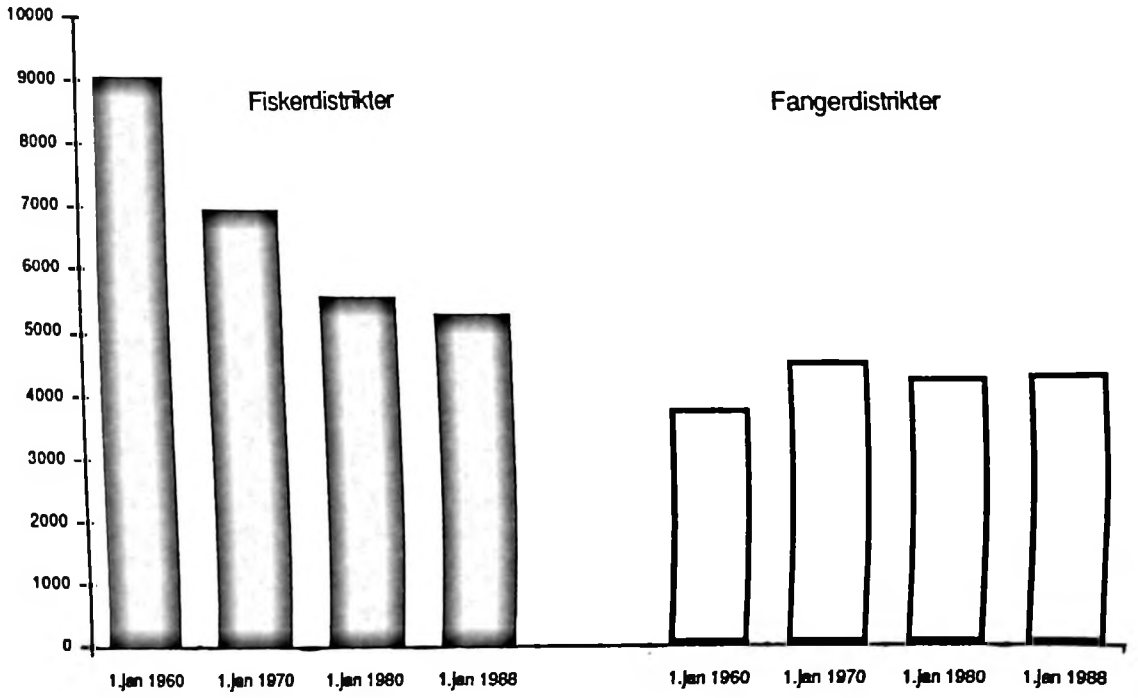

I begyndelsen af 1988 boede der 17,9 pct. af Grønlands befolkning mod 40,4 pct. i 1960.

Antal bosteder

Antallet af bygder er faldet i en meget lang årrække, navnlig i fiskeridistrikterne. Affolkningen af steder var især stor i 1970'erne, men er næsten ophørt i 1980'erne.

3.4 Antal bosteder fordelt efter befolkningen størrelse.

1. januar	1960	1970	1980	1985	1986	1987[1])	1988
1 - 99 personer	82	79	61	64	64	66 [2])	67
heraf fåreholdersteder	23	40	33	39	38	39	39
100 - 249 -	42	31	30	30	29	30	29
250 - 499 -	10	12	10	10	10	10	10
500 - 999 -	8	6	4	4	4	3 [2])	4
1.000 - 1.499 -	3	3	3	3	3	4 [2])	4
1.500 - 1.999 -	4	3	2	2	2	2	2
2.000 - 2.999 -	1	3	2	2	2	1	1
3.000 - 3.999 -	-	2	4	3	2	3	3
4.000 - 4.999 -	-	-	-	1	2	2	2
5.000 - og derover	-	1	1	1	1	1	1
I alt	150	140	117	120	119	122 [2])	123
I alt ekskl. fåreholdersteder	127	100	84	81	81	83	84

Anm.: Ekskl. stationer m.v.

1) Reviderede tal på grund af tekniske forhold.

2) Reviderede tal.

Førhen var samfundene så små, at alle så at sige kendte alle, men det gælder ikke længere i flere byer, hvor de sociale relationer også påvirkes af den hyppige udskiftning af danskere.

Antallet af byer med 2.000 indbyggere og derover er i forhold til 1960 forøget fra 1 til 7, og på disse steder bor ca. 60 pct. af befolkningen nu.

Fordeling på regioner

Vandringer fra bygderne sker meget ofte til byen i samme kommune, så vandringerne mellem kommuner drejer sig som regel om flytninger fra by til by. Ændring i befolkningens regionale fordeling kan også skyldes forskelle i fødselsoverskud, men hvorvidt det er tilfældet er ikke undersøgt.

I nedenstående oversigt 3.5 er Grønland inddelt i 4 regioner.

3.5 Befolkningens geografiske fordeling.

1. jan.	Hele befolkningen				Grønlændere			
	1960	1970	1980	1988	1960	1970	1980	1988
Sydregionen	19,0	17,9	16,1	15,4	19,1	18,2	16,4	15,9
Midtregionen	34,2	39,2	42,4	44,6	33,0	35,9	39,3	41,0
Diskoregionen	27,1	25,6	24,2	23,2	27,7	26,9	25,4	24,7
Fangerregionen	19,7	17,3	17,3	16,8	20,2	19,0	18,9	18,4
Hele Grønland	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.1: Sydregionen omfatter de 3 sydligste kommuner, midtregionen det såkaldte åbentvandsområde, Diskoregionen er inkl. Kangatsiaq kommune, og fangerregionen omfatter Umanak, Upernavik, Thule og Østgrønland.

Anm.2: Eksklusive stationer.

Samspillet af en række faktorer har medført, at en voksende del af befolkningen nu bor i midtregionen, nemlig 45 pct. mod 34 pct. i 1960, medens de øvrige regioners andel og især sydregionens andel er faldet.

C. Befolkningens bevægelser

Oversigt 3.6 fortæller, hvorledes befolkningstilvæksten i perioden 1961-86 er sammensat af fødselsoverskud (antal levendefødte minus døde) og flytninger (se også tabel 4).

Efter at fødselsoverskuddet for den grønlandsfødte befolkning perioden 1956-60 var nået op på 1050 i gennemsnit pr. år, kulminerede det i første halvdel af 60'erne med gennemsnitligt 1.300 pr. år. I slutningen af 1960'erne begyndte fødselsoverskuddet imidlertid at falde og nåede i 1970'erne helt ned på ca. 450 i årligt gennemsnit, d.v.s. på kun godt 1/3 af niveauet i 1960'erne. Herefter kom der en stigning på ca. 20 pct. til et gennemsnit pr. år på 545 i årene 1981-85. Få lande - om noget overhovedet - har relativt set oplevet så store svingninger på så kort tid.

3.6 Fødte, døde og fødselsoverskud samt nettofraflytning i årene 1961-86.

	Personer født i Grønland					Andre	Til-vækst i alt
	Levende fødte 1)	Døde	Fødsels over-skud 1)	Netto-flyt-ninger 2)	Til-vækst 3)	Til-vækst 4)	
1961 - 65 pr. år	1.573	309	1.264	-432	951	344	1.295
1966 - 70 -	1.337	301	1.036	-443	756	627	1.383
1971 - 75 -	754	296	458	-336	296	331	627
1976 - 80 -	785	345	440	-357	213	-18	195
1981 - 85 -	943	398	545	-143	519	34	553
1981	925	364	561	10	697	95	792
1982	967	402	565	-151	513	-45	468
1983	880	401	479	-123	461	-17	444
1984	918	407	511	-190	457	136	593
1985	1.024	415	609	-259	466	-	466
1986	963	421	542	-272	377	-50	327

1) Omfatter kun børn født af mødre født i Grønland.
2) Omfatter også "ikke-registrerede bevægelser".
3) Inkl. børn, der er født i Grønland af mødre fra Danmark.
4) Nettotilflytning minus døde.

Befolkningseksplosionen fra midten af 1950'erne til slutningen af 60'erne skyldtes især, at fødselstallet steg fra et allerede højt niveau, men også et kraftigt fald i antallet af døde som følge af bekæmpelsen af de epidemiske sygdomme, herunder tuberkulosen, og forbedringen af de sociale forhold og boligforholdene.

Faldet i fødselsoverskuddet fra slutningen af 1960'erne skyldtes hovedsagelig, at fødslerne faldt stærkt, bl.a. som følge af anvendelse af de moderne former for svangerskabsforebyggende midler, især spiralen, og senere tillige den i 1975 gennemførte liberalisering af abortlovgivningen jfr. senere.

Fødsler

I 1986 blev der i Grønland født 1.070 børn mod 1.140 i 1985. Grønlandske kvinder fødte i 1986 963 børn og i 1985 1.024. Fødslernes fordeling på kommuner er vist i tabel 14. Om 1987, se senere.

I nedenstående oversigt 3.7 og i tabel 15 er antal levendefødte pr. 1.000 kvinder beregnet for nogle udvalgte aldersgrupper. Tallene omfatter kun kvinder født i Grønland.
Fødselshyppigheden udviste nogenlunde stabilitet i starten af 80'erne. Herefter har den svinget en del. Efter et betragteligt fald i 1983 steg fødselshyppigheden atter til 1982-niveauet i 1985. I 1986 faldt den igen, omend den lå lidt over niveauet for 1983 og 1984. Fødselshyppigheden kan således ikke siges at udvise nogen klar tendens for øjeblikket. Sammenlignet med den danske fødselshyppighed ligger den grønlandske klart højere, især for de helt unge kvinder. For aldersgruppen 25-29 år er fødselshyppigheden dog lavere end i Danmark, hvor aldersgruppen har den højeste fødselshyppighed. Fødselshyppigheden er i Grønland størst for de 20-24 årige kvinder.

3.7 Levendefødte pr. 1.000 kvinder fordelt efter moderens alder
Mødre født i Grønland.

Moderens alder	1960	1970	1975	1980	1984	1985	1986	Danmark
15-19 år	112,8	106,1	71,2	72,5	63,9	74,2	77,9	9,2
20-24 -	340,4	235,1	159,3	131,0	117,0	134,9	117,0	75,1
25-29 -	358,0	191,1	129,7	154,3	113,3	104,2	97,7	120,0
30-49 -	181,3	69,2	32,2	38,3	30,3	33,9	31,3	22,9
15-49 år	222,6	123,5	77,2	82,2	73,7	81,4	76,1	43,1
Samlet frugtbarhed	7.260	3.901	2.380	2.496	2.077	2.244	2.088	1.480

I oversigten er også angivet tal for "den samlede frugtbarhed" (den samlede fertilitet). Tallene fortæller, at kvinder i Grønland, såfremt de sætter børn i verden i overensstemmelse med fødselshyppighederne i 1986 for de forskellige aldersgrupper, i hele deres fødedygtige alder i gennemsnit ville have fået 2,1 børn. Det er 5 børn mindre end for 25 år siden, hvor gennemsnittet lå på godt 7 børn. Den samlede fertilitet faldt med 7 pct. i 1986.

Nettoreproduktionstallet for grønlandske kvinder, faldt i 1986 til under 1.000 (935). Tallet er udtryk for det antal levendefødte piger, som 1.000 kvinder ville bringe til verden i løbet af deres fødedygtige alder (15-49 år), når der tages hensyn til årets dødelighedserfaringer, og såfremt fødselshyppigheden inden for hver aldersklasse er den samme, som er konstateret i 1986. Tallet viser, at de grønlandske kvinder ikke længere reproducerer sig. I 1980 og 1985 var nettoreproduktionstallene henholdsvis 1.131 og 1.030.

Tallene om antallet af levendefødte i 1987 blev modtaget kort før afslutningen af redaktionen af årbogen. Fødselstallet var 1.090, hvoraf 989 var født af grønlandske kvinder. Der er således tale om en lille stigning i forhold til 1986. Den aldersbetingede fødselshyppighed steg i aldersgrupperne 20-24 og 25-29 år til henholdsvis 127,5 og 116,5. I de øvrige aldersgrupper var fødselshyppigheden for nedadgående. Den samlede frugtbarhed var på 2.080, dvs. konstant i forhold til året før og dermed på samme niveau som i 1983 og 1984.

Aborter

Loven om fri abort trådte i kraft i Grønland 1. juni 1975. Der har i den første del af 1980'erne været en svagt stigende tendens i de legale aborters andel af de kendte graviditeter. I midten af 1980'erne var andelen ca. en trediedel, medens andelen i Danmark har ligget nogenlunde konstant på ca. en fjerdedel.

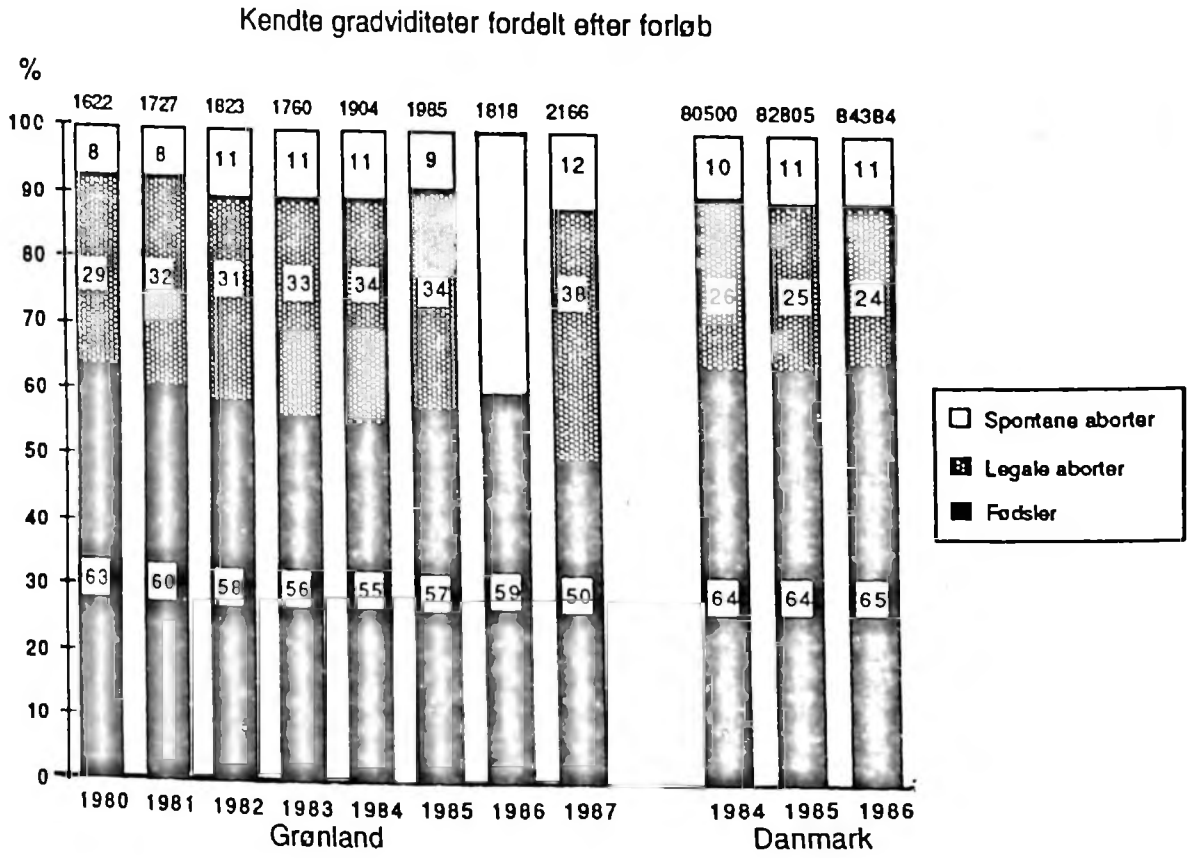

Der foreligger ikke en fordeling i 1986 på spontane og legale aborter, men ifølge sundhedsforvaltningens registeringer, nåede de legale aborters andel op på 38 pct. i 1987, og halvdelen af graviditeterne endte med fødsler. Tallene tyder på, at provokerede aborter i større omfang i Grønland end i Danmark anvendes som middel i familieplanlægningen. Ca. halvdelen af aborterne gennemføres for kvinder i alderen 18 - 24 år, og forskelle i aldersfordelingen i Grønland og Danmark kan derfor påvirke tallene for abortandelene.

Figur 3.3 illustrerer de store svingninger i fødselstallet fra 1940 til 1986. Den øverste kurve viser antallet af levendefødte (af mødre født i Grønland) og derfra er trukket antallet af døde under 1 år, så den nederste kurve skulle med en vis tilnærmelse vise antallet af overlevende efter det første år.

Figur 3.3. De store fødselsårgange.

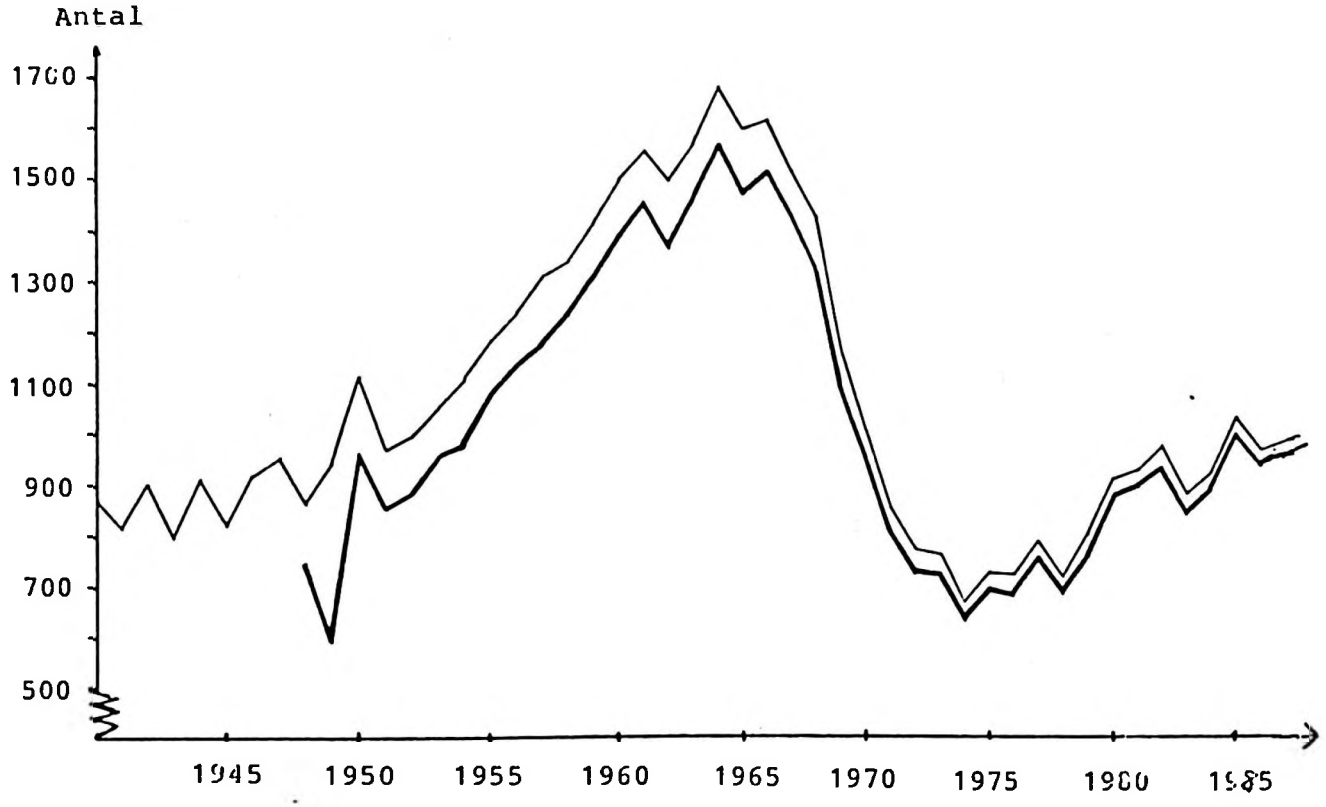

Formålet med figuren er bl.a. at vise, hvor mange store fødselsårgange der var, og hvor store de var. Selvom der var en hurtig vækst i begyndelsen af 1950'erne og et drastisk fald i slutningen af 1960'erne, kan antallet af store årgange ikke bestemmes helt præcist, men hvis man siger, at der var 15 store årgange, er det ikke helt ved siden af. I perioden 1955-69 blev ca. 19.900 nyfødte mere end 1 år, d.v.s. ca. 1.325 i gennemsnit pr. år, og det er 65 pct. flere end i perioden 1970-85 med et gennemsnit på 800 pr. år. Tallet er mu oppe på godt og vel 900 (efter hensyntagen til spædbørnsdødeligheden).

De store årgange er nu i alderen godt 15-30 år, og de skaber voksende behov for investeringer i bl.a. uddannelses- og arbejdspladser samt boliger. Samtidig bliver en af forudsætningerne for, at det grønlandske arbejdsmarked kan blive mere selvforsynende - en tilstrækkelig stor grønlandsk arbejdsstyrke - efterhånden opfyldt, jfr. kapitel 13.

Dødsfald

Antallet af dødsfald steg en smule i 1986, nemlig til 446 mod 436 året før. For personer født i Grønland var der 421 dødsfald i 1986 mod 415 i 1985, se tabel 4.

Den summariske dødelighed (antal dødsfald pr. 1.000 personer) for den grønlandsfødte befolkning har de seneste fem år stort set været konstant. I 1986 var den således på 9,5 mod 11,4 i Danmark. At Danmark ligger højest skyldes en forskellig aldersfordeling, idet der stadig er forholdsvis mange unge i den grønlandske befolkning, og dødeligheden er lavest i de yngre aldersklasser. Ser man på dødeligheden inden for de enkelte aldersgrupper, er den for alle højere i Grønland, se tabel 17.

Middellevetiden.

På grundlag af de foran nævnte aldersbetingede dødshyppigheder kan der foretages en beregning af middellevetiden for 0-årige og restlevetiden for samtlige aldre (d.v.s. det antal år, en mand eller kvinde i en given alder gennemsnitligt kan forvente at have tilbage).

3.8 Middellevetiden for nyfødte efter dødelighedserfaringerne.

	Grønlændere					Danmark
	1954-58	1961-65	1971-75	1976-80	1981-85	1981-85
Mænd	50,5	56,7	59,0	57,2	58,5	71,5
Kvinder	55,2	63,2	65,4	66,6	66,0	77,5

Middellevetiden er steget en del siden 1954-58, jfr. oversigt 3.8. Dengang kunne en nyfødt dreng og en nyfødt pige regne med en gennemsnitlig levealder på henholdsvis 50,5 og 55,2 år, men på grundlag af dødelighedserfaringerne i perioden 1981-85 kan de nu regne med en gennemsnitlig levealder på henholdsvis 58,5 og 66,0 år.

Der er i den grønlandske befolkning - ligesom i de fleste andre befolkninger - en større dødelighed i samtlige aldre for mænd end for kvinder, og den gennemsnitlige restlevetid er derfor for samtlige aldersklasser lavest for mænd, se tabel 18.

Middellevetiden for en nyfødt er kun blevet forlænget ganske lidt siden begyndelsen af 1970'erne, og den ligger fortsat væsentligt under den danske. Det skyldes bl.a. den forholdsvis store spædbørnsdødelighed.

Efter dødelighedserfaringerne i perioden 1954-58 ville 89 drengebørn og 96 pigebørn ud af 1.000 være døde inden deres 1 års dag imod henholdsvis 35 og 31 i perioden 1981-85. Spædbørnsdødeligheden er dog stadig væsentlig højere end i Danmark, hvor den i 1986 var ca. 9 pr. 1.000 levendefødte drenge mod ca. 34 i Grønland. For 1.000 levendefødte piger var dødeligheden 8 i Danmark mod 17 i Grønland (tabel 17).

Vandringer.

I oversigt 3.9 er vist nettoresultatet af flytningerne til og fra Grønland beregnet som forskellen mellem fødselsoverskud og befolkningstilvækst. Der er hovedsagelig tale om flytninger mellem Grønland og Danmark (se også tabel 4).

3.9 Nettotilflytning til Grønland samt ikke-registrerede bevægelser.

	Personer født i Grønland		Personer født uden for Grønland		Hele befolkningen	
	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.
1961-65 pr. år	-432	-1,3	355	10,1	- 77	-0,2
1966-70 - -	-443	-1,2	641	9,7	198	0,4
1971-75 - -	-336	-0,8	349	4,0	13	0,0
1976-80 - -	-356	-0,9	- 3	0,0	-359	0,7
1981-85 - -	-142	-0,3	59	0,6	- 83	-0,1
1981	10	0,0	114	1,2	124	0,2
1982	-151	-0,4	- 22	-0,2	-173	-0,3
1983	-123	-0,3	16	0,2	-107	-0,2
1984	-190	-0,4	168	1,8	- 22	-0,0
1985	-259	-0,6	21	0,2	-238	-0,4
1986	-272	-0,6	-25	-0,3	-297	-0,6

Anm.: Negative tal angiver nettofraflytning fra Grønland.

Det er et generelt træk, at der siden 1960 har været en nettofraflytning af personer født i Grønland. I 1986 var nettofraflytningen på 272, i 1987 var den reduceret til 142 (ekskl. ikke-registrerede bevægelser). Da tallene også omfatter børn født i Grønland af forældre med fødested uden for Grønland, er deres værdi begrænset, hvis man vil vide, hvor mange grønlændere der er flyttet. Antallet af fødsler af ikke-grønlandske mødre har i en lang årrække varieret mellem 100 og op mod 200 pr. år, og de flytter ofte fra Grønland efter kort tid. Med undtagelse af enkelte år har der derimod været tale om nettotilflytninger af personer født uden for Grønland, men karakteriseret af større udsving fra år til år. I 1986 var der imidlertid en nettofraflytning på 25 (tabel 19 A). Betragter man tabel 19 C, så ser man, at der har været en for de senere år betragtelig nettotilflytning på ca. 300 (ekskl. ikke. registrerede bevægelser) i 1987.

Tabel 19 B og D viser flytningerne mellem kommunerne i Grønland. Mellem 8 og 9 pct. af hele befolkningen flyttede i de pågældende år fra kommune til en anden eller til en station uden for kommunalinddelingen. Af disse 4.500 personer i 1986 og 4.700 personer i 1987 var ca. 90 pct. grønlændere svarende til henholdsvis godt 4.000 og godt 4.200 personer.

I figur 3.4 er den samlede nettoflytning af grønlændere til visse byer angivet for perioden 1974-1986. Der er kun medtaget byer, der havde en nettoflytning på mere end +/- 50. I Narsaq, Kangaatsiaq, Godhavn, Thule, Angmagssalik og Scoresbysund var antallet af tilflyttere og fraflyttere næsten lige store.

4 byer har haft nettotilvandringer. Ikke overraskende ligger Godthåb by i spidsen med langt den største nettotilflytning, nemlig på godt 1.200 personer i de 13 år. Til illustration af betydningen af dette tal kan oplyses, at 60 pct. af den samlede tilvækst i folketallet for grønlændere i Godthåb i perioden skyldes tilvandringer fra andre steder i Grønland. På de næste pladser ligger Holsteinsborg og Jakobshavn med en nettotilflytning på henholdsvis 270 og 258 personer. For disse byers ved-

Fig. 3.4. Nettoflytning til byerne fra andre steder i Grønland 1974-86
Personer født i Grønland

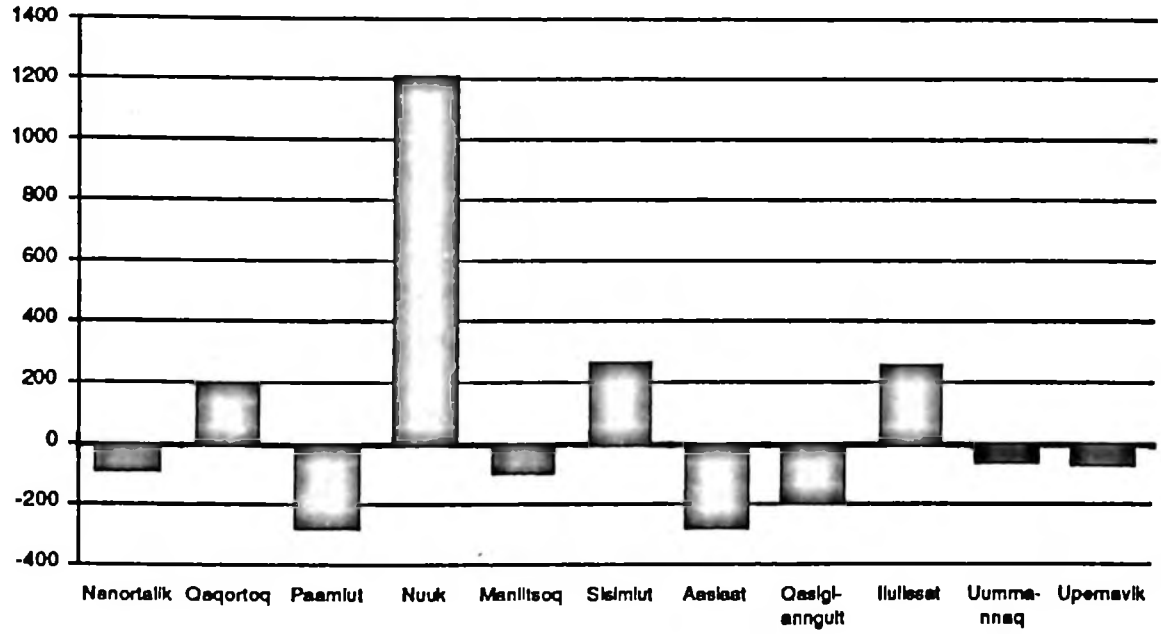

kommende kan ca. en trediedel af tilvæksten forklares med tilflytning. Julianehåb er den fjerde tilflytningsby. Tilflytningen, der især skete i 1986, har været på 196 personer.

Blandt fraflytningsbyerne er der næsten dødt løbe mellem Egedesminde og Frederikshåb med fraflytning på henholdsvis 291 og 286. Derefter følger Christianshåb og Sukkertoppen (205 og 108). Måler man fraflytningen i forhold til byens størrelse har der også været store fraflytninger fra Upernavik og Umanak.

D. Vielser og skilsmisser

En opgørelse over indgåede ægteskaber fordelt efter ægtefællernes fødested er vist i tabel 11. Det ses, at i godt 60 pct. (213) af de 349 ægteskaber, der blev indgået i 1986, var begge ægtefæller født i Grønland. I 22 pct. (78) var en af parterne født i Grønland, og i 17 pct. var begge født uden for Grønland. 251 af vielserne var kirkelige.

Aldersfordelingen for personer, der indgik ægteskab, er belyst i tabel 12. På grundlag heraf kan beregnes, at den gennemsnitlige vielsesalder var 32 år for mænd og ca. 28 år for kvinder. Ved første ægteskabs indgåelse henholdsvis 30 og 27 år.

I tabel 13 ses antal skilsmisser ligeledes fordelt efter ægtefællernes alder. Der var 152 skilsmisser i 1986 mod 144 i 1985. Fordelingen på fødested er ikke oplyst.

E. Befolkningens fordeling på ægteskabelig stilling, køn, fødested m.v.

Tabel 9 A-D giver en oversigt over befolkningens fordeling på kommuner, køn, ægteskabelig stilling og fødested pr. 1. januar 1987 og pr. 1. januar 1988.

I hele befolkningen var der ved på begge tidspunkter knap 600 flere mænd end kvinder, der var gift. Det skyldes antagelig, at en del gifte mænd har arbejde i Grønland, mens ægtefællen er blevet boende i Danmark.

Blandt den grønlandsfødte befolkning var der ligeledes ved begge skæringsdatoer, omkring 700 flere kvinder end mænd, der var gift. Det hænger sammen med, at flere grønlandske kvinder end mænd har en ægtefælle, der er født uden for Grønland.

Det foran anførte stemmer godt med, at der samtidig var knap 1300 flere gifte mænd end kvinder, der var født uden for Grønland.

Af tabel 10 fremgår det, at der pr. 1. januar var 27.670 familier i Grønland bestående af gennemsnitligt 2 personer. Seks ud af ti familier var enlige uden børn, der dermed var den hyppigste familietype. Denne gruppe indbefatter imidlertid også enkeltpersoner på 26 år og derover, der er hjemmeboende. Dernæst fulgte ægtepar med børn, der i 1987 udgjorde 17 pct. af familierne.

F. Befolkningens fordeling på alder, køn og fødested

På figur 3.5 er afbildet en befolkningspyramide. Den viser de forskellige aldersgruppers størrelse, fordelingen på køn og på personer født i og uden for Grønland pr. 1. januar 1988 for hele befolkningen.

Pyramiden dannes ved, at antallet af personer i hver 5-års aldersgruppe afbildes i vandrette klodser over hinanden, så man kan se hver aldersgruppes størrelse i forhold til de øvrige. Eksempelvis fremgår antallet af de børn, der blev født mellem 1983 og 1987, af den nederste klods. Til venstre for den lodrette linie er vist den mandlige del af befolkningen og til højre den kvindelige, og det er markeret, hvor mange der er grønlændere og danskere. Hvis man drejer årbogen, kan man se på klodserne som søjler.

Figur 3.5 Befolkningen i Grønland pr. 1. januar 1988.

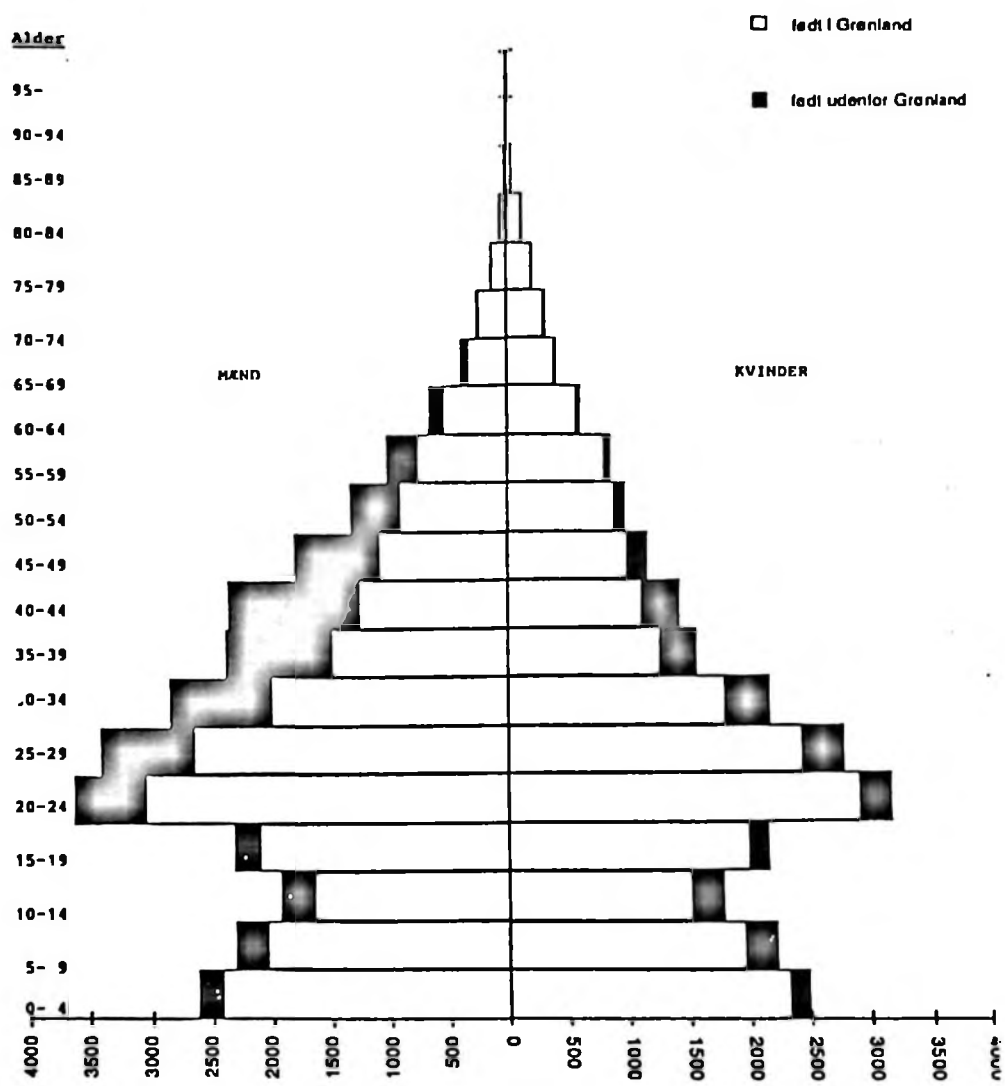

Ser man først på antallet af grønlændere (den hvide del af klodserne), illustrerer pyramiden for hele Grønland, hvor de store årgange er repræsenteret. Medregnes danskerne, der er tegnet med sort, reduceres forskellene mellem de 5-årige aldersgrupper, idet der er særlig mange danske mænd i alderen 30-44 år, medens der er en mere jævn aldersfordeling blandt de danske kvinder. Pyramiden viser også, at der i den grønlandske del af befolkningen er en ligelig kønsfordeling op til 65 årsalderen, men for befolkningen under eet, er der et udpræget mandsoverskud i de arbejdsdygtige aldersklasser. Af 20-årige og derover er der ca. 4.300 eller 27 pct. flere mænd end kvinder.

Den grønlandsfødte befolkning må stadig betegnes som en ung befolkning, idet 36 pct. er under 20 år mod ca. 25 pct. i Danmark (1987-tal), jfr. tabel 8, og der er forholdsvis færre gamle i Grønland. 7 pct. af den grønlandske befolkning er 60 år og derover. Den tilsvarende andel er i Danmark ca. 20 pct. (1987-tal), altså en andel, der er 3 gange så stor som den grønlandske.

G. Ændringer i aldersfordelingen

Hele befolkningen.

Der er bl.a. som følge af svingningerne i fødselstallene sket ændringer i aldersfordelingen.

3.10. Befolkningen fordelt på alder. Hele befolkningen.

1. jan.	1961	1971	1981	1986	1987	1988
0 - 6 år	8.547	10.267	5.898	6.931	6.986	7.097
7 - 17 år	7.954	12.174	12.639	9.335	8.865	8.701
18 - 24 år	3.970	4.833	7.803	9.122	9.096	8.986
25 - 39 år	6.951	10.891	12.826	14.448	14.805	15.326
40 - 59 år	4.442	6.286	8.682	10.506	10.790	11.117
60 - 69 år	967	1.423	1.724	1.892	2.012	2.089
70 år og derover	309	657	1.071	1.172	1.179	1.208
Ialt	33.140	46.531	50.643	53.406	53.733	54.524

Befolkningen er opdelt i grupper efter, hvilke tjenesteydelser m.v. de især har behov for (f.eks. børneinstitutioner, skoler, erhvervsuddannelse, boliger, arbejdspladser, alderdomsforsorg).

Antallet af de mindre børn faldt med næsten en trediedel fra 1961-81, men er derefter steget igen. Antallet af børn i den skolepligtige alder kulminerede omkring 1980, men er siden faldet med omkring en trediedel. Nederst i tabellen kan man se, at antallet af gamle er steget kraftigt, og det gælder især for de ældste, hvis antal er firedoblet.

Man kan vælge aldersgruppen 18-59 årige som mål for den del af befolkningen, der er i en produktiv alder. En del af de yngste er ganske vist under uddannelse, men der er til gengæld folk på 60 år og derover, der er i arbejde. Efter denne definition er den produktive aldersgruppe godt og vel fordoblet i perioden 1961-1988, medens de andre aldersgrupper kun er vokset med ca. 7 pct. De produktive aldersklassers andel er steget fra 46,4 pct. i 1961 til 65 pct. i 1988.

Den grønlandsfødte befolkning.

Af oversigt 3.11 fremgår den relative aldersfordeling for den grønlandsfødte befolkning på byer og bygder i årene 1961 og 1988.

I 1961 var aldersfordelingen meget ens på byer og bygder. I perioden 1961 til 1988 er det endvidere de samme tendenser, der gør sig gældende. Andelen af de 0-17 årige er faldet, omend mindst i bygderne. Det skyldes måske en højere fødselshyppighed i bygderne. Eksempelvis blev der i 1986 født 54 børn pr. 1.000 grønlandsfødte kvinder i bygderne. Det tilsvarende til i byerne var 43.

De arbejdsdygtige aldersklassers andel er steget, men mest i byerne, hvor 63,2 pct. nu findes i aldersgruppen 18-59 år. Det tilsvarende tal for bygderne er 56 pct. Andelen af ældre (60 år og derover) er ligeledes steget, men andelen er lidt højere for bygdernes vedkommende. De sidst nævnte tendenser kan måske tages som udtryk for, at det især er personer i de arbejdsdygtige aldersklasser, der har søgt ind til byerne.

3.11 Aldersfordelingen i byer og bygder i 1961 og 1988.
Personer født i Grønland.

	Byer		Bygder		I alt	
	1961	1988	1961	1988	1961	1988
0 - 6 år	27,0	14,3	27,0	15,9	27,0	14,6
7 - 17 år	25,4	15,9	25,6	20,4	25,2	16,9
18 - 24 år	12,5	18,2	10,8	16,4	11,7	17,9
25 - 39 år	18,7	27,3	18,2	21,8	18,5	26,1
40 - 59 år	12,2	17,7	14,2	17,8	13,2	17,7
60 - 69 år	3,1	4,0	3,2	5,0	3,1	4,2
70 og derover	1,1	2,6	1,0	2,7	1,0	2,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forskydningerne i aldersfordelingen har betydet, at der er blevet forholdsvis flere om at forsørge børn og gamle. Udviklingen er vist i 3.12, men alene for grønlændere.

3.12 Udviklingen i forsørgerbyrden beregnet på grundlag af aldersgrupper.
Personer født i Grønland.

1. januar	1961	1966	1971	1976	1981	1987	Danmark
Pr. 100 i aldersgruppen 18 - 59 år:							
Børn 0- 17 år	121	133	128	104	75	52	40
Gamle 60 år og derover	10	11	12	13	12	11	36
Ialt	131	144	140	117	87	63	76

Forudsat at børn og gamle tæller lige meget, er forsørgerbyrden efter en svag stigning i det første tiår godt og vel halveret, idet 100 personer i erhvervsaktiv alder nu skal forsørge 63 børn og gamle mod 131 omkring 1960. Samtidig er de ældres andel af de, der skal forsørges, vokset.

Faldet i forsørgerbyrden vedrører alene børnene, og nedgangen har kunnet mærkes i husholdningerne.

I forhold til Danmark er der nu færre inaktive pr. aktive. Det skyldes, at der (endnu) er forholdsvis få gamle i Grønland.

Den danske befolkning.

Oversigt 3.13 viser danskernes relative aldersfordeling i nogle udvalgte år fra 1961 til 1988. Her er den mest bemærkelsesværdige tendens, at 40-59 åriges andel næsten er blevet fordoblet i perioden. De 60-69 åriges andel er næsten er blevet tredoblet.

3.13 Danskeres aldersfordeling.

1. januar	1961	1971	1981	1988
	pct.	pct.	pct.	pct.
0 - 6 år	11,6	12,5	8,1	5,7
7 - 17 år	8,2	10,1	13,2	11,9
18 - 24 år	14,2	10,7	9,2	10,1
25 - 39 år	48,1	52,1	47,2	37,0
40 - 59 år	17,2	13,6	20,7	33,0
60 - 69 år	0,7	1,0	1,4	2,0
70 år og derover	0,0	0,0	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Det kan tages som udtryk for, at flere danskere har valgt en mere permanent tilværelse i Grønland.

H. Befolkningsprognose til år 2000

Siden 1960 er der udarbejdet befolkningsprognoser for Grønland omkring hvert femte år, fordi ændringerne i forudsætningerne har været så store, at planlæggerne og andre har syntes, at revisioner var nødvendig.

Den seneste befolkningsprognose (eller måske mere korrekt: befolkningsfremskrivning) for perioden frem til år 2000 er fra 1987 [1]. Den udmærker sig i forhold til de tidligere ved, at den også omfatter befolkningsgruppen: personer født uden for Grønland, og ved, at der er udarbejdet prognoser for hver kommune.(Disse prognoser omtales ikke i det følgende).

Udgangspunktet er folketallet pr. 1. januar 1985 ekskl. befolkningen uden for kommuneinddelingen, og beregningerne bygger på forudsætninger opstillet af hjemmestyret om udviklingen i fødselshyppigheden, dødeligheden og vandringerne. For at forenkle beregningerne har man set bort fra de børn, der fødes af danskere (en stor del forlader Grønland i løbet af få år) og fra døde ligheden for danskere.

Forudsætninger for den i Grønland fødte befolkning.

Fødselshyppigheden

Som vist foran har der været store svingninger fødselhyppigheden, og selv om de fremtidige svingninger bliver mindre, er det ret vanskeligt at opstille holdbare antagelser om udviklingen. I perioden 1979-85 har den samlede fertilitet svinget mellem 2.000 og 2.500. Det svarer til, at hver kvinde i sin levetid gennemsnitlig ville få 2-2,5 børn. I Danmark er de tilsvarende tal 1,3-1,6 børn. Sammenlignet med Danmark ligger fødselshyppigheden i Grønland navnlig højt for de yngre aldersklasser. Resultatet af spekulationerne om, hvordan det vil gå, er blevet følgende 3 alternativer om udviklingen i fødselshyppigheden: 1) Uændret på nuværende niveau. 2) Jævnt fald for 15-19 årige på 25 pct. over de 15 år - uændret for de øvrige kvinder.

---

1) Befolkningsprognose for Grønland. Grønlands Hjemmestyre, Sekretariatets 3. kontor i samarbejde med EDB- og Statistikafdelingen juni 1987.

3) Som 2), men med et fald på 10 pct. for 20-44 årige kvinder.

Nogle vil måske synes det er overflødigt at bemærke, at det i en prognose, der går til år 2000, kun er størrelsen af aldersklassen under 15 år, der er afhængig af udviklingen i fødselshyppigheden og så naturligvis det samlede folketal. Udviklingen i de andre aldersgrupper afhænger af udviklingen i dødeligheden og vandringer.

Dødeligheden

Det antages, at dødeligheden for de seneste 5 år fortsætter uændret for alle aldersklasser, med undtagelse af gruppen 0-5 årige, hvor der forventes en halvering i løbet af prognoseperioden. Spædbørnsdødeligheden er forholdsvis høj i Grønland, og det er altså forudsat, at en forbedring af bl.a. levevilkårene og af sundhedsvæsenets indsats reducerer børnedødeligheden.

Vandringer

Usikkerheden med hensyn til dels vandringerne mellem Grønland og omverdenen, dels de indenlandske vandringer har imidlertid større betydning for, hvor realistiske prognoserne bliver.
Om den grønlandske befolkning har man forudsat:

1) at vandringer til og fra omverdenen samt interne flytninger vil blive 0 for begge køn og for alle aldersklasser. eller
2) at vandringer til og fra omverdenen samt flytninger mellem kommunerne vil blive konstant gennem prognoseperioden på et niveau svarende til gennemsnittet i perioden 1979-84. I nævnte periode har der overvejende været tale om en mindre nettovandring fra Grønland, jfr. tabel 4.

Forudsætninger for personer født uden for Grønland.

I teorien skulle det være forholdsvis let at beregne udviklingen i folketallet for danskere, der som nævnt alene påvirkes af vandringer til og fra Grønland.

Om man kan klare sig med færre danskere afhænger af, hvor mange grønlændere der bliver uddannet, men behovet for uddannet arbejdskraft vil sikkert også vokse i perioden, fordi man ønsker en højere levestandard i form af bedre sundhedspleje, boligforsyning o.s.v. Overflytning fra Danmark af opgaver til hjemmesty-

ret vil også medføre, at man tilkalder flere danskere. Der er imidlertid ikke foretaget kvantitative vurderinger af udviklingen i behovet for arbejdskraft, og af hvor mange grønlændere der vil blive uddannet i perioden.

I mangel af bedre har man opstillet to alternative antagelser om udviklingen i antallet af danskere: 1) at antallet vil være konstant eller 2) at antallet vil udvikle sig i takt med det grønlandske folketal i hver kommune.

Resultaterne

Dersom man kombinerer de omtalte antagelser om udviklingen i fertiliteten, dødeligheden og vandringerne, får man 6 alternative udsagn om den fremtidige størrelse på den grønlandske befolkning og 2 for den danske, d.v.s. ialt 12 resultater. Det samlede folketal varierer mellem ca. 56.850 og 60.350.

I det følgende omtales kun et af alternativerne, nemlig det, der forudsætter det største fald i fødselshyppigheden, nettovandringer som i det sidste femår og et konstant antal danskere.

3.14 Prognose for befolkningsudviklingen 1985 - 2000

1. januar	1985	1990	1995	2000
Personer født i Grønland	43.178	45.700	47.635	48.720
Personer født uden for Grl.	8.134	8.134	8.134	8.134
I alt	51.312	53.834	55.769	56.854
Indeks 1985=100	100	104,9	108,7	110,8

Anm: Ekskl. personer uden for den kommunale inddeling.

Efter de omtalte forudsætninger skulle det samlede folketal stige med ca. 5.500 eller knapt 11 pct. i løbet af de 15 år eller med 0,65 pct. pr. år i gennemsnit. Efter de valgte forudsætninger er det alene den grønlandsfødte befolkning, der vokser, nemlig med 12,8 pct. svarende til 0,75 pct. i årligt gennemsnit. Væksten sker hurtigst i det første femår (5,8 pct.).

I afsnit C. er det omtalt, at nettoreproduktionstallet nu er under 1.000, d.v.s. at kvinderne ikke reproducerer sig selv. Når folketallet alligevel vokser, hænger det sammen med, at der i prognoseperioden er forholdsvis mange kvinder i aldersgrupper med høj fødselshyppighed, navnlig i begyndelsen af prognoseperioden.

Sammenlignet med f.eks. Danmark vil befolkningstilvæksten i Grønland stadig være stor. For Danmarks vedkommende regner man med, at folketallet nærmest vil være konstant frem til år 2000.

Mere interessant end udviklingen i det samlede folketal er udviklingen i forskellige aldersgrupper, og ved anvendelse af grundmaterialet fra hjemmestyret er de forventede folketal for grønlændere opdelt på aldersgrupper afhængige af, hvilke arter af offentlige tjenesteydelser de typisk har brug for, og udviklingen er illustreret i figurer,

3.15 Udviklingen i aldersgrupperne. Personer født i Grønland.

Aldersgrupper	1985	Prognose					
					Indeks 1985:100		
		1990	1995	2000	1990	1995	2000
0-6 år	5.701	6.390	6.185	5.275	112,1	108,5	92,5
7-17 år	8.747	7.610	8.690	9.345	87,0	99,3	106,8
18-24 år	8.242	6.990	4.200	4.440	84,8	51,0	53,9
25-39 år	10.169	13.415	15.600	14.225	131,9	153,4	139,9
40-59 år	7.533	7.950	9.065	11.150	105,5	120,3	148,0
60-69 år	1.672	2.140	2.610	2.685	128,0	156,1	160,6
70 og derover	1.114	1.205	1.285	1.600	108,2	115,4	143,6
I alt	43.178	45.700	47.635	48.720	105,8	110,3	112,8

I fig 3.6 er udviklingen i størrelsen af de forskellige aldersklasser afbildet.

Det er gjort på den måde, at man nederst har tegnet en kurve for de 0-6 årige og ovenpå en kurve for de 0-17 årige o.s.v. Den lodrette afstand mellem 2 kurver viser størrelsen af den pågældende aldersgruppe. Bælterne i landskabet giver et indtryk af, hvordan befolkningens aldersfordeling ændrer sig.

Fig. 3.6. Udviklingen i forskellige aldersgrupper
Personer født i Grønland

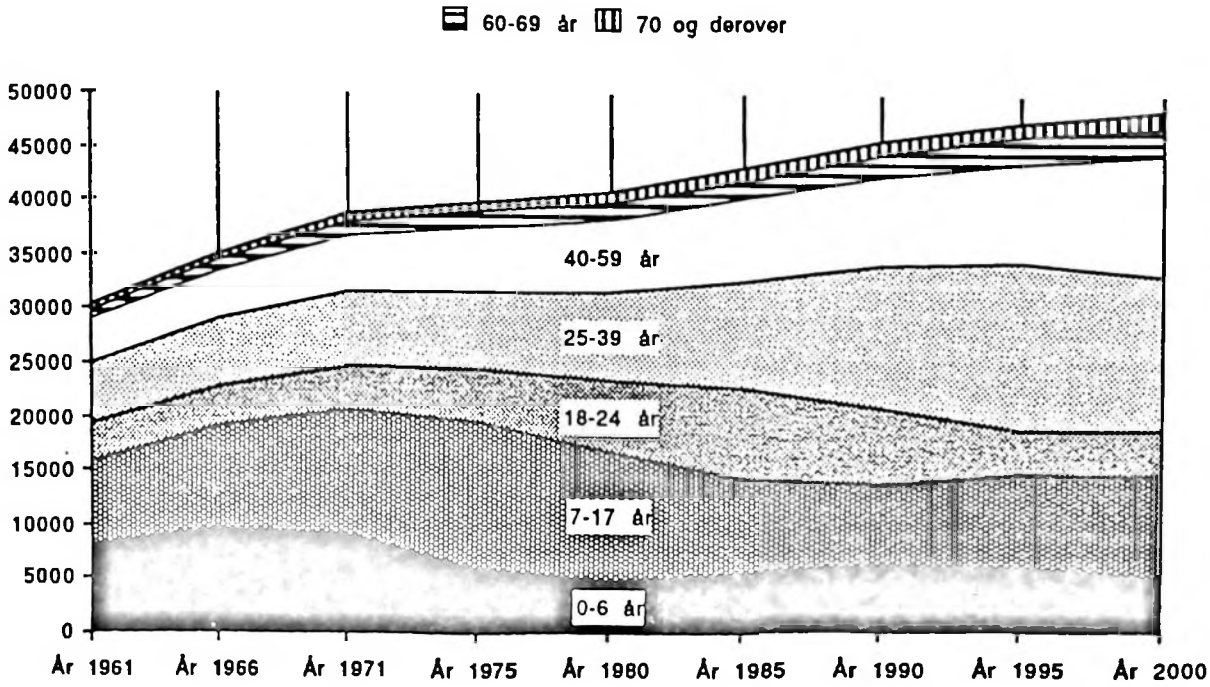

For at kunne sammenligne med den udvikling som Grønland har gennemlevet, starter figuren i 1961.

Udviklingstendenserne for de enkelte aldersgrupper fremgår klarere af figure 3.7-3.9 nedenfor, hvor afstanden fra grundlinie til kurver viser de forskellige aldersgruppers størrelse på de forskellige tidspunkter.

Fig. 3.7. Udviklingen i aldersgrupperne 0-6 år, 7-17 år og 18-24 å
Personer født i Grønland

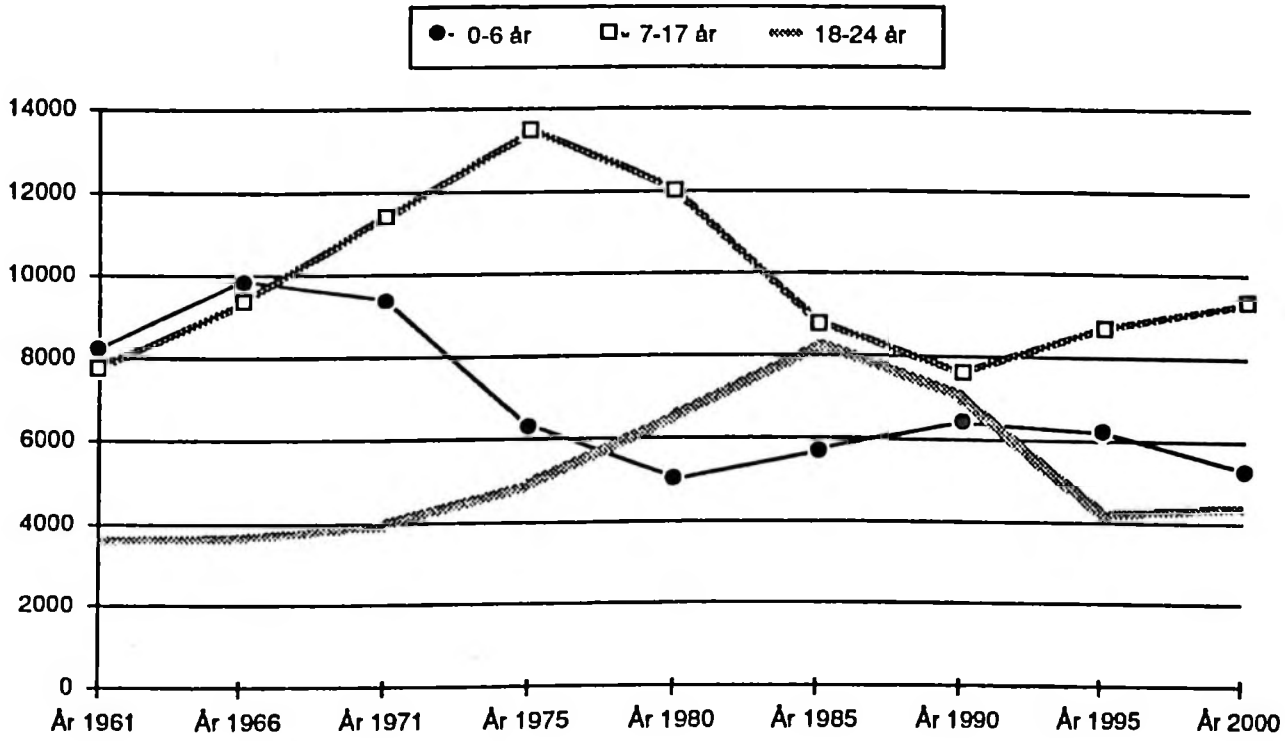

Trods det forudsatte fald i fødselshyppigheden vil gruppen 0-6 årige vokse frem til omkring 1990, og det er en virkning af de store fødselsårgange fra midten af 1950'erne til hen imod slutningen af 1960'erne. Behovet for vuggestue- og børnehavepladser vil af den grund stige lidt, men derefter tager presset af, især i det sidste femår.

Antallet af børn i skolealderen (7-17 år) falder til omkring 1990 med godt og vel en halv snes procent, men vokser derefter så det i 1995 udgør samme antal som i 1985. Stigningen fortsætter frem til år 2000. Selv om en større andel af årgangene fortsætter skolegangen, vil skolevæsenets opgaver dog fortsat kvantitativt være reduceret ganske væsentligt i forhold til midten af 1970'erne.

De 18-24 åriges behov er mere sammensat. Den forbedrede skoleuddannelse kvalificerer en voksende del til at søge en erhvervsuddannelse, andre går direkte ud på arbejdsmarkedet, og det er i

den alder interessen for egen bolig opstår. Som det ses, kulminerer aldersgruppen midt i 1980'erne, og i løbet af det næste tiår halveres den for at blive på det nye niveau i resten af århundredet. Det drastiske fald vil dog nok føre til en mindre tilgang til erhvervsuddannelsesskolerne fra de nye årgange, så uddannelsesefterslæbet fra begyndelsen af perioden kan reduceres. Det kan næppe helt udelukkes, at der om nogle år vil opstå konkurrence mellem skolerne om eleverne.

Derimod vil arbejdsstyrken fortsat vokse stærkt. I det første tiår vokser aldersgruppen 25-39 år med godt og vel 50 pct., og det må antages at skabe forudsætning for en øget produktivitet. Også den del af arbejdsstyrken, der ikke er helt ung (40-59 år) vokser, men i begyndelsen i et langsommere tempo. Slår man de to aldersgrupper sammen, bliver væksten på ca. 7.700 eller ca. 43 pct., og arbejdsstyrken vil sikkert vokse i samme takt, måske

Fig. 3.8. Udviklingen i erhvervsaktive aldersgrupper
Personer født i Grønland

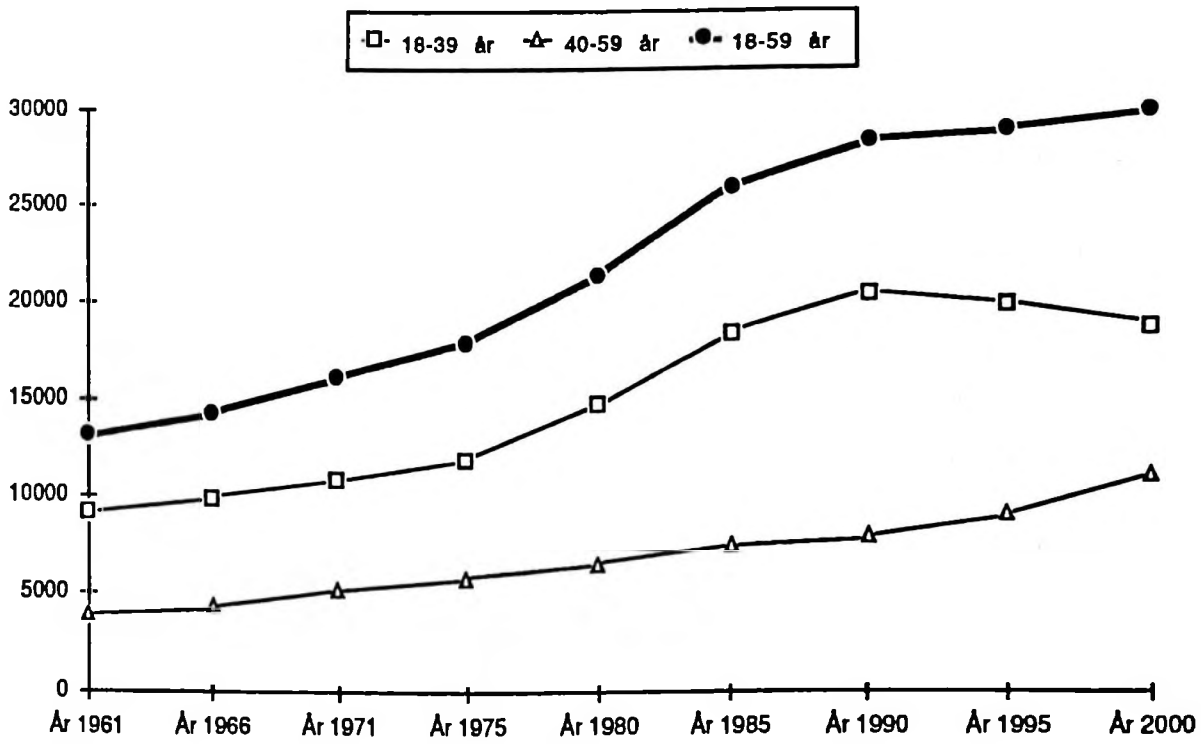

endda stærkere, afhængigt af kvindernes interesse for arbejde uden for hjemmet. Den årlige vækst for gruppen 25-59 år bliver: 1985-90:3,2 pct., 1990-95:2,4 pct. og 1995-2000:0,5 pct.

Der skal navnlig i det kommende tiår meget store investeringer til for at skabe de nødvendige beskæftigelsesmuligheder samtidig med, at der skal skaffes flere boliger. Stigningen i investeringsbehovet vil imidlertid ikke blive så stor, hvis grønlændere overtager arbejdspladser, der bliver ledige ved danskeres afgang fra arbejdsmarkedet (hjemrejse eller pensionering).

Samtidig skal det grønlandske samfund tilbyde underhold og forskellige former for pleje til et stærkt voksende antal gamle. Antallet af 60-69 årige vokser med godt 50 pct. i prognosens første 10 år og er derefter næsten konstant.

Fig. 3.9. Udviklingen i aldersgrupperne over 60 år
Personer født i Grønland

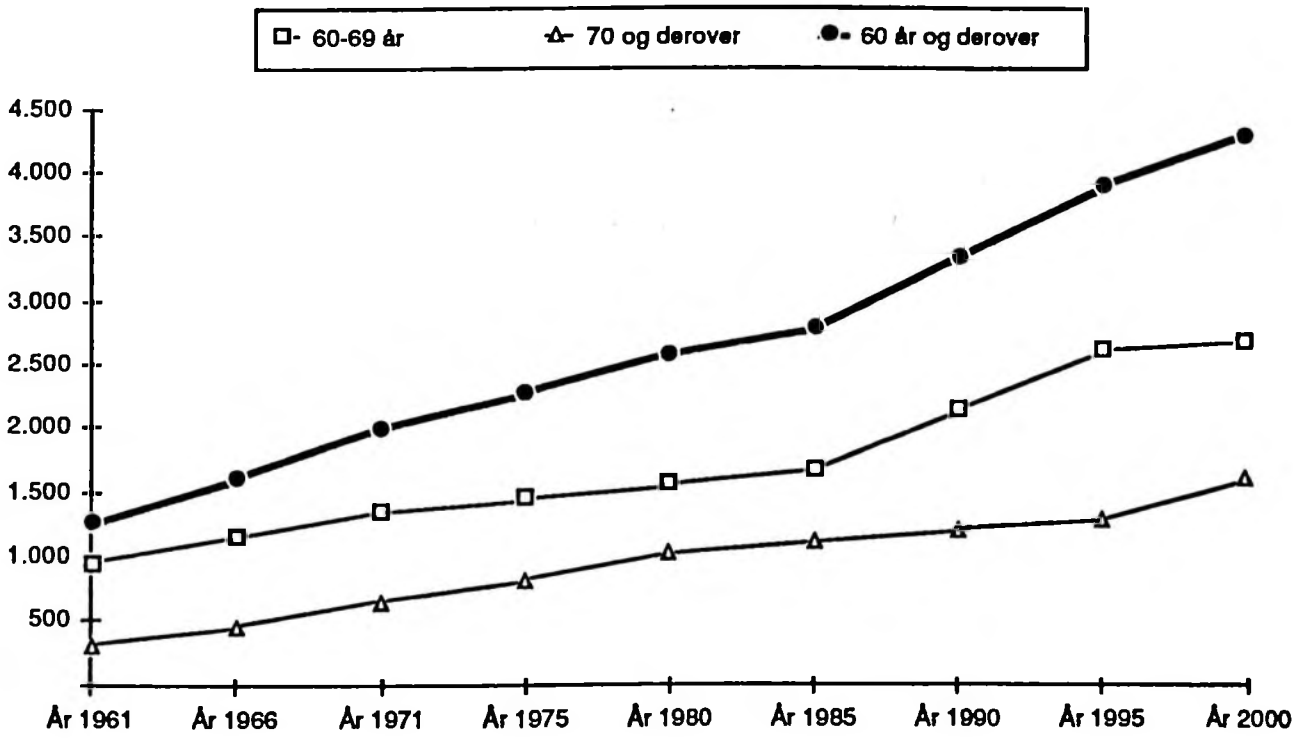

Den mere plejekrævende gruppe på 70 år og derover vokser forholdsvis moderat i begyndelsen, men i slutningen af århundredet vokser gruppen ret stærkt.

Forskydningerne i aldersfordelingen skulle ikke medføre større ændringer i forsørgerbyrden, dersom børn og gamle tæller lige meget.

3.16 Prognose for udviklingen i forsørgerbyrden.

Hele befolkningen.

	1985	1990	1995	2000
Pr. 100 i alders-gruppen 18 - 59 år				
Børn 0 - 17 år	51	46	47	46
Gamle 60 år og derover	9	10	12	12
I alt	60	56	59	58

100 personer i erhvervsaktiv alder skal i begyndelsen forsørge 60 børn og gamle, og dette antal falder minimalt, men der sker en forskydning i retning af færre børn og flere gamle.

TABELHENVISNING: TABEL 3 - 19

4. De offentlige finanser

De offentlige midler forvaltes af staten, hjemmestyret og kommunerne.

Grønland har (indtil 1988) sin særlige paragraf på statens finanslov (§ 9. Ministeriet for Grønland), og andre ministerier, der har opgaver i Grønland, har normalt særlige konti for udgifterne. Det er derfor - i modsætning til hvad tilfældet er for andre landsdele - muligt at få et overblik over statens samlede udgifter. Når oplysningerne om statens finanser kombineres med hjemmestyrets og kommunernes, opnår man et totalbillede af den offentlige økonomi i Grønland, og det kan anvendes ved prioritering af anvendelsen af midlerne og ved udformning af den økonomiske politik i det hele taget. Man får også et indtryk af, hvordan opgaverne og byrderne er fordelt mellem de tre organer, og overblik over hvad pengene bruges til.

Sammenlignet med f.eks. Danmark løses der i Grønland som nævnt i kapitel 1 flere opgaver på offentligt initiativ. Det gælder opgaver, der i Danmark klares af koncessionerede selskaber (eks. telefon og elværker). Dernæst driver det offentlige erhvervsvirksomheder, ofte side om side med privatejede virksomheder. Det drejer sig især om produktion og eksport af fangst- og fiskeprodukter, om handel (butikker og engros) samt visse former for teknisk virksomhed. Boligudlejning er også en offentlig opgave.

De virksomheder, der sælger produkter og tjenester, er medtaget i de følgende oversigter med nettoresultatet, hvad enten der er tale om underskud eller overskud. De offentlige erhvervsvirksomheders omsætning og betydning for beskæftigelsen m.v. i samfundet kan altså ikke aflæses af oversigterne.

Efter en beskrivelse af udviklingen i de samlede offentlige udgifter vises, hvorledes udgifterne er fordelt efter formål, og hvordan udgifterne er finansieret. Derefter omtales hjemmestyrets og kommunernes økonomi hver for sig og kapitlet afsluttes med et afsnit om skatter og afgifter.

A. De samlede udgifter

Der blev i 1986 brugt ca. 4,4 milliarder kr. vedrørende Grønland af de offentlige kasser. Beløbet omfatter nettodriftsudgifter (ekskl. afskrivning og forrentning af faste anlæg) samt anlægsudgifter og udlån. Det var ca. 10 pct. mere end året før. Det var navnlig anlægsudgifterne, der voksede, nemlig med 19,4 pct. medens driftsudgifterne steg med 5,5 pct.

Oversigt 4.1 viser udviklingen over en længere periode. Målt i løbende priser voksede udgifterne fra 1975 til 1980 med 90 pct., og i de næste seks år var stigningen på 83 pct. Stigningstakten fra 1975 til 1980 var nogenlunde den samme for drifts- og anlægsudgifter, men efter 1980 er driftsudgifterne steget hurtigere end anlægsudgifterne (nemlig med 88 pct. mod 76 pct.).

4.1 De totale offentlige udgifter. Mill. kr.

	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Staten	1.134	1.950	2.030	2.310	2.337	2.593	2.592	2.556
Landskassen/Hjemmestyret	77	568	829	940	1.084	1.204	1.685	2.038
Kommunerne	137	691	762	928	1.037	1.134	1.285	1.428
Minus bloktilskud og refusioner 1)	81	791	946	1.011	1.123	1.237	1.540	1.600
Ialt	1.267	2.418	2.675	3.167	3.335	3.694	4.022	4.422
Heraf:								
driftsudgifter	805	1.533	1.746	2.110	2.336	2.585	2.727	2.876
anlægsudgifter og udlån	462	885	929	1.057	999	1.109	1.295	1.546

Anm.: Tabellen omfatter driftsudgifter ekskl. afskrivning og forrentning af faste anlæg minus indtægter ved salg af varer og tjenester.

1) Da beløbene er medtaget hos såvel afsender som modtager, må de fratrækkes for at undgå dobbeltregning.

Investeringernes andel af de samlede offentlige udgifter lå i en årrække på omkring en trediedel med en faldende tendens, der imidlertid blev afbrudt i 1986, da andelen steg til 35,0 pct. fra 32,2 i 1985. Andelen er væsentligt højere end i Danmark,

hvor investeringerne indenfor det offentlige område i 1985 var på ca. 6,0 pct.

En del af udgiftsstigningen er gået til at betale højere lønninger og priser, men der findes ikke et indeks, der viser udviklingen i omkostningsniveauet ved fremstilling af offentlige tjenesteydelser. I mangel af bedre er der ved omregning af de løbende driftsudgifter til faste priser anvendt forbrugerprisindekset for Grønland. Lige ved halvdelen af driftsudgifterne er lønninger, der er steget stærkere end priserne, navnlig i sidste halvdel af 1970'erne. Med mindre der har været tale om (store) forbedringer af produktiviteten i den offentlige sektor, må det antages, at forbrugerprisindekset for så vidt undervurderer udviklingen i omkostningsniveauet og at den reelle stigning altså har været mindre end vist i 4.2. Omregningen af anlægsudgifterne til faste priser kan foretages med mindre usikkerhed ved hjælp af byggeomkostningsindekset, jfr. kapitel 12.

4.2 Udviklingen i de offentlige udgifter i faste priser.
Indeks 1975 = 100

	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Driftsudgifter	100	123	121	130	131	133	132	129
Anlægsudgifter	100	117	108	109	94	95	103	111
Ialt	100	121	116	122	117	118	121	126

Med de forbehold, der må knyttes til beregningerne i 4.2, skulle de offentlige udgifter i faste priser være ca. 4 pct. større i 1986 end i 1985. Fra 1975 til 1980 var der en fremgang på ca. 20 pct., men i det næste femår var der i flere år tilbagegang, men i 1985 var niveauet det samme som i 1980. Forløbet har været forskellig for drifts- og anlægsudgifter. Driftsudgifterne steg dog i 1982, mens anlægsudgifterne i 1980-85'erne er faldet med 13 pct, hvorefter der så kommer en stigning i 1986 på knapt 8 pct.

Forløbet er illustreret i figur 4.1, hvor udviklingen fra 1975 til 1980 er set under eet.

Figur 4.1 Indeks for udviklingen i de offentlige udgifter. Faste priser.

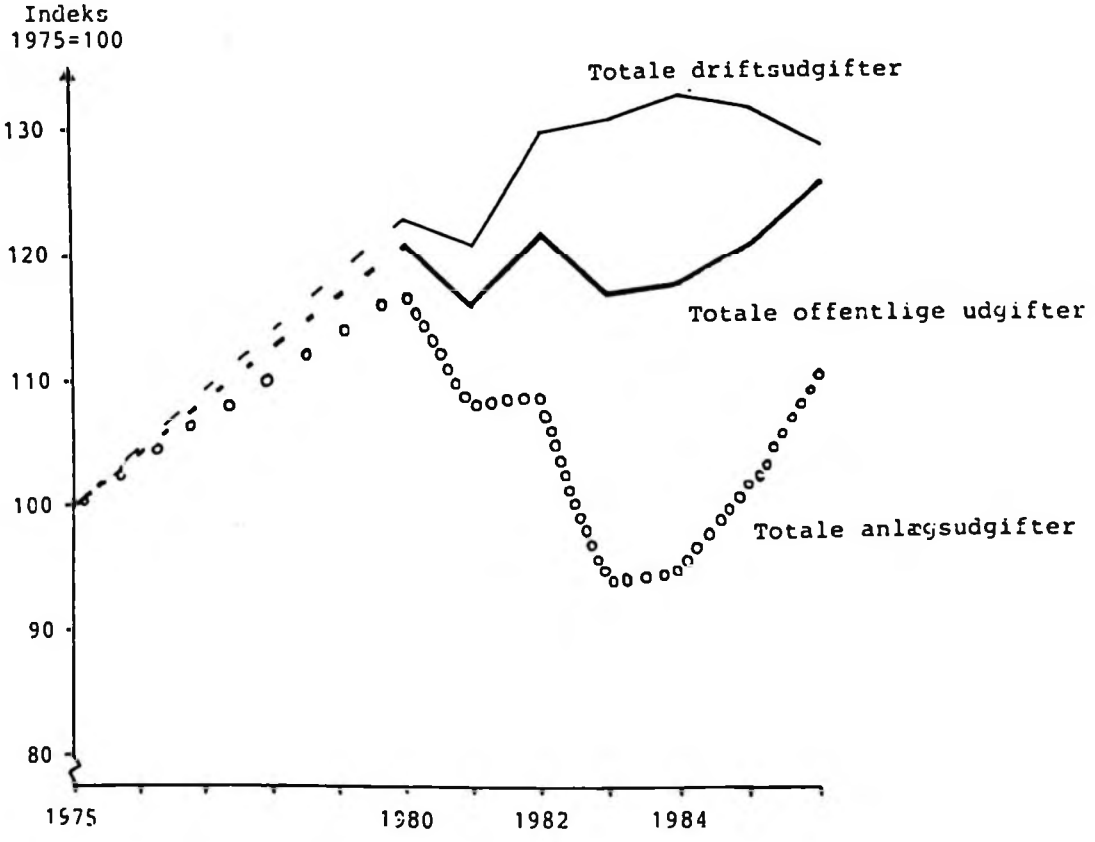

Ser man alene på statens del af den offentlige sektor, viser beregninger, at drifts- og anlægsudgifterne (inkl. bloktilskuddene) i 1980 lå ca. 7 pct. over 1975 niveauet, efter at der er korrigeret for løn- og prisstigninger, jfr. foran, men i 1980'-erne er der sket et fald på 25 pct. Grønland har således været omfattet af statens almindelige økonomiske politik, der går ud på at mindske de offentlige udgifter. Skulle realværdien af statens udgifter vedrørende Grønland have været konstant i forhold til 1980, skulle udgifterne i 1986 have været ca. 800-850 mill. kr. større (1986 niveau).

Når billedet for den samlede offentlige økonomi alligevel viser, at udgifterne har været nogenlunde konstante i 1980'erne i faste priser, skyldes det en større indsats af hjemmestyret og kommunerne.

B. Udgifterne fordelt på formål

4.3 viser i hovedtræk, hvad pengene (4.422 mill. kr.) i 1986 blev brugt til, og yderligere specifikationer kan findes i tabel 20-22 i tabelafsnittet. Betragter man de samlede udgifter til drift og anlæg, er der tre poster med næsten lige store udgifter: Det sociale område, uddannelse og erhverv med udgifter på godt 600 mill. kr hver. På grund af store udgifter til nybyggeri følger boligforsyning lige efter og - formentlig overraskende for mange - administration. Der blev anvendt 550 mill. kr. til begge formål. Der blev altså brugt godt 100 mill. kr. mere til asministration end til sundhedsvæsenet.

Udgiftsposterne 11-13 i oversigten (trafik, offentlige værker og erhvervsvirksomheder) er nettoudgifter, der afhænger af, pris- og takstpolitikken, af de priser der kunne opnås på verdensmarkedet, og af hvor effektivt virksomhederne drives.

Til trafik og kommunikation og offentlige værker blev der brugt ca. 400 mill., hvoraf 300 mill. kr. gik til investeringer.

Om fiskeri, handel, værfter m.v. viser oversigten, at der i 1986 blev ydet et tilskud på godt 600 mill. kr. Der blev investeret 503 mill. kr., hvoraf 414 mill. kr. i fiskerisektoren I konkurrence med andre formål måtte der skaffes ca. 200 mill. kr. til at dække et driftsunderskud (ekskl. afskrivning og forrentning) på fiskerisektoren, jfr. senere.

Derimod gav forsyningstjenesten under KNI et regnskabsmæssigt overskud på 47 mill. kr., efter at der var afholdt 77 mill. kr. til investeringer i pakhuse, butikker m.v. Medregner man afskrivning og forrentning af de faste anlæg i stedet for investeringerne, var overskuddet i 1986 på 30 mill. kr. Til værfter m.v. blev der brugt 44 mill. kr.

Det er nævnt, at de samlede offentlige udgifter voksede med 10 pct. fra 1985 til 1986. Af poster, der steg mere end gennemsnittet, må først og fremmest nævnes "erhverv", der steg med 55 pct.

4.3 De offentlige udgifter fordelt på formål. 1986 mill. kr.

	Staten	Hjemme-styret	Kommu-nerne	I alt 1986			Pct.-vis andel
				Drift	Anlæg	I alt	
1. Sundhedsvæsenet [1]	431	-	-	385	46	431	9,7
2. Uddannelse	-	313	320	571	62	633	14,3
Skoler, fritidsunderv.	-	135	314	403	46	449	10,2
Erhvervsuddannelse	-	113	-	97	16	113	2,6
Uddannelsesstøtte	-	65	6	71	-	71	1,5
3. Kultur og kirke	-	90	34	118	6	124	2,8
4. Videnskabelig unders.	57	-	-	57	-	57	1,3
5. Justitsvæsen	87	-	-	85	2	87	2,0
6. Sociale områder	4	122	536	616	46	662	15,0
7. Boligforsyning	359	91	96	54	492	546	12,3
8. Administration	121	167	264	517	35	552	12,5
9. Grønlands kommando	52	-	-	52	-	52	1,2
10. Fiskeriinspektion og farvandsvæsen	189	-	-	159	30	189	4,3
11. Trafik og kommunikation	142	23	70	91	144	235	5,3
12. Off. værker	78	29	54	4	157	161	3,6
13. Erhverv	19	575	20	111	503	614	13,9
Fiskeri, fangst og fåreavl	-	617	-	203	414	617	14,0
Handel	-	-47	-	-124	77	-47	-1,1
Værfter m.v.	19	5	20	32	12	44	1,0
14. Ikke fordelt	26	19	34	56	23	79	1,8
I alt 1986	1.565	1.429	1.428	2.876	1.546	4.422	100,0
I alt 1985	1.625	1.112	1.285	2.727	1.295	4.022	

1) Ekskl. patienters ophold på Rigshospitalet.

(først og fremmest på grund af store anlægsudgifter), dernæst det sociale område og uddannelse med hver ca. 14 pct. Stigningen for sundhedsvæsenet svarer til gennemsnittet, medens udgifterne til trafik, kommunikation og off. værker var uændret (bl.a. på grund af takstforhøjelser m.v.)

Uanset om man tager udgangspunkt i behovet for offentlige tjenesteydelser m.v. eller i, hvad befolkningen får for pengene (produktiviteten), er det vanskeligt at finde en målestok for, om udgifterne til de forskellige formål kan betegnes som store eller små.

Nogle mennesker vil måske i den forbindelse være interesseret i at sammenligne de offentlige udgifter pr. indbygger i Grønland

4.4 De offentlige udgifter pr. indbygger. 1986 kr.

	Grønland			Danmark		
	Drift	Anlæg m.v.	I alt	Drift	Anlæg m.v.	I alt
1. Sundhedsvæsenet [1]	7.187	859	8.046	6.291	254	6.545
2. Uddannelse	10.659	1.157	11.816	8.828	291	9.119
3. Kirke og kultur	2.203	112	2.315	1.291	135	1.426
4. Videnskabelig undersøgelser	1.064	-	1.064	...	...	...
5. Justitsvæsen	1.587	27	1.624	1.212	34	1.246
6. Sociale område	11.499	859	12.358	24.465	287	24.752
heraf kontantydelser	5.238	.	5.238	19.795	.	19.795
7. Boligforsyning	1.008	9.184	10.192	2.236	572	2.808
8. Administration	9.651	653	10.304	4.082	329	4.411
9. Grønlands Kommando/ forsvar	970	-	970	2.277	529	2.806
10. Fiskeriinspektion og farvandsvæsen	2.968	560	3.528			
11. Trafik og kommunikation	1.699	2.689	4.387	4.488	1.194	5.682
12. Offentlige værker	75	2.930	3.005	1.879	293	2.172
12. Erhverv	2.072	9.390	11.462	3.706	126	3.832
14. Andre formål	1.045	428	1.475	2.060	-	2.060
I alt	53.687	28.859	82.546	62.814	4.045	66.859
Heraf overførsler til personer [2]	7.258			20.647		

1) Ekskl. patienters ophold på Rigshospitalet.

2) Sociale kontantydelser, uddannelses- og boligstøtte.

med de tilsvarende udgifter i Danmark. I finansministeriets årlige budgetredegørelse findes oversigter med udgifterne i Danmark fordelt på formål, og de er blevet anvendt ved udarbejdelse af oversigt 4.4., efter at der er foretaget visse omflytninger for at få mere sammenlignelige tal i forhold til 4.3.

De offentlige udgifter pr. indbygger var i 1986 i Grønland ca. 82.500 kr. pr. indbygger mod ca. 66.900 kr. i Danmark d.v.s. ca. 1/4 større.

Der er to karakteristiske forskelle i udgiftsmønstret i de to områder. For det første investeres der af det offentlige i Grønland 7 gange så meget pr. indbygger som i Danmark. Det hænger bl.a. sammen med, at boligbyggeriet i Grønland stort set finansieres direkte af de offentlige kasser, og at en væsentlig del af erhvervsvirksomhederne drives og udvikles på offentligt initiativ. For det andet viser det sig, at der i Grønland bruges væsentligt mindre til sociale kontantydelser, nemlig kun ca. en fjerdedel af udgiften i Danmark. Blandt årsagerne til de forholdsvis små udgifter i Grønland til kontantydelser kan nævnes, at der på grund af forholdsvis færre gamle skal bruges mindre til folkepension, og at niveauet for satserne er lavere, især for arbejdsløse og børnefamilier.

Med hensyn til de løbende offentlige tjenesteydelser, fra sundheds- og skolevæsen m.m., kan det af 4.4 udledes, at de for så at sige alle posters vedkommende er højere. Det gælder især for administration, der er mere end dobbelt så stor pr. indbygger i Grønland. Forskellen kan delvis forklares med, at der i Grønland er flere opgaver der udføres af offentlige kontorer, f.eks. boligforvaltning, men administration er også dyrere, fordi der er så mange kommunekontorer for en befolkning på godt 50.000, og fordi udskiftningen af personale går hurtigt. Om der tillige er tale om overbureaukratisering kan kun en professionel analyse vise. Tallet for sundhedsvæsenet i Danmark giver ikke udtryk, for hvad der i alt bruges mod sygdom og for sundhed, da en del udgifter betales direkte (medicin, tandpleje m.m.), medens ydelserne er gratis i Grønland.

Forskellene er for de vigtigste udgifter illustreret i figur 4.2.

Fig. 4.2. De offentlige udgifter pr. indbygger 1986
Grønland og Danmark

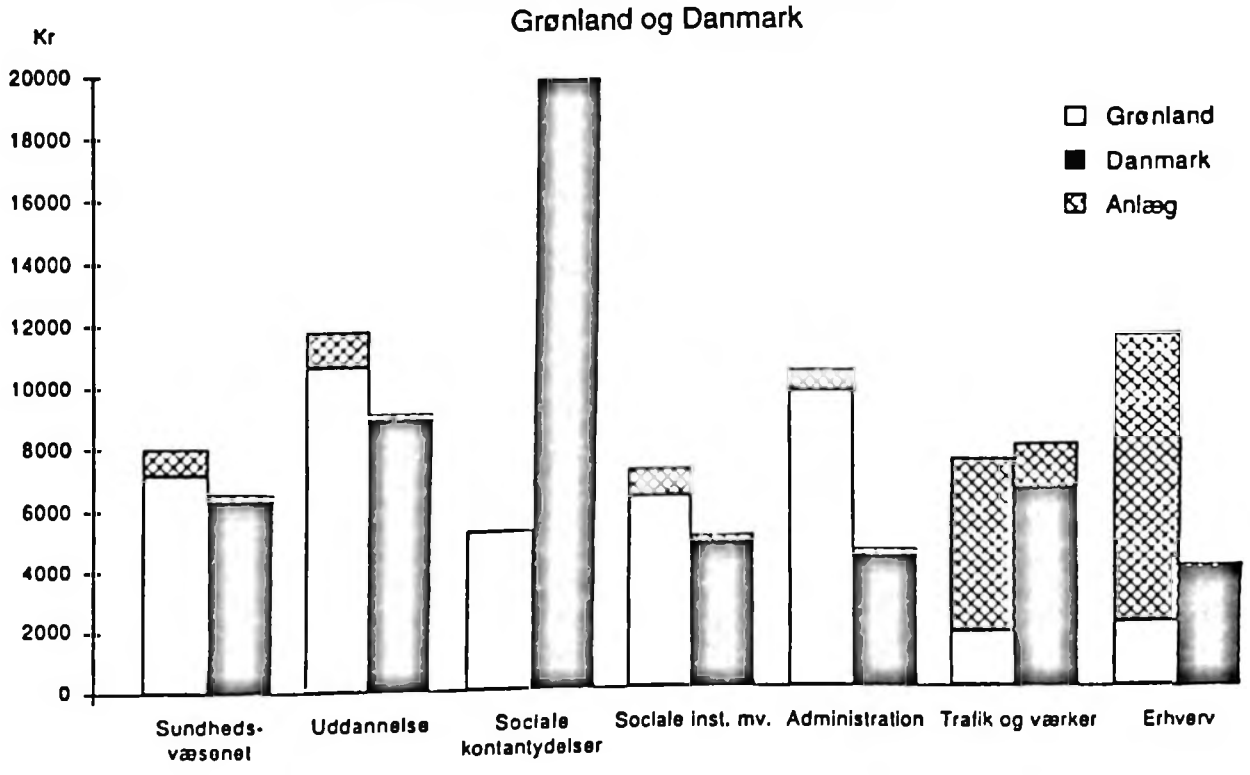

At udgifterne til tjenesteydelser er større i Grønland er ikke udtryk for, at velfærdsydelserne skulle ligge på et højere niveau. Årsagen er, at omkostningsniveauet på grund af klima, geografi og mange andre særlige grønlandske forhold er højere i Grønland, jfr. kapitel 11

C. Finansieringen

I 4.5. er det vist, i hvilket omfang de offentlige udgifter er finansieret ved beskatning i Grønland, og af hjemmestyrets og kommunernes øvrige indtægter ved overførsler fra EF og fra staten.

4.5 Finansieringen af offentlige udgifter vedr. Grønland. Mill. kr.

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Samlede udgifter	2.418	2.675	3.167	3.335	3.694	4.022	4.422
Finansieret af							
A. Hjemmestyret og kommunerne							
Indkomstskatter	301	412	523	572	680	863	1.050
Afgifter	157	230	241	297	282	270	329
Skatter i alt	458	642	764	869	962	1.133	1.379
Fiskerilicenser fra EF	.	.	.	.	.	210	211
Renter og andre indtægter	68	67	98	80	64	81	99
Hjemmestyret og kommuner ialt	519	709	852	949	1.026	1.424	1.689
Kasseoverskud [1])	114	77	56	9	-6	35	-150
B. Staten refusion fra EF m.v.							
Bloktilskud	456	563	600	647	712	978	991
Iøvrigt	1.557	1.480	1.771	1.748	1.950	1.655	1.592
B. Staten m.fl. ialt	2.013	2.043	2.371	2.395	2.662	2.633	2.583

1) Regnskabsmæssige.

Den del af de offentlige udgifter, der er finansieret af skatter i Grønland, er vokset fra 19 pct. i 1980 til 32 pct i 1986. I begyndelsen af 1980'erne viste hjemmestyrets og kommunernes regnskaber overskud, men billedet har siden ændret sig for hjemmestyrets vedkommende, jfr. senere.

Det er bemærkelsesværdigt, at hjemmestyrets og kommunernes udgifter i perioden til og med 1985 er finansieret uden optagelse af lån, (bortset fra driftskreditter).

Statens udgifter afholdes i voksende omfang i form af bloktilskud til hjemmestyret og kommunerne. Tilskuddet er mere end fordoblet fra 1980 til 1986, hovedsagelig fordi hjemmestyret i perioden har overtaget flere områder fra staten, jfr. kapitel

1, men også som følge af reguleringer under hensyn til pris- og lønudviklingen og ændringer i de objektive faktorer for ydelser og tilskud til de områder, hjemmestyret har overtaget.

Udgangspunktet for fastsættelse af bloktilskuddet ved et sagsområdes overdragelse har været, at staten hverken skulle opnå besparelser eller få merudgifter, d.v.s. at tilskuddene skulle fastsættes på grundlag af de udgifter, staten ellers ville have afholdt til de pågældende opgaver. Reguleringer for pris- og lønudvikling skete i perioden 1980-82 på grundlag af ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst, ekskl. den offentlige sektor. Fra 1983 er reguleringen sket med samme faktor, som grønlandsbevillingerne til nettodriftsudgifter reguleres med på finansloven.

Statens nettoudgifter vedrørende Grønland er iøvrigt som i tidligere år opgjort i en tabel i tabelafdelingen (tabel 20). Forskellen mellem denne tabel og 4.5 skyldes anvendelse af forskellige opgørelsesmetoder. Tabel 20 omfatter bl.a. forrentning af faste anlæg (KGH og fra 1985 GTO).

Statens udgifter vedrørende Grønland finansieres selvsagt af samme kilder som statens øvrige udgifter, men i 1985 havde staten en speciel indtægt på 712,4 mill. kr. ved salg af aktier i Kryolitselskabet "Øresund" A/S.

D. Hjemmestyrets økonomi

4.6 viser, hvor eksplosiv udviklingen har været i den offentlige virksomhed, der forvaltes af hjemmestyret. Udgifterne er fra 1980 til 1985 steget med 1,1 milliard kr. til 1,7 miliard. Tredoblingen skyldes, at hjemmestyret som nævnt i perioden har overtaget en række områder fra staten, jfr. at bloktilskuddet i samme periode er vokset med ca. 0,5 milliard, men også at hjemmestyret har forøget indsatsen på en række områder. Aktivitetsudvidelsen og pris- og lønstigninger blev til og med 1985 i det store og hele dækket ved forøgelse af skatter og afgifter.

4.6 Hjemmestyrets økonomi. Mill. kr.

	1980	1983	1984	1985	1986	1987[1])	1988[2])
Driftsudgifter	528	1.002	1.076	1.358	1.404	1.720	1.868
Heraf afskr. og forrentning af faste anlæg	-	-	-	-	102	383	453
Anlægsudgifter	39	136	159	316	722	1.539	1.108
Ialt	567	1.138	1.235	1.674	2.126	3.259	2.976
Finansieret af:							
Indkomstskatter	70	136	170	192	296	360	505
Afgifter	143	230	228	245	301	355	520
Koncessionsafgift	-	45	32	2	-	-	-
Fiskerilicencer (EF)	-	-	-	210	211	206	207
Andre indtægter [3])	14	104	97	78	174	418	380
Ialt	227	515	527	727	982	1.339	1.612
Bloktilskud fra staten	416	628	662	895	901	1.340	1.386
Ialt	643	1.143	1.189	1.622	1.883	2.679	2.998
Overskud	76	4	-	-	-	-	22
Underskud	-	-	47	52	243	580	-

1) Finanslov + Tillægsbevillinger

2) Finanslov + Tillægsbevillingslov I

3) Omfatter modpost på afskrivning og forrentning af faste anlæg, der er selvfinansieret

Men 1986 er et vendepunkt, idet der budgetteres med et underskud på knap 300 mill. kr., da der af hensyn til beskæftigelse m.v. ønskes foretaget en række erhvervsinvesteringer. Der måtte derfor optages lån. Målsætningen for hjemmestyrets lånepolitik har været kun at optage lån til erhvervsinvesteringer, og kun til projekter, der af indtægterne kunne dække afdrag og renter, (de såkaldte kommercielle investeringer). Andre anlægsudgifter skulle altså finansieres af de løbende indtægter. De samlede anlægsudgifter blev forøget med ca. 400 mill. kr. fra 1985 til 1986, og der opstod et underskud i 1986 på 243 mill. kr. Det var ikke overraskende, for der var budgetteret med et underskud på 297 mill. kr., som skulle dækkes med optagelse af lån.

Der var på finansloven for 1987 oprindelig budgetteret med et lånebehov på 200 mill. kr., og det var igen anlægsprogrammet, der var årsag til, at aktiviteterne ikke blev holdt inden for den ramme, som blev fastsat af skatter og bloktilskud. Der blev budgetteret med anlægsudgifter på 1.180 mill. kr. i 1987 mod ca. 700 mill. kr. året før. En væsentlig del af stigningen var dog investeringer inden for de nye områder, hjemmestyret overtog 1. januar 1987 (boligområdet og GTO), jfr. at bloktilskuddet bl.a. af den grund blev forøget fra 901 mill. kr. i 1986 til 1.340 mill. kr. i 1987 på grund af de overtagne drifts- og anlægsudgifter.

I løbet af 1987 blev der gennemført tillægsbevillingslove, der navnlig omfattede merbevillinger til investeringer i fiskerisektoren. Disse tillægsbevillinger er indregnet i 4.6., og det ses, at anlægsbevillingerne blev forøget til 1.539 mill. kr. og underskuddet (lånebehovet) blev forøget til 580 mill. kr. Fiskerisektorens driftsresultat er imidlertid blevet væsentligt ringere end budgetteret

Udviklingen bragte Grønlands Hjemmestyre i en alvorlig likviditetskrise, der blev forværret af en vis forsinkelse med at få optaget lån. Der er optaget realkreditlån og kortfristede lån i de grønlandske pengeinstitutter, og der arbejdes på at få optaget udenlandske lån. Indtil videre har hjemmestyret klaret skærene bl.a. ved hjælp af forskud på bloktilskud fra staten.

Med det nu foreliggende budget for 1988 vendte hjemmestyret tilbage til princippet om, at udgifterne skulle finansieres af de løbende indtægter. Det har krævet en stram finanspolitik med nedskrivning af udgifterne, først og fremmest anlægsudgifterne, og en forøgelse af skatterne jfr. afsnit F. Udsigterne for fiskerisektoren er imidlertid mørke, bl.a. på grund af et fortsat fald i priserne på verdensmarkedet, og hjemmestyret må derfor rebe sejlene yderligere for at holde balancen mellem udgifter og indtægter.

Landsstyret har nedsat en "prioriteringsgruppe", der skal vurdere de samlede konsekvenser med hensyn til følgeinvesteringer

og driftsudgifter af ansøgninger om anlægsbevillinger, før der gives igangsættelsestilladelse.

E. Kommunernes økonomi

Kommunernes udgifter er fordoblet fra 1980 til 1986, hvor de var på 1,4 milliard. Anlægsudgifterne, der stort set er finansieret af løbende indtægter, udgjorde 10 pct. af de samlede udgif ter i 1986.

4.7 Kommunernes økonomi. Mill. kr.

	1980	1982	1983	1984	1985	1986
Driftsudgifter	602	809	955	1.045	1.123	1.281
Anlægsudgifter	88	95	82	89	162	147
Ialt	690	904	1.037	1.134	1.285	1.428
Finansieret af:						
Indkomstskatter	268	390	436	510	671	736[1])
Indførselsafgifter	14	21	22	22	23	28
Renter og andre indtægter	47	39	29	24	31	61
Ialt	329	450	487	556	725	825
Bloktilskud og refusion	399	477	555	619	647	696
Ialt	728	927	1.042	1.175	1.372	1.521
Overskud	38	23	5	41	87	93

1) Heraf vedrører 74,3 mill. kr. reguleringer for tidligere år

Af de samlede udgifter i 1986 på 1.428 mill. kr. blev lige ved halvdelen finansieret af bloktilskud fra staten (90 mill. kr.) og af bloktilskud og refusioner fra hjemmestyret for afholdte sociale udgifter og udgifter inden for kultur- og undervisningsområdet.

Den anden halvdel af overskuddet på 93 mill. kr. stammer fra skatterne, jfr. kap. 4. Den andel af udgifterne, der dækkes af bloktilskud og refusioner er faldet fra 58 pct. i 1980 til 49 pct. i 1986. Kommunerne er med andre ord i højere grad blevet selvfinansierende.

Der har i alle årene siden 1980 været overskud, omend af varierende størrelse. Ved vurdering af resultaterne må det imidlertid tages i betragtning, at skattekrav og fordringer vedrørende husleje, renovation bogføres med de forfaldne beløb, uanset om de er betalt. Kommunernes tilgodehavender er vokset gennem årene, og ifølge beretningen fra De grønlandske Kommuners Landsforening er tilgodehavenderne vedrørende husleje, renovation, skat og offentlig hjælp med tilbagebetalingspligt vokset til 179 mill. kr. ved udgangen af 1986, d.v.s. 27 mill. kr. mere end året før. Skatterestancerne er dog faldet med godt 11 mill. kr. til 51 mill. medens væksten i de såkaldte regningstilgodehavender (husleje, renovation m.m.) var på 35,7 mill. kr. eller 43 pct.

Der henvises iøvrigt til tabel 22, hvor kommunernes indtægter er fordelt efter art og formål.

F. Skatter og afgifter

Skatte- og afgiftsområdet overgik til Grønlands Hjemmestyre den 1. januar 1980.

Der er i Grønland opkrævet indførselsafgift for visse forbrugsvarer siden 1951, medens direkte beskatning i form af indkomstskat først blev indført i 1975. Skatter og afgifter i Grønland tilfalder de grønlandske kommuner og hjemmestyret, medens der ikke betales skat til staten.

Blandt afgifterne er det fortsat indførselsafgifterne, der har størst økonomisk betydning. Herudover opkræves en løbende vægtafgift på motorkøretøjer, en omsætningsafgift på restaurationssalg af stærke drikke m.v., afgift på fangst af rejer, der ikke indhandles til forarbejdning på landanlæg, samt en stempelafgift. Derimod findes der ikke nogen almindelig omsætningsafgift som den danske moms.

Indførselsafgifterne er fastsat i landstingslov nr. 7 af 23. oktober 1979, senest ændret ved landstingslov nr. 2 af 23. april 1988. Af størst økonomisk betydning er afgifterne på tobaksvarer og alkoholholdige drikke, der i 1987 indbragte henholdsvis 37 og 49 procent af det samlede provenu af indførselsafgifter. Afgiftsatserne for disse varer har sædvanligvis ligget på linie med eller lidt over det danske niveau for de tilsvarende "giftskatter". Herudover er der indførselsafgifter på sukker, chokolade, kaffe, te, mineralvand, kød, parfume, motorkøretøjer samt fra 1987 tillige videomaskiner, båndoptagere, grammofonplader m.v.

De afgiftssatser, der har været gældende i de seneste år, findes i tabel 25. I 1987 har satserne det meste af året stort set svaret til niveauet i 1986. Fra den 31. oktober 1987 skete imidlertid en væsentlig forhøjelse af en række afgiftssatser og som nævnt indførelse af afgifter for visse nye varer. Fra 24. april 1988 er afgifterne på luksusøl, vin og spiritus forhøjet yderligere.

Provenuet af indførselsafgifterne, der i 1987 udgjorde 355

mill. kr. mod 276 mill. kr. i 1986, er hidtil tilfaldet landskassen og de grønlandske kommuner med henholdsvis 90 og 10 pct. Fra 1988 tilfalder provenuet udelukkende landskassen.

Vægtafgiften på motorkøretøjer er en årlig afgift, der er fastsat til 4.440 kr. for motorkøretøjer under 900 kg, 6.240 kr. for motorkøretøjer mellem 901 og 1500 kg og 8.160 kr. for motorkøretøjer over 1500 kg. Motorafgiften indbragte i 1987 24 mill. kr.

Rejeafgiften, der for 1987 var fastsat til 2,00 kr. pr. kg., gav i 1987 et provenu på 58 mill. kr.

Stempelafgift, der blev indført fra 31. oktober 1987, svares med 1,5 pct. i forbindelse med overdragelse af fast ejendom, skibe over 80 BRT, pantsætning af fast ejendom og skibe over 80 BRT samt optagelse af visse lån.

Provenuet fra motorafgifter, rejeafgifter og stempelafgift tilfalder udelukkende landskassen.

De direkte skatter omfatter alene indkomstskatter. Der svares ikke formueskat, ejendomsskat eller arveafgift.

Indkomstskatten var fra begyndelsen i 1975 en ren kommunal skat. Fra 1979 er der yderligere opkrævet landsskat. Ved hjemmestyrets overtagelse af skatte- og afgiftsområdet i 1980 blev hele det grønlandske territorium omfattet af skattepligten. Dette medførte bl.a. indførelse af indkomstskat i områder uden for kommunal inddeling - bl.a. de såkaldte forsvarsområder i Sdr. Strømfjord og Dundas.

Reglerne om ligning og opkrævning af indkomstskat findes i landstingslov nr. 5 af 19. maj 1979. Endvidere opkræves den særlige kulbrinteskat efter bestemmelserne i landstingslov nr. 3 af 7. juni 1985. Kulbrinteskatten er en beskatning af indkomster indtjent af personer, selskaber m.v. i forbindelse med efterforskning og indvinding af kulbrinter (olie og gas) i Grønland, herunder det grønlandske søterritorium og kontinentalsokkelområde.

Indkomstskatten er en kildeskat, d.v.s. for lønmodtageres vedkommende indeholdes skatten i forbindelse med lønudbetalingerne fra arbejdsgiverne. Andre indbetaler skatterne i rater som B-skat. Der er sambeskatning mellem ægtefæller, d.v.s ægtefællernes skattepligtige indkomst og skattebetaling opgøres under eet.

Landstinget fastsætter årlige personfradrag, standardfradrag og skattefrit beløb for B-indkomst. I praksis har beløbene for enlige imidlertid været uændrede fra 1975 til 1986 med personfradrag på 20.000 kr., standardfradrag på 4.000 kr. og skattefrit beløb for B-indkomst på 4.000 kr. For ægtepar var fradragene indtil 1979 50 pct. højere og fra 1980 100 pct. højere.

Fra 1987 blev personfradragene forhøjet væsentligt, og de er nu på 35.000 kr. for enlige og 70.000 kr. for sambeskattede ægtepar, medens de øvrige fradrag er uændrede. Provenutabet som følge af denne forhøjelse skulle imødegås ved indførelse af en fælleskommunal skat og forhøjelse af udskrivningsprocenterne. Formålet med at forhøje personfradragene var at opnå en indkomstudjævning mellem høje og lave indkomster. Indkomstskatten bygger i princippet på proportional beskatning, men personfradraget har en progressiv virkning på skattebetalingen i forhold til den skattepligtige indkomst, og virkningen vokser med fradragets størrelse.

Forhøjelsen af personfradraget medførte en stigning i skattebetalingen for indkomster over ca. 145.000 kr. og et fald i skattebetalingen for indkomster under dette beløb. For sambeskattede ægtepar er denne grænse det dobbelte, altså ca. 290.000 kr.

Udskrivningsprocenterne fastsættes for kommuneskatternes vedkommende af de enkelte kommuner i hele procenter, der mindst skal udgøre 20 og højst må udgøre 30. I områder uden for kommunal inddeling svares ikke kommuneskat, men en særlig landsskat, som fastsættes af landstinget. I 1987 og 1988 udgør den 23 pct.

Landsskatten fastsættes af landstinget i forbindelse med vedtagelsen af den årlige finanslov. For 1987 er landsskatten fastsat til 7 pct. For 1988 er den forhøjet til 10 pct.

Også den fælleskommunale skat fastsættes af landstinget, i 1987 og 1988 til 3 pct. Denne skat har til formål at skaffe penge til sammen med den tidligere skatteudligningsordning at udjævne skatteprovenuet mellem de enkelte kommuner. I områder uden for kommunal inddeling svares ikke fælleskommunal skat.

Den samlede skatteprocent udgør således i 1988 mindst 33 pct. Dette minimum anvendes dog kun uden for den kommunale inddeling og i Ivittuut kommune. I tabel 26 er vist de samlede skatteprocenter i de enkelte kommuner. Det fremgår, at beskatningen er højst i Aasiaat kommune med ialt 41 pct. og lavest i Godthåb og Holsteinsborg med 34 pct., jfr. tabel 26.

Kulbrinteskatten afviger ved, at der ikke gives fradrag i lønindkomsten og ved, at den som hovedregel er endelig, d.v.s at der ikke senere skal ske regulering af skattebetalingen. Skatteprocenten fastsættes derfor noget lavere - for 1987 og 1988 til 25 pct.

Udbytteskat er en endelig skat, som indeholdes i udbytte udbetalt af aktie- og anpartsselskaber med hjemsted i Grønland. Udbytteskatten tilfalder selskabets skattekommune. Udbytteskatteprocenten, der fastsættes at landstinget, var i 1986 på 25 pct. For 1987 er udbytteskatten forhøjet til 35 pct.

I fig 4.3 er vist skattebyrden i procent af den samlede indkomst for enlige og ægtepar med A-indkomst, der anvender standardfradrag. For at vise udviklingen siden 1975 er figuren tegnet for såvel 1975 som for 1987 med anvendelse af de i de to år gældende fradragsregler og typiske samlede udskrivningsprocenter (i 1975 15 pct. og i 1987 31 pct.).

Figuren illustrerer bl.a. fradragenes betydning med hensyn til at fremkalde en vis progression i skattebyrden. Progressionen er størst for stigninger i indkomster, der ligger lidt over de faste fradrag, og ret ringe for større indkomster.

Dernæst viser figuren den betydelige stigning i skattetrykket, der er sket siden indkomstskattens indførelse. Ganske vist har

Fig. 4.3 Skatteprocenten for enlige og ægtepar 1975 og 1987.

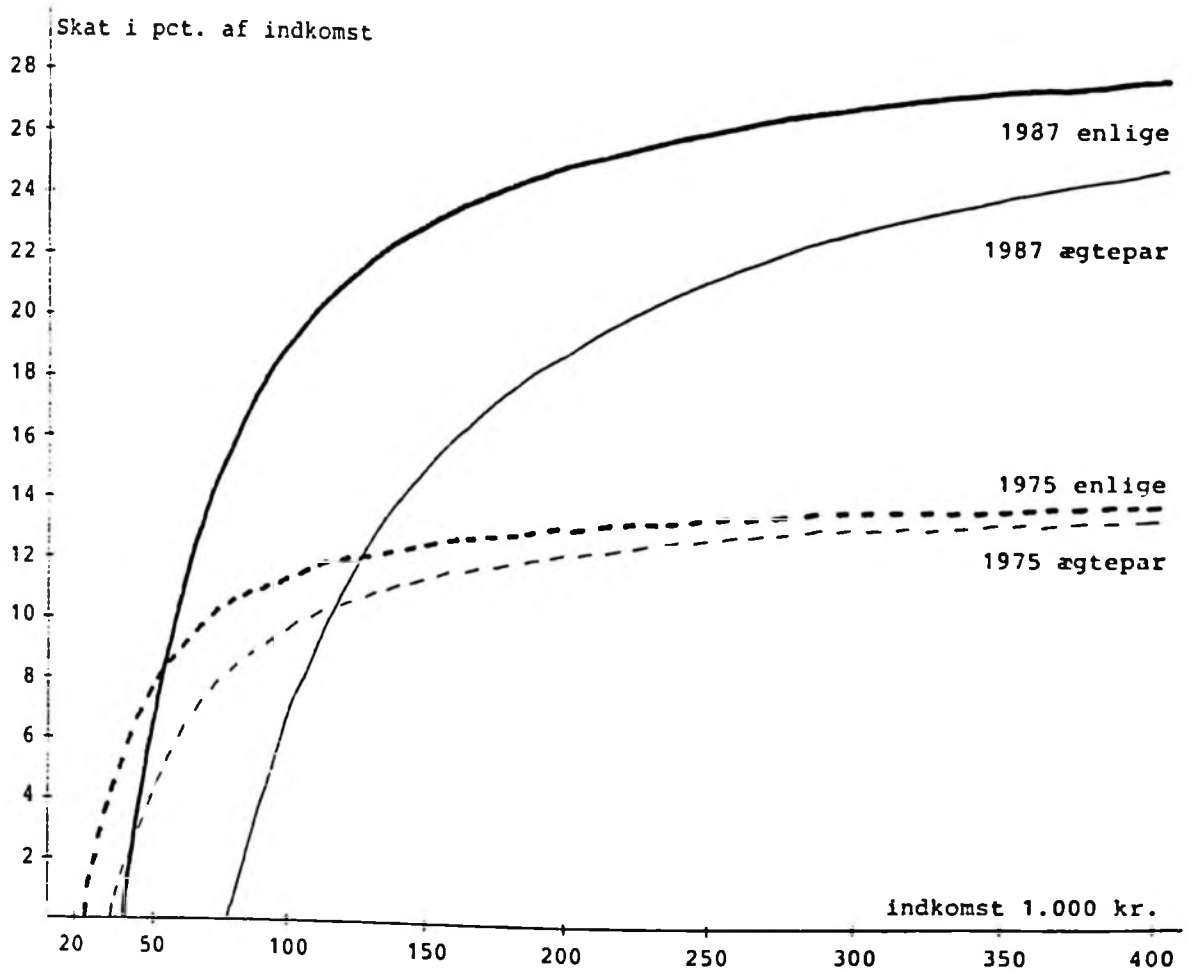

forhøjelsen af personfradragene i 1987 bevirket, at personer med små indkomster (enlige under 53.000 kr. og ægtepar under 115.000 kr.) betaler mindre end i 1975, men for alle højere indkomster er skattetrykket steget væsentligt, navnlig i 1980'-erne som følge af forhøjelse af de kommunale udskrivningsprocenter og indførelse af landsskat.

Ved sammenligningen mellem skattetrykket i 1975 og 1987 må det endvidere tages i betragtning, at det almindelige indkomstniveau er steget betydeligt, således at langt flere indkomsttagere må betale skat i dag end dengang. I 1975 svarede personfradrag plus standardfradrag stort set til den årsindkomst, en ikke-faglært arbejder med fuld beskæftigelse tjente, så der højest kunne blive tale om en meget beskeden skattebetaling. Siden da er den ikke-faglærte arbejders årsindkomst mere end firedoblet, og til trods for de forhøjede personfradrag må der betales en skat på 19-20 pct. jfr. omtalen af disponibel realløn efter skat i kap. 12 C.

Det samlede skattetryk i Grønland, det vil sige de samlede skatter og afgifter målt som procent af bruttonationalproduktet, er fra 1980 til 1986 steget fra ca. 17 pct. til ca. 26 pct. Sammenlignet med f.eks. skandinaviske lande er skattetrykket imidlertid fortsat lavt, og det mån forudses, at løsningen af en række opgaver i det grønlandske samfund også i de kommende år vil kræve en yderligere forøgelse af skattetrykket, f.eks. ved indførelse af en større progression i indkomstskatten og en udvidelse af afgiftssystemet.

I Grønland står man ved udformningen af udgifts- og skattepolitikken overfor det særlige problem, at behovet for tilkaldt, kvalificeret personale fra Danmark m.v. gør det nødvendigt at tilbyde personalet særlige økonomiske fordele. Hidtil har skattefordelen i forhold til Danmark spillet en væsentlig rolle ved rekrutteringen af tilkaldte. Såfremt denne fordel formindskes eller forsvinder, kan man blive nødt til at give andre former for præmiering, der vil medvirke til en uheldig yderligere favorisering af dette personale i forhold til det hjemmehørende, hvilke strider imod den hidtidige lønpolitik. Dette dilemma vil først forsvinde, når Grønland er blevet selvforsynende med arbejdskraft.

TABELHENVISNING: 20 - 26.

5. Fysisk planlægning, fredning, miljøbeskyttelse m.v.

A. Fysisk planlægning

Igennem 1970'erne gjorde samfundsudviklingen i Grønland spørgsmålet om en egentlig lovgivning om planlægning af arealanvendelsen aktuel. Den stærke udvikling inden for industri, håndværk og boligbyggeri medførte en stærk byvækst og et stigende behov for planlægning og styring af udviklingen. På denne baggrund vedtog Folketinget i 1977 lov for Grønland om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse, der fastsatte rammerne for den fysiske planlægning.

Loven opretholdt den hidtidige retstilstand, hvorefter intet areal tages i brug på en måde, der medfører, at det unddrages almen benyttelse uden forudgående tilladelse fra en offentlig myndighed. Det blev endvidere fastslået, at arealer og naturressourcer skulle udnyttes ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering. I den byplanlægning, der tidligere havde været gennemført, havde kommunerne spillet en vis rolle, og for at sikre den lokale indflydelse, også på landsplanlægningen - der var en nydannelse i Grønland - blev der nedsat et Landsplanudvalg, der fik medansvar for udarbejdelsen og gennemførelsen af en landsomfattende planlægning samt for tilvejebringelsen af byplaner.

I tilslutning til loven udstedtes "Bekendtgørelse for Grønland om byplaners udformning og indhold", hvori detaillerede regler for såvel by- som lokalplanlægningen er fastlagt.

Pr. 1. januar 1981 blev den overordnede myndighed vedrørende landsplanlægning, byplanlægning og bygningsmyndighed overført fra Ministeriet for Grønland til Grønlands Hjemmestyre. 1977-loven blev derfor i den anledning afløst af Landstingsforordning nr. 1 af 2. februar 1981 om arealanvendelse, lands- og byplanlægning og bebyggelse.

Landstingsforordningen var stort set identisk med 1977-loven bortset fra de ændringer, der fulgte af, at området overgik til

Grønlands Hjemmestyre. Bemærkningerne til 1977-loven og ovennævnte bekendtgørelse om byplaners udformning og indhold kunne derfor opretholdes.

Det blev således landstinget, der nedsatte Landsplanudvalget, og Grønlands Hjemmestyre, der fastsatte de nærmere regler for byplaners form og indhold.

Landsplanudvalget havde til opgave at tilvejebringe en landsomfattende landsplanlægning, og udvalget var godkendende myndighed for kommunernes by- og lokalplaner. Desuden havde Landsplanudvalget til opgave at give tilladelse til placering inden for byområderne af anlæg, der har mere end lokal betydning. Endvidere skulle Landsplanudvalget give tilladelse til aktiviteter, der er afledt af koncessionerede virksomheder, hvis disse finder sted uden for koncessionsområdet og uden for bebyggede områder. Udvalget var ligeledes ankeinstans.

Inden for byzonerne og i bygderne har kommunalbestyrelserne i øvrigt arealtildelende myndighed og har desuden pligt til at udarbejde byplanforslag.

Landstingsforordning nr. 1 af 2. februar 1981 er pr. 1. januar 1987 afløst af landstingsforordning nr. 6 af 19. december 1986 om arealanvendelse og planlægning, som ændret ved landstingsforordningen nr. 1 af 18. juni 1987 om ændring af landstingsforordning nr. 6 af 19. december 1986 om arealanvendelse og planlægning. Denne forordning opretholder den hidtil gældende retstilstand, hvorefter der kræves tilladelse til at tage arealer i brug, og den udgør en lovmæssig ramme for den centrale og kommunale planlægning. Gennem udstedelse af uddybende bekendtgørelser i medfør af forordningen er det hensigten at fastlægge mere tidssvarende og simplificerede bestemmelser for denne planlægning.

Der er pr. 9. november 1987 udstedt bekendtgørelse nr. 25 af 9. november 1987 om kommune- og områdeplanlægning til erstatning for hidtil gældende bekendtgørelse om byplaners udformning og indhold. Herved er der, som en første etape, overdraget kommu-

nalbestyrelserne øget kompetence, således at disse som hovedregel selv har mulighed for at vedtage lokalplaner endeligt. På længere sigt vil decentraliseringen blive tilstræbt fortsat for så vidt angår kommuneplanlægningen (byplanlægning) i takt med, at der tilvejebringes overordnede rammer for den kommunale planlægning.

Den nye landstingsforordning har ligeledes ændret beslutningsstrukturen, idet den centrale myndighed, der hidtil har været tillagt Landsplanudvalget, nu er tillagt landsstyret.

B. Bygningsmyndighed

Grønlands Hjemmestyre er regelfastsættende myndighed på området: opførelse, konstruktion og indretning af bygningsværker og andre anlæg. I 1983 udsendtes "Grønlands Bygningsreglement 1982". Den lokale bygningsmyndighed blev på Grønlands Hjemmestyres vegne udøvet af G.T.O.'s byggetjeneste indtil udgangen af 1985. Pr. 1. januar 1986 overtog de enkelte kommunalbestyrelser den lokale bygningsmyndighed fra G.T.O. Primo 1988 påregnes udsendt tillæg 1 til "Grønlands Bygningsreglement 1982". Der er samtidig hermed indledt en egentlig revision af "Grønlands Bygningsreglement 1982" med henblik på udsendelse af et nyt.

C. Fredning

Grønlands Hjemmestyre overtog endvidere myndigheden på fredningsområdet pr. 1. januar 1981, og administrationen af natur- og dyrefredninger foretages nu med hjemmel i "Landstingslov af 12. november 1980 om naturfredning i Grønland". Dette sagsområde hører under Direktoratet for Boliger, Teknik og Miljø, og administreres af Kontoret for Fysisk Planlægning og Naturforvaltning. For så vidt angår visse pattedyrarter som f.eks. rensdyr, vågehval og ringsæl administreres fredningsbestemmelser dog af Landsstyreområdet for Fiskeri og Industri med hjemmel i "Landstingslov af 22. november 1984 om erhvervsmæssig fangst og jagt". Fredningsbestemmelserne for den grønlandske natur og dyrelivet har udmøntet sig i en række bekendtgørelser, hvori hjemmestyret fastsætter de nærmere retningslinier for færdsel, anvendelse, udnyttelse og andre forhold vedrørende de levende ressourcer.

Alle ændringer i fredningsbestemmelserne behandles i et i landstinget udpeget fredningsudvalg på 5 medlemmer, før de forelægges landstinget. Fredningsudvalget består af landstingsmedlemmerne Ussarqak Oujaukitsoq, Jonas Danielsen, Nikolaj Heinrich, Niels Carlo Heilmann og Jens Geisler. Jens Geisler er senere afløst af Malinannguaq Markussen.

Med lovgivningen for jagt og fredning ønsker Grønlands Hjemmestyre at værne og pleje landets natur og landskabelige værdier samtidig med, at befolkningen i videst muligt omfang får mulighed for at nyde godt af disse. Hjemmestyret lægger desuden vægt på de levende ressourcers bevarelse og befolkningens rationelle udnyttelse heraf i overensstemmelse med arternes biologiske muligheder og kapacitet.

Med hjemmel i naturfredningsloven er der oprettet en 700.000 km2 stor nationalpark i Nord- og Østgrønland, et 20.000 km2 naturreservat ved Melville Bugten og et mindre, fredet område omkring Sarfartooq-dalen i Maniitsoq kommune. Desuden har de vestgrønlandske kommuner, som har vildtlevende rensdyr, oprettet lovfæstede rensdyrreservater, der dækker mindst 20% af det isfrie landområde.

I forbindelse med forvaltning af Nationalparken er der nedsat et nationalparkråd, der fungerer som rådgivende organ for landsstyret, bestående af 1 formand, 4 medlemmer udpeget af landstinget og 4 videnskabelige medlemmer. Formand for Nationalparkrådet er landsdommer Henning Brøndsted. Medlemmer udpeget af landstinget er: Landstingsmedlemmerne Ussarqak Oujakitsoq, Jonas Danielsen, Jakob Sivertsen og Knud Sørensen. Videnskabelige medlemmer er: Museumsleder Claus Andreassen, Lektor, dr. phil. Bent Fredskild, Professor, dr. phil. Henning Sørensen og Professor, dr. phil Bent Muus.

Beskyttelsen af Grønlands fortidsminder varetages af landsstyremedlemmet for kultur, kirke og undervisning på basis af Landstingslov af 16. oktober 1980 om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger. Kalaallit Nunaata Katersugaasivia (Grøn-

lands Landsmuseum) har det faglige ansvar for de jordfaste fortidsminder. Der er desuden nedsat et særligt Bygningsfredningsråd for Grønland med 3 medlemmer, som skal være rådgivende for landsstyret i sager vedrørende bygninger.

D. Miljøbeskyttelse iøvrigt

Der er ikke i Grønland en egentlig miljøbeskyttelseslov. Der findes imidlertid en del andre love, der gælder i Grønland, som indeholder regler vedrørende miljøbeskyttelse eller hjemmel til, at ministeren for Grønland kan udstede nærmere retningslinier med hensyn til miljøbeskyttelse. Dette gælder bl.a. drikkevandsforsyningen, udledning af spildevand, bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald, anvendelse af returemballage og begrænsning af svovlindhold m.v. i brændsel.

Lov nr. 130 af 9. april 1980 om beskyttelse af havmiljøet ventes sat i kraft for Grønland med de tilpasninger, der er nødvendige af hensyn til grønlandske forhold.

Et beredskab til bekæmpelse af olieforurening i de grønlandske havne og kystfarvande samt anlæg for modtagelse af olieaffald fra skibe er under opbygning.

Miljømyndigheden for Grønland ligger endnu hos Statsministeriet, Grønlandsdepartementet, men forventes at ville overgå til Grønlands Hjemmestyre pr. 1. januar 1989. I denne forbindelse er en egentlig miljøbeskyttelseslovgivning for Grønland under forberedelse og forventes ikraftsat 1. januar 1989.

6. Offentlige værker m.v.

Grønlands tekniske Organisation (GTO), der tidligere var et statsligt direktorat under Ministeriet for Grønland, er fra 1. januar 1987 overført til Grønlands Hjemmestyre. GTO varetager et stort antal tekniske opgaver i det grønlandske samfund, herunder også mere erhvervsprægede opgaver, der i Danmark sædvanligvis udføres af private firmaer, f.eks. bygge- og anlægsvirksomhed og skibsværftvirksomhed. Disse opgaver vil blive nærmere omtalt i kapitel 8. Erhverv, medens dette handler om de mere offentligt prægede opgaver som forsyning fra offentlige værker, telekommunikation m.v.

I forbindelse med overførslen til hjemmestyret er GTO's centrale ledelse flyttet fra København til Nuuk, men der findes fortsat en Danmarksafdeling, der har støtte- og servicefunktioner for organisationen. Samtidig er virksomheden blevet opdelt i fem sektorer med en betydelig selvstændig handlefrihed, nemlig Grønlands Energiforsyning, Hjemmestyrets Byggevæsen, Hjemmestyrets Værfter, Grønlands Televæsen og Forundersøgelses- og Råstofområdet.

Grønlands Energiforsyning og Grønlands Televæsen er også i lokalsamfundene organiseret som selvstændige enheder. GTO's øvrige områder ledes lokalt af 5 distriktsingeniører placeret i de største byer. I de fleste af de øvrige byer er som lokal leder placeret en byggeleder.

Grønlands Energiforsyning omfatter driften af elværker, varmeværker og vandværker i byerne. Driften i de enkelte byer forestås af en driftbestyrer, der i de tre mindste byer tillige leder GTO's øvrige virksomhed (bortset fra televæsenet). Grønlands Energiforsyning sørger for elforsyningen i samtlige grønlandske byer (bortset fra Ivittuut), medens der i bygderne kun findes elforsyning i det omfang, den er etableret på privat, kommunal eller andelsbasis, men den er dog i de senere år udbygget kraftigt med betydelige tilskud fra hjemmestyret, således at 41 bygder eller ca. halvdelen af bygderne nu har elforsyning.

Det er karakteristisk, at elforsyningen i Grønland er baseret på forholdsvis små lokale værker, idet der på grund af de store afstande og den spredte bybyggelse ikke er økonomisk basis for transmissionsnet, der forsyner større områder fra enkelte centrale anlæg, som det f.eks. kendes i Danmark. Anlæggene er af tekniske årsager hidtil etableret som oliedrevne dieselkraftvarmeværker med forholdvis høje produktionsomkostninger. Eltaksterne er derfor 2-3 gange så høje som i Danmark. I 1987 var taksten således 1,90 kr./kwh frem til 1.oktober 1987, da den blev forhøjet til 2,06 kr./kwh. Der indgår ikke moms og energiafgift som i Danmark.

Medens energikriserne og de stigende oliepriser i 1970'erne i Danmark førte til en gradvis overgang til kulfyring på kraftværkerne, der her er baseret på dampturbiner, kunne overgangen ikke gennemføres i Grønland uden en fuldstændig udskiftning af anlæggene. Udviklingen gav imidlertid stødet til, at ministeren for Grønland i 1978 nedsatte en arbejdgruppe, der skulle udarbejde en energiplan for Grønland, og bl.a. komme med forslag til en overgang til anvendelse af alternative energikilder, f.eks. vandkraft og kul, herunder grønlandske kul.

Arbejdsgruppen har i de mellemliggende år udarbejdet energiplaner for de enkelte grønlandske byer. Det stod hurtigt klart, at der ikke var økonomisk basis for en energiudbygning baseret på grønlandske kul, medens der i enkelte byer var basis for anvendelse af importerede kul. Arbejdsgruppen anbefalede imidlertid en omlægning til vandkraft i de fleste grønlandske byer. Energiforsyning på basis af vandkraft krævede ganske vist betydelige merinvesteringer i forhold til en fortsat udbygning af de eksisterende dieselkraftvarmeværker, men det ville blive modsvaret af lave driftomkostninger, og med de høje oliepriser, der var frem til begyndelsen af 1986, ville vandkraftværker på længere sigt økonomisk set være mere fordelagtige.

På basis af et foreløbigt notat fra arbejdsgruppen traf Grønlands Landsting ved februarsamlingen 1986 principbeslutning om, at den fremtidige energiudbygning i Grønland i hovedsagen skulle baseres på vandkraft. Som et første skridt skulle en påtrængende udbygning af energiforsyningen i Ilulissat i overenstem-

melse med arbejdsgruppens anbefaling ske ved etablering af et vandkraftanlæg snarest efter 1990. Spørgsmålet om en fortsat udbygning med vandkraft i visse større grønlandske byer over en 15-årsperiode, som foreslået, skulle imidlertid i hvert enkelt tilfælde tages op til overvejelse under hensyn til de økonomiske konsekvenser af udviklingen i oliepriserne.

På grund af de faldende oliepriser fra begyndelsen af 1986 konkluderede arbejdsgruppen i sin afsluttende rapport (i 1987), at man kun kan anbefale vandkraftudbygningen i Ilulissat, der fortsat må anses for rentabel, medens en udbygning i de øvrige byer burde vente, indtil der eventuelt igen sker stigninger i olieprisen, formentlig i løbet af 1990'erne.

En endelig beslutning om at bygge et vandkraftværk ved Ilulissat var ventet ved landstingets forårssamling 1988, men er foreløbig udsat til efterårssamlingen på grund af usikkerhed om finansieringen af de betydelige anlægsomkostninger, der i januar 1986-prisniveau er anslået til 462 mill. kr.

Såfremt projektet bliver virkeliggjort, vil det ikke alene give basis for forsyning af Ilulissat med el til de hidtidige formål, men også for i betydeligt omfang at erstatte olie til opvarmning.

Opgives projektet, må der for at sikre elforsyningen i byen nødvendigvis afholdes betydelige omkostninger til et nyt oliebaseret elværk. Som en midlertidig foranstaltning blev kapaciteten på det eksisterende elværk udvidet i 1985, så elforsyningen kunne dækkes frem til det tidpunkt, hvor et vandkraftværk kunne ventes sat i drift.

Da elforsyningen i grønlandske byer, som nævnt, alene er baseret på de lokale værker, og da en længerevarende afbrydelse, f.eks. i forbindelse med maskinhavari, under de klimatiske forhold i Grønland hurtigt vil kunne føre til en kritisk situation, er der i alle byer etableret reserve- og nød-elværker.

Ved en eventuel overgang til anvendelse af vandkraft vil de hidtidige elværker blive bevaret som reserve.

Grønlands Energiforsynings samlede elproduktion steg i 1987 til 142,9 mill. kwh. eller med 8,9 pct., medens stigningen i de foregående år var på 3-4 pct. Det antages, at stigningen de kommende år igen vil blive normal. Hertil kommer elproduktionen på bygder og stationer (tabel 28).

Elforsyningen gav i 1987 et mindre overskud (3,6 mill. kr. eller 1,4 pct. af omsætningen).

Grønlands Energiforsyning driver offentlige fjernvarmeanlæg i 12 byer med ialt 26 værker, hvoraf de 14 er restvarmeanlæg i forbindelse med elværkerne. Restvarmeanlæggene producerede i 1987 48.000 MWh. eller 27 pct. af den samlede varmeproduktion på 176.000 MWh., hvilket svarer til en besparelse på 5,8 mill. liter olie eller ca. 13 mill. kr. Den samlede varmeproduktion steg med 9,3 pct. hovedsagelig på grund af en større levering til boligmassen.

Varmeværkerne gav et underskud på 13,8 mill. kr. Taksterne skulle have været ca. 26 pct. højere for at give dækning for omkostningerne.

Endvidere står Grønlands Energiforsyning som nævnt for driften af byernes vandforsyning. Vandforsyningen sker dels gennem nedgravede eller nedsprængte helårsvandledninger, der i et vist omfang er elopvarmede, dels gennem overjordiske helårsvandledninger, der alle er el-frostsikrede. Om sommeren udlægges såkaldte sommervandledninger i boligkvarterer med spredt bebyggelse, der ikke har helårsvandforsyning. Herudover køres der vand ud ved hjælp af tankbiler enten direkte til forbrugerne eller til beholderhuse, hvorfra forbrugerne selv henter vandet.

Vandværkernes produktion i 1987 var på 5,5 mill. m^3, hvoraf 2,1 mill. m^3 eller mere end en trediedel blev leveret til industrianlæg (tabel 31). Der er også for vandværkernes vedkommende tale om ekstraordinær stor produktionsstigning (7,2 pct.). Det er især fiskeindustrien, der bruger mere varme. Med vandtankbiler blev der fordelt ca. 84.000 m^3.

Ved udgangen af 1987 var der ialt 179 km vandledningsnet i byerne, hvoraf 133 km var hovedledninger og 46 km sommerledninger. Hertil kommer 43 km råvandsledning. Der er i 1987 etableret 7 km hovedledning.

Der er i øvrigt i årets løb gennemført en række forbedringer og udvidelser af vandforsyningen, især i Aasiaat, hvor man i forbindelse med opførelsen af et nyt fiskeindustrianlæg har udvidet kapaciteten væsentligt, bl.a. ved inddragelse af et nyt vandindvindingsområde.

Vandforsyningen i Grønland er overalt baseret på overfladevand, der bl.a. forudsætter desinfektion ved klortilsætning samt regelmæssig kemisk og bakteriologisk kontrol. Den bakteriologiske kontrol, der udføres af sundhedsvæsenet, viste i 1986 en mindre bakteriologisk forurening i et par byer, og der er bl.a. på denne baggrund i 1987 foretaget en omfattende gennemgang af vandforsyningsanlæggene i en række byer med henblik på forbedringer i den kommende tid.

Der ydes et betydeligt tilskud til at holde vandpriserne nede. Fra byernes vedkommende var tilskuddet på 30 mill. kr., og indtægterne var på 49 mill. kr., ekskl. Qanaaq, Kangaatsiaq og Ittoqqortoormiut.

Drift og vedligeholdelse af det offentlige kloaknet udføres af Hjemmestyrets Byggevæsen. Kloaknettets samlede længde er godt 80 km. Ca. 70 km er hovedledninger.

Grønlands Televæsen (GT) er organiseret i tre teledistrikter, Aasiaat, Nuuk og Qaqortoq, der hver ledes af en teledistriktsbestyrer, medens de daglige funktioner i de enkelte byer varetages af lokale ledere. I hver af de tre teledistriktsbyer er der endvidere ansat teleingeniører. Uden for distriktsinddelingen er Danmarkshavn på østkysten, der bestyres at en selvstændig leder.

GT fungerer som et enhedstelevæsen, der varetager alle former for telekommunikation, f.eks. telefon, telex, telegraf, tele-

fax, datatransmission og kystradio, og GT fungerer som såkaldt rekvireret virksomhed på en lang række områder inden for elektronik, radio, data m.v. GT varetager således flyalarmeringstjeneste og visse vejrobservationer, herunder radiosondetjeneste. Televæsenet vedligeholder radionavigationsudstyr bl.a. i Ilulissat, Nuuk og Narsarsuaq lufthavne. For Grønlands Radio driver televæsenet de sendeanlæg, som udsender radiofoniprogrammerne og transmitterer TV-programmerne fra Grønlands Radio i Nuuk ud til TV-foreningerne i byer og bygder. Det grønlandske satellitsystem INUKSAT samarbejder med det danske DANSAT om afvikling af telefon og datakommunikation mellem Grønland og Danmark og er nu også udrustet til overførsel af TV.

GT har etableret et datakommunikationsnet, DATAPAK, over hvilket det er muligt for dataabonnenter i Grønland at udveksle data indbyrdes og med Danmark og udland.

Udviklingen af et moderne telekommunikationsnet i Grønland er sket over en forholdsvis kort årrække. Indtil begyndelsen af 1960'erne skete al telekommunikation mellem Grønland og omverdenen og mellem grønlandske byer ved traditionel radiotelegrafi. Derefter etableredes telexforbindelse mellem Danmark og Godthåb og enkelte andre større byer, og nettet er senere udbygget til at omfatte hele Grønland. Telefon fandtes frem til 1970'erne kun som begrænsede lokalnet i de enkelte byer. I 1966 etableredes dog telefonforbindelse mellem Danmark og Godthåb. I 1970'erne etableredes en UHF-radiokæde mellem de vestgrønlandske byer, der efterhånden muliggjorde mellembys telefonering og andre former for moderne telekommunikation. Med anvendelse af satellitforbindelse er også Nord- og Østgrønland kommet med, så telefonering nu er mulig mellem alle steder i Grønland og med udlandet. Antallet af telefonabonnenter har som følge heraf været stærkt stigende i de senere år. I 1987 steg det med 10,7 pct. og udgjorde ved slutningen af året 14.729. Heraf var knapt 2/3 private abonnenter, medens offentlige institutioner m.v. og private firmaer tegnede sig for henholdsvis godt 4.000 og godt 1.100. Antallet af telefonabonnenter i Grønland er ca. 27 pr. 100 indbyggere. I Danmark er det tilsvarende tal 50 abonnenter pr. 100 indbygger.

Udbygningen af UHF-radiokæden og satellitkommunikationen har krævet betydelige investeringer over en kortere årrække. Finansieringen er bl.a sket ved, at staten har optaget lån i den Europæiske Investeringsbank, EIB.

Brandvæsenerne er siden 1980 blevet administreret af kommunerne. GTO har imidlertid en række tilsyns- og rådgivningsopgaver i forbindelse med såvel det forebyggende som det aktive brandværn. Brandvæsenerne havde i 1987 637 udrykninger til brande og redninger. Af de ialt 247 brande kan de 26 karakteriseres som større brande. 10 personer omkom ved brande, heraf 2 børn (tabel 30). Antallet af brande i 1987 var usædvanlig højt, og antallet af omkomne var det højeste siden 1973.

TABELHENVISNING: 27-33

7. Samfærdsel

Hovedparten af opgaverne vedrørende samfærdsel varetages af KNI, der hører under Grønlands Hjemmestyre, samt Grønlandsfly A/S, der ejes af hjemmestyret, SAS, Kryolitselskabet og den danske stat.

Passagertrafikken inden for Grønland gennemføres med KNI's skibe og med Grønlandsfly's helikoptere og fastvingede fly.

Der blev i 1986 og 1987 hvert år ydet et tilskud fra hjemmestyret på 15 mio. til rutedrift i yderdistrikterne samt i 1986 0,3 mio. kr. og i 1987 4,3 mio. kr. til drift af den nyetablerede distriktsbeflyvning.

I Narsarsuaq, Nuuk/Godthåb, Kangerlussuaq/Søndre Strømfjord, Ilulissat/Jakobshavn, Pituffik/Thule Air Base, Kulusuk samt Constable Pynt er der lufthavne for fastvingede fly. De øvrige grønlandske byer bliver befløjet med helikopter. Som noget nyt er man i 1985 og 1986 også begyndt at beflyve bygderne i følgende distrikter: Nanortalik, Julianehåb/Qaqortoq, Egedesminde/Aasiaat, Jakobshavn/Ilulissat, Umanak/Uummannaq.

De vigtigste knudepunkter i den interne flytrafik er lufthavnene i Nuuk, Ilulissat, Kangerlussuaq og Narsarsuaq.

I 1986 transporterede Grønlandsfly ialt 138.000 passagerer og i 1987 147.000 passagerer i Grønland.

Befordringen med skib foregår dels i fast rutefart mellem de vestgrønlandske byer, dels med distriktsfartøjer. Der er normalt ikke anløb af passagerskibe i Qaanaaq, Kangerlussuaq og Østgrønland, og rejsende mellem Vest-, Nord- og Østgrønland og rejsende fra Danmark, der kommer til Grønland via Kangerlussuaq, må derfor benytte den noget dyrere flybefordring.

I 1986 var passagertallet i Vestgrønland med skib ca. 58.500, heri ikke medregnet distriktsfartøjer, da passagertallet for disse ikke længere opgøres. I tabel 36 er vist passagertrafikkens fordeling på de enkelte byer.

Fig. 7.1. Passagertrafik mellem Grønland og Danmark

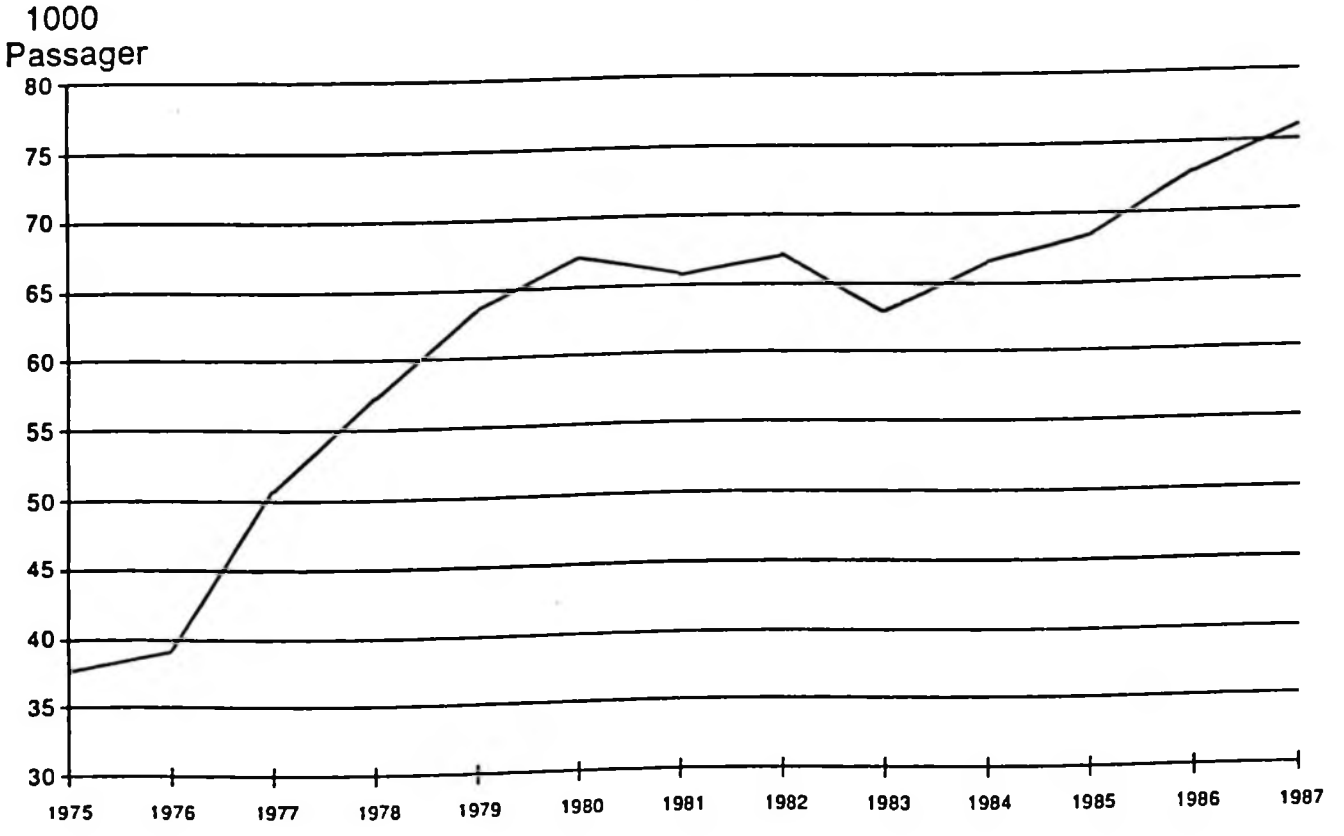

I 1987 rejste der ialt 76.147 passagerer til og fra Grønland, nogenlunde samme antal hver vej, 55.847 rejste med SAS og 20.300 med Grønlandsfly. I forhold til 1986 var der tale om en stigning på 4 pct., jfr. tabel 35.

Prisen på en billet København-Grønland retur er pr. 1. maj 1988 3.940 kr. for en apexbillet og 6.680 for en almindelig. Den billige pris kræver bl.a forudbestilling på 3 uger.

7.1 Billetpriser (enkelt) på interntrafik i Grønland.

Pr. 16. februar 1988	Afstand [1])	Fly	Skib
	km.	kr.	kr.
Godthåb - Søndre Strømfjord	32o	1.850	
Godthåb - Julianehåb	450	3.070	2.039
Godthåb - Holsteinsborg	315	2.000	1.344
Godthåb - Umanak	720	4.450	3.094
Jakobshavn - Sdr. Strømfjord	250	1.450	.

1) luftlinie

Passagertrafikken til og fra Grønland foregår udelukkende ad luftvejen.

Det vigtigste knudepunkt er lufthavnen i Kangerlussuaq, som SAS beflyver i fast rute fra Københavns Lufthavn i Kastrup. Fra 21. oktober 1986 har Grønlandsfly i samarbejde med Icelandair overtaget ruten København-Narsarsuaq med mellemlanding i Keflavik.

I slutningen af 1985 åbnede Grønlandsfly i samarbejde med Icelandair en rute mellem Nuuk og Reykjavik. Ruten beflyves een gang om ugen. I 1986 åbnede Grønlandsfly en rute mellem Nerlerit Inaat/Constable Pynt og Reykjavik. Passagerer fra Ittoqqortoormiit/Scoresbysund til København er siden befordret via Island. Passagerer til Danmark fra Tasiilaq kommune befordres i 1986 og 1987 fortsat via Kulusuk og Kangerlussuaq.

Siden 1981 har Grønlandsfly i samarbejde med Bradley Air/First Air, Canada, opretholdt en rute mellem Nuuk/Godthåb og Eqaluit/-Frobisher Bay i Canada. Ruten beflyves een gang ugentligt.

Befordring af gods mellem de grønlandske byer og mellem byer og bygder varetages hovedsagelig af KNI's skibe og mindre fartøjer. Fordelingen af olie fra Det grønlandske Olieaktieselskabs centrallager i Kangerluarsoruseq/Færingehavn til byer med tankanlæg foretages med selskabets tankskib efter en af KNI tilrettelagt forsyningsplan. Forsyning af bygder med tankanlæg foretages med to af KNI's små tankskibe.

Godstrafikken mellem Grønland og omverdenen foregår for hovedpartens vedkommende via Danmark (Aalborg), dog siden 1985 også direkte fra Island (Reykjavik) til Grønland.

Den øvrige direkte skibstransport mellem Grønland og udlandet finder sted med olie til Grønland og fiskeprodukter, malm og kryolit fra Grønland. Olietilførslerne transporteres til Grønland af Det grønlandske Olieaktieselskab.

Transporten udføres dels med KNI's egne skibe, dels med skibe indchartret af KNI fra private rederier.

KNI's besejling af Grønland er baseret på et princip om ens fragtrater til alle områder uanset omkostningerne; dette princip er igen en forudsætning for, at KNI kan holde ens varepriser i sine butikker overalt i Grønland. De ensartede fragtrater medfører derfor, isoleret set, at raterne for de lettilgængelige havne, særligt i åbentvandsområdet, ligger væsentligt over omkostningerne på disse ruter. KNI har eneret på søtransport af gods til Grønland, men tilladelse kan dog gives til andre. Således har Det grønlandske Olieaktieselskab og enkelte andre selskaber tilladelse til at udføre godstransporter til Grønland. Fra Grønland udførtes i 1987 en del transporter af Kryolitselskabet Øresund A/S og Greenex A/S med egne produkter samt af et privatejet fryseskibsrederi (Polarline).

7.2 Godstransport med KNI skibe.

I 1000 m^3	Til Grønland					Fra Grønland 1)				
	1980	1984	1985	1986	1987	1980	1984	1985	1986	1987
	358	346	337	390	439	163	169	186	197	214

Kilde: KNI

1) inclusive kryolit fra Ivigtut: 1980: 11200 t., 1984: 500 t., 1985: 6700 t., 1986: 1500 t., 1987: 0 t.

Fra Island til Grønland blev der i 1987 transporteret 3172 m^3 gods.

7.3 Olie tilførsel med Det grønlandske Olieaktieselskab.

I 1000 m^3	1984	1985	1986	1987
	207	220	206	204

Kilde: KNI

Den lokale trafik. Af personbiler er der 41 pr. 1000 indbyggere i byerne mod knap 300 i Danmark. Dette er nok en af grundene til, at der er forholdsvis mange hyrevogne i Grønland, jfr. tabel 38.

Grønlands Postvæsen hører under hjemmestyret og er en afdeling under KNI. Den 2. februar 1987 overtog Grønlands Postvæsen en del af de kundevendte teleforretninger fra Grønlands televæsen, det drejer sig om direkte indleverede telegrammer, bokstelefonsamtaler, mønttelefoner, telefonpostanvisninger (før: telegrampostanvisninger), budsendte samtaler og indlevering til KNR's ønskekoncert m.m.

I Grønland kender man stort set de samme forsendelsesarter som i Danmark. Da ca. 3/4 af alle ekspederede postforsendelser modtages eller sendes til Danmark/udlandet, er reglerne for ekspedi-

tion af de enkelte forsendelsesarter på de fleste områder sammenfaldende med danske bestemmelser. Dette gælder f.eks. for taksterne - bortset fra taksten for pakker til/fra Danmark, der er noget højere.

Stort set al brevpost samt mange pakker flybefordres til/fra København mod luftposttillæg. Postkort og breve af vægt op til 50 gram flybefordres for almindelig porto uden tillæg. Også internt i Grønland flybefordres langt størsteparten af brevposten og en del pakkepost.

Postfax-produktet, der blev indført i 1981, har fået overordentlig stor udbredelse, fordi de meget store afstande og dermed forholdsvis usikre postforbindelser gør postfax/telefax til et umiddelbart naturligt meddelelsesmiddel. Ved udgangen af 1987 fandtes postfaxapparater på 48 posthuse, heriblandt 27 ved bygder.

Antallet af postforsendelser har vist en stigende tendens igennem mange år. Dette hænger sammen med den regularitet, der efterhånden er opnået i postbefordringen hos SAS og Grønlandsfly og den forøgede aktivitet i samfundet. Det er især forsendelser til Grønland og internt i Grønland der er steget, jfr. tabel 34.

Grønlandske frimærker er efterspurgte blandt frimærkesamlere i ind- og udland. Gennem et adressekartotek på 45.000 adresser gives regelmæssig orientering om udgivelse af nye frimærker. Salget til frimærkesamlere er steget til 16,1 mill. kr. i 1987, medens det i 1986 var på ca. 9,5 mill. kr., hvilket var usædvanligt lavt. Salget i 1987 er påvirket af, at der blev afholdt en international frimærkeudstilling i København.

TABELHENVISNING: 34-38

8. Erhverv

Selv om der efter 1950 er blevet etableret mange private erhvervsvirksomheder, især inden for bygge- og anlægsvirksomhed, transport, detailhandel og hotel- og restaurationsvirksomhed (d.v.s. fortrinsvis hjemmemarkedserhverv) er det grønlandske erhvervsliv, som omtalt i kapitel 1 og kapitel 13 på en række områder stærkt præget af offentlige virksomheder. Det gælder navnlig inden for produktion og afsætning af fiskeprodukter, engros- og detailhandel, trafik samt visse tekniske områder.

Den offentlige erhvervsvirksomhed blev tidligere drevet af de to statslige direktorater Den kgl. grønlandske Handel (KGH) og Grønlands Tekniske Organisation (GTO). Pr. 1. januar 1985 blev KGH's produktions- og eksportvirksomhed og erhvervsstøtten overført til hjemmestyret. Den øvrige del af KGH's virksomhed overgik til hjemmestyret 1. januar 1986, medens GTO overgik 1. januar 1987.

Det tidligere KGH er herefter delt på to landsstyreområder: landsstyreområdet for fiskeri og industri og landsstyreområdet for handel og trafik.

Produktions- og salgsvirksomheden (PROEKS) sorterer under landsstyreområdet for fiskeri og industri. Den overordnede administration af erhvervsområdet udføres af erhvervsdirektoratet, medens den praktiske virksomhed udøves af tre nye divisioner:

Grønlands Hjemmestyres Trawlervirksomhed (GHT), der har hovedsæde i Nuuk.

Kalaallit Tunisassiorfiat / Grønlands Hjemmestyres Produktionsvirksomhed (KTU), der har hovedsæde i Nuuk.

"Royal Greenland", der er navnet på hjemmestyrets distributions- og salgsvirksomhed med hovedsæde i Aalborg.

GHT, KTU og Royal Greenland driver et fælles servicekontor i København. Der er i 1988 taget initiativ til en ændring af PROEKS's struktur, der forventes af føre til, at virksomsomheden fra 1989 organiseres i selskabsform.

Under landsstyreområdet for handel og trafik og dettes administrative organ, handelsdirektoratet, sorterer de øvrige opgaver fra det tidligere KGH: Forsyningsvirksomhed, trafikvirksomhed og postvæsen. Virksomheden betegnes under hjemmestyret Kalaallit Niurfiat (KNI)/Grønlands Handel.

GTO sorterer efter overgangen til hjemmestyret under landstyreområdet for boliger, teknik og miljø samt sociale anligender. GTO's opdeling på områder er nærmere beskrevet i kapitel 6, Offentlige værker m.v. Som hjemmestyrevirksomhed har GTO fra 1988 fået navnet Nunatsinni Teknikkikut Ingerlatsivik - forkortet til Nuna-Tek.

A. Fiskeri

Fiskeriet og den dertil knyttede forædlingsvirksomhed beskæftiger omkring en fjerdedel af den erhvervsaktive befolkning og tegner sig for ca. 80 pct af den samlede eksport. Der findes ikke sikre tal for beskæftigelsen, men det anslås, at omkring 2.500 personer er direkte beskæftiget ved fiskeri, hvortil kommer 2- 3000 personer beskæftiget i fiskeriindustrien.

Fiskerierhvervets økonomiske resultat og beskæftigelsen i erhvervet er imidlertid stærkt afhængig af variationerne i forekomsterne af de forskellige fiskearter, kapaciteten i fiskeriflåden og produktionsanlæggene i land samt afsætningsmulighederne for fiskeprodukter på verdensmarkedet.

Forekomsterne af de forskellige fiskearter er i de grønlandske farvande stærkt følsomme for beskedne klimatiske ændringer, ligesom fiskeriets beskatning af de enkelte arter naturligvis spiller en rolle for udviklingen.

Udviklingen i fiskeriet i det grønlandske havområde.
Fig. 8.1. er for perioden 1954 - 1985 for hvert år vist det samlede udbytte af det internationale fiskeri i det vestgrønlandske havområde. Udbyttet er vist i 1.000 tons, dels for fisk ialt, dels for torsk alene.

Figur 8.1 Fiskeriet i det vestgrønlandske havområde 1954-85.

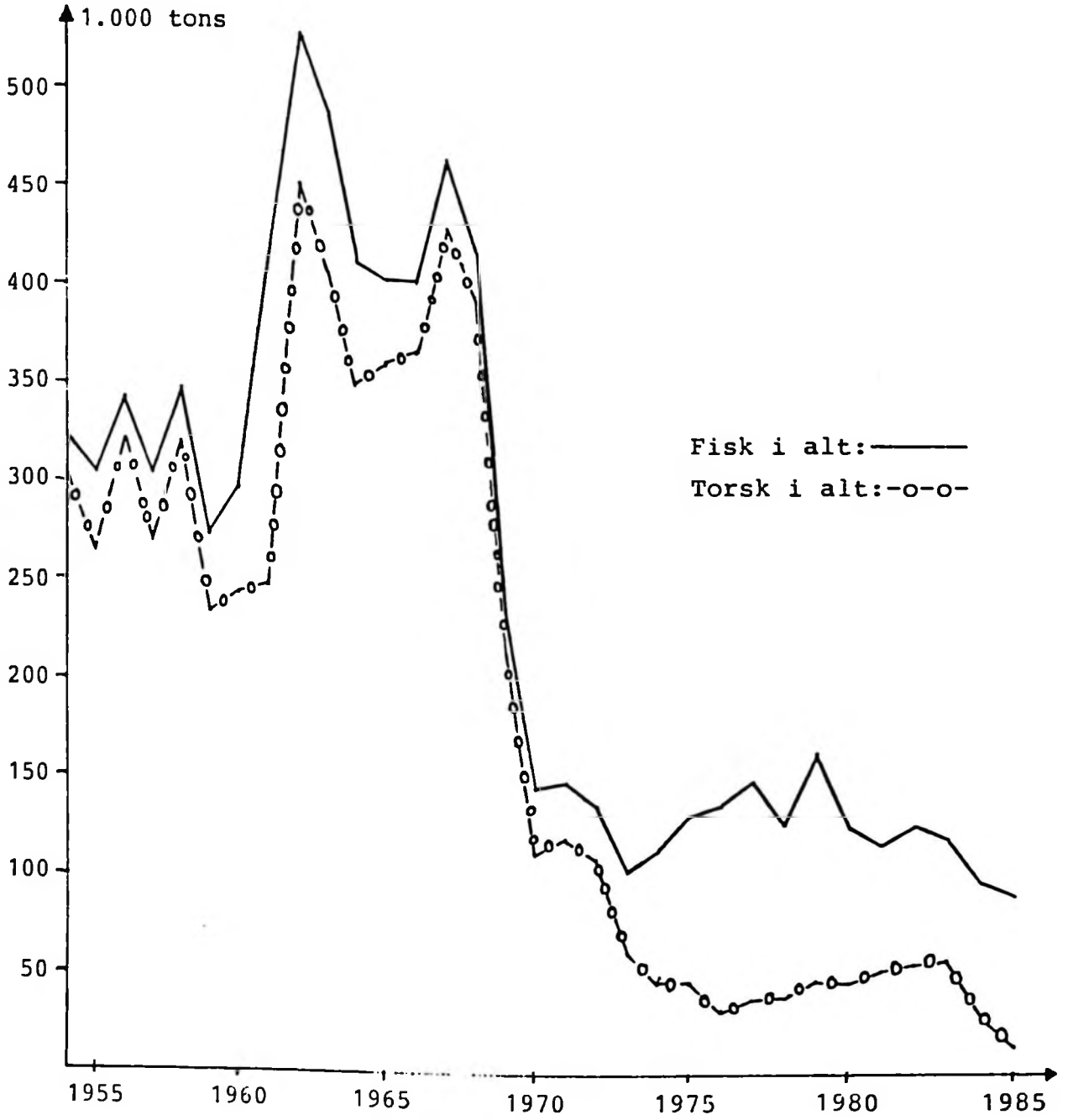

Kilde: ICNAF. Udarbejdet på grundlag af materiale fra GFM.

I begyndelsen af perioden var torskefiskeriet dominerende i området. I 1950erne svingede det årlige udbytte omkring 300.000 tons torsk. I 1962 nåedes et topresultat med ialt 450.000 tons. I de følgende år indtil 1968 holdt torskefiskeriet sig stabilt på et højt niveau omkring 400.000 tons.

Disse gode resultater var imidlertid ikke alene udtryk for gode forekomster, men også resultatet af en massiv indsats af ny fiskeriteknologi med en øget anvendelse af stortrawlere.

Fra 1969 faldt udbyttet kraftigt, og fra midten af 1970'erne har torskefiskeriets udbytte ligget på et meget lavt niveau med svingninger omkring 50.000 tons årligt. Faldet i forekomsterne har sammenhæng med klimatiske ændringer, men er måske også et resultat af overfiskning af bestanden i 1960'erne. Fra 1972 har fiskeriet endvidere været begrænset af den regulering, der har fundet sted gennem fastsættelse af kvoter, jfr. nedenfor.

Det rige torskefiskeri i 1950'erne og 1960'erne blev i hovedsagen udført af fremmede fiskefartøjer, i periodens begyndelse navnlig af portugisiske og norske fartøjer, men fra begyndelsen af 1960'erne især af vesttyske trawlere. Den grønlandske fiskeriflådes ringe kapacitet, herunder især fartøjernes beskedne størrelse, der kun tillod kystnært fiskeri, bevirkede, at det grønlandske fiskeri indtil 1968 kun tegnede sig for 5-8 pct. af de samlede fangster.

Fra slutningen af 1960'erne er der imidlertid sket en væsentlig forøgelse af fiskeriflådens fangstkapacitet, blandt andet gennem indsættelsen af statsejede trawlere, der var egnede til længerevarende togter. Da den internationale interesse for det vestgrønlandske torskefiskeri samtidig var aftagende i takt med de svigtende forekomster, fik det grønlandske fiskeri efterhånden en mere dominerende rolle.

Lykkeligvis var der andre muligheder, de grønlandske fiskere kunne udnytte, nemlig forekomster af hellefisk og rejer. Fiskeriet efter hellefisk er øget ganske betydeligt i de seneste år, bl.a. ved overgang til ny teknik. Tidligere blev hellefisk fanget med langliner, men i de seneste år er man gået over til at anvende garn, hvilket har medført betydelige fangster helt op til Upernavik.

Rejefiskeriet, der begyndte spædt i begyndelsen af 1950'erne, havde en meget jævn og beskeden vækst til midten af 1960'erne. I det næste 10-år blev udviklingen stærkere for i slutningen af

1970'erne at stige meget kraftigt med baggrund i det begyndende rejefiskeri på fiskeribankerne med indsats også af privatejede rejetrawlere.

Fra midten af 1970'erne er rejefiskeriet blevet den afgørende økonomiske faktor i det grønlandske fiskeri og for den grønlandske fiskeindustri. Gennem reguleringsordninger er denne vigtige fiskeressource nu stort set forbeholdt det grønlandske fiskeri og fiskeproduktion.

Fiskerikvoter.

Regulering af fiskeriet i de grønlandske farvande ved fastsættelser af kvoter for de enkelte arter blev som nævnt påbegyndt i 1972. Efter hjemmestyrets overtagelse af erhvervsområdet pr. 1. januar 1985 fastsættes kvoterne for fiskeriet på det grønlandske fiskeriterritorium af landsstyret med hjemmel i landstingslov nr. 11 af 21. november 1984 om erhvervsmæssigt fiskeri. Landsstyret fastsætter for hvert år en samlet tilladt fangstmængde (TAC) for de enkelte regulerede fiskebestande.

Som hovedregel er de fastsatte fangstmængder forbeholdt fartøjer med hjemsted i Grønland. Landsstyret kan dog give licens til fiskeri af bestemte arter og mængder fisk til udenlandske fartøjer enten i henhold til internationale aftaler eller efter særskilt aftale med landsstyret.

Som led i aftalen om Grønlands udmeldelse af EF pr. 1. februar 1985 blev der indgået en 5-årig fiskeriaftale med EF, hvorefter der fra 1985 mod betaling indrømmes visse fiskerettigheder på grønlandsk fiskeriterritorium for fartøjer fra EF-lande, Færøerne og Norge. Udgangspunktet for fastsættelsen af disse rettigheder er imidlertid, at den grønlandske andel fastsættes ud fra den grønlandske fangstkapacitet.

For 1987 er i oversigt 8.1 vist samlede tilladte fangstmængder for de kvoterede fiskearter og fordelingen på grønlandske fiskere og udenlandske efter EF-aftalen.

8.1 Fiskerikvoter i 1987.

	Vestgrønland			Østgrønland		
	Grønland	Færøerne, Norge og EF	Ialt (TAC)	Grønland	Færøerne, Norge og EF	Ialt (TAC)
	Tons					1)
Torsk	12.500	0	12.500	2.250	11.500	(13.750)
Rejer 2)	43.475	2.025	45.500	3.600	4.125	7.725
Rødfisk	9.200	10.000	19.200	18.880	58.320	77.200
Hellefisk	18.000	2.000	20.000	4.500	3.900	8.400
Helleflynder	1.000	200	1.200	200	0	200
Havkat	4.000	2.000	6.000	ikke kvoteret		
Skolæst	6.400	0	6.400	ikke kvoteret		
Tobis	0	0	0	0	0	0
Lodde (Ammassat)	0	0	0	- 1)	30.000	- 1)
Blåhvilling	ikke kvoteret			10.000	30.000	40.000

1) TAC (Total Accumulated Catch) ikke fastsat.
2) Kvoteringen omfatter ikke de indre farvande.
Kilde: Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 5 af 20. januar 1987.

De mest værdifulde fiskearter, især torsk, rejer og hellefisk ved Vestgrønland er stort set forbeholdt de grønlandske fiskere, medens der i de østgrønlandske farvande indrømmes de fremmede fiskere noget større rettigheder, dog især for fiskearter, som man ikke hidtil ikke selv har kunnet udnytte i større omfang. For 1988 er kvoteringen for de fleste fiskearter stort set den samme som i 1987. For torsk er der dog sket en væsentlig forøgelse af den samlede tilladte fangstmængde ved Vestgrønland til ialt 40.000 tons, hvoraf de 4.000 tons kan fanges af EF-fiskere.

En særlig ordning gælder for laksefiskeriet, der alene er forbeholdt grønlandske fiskere. Reguleringen af laksefiskeriet sker i overensstemmelse med en international konvention om bevarelse af laksebestanden i Nordatlanten (NASCO). For 1987 var den grønlandske laksekvote fastsat til 909 tons.

De grønlandske kvoter søges naturligvis først og fremmest udnyttet af grønlandske fiskefartøjer, såvel privatejede som de offentligt ejede GHT-fartøjer. Med henblik på udviklingen af

det grønlandske fiskeri har man dog i visse havområder og for visse fiskearter, hvor det økonomiske udbytte på forhånd anses for usikkert, søgt at udnytte udenlandsk fiskeriteknologisk ekspertice gennem såkaldte "joint venture"-aftaler, hvor udenlandske fiskefartøjer, især japanske og færøske fartøjer er chartret af GHT til særligt forsøgsfiskeri, især efter rødfisk og lodde (Ammassat) i de østgrønlandske farvande. De udenlandske redere betaler en afgift til hjemmestyret.

Alt fiskeri med skibe over 80 BRT/BT kræver licens, hvori det angives, hvilken art der må fiskes, og i hvilke mængder for den pågældende båd. Licenserne tildeles fartøjerne efter ansøgning, og for at der kan gives licens, kræves det, at der er enighed mellem landsstyremedlemmet for fiskeri og industri og det af landstinget nedsatte licensudvalg, der består af 5 landstingsmedlemmer.

For kammuslinger og rejefiskeri gælder endvidere, at kuttere under 80 BRT/BT skal have licens, der foruden tilladelse til at drive fiskeri kan indeholde bestemmelser om, at en vis del af fangsten skal landes til forarbejdning, og om til hvilket landanlæg der skal landes. For fartøjer over 80 BRT/BT, der fisker rejer, skal der endvidere svares en særlig afgift af den del af fangsten, der ikke indhandles til forarbejdning, jfr. omtalen af rejeafgiften i kap. 4.

Fangstudbyttet i Det grønlandske fiskeri.

I oversigt 8.2 er vist det samlede udbytte af fiskeriet i de seneste år fordelt på grønlandske og fremmede fiskere.

Efter en kraftig stigning fra 1984 til 1985, der hovedsagelig skyldes et færøsk lodde (Ammassat)-fiskeri på ca. 55.000 tons, har den samlede fangstmængde haft en svagt faldende tendens frem til 1987. Det er først og fremmest EF-fiskeriet, der er faldet, medens det grønlandske fiskeri er steget gennem hele perioden. Da stigningen fortrinsvis skyldes en forøgelse af rejefangsterne, er der tale om en endnu kraftigere forøgelse af fangstudbyttets værdi. Det udenlandske fiskeri omfatter derimod i stor udstrækning fiskearter af forholdsvis lav værdi.

8.2 Samlet fiskeri ved Grønland.

	1984	1985	1986	1987 1)
	1000 tons			
Grønlandsk fiskeri	83,7	86,0	91,2	97,5
Chartrede fartøjer 2)	2,6	63,4	66,2	59,4
EF-fiskeriaftale	53,3 3)	41,6	32,2	27,3
I alt	139,6	191,0	189,6	184,2

Kilde: Grønlands Hjemmestyre, redegørelse for erhvervsudviklingsplanen.

1) Foreløbige tal.

2) Omfattet af "joint venture" aftalerne.

3) Omfatter de lande, som fra 1985 er omfattet af EF-aftalen.

Oversigt 8.3. viser, at der i såvel 1985 som 1986 var en fremgang i rejefangsten på 25 pct, og det nye niveau holdes i 1987. Derimod blev torskefangsten så godt som halveret i såvel 1985 som 1986, men i 1987 sker der en fremgang til lidt over 1985 - niveauet. Fangsten af hellefisk steg med 40 pct. i 1985 og har siden ligget på nogenlunde samme niveau.

8.3 Grønlandsk fiskeri fordelt på hovedarter.

	1984	1985	1986	1987
	1.000 tons			
Rejer	41,5	52,4	64,0	65,1
Torsk	23,8	12,3	6,8	14,2
Hellefisk	6,5	9,1	8,5	8,6
Andet	11,9	12,2	11,9	9,6
I alt	83,7	86,0	91,2	97,5

Kilde: Grønlands Hjemmestyre. Foreløbige tal.

Fartøjernes indhandling.

De udenlandske fiskefartøjers fangst bliver som hovedregel landet i fartøjernes hjemlande. Den grønlandske fangst afsættes for en mindre dels vedkommende direkte til forbrug eller anvendes i fiskernes egne husholdninger. Nogle privatejede grønlandske fryseskibe eksporterer en del af fangsten direkte, men hovedparten af den grønlandske fangst bliver indhandlet til forarbejdning på KTU's eller andre landanlæg (herunder en række hjemmestyreejede virksomheder).

I 1985 udgjorde den samlede indhandlingsmængde godt 61.000 tons svarende til en værdi af 316 mill kr. Af den indhandlede mængde var knapt halvdelen rejer, der imidlertid repræsenterede 2/3 af indhandlingsværdien. For de senere år findes desværre endnu ikke oplysninger om den samlede indhandling. Det anslås imidlertid, at den samlede indhandlingsværdi af fisk m.v. til KTU og hjemmestyrevirksomheder i 1987 udgjorde godt 500 mill. kr., hvoraf godt 100 mill. kr. stammede fra GHT's fartøjer. Den store stigning i indhandlingsværdien skyldes såvel stigning i mængderne som en kraftig forøgelse af indhandlingspriserne, de priser, fiskerne opnår ved salg af fangsten til KTU.

Indhandlingspriserne fastsættes ved forhandlinger mellem KTU og KNAPK (Sammenslutningen af fiskere og fangere i Grønland). Fra 1976 har landskassen ydet et tilskud til indhandlingspriserne for visse fiskearter til fordel for fiskerne. Det drejede sig i 1986 om ca. 17 mill. kr.

Indhandlingsprisændringer fra 1986 til 1987 har specielt været stor for rejer, hvor prisen blev hævet fra 7,20 til 10,20 kr. pr. kg. Man anså det for vigtigt, at der blev givet en økonomisk indsprøjtning i erhvervet, som stod overfor store vedligeholdelses- og udskiftningsomkostninger, og der var økonomisk basis for forhøjelserne i udviklingen i markedspriserne i 1986. De årlige prisforhandlinger mellem KNAPK og KTU er nu afløst af kvartalsvise prisforhandlinger for hurtigere at kunne tilpasse priserne til verdensmarkedts udvikling.

Eksporten

Fiskerierhvervets samfundsøkonomiske udbytte afhænger imidlertid i sidste ende af de priser, der kan opnås ved salg af de færdige fiskeprodukter på eksportmarkedet. Disse priser er afhængige af efterspørgslen i aftagerlandene, af tilførslerne fra andre leverandørlande, af valutakurserne og af told- og handelsrestriktioner, d.v.s. faktorer eksportørerne kun har ringe indflydelse på. For efterspørgslen af de mere specialiserede produkter kan reklame og andet salgsarbejde dog have en vis betydning. Den grønlandske produktion af frosne torskefiletter og de fleste andre varer er i forhold til verdenmarkedet så beskeden, at ændringer i udbuddet ikke påvirker priserne. Anderledes forholder det sig med rejeprodukterne, hvor Grønland spiller en fremtrædende rolle som eksportør. Med hensyn til de såkaldte koldtvandsrejer er Grønland den største eksportør i verden, og kun den norske og islandske rejeeksport giver en vis konkurrence. Det betyder, at den voksende grønlandske produktion af rejer indebærer risiko for faldende eksportpriser, der kun kan modvirkes ved øget salgsindsats. Frem til 1987 har der dog været en ret gunstig prisudvikling, men i 1987 er der en vigende tendens.

Værdien af eksporten af fiskeprodukter fra Grønland til Danmark og udlandet udgjorde i 1987 knapt 2 milliarder kr. I forhold til 1984, hvor eksportværdien var ca. 1050 mill. kr., steg eksporten i 1985 med 35 pct., og stigningen forsatte, så der fra 1984 - 1987 er tale om en stigning på næsten 90 pct. Eksporten er fordelt på varer i oversigt 8.4. og tabel 47, der fortæller, at stigningen stammer fra eksporten af frosne rejer, der nu udgør 85 pct. af den samlede fiskerieksport og godt 70 pct. af den samlede grønlandske eksport overhovedet.

Hovedparten af fiskerieksporten går i første omgang til Danmark, hvorfra den dog i vid udstrækning videreeksporteres, især til Japan, Frankrig og Storbritannien. Den tidligere meget betydelige eksport af frosne torskefiletter til USA er ophørt.

8.4 Eksport af fisk og fiskeproduktion fra Grønland.

	1984		1985		1986		1987	
	tons	mill. kr.	tons	mill. kr.	tons	mill. kr.	tons	mill. kr.
Fersk, kølet eller frosset fisk undt. filet	2.857	41,9	3.414	77,5	3.461	72,0	4.762	96,5
Fersk, kølet eller frosset fiskefilet	3.150	64,7	5.159	108,5	5.743	131,9	6.735	151,0
Saltet, torret/røget fisk	3.010	48,6	3.773	58,4	1.773	22,2	1.950	29,1
Fiskekonserves m.v.	1.014	31,0	892	20,1	384	9,2	19	0,2
Frosne rejer m.v.	25.119	862,4	33.844	1.150,3	41.313	1.459,4	42.123	1.680,3
Andet	...	4,0	391	9,5	216	7,5	388	16,2
I alt		1.052,6	47.473	1.424,3	52.890	1.702,2	55.977	1.973,3

Kilde: Danmarks Statistik.

Erhvervsudviklingsplanen.

Efter overtagelse af erhvervsområdet, herunder KGH's produktions- og salgsvirksomhed, pr. 1. januar 1985 har hjemmestyret iværksat en femårig erhvervsudviklingsplan, der forudsætter betydelige investeringer i såvel fiskeriflåden som i produktionsvirksomheden med henblik på en udvidelse af fangst- og produktionskapaciteten, der efterhånden skal muliggøre en ren grønlandsk udnyttelse af de grønlandske fravandes fiskeforekomster og medvirke til øget beskæftigelse og indkomster i erhvervet og forbedre de økonomiske resultater for virksomhederne.

Den grønlandske fiskeriflåde omfatter fortsat et betydeligt antal mindre både, selv om der i de senere år er sket en væsentlig forøgelse af antallet af større fartøjer. I 1987 var der 432 fartøjer over 5 BRT, hvoraf de 54 var på mee end 100 BRT (tabel 39). I disse tal er hjemmestyrets trawlervirksomheds fartøjer medregnet.

Der er gennem de seneste år investeret betydelige beløb i en udvidelse og modernisering af hjemmestyrets trawlervirksomhed (GHT), der ved udgangen af 1987 ejede 14 trawlere (mod 9 ved udgangen af 1985), 1 forsøgskutter og 2 linefartøjer med en samlet tonnage på 11.000 BRT. Flere af virksomhedens ældre fartøjer er ombygget eller moderniseret, f.eks. med indretning af faciliteter til nedfrysning af råvarer, der skulle muliggøre længerevarende togter og dermed øget fangstkapacitet. To af virksomhedens fartøjer er indrettet til i sæsonen at kunne anvendes som fabriksskibe til supplering af KTU's produktionskapacitet. Desuden driver GHT vodbinderier i 7 grønlandske byer og deltager sammen med private produktionsvirksomheder i et fiskekasseselskab, der forsyner fiskeriet med fiskekasser.

Trawlervirksomhedens samlede fangst udgjorde i 1987 knapt 24.000 hel fisk eller ca. 1/4 af det samlede grønlandske fiskeri.

Hjemmestyrets produktionsvirksomhed (KTU) driver i alt 14 fabriks- eller industrianlæg placeret i samtlige vestgrønlandske byer, bortset fra Qaqortoq og Nuuk, samt i Alluitsup Paa. Herudover drives en række mindre produktionsanlæg i bygder især med henblik på såkaldt traditionel produktion (af salt- og tørfisk). Også på dette område er der siden overtagelsen fra staten gennemført betydelige investeringer i nyanlæg og moderniseringer.

I forbindelse med overtagelsen af produktionsanlæggene har hjemmestyret som led i en decentralisering besluttet, at der skal nedsættes lokale produktionsudvalg med lokal repræsentation fra fiskernes og arbejdernes organisationer (KNAPK og SIK) og vedkommende kommunalbestyrelse, jfr. bekendtgørelse nr. 26 af 2. oktober 1985. Produktionsudvalgene får medansvar for produktionsplanlægningen og for budgetteringen.

Udover de egentlige KTU-virksomheder driver hjemmestyret en række tidligere private produktionsvirksomheder, som man har overtaget som følge af konkurs, truende konkurs, betalingsstandsning eller lignende. Inden for fiskeindustrien omfatter det følgende virksomheder: Godthåb Fiskeindustri (GFI) i Nuuk,

Avataq A.T.I i Qaqortoq og Godhavn Shrimp i Qeqertarsuaq. Virksomhederne drives af lokalt nedsatte bestyrelser med repræsentation fra hjemmestyret.

Hjemmestyrets salgsvirksomhed "Royal Greenland" varetager salget af eksportprodukter fra GHT og KTU samt fra private producenter. Virksomheden er placeret i Aalborg og skal udover den egentlige salgsvirksomhed også beskæftige sig med forædlingsvirksomhed. Et produktionsanlæg til denne virksomhed, der især skal forædle råvarerne til færdigretter er under opbygning i Aalborg og forventes at komme i drift i løbet af 1988.

Som led i erhvervsudviklingsplanen er der i løbet af årene 1985-1987 i alt investeret godt 1 milliard kr. i hjemmestyrets produktions- og salgsvirksomhed. Som nævnt var erhvervsudviklingsplanen oprindelige tænkt at skulle løbe over 5 år. Man kan dog allerede nu konstatere nogle resultater i retning af opfyldelse af planens målsætning. Der er som nævnt sket en forøgelse af de grønlandske fangstmængder. Der er også sket en forøgelse af beskæftigelsen og af indkomsterne såvel i fiskeriet som for de ansatte i produktionsanlæggene, men der foreligger endnu ikke statistiske oplysninger om virkningerne. Endelig kan man pege på den meget betydelige stigning i den samlede eksportværdi.

Derimod har de økonomiske resultater af produktions- og salgsvirksomhedens drift ikke været tilfredsstillende. Også under staten gav virksomheden anledning til betydelige underskud. I det første år under hjemmestyret steg underskuddet imidlertid til knapt 160 mill. kr. I 1986 opnåedes en forbedring til et underskud på godt 92 mill. kr., medens 1987 efter de foreliggende oplysninger udviste et rekordstort underskud på 320 mill. kr., og forventningerne til resultatet for 1988 er ikke lyse.

Der findes næppe nogen enkel forklaring på disse meget negative resultater. Man kan naturligvis pege på de øgede omkostninger i produktionsvirksomheden som følge af kraftige forhøjelser af indhandlingspriserne i 1987. For rejer skete der således en

forhøjelse på ca. 40 pct. Rejeproduktion hører imidlertid til den mest lønsomme del af produktionen. Værre er det med f.eks. produktionen af torskefiletter, hvor de nuværende verdensmarkedspriser langt fra dækker omkostningerne. I 1988 har det af den grund været nødvendigt at forhandle sig frem til en nedsættelse af indhandlingsprisen. En væsentlig del af underskuddet må tilskrives trawlerdriften, der i 1987 gav et minus på 141 mill. kr. mod 20 i 1986. Problemerne her tyder på, at udbygningen af denne del af virksomheden har ført til en overkapacitet i en del af fiskeriflåden, idet opfiskningen af kvoterne ved Vestgrønland i 1987 i en periode er sket så hurtigt, at landanlæggene ikke har haft mulighed for at modtage fangsterne til forarbejdning i det tempo, hvori de blev landet, bl.a. på grund af manglende fryselagerkapacitet til råvarer. Situationen måtte i en del tilfælde afbødes ved midlertidig anvendelse af frysefartøjer i havn. Et specielt problem er den traditionelle produktion på bygderne, der styrkes gennem erhvervsudviklingsplanen, uanset at den derved er blevet mere underskudsgivende.

En af målsætningerne i forbindelse med erhvervsudviklingsplanen var som nævnt at opbygge en fangst- og produktionskapacitet, der skulle muliggøre en ren grønlandsk udnyttelse af de grønlandske farvandes fiskeforekomster. Denne målsætning synes allerede opfyldt for så vidt angår forekomsterne ved Vestgrønland, hvor der som sagt måske allerede er skabt en overkapacitet af fartøjer i forhold til kvoterne. Anderledes er situationen ved Østgrønland, hvor der fortsat findes betydelige ressourcer, der ikke udnyttes af det grønlandske fiskeri. Især udnyttelsen af de betydelige muligheder for fangst af ammassat og rødfisk støder dog på betydelige vanskeligheder. Ammassatfiskeriet sker mest hensigtmæssigt fra specialfartøjer, såkaldte notbåde, der kun vil kunne anvendes i en kort sæson i de grønlandske farvande. Hertil kommer, at det formentlig næppe vil være rentabelt at opbygge anlæg til forarbejdning af fisken (til fiskemel og fiskeolie). Også fiskeriet efter rødfisk har en kort sæson. Her skulle dog være mulighed for et betydeligt fiskeri. Et forsøg fra GHT's side i 1987 førte imidlertid til meget skuffende resultater.

TABELHENVISNING: 39-41

B. Fangst og jagt

Fangerne og deres familier omfatter omkring 2.500 personer, for hvem fangst er den eneste eller i hvert fald den vigtigste indtægtskilde. Herudover er et betydeligt antal mennesker afhængig af fangst som et vigtigt supplement til deres indtægter fra f.eks. fiskeri eller lønarbejde.

Fangererhvervet udøves i hele Grønland, men i Nord- og Østgrønland samt Upernavik og Ummannaq kommuner, hvor der i alt bor næsten 1/5 af den grønlandske befolkning, er fangst det altafgørende erhvervsgrundlag. Også Diskobugten er et vigtigt fangstområde, hvor erhvervet er den væsentligste beskæftigelse i bygderne. De nævnte områder tegnede sig i 1985 for omkring tre fjerdedele af den samlede indhandlingsværdi for fangstprodukter (eks. bonus)(tabel 40 H)

Af fangstdyrene er visse hvalarter - hovedsagelig de større - underkastet en international begrænsning (kvotering) af fangsten. I henhold til disse kvoteringer, der fastsættes af den internationale hvalfangstkommission (IWC), er fangsten af blåhval, grønlandshval, pukkelhval og kaskelothval forbudt. For finhval var kvoten for 1986 og 1987 fastsat til højst 10 dyr pr. år.

Også sildepisker (vågehval) er kvoteret. For Vestgrønland er der for årene 1986-87 fastsat en samlet kvote på 220 dyr, dog højst 130 på et enkelt år. For sæsonen 1987-88 er kvoten 110. Østgrønland har en kvote på 15 dyr.

Oversigt 8.5 viser fangsten af hvaler, der er omfattet af drøftelserne med IWC.

8.5 Fangsten af hvaler.

Vestgrønland	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Sildepisker	250	209	237	22	145	85
Finhval	9	7	8	9	8	9
Pukkelhval	12	14	11	9	1)	1)
Østgrønland						
Sildepisker	1	9	11	14	2	4

1) Ingen jagt.

Oversigt 8.6 viser den samlede indhandling af de forskellige fangstprodukter, og tabel 40 er indhandlingen fordelt på KGH/-KTU og private virksomheder, men der foreligger desværre ikke tal for 1986 og senere. Indhandlingen af sælskind har ligget på

8.6 Indhandling af fangstprodukter til KGH/KTU og til private virksomheder.

	1980		1984		1985	
	Mængde	1000 kr.	Mængde	1000 kr.	Mængde	1000 kr.
Sælskind	63.924	8.463	52.514	9.585	50.526	10.860
Ræveskind	2.022	312	1.384	218	1.182	190
Isbjørneskind	38	101	45	119	24	65
Hvalkød og mattaq	181	1.573	169	2.818	79	1.602
Sælkød og -spæk	215	1.061	41	410	28	236
Rensdyrkød	37	460	20	348	10	190
Renskind og -takker	.	1.636	.	483	.	1.668
Andre fangst-produkter	.	471	.	271	.	489
I alt	.	14.077	.	14.252	.	15.300
Udbetalt bonus	.	933	.	...	.	...
I alt udbetalt	.	15.070	.	14.252	.	15.300
Heraf KGH/KTU	.	12.732	.	11.821	.	13.436
- private virk-somheder	.	2.338	.	2.431	.	1.864

omkring 50.000 skind årligt, hvilket er en nedgang i forhold til de sidste år i 1970'erne, hvor den årligt indhandledes 70-80.000 sælskind.

Fangererhvervets indtægter udgjorde i 1985 15,3 mill. kr. ved indhandling af fangstprodukter. Det er en stigning på godt 1 mill. kr. i forhold til 1984. Iøvrigt har den samlede indhandlingsværdi kun været meget svagt stigende siden slutningen af 1970'erne. Tabel 40 viser indhandlingsværdien for de enkelte produkter ved salg til KGH/KTU og private virksomheder.

Siden 1980 har priserne på sælskind været dårlige på grund af en svigtende efterspørgsel, der utvivlsomt har sammenhæng med den internationale kampagne mod sælungedrabene ved Canadas østkyst, uanset at de grønlandske sælskind udelukkende stammer fra voksne dyr, hvis kød udnyttes i fangernes husholdning eller sælges til andre befolkningsgruppers forbrug.

I 1985 ophørte salget af sælskind over de danske pelsauktioner, fordi omkostningerne ved salget var større end indtægterne. Sælskind blev herefter solgt direkte fra Royal Greenlands lager i Ålborg indtil 1987, hvor salg, lagerfunktion og skindsortering blev overført til hjemmestyrevirksomheden Kalaallit Nunaata Ammerivia - Grønlandsgarveriet (KNA) i Qaqortoq. I perioden fra 1985 til - 88 har Grønlands Hjemmestyre som led i erhvervsudviklingsplanen investeret ialt 43 mill. kr. i omlægning og opbygning af garveriet. En væsentlig del af skindene anvendes af garveriets egen virksomhed med pelssyning.

Tidligere var der en sammenhæng mellem auktionssystemet og udbetaling af en bonus til fangerne oven i den oprindelige indhandlingspris. På grund af prisudviklingen ophørte bonussystemet med at have nogen effekt allerede før salg over auktionerne blev indstillet. Nedgangen i fangernes pengeindkomst har Grønlands hjemmestyre i nogen grad søgt at imødegå gennem udbetaling af indhandlingstilskud. Af en redegørelse, som landsstyremedlemmet for fiskeri- og industri forelagde for landstinget i efteråret 1985, fremgår, at salgsprisen for sælskind

kun udgjorde 1/4 af indhandlingsprisen, incl. tilskud. Sælskind klassificeres ved indhandlingen i 3 kvaliteter og indenfor hver kvalitet afhænger prisen af størrelse. For kvalitet 3 skind er indhandlingstilskuddet på 55 kr. Det stiger herefter til 200 kr. for den største kvalitet i skind. Tilskudenes størrelse fastsættes hvert år på finansloven. De offentlige udgifter til sælskinds sektoren var ca. 13 mill. kr. i 1986. Den negative udvikling i fangernes pengeindkomster kan illustreres med følgende eksempler: For bygder i Upernavik faldt pengeindkomsten i perioden fra 1979-84 med 27% til 8.000 kr. pr. familie, og for bygder i Tasiilaq var faldet i samme perioden 34% til 11.000 kr. Denne udvikling skyldes både dårlige priser og som ovenfor nævnt deraf faldende mængde af indhandlede skind.

En del af fangstudbyttet anvendes i fangernes egne husholdninger eller omsættes under mere uorganiserede former. For sælfangstens vedkommende drejer det sig om 25-35 pct. af skindene og om størstedelen af kødet. I de senere år har KNI herudover

skabt mulighed for distribution af frosne fangstprodukter i butikkerne, også uden for de egentlige fangerområder.

Vedrørende fangst iøvrigt har landstinget vedtaget regler, der har det fælles formål at sikre jagten på dyr og fugle også i fremtiden. Ved forårssamlingen i Grønlands Landsting 1988, har landstinget således vedtaget en række nye fredningsregler for alle jagtbare fugle. Det har medført længere fredningstider samt begrænsninger i ægsamling, hvor denne skønnes skadelig for bestandsudviklingen (spec. lomvier). Samtidig er fangst af isbjørne fra større både blev forbudt. Der er åbnet mulighed for moskusoksejagt ved Maniitsoq kommune i sommerperioden. Endelig er der åbnet tilladelse til nedskydning af ulve på Jameson Land og Liverpool Land.

I forbindelse med naturforvaltning i Grønland har Hjemmestyret via fondsmidler iværksat en række forskningsprogrammer omkring fangstdyr, jfr. kap. 23. Der er således 3-årige projekter omkring hvaler (Vågehval, Finhval og Pukkelhval), Hvalrosser, Isbjørne og Moskusokser. Der er et etårigt projekt omkring

grønlandssælens fødevalg. Endelig er der et database-projekt, der vil søge samtlige levende ressourcer registreret på data.

Via Samarbejde med Inuit i Alaska og Canada (Inuit Circumpolar Conference) har Grønlands Hjemmestyre engageret sig i udarbejdelse af en samlet arktisk miljøstrategi, der også omhandler fangstdyr og reguleringer. Dette sker på basis af IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Ressources) Verdens-Miljøstrategi, og foregår i samarbejde med IUCN og UNEP. Ligeledes har Grønlands Hjemmestyre samarbejdet med WWF omkring et forskningsprojekt om Lomvier, og med ICBP (Det internationale fuglebeskyttelsesråd) omkring oplysning om fugle og fredningstider. Hjemmestyret har aktivt arbejdet i nordisk sammenhæng omkring forskning i sæk og hvalbestande i Nordatlanten.

I 1987 var af det grønlandske landsting erklæret som fangernes år. Man har derfor i dette år specielt søgt at forbedre de grønlandske fangeres vilkår og skabe forståelse for deres behov.

C. Fåreavl og rensdyravl

Fåreavl drives i den sydlige del af Grønland, hovedsagelig i Nanortalik, Qaqortoq/Julianehåb og Narsaq kommuner. Der findes i Grønland omkring 70 selvstændige fåreavlere, hvoraf omkring halvdelen har fåreavl som hovederhverv. Medregnes medhjælperne samt disses og de selvstændiges familier, kan det anslås, at omkring 350 personer direkte er økonomisk afhængige af erhvervet.

De klimatiske forhold er ofte vanskelige for erhvervet. Bl.a. medfører skiftende perioder med frost og tø i forbindelse med snedække i forårsmånederne i nogle år, at mange lam går til. Vanskelighederne har fået mange mindre fåreavlere til at forlade erhvervet. Fåreavlernes antal er således reduceret til under det halve af, hvad det var i 1970, jfr. tabel 42. Der er derfor åbnet mulighed for fåreholderne for at opføre fårestalde efter selvbyggerprincippet. Dette har sammen med nogle milde vintre

betydet, at fårebestanden var stigende i perioden 1976-81, således at den ved udgangen af 1981 var på 23.000 dyr mod 14.000 i 1976. Ved udgangen af 1985 var bestanden faldet til ca. 21.400 dyr. Om sommeren er bestanden mere end dobbelt så stor, hvis lammene tælles med.

Fåreholderne har oprettet lokale fåreholderforeninger, der er sammensluttet i De samvirkende Fåreholderforeninger, som varetager erhvervets interesser. Til fåreholdererhvervet er knyttet landbrugsstationen Upernaviarsuk, der er etableret som en selvejende institution. På stationen gennemføres fåreholderuddannelse, dyrkningsforsøg og lignende.

Slagtning af får, lam og væddere foregår hovedsagelig på KTUs fabrik i Narsaq. I 1984 blev der leveret ca. 14.700 dyr til slagtning og i 1985 ca. 16.900 dyr. Antallet af hjemmeslagtninger antages at ligge omkring 6.000.

Udbetalingerne fra KGH til fåreavlerne for leverede slagtedyr, skind og uld for årene frem til 1984 fremgår af nedenstående oversigt. Desværre foreligger der ikke tal vedrørende de seneste år.

8.7 KGHs køb af fåreavlsprodukter (kød, skind og uld).

1.000 kr.	1980	1982	1983	1984
Udbetalte beløb	5.212	7.147	5.482	9.037

Fåreavlsprodukterne sælges fortrinsvis i Grønland, hvor salget i 1985 og 1986 androg henholdvis 9,8 og 12,2 mill. kr. I 1985 var der en eksport på 2,7 mill. kr., medens eksporten i 1986 og 1987 har været ubetydelige. (tabel 41A og 41B)

Ved Nuuk-fjorden findes en bestand af tamrener på ca. 5.000 dyr, som ejes af en andelsforening i Kaposollit. I Qaqortoq kommune findes en mindre bestand på knapt 1.000 dyr. "Royal Greenland" solgte i 1986 og 1987 rensdyrprodukter uden for Grønland til henholdsvis 1,0 og 0,1 mill. kr. (tabel 41A)

I 1985 solgte "Royal Greenland" fåreavlsprodukter for 2,7 mill. kr. uden for Grønland og 9,8 mill. kr. i Grønland. I 1986 var salget uden for Grønland ubetydeligt, medens der i Grønland solgtes for 12,7 mill. kr. (tabel 47 og 48).

TABELHENVISNING: 41 A og 41 B

D. Handel

Indtil 1985 var det ved lov pålagt Den kgl. grønlandske Handel at sikre Grønlands forsyning med forbrugsvarer og erhvervsredskaber. Området blev ved lov nr. 469 af 6. november 1985 overført til hjemmestyret pr. 1. januar 1986 sammen med de øvrige virksomheder under KGH, der fra dette tidspunkt drives under navnet Kalaallit Niurfiat (KNI).

Forsyningspligten spiller i praksis en mindre rolle i de større byer, hvor der fra begyndelsen af 1960'erne er vokset et stort antal private butikker og mere specialiserede forretninger frem, ligesom der i flere byer er dannet brugsforeninger. På grund af forsyningspligten, må KNI derimod opretholde lagre og butikker i de mindre byer og i bygderne, hvor der ikke har været tilstrækkeligt økonomisk incitament for private virksomheder til at løse forsyningsopgaven.

Til forsyningspligten er knyttet det såkaldte "ensprissystem". For at sikre alle forbrugere i Grønland - også i yderdistrikterne og i bygderne - rimelige priser koster en given vare det samme i alle KNIs butikker, uanset de ofte meget varierende omkostninger. Et eventuelt lokalt overskud ved forsyningen i de større byer, der kan besejles hele året, medgår således til at dække de ekstra omkostninger ved forsyning af fjernere og mindre steder.

KNIs forsyningsvirksomhed forudsættes at skulle hvile driftsøkonomisk i sig selv. Priserne skal med andre ord fastsættes, så der opnås dækning for samtlige driftsomkostninger, herunder afskrivning og forrentning af investeringer.

KNI har butikker, lagre og tankanlæg i alle byer (bortset fra Ivittuut), desuden er der bagerier i 12 byer. Forsyningen af bygderne omfatter butikker m.v. i 53 bygder. Detailsalget i bygderne udgør dog kun ca. 30 pct. af det samlede detailsalg.

De private forretninger og brugsforeningerne har skønsmæssigt godt halvdelen af det samlede detailsalg i Grønland. I de større byer er andelen væsentlig større.

Tilstedeværelsen af såvel KNI-butikker som private handlende og brugsforeninger i en række byer skulle sikre en vis konkurrence og et større vareudbud til gavn for forbrugerne. Der var dog i en periode, især i 1960'erne, politisk tilslutning til, at KGHs butikker m.v. kunne overdrages til private, når det skønnedes forsvarligt af hensyn til befolkningens forsyning og den øvrige forsyningstjenestes driftsøkonomi. Sådanne overdragelser skulle fortrinsvis ske til grønlændere. I praksis skete der i løbet af 1960'erne en overdragelse af 3 af KGH's bagerier, og i 1964 blev butikken i Nanortalik og i 1968 butikken i Nuuk overdraget lokale brugsforeninger. Senere ønsker om overtagelse af forsyningstjenestens virksomheder er ikke imødekommet.

Engroshandelen i Grønland ligger for en stor dels vedkommende hos KNI, der forsyner de private handlende dels fra hovedlagre i Grønland, dels gennem hovedkontoret i Danmark. En væsentlig del af engrossalget består af varer, til hvis indførsel KNI har eneret (alkohol, øl, tobak, sukkervarer). Som følge af eneretten optræder KNI for disse varer som grossist, også for brugsforeningerne og private købmandskæder. Brugsforeningerne og de private kæder importerer i øvrigt i vidt omfang selv direkte fra Danmark.

Grønlands forsyning med olie varetages af Det grønlandske Olieaktieselskab (DGO) fra centrallageret i Kangerluarsoruseq/Færingehavn, der ejes af KNI og lejes af DGO. Tankanlæggene i byerne hører under KNI. Et tankanlæg i Nuuk supplerer Kangerluarsoruseq som transitlager for gasolie.

I oversigt 8.8 er vist værdien af KGH/KNIs samlede salg fordelt på detail- og engrossalg gennem en årrække. Der foreligger ikke tilsvarende tal for den private handel under eet. Brugsforeningernes samlede butikssalg m.v. er derimod oplyst af FDB og er anført til sammenligning.

8.8 KGH/KNIs og brugsforeningernes omsætning 1975-1987.

	KGH/KNI			Brugsforeninger, butiks-salg og olie
	Detail-salg	Engros-salg	I alt	
	Mill. kr.			
1975	211	216	538	86
1976	335	273	608	104
1977	364	297	662	122
1978	419	308	727	136
1979	522	344	866	155
1980	583	488	1.071	145 [1]
1981	673	591	1.264	185
1982	763	735	1.498	257
1983	830	848	1.678	292
1984	842	916	1.758	348
1985	888	992	1.880	424
1986	874	1.049	1.923	447
1987	1.038	988	2.026	508

1) Tallet er påvirket af, at brugsforeningen i Nuuk var lukket i en længere periode efter en brand i begyndelsen af 1980.

KGH/KNI's detailsalg er fra 1975 godt og vel tredoblet, hvilket dog ikke er meget mere, end prisudviklingen i perioden forklarer. Sammenholder man omsætnings- og prisudvikling i dele af perioden, kan man konstatere, at der fra 1975 til 1980 var en mængdemæssig forøgelse af salget på knapt 14 pct. efterfulgt af et tilsvarende fald i årene frem til 1986. Endelig viser 1987 en stor omsætningsstigning, der svarer til en mængdemæssig stigning på ca. 13 pct. i forhold til 1986.

Udviklingen i engrossalget har været væsentligt kraftigere i det meste af perioden, hvilket måske kan tages som udtryk for stigning i den private detailhandel. Ved vurderingen af tallene må der tages hensyn til, at udviklingen er væsentligt påvirket af de svingende oliepriser, da oliesalget udgør op mod 1/3 af engrossalget. Det kan delvis forklare såvel den kraftige omsætningsstigning i begyndelsen af 1980'erne som stagnationen i de seneste år.

Brugsforeningernes omsætning er i perioden seksdoblet, d.v.s., at der er sket en meget betydelig mængdemæssig forøgelse af salget. Antallet af brugsforeninger er i perioden forøget fra 7 til 8 med etableringen af brugsforening i Ilulissat i begyndelsen af 1980'erne.

Den offentlige forsyningsvirksomhed har i den første del af 1980'erne haft en vigende markedsandel på detailområdet. Det skyldes, at staten i en årrække var tilbageholdende med investeringer på butiksområdet på steder, hvor andre detailhandlende var i stand til at løse forsyningsopgaven. Som følge heraf var der i en årrække ikke en offentligt ejet dagligvarebutik i den centrale del af Nuuk.

Efter hjemmestyrets overtagelse af forsyningsområdet er KNI imidlertid gået i gang med en udbygning af sin konkurrencemæssige position på området, bl.a. ved køb af private butikker. F.eks. er der i 1987 overtaget private butikker i Qaqortoq, Paamiut og Sisimiut, og i Nuussuaq-boligområdet i Nuuk er der åbnet en ny nærbutik med bredt sortiment af dagligvarer. Disse initiativer er formentlig en væsentlig del af forklaringen på den kraftige omsætningsstigning i 1987. F.eks. er salget i Nuuk fra 1986 steget fra knapt 60 til godt 100 mill. kr. Udbygningen fortsætter, og i 1988 har man i Nuuk taget et stort nyt butikshus i Nuuk bymidte i brug. Formålet med disse initiativer er gennem en omsætningsstigning i byerne at forbedre KNI's driftsøkonomi, hvilket på længere sigt skulle give mulighed for lavere priser.

KNI's forsyningsvirksomhed beskæftigede i 1987 godt 1.300 personer, heraf godt 500 månedslønnede.

TABELHENVISNING: 43.

E. Bygge- og anlægsvirksomheder, håndværk og skibsværfter

Bortset fra fiskeindustrien har industrivirksomhed og fremstillingsvirksomhed i det hele taget haft et beskedent omfang i Grønland. Derimod findes der et ret stort antal privat eller offentligt ejede håndværks- og entreprenørvirksomheder, der er beskæftiget med bygge- og anlægsarbejder samt reparation og vedligeholdelse, også på det automekaniske, elektromekaniske og radiotekniske område. Endelig driver GTO 6 skibsværfter, der først og fremmest har fiskeriflåden som kunder. Værfterne bygger også nye fartøjer, og i de seneste år har de tillige udført mere utraditionelle opgaver, f.eks. i tilknytning til byggeri.

En beskæftigelsesundersøgelse foretaget af hjemmestyret pr. 31. marts 1987 giver et indtryk af bygge- og anlægssektorens betydning på arbejdsmarkedet. Antallet af heltidsbeskæftigede ansatte i sektoren blev optalt til godt 2.600 personer svarende til ca. 15 pct. af samtlige ansatte. Andelen er godt og vel dobbelt så stor som i Danmark. Aktiviteten er i væsentlig grad betinget af det offentliges store investeringsaktivitet. Hovedparten af de offentlige bygge- og anlægsopgaver, men også enkelte private foreståes af GTO (Hjemmestyrets Byggevirksomhed), der dog oftest kun tager sig af den øverste administrative ledelse af bygge- og anlægsopgaverne. Så vidt muligt overdrages såvel de forbedrende arbejder som selve entrepriserne til private firmaer, fortrinsvis lokale mestre og entreprenører, men også i et vist omfang danske entreprenørfirmaer. De arbejder, som GTO selv udfører, vedrører hovedsagelig elforsyning og televæsen.

Byggeomkostningerne er høje i Grønland på grund af de særlige grønlandske forhold (klima, naturforhold, geografiske beliggenhed, m.v.), men de påvirkes også af konkurrenceforholdene. En stor anlægsaktivitet mindsker konkurrencen mellem firmaerne, og der kan derfor være store lokale forskelle i byggepriserne afhængig af variationen i aktiviteten. Det hænder, at tilbuddene ved licitationer giver så utilfredsstillende resultater, at de kasseres, så projektet udskydes. En langsigtet investeringsplanlægning er altså også nødvendig for at udjævne bygge- og anlægsaktiviteten.

De lokale mestres andel af opgaverne har fra begyndelsen af 1970'erne været dominerende og har siden været jævnt stigende, så den nu udgør ca. 90 pct. af alle bygge- og anlægsopgaver, der administreres af GTO.

GTO driver i de enkelte byer såkaldte entreprenørpladser, hvorfra der udlejes entreprenørmaskiner og andet materiel til de private firmaer, der udfører bygge- og anlægsopgaverne. Endvidere har man lagre af visse byggematerialer m.v. til brug for virksomhederne. Hovedparten af byggematerialerne må importeres fra Danmark, men materialer som sand, grus og sten til anlægsarbejder og støbning er dog af grønlandsk oprindelse. GTO driver 9 skærveproducerende anlæg. Herudover sælger man såkaldte sømaterialer, især sand. I Nuuk er såvel skærveproduktion som lagerføringen af sømaterialer overtaget af et privat firma. I Paamiut gælder det samme for sømaterialerne.

I Nuuk findes en privatejet betonvarefabrik, og der er også flere steder dannet private firmaer ("byggemarkeder"), der leverer byggematerialer.

Endelig har GTO (Hjemmestyrets Byggevirksomhed) en indkvarteringstjeneste, der tager sig af indkvartering og bespisning af især tilkaldte håndværkere, også privatansatte.

Grønlands Energiforsyning driver en del el-installationsvirksomheder, ligesom Grønlands Televæsen har et antal teletekniske værksteder. Især i de større byer er de tilsvarende værksteder overtaget af private. GTO driver kun sådanne værksteder, hvis opgaverne ikke kan klares af private.

"Hjemmestyrets Værfter", der også er en del af GTO, driver seks skibsværfter i Qaqortoq, Paamiut, Nuuk, Maniitsoq, Sisimiut og Aasiaat. Reparations- og vedligeholdelsesopgaverne for fiskeriflådens fartøjer er meget svingende, og beskæftigelsen udjævnes ved udførelsen af andre opgaver, herunder nybygning af fartøjer. I Qaqortoq påbegyndte man således i 1986 et nybygningsprogram af fiskefartøjer af typen Q 30 bygget i glasfiberarmeret polyester, og der er foreløbig leveret 10 fartøjer.

Nuuk Stålskibsværft har i de seneste år arbejdet med et program for bygning af en rejetrawler i stål på 58 fod, og værfterne i Sisimiut og Aasiaat har gennem mange år bygget mindre træfartøjer på 18-27 fod (nummerbåde). Ialt er der i årenes løb leveret mere end 300 af disse fartøjer. Herudover har skibsværfterne en produktion af mere industripræget karakter. F.eks. har værftet i Nuuk udført de bærende stålkonstruktioner til hjemmestyrets nye administrationsbygning i Nuuk, og i 1987 stålkonstruktionen til udvidelsen af fiskerianlægget Maniitsoq. Ved værftet i Sisimiut er indrettet faciliteter til produktion af bl.a. emner i stålplader, f.eks. rustfri vandtanke, olietanke og containere til renovation m.m. Hjemmestyrets værfter beskæftiger i alt knapt 300 personer, hvoraf ca. 80 pct. er grønlændere. Ca. 40 elever er hvert år i praktik på værfterne.

GTO laver statistik over private håndværks- og entreprenørvirksomheder med hjemsted i Grønland (de såkaldte lokale mestre). Opgørelsen for 1987, hvis hovedresultater ses i oversigt 8.9 og tabel 44, omfatter både virksomheder inden for bygge- og anlægsfagene og virksomheder inden for andre erhvervsområder, f.eks. maskinværksteder, elektromekaniske værksteder og lignende. Endvidere indgår gruppen "vognmænd" i GTOs opgørelse. Mange lokale mestervirksomheder dækker flere fagområder, og fordelingen af virksomhederne i tabel 44 er derfor foretaget på den måde, at man har søgt at henføre den enkelte virksomhed til det fagområde, hvor størstedelen af virksomhedens arbejde udføres.

8.9 Private håndværks- og entreprenørvirksomheder med hjemsted i Grønland.

	1970 1. jan.	1975 1. aug.	1985 1. nov.	1986 1. nov.	1987 1. nov.
Antal virksomheder	337	332	330	348	332
heraf vognmænd	42	31	26	24	5
Antal beskæftigede (max.)	1.966	2.247	1.986	2.128	2.333
heraf født i Grønland	...	...	1.063	...	1.209

I tabel 45 er vist den samlede beskæftigelse af personale inden for det tekniske område, incl. de i kapitel 6 omtalte offentlige værker m.v. Inden for bygge- og anlægsvirksomhed, håndværk og skibsværfter var i 1987 beskæftiget knapt 3.300 personer, fordelt med ca. 600 på GTO, godt 300 på udsendte entreprenører og godt 2.300 på lokale mestre. Knapt 80 pct. af arbejdsstyrken var ansat på lokale vilkår. Hos de lokale mestre var andelen knapt 90 pct. mod 30 pct. hos de udsendte entreprenører og 75 pct. hos GTO. En del af de lokalt ansatte er dog personer født uden for Grønland, hos de private mestre omkring 1/3.

TABELHENVISNING: 44 - 46.

F. Efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer og vandkraft

I. Råstofordningen.

I forbindelse med indførelsen af det grønlandske hjemmestyre den 1. maj 1979 blev der etableret en særlig råstofordning. De nærmere bestemmelser om ordningen er fastsat dels i lov om Grønlands hjemmestyre, dels i den reviderede lov om mineralske råstoffer i Grønland (mineloven), jfr. lov nr. 585 af 29. november 1978, som ligeledes trådte i kraft pr. 1. maj 1979.

Disse bestemmelser indebærer bl.a.:

- anerkendelse af, at den fastboende befolkning i Grønland har grundlæggende rettigheder til Grønlands naturgivne ressourcer;
- etablering af en fælles beslutningskompetence for rigsmyndighederne og hjemmestyret vedrørende de væsentlige dispositioner med hensyn til mineralske råstoffer;
- oprettelse af et paritetisk sammensat dansk/grønlandsk fællesråd vedrørende mineralske råstoffer i Grønland;
- oprettelse af en råstofforvaltning under ministeren for Grønland - nu energiministeren - til varetagelse af de centrale administrative opgaver på råstofområdet.

Råstofordningen omfatter i princippet alle ikke-levende ressourcer, d.v.s. kulbrinter og andre mineraler samt vandkraft.

Ordningen omfatter såvel private selskabers aktiviteter i henhold til forundersøgelsestilladelser og eneretskoncessioner som aktiviteter i offentligt regi.

Fællesrådet består af en formand, som udnævnes efter fælles indstilling fra regeringen og hjemmestyret, samt 10 medlemmer, hvoraf regeringen og hjemmestyret udpeger hver halvdelen. Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt har siden 1. juli 1979 været udnævnt som formand og blev i juni 1987 udnævnt som formand for en ny 4-årig periode med virkning fra 1. juli 1987.

Fællesrådets opgave er at følge udviklingen på råstofområdet i Grønland. Rådet kan afgive indstilling til regering og landsstyre i spørgsmål, der skal afgøres efter reglerne om den fælles beslutningskompetence, og rådet kan endvidere afgive udtalelser vedrørende øvrige spørgsmål på råstofområdet.

Fællesrådets tilkendegivelser danner grundlag for regeringens og landsstyrets endelige stillingtagen. Forudsat enighed mellem de to parter vil der derefter af ministeren kunne meddeles forundersøgelsestilladelser eller eneretskoncessioner eller iværksættes aktiviteter i offentligt regi.

Fællesrådet afgiver en årlig beretning om dets virksomhed og har indtil nu afgivet 8 årsberetninger, den seneste for perioden fra 1. juli 1986 til 30. juni 1987. Årsberetningen indeholder bl.a. en oversigt over det mødemateriale, der i den pågældende periode er blevet offentliggjort efter fællesrådets møder.

Fællesrådet har i 1987 afholdt møder i januar og august.

Råstofforvaltningen varetager opgaverne som sekretariat for fællesrådet.

II. Ressortændringer m.v. på råstofområdet i forbindelse med Ministeriet for Grønlands nedlæggelse medio september 1987.

Ved Ministeriet for Grønlands nedlæggelse i forbindelse med regeringsdannelsen medio september 1987 blev sager vedrørende

Grønlands undergrund samt råstofforvaltningen for Grønland tillige med Grønlands Geologiske Undersøgelse (GGU) og miljøafdelingen i det hidtidige Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser overført til Energiministeriet.

Råstofforvaltningen for Grønland udgør således nu en særskilt enhed i Energiministeriets departement, indtil videre med uændret adresse Hausergade 3, 1128 København K., og telefonnr. 01 136825.

Opgaverne på råstofområdet varetages som hidtil i et samarbejde mellem råstofforvaltningen og de tilknyttede institutioner GGU og Grønlands Miljøundersøgelser (GM), hvilket nu er betegnelsen for den tidligere miljøafdeling.

Råstofforvaltningens og de tilknyttede institutioners opgaver i forhold til fællesrådet er uændrede.

III. Gældende tilladelser og koncessioner.

I bevillingssystemet i lov om mineralske råstoffer i Grønland sondres mellem forundersøgelsestilladelse, efterforskningskoncession og udnyttelseskoncession.

En forundersøgelsestilladelse er i modsætning til de øvrige 2 typer af bevillinger ikke forbundet med eneret. De 3 typer af bevillinger er tillige forskellige i henseende til udstrækningen af det geografiske område og længden af den periode, for hvilken bevillingen kan meddeles.

Den 31. december 1987 var følgende eneretskoncessioner og forundersøgelsestilladelser i kraft:

A. Koncession til efterforskning og udvinding af kulbrinter i et område i Jameson Land i Østgrønland.

Koncessionen er meddelt i december 1984 til et konsortium af selskaber bestående af:

- A/S Arco Greenland (Petroleum Exploration and Production), der er et datterselskab af Atlantic Richfield Company, USA;

- Arktisk Minekompagni A/S, der er et datterselskab af Nordisk Mineselskab A/S;
- Nunaoil A/S, der er et dansk/grønlandsk selskab, der ejes af staten og Grønlands hjemmestyre i fællesskab.

Koncessionen trådte i kraft 1. januar 1985 og er gældende indtil 31. december 1996. Koncessionens vilkår er summarisk beskrevet i "Grønland 1984". Koncessionen blev i 1986-87 genforhandlet ved drøftelser mellem koncessionshaver og råstofforvaltningen, og i foråret 1987 blev der indgået en tillægsaftale til koncessionen, der hovedsageligt indebærer ændring af koncessionshavers efterforskningsforpligtelser i den første 6-årige del af efterforskningsperioden.

Efterforskningsaktiviteterne i henhold til koncessionen har omfattet dels etablering af en forsyningsbase på Constable Pynt i sommeren 1985, dels påbegyndelsen i vinteren 1985-86 af de seismiske undersøgelser i koncessionsområdet. Indtil nu er der i vinteren 1985-86 og sommeren 1987 udført ialt 683 km seismik i området. De seismiske undersøgelser planlægges videreført i vinteren 1987-88, sommeren 1988 og sommeren 1989.

Nunaoil A/S, der blev oprettet ved en parallel lovgivning i Danmark og Grønland i efteråret 1984 med henblik på at varetage den dansk/grønlandske offentlige deltagelse i kulbrinteaktiviteter i Grønland, fik i 1986-87 udvidet rammerne for sin virksomhed til også at kunne omfatte aktiviteter vedrørende andre mineralske råstoffer end kulbrinter.

B. Koncessioner til efterforskning og/eller udnyttelse af andre mineralske råstoffer end kulbrinter.

1. Greenex A/S.

På grundlag af udnyttelseskoncessionen foregår der en udnyttelse af bly, zink og sølv i minen Den sorte Engel ved Maarmorilik. Produktionen indledtes i 1973. I 1987 producerede virksomheden ca. 114.000 tons zinkkoncentrat og ca. 28.000 tons blykoncentrat indeholdende ca. 12,5 tons sølv. Ved virksomheden var der ved udgangen af 1987 beskæftiget 227 ansatte, heraf 51 grønlændere. På grundlag af det nu foreliggende kendskab til malmforekomsten i området forventes produktionen indstillet i 1989.

3-5) Greenex A/S.

To efterforskningskoncessioner for henholdsvis den vestlige del af Disko i Vestgrønland og et område på Nuussuaq i Vestgrønland. Koncessionerne udløber 31. december 1988.

6) Kryolitselskabet Øresund A/S.

Udnyttelseskoncessionen er meddelt 24. november 1939 for et område ved Ivittuut og omfatter brydning og udskibning af kryolit. Der er i de senere år foretaget udskibning af malm fra oprensning i det gamle kryolitbrud samt af tidligere efterladt kryolitholdigt affald i området, som det var blevet rentabelt at udnytte. Udskibningen heraf og af lageret afsluttedes i 1987.

7) Kryolitselskabet Øresund A/S.

Efterforskningskoncession for et område ved Ivittuut. Koncessionen er udløbet 31. december 1987.

8) Highwood Resources Ltd., Canada.

Efterforskningskoncession for 4 separate områder i Sydvestgrønland. Koncessionen er udløbet 31. december 1987.

9-14) Nordisk Mineselskab A/S.

Seks efterforskningskoncessioner for følgende områder i Nordøstgrønland: Flyverfjord, Scoresby Land, Lyells Land, Vest Ymers Ø, Hudson Land og Liverpool Land. Koncessionerne udløber 31. december 1996.

15) A/S Carl Nielsen.

Efterforskningskoncession for et område syd for Narsaq. Koncessionen udløber 31. december 1988.

16) Qaqortoq/Julianehåb kommune.

Efterforskningskoncession for et område ved Qaqortoq/Julianehåb. Koncessionen er udløbet 31. december 1987.

17) Produktionsaktieselskabet Pinnersaasiarfik Nuuk (Nuummit Nuuk A/S).

Efterforskningskoncession for et område ved Nuuk/Godthåb. Koncessionen udløber 31. december 1989.

18) Narssaq kommune.

Efterforskningskoncession for et område ved Narssaq. Koncessionen er udløbet 31. december 1987.

19) Platinova Resources Ltd., Canada.

Efterforskningskoncession for et område mellem Tasiilaq/Angmassalik og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund. Koncessionen er udløbet 31. december 1987.

20) Platinova Resources Ltd., Canada.

Efterforskningskoncession for et område ved Nanortalik. Koncessionen er udløbet 31. december 1987.

C. Forundersøgelsestilladelser vedrørende mineralske råstoffer eksklusive kulbrinter.

1) Greenex A/S.

Tilladelsen omfatter et område i Sydvestgrønland mellem 60°30' og 61°30' n.br. og er udløbet 31. december 1987.

2) Nanortalik kommune.

Tilladelsen omfatter hele kommunens område og udløber 31. december 1990.

3) Platinova Resources Ltd., Canada.

Tilladelsen omfatter et område i Østgrønland mellem Tasiilaq/-Angmagssalik og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund og udløber 31. december 1988.

4) Platinova Resources Ltd., Canada.

Tilladelsen omfatter et område i Sydvestgrønland mellem 60° og 61° n.br. og udløber 31. december 1989.

5) Highwood Resources Ltd., Canada.

Tilladelsen omfatter et område i Sydvestgrønland mellem 60°30' og 61°30' n.br. og udløber 31. december 1989.

IV. Undersøgelser i offentligt regi på råstofområdet.

a. Energiforskningsprojekter.

Pr. 31. december 1987 var der ikke igangværende projekter i

Grønland, finansieret af Energiministeriets midler til udbygning af dansk energiforskning og -udvikling.

b. Vandkraftundersøgelser.

Siden 1974 har Grønlands Geologiske Undersøgelse og Grønlands tekniske Organisation foretaget glaciologiske, klimamæssige, afstrømningsmæssige og anlægstekniske undersøgelser af en række lokaliteter med henblik på en eventuel etablering af vandkraftanlæg. I forbindelse hermed har Grønlands Miljøundersøgelser desuden udført miljømæssige undersøgelser af mulige konsekvenser af eventuel etablering af vandkraftanlæg.

Der har dels været gennemført regionale undersøgelser af store vandkraftpotentialer, dels undersøgelser rettet mod mindre, bynære bassiner med henblik på lokal energiforsyning.

Sidstnævnte undersøgelser er i perioden 1980-86 blevet intensiveret bl.a. i kraft af betydelige tilskud fra EF's regionalfond.

Der henvises iøvrigt til "Oversigt over rapporter m.m. vedrørende vandkraftundersøgelser i Grønland pr. 30. juni 1987" (juli 1987), udarbejdet af råstofforvaltningen.

G. SERVICEERHVERV OG ANDRE ERHVERV.

Et betydeligt antal mennesker er beskæftiget med forskellige former for servicevirksomhed. I afsnit E er allerede omtalt, at der findes 25 vognmandsvirksomheder. Tallet omfatter dog kun virksomheder beskæftiget med lastbilkørsel o.l. I de større byer er et ret stort antal personer beskæftiget med taxakørsel.

Hotel- og restaurationsvirksomheder - ofte i forening - beskæftiger efterhånden også ret mange. Hotelkapaciteten er i de senere år blevet væsentligt udvidet og moderniseret bl.a. ved opførelse af nye hoteller i Sisimiut og Ilullissat i 1984 og i Qaqortoq og Nuuk i 1987.

I tilknytning hertil kan nævnes, at turismen har spillet en vis mindre, erhvervsmæssig rolle i Grønland fra slutningen af 1960'erne, hvor de første charterrejser til Grønland gennemførtes. Udviklingen blev imidlertid hæmmet fra midten af 1970'erne af oliekrisen og de stigende transportpriser, men siden er antallet af turister steget, bl.a. støttet af udbygningen af hotelkapaciteten og mere regelmæssige flyforbindelser med særlige mål for turismen. Der er visse forventninger om, at denne udvikling vil kunne fortsætte, så turismen kan blive et indbringende bierhverv for det grønlandske samfund. Til fremme af turismen er der i de fleste grønlandske byer etableret turistforeninger, og der er oprettet en Grønlands Turistkreds. Der har været grønlandsk deltagelse i flere internationale rejsemesser, og en messe blev afholdt i Nuuk i september 1987.

Inden for området liberale erhverv er der siden slutningen af 1960'erne opstået en del virksomheder. Således fandtes ved udgangen af 1987 4 rådgivende arkitektfirmaer og 14 rådgivende ingeniørfirmaer i de større byer. Af de 18 firmaer var 12 lokale filialer af danske firmaer. Der findes herudover et antal advokat- og revisionsfirmaer samt EDB-konsulentfirmaer. Derimod har det grønlandske sundhedsvæsens virksomhed ikke givet basis for etablering af privat læge- og tandlægepraksis i Grønland, bortset fra en enkelt tandlægeklinik i Nuuk.

Pengeinstitutvirksomheden i Grønland omtales nærmere i kapitel 10.

Inden for forsikringsområdet kan nævnes, at landskassen driver en forsikringsordning for fiskerfartøjer, "Grønlands Fartøjsforsikring". Andre forsikringsarter dækkes i Grønland af danske forsikringsselskaber.

I Nuuk har aktieselskabet "Nuuk Imeq A/S" startet opførelsen af en fabrik, der skal producere mineralvand og aftappe øl til forsyning af det grønlandske marked. Selskabet, der består af et konsortium af danske bryggerier, hjemmestyret og Nuuk kommune, regner med at skulle foretage en samlet investering på omkring 200 mill. kr. i forbindelse med etablering af virksom-

heden, der forventes sat i drift ved slutningen af 1988. Virksomheden vil formentlig kunne beskæftige ca. 60 personer direkte. Herudover forventes der en afledet beskæftigelse af samme størrelsesorden i forbindelse med intern transport i Grønland og etablering af et returflaskesystem.

9. Import og eksport

Grønlands samhandel med Danmark og udlandet er af betydeligt omfang. Eksporten var i 1986 på ca. 2.100 mill. kr., hvorefter den steg til knapt 2.400 mill. kr. i 1987. Importen faldt i 1986 til ca. 2.900 mill. kr. efter foreløbig at have toppet i 1985 med 3.140 mill. kr. I 1987 nåede importen imidlertid et nyt højdepunkt, nemlig knapt 3.500 mill. kr. Set i forhold til Danmark var eksporten og importen målt pr. indbygger i 1986 henholdsvis ca. 14 pct. og ca. 44 pct. højere i Grønland.

I oversigt 9.1 ses udviklingen i Grønlands handelsbalance fra 1970 til 1987. Perioden har været kendetegnet ved et stadigt stigende handelsunderskud frem til 1985. Efter et fald i 1986 til 1980-niveauet (811 mill. kr.) er handelsunderskuddet i 1987 igen steget til 1.103 mill. kr.

9.1 Grønlands handelsbalance 1970-1987.

Mill. kr.	1970	1975	1980	1985	1986[1])	1987[2])
Eksport	105	509	1.043	1.842	2.101	2.369
Import	396	742	1.848	3.140	2.912	3.472
Handelsunderskud	291	233	805	1.298	811	1.103

1) Reviderede tal.
2) Foreløbige tal.

Ser man imidlertid på underskuddet i forhold til omsætningen over en længere årrække, har der været tale om en faldende tendens. Fra at være næsten 3 gange så stort som eksportværdien i 1970 udgjorde underskuddet i 1980 og 1985 70-80 pct. af eksportværdien og i 1986 kun knapt 40 pct. I 1987 steg underskuddets andel af eksportværdien dog igen til ca. 47 pct.

Udviklingen i eksportværdien har iøvrigt været karakteriseret ved en kraftig gennemsnitlig stigning i 1970'erne på 25,8 pct. årlig efterfulgt af en halvering til 12,5 pct. i 80'erne.

Den gennemsnitlige årlige stigning i importværdien var ligeledes størst i 70'erne (16,7 pct.). I 1980'erne har den gennemsnitlige årlige stigning indtil videre ligget på ca. 9,5 pct.

Eksporten opgøres fob, d.v.s. eksklusive fragtudgifter. Importen opgøres derimod tilnærmelsesvis cif, d.v.s. at importværdien indeholder fragtudgifter. KNI har opgjort deres del af fragtudgifterne i forbindelse med import af varer til Grønland til 342 mill. kr. i 1985 og 425 mill.kr. i 1986. KNI varetager fragten af hovedparten af varer til Grønland eksklusive olie. Fragtudgifternes andel af importen eksklusiv fast og flydende brændsel (se oversigt 9.2) var ca. 13 pct. og 16 pct. i henholdsvis 1985 og 1986.

Varestrømmens sammensætning, der fremgår af oversigt 9.2, afspejler de økonomiske vilkår og erhvervslivets struktur i Grønland.

Importsiden omfatter således praktisk taget alle arter af varer, der er nødvendige til dækning af forbrug, investeringer og erhvervslivets behov iøvrigt.

På eksportsiden udgjorde fisk og fiskeprodukter alene 81 pct. og 83 pct. i henholdsvis 1986 og 1987 - svarende til en værdi af 1.701 og 1.972 mill. kr. Langt den største del (ca. 85 pct.) af denne eksport var rejer og rejekonserves.

9.2 Grønlands samhandel med Danmark og udlandet.

Mill. kr.	1985	1986 1)	1987 2)
Import:			
Nærings- og nydelsesmidler, beklædning og fodtøj	678	703	828
Fast og flydende brændsel	527	202	130
Kemikalier og kemiske produkter	111	108	137
Jern, stål og metalvarer	184	202	252
Træ og papirvarer	219	234	245
Maskiner og elektriske apparater	520	538	642
Transportmidler	338	318	491
Andre varer	563	607	746
	3.140	2.912	3.471
Eksport:			
Fisk, fersk og frosset	186	204	247
Fisk, saltet, tørret eller røget	58	22	29
Rejer og rejekonserves	1.151	1.459	1.680
Andre fiskeprodukter	28	16	16
Fåre-, lamme- og rensdyrprodukter	6	3	3
Pelsskind	2	2	1
Kryolit m.v.	-	-	13
Bly- og zinkmalm	332	281	273
Andre varer	79	114	107
	1.842	2.101	2.369

1) Reviderede tal.
2) Foreløbige tal.

En anden betydelig eksportvare har derimod tabt terræn. Som følge af svingende priser på bly og zink har værdien af malmeksporten varieret stærkt gennem årene. Fra 1985 til 1986 faldt eksportværdien med 15 pct. til 281 mill. kr. I 1987 var faldet mere moderat, nemlig på kun små 3 pct. Bly og zinkmalmens andel af eksportværdien udgjorde herefter 13 pct. i 1986 mod 12 pct. året efter. I 1980 var denne andel 35 pct.

Efter en omlægning af udenrigshandelsstatistikken er det fra 1985 blevet muligt at fordele importen fra Danmark på oprindelseslande, og det viser sig, at ca. 1/3 i henholdsvis 1986 og 1987 kom fra andre lande end Danmark, fortrinsvis fra Vesttyskland, Norge, Sverige, USA og Japan.

Eksporten er også koncentreret om forholdsvis få lande. I 1986 og 1987 blev der henholdsvis eksporteret 82 pct. og 85 pct. til Danmark mod godt 75 pct. i 1985. En betydelig del heraf reeksporteres imidlertid til udlandet. Hjemmestyrets EDB- og statistik afdeling har udgivet en publikation, der bl.a. viser Grønlands eksport i 1987 fordelt på endelige bestemmelseslande. Danmark var herefter stadig hovedaftageren af Grønlands eksport, dog kun med en andel på 30 pct. En anden stor aftager var Japan med 21 pct. Herefter fulgte Frankrig, Storbritannien og Sverige med henholdsvis 12,8 og 7 pct.

Fra 1978 og til udgangen af januar 1985 gjaldt toldloven i Grønland. Den blev ophævet som følge af Grønlands udtræden af EF.

TABELHENVISNING: 47-48

10. Pengeinstitutter og finansieringsforhold

Finansieringen af erhvervs- og boliginvesteringer i Grønland blev indtil slutningen af 1985 varetaget af private pengeinstitutter og af offentlige institutioner, men fra 13. juni 1985 blev der ved lov åbnet mulighed for, at danske realkreditinstitutter kan virke i Grønland, dog med visse begrænsninger.

To private pengeinstitutter har siden midten af 1960'erne drevet virksomhed i Grønland på almindelig forretningsmæssig basis, nemlig Grønlandsbanken A/S og Sparekassen Bikuben. Sidstnævnte blev i 1985 omdannet til Nuna Bank A/S med Grønlands Hjemmestyre som medejer.

Indlånene var i 1980 nået op på godt 800 mill.kr. og voksede støt fra år til år, men med en stor vækst i 1985 op til godt 1900 mill.kr., jfr. 10.1. Stigningen i indlånene skete især i Holsteinsborg og Godthåb, jfr. tabel, men i 1986 faldt de samlede indskud med ca. 300 mill.kr., formentlig bl.a. som følge af en forringelse af de offentlige kassers likviditet.

10.1 Private pengeinstitutters samlede indskud og udlån.
1970-87

ultimo året	1970	1980	1984	1985	1986	1987
Samlede:	----------	----------	mill.kr.	----------	----------	----------
indskud	70	821	1.266	1.924	1.636	1.831
udestående udlån	60	540	1.185	1.362	1.485[1])	2.215

1) Revideret.

De udestående udlån, der omfatter såvel anlægs- som driftslån, jfr. tabel 50, har indtil 1987 været mindre end indlånene, og i nogle år var forskellen ganske væsentlig. I 1987 var der imidlertid ved udgangen af året udlånt ca. 400 mill. kr. eller 20 pct. mere end indlånsbeløbet.

10.2 viser en særlig stor stigning i udestående udlån vedrørende hoteller, fiskeri og søfart samt posten "andre", der bl.a. omfatter lån til forbrug og kreditter til hjemmestyret og kommuner.

10.2 Private pengeinstitutters samlede udestående i Grønland. 1980-87

Mill. kr.	1980	1984	1985	1986	1987
Industri	37,2	109,5	94,4	100,1	125,6
Håndværk	35,1	101,5	101,0	106,6	149,1
Entreprenørvirks., vognmandsforretning og anden transport	71,9	54,7	88,3	95,1	146,8
Handelsvirksomhed	56,0	172,5	165,2	155,3	162,0
Hotel og restauration	17,7	58,5	93,7	92,8	139,0
Fiskeri m.v.	125,6	304,6	443,2	422,3	626,3
Boligbyggeri	85,3	48,9	46,5	51,2	73,3
Andre	111,1	334,4	329,3	461,4	792,6
Ialt	539,9	1.184,6	1.361,6	1.484,8	2.214,7

Blandt de offentlige institutioner, som medvirker til finansieringen af investeringer, er bolig- og erhvervsstøtteudvalgene de vigtigste.

Boligstøtteudvalget (BSU), der indtil 1987 hørte under rigsombudet, administrerer den grønlandske boligstøtteordning, se nærmere herom i kapitel 14. BSU's årlige nyudlån lå i første halvdel af 1980'erne på gennemsnitligt knapt 80 mill.kr. Restgælden på BSU-lån udgjorde ultimo 1985 1.399 mill. kr., og efter en foreløbig opgørelse 1.416 mill.kr. ved udgangen af 1986.

Erhvervsstøtteordningen overgik til Grønlands Hjemmestyre den 1. januar 1985. Ordningen administreres af erhvervsstøtteudval-

get (ESU) i henhold til landstingsforordning nr. 4 af 20. november 1984 om erhvervsstøtte. Størsteparten af ESU's bevillinger anvendes til fisker- og fangererhvervet. Støtten ydes i form af lavt forrentede lån samt rente- og afdragsfrie lån (tilskud) til anlægsinvesteringer. Endvidere kan der ydes garanti og rentetilskud til anlægslån og driftskreditter optaget i de private pengeinstitutter.

Nyudlån var i 1986 på 29 mill. kr. eller væsentligt større end i de forudgående år.

10.3 Bolig- og erhvervsstøttelån 1970-86.

Udbetalt i året	1970	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
	mill.kr.							
BSU-udlån	56	64	77	79	54	99	90	78
ESU-udlån	7	16	9	8	10	16	15	29

Anm.: Tallene for 1986 er foreløbige.

ESU administrerede i 1985 en ramme for lån og tilskud på i alt 40,7 mill.kr.

Rammen for garantistillelse for lån i private pengeinstitutter var på 93,4 mill.kr. i 1985. Disse rammebeløb er dog ikke blevet udnyttet fuldt ud.

Restgælden på ESU-lån udgjorde ved udgangen af 1986 128 mill. kr. Der var på samme tidspunkt stillet garantier for kassekreditter i private pengeinstitutter med et maksimum på ialt 17 mill. kr. og for lån på ialt 210 mill. kr., hvortil kommer garantitilsagn for endnu ikke udbetalte lån.

Det skal tilføjes, at mange investeringer er helt eller delvis selvfinansierede. Offentlige investeringer blev indtil 1985 stort set finansieret uden optagelse af lån.

Ved en lovændring i juni 1985 (lov nr. 249 af 6. maj 1985, sat i kraft i Grønland 15. juni 1985) blev der åbnet adgang for

danske realkreditinstitutter til med visse begrænsninger at yde lån mod pant i fast ejendom i Grønland. Reglerne om realkredit findes i Boligstyrelsens bekendtgørelse nr. 658 af 8. oktober 1987 om realkreditforhold i Grønland.

Realkreditinstitutterne kan yde lån til opførelse af dels parcelhuse, der beboes af ejeren, dels udlejningsejendomme, men kun for så vidt de ejes af staten, en kommune eller Grønlands Hjemmestyre. Der kan desuden ydes lån i forbindelse med ejerskifte, hvis det drejer sig om ejendomme, der er taget i brug efter 1. oktober 1967. Lånegrænsen er 80 pct. for nybyggeri og 90 pct. for forbedringer (ekskl. eget arbejde).

Lån kan også ydes til opførelse af forretningsejendomme, hoteller og kontorer, dog ikke til brug for en kommunes eller Grønlands Hjemmestyres administration.

Lån til opførelse af ejendomme til industri og håndværk kan ydes indtil 80 pct. af ejendommens værdi. Når der er tale om tilbud på lån over 10 mill. kr., skal godkendelse søges hos Grønlands Hjemmestyre.

Der kan endvidere ydes lån til opførelse af ejendomme med socialt eller kulturelt formål (idrætsanlæg, museer, sociale institutioner m.v.) Lånegrænsen er 75 pct. af pantets værdi.

Lån kan foruden til opførelse ydes til om- og tilbygning, opretning og vedligeholdelse.

Værdien af pantet må ikke overstige den skønnede handelsværdi, idet der skal ses bort fra en evt. knaphedsværdi.

Ved udmålingen af lån til om- og tilbygning gælder der særlige regler. Værdien af eget arbejde kan som nævnt ikke medtages, når det drejer sig om parcelhuse.

Der er i årene 1985-87 givet lån på ialt ca. 900 mill. kr. (kontantværdi) af Byggeriets Realkreditfond, Nykredit og Kreditforeningen Danmark. I 1985, hvor institutterne kun kunne virke i halvdelen af året, blev der ydet 133 mill. kr. i lån,

og i 1986 blev der ydet 313 mill. kr., altså mere end det dobbelte. Stigningen fortsætter i 1987 til 452 mill. kr., men denne stigning skyldes især långivning til hjemmestyret.

10.4 Realkreditinstitutternes udlån 1985-87.

	1985	1986	1987	Ialt	Pctvis andel
Nybyggeri, om- og tilbygning.	----------	mill.	kr.	-------	pct.
Parcelhuse	58,0	103,4	102,6	264,0	29,4
Industri og håndværk	5,1	10,9	6,3	22,3	2,5
Kontor og forretning	34,2	52,1	147,5	233,8	26,0
Andet	4,4	22,3	147,4	174,1 1)	19,4
I alt	101,7	188,7	403,8	694,2	77,3
Ejerskifte					
Parcelhuse	21,5	83,8	29,7	135,0	15,0
Industri og håndværk	2,3	9,0	1,6	12,9	1,5
Kontor og forretning	7,5	30,3	16,7	54,5	6,0
Andet	-	1,3	0,4	1,7	0,2
I alt	31,3	124,4	48,4	204,1	22,7
Tilsammen	133,0	313,1	452,2	898,3	100,0

Anm: Udlånene er opgjort til kontantværdier.

1) Herunder udlån til hjemmestyret mod pant i udlejningsbyggeri.

For at kunne vurdere hvilken betydning kapitaltilførelsen via realkreditinstitutterne har haft for investeringsvirksomheden og for omsætningen af ejendomme, f.eks. i forbindelse med danskeres hjemvenden til Danmark, er 10.4 opdelt i lån til nybyggeri og til ejerskifte. For at tage de sidste først er knap 1/4 af udlånene i de 3 år givet til ejerskifte, og disse lån var især store i 1986. De vigtigste formål var salg af parcelhuse og handelsvirksomheder. Det samme mønster findes for nyinveste-

ringer. Af de 700 mill. kr., der er ydet til nyinvesteringer, er 264 mill. kr. ydet til opførelse af parcelhuse og næsten lige så meget til investeringer i kontorer og forretninger (234 mill. kr.). Långivningen vedrørende industri og håndværk har været betydelig mindre. 44 pct. af institutternes udlån er givet mod pant i parcelhuse og 32 pct. mod pant i kontorer og forretninger.

TABELHENVISNING: 49 - 50A-B

11. Indkomster

A. Skattepligtige indkomster i Grønland

Efter indkomstskattens indførelse i 1975 har Danmarks Statistik i en årrække udarbejdet statistiske oplysninger om indkomstforholdene i Grønland på grundlag af indberetninger fra de kommunale ligningsmyndigheder med oplysninger baseret på selvangivelser m.v. Danmarks Statistik ophørte med dette arbejde i 1984, hvorefter Grønlands Hjemmestyre ved Q-data har påbegyndt en tilsvarende bearbejdelse af ligningsmateriale fra 1986. Der foreligger nu en række oplysninger fra denne undersøgelse for 1986. Indkomsterne i 1985 er ikke opgjort.

Indkomstoplysningernes indhold er som følge af grundmaterialets karakter bestemt af skattesystemets indkomstbegreber, der afviger noget fra danske begreber. Det centrale indkomstbegreb er den skattepligtige indkomst, der fremkommer efter en række ligningsmæssige fradrag. Der foretages dog tillige en opgørelse af bruttoindkomsten, hvor der kun er foretaget fradrag for selvstændigt erhvervsdrivende for driftsudgifter og afskrivning. Denne bruttoindkomst er for 1986 opgjort til ialt ca. 4,5 mia. kr. mod ca. 3,6 mia. kr. i 1984. Tallene omfatter kun de personlige indkomster. Til disse skal lægges selskabsindkomster, der i 1986 har udgjort ca. 100 mill. kr.

De samlede skattepligtige indkomster udgjorde i 1986 4,2 mia. kr. mod 3,2 mia. kr. i 1984, en stigning på 31 pct.

I oversigt 11.1 er vist den samlede skattepligtige indkomst for fuldt skattepligtige i Grønland for årene 1983, 1984 og 1986. Der er endvidere foretaget en beregning af gennemsnitsindkomsten pr. skatteansættelse. På grund af det grønlandske skattesystems sambeskatning af ægtefæller vedrører en betydelig del af ansættelserne imidlertid ægtepar, der ofte vil have to indkomster. For 1986 er derfor tillige beregnet et gennemsnit pr. skattepligtig person.

11.1 De skattepligtige indkomster i Grønland
(fuldt skattepligtige)

	Skattepligtig indkomst		
	I alt	Gennemsnitlig	
		pr. ansættelse	pr. person
	mill.kr.	----------1.000 kr.	----------
1983	3.011	89,8	...
1984	3.213	93,9	...
1986	4.098	115,8	97,7

Anm: Ved beregning af gennemsnittene er skatteansættelser, der kun vedrører en del af året, indgået med brøkdele af helår.

Den gennemsnitlige skattepligtige indkomst pr. ansættelse udgjorde i 1986 knapt 116.000 kr., hvilket svarer til en stigning på 23 pct. i forhold til 1984.

Gennemsnitstallene dækker imidlertid over store forskelle. Det må således tages i betragtning, at alle personer over 15 år indgår i statistikken som skattepligtige, og at en stor del af f.eks. unge under uddannelse kun har en beskeden indkomst. Dernæst kan man pege på, at materialet fra 1984, hvor der er foretaget en opdeling efter den skattepligtiges fødested viser en betydelig forskel i gennemsnitsindkomsten for personer født i og uden for Grønland, idet skattepligtige født uden for Grønland havde mere end 3 gange så høj gennemsnitsindkomst som skattepligtige født i Grønland. En del af forklaringen herpå er, at der blandt personer født uden for Grønland er forholdsvis få personer i de aldersklasser, hvor der normalt kun opnås en beskeden indtægt. I tabel 51 er vist antal ansættelser fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst.

Også geografisk er der betydelige forskelle på indkomstniveauet. I figur 11.1 vises den gennemsnitlige skattepligtige indkomst pr. indbygger i de enkelte kommuner. Indkomstniveauet

varierer mellem næsten 105.000 kr. pr. indbygger i Nuuk og godt 31.000 i Kangaatsiaq. Også Sisimiut ligger højt med 95.000 kr., medens de fleste kommuner i yderområderne ligger under eller omkring 50.000 kr. Det forholdsvis høje indkomstniveau i de største kommuner skyldes et højere beskæftigelsesniveau end i lavindkomstkommunerne, og at der i den offentlige sektor er ansat et forholdsvis stort antal højere uddannede. I den private sektor er lønniveauet højere på grund af konkurrencen om kvalificeret arbejdskraft på alle niveauer. Der er desuden især i Nuuk et forholdsvis stort antal selvstændigt erhvervsdrivende inden for håndværk, handel og service m.v. med en høj indtjening på grund af aktivitetsniveauet.

På bygderne har fiskerne og fangerne normalt små pengeindkomster, og det er en af årsagerne til det lave indkomstgennemsnit i de kommuner, hvor bygdebefolkningen er forholdsvis stor.

Fig. 11.1. Skattepligtig indkomst pr. indbygger i kommuner 1986

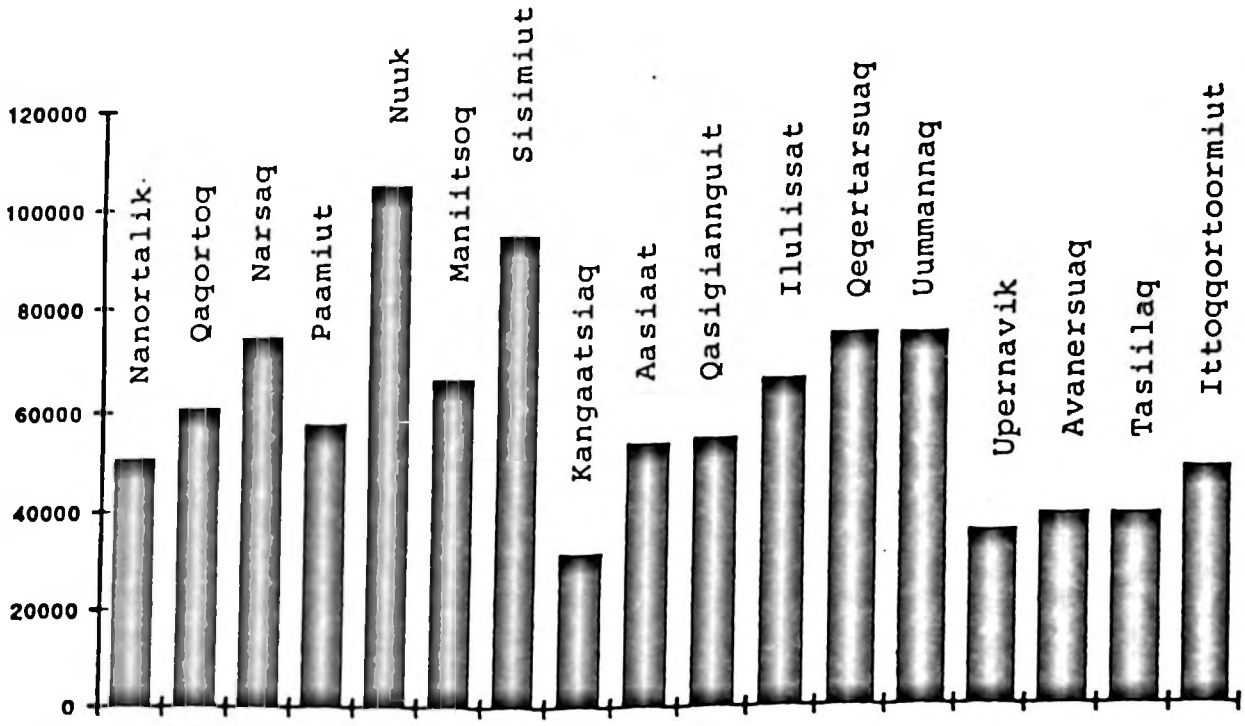

Den samlede skattepligtige indkomst i de enkelte kommuner er vist i tabel 52. Det fremgår her, at Nuuk kommune med en samlet skattepligtig indkomst på 1.2 mia. kr. tegner sig for mere end en fjerdedel af den samlede skattepligtige indkomst i Grønland.

På grundlag af selvangivelserne for fuldt skattepligtige personer er det opgjort, at 91 pct. af bruttoindkomsten hidrører fra løn m.v. En undersøgelse af arbejdsgivernes oplysninger til skattemyndighederne om årets samlede lønudbetaling i 1984 har vist, at der i dette år i alt blev udbetalt 3,2 mia. kr. i løn i Grønland. Næsten 54 pct. heraf blev udbetalt af offentlige virksomheder og institutioner. Det offentliges lønpolitik har således afgørende betydning for indkomstudviklingen i Grønland.

Af de 1,5 mia. kr., der i 1984 blev udbetalt som løn i den private sektor, gik ca. 42 pct. til ansatte i bygge- og anlægsvirksomhed og 17 pct. til ansatte på privatejede fiskefartøjer m.v.

B. Grønlands bruttonationalindkomst

Det er endnu ikke muligt at opstille et detaljeret nationalregnskab, der viser størrelsen af pengestrømmene mellem de enkelte sektorer i den grønlandske økonomi og dermed giver et helhedsbillede af de økonomiske sammenhænge i samfundet. Hertil er den økonomiske statistik endnu for ufuldstændig. Bearbejdelsen af det under afsnit A omtalte materiale fra det grønlandske skattesystem har imidlertid gjort det muligt at beregne nogle summariske tal for visse centrale nationalregnskabsstørrelser, der nu foreligger for årene 1979-86. For årene 1984-86 er beregningerne foretaget af Grønlands Hjemmestyre, Q-data. Beregningen vedrører begreberne bruttofaktorindkomst, bruttonationalprodukt og bruttonationalindkomst. Bruttofaktorindkomsten, der er udtryk for den samlede værdi af den produktive indsats i erhvervene ved produktion af såvel varer som af tjenesteydelser, er opgjort som summen af den samlede lønindkomst i samfundet og bruttorestindkomsten (aflønningen af selvstændiges arbejds- og kapitalindsats i virksomhederne). Bruttonationalproduktet svarer hertil, men er opgjort i markedspriser, d.v.s.

priserne efter tillæg af afgifter og fradrag af subsidier. En del af lønindkomsten og bruttorestindkomsten tilfalder folk uden for Grønland. Når der korrigeres herfor, når man frem til bruttonationalindkomsten, d.v.s. den samlede indkomst, der tilfalder borgerne i samfundet.

I oversigt 11.2 er vist sammenhængen mellem de nævnte størrelser i 1979 og årene 1983-86. Endvidere er for hvert af årene beregnet den gennemsnitlige bruttonationalindkomst pr. indbygger.

Den gennemsnitlige bruttonalindkomst var i 1986 forøget til mere end det dobbelte af gennemsnittet i 1979. Samtidig er prisniveauet ifølge forbrugerprisindekset steget til næsten det dobbelte, således at realindkomststigningen pr. indbygger kun svarer til godt 10 pct. Realindkomstudviklingen har imidlertid været meget ujævn. Fra 1980-84 var den svagt faldende, og det er først i 1986, at den overstiger niveauet ved begyndelsen af 1980'erne.

11.2 Grønlands bruttonationalindkomst. 1979-1986.

	1979	1983	1984	1985	1986
	mill.kr.				
1. Lønninger	1.643	2.884	3.120	...	...
2. Bruttorestindkomst	614	1.036	972	...	...
3. Bruttofaktorindkomst(1+2)	2.257	3.920	4.092	4.104	4.594
4. Indirekte afgifter	156	1.253	250	271	329
5. Subsidier	200	367	413	-	-
6. Bruttonationalprodukt i markedspriser(3+4-5)	2.213	3.806	3.929	4.375	4.923
7. Løn-, erhvervs- og formue-indkomster til DK og udl.	218	337	288	300	300
8. Bruttonationalindkomst i markedspriser(6-7)	1.995	3.469	3.641	4.075	4.623
9. Gnst. bruttonationalind-komst pr. indbygger	40.300	66.600	69.200	76.600	86.300
Indeks (1979 = 100)					
Løbende priser	100	165,3	171,8	190,4	214,4
Faste priser	100	103,4	98,5	102,5	110,1

Den gennemsnitlige bruttonationalindkomst pr. indbygger var 86.300 i 1986 eller godt 2/3 af niveauet i Danmark, hvor det tilsvarende gennemsnit er beregnet til 125.000 kr. Indkomstniveauet varierer en del i de forskellige områder af Danmark, og det grønlandske indkomstniveau afviger formentlig ikke væsentligt fra niveauet i de dårligst stillede egne af Danmark: Sammenlignes Grønland med andre europæiske lande, viser det sig, at det grønlandske indkomstniveau i 1980'erne har ligget på linie med f.eks. Storbritannien og Belgien. Man må dog ved sammenligningen tage hensyn til det forholdsvis høje omkostningsniveau i Grønland, jfr. senere.

Det grønlandske indkomstniveau er imidlertid ikke alene et resultat af de grønlandske erhvervs indtjening. En meget betydelig del af de grønlandske indkomster indtjenes i den offentlige sektor, der i væsentligt omfang finansieres af den danske stat, jfr. kap. 4. I 1986 er den største del af statens samlede tilskud på ca. 2,7 mia. kr. anvendt i Grønland, og det har været med til at skabe indkomst, især lønindkomst, i landet. Det er næppe urealistisk at antage, at omkring 40-50 pct. af den grønlandske bruttonationalindkomst direkte eller indirekte er en følge af dette tilskud.

Virkningen af statens tilskud til den grønlandske økonomi er imidlertid ikke udtømt med denne forøgelse af den grønlandske bruttonationalindkomst. Det grønlandske samfunds muligheder for forbrug og investering er nemlig ikke begrænset til bruttonationalindkomsten, men udvides med tilskuddets værdi.

Det er årsagen til, at Grønland har en veludbygget offentlig service, selv om der kun i beskedent omfang betales skat. Eller sagt med andre ord: Man kan anvende en væsentlig del af indkomsten til privat forbrug, opsparing og investering.

Et mål for, hvor meget et samfund har til rådighed til forbrug, opsparing og investering, har man i begrebet den disponible bruttonationalindkomst, der for Grønlands vedkommende fremkommer ved at lægge statstilskuddet til bruttonationalindkomsten.

Der skal lægges op imod 2,7 mia. kr. til bruttonationalindkomsten, idet de udgifter vedrørende Grønland, der afholdes i Danmark, stort set også skal medregnes, fordi de kommer det grønlandske samfund til gode. Den gennemsnitlige disponible bruttonationalindkomst kommer således til at udgøre op imod 137.000 kr. i 1986 mod ca. 124.000 kr. i Danmark.

Til denne sammenligning kan bemærkes, at det danske samfund gennem en årrække har anvendt mere end den disponible bruttonationalindkomst til forbrug og investering gennem tilsvarende gældsætning til udlandet. For 1986 udgjorde dette merforbrug gennemsnitligt ca. 6.700 kr. pr. indbygger. Der har altså uanset dette forhold fortsat været større gennemsnitlige beløb til rådighed i Grønland.

Alligevel bør disse tal ikke tages som udtryk for, at leveniveauet i Grønland skulle ligge på et højere niveau end det danske. Det må tværtimod fortsat antages at være noget lavere, og det er der flere forklaringer på.

Først og fremmest kan man pege på det høje omkostningsniveau i Grønland, der bevirker, at man ikke får så meget for pengene i Grønland som i Danmark, hvad enten det drejer sig om det private forbrug, de offentlige ydelser eller investeringer. Det høje omkostningsniveau skyldes blandt andet landets fjerne beliggenhed fra markederne (en meget stor del af varerne må importeres), det arktiske klima og topografien.

Der foreligger ikke beregninger over det høje omkostningsniveaus betydning for det private forbrug, men det antages sædvanligvis, at prisniveauet for forbrugsvarer ligger lidt over det danske niveau. Hertil kommer de særlige behov, som det arktiske klima stiller til boligopvarmning m.v.

For de offentlige ydelsers vedkommende kan man pege på, at det giver betydelige merudgifter, at en forholdsvis lille befolkning bor spredt over en uhyre lang kyststrækning i et stort antal byer og bygder, hvor selv de største byer kun svarer til mindre danske bymæssige bebyggelser. Det giver navnlig merud-

gifter at sørge for et effektivt sundheds- og skolevæsen samt el- og vandforsyning. Udgifterne til administration og politiet bliver også på grund af de geografiske forhold uforholdsmæssigt store.

Endvidere betyder mangelen på tilstrækkelig uddannet grønlandsk arbejdskraft, at der i stor udstrækning må benyttes personale udefra, der endda ofte kun opholder sig en kort periode i Grønland og derfor på grund af sprogproblemer, ringe kendskab til lokale forhold, udsigten til snarlig hjemrejse m.v. gennemsnitligt vil fungere mindre effektivt under en del af opholdet. Samtidig giver anvendelsen af tilflyttet arbejdskraft betydelige ekstraomkostninger til løn og til flytte- og rejseudgifter samt frirejser i forbindelse med ferie m.v.

Disse forhold er medvirkende til, at udgifterne til de løbende offentlige tjenesteydelser i gennemsnit er ca. 10 pct. højere i Grønland end i Danmark, uanset at velfærdsydelserne ikke helt når op på dansk niveau, jfr. kapitel 4.

Hertil kommer, at investeringsbehovene er særligt store, da Grønland fortsat er i en udbygningsfase, bl.a. fordi man skal følge med væksten i de aldersgrupper, der efterspørger boliger og arbejdspladser, hvilket kræver en række følgeinvesteringer (byggemodning m.v.). Endelig er omkostningsniveauet i Grønland især højt for anlægsopgaver, bl.a. fordi næsten samtlige materialer skal fragtes til Grønland fra Danmark med betydelige fragtomkostninger og risiko for breakage m.v., samtidig med at byggeforholdene i Grønland ofte er meget vanskelige på grund af klima og naturforhold.

Samlet må det offentlige derfor anvende langt større beløb pr. indbyggeri Grønland end i Danmark. Selv når der ses bort fra de specielle investeringer på bolig- og erhvervsområdet, er udgiften gennemsnitligt mere end 20 pct. højere end i Danmark med den virkning, at der er tilsvarende mindre til privat disposition.

Selv om der ikke foreligger en samlet beregning af det høje omkostningsniveau's betydning, må man kunne konkludere, at det bevirker, at den tilsyneladende fordel i Grønlands favør mere end fjernes, så den reelle værdi af indkomsterne i Grønland bliver noget lavere end i Danmark.

Dette gælder endnu mere for den egentlige grønlandske befolkning, der har en væsentligt lavere gennemsnitsindkomst end den danske befolkningsgruppe i Grønland, ikke blot på grund af lønsystemet med højere lønninger til ikke-hjemmehørende, men især fordi de højere lønnede med en langvarig uddannelse hovedsagelig er danskere, og fordi de erhvervsvirksomheder, der giver forholdsvis store udbytter, er danskejede.

TABELHENVISNING: TABEL 51-52

12. Forbrug, priser og løn

A. Forbrug i Grønland

Danmarks Statistik har med mellemrum gennemført undersøgelser af det private forbrugs omfang og sammensætning i Grønland, hovedsagelig til brug for justering af vægtgrundlaget for de grønlandske pristal. Den seneste af disse undersøgelser vedrører forbruget i 1985.

Tidligere undersøgelser blev som i Danmark fortrinsvis baseret på interviewoplysninger fra et udsnit af lønmodtagerhusstande (i 1978 ca. 250 husstande). Da metoden i Grønland var særdeles ressourcekrævende, og da oplysningerne ofte var mangelfulde og usikre, valgte man ved 1985-undersøgelsen først og fremmest at basere undersøgelsen på importstatistik, regnskabsmateriale fra bl.a. Grønlands Handel og på oplysninger om husleje samt varme- og elforbrug fra en række offentlige myndigheder. Kun en mindre del af forbruget, især af grønlandske produkter og tjenesteydelser, er belyst ved husstandsinterviews.

Den anvendte undersøgelsesmetode bevirker, at man ikke som tidligere kan vise forskelle i forbrugsmønster for forskellige husstandstyper. Da undersøgelsen omfatter samtlige husstande under eet og ikke som tidligere kun lønmodtagerhusstande, har det på den anden side for første gang været muligt at foretage en opgørelse af det samlede private forbrug i Grønland. Opgørelsen viser, at det private forbrug i 1985 ialt udgjorde godt 3 mia. kr. svarende til et gennemsnitligt forbrug pr. person på 55.700 kr.

Forbrugets fordeling på hovedgrupper af varer og tjenester i 1985 er vist i oversigt 12.1. En sammenligning med den tidligere forbrugsundersøgelse viser visse forskydninger i fordelingen, der næppe uden videre bør tages som udtryk for ændrede forbrugsvaner, men meget vel kan være en virkning af den ændrede opgørelsesmetode. F.eks. kan et fald i fødevareudgiftens

andel i hvert fald delvis have sammenhæng med, at der denne gang indgår selvstændige fiskere og fangere, der må formodes at have et ret betydeligt naturalforbrug.

12.1 Husstandenes forbrug fordelt på hovedgrupper.

	Grønland 1985		Danmark april 1984
	Samlede udgifter	Andel	Andel
	mill. kr.	pct.	pct.
Fødevarer	570	18,9	18,5
heraf kød, kødvarer	216	7,2	5,2
Drikkevarer	319	10,6	4,7
heraf spiritus	16	0,5	1,7
vin	42	1,4	
øl	214	7,1	2,2
Tobaksvarer	191	6,3	3,4
Beklædning	230	7,6	5,6
Bolig	268	8,9	19,1
heraf husleje m.v.	252	8,4	17,5
vedligeholdelse	16	0,5	1,7
Brændsel, el, varme	214	7,1	8,1
heraf el	71	2,4	2,1
varme	143	4,7	5,7
Boligudstyr m.v.	279	9,3	7,2
heraf møbler, tæpper	104	3,5	2,7
Transport	141	4,7	13,5
Telefon, porto	91	3,0	1,4
Jagt, fiskeri, sport	89	3,0	...
Underholdning, fritid	375	12,4	9,2
Andre varer og tjenester	246	8,2	9,3
Ialt	3.013	100,0	100,0

Kilde: Statistiske Efterretninger 1988: Færøerne og Grønland nr. 2. Indkomst, forbrug og priser, nr. 5.

Af større interesse er måske en sammenligning med det danske forbrugsmønster. I oversigt 12.1 er derfor i sidste kolonne vist den procentvise fordeling af det danske forbrug pr. april 1984, der danner grundlag for beregningen af det danske forbrugerpristal. Der er flere markante forskelle mellem de to fordelinger. F.eks. er boligudgiften i Grønland kun knapt 9 pct. mod godt 19 pct. i Danmark. Denne forskel kan f.eks. skyldes et lavere boligforbrug og/eller lavere pris - boligudgift pr. m^2 m.v.

Med hensyn til boligforbruget er boligstørrelsen i gennemsnit 40 pct. lavere i Grønland end i Danmark, til trods for at der i Grønland gennemsnitligt er 3,3 personer pr. bolig mod 2,4 i Danmark. De store husstande i Grønland skyldes delvis et større børnetal, men er også udtryk for en betydelig boligmangel, idet der i Grønland bor 2,1 voksne (over 20 år) pr. bolig mod 1,7 i Danmark. Forskellen omfatter et betydeligt antal personer, der ville have egen bolig, hvis det måtte blive muligt. Dersom dette boligbehov var dækket, ville den gennemsnitlige boligudgift have været større.

Hvad prisen angår har man ikke sikre oplysninger for boligmassen som helhed. Foreliggende oplysninger om kvadratmeterhuslejen for udlejningsboliger i flerfamiliehuse tyder dog på, at der ikke er nogen væsentlig forskel mellem Grønland og Danmark. Det bemærkes, at disse boliger med hensyn til installationer stort set er udstyret med en standard svarende til almennyttigt byggeri i Danmark. Imidlertid består boligmassen for ca. halvdelens vedkommende af ejerboliger i eenfamiliehuse, der i modsætning til Danmark ofte er af ret ringe standard med hensyn til installationer og har en tilsvarende lav boligudgift.

Også udgiften til transport er væsentligt lavere i Grønland end i Danmark, knapt 5 pct. mod godt 13 pct. Forklaringen er naturligvis, at de grønlandske bysamfund er små med et mindre behov for eget motorkøretøj og kollektiv transport.

Endvidere er det iøjnefaldende, at den relative udgift til drikkevarer og tobaksvarer er mere end dobbelt så høj i Grøn-

land som i Danmark, knapt 17 pct. mod godt 8 pct. i Danmark. Det kan kun i begrænset omfang forklares ved de lidt højere priser i Grønland (især for drikkevarer), og forskellen skyldes altså især, at forbruget er væsentligt større i Grønland, jfr. omtalen i kap. 15.

Endelig er det bemærkelsesværdigt, at udgiften til boligopvarmning er lidt lavere i Grønland end i Danmark. Når man tager det større opvarmningsbehov som følge af det grønlandske klima i betragtning, forekommer tallet uforståeligt. Den mindre boligstørrelse er næppe en tilfredsstillende forklaring.

B. Priser

Til belysning af prisudviklingen beregner Danmarks Statistik normalt for januar og juli et forbrugerprisindeks for Grønland med basis januar 1981=100. Vægtgrundlaget er fra 1987 baseret på resultaterne for forbrugsundersøgelsen i 1985.

Der er på grund af en arbejdskonflikt i Danmarks Statistik beregnet indeks for september 1987 i stedet for juli 1987.

Forbrugerprisindekset steg i 1987 fra 164,8 i januar 1987 til 177,4 januar 1988, d.v.s med 7,6 pct., hvilket er en del mere end i 1985 og 1986, hvor stigningerne var på 5,4 og 2,9 pct.

Af prisstigningen på 7,6 pct. i 1987 hidrører en trediedel fra forhøjelser af en række indførselsafgifter i henhold til landstingslov nr. 6 af 30. oktober 1987. Herudover er der især tale om stigninger i huslejen, i udgiften til brændsel og belysning og til drikkevarer.

Ved bestemmelser i tjenestemandslovgivningen for Grønland er det pålagt Danmarks Statistik tillige at beregne et særligt reguleringspristal for Grønland, der frem til 1985 blev benyttet til dyrtidsregulering af lønninger. Denne dyrtidsregulering er nu ophørt, og reguleringspristallet benyttes i dag først og fremmest til regulering af sociale ydelser. Reguleringspristallet beregnes med basis januar 1984=100, og beregningen sker til

forskel fra forbrugerprisindekset på basis af varepriser ekskl. indførselsafgifter. Reguleringspristallet beregnedes for januar 1988 til 123,4 mod 117,0 for januar 1987, svarende til en stigning på 5 pct. i 1987.

Reguleringspristallet blev tidligere beregnet med basis januar 1975=100. For at lette sammenligningen med forbrugerprisindekset er i nedenstående oversigt 12.2 anført såvel reguleringspristal som forbrugerprisindeks beregnet med dette basisår.

12.2 Forbrugerprisindeks og reguleringspristal for Grønland.

	jan. 1985	juli 1985	jan. 1986	juli 1986	jan. 1987	sept. 1987	jan. 1988
Forbrugerprisindeks januar 1981=100	152,0	145,5	160,2	162,7	164,8	168,5	177,4
Forbrugerprisindeks januar 1975=100	275,6	280,2	290,5	294,9	298,8	305,5	321,7
Reguleringspristal januar 1984=100	108,9	110,5	114,0	115,9	117,0	119,8	123,4
Reguleringspristal januar 1975=100	269,1	273,0	281,6	286,3	289,1	296,0	304,8

Kilde: Danmarks Statistik.

I figur 12.1. er vist prisudviklingen fra 1975 til 1987 på basis af forbrugerprisindekset for Grønland og Danmark.

Figur 12.1 Prisudvikling i Grønland og Danmark 1975-87.

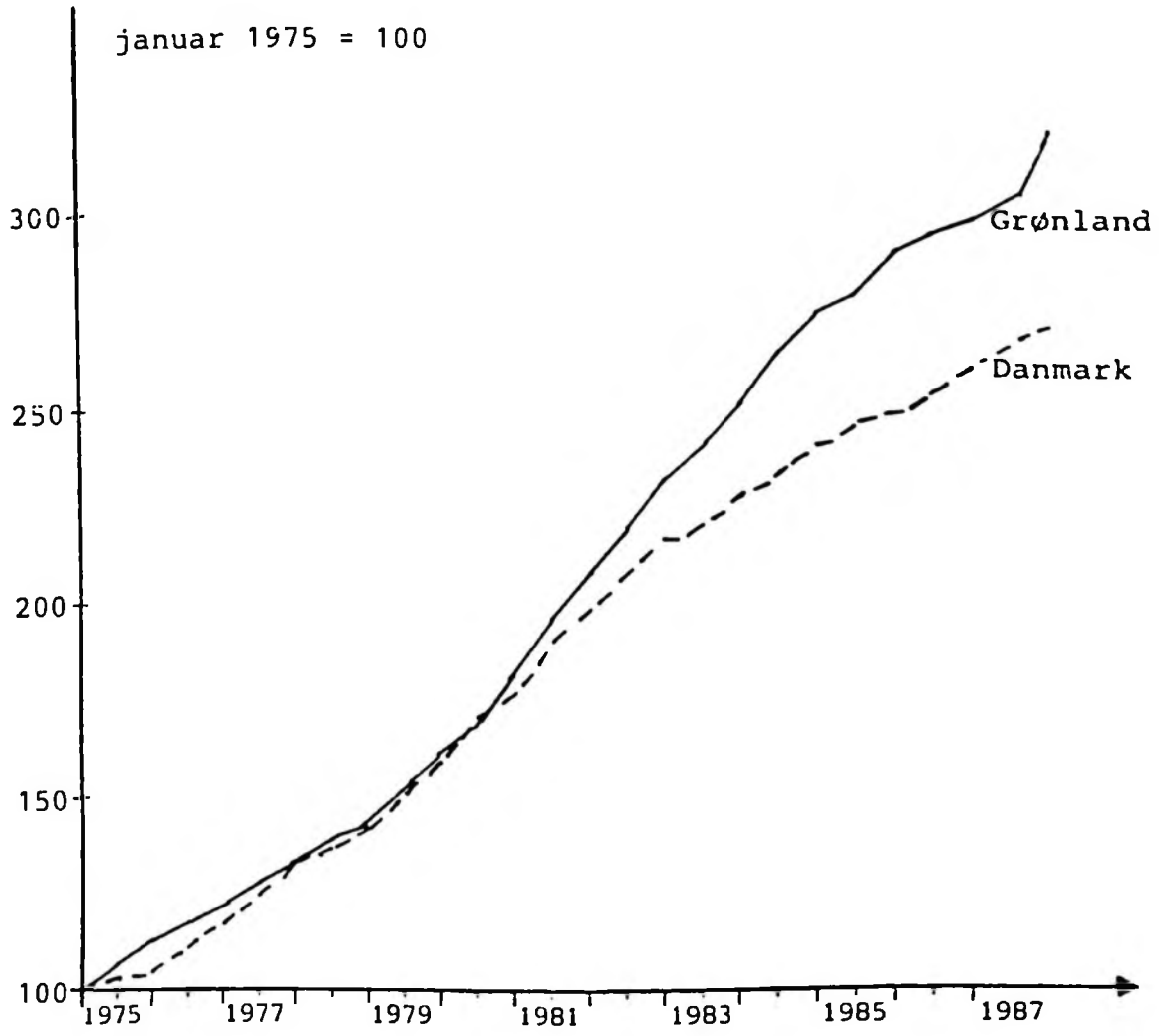

Det fremgår, at den samlede prisstigning i perioden har været en del højere i Grønland end i Danmark, idet der i Grønland er sket mere end en 3-dobling af prisniveauet - en stigning på godt 220 pct. mod godt 170 pct. i Danmark. Den gennemsnitlige årlige prisstigning har i Grønland i perioden ligget på ca. 9,4 pct. mod ca. 8,0 pct. i Danmark. Frem til 1980 var stigningstakten dog ikke meget forskellig, men i begyndelsen af 1980'erne var der tale om en betydelig grønlandsk inflation med en prisstigning helt oppe på 14,7 pct. i 1981, især som følge af de internationale olieprisstigninger. Fra 1981 har inflationstakten været noget lavere, og i 1986 nåede den ned på 2,9 pct. mod 4,7 pct. i Danmark. Medvirkende hertil var det internationale olieprisfald, der i Grønland er slået igennem på forbru-

gerpriserne og ikke som i Danmark modvirket af energiafgifter. Endvidere har Grønlands udtræden af EF medført fald i visse fødevarepriser. I 1987 steg priserne igen stærkere end i Danmark, nemlig 7,6 pct. mod 4,3 pct. En hovedårsag hertil var den betydelige forhøjelse af indførselsafgifterne.

Til belysning af omkostningsudviklingen inden for bygge- og anlægsvirksomheden i Grønland har Danmarks Statistik fra 1986 foretaget en beregning af indeks for omkostningerne ved byggeri af eenfamiliehuse og flerfamiliehuse samt for vej-, vand- og kloakanlæg. Indeksene viser en stigning i omkostningsniveauet fra 1. januar 1987 til 1. januar 1988 på 4,7 pct. for eenfamiliehuse, 6,7 pct. for flerfamiliehuse og 9,7 pct. for vej-, vand- og kloakanlæg. I oversigt 12.3 er vist omkostningsudviklingen gennem de seneste år.

12.3 Indeks for bygge- anlægsomkostninger i Grønland.

Jan. 1981=100	juli 1984	jan. 1985	juli 1985	jan. 1986	juli 1986	jan. 1987	juli 1987	jan. 1988
Eenfamiliehus	142	147	153	158	166	166	171	174
Flerfamiliehus	145	150	157	161	171	169	177	180
Vej, vand og kloak	147	154	159	163	178	168	181	184

Kilde: GTO og Danmarks Statistik.

Indeksberegningen er en fortsættelse af en beregning, der gennem en årrække er foretaget af GTO til i hovedsagen internt brug. Fra 1981 er indeksene steget med 74-84 pct., svarende til gennemsnitlig 7,2 - 9,9 pct. årligt, lavest for eenfamiliehuse og højest for vej-, vand- og kloakanlæg. Udviklingen svarer nogenlunde til stigningen i forbrugerpristallet (gennemsnitligt 7,4 pct. årligt i perioden), idet dog bevægelsen i årets løb i visse år er præget af sæsonbestemt høje lønomkostninger i juli måned.

C. Løn

Som nævnt i kapitel 11 stammer mere end halvdelen af de grønlandske lønindkomster fra lønninger udbetalt af offentlige virksomheder og institutioner. Det offentliges lønpolitik kommer derved til at spille en afgørende rolle, idet også lønudviklingen for privat ansatte påvirkes heraf.

Indtil 1981 blev lønninger m.v. for alle offentligt ansatte i Grønland fastsat ved overenskomster m.v., der på arbejdsgiversiden blev indgået af staten alene ved ministeren for Grønland. I den sidste del af denne periode blev der ydet betydelige lønforbedringer til de lavestlønnede grønlandske lønmodtagere, medens andre grupper kun fik en mere beskeden fremgang.

Efter at overenskomstforhandlingerne fra 1981 blev varetaget af Det offentlige Aftalenævn, jfr. kapital 13 B, er denne lønudjævningspolitik søgt videreført, idet man dog især har lagt vægt på at opnå en tilnærmelse mellem lønningerne for hjemmehørende og ikke-hjemmehørende lønmodtagere. De samlede rammer for lønforbedringer har imidlertid som i Danmark været mere beskedne end tidligere. Bl.a. ophørte den automatiske dyrtidsregulering efter et lovindgreb i slutningen af 1985.

I løbet af 1987 er der for de fleste grupper af offentligt ansatte indgået overenskomster og aftaler vedrørende overenskomstperioden fra 1. april 1987. I alle tilfælde er der denne gang efter dansk mønster tale om 4-årige overenskomster. Til lønforbedringer i de to første aftaleår blev afsat en pulje på 10-11 pct. af lønsummen. Overenskomsterne indeholder ikke bestemmelser om dyrtidsregulering, og der er ikke som i Danmark aftalt nogen arbejdstidsforkortelse. For ikke-hjemmehørende overenskomstansatte er en del af forbedringen sket i form af indførelse af en særlig fratrædelsesgodtgørelse svarende til en ordning, der i en årrække har været gældende for ikke-hjemmehørende tjenestemænd. Beløbene er dog væsentligt mindre end for tjenestemænd (780 kr. - 8.400 kr. årligt mod 18.876 kr. for tjenestemænd).

Tabellerne 55-57 viser en række oplysninger om lønudvikling og lønniveau for timelønnede arbejdere ansat efter SIK-overenskomst, jfr. kapitel 13A. Af tabel 57 fremgår, at minimumstimelønnen for ikke-faglærte og faglærte arbejdere pr. 1. oktober 1987 var henholdsvis 48,42 kr. og 52,25 kr. Pr. 1. april 1988 er beløbene forhøjet til 50,10 kr. og 54,60 kr. Til disse minimumslønninger kan ydes en række tillæg for anciennitet og særlige kvalifikationer, ligesom timeindtjeningen kan forøges ved akkordarbejde og overarbejde m.v. Virkningen af disse tillæg kan illustreres ved hjælp af tabel 56, der viser den gennemsnitlige timefortjeneste for timelønnede SIK-ansatte i juli kvartal 1985. I dette kvartal var f.eks. minimumstimelønnen for en ikke faglært 43,30 kr., jfr. tabel 57. Den gennemsnitlige timeløn udgjorde 44,55 kr. pr. time. Forskellen på 1,25 kr. (2,9 pct.) svarer til den gennemsnitlige værdi af en række faste anciennitets- og kvalifikationstillæg. Hertil kommer den gennemsnitlige værdi af akkordbetaling med 0,78 kr. og overtidstillæg og andre variable ulempetillæg med 3,10 kr., således at minimumstimelønnen i gennemsnit forhøjes med 5,13 kr. til 45,43 kr. En tilsvarende, mindre detailleret opgørelse for juli kvt. 1987 viser, at minimumslønnen forhøjedes med gennemsnitlig 5,98 kr. fra 48,42 kr. til 54,40 kr.

Til belysning af det månedslønnede personales lønninger er i oversigt 12.4 vist nogle typiske månedslønninger for enkelte større grupper af månedslønnede. For alle grupper er anført lønningerne med 7 års anciennitet (incl. fratrædelsesgodtgørelse). Beløbene omfatter minimumslønninger, men de fleste gruppers indtjening forøges væsentligt ved overarbejde, vagttjeneste m.v. Dette gælder især for ikke-hjemmehørende.

Ved en eventuel sammenligning af grønlandske lønninger med danske lønninger må der bl.a. tages hensyn til det forskellige indkomstskatteniveau, jfr. kap. 4. Beløbene omfatter sådanne faste tillæg, der ydes til alle ansatte, men ikke tillæg for særlige kvalifikationer eller ledelsesansvar.

12.4 Månedslønninger pr. 1. april 1988 for udvalgte fag.

	Hjemmehørende	Ikke-hjemmehørende 3)
Ansatte med 7 års anciennitet i faget:	kr.	kr.
HK-assistenter	10.034,04	13.167,34
Lærere	11.133,83	13.256,16
Sygeplejeassistenter 1)	11.932,81	13.218,41
Maskinmestre 1)	13.145,24	14.310,24
Jurister og økonomer 1)2)	17.163,58	18.613,58
Læger ved DIH. 1) 2) 4)	23.563,33	24.480,08

1) Ekskl. pensionsbidrag.

2) Ekskl. tillæg for grønlandsanciennitet.

3) Incl. værdien af fratrædelsesgodtgørelse.

4) Iflg. overenskomst af 26/3-86. Lønningerne pr. 1/4-88 kan forventes reguleret, når ny overenskomst er indgået.

Som nævnt har lønpolitikken i en årrække især tilgodeset de lavestlønnede grønlandske lønmodtagere. Det fremgår således af 12.5, at minimumslønnen for en ikke-faglært fra april 1975 til april 1988 er steget med ca. 357 pct.

For de højerelønnede har stigningerne været væsentligt mindre. I oversigt 12.5 er vist udviklingen for en række forskellige grupper.

Det fremgår f.eks., at en forholdsvis højtlønnet ikke-hjemmehørende inden for AC-gruppen (jurist eller økonom) i samme periode kun har fået en fordobling af den nominelle løn. I samme periode er prisniveauet imidlertid som nævnt i afsnit B steget med en faktor på 3,2, ligesom der er sket en væsentlig forøgelse af indkomstskattetrykket, jfr. kapitel 4. I oversigtens anden kolonne er vist prisstigningernes virkning på reallønnen i perioden. Det fremgår, at de lavtlønnede frem til 1980 har haft en reallønfremgang på godt 40 pct. Reallønnen har

efter 1980 været konstant. For de højerelønnede er der sket et reallønsfald i hele perioden frem til 1985, men derefter er der en lille stigning. Tages der herudover hensyn til virkningen af

12.5 Relativ lønudvikling 1975-88 for udvalgte fag.

		Nominel løn	Realløn	Realløn efter skat 1)
		April 1975 = 100		
Ufaglært arbejder på minimumsløn	1975	100	100	100
	1980	228	143	129
	1985	395	143	119
	1988	457	142	112
HK-assistent Hjemmehørende	1975	100	100	100
	1980	232	145	133
	1985	371	135	113
	1988	434	135	106
Maskinmester Hjemmehørende	1975	100	100	100
	1980	134	84	81
	1985	203	74	66
	1988	249	77	64
Jurist eller økonom Ikke-hjemmehørende	1975	100	100	100
	1980	124	78	76
	1985	161	58	53
	1988	197	61	50

1) Indkomstskatten beregnet for en enlig i Godthåb.

de stigende indkomstskatter, som vist i oversigtens tredie kolonne, ses det, at de lavtlønnede også har haft en tilbagegang i disponibel realløn efter 1980. For de lavestlønnede ufaglærte har der for hele perioden kun været tale om en fremgang på 12 pct., medens de højerelønnede er gået stærkt tilbage. For AC- erne har den disponible realløn således kun bevaret 50 pct. af værdien i 1975, og i forhold til 1980 er der sket en tilbagegang på 33 pct.

TABELHENVISNING: 53-57

13. Arbejdsmarkedsforhold

INDLEDNING

Forholdene på det grønlandske arbejdsmarked er påvirket af en række særlige faktorer, der medfører væsentlige afvigelser fra danske forhold.

Det er således af betydning, at det offentlige i Grønland indtager en helt dominerende rolle på arbejdsgiversiden, idet op imod 2/3 af samtlige lønmodtagere er beskæftiget af enten hjemmestyret, kommunerne eller staten. Denne dominans skyldes, at det offentlige i Grønland, som omtalt i kapitel 1, udover at løse sædvanlige opgaver inden for offentlig virksomhed, som det kendes i Danmark, også driver erhvervsvirksomheder inden for bl.a. handel, transport, fiskeindustri og teknisk virksomhed. På grund af den særlige rolle på arbejdsmarkedet har det offentliges løn- og personalepolitik en særlig betydning, idet den i vidt omfang får afsmittende virkning på det private arbejdsmarked.

Der er endvidere grund til at pege på de særlige problemer omkring arbejdskraftens sammensætning på uddannelse og oprindelse. Udviklingen og industrialiseringen af det grønlandske samfund har medført et betydeligt behov for kvalificeret arbejdskraft med uddannelser inden for en lang række områder. Selv om der i en årrække har været udfoldet betydelige anstrengelser for at uddanne unge grønlændere til at løse opgaverne i det moderne grønlandske samfund, er der fortsat mangel på uddannet arbejdskraft, og en lang række opgaver kan kun løses ved at anvende arbejdskraft udefra, oftest fra Danmark. I den offentlige sektor under eet tilhører godt 16 pct. af de ansatte denne gruppe, men inden for en række fagområder, der forudsætter længerevarende uddannnelse, udgør det "udsendte" eller "tilkaldte" personale (i de offentlige lønningsregler kaldes gruppen "ikke-hjemmehørende") flertallet af de ansatte.

Anvendelsen af et så stort element af fremmed arbejdskraft ikke mindst i ledende stillinger giver anledning til en del proble-

mer, f.eks. sprog- og kommunikationsproblemer, som ofte forstærkes ved, at mange ansatte fra denne gruppe kun tilbringer få år i Grønland. Hertil kommer, at det inden for den offentlige sektor har været anset for nødvendigt at tilbyde særlige ansættelsesvilkår for de "ikke-hjemmehørende", der derfor i forhold til deres grønlandske kolleger har en række fordele med hensyn til løn, frirejser m.v. Fordelen i form af lavere boligudgifter er nu fjernet for så godt som alle.

Medens der således er mangel på uddannet arbejdskraft i Grønland, er der stor ledighed i den ikke-faglærte arbejdsstyrke.

Det er endvidere karakteristisk for det grønlandske arbejdsmarked, at der er en stor sæsonarbejdsløshed.

Hjemmestyret har overtaget størstedelen af området arbejdsmarkedsforhold, jfr. landstingsforordning af 16. oktober 1979 om arbejdsformidling i Grønland og landstingslov af 12. marts 1980 om ansættelse af arbejdskraft i Grønland. Arbejdsmarkedsforhold er underlagt landsstyreområdet for kultur, undervisning og uddannelse. De praktiske opgaver forestås af landsstyreområdets arbejdsmarkedsdirektorat og de enkelte kommuner. De kommunale arbejdsmarkedskontorers opgaver er arbejdsformidling, erhvervsvejledning, uddannelsesformidling, beskæftigelsesforanstaltninger, oplysningsvirksomhed om beskæftigelsesmuligheder og registrering af arbejdsløshed.

Under begrebet arbejdsmarkedsforhold findes visse sagsområder, der fortsat henhører under staten. Dette gælder f.eks. arbejdstilsynet og arbejderbeskyttelseslovgivningen, der sorterer under Arbejdsministeriet.

Lovgivningen, der regulerer ansættelsesforholdene for forskellige personalegrupper, er hidtil sket ved parallel lovgivning i folketing og landsting, idet kun Folketinget kan lovgive om sådanne forhold for det statsansatte personale. Dette gælder således den særlige grønlandske tjenestemandslovgivning, der for tiden behandles i et udvalg nedsat af hjemmestyret. Tilsvarende fremgangsmåde blev fulgt ved den to-årige forlængelse af arbejdsmarkedets overenskomster og aftaler i november 1985.

Iøvrigt er regler om ansættelsesforhold og arbejdsretlige spørgsmål næsten udelukkende fastlagt ved aftaler mellem arejdsmarkedets parter, idet der ikke findes nogen lovgivning svarende til den danske funktionærlov, ferielov, arbejdsretslov, forligmandslov m.v. Planer om en lovgivning om etablering af arbejdsløshedskasser blev ved landstingets efterårssamling 1987 udskudt indtil videre i hovedsagen af økonomiske årsager.

Uanset at den danske forligsmandslov ikke er gældende for Grønland, har forligsinstitutionen dog i flere tilfælde medvirket ved forsøg på bilæggelse af arbejdsstridigheder på det grønlandske arbejdsmarked. Betingelsen for en sådan medvirken har været, at konflikten vedrørte danske organisationer, og at begge parter var indforstået med en sådan mægling.

Lønmodtagerne er på det grønlandske arbejdsmarked repræsenteret af en række forskellige lønmodtagerorganisationer, dels danske og dels særlige grønlandske organisationer. Talmæssigt er den grønlandske lønmodtagerorganisation S.I.K. (sulinermik inuutissarsiuteqartut kattufiat) den betydeligste, idet den repræsenterer samtlige hjemmehørende arbejdergrupper, faglærte som ikkefaglærte, hjemmehørende HK-personale og en række funktionærgrupper med særlig grønlandsk uddannelse. Herudover findes nogle mindre grønlandske organisationer for hjemmehørende arbejdsledere, bådførere og timelærere.

For alle øvrige fagområder, herunder de områder, hvor der beskæftiges ikke-hjemmehørende, repræsenteres lønmodtagerne af danske organisationer, sædvanligvis de samme som har organiseret tilsvarende faggrupper i Danmark.

Arbejdsgiversiden er som allerede nævnt domineret af de offentlige arbejdsgivere under staten, hjemmestyret og kommunerne. Koordineringen af de offentlige arbejdsgiveres interesser, bl.a. ved indgåelse af overenskomster og aftaler om løn- og ansættelsesvilkår, er i henhold til lov nr. 182 af 14. maj 1980 siden 1. april 1981 blevet varetaget af Det offentlige Aftalenævn for Grønland, som afslutter overenskomster m.v., der er gældende for alle offentlige arbejdsgivere. I aftalenævnets bestyrelse er

hjemmestyre, stat og kommuner repræsenteret med 2 medlemmer hver. Herudover udpeges en formand af de nævnte tre myndigheder i fællesskab.

På det private arbejdsmarked findes to arbejdsgiverorganisationer: Grønlands Arbejdsgiverforening og Foreningen af Danske Virksomheder i Grønland (FADVIG). Grønlands Arbejdsgiverforening organiserer lokale håndværksmestre, entreprenører og vognmænd. Foreningen har ikke hidtil indgået selvstændige overenskomster, men har tiltrådt det offentliges overenskomster med SIK vedrørende hjemmehørende faglærte og ikke-faglærte arbejdere og overenskomsten med LO vedrørende ikke-hjemmehørende håndværkere (sæsonhåndværkere).

FADVIG, der er en organisation under Dansk Arbejdsgiverforening, organiserer danske virksomheder, der direkte eller gennem grønlandske datterselskaber driver entreprenørvirksomhed m.v. i Grønland. Foreningen har indgået en fællesoverenskomst med SIK og LO for hjemmehørende og ikke-hjemmehørende arbejdere og kontorfunktionærer m.v.

Herudover findes enkelte overenskomster indgået mellem enkeltvirksomheder og SIK og visse danske organisationer.

A. Beskæftigelsen fordelt på erhverv m.v.

Den grønlandske befolknings fordeling efter beskæftigelse og erhverv er tidligere alene blevet belyst ved folke- og boligtællingerne, hvoraf den seneste blev afholdt pr. 26. oktober 1976. En udførlig redegørelse for denne tælling findes i årbogen "Grønland 1979". Da der imidlertid siden 1976 er sket en forøgelse af befolkningen i den erhvervsaktive alder med 35-40 pct., har der været et stærkt behov for en mere aktuel undersøgelse. Grønlands hjemmestyre, Q-data i samarbejde med Arbejdsmarkedsdirektoratet har pr. 31. marts 1987 derfor gennemført en beskæftigelsesundersøgelse, hvor man på grundlag af registre over offentligt ansatte og skemabesvarelser fra private og offentlige arbejdsgivere har forsøgt at foretage en opgørelse og fordeling af ansatte i Grønland. Opgørelsen omfatter således alene ansatte

lønmodtagere og ikke f.eks. selvstændige fiskere og fangere. Det understreges i øvrigt fra hjemmestyrets side, at der er tale om en såkaldt "pilotundersøgelse", der må forventes behæftet med mangler og fejl, således at resultaterne bør tages med visse forbehold. Da der imidlertid ikke findes andre, nogenlunde aktuelle oplysninger om beskæftigelsen, er nogle resultater fra undersøgelsen vist i tabellerne 58-59.

Ved undersøgelsen blev antallet af ansatte opgjort til ialt 23.062 personer, hvoraf dog 1/4 (5.876 personer) var deltidsansatte, hvilket for nogle grupper blot kunne indebære en kortere ansættelse i det forudgående kvartal.

Fig. 13.1. Heltids- og deltidsansatte fordelt på sektorer

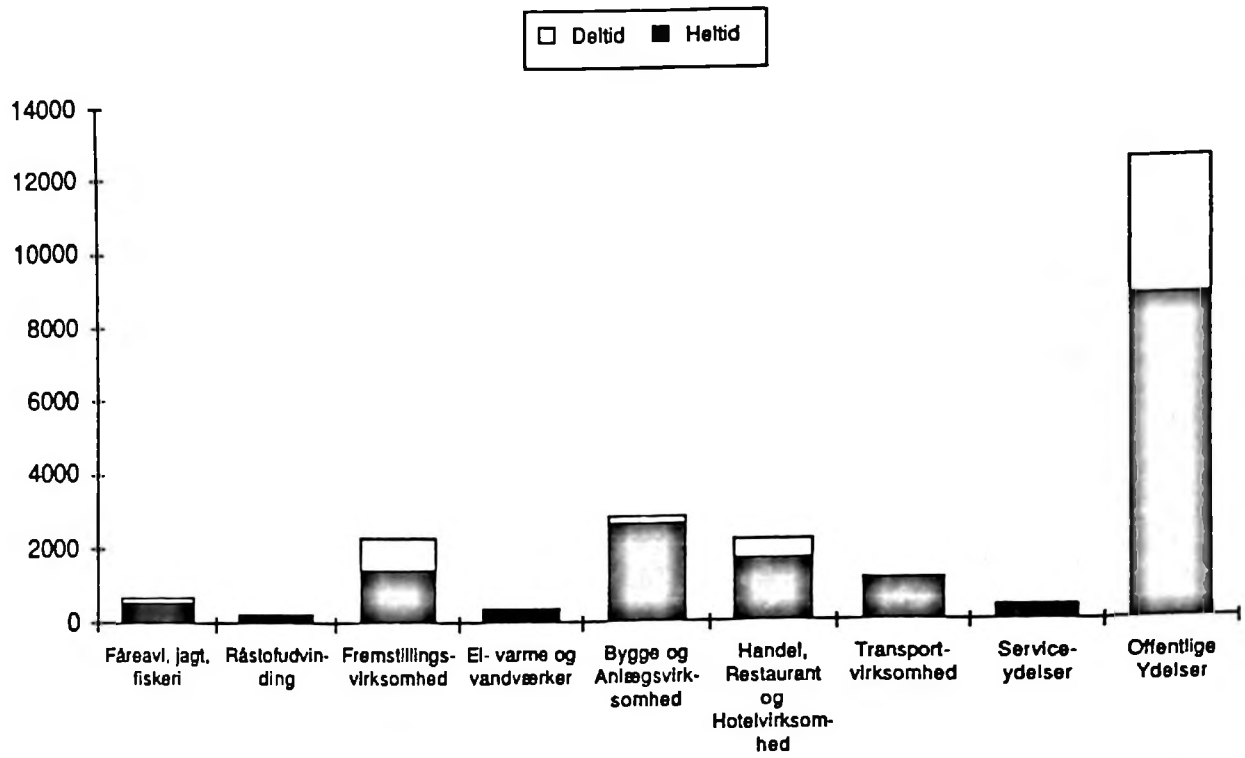

I figur 13.1 er vist fordelingen af antal ansatte på en række erhverv. Det er bemærkelsesværdigt, at mere end halvdelen (55 pct.) af de ansatte var beskæftiget i offentlige institutioner (sundheds- og skolevæsen, administration m.v.), jfr. søjlen for "tjenesteydelser". Herudover var de vigtigste erhverv for lønmodtagerne "fremstillingsvirksomhed", "bygge- og anlægsvirksomhed" og "handels-, restaurant- og hotelvirksomhed", der tilsammen beskæftigede 32 pct. af de ansatte.

Ved undersøgelsen har man tillige forsøgt at belyse beskæftigelsen fordelt efter de ansattes fødested. Oplysninger herom foreligger dog ikke for alle ansatte. Det skønnes imidlertid, at ca. 314 af samtlige var født i Grønland og ca. 1/4 født uden for Grønland. For den offentlige sektor var dog kun ca. 16 pct. født uden for Grønland mod knapt 47 pct. i den private sektor. Den høje andel af ansatte født uden for Grønland i den private sektor har bl.a. sammenhæng med det store antal danskere beskæftiget af private firmaer uden for den kommunale inddeling, især på forsvarsområderne.

B. Overenskomst – og lønforhold

Løn- og ansættelsesvilkår for det offentligt ansatte personale i Grønland er for hovedpartens vedkommende fastlagt ved overenskomster mellem det offentlige og en række grønlandske og danske lønmodtagerorganisationer.

Herudover er et stort antal personer ansat som tjenestemænd under staten, hjemmestyret eller de grønlandske kommuner. Tjenestemændenes ansættelsesforhold er reguleret gennem tjenestemandslovgivningen, men også på dette område er fastlæggelsen af lønninger og en række andre forhold sket ved aftale mellem det offentlige og tjenestemændenes centralorganisationer.

En del af personalet er aflønnet i henhold til regulativer, d.v.s. ensidigt fastsatte retningslinier for ansættelsesforholdet for visse særlige personalegrupper. I andre tilfælde anvendes individuelle kontrakter, der dog i et vist omfang kan karakteriseres som tjenestemandslignende, idet lønnen ofte henføres til en tjenestemandslønramme, ligesom tjenestemændenes centralorganisationer ofte tillægges en vis forhandlingsret omkring denne lønfastsættelse.

Aftalenævnet er som nævnt den forhandlingsberettigede part for de offentlige arbejdsgivere, vedrørende kollektive overenskomster og aftaler m.v. på overenskomstområdet. Loven om aftalenævnet omfatter derimod ikke direkte løn- og ansættelsesvilkår for

tjenestemænd, men de tre offentlige arbejdsgivere har bemyndiget aftalenævnet til på deres vegne at føre forhandlinger og indgå aftaler med tjenestemændenes centralorganisationer.

Uanset om ansættelsesforholdet er fastlagt ved overenskomster, som tjenestemandsansættelse eller på anden vis, skelnes der mellem personale ansat på hjemmehørende vilkår og personale ansat som ikke-hjemmehørende. Det ikke-hjemmehørende personale har som nævnt en række særlige ansættelsesfordele. Udover den løn, der gælder for hjemmehørende ydes et særligt "grønlandstillæg". Hertil kommer særlige frirejserettigheder. Endvidere optjener ikke-hjemmehørende tjenestemænd, og fra 1987-88 tillige en række overenskomstansatte, en særlig fratrædelsesgodtgørelse.

Sondringen mellem hjemmehørende og ikke-hjemmehørende personale sker på grundlag af regler, der er fastlagt i tjenestemandslovgivningen. Ansættelse som ikke-hjemmehørende forudsætter for det første, at man ved ansættelsen, har bopæl uden for Grønland. Dernæst kan ingen blive ansat som ikke-hjemmehørende, hvis han eller hun er født i Grønland eller inden det fyldte 5. år har taget fast ophold i Grønland. Tidligere kunne der i særlige tilfælde gives dispensation fra denne regel, men det er der fra 1. april 1984 ikke længere mulighed for.

Omkring halvdelen af det offentligt ansatte personale er hjemmehørende arbejdere, såvel faglærte som ikke-faglærte og sømænd, der aflønnes med timeløn efter overenskomst med S.I.K. Denne grønlandske lønmodtagerorganisation har tillige overenskomster med det offentlige for hjemmehørende månedslønnet butiks- og kontorpersonale ligesom for en række hjemmehørende funktionærgrupper med særlige grønlandske uddannelser (sundhedsmedhjælpere, barnemedhjælpere m.v.).

Overenskomsterne med danske lønmodtagerorganisationer omfatter både hjemmehørende og ikke-hjemmehørende (som regel med danske uddannelser) inden for det tekniske område, sundhedsvæsenet og det administrative område.

Enkelte overenskomster, f.eks. med HK, omfatter dog kun udsendt handels- og kontorpersonale, idet det tilsvarende hjemmehørende personale som nævnt er dækket gennem S.I.K.-overenskomsten.

Tjenestemandsområdet omfatter både hjemmehørende og ikke-hjemmehørende med en lille overvægt af hjemmehørende. For de højere lønrammers vedkommende er de ikke-hjemmehørende dog dominerende.

Afhængigt af ansættelsesformen ligger lønniveauet for det ikke-hjemmehørende personale omkring eller lidt under det tilsvarende danske niveau, medens det hjemmehørende personale ligger på 70-85 pct. af dansk niveau.

Bortset fra de særlige grønlandske lønsatser og de specielle frirejseregler for ikke-hjemmehørende personale svarer en stor del af overenskomsternes bestemmelser til tilsvarende danske regler. F.eks. fulgte de grønlandske arbejdstidsregler gennem en årrække de tilsvarende danske regler ret nøje. Ved den lovbestemte overenskomstforlængelse i 1985 gennemførtes imidlertid ikke som i Danmark en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid fra 40 til 39 timer, og de i 1987 indgåede overenskomster forudsætter heller ikke som i Danmark en fortsat arbejdstidsnedsættelse. Den ugentlige arbejdstid er således fortsat 40 timer i Grønland for alle grupper. Overenskomsternes feriebestemmelser følger derimod fortsat den danske ferielovs regler, således at der optjenes ret til 5 ugers årlig ferie med løn eller feriegodtgørelse. Da der ikke findes nogen ferielov, indebærer bestemmelsen imidlertid ikke nogen pligt for den ansatte til at holde ferie som i Danmark.

Overenskomsterne omfatter herudover typisk bestemmelser om frister m.v. for opsigelse af ansættelsesforholdet og tillidsmandsbestemmelser, der i hovedsagen svarer til danske regler.

C. Ansatte under det offentlige

Oversigt 13.1, der er udarbejdet på grundlag af en opgørelse pr. 31. december 1987 over ansættelses- og aflønningsforhold for månedslønnede ansatte under det offentlige, viser at det offent-

lige i alt beskæftigede 6.472 heltidsansatte personer på månedsløn eller ca. 135 personer flere end året før.

Herudover beskæftiges et mindre antal deltidsansatte og en noget større gruppe med uoplyst arbejdstid på månedsløn. Af personer med uoplyst arbejdstid må hovedparten imidlertid antages at have en anden hovedbeskæftigelse.

Udover det i oversigten opgjorte månedslønnede personale beskæftiger det offentlige et stort antal timelønnede arbejdere, hvoraf en betydelig del dog enten er deltidsbeskæftiget eller kun er beskæftiget en del af året. Ved den under A omtalte beskæftigelsesundersøgelse pr. 31. marts 1987 blev antallet af heltidsansatte timelønnede opgjort til godt 4.000 personer, medens der var et tilsvarende antal deltidsansatte. I tallet for deltidsansatte indgår dog også personer, der kun har haft beskæftigelse en kortere eller længere periode i det foregående kvartal. Skønsmæssigt kan det anslås, at den samlede beskæftigelse af timelønnede under det offentlige på årsbasis svarer til omkring 6.000 helårsarbejdere. Den samlede beskæftigelse kan således opgøres til godt 12.000 helårsansatte.

Af det månedslønnede, heltidsansatte personale blev godt 2.100 personer eller ca. 33 pct. aflønnet som ikke-hjemmehørende. I forhold til den samlede offentlige beskæftigelse er de ikke-hjemmehørendes andel ca. 17 pct.

13.1 Det offentligt ansatte, månedslønnede personale fordelt efter ansættelsesform.

	Aflønnet som		I alt	I alt
	Hjemme-hørende	Ikke-hj.-hørende	31/12-87	31/12-86
I. Heltidsansatte				
Tjenestemænd	925	656	1.581	1.565
Tjenestemandslignende løn	417	196	613	572
Efter overenskomst med grønlandske organisationer	2.428	-	2.428	2.403
Efter overenskomst m. danske organisationer	314	1.128	1.442	1.340
Andre aflønningsformer	272	136	408	456
Heltidsansatte i alt	4.356	2.116	6.472	6.336
heraf født i Grønland	4.124	15	4.139	4.102
II. Deltidsansatte 1)	168	9	177	181
heraf født i Grønland	155	-	155	156
III. Uoplyst arbejdstid	1.328	70	1.398	1.367
heraf født i Grønland	1.310	1	1.311	1.302
I+II+III i alt	5.852	2.195	8.047	7.884
heraf født i Grønland	5.589	16	5.605	5.560

1) Højst 20 timer ugentligt.

Det månedslønnede, heltidsansatte personale er i tabel 60A opdelt efter ansættelsesform og på enkelte faggrupper for så vidt angår overenskomstlønnede. Tjenestemændene er derimod - bortset fra lærerne - kun opdelt på lønmæssig placering. For tjenestemændenes vedkommende ses, at de højere lønrammer (16-40) har en overvægt af ikke-hjemmehørende, medens der omvendt for de lavere lønrammer (1-15) og lærergruppen er et flertal af hjemmehørende. Det overenskomstlønnede HK-personale talte ved udgangen af 1987

ialt 1.805 personer mod 1.364 i 1981. Gruppen udgør nu 47 pct. af de offentligt ansatte funktionærer på overenskomst. Af HK'erne er 1.406 personer lønnet efter overenskomst med S.I.K. og 399 personer efter overenskomst med den danske organisation. 22 pct. af HK-personalet er således lønnet som ikke-hjemmehørende. I 1981 var andelen 28 pct.

Hovedparten af ansatte med akademisk uddannelse er lønnet som ikke-hjemmehørende. Iøvrigt viser tabellen, at der blandt hjemmehørende heltidsansatte er en overvægt af kvinder, medens der blandt de ikke-hjemmehørende er dobbelt så mange mænd som kvinder.

I oversigt 13.2 er for årene 1978 til 1987 vist udviklingen i antallet af heltidsansatte månedslønnede under det offentlige i Grønland samt fordelingen på hjemmestyret, kommunerne og staten.

13.2 Det heltidsansatte, månedslønnede personale under det offentlige 1978-87 fordelt efter hovedarbejdsgiver.

31. dec.	Hjemmestyret		Kommunerne		Staten		Tilsammen	
	Ialt	Heraf hjem.hør.	Ialt	Heraf hjem.hør.	Ialt	Heraf hjem.hør.	Ialt	Heraf hjem.hør.
1978	136	68	761	518	3656	1969	4553	2555
1979	161	90	882	609	3887	2023	4830	2722
1980	402	188	1801	1047	2799	1517	5002	2752
1981	565	294	2103	1352	2751	1604	5419	3250
1982	625	354	2158	1448	2836	1671	5619	3473
1983	699	396	2282	1577	2900	1739	5881	3712
1984	765	449	2338	1631	2911	1780	6014	3860
1985	994	607	2425	1714	2749	1707	6168	4028
1986	1973	1419	2508	1889	1855	994	6336	4302
1987	2747	1712	2535	1920	1190	724	6472	4356

Personalegruppen er i løbet af 8 år vokset med godt 1.900 personer eller med ca. 42 pct. Stigningen er først og fremmest sket for gruppen af hjemmehørende, der nu udgør 67 pct. mod 56 pct. i 1978. Overdragelsen af en række store sagsområder fra staten til

hjemmestyret i perioden har medført en særlig kraftig personalevækst for hjemmestyret og kommunerne, medens statens personale er blevet væsentligt reduceret i perioden. Ved udgangen af 1987 var 42 pct. af det heltidsansatte personale ansat under hjemmestyret, 40 pct. under kommunerne og 18 pct. under staten (mod 80 pct. i 1978).

I tabel 60 B er for 1987 foretaget en yderligere opdeling af det månedslønnede personale på institutioner under de enkelte hovedarbejdsgivere. Angående den geografiske fordeling af det offentlige personale henvises til tabel 60 C.

D. Beskæftigelsessituationen og arbejdsmarkedsforanstaltninger

Det er et vigtigt mål for den økonomiske politik at skabe fuld beskæftigelse, og der har derfor været stor interesse for, hvordan det var muligt at skabe arbejdspladser nok til den store vækst i den grønlandske arbejdsstyrke, der kunne forudses at komme, efterhånden som de store fødselsårgange ville melde sig på arbejdsmarkedet.

Fig. 13.2. Beregnet Arbejdsstyrke

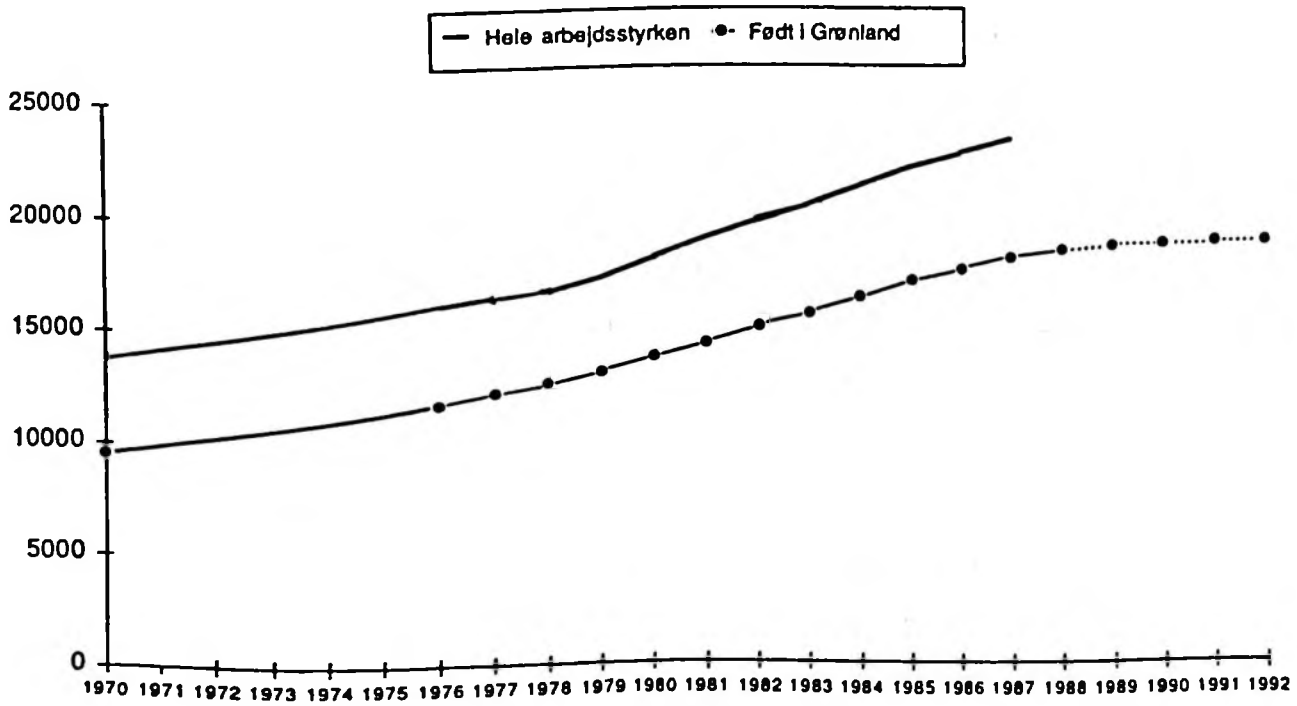

I figur 13.2 har man forsøgt at vise udviklingen i arbejdsstyrken i de grønlandske byer fra 1970 og til i dag. Arbejdsstyrken kan ikke med sikkerhed opgøres til en bestemt størrelse, bl.a. fordi antallet af arbejdssøgende afhænger af udbuddet af arbejdspladser, arbejdsvilkårene, uddannelsesmulighederne m.v., men i figuren har man beregnet arbejdsstyrken på grundlag af befolkningstallene for aldersgruppen 18-59 år, idet det er antaget, at antallet af arbejdssøgende svarer til 95 pct. af mændene og 70 pct. af kvinderne i denne aldersgruppe. Der er ved fastsættelse af erhvervsfrekvensen taget hensyn til, at der er personer på arbejdsmarkedet uden for aldersgruppen 18-59 år. Oversigten viser også for den grønlandskfødte befolkning en fremskrivning af arbejdsstyrken for de kommende 5 år (der er set bort fra flytninger). Ved sammenligning med resultaterne af den under A omtalte beskæftigelsesundersøgelse skal tages i betragtning, at denne undersøgelse også omfattede ansatte uden for byerne, herunder områder uden for den kommunale inddeling.

Som det fremgår af figuren, satte væksten i den grønlandskfødte del af arbejdsstyrken ind omkring 1976-77. Siden da er denne gruppe vokset med ca. 6.500 personer eller ca. 55 pct. Samtidig er den ikke-grønlandske del af arbejdsstyrken (der illustreres af forskellen mellem de to kurver) vokset med godt 800 personer (18 pct). Væksten i den grønlandske arbejdsstyrke vil fortsætte, omend i et langsommere tempo.

Udover den generelle opgave at skabe mere beskæftigelse, skulle der også sættes ind på at mindske den store sæsonarbejdsløshed blandt ikke-faglærte. Der har ingen tvivl været om, at ekspansionen i den økonomiske aktivitet først og fremmest skulle ske inden for fiskeindustrien, og sæsonarbejdsløsheden skulle bekæmpes ved at sørge for mere regelmæssige råvaretilførsler i længere perioder af året.

Det er ikke muligt at angive præcise tal for, hvor stor ledigheden i Grønland er, bl.a. fordi der ikke findes en arbejdsløshedsforsikring, hvor disse opgørelser kan udarbejdes. Arbejdsmarkedsdirektoratet udarbejder imidlertid hver 2. måned opgørelser over antallet af ledige, der er registreret på arbejdsmar-

kedskontorerne. Opgørelserne er usikre, fordi man ikke kan være sikker på, at alle ledige melder sig på kontoret. De foreliggende tal må nærmest anses som minimumstal for ledighedens størrelse.

Udviklingen er vist i figur 13.3, der er udarbejdet på grundlag af disse registreringer, idet der i tilfælde af manglende oplysninger fra enkelte arbejdsmarkedskontorer er tillagt et skønnet antal arbejdssøgende. Det må antages, at registreringerne med tiden i voksende grad giver udtryk for, hvor mange der søger arbejde. Det må der tages hensyn til ved vurdering af udviklingen, men der er ikke tvivl om, at der er sket en væsentlig stigning i ledigheden.

Figur 13.3 Antal arbejdssøgende 1976-86.

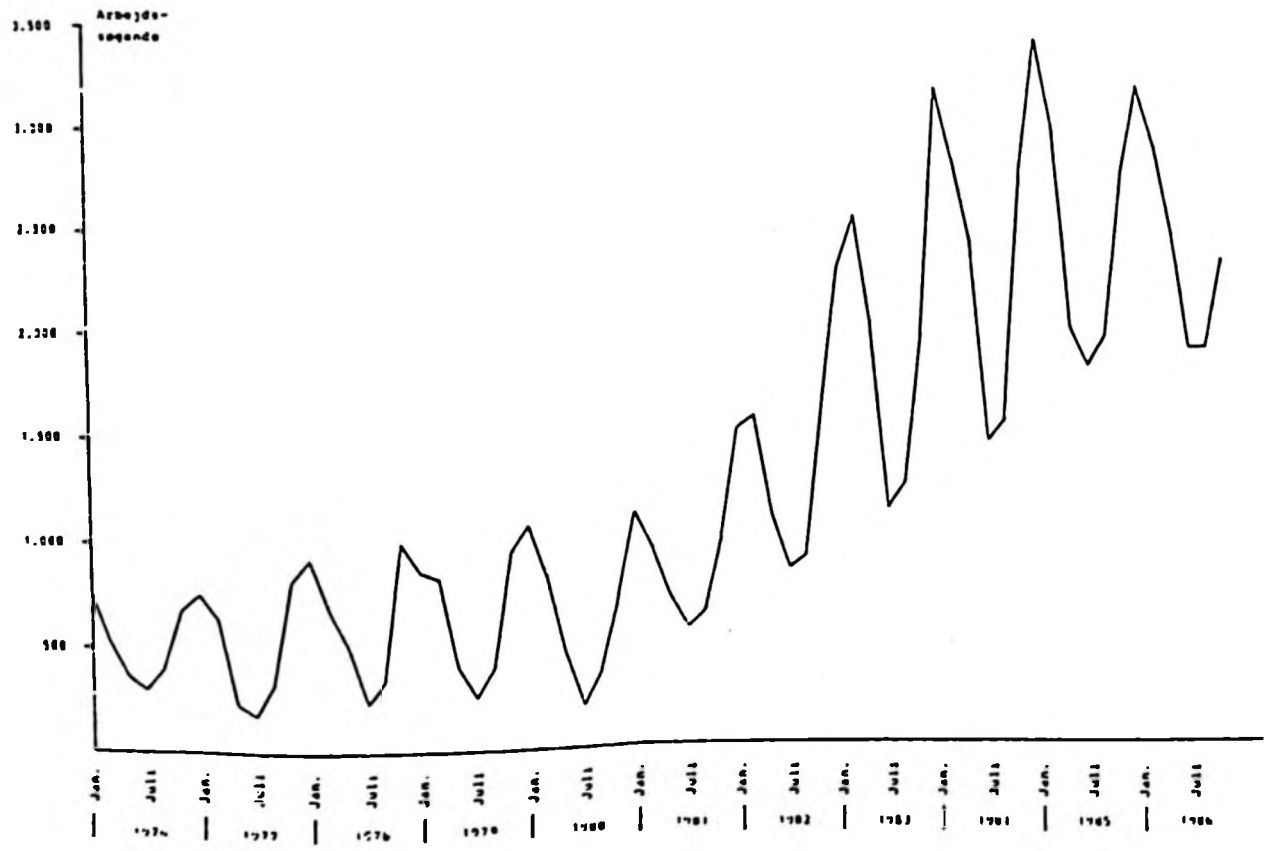

Allerede ved midten af 1970'erne var der en betydelig arbejdsløshed, men fra begyndelsen af 1980'erne er den steget kraftigt, formentlig bl.a. som følge af væksten i arbejdsstyrken. Antallet af ledige nåede i 1984 op på over 2.600 personer, men er i 1986 faldet til knapt 2.300. Foreløbige tal vedrørende 30. november 1987 tyder på et yderligere fald i 1987.

Registreringerne i 1986 der er vist i tabel 61 viser et antal arbejdssøgende på 3.140 ved udgangen af januar og ca. 1.800 ved udgangen af september. Figuren viser også, at svingningerne i sæsonledigheden ikke er blevet reduceret, dersom man måler forskellen mellem antallet af ledige i lav- og højsæsonen. Måler man derimod afvigelsen i antallet af ledige i forhold til årsgennemsnit i pct. er der sket en vis udjævning.

Opgørelserne viser iøvrigt, at ledigheden især rammer de ikkefaglærte grupper, men at der ikke er væsentlig forskel på ledigheden blandt mænd og kvinder.

For at fremme beskæftigelsen udføres en del opgaver inden for bygge- og anlægssektoren om vinteren, selv om dette medfører en række meromkostninger. Merudgifterne afholdes af bygherren. Endvidere afsættes der årligt på Grønlands landskasses budget et beløb til finansiering af kommunale beskæftigelsesforanstaltninger, der kan begrænse arbejdsløsheden og øge antallet af varige arbejdspladser i Grønland. I 1987 har hjemmestyret givet 7,4 mill. kr. i tilskud til kommunal beskæftigelsesforanstaltninger mod 9,1 mill. kr. i 1986.

Sammenholder man arbejdsstyrken og ledighedstallene kan det konstateres, at den økonomiske politik er lykkedes så vidt, at arbejdsmarkedet har optaget en væsentlig del af tilgangen i den grønlandske arbejdsstyrke samtidig med, at der er sket en (mindre) forøgelse af den udefra kommende arbejdsskraft.

Der er dog fortsat alvorlige beskæftigelsesproblemer. De foreliggende tal viser en arbejdsløshed på omkring 10 pct. af den samlede arbejdsstyrke, og tallene fortæller måske ikke hele sandheden. Problemets omfang understreges også af, at den grøn-

landske arbejdsstyrke i årene frem til 1990 vil stige med godt 500 personer.

På denne baggrund kan det virke som et paradoks, at det fortsat er nødvendigt at besætte ledigblevne jobs med udefra kommende personer på arbejdsmarkedet, især fordi der nu også er tegn på ledighed blandt faglærte.

Med landstingslov nr. 1 af 12. marts 1980 om ansættelse af arbejdskraft i Grønland har landstinget søgt at imødegå dette problem. Hensigten med loven er at sikre de grønlandske arbejdspladser for den i Grønland hjemmehørende arbejdsstyrke i takt med, at arbejdsstyrken opnår de nødvendige kvalifikationer for overtagelse af arbejdsområder, som hidtil har været passet af tilkaldt arbejdskraft.

Loven trådte i kraft 1. januar 1981 og retter sig imod stillingskategorier, hvor forsyningen af grønlandsk arbejdskraft er eller snart bliver tilstrækkelig. Inden for disse områder kan der fremover kun ansættes andet end lokal arbejdskraft, såfremt der foreligger en tilladelse fra det lokale arbejdsmarkedsudvalg. Regler for behandling af ansøgninger om ansættelse af tilkaldt arbejdskraft fastsættes af Landsstyreområdet for kultur, undervisning, uddannelse og arbejdsmarked i overensstemmelse med lovens formål. De stillingsområder, der i første omgang falder ind under loven, er følgende:

1. Stillinger for ikke-faglært arbejdskraft.
2. Stillinger, hvor der kræves handels- og kontorpersonale.
3. Stillinger inden for søtransportområdet.
4. Stillinger for faglært arbejdskraft (håndværkere).
5. Socialpædagoger.

På baggrund af den stigende arbejdsløshed har landstinget nedsat en arbejdsgruppe til kulegravning af arbejdsløshedsforhold. Denne arbejdsgruppe har blandt andet til opgave at foretage en revision og opstramning af ovennævnte lov, idet den ikke menes at fungere efter hensigten.

TABELHENVISNING 58-61

14. Boligforhold

Staten overdrog boligområdet til Grønlands Hjemmestyre den 1. januar 1987, og kapitlet er i den anledning udvidet i forhold til sidste årbog.

A. Ledelse og administration

Staten har haft flere opgaver inden for boligsektoren, end hvad der er sædvane i vestlige lande. Staten har således indtil begyndelsen af 1980'erne finansieret så at sige hele byggeriet og selv været bygherre for næsten alt udlejningsbyggeri. Efter aftale stod kommunerne for udlejningsvirksomheden for statens regning. Det kommunale boligbyggeri voksede imidlertid i 1980'-erne, og hjemmestyret byggede en hel del personaleboliger, men private udlejningsboliger er der næsten ingen af. Almennyttige boligselskaber findes endnu ikke.

Ved overtagelsen af boligområdet overtog hjemmestyret hele statens boligmasse bortset fra et par hundrede personaleboliger tilhørende sundhedsvæsenet, politiet m.v. Det drejede sig om ialt ca. 7.000 boliger. Samtidig blev statens tilgodehavender og restgælden på statens boligstøttelån til enfamiliehuse overdraget til hjemmestyret.

Boligområdet administreres af Direktoratet for boliger, teknik og miljø under ansvar af et landsstyremedlem, der tillige har ansvaret for sociale anliggender, jfr. kapitel 1.

B. Boligbyggeriet i 1986 og tidligere

Det sidste år, boligområdet var i statsligt regi, blev et rekordår i boligbyggeriets historie, når man bruger antallet af færdiggjorte boliger som målestok. Gennemsnittet for 1981-85 var 518 boliger pr. år, men produktionen nåede i 1986 op på 753 boliger, d.v.s. 45 pct. større. Den gamle rekord fra 1972 blev slået med 97 boliger, men i 1972 var antallet af saneringer ekstraordinært stort på grund af affolkningen af Qutdligssat.

Fig. 14.1 Antal fuldførte boliger 1966-86

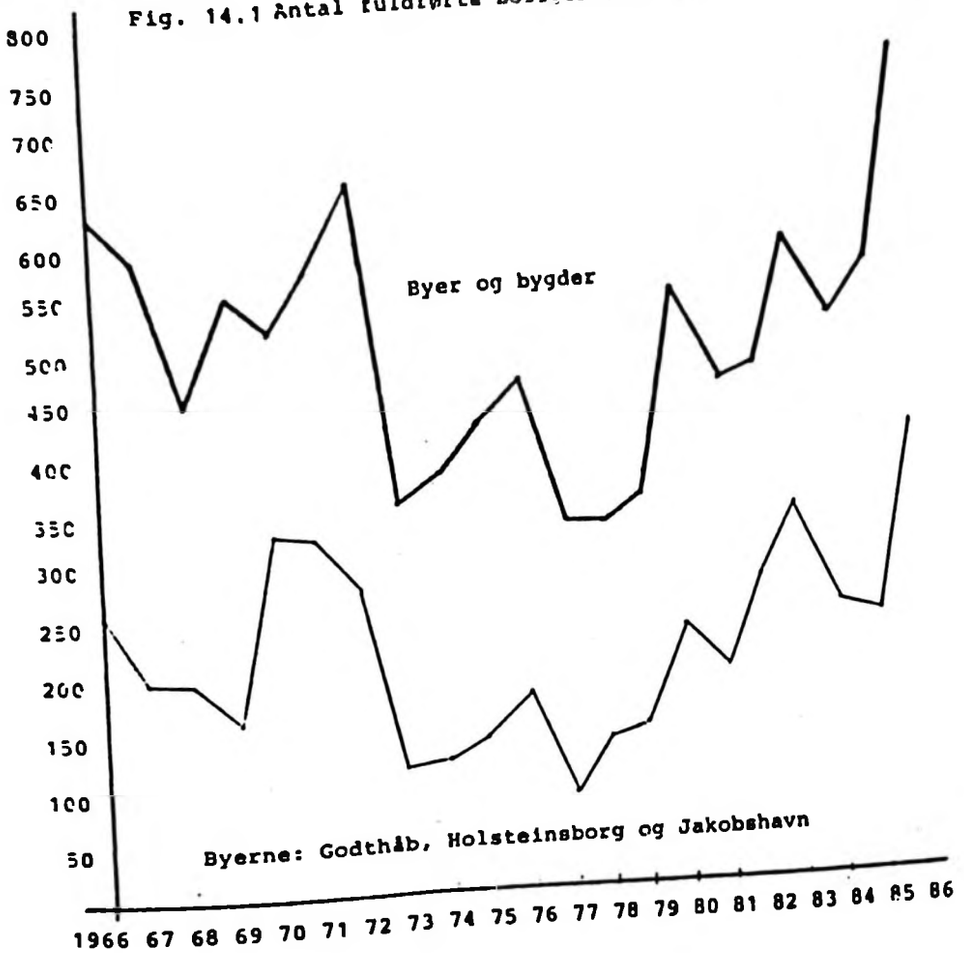

Perioden kan imidlertid deles op i tre konjunkturperioder, nemlig 1966-72, 1973-79 og 1980-86. I den første periode var der et forholdsvis stort byggeri. Boligbyggeriet blev prioriteret højt i den udviklingsplan for tiåret 1966-75, som Grønlandsudvalget af 1960 (G-60) udarbejdede, og af det i 1964 nedsatte Grønlandsråd (bestående af folketingsmedlemmer og grønlandske politikere). Rådet gik ind for, at den største del af investeringsrammen for tiåret 1966-75 blev brugt i den første del af perioden. Der blev i årene 1970-72 gennemført et særligt boligprogram til de ca. 200 familier, der skulle flytte fra Qudligssat. Byggeriet nåede i perioden 1966-72 op på et årligt gennemsnit på 566 boliger. Til sammenligning kan nævnes, at årsgennemsnittet i 1950'erne lå på knap 300 enfamiliehuse, og på ca. 450 boliger i den første halvdel af 1960'erne, da etagehusebyggeriet begyndte for alvor.

I perioden 1973-79 faldt årsgennemsnittet helt ned til 380 boliger, altså lavere end i den første halvdel af 1960'erne. Selv om boligbyggeriet til offentligt ansat personale fra Danmark ikke længere voksede så stærkt, blev boligdækningen forringet i perioden.

Årsgennemsnitet for den sidste delperiode nåede op på niveauet for den første højkonjunkturperiode, nemlig på 557. Medvirkende til dette resultat var især, at kommunerne og hjemmestyret fra omkring 1982 investerede mere i boligbyggeri bl.a. tilskyndet af ændringer i finansieringsordningerne og muliggjort af et voksende skatteprovenu, jfr. senere.

C. Boligbyggeriets geografiske fordeling

I tabel 62 er boligbyggeriet i 1986 fordelt på byerne og på hver enkelt kommunes bygder.

Der blev fuldført 247 boliger i Godthåb og 129 boliger i Holsteinsborg, d.v.s. at de to største byer tegnede sig for halvdelen af produktionen. Derimod skete der på grund af vanskeligheder med planlægningen ikke meget i den 3. største by - Jakobshavn. Tilgangen var på 19 boliger, hvilket var væsentlig mindre end i tidligere år. Ser man på den procentvise tilvækst i boligmassen, var 1986 også et godt år for Umanak (10 pct.) og Julianehåb (8 pct.).

Der blev færdigbygget 66 boliger på bygderne, og det svarer til niveauet i det forudgående femår. Bygderne fik altså ikke andel i væksten i boligbyggeriet i 1986.

Planlægningen af boliginvesteringerne skete i den sidste del af 1960'erne og i en del af 1970'erne på grundlag af prognoser, der gav mål for omfanget af vandringer fra bygder til byer og mellem byerne. I såvel G- 60's udviklingsplan for 1966-75 som i den sidste perspektivplan for 1971-85, der blev udarbejdet af embedsmænd i 1971, gik man ind for, at investeringspolitikken skulle skabe muligheder for, at den største tilvandring kunne ske til de byer, der havde de bedste erhvervsøkonomiske muligheder, d.v.s. Godthåb, Frederikshåb, Holsteinsborg og Sukker-

toppen, da det ville give den største vækst i levestandarden for Grønlands stærkt voksende befolkning. Lokaliseringsprognoserne blev godkendt af politikerne, først af G- 60 og senere af Grønlandsrådet (ophævet 1979), og boligbyggeriet blev betragtet som et af de væsentligste midler i styringen af lokaliseringen.

I perioden 1966-72 blev der forudset store vandringer fra bygd til by og mellem byerne, og halvdelen af boligbyggeriet blev derfor placeret i åbentvandbyerne. Lokaliseringsprognoserne måtte midlertid revideres på grund af den alvorlige tilbagegang i torskeforekomsterne, især for Frederikshåb, hvis udvikling blev standset af, at der ikke var alternative fiskemuligheder til torskefiskeriet. I stedet blev Jakobshavn en udviklingsby på grund af det gode rejefiskeri. I 1978 opgives forudsætningerne om forventede nettovandringer helt i planlægningen, der siden da alene byggede på fremskrivninger af befolkningstallene i de enkelte byer, idet hjemmestyret ikke har offentliggjort en lokaliseringspolitik. Nettovandringerne har selvsagt alligevel haft betydning for lokaliseringen af boligbyggeriet da de indgår i de folketal der er brugt. Man har også ved planlægningen benyttet kommunernes boligventelister, men boligbyggeriet har især haltet bagefter befolkningsudviklingen i byer med forholdsvis stor tilflytning, jfr. senere.

Resultaterne af investeringspolitikken er vist i 14.1 for hver af de omtalte konjunkturperioden by for by.

Boligbyggeriet i byerne evt. i forhold til befolkningsudviklingen er nærmere analyseret i "Statistiske Meddelser nr. 105".

Kommunerne og hjemmestyret har som nævnt i 1980'erne i højere grad deltaget i finansieringen, og da man centralt i det store og hele imødekom kommunernes anmodning om støtte til boligbyggeri, har de forskellige kommuners initiativ været ret afgørende for den geografiske fordeling i 1980'erne.

Der har, som det fremgår af figur 14.1, i den sidste snes år været ret store svingninger i byggeriet fra år til år.

14.1. Lokaliseringen af boligbyggeriet 1966-1986.
Årligt gennemsnit

Antal boliger pr. år	1966 - 1972	1973 - 1979	1980 - 1985	1986
Byer:				
Nanortalik	17	16	7	27
Julianehåb	34	26	33	83
Narssaq	26	16	9	23
	77	58	49	133
Frederikshåb	57	18	16	25
Godthåb	151	81	170	247
Sukkertoppen	44	21	27	24
Holsteinsborg	54	32	42	129
	306	152	255	425
Kangatsiaq	2	4	8	4
Egedesminde	30	29	33	-
Christianshåb	22	12	9	25
Jakobshavn	52	20	43	19
Godhavn	10	10	7	9
	116	75	100	57
Umanak	8	8	17	40
Upernavik	6	6	8	15
Thule	2	4	4	-
Angmagssalik	8	8	9	17
Scoresbysund	4	2	5	-
	28	28	43	72
Byer ialt	527	313	447	687
Bygder				
Fiskeridistrikter	15	31	37	48
Fangerdistrikter	28	15	38	18
	43	46	75	66
Tilsammen	570	359	522	753

D. Boligbyggeriet fordelt efter bygherre og finansiering

Som nævnt iværkssættes og finansieres hovedparten af boligbyggeriet af offentlige myndigheder, og de finansieringsordninger, der er anvendt, er vist i 14.2.

14.2 Boligbyggeri fordelt efter ejer- og finansieringsforhold.

Antal færdiggjorte boliger	Genmsn. pr. år 1971 - 1972	1973 - 1977	1978 - 1981	1982	1983	1984	1985	1986
1. Udlejningsboliger								
1.1 Staten	471	245	225	252	151	165	138	284
1.2 Kommunerne								
3- partsfinansieret	70	89	179	.	.	.	-	101
60 pct statstil. 1)	11	7	37	18	115	86	74	86
Uden statsstøtte	-	-	1	21	10	12	40	15
Ialt	11	7	38	39	226	168	203	280
1.3 Hjemmestyret								
60 pct. statstil. 1)	62	28	31	9	.	.	4	26
Uden statsstøtte	.	.	-	3	2	-	-	-
Ialt	.	.	4	29	64	28	31	9
Ialt (til udleje)	482	252	267	320	441	361	372	573
2. Ejerboliger(private)								
2.1 Med statslån efter								
Kapitel 2	113	103	60	51	40	42	61	24
Kapitel 4	7	5	6	9	6	11	21	1
Selvbyggerhuse	.	27	65	55	72	45	40	50
2.2 Uden statsstøtte	15	9	25	37	24	56	67	105
Ialt	135	144	156	152	142	154	189	180
Tilsammen	617	396	423	472	583	515	561	753
Heraf uden statsstøtte	15	9	26	61	36	68	107	195

1) Indtil 1982 var tilskuddet 40 pct.

Byggeri uden offentlig støtte har som det fremgår af 14.2 været begrænset, da private måtte selvfinansiere og/eller optage kortvarige banklån. I 1985 blev der gennemført en lovændring, hvorefter danske realkreditinstitutter kan yde realkredit mod pant i fast ejendom i Grønland. Reglerne er fastlagt af Boligstyrelsen i bekendtgørelse af 8. oktober 1987.

Der kan ydes lån til nybyggeri, til om- og tilbygning og til ejerskifte, men ikke til privat udlejningsbyggeri.

Udlånene er omtalt i kapitel 10. Der blev i årene 1985-87 ydet lån til nybyggeri, om - og tilbygninger på ialt 264 mill. kr. samt lån til ejerskifte på ialt 135 mill. kr. hvoraf 84 mill. kr. blev ydet i 1986.

E. Statens investeringer i boliger

Kommunernes og hjemmestyrets deltagelse i finansieringen har ikke betydet en nedgang i statens investeringer.

14.3 Statens udgifter til boligbyggeri. Mill.kr.

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Statsbyggeri	112	140	142	122	151	209	120
Anlægstilskud:							
Kommunalt byggeri	12	16	31	54	55	66	105
Trepartsbyggeri	-	-	12	16	24	45	46
Udlån 1)	64	77	78	54	99	90	61
Projektering tilsyn m.v 2)	13	13	13	10	12	8	6
Ialt	201	246	276	256	341	418	338
Indeks løbende priser	100	122	137	127	170	208	168
Indeks faste priser 2)	100	108	107	90	111	126	96

1) Omfatter også lån til forbedringer og ejerskifte.

2) Udgifter afholdt af GTO opkræves ikke for så vidt angår huse opført med kap. 2. lån og (indtil 1987) heller ikke kommunalt byggeri med statsstøtte. Ved omregningen er omvendt byggeomkostningsindeksetet for flerfamiliehuse.

Staten brugte i årene 1980-86 knapt 2,1 milliard kr. til boligbyggeri, og heraf halvdelen i de sidste 3 år. En voksende del er brugt som anlægstilskud. Ved vurdering af forløbet må der tages hensyn til udviklingen i byggeomkostningsindekset. Målt i faste priser har investeringerne, som det kan ses af 14.3, svinget op og ned i forhold til 1980, men investeringsniveauet har for perioden som helhed været højere til trods for at bevillingsrammen for Grønland er blevet reduceret, jfr. kap. 4.

F. Boligmassen og beboelsestætheden

Tilvæksten i boligmassen i 1986 er beregnet til 728, da der skulle være saneret 25 boliger. Der er sikkert saneret flere, fordi afgang på bygderne ikke er medregnet, og fordi der ikke er kommet oplysninger fra alle kommuner om saneringer i byerne.

På grund af de mangelfulde oplysninger om afgangen siden den sidste boligtælling den 26. oktober 1976 kan boligmassen ikke opgøres helt nøjagtigt. Tallene for byerne afviger dog ikke meget fra virkeligheden, fordi tomme boliger (f.eks. på grund af lejerskifte) ikke var med i boligtællingen i 1976. Med de nævnte forbehold kan boligmassen ved udgangen af 1986 opgøres til ca. 16.800.

14.4 Beregnet boligmasse ved udgangen af 1986. Afrundede tal.

	Byer			Bygder	Boliger ialt
	Enfamiliehuse 1)	Flerfamiliehuse	Ialt		
Udlejningsboliger:					
Statsejede boliger	960	6.550	7.510	340	7.850
Hjemmestyre/kommunale boliger	590	1.300	1.890	370	2.260
Ialt	1.550	7.850	9.400	710	10.110
Ejerboliger 2)	3.800	760	4.560	2.150	6.710
Boliger ialt	5.350	8.610	13.960	2.860	16.820

1) Inkl. uoplyst boligart 2) Inkl. et mindre antal personaleboliger ejet af private virksomheder

Det er en stigning i forhold til 1976 på 42 pct. eller 3,8 pct. i årligt gennemsnit.

Oversigten fortæller, at ca. 60 pct. af boligmassen er udlejningsboliger. Det tilsvarende tal for Danmark er 44 pct. I de grønlandske byer er andelen 67 pct. - i nogle af de større byer væsentligt højere.

Næsten alle boliger på bygderne er enfamiliehuse. Lige ved halvdelen af boligmassen som helhed består således af enfamiliehuse. I byerne er andelen 38 pct., men andelen varierer stærkt.

Boligernes gennemsnitsstørrelse ved udgangen af 1986 er beregnet til ca. 63 m^2 (brutto) eller ca. 40 pct. mindre end gennemsnittet for Danmark. Der findes i Grønland et forholdsvis stort antal små 1 og 2 værelsesboliger, nemlig 39 pct. mod 21 pct. i Danmark. Det danske gennemsnit hæves af mange store parcelhuse.

Boligmassen aldersfordeling afspejler, hvor stærkt byggetempoet har været. To trediedele af boligmassen er opført efter 1965 d.v.s. at de er mindre end 20 år gamle - den tilsvarende gruppe er i Danmark på en trediedel. I Grønland er en trediedel mindre end 10 år gammel (i Danmark 1/8).

Savnet af en nyere boligtælling er især stort, når man vil belyse beboelsestætheden. Efter 1976 findes kun oplysninger om det gennemsnitlige antal beboere pr. bolig og pr. værelse.

14.5 Boligmassen og beboelsestætheden.

	Boliger Ialt	Beboere pr. bolig			Beboere pr. værelse		
		Grønlændere	Andre	Ialt	Grønlændere	Andre	Ialt
Boligtælling:							
1/10 1955 1)	4.255	5,5	...	...	3,2	...	...
31/12 1965	7.464	5,5	3,1	5,0	2,7	1,0	2,2
31/12 1970	9.511	5,0	3,2	4,5	2,1	1,0	1,7
26/10 1976	11.833	4,3	2,9	3,9	1,6	1,0	1,4
Beregnet:							
31/12 1980	13.588	...	...	3,6	...	...	1,3
31/12 1981	14.044	...	...	3,5	...	...	1,3
31/12 1982	14.413	...	...	3,5	...	...	1,3
31/12 1983	15.066	...	...	3,4	...	...	1,3
31/12 1984	15.561	...	...	3,3	...	...	1,2
31/12 1985	16.096	...	...	3,2	...	...	1,2
31/12 1986	16.820	...	...	3,1	...	...	1,1

1) ekskl. personaleboliger.

I 1976 boede halvdelen af den grønlandske befolkning i overbefolkede boliger, dersom man betragter boliger med 2 eller flere personer pr. værelse som overbefolket. Regnes boliger med mere end 1 person pr. værelse som overbefolkede, var 75 pct. af boligerne overbefolkede. Hvor meget situationen er blevet forbedret i de sidste 10 år, ved man ikke noget nærmere om. I 14.5 er det vist, at beboelsestætheden, hvad enten den måles efter antal beboere pr. bolig eller pr. værelse er faldet med 20 pct. i løbet af de sidste 10 år til henholdsvis 3,9 beboere pr. bolig og 1,1 beboere pr. værelse.

Disse tal er påvirket af det store fald i fødselskuldene. Udviklingen i beboelsestætheden er derfor i fig. 14.6 illustreret for dels samtlige beboere, dels beboere over 20 år.

14.6 Antal personer pr. bolig.

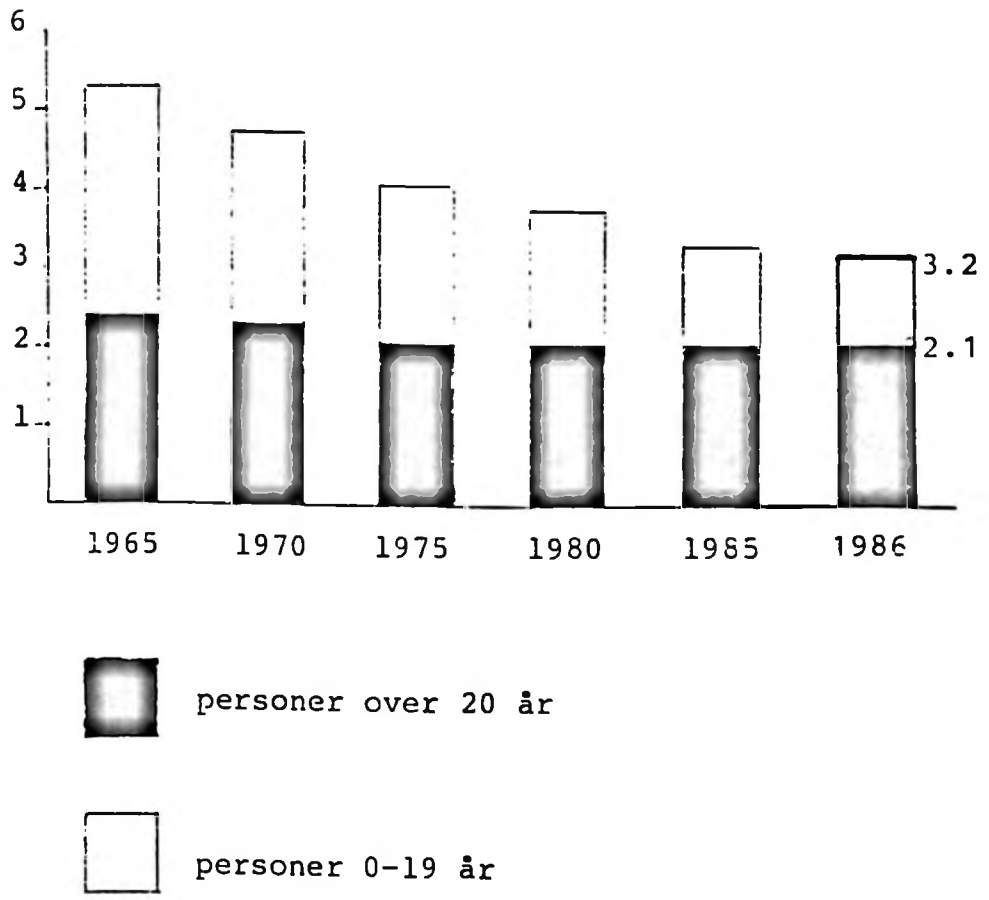

Antallet af voksne pr. bolig har konstant ligget på 2,1. Faldet i den samlede beboelsestæthed skyldes altså alene faldet i børnetallet.

Sagt med andre ord har boligbyggeriet kun kunnet holde trit med den nærmest eksplosionsagtige vækst i folketallet for voksne, der fra 1976 til 1986 steg med ca. 35 pct.

G. Boligbehov

Ministeriet for Grønland har flere gange beregnet boligbehovet ud fra forudsætninger om de såkaldte boligfrekvenser, der angiver mål for boligforsyningen for ægtepar, for forhen gifte (enker, enkemænd og fraskilte) og for ugifte over en vis alder, f.eks 20 år. I de seneste prognoser, er det forudsat, at der

skulle skaffes selvstændig bolig til hvert ægtepar, til 70 pct. af de forhen gifte og til 50 pct. af de ugifte over 20 år, dog 60 pct. i de større byer, hvor interessen for at få selvstændig bolig er særlig stor. Da tilflyttere fra Danmark normalt ikke har familie at bo hos, er der regnet med bolig til 80 pct. af de forhen gifte og til 70 pct. til de ugifte over 20 år. Boligmangelen er ud fra de nævnte mål beregnet til 2.400 boliger i byerne pr. 1. januar 1987. Der er også boligmangel på bygderne, men den kan ikke opgøres nøjagtigt på grund af de usikre tal om boligbestanden. Rekordtilvæksten på ca. 725 boliger i 1986 ændrede ikke meget på boligmangelen, da befolkningstilvæksten samtidig forøgede behovet med 700 boliger.

Boligfrekvenser siger ikke noget præcist om, hvilken boligforsyning de er udtryk for. I de tilfælde ikke-gifte bor parvis, er boligbehovet dækket med en frekvens på 50 pct., og uden kendskab til bla. hvor mange der vil bo to og to, kan man f.eks. ikke svare på, hvor gammel en ugift med de valgte frekvenser skal være for at få egen bolig.

Kommunernes ventelister viser et meget større behov for boliger. I begyndelsen af 1986 var der 4.300 ansøgere uden egen bolig på opgørelserne over boligsøgende. Selv om der er en central boliganvisning i de enkelte kommuner, er der nok lidt "luft" i registreringerne, men de vidner alligevel om, at de anvendte boligfrekvenser er meget lavere end den faktiske efterspørgsel.

Boligfrekvenserne kan bruges som målepind for, hvor stor boligmangelen er i de enkelte byer. For byerne som helhed er boligmangelen på ca. 15 pct, men beregninger viser, at mangelen er på ca. 40-45 pct. i byerne Thule, Angmagssalik og Scoresbysund. I øvrigt er boligmangelen stor i Jakobshavn (ca. 30 pct.) og Holsteinsborg (ca. 25 pct.). For Godthåbs vedkommende kan boligmangelen beregnes til ca. 14 pct. efter hensyntagen til de mange kollegiepladser i byen.

Boligdækningen var ved udgangen af 1986 bedst i Frederikshåb og Egedesminde.

Boligbyggeriet har som vist foran haft svært ved at følge med i stigningen i boligbehovet bl.a. som følge af den store tilvækst i antallet af voksne. I løbet af få år aftager presset, fordi det er de små fødselsårgange fra omkring 1970 og senere, der påvirker efterspørgselen.

H. Husstandenes boligudgifter

Huslejen i statens udlejningsejendomme.

Omkring 1960 begyndte staten at opføre etagehuse til udlejning, og ved udgangen af 1986 var antallet af udlejningsboliger steget til 7.850, incl. personaleboliger, der fortrinsvis udlejes til ikke-hjemmehørende lønmodtagere ansat hos offentlige arbejdsgivere. Alle lejligheder i flerfamiliehuse er forsynet med centralvarme, wc, bad og el.

Efter små tilløb startede gennemførelsen af en huslejereform for alvor den 1. april 1984. Lejen var hidtil blevet beregnet på grundlag af opførelsesudgifterne, og den stærke stigning i byggeomkostningerne havde medført store huslejeforskelle mellem ældre og nyt byggeri. F.eks. kunne huslejen for en lejlighed på 65 m^2 variere mellem 500 kr. og 1600 kr. pr. måned. Udover at mindske disse forskelle, så der kom større overensstemmelse mellem leje og brugsværdi, skulle reformen fjerne huslejeforskellene mellem de ovenfor nævnte ikke-hjemmehørende lønmodtagere og andre lejere. Ikke-hjemmehørende betalte efter en særlig "boligbidragsordning" gennemsnitligt godt og vel halvdelen af, hvad andre lejere betalte, men i de ældste lejligheder var forskellen ikke stor. Boligbidragsordningen blev ophævet ved lov med virkning fra 1. april 1984. De nye regler skulle gennemføres over en årrække for såvel hjemmehørende som ikke-hjemmehørende.

Efter de nye regler skal der for lejligheder i flerfamiliehuse, der er opført før midten af 1970'erne betales samme leje pr. m^2 (den såkaldte mindsteleje), medens der for nyere lejligheder skal betales en højere leje, der ligesom hidtil bl.a. beregnes på grundlag af opførelsesudgifterne (omkostningsafhængig leje).

Lejen for alle lejligheder består af en kapitalydelse (grundløb), driftsbidrag og vedligeholdelsesbidrag. Kapitalydelsen, der fra 1. april 1984 blev nedsat fra 3,3 pct. til 2,75 pct. p.a. af byggeudgiften skulle mindst være 115,50 kr. pr. m^2 pr. år. Dette beløb indgår således ved beregning af "mindstelejen" (arealet er ekskl. udenomsrum og andel af trapper). Driftsbidraget og vedligeholdelsesbidraget beregnes pr. m^2, og bidragene er ens for alle lejligheder i flerfamiliehuse. Driftsbidraget vedrører udgifterne til vand, renovation o.lign. Pr. 1. april 1984 blev driftsbidraget fastsat til 40 kr. pr. m^2 pr. år, forhøjet til 55 kr. fra 1. oktober 1984 og til 76 kr. fra 1. oktober 1985 og til 96 kr. pr. år fra 1. oktober 1986 og yderligere til 117 kr. fra 1. oktober 1987. Vedligeholdelsesbidraget udgør 25 kr. pr. m^2. Mindsteleje steg til 257,50 kr. fra 1. oktober 1987, medens den omkostningsafhængige leje ligger et sted imellem mindstelejen og op til ca. 425 kr. pr. m^2 årligt (Reglerne for mindsteleje gælder for knap 2/3 af boligmassen).

Ved huslejereformen blev boligbørnetilskudsordningen forbedret. Aldersgrænsen blev forhøjet fra 16 til 18 år, og boligbørnetilskuddet blev fastsat til 10 pct. af huslejen pr. hjemmeboende barn (maksimalt 60 pct.). Ikke-hjemmehørende, offentligt ansatte fik børnetilskud fra 1. april 1984. Tilskuddet ydes uanset husstandsindkomst.

Samtidig med huslejereformen blev der af landstinget gennemført en boligsikringsordning.

Boligsikring kan kun ydes til lejligheder, kapitel II-huse, klubværelser eller tilsvarende boliger og kan desuden kun ydes boligsikring til varme- eller elektricitetsudgifter. Boligsikringsydelsen beregnes efter, hvor mange mennesker der bor i boligen, og hvor stor deres samlede husstandsindkomst er (efter fradrag for børn). På grundlag af husstandsindkomsten beregnes, hvor meget husstanden selv skal betale af indkomsten til husleje eller terminsudgiften.

Det beløb, man når frem til, kaldes husstandens egenandel, og hvis huslejen eller terminsudgifter er større end egenandelen, kan der udbetales boligsikring, der med andre ord er et for-

skelsbeløb. Det betyder samtidig, at en husstands egenandel er den samme, uanset hvilken bolig husstanden bebor, fordi egenandelen beregnes på grundlag af indkomsten og er uafhængig af huslejens størrelse. Derimod vil en husstands boligsikring blive større, jo større husleje der skal betales til udlejer.

Der kan ydes boligsikring til husstande med indkomster under 112.000 kr. Øverste procentsats for egenandelen er 13 pct. Boligsikringen kan maksimalt udgøre 24.000 kr.

Der blev i 1986 udbetalt 17,9 mill. kr. i boligsikring, hvoraf kommunen dækker 60 pct. og hjemmestyret 40 pct.

Huslejereformen var pr. 1. oktober 1986 gennemført for hjemmeboende, men ca. 1/6 af de ikke-hjemmehørende betaler stadig mindre end de øvrige lejere. Det drejer sig om beboere i den dyreste del af byggeriet.

Varmeudgiften i flerfamiliehuse varierede i 1986 i de fleste lejligheder i Godthåb mellem 120 og 150 kr. pr. m^2 årligt.

I. Boligsubsidier ydet af staten

Staten har som omtalt under D og E ydet anlægstilskud til kommunalt byggeri og til trepartsbyggeri. Investeringerne i statens udlejningsboliger kan også betragtes som en engangsudgift, da lejen ikke giver bidrag til forrentning og afdrag (afskrivning).

Udlejningsejendommene har i alle årene givet underskud. Lejen dækker ikke drifts- og vedligeholdelsesudgifterne, selv når det forudsættes at den forfaldne leje indgår. Da der er ret store restancer har underskuddene i flere år været større end angivet i 14.6.

14.6 Statens udgifter til boligforsyning ekskl. rentetilskud.

Mill. kr.	1980	1982	1983	1984	1985	1986
Engangstilskud						
Boligbyggeri, jfr. E	200,6	276,1	256,0	340,8	418,1	337,9
Løbende tilskud						
Underskud på udlejnings ejendomme 1)	8,2	15,0	18,4	12,0	11,2	7,3
Boligbørnetilskud	4,5	7,9	8,3	12,0	14,7	15,9
Ialt	12,7	22,9	26,7	24,0	25,9	23,2
Tilsammen	213,3	299,0	282,7	364,8	444,0	361,1

1) ekskl. afskrivning og forrentning.

Statens lån til boligbyggeri forrentes med 2,4 pct. p.a., hvorfra trækkes børnetilskud. I oversigten har man medregnet udlånnene som endelige udgifter, og totalerne bør reduceres med lånetagernes afdrag.

TABELHENVISNING: Tabel 62-67

Mere detaljerede oplysninger om boligbyggeri m.v. gives i serien "Statistiske Meddelelser fra Ministeriet for Grønland".

15. Sociale forhold

A. Organisation og ledelse

Det sociale område har traditionelt hørt under grønlandske politiske og administrative organer, og de sociale udgifter blev (bortset fra børnetilskud) fuldt ud finansieret af landskassen indtil slutningen af 1960'erne. Da landskassen ikke længere kunne bære de økonomiske byrder alene, blev der ved lov i 1968 gennemført en ordning, hvorefter staten kunne yde landskassen refusion på indtil 30 pct. af de sociale udgifter (bortset fra børnetilskud, der finansieredes 100 pct. af staten). De sociale ydelser blev i reglen udbetalt af kommunerne, der fik udgifterne refunderet af landskassen.

Dette system blev ændret ved lov i 1974 i forbindelse med byrde- og opgavefordelingsreformen og indførelsen af kommunal indkomstskat. Fra 1975 kunne staten yde refusion på indtil 40 pct. af alle sociale udgifter, og afhængig af hvilke opgaver, der var tale om, blev resten afholdt af landskassen alene eller af landskassen og kommunerne i forening.

Ansvaret for det sociale område blev overtaget af hjemmestyret 1. januar 1980. Samtidig blev statstilskuddet ændret til et "bloktilskud" til landskassen, som heraf dels afholder visse centrale sociale udgifter, dels yder kommunerne refusion og bloktilskud til en del af deres udgifter.

De sociale udgifter, der påhviler landskassen, er: Børnetilskud, aldersrente, erhvervsudygtighedsrente, de underholdsbidrag, der ydes som tilskud, samt udgifterne til personer med vidtgående fysisk/psykisk handicap. De udgifter, der påhviler kommunerne, er: Underholdshjælp fra det offentlige, børne- og ungdomsydelser, herunder forskudsvis udlagte underholdsbidrag til børn, personlige tillæg til alders- og erhvervsudygtighedsrentemodtagere samt drift af daginstitutioner og alderdomshjem. Også ophold i landsdækkende institutioner, der drives af hjemmestyret, f.eks. børnehjem, betales af kommunerne - for så vidt angår

vidtgående handicappede dog af landskassen -, men som nævnt modtager kommunerne dækning for en del af disse udgifter i form af bloktilskud fra landskassen. Bloktilskuddet for 1987 er ca. 172,9 mill. kr. Til anlæg af kommunale sociale institutioner yder landskassen tilskud uden for den almindelige refusionsordning på op til 50 pct.

Administrationen varetages på centralt plan af landsstyreområdet for sociale anliggender og boliger: Socialdirektoratet. Fra 1987 er boligområdet udskilt i et særligt direktorat. Socialdirektoratet har i fællesskab med Kultur- og Undervisningsdirektoratet den 1. februar 1988 oprettet regionalkontorer i Ilulissat/Jakobshavn og Qaqortoq/Julianehåb, og 1. august 1988 oprettes regionalkontor i Nuuk/Godthåb. Regionalkontorerne skal primært varetage områderne børn og unge samt vidtgående handicappede.

I de enkelte kommuner varetages socialforsorgen af et kommunalt socialudvalg. Kommunalbestyrelsen kan i bygderne overdrage de sociale opgaver til bygderådene. Samtlige kommuner har en socialforvaltning (med undtagelse af Ivittuut). (Landstingsforordning nr. 8 af 10. oktober 1979 om socialvæsenets styrelse og organisation med ændring ved landstingsforordning nr. 6 af 28. december 1982).

Efter indførelsen af hjemmestyret nedsatte landsstyremedlemmet for sociale anliggender og boliger i begyndelsen af 1980 en grønlandsk socialreformkommission, der på grundlag af en gennemgang af de eksisterende regelsæt skulle fremsætte forslag til revision af de gældende regler og politikken på det sociale område. Kommissionen afsluttede sit arbejde i efteråret 1981, og landstinget behandlede på efterårssamlingen 1982 ialt 10 forslag til nye forordninger på det sociale område. Af disse trådte de nye forordninger om aldersrente og erhvervsudygtighedsrente i kraft 1. januar 1983, medens de resterende trådte i kraft 1. januar 1984.

B. Bistandshjælp

Underholdshjælp.

Efter landstingsforordning nr. 10 af 1. november 1982 om hjælp fra det offentlige med senere ændringer har enhver, der opholder sig i Grønland, de krav på hjælp fra det offentlige, såfremt den pågældende ikke er i stand til at skaffe sig og sin familie det nødvendige til livets opretholdelse eller til kur og pleje under sygdom, eller i øvrigt opfylder de fastsatte betingelser.

Hvis de normale indkomster hos en person (mere end rent forbigående) er ophørt eller stærkt formindsket, eller hvis ydelse af hjælp vil kunne fjerne en alvorlig risiko for økonomisk trang, eller der er alvorlige tilpasningsvanskeligheder, så kan der ydes hjælp til underhold, til husleje, og el m.v. - en trangsvurderet hjælp.

Hvis det sociale udvalg anser det for nødvendigt af hensyn til den pågældendes og familiens mulighed for at klare sig i fremtiden, kan der ydes en mere vidtgående hjælp - en behovsvurderet hjælp.

Der kan ud fra helt konkrete skøn endvidere ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter.

De nævnte hjælpemuligheder etableres af de lokale sociale udvalg ud fra skønsmæssige vurderinger.

For lønmodtagere, der er medlemmer af SIK (Grønlands LO), ydes der en takstmæssig hjælp ved arbejdsløshed, sygdom og barsel. Hjælpen ydes i højst 13 uger, når man inden for de seneste 13 uger har haft mindst 180 timers beskæftigelse. Den takstmæssige hjælp udbetales med en fast takst, der udgør 50 pct. af gennemsnitstimelønnen for en ufaglært efter den gældende overenskomst mellem SIK og Det offentlige Aftalenævn. Hvis den pågældende er gift og eneforsørger, udbetales dog 60 pct. af den anførte gennemsnitsløn. Lønmodtagere, som på grund af særlige omstændigheder på arbejdspladsen eller på grund af sygdom midlertidigt er deltidsbeskæftiget, kan få suppleret deres aktuelle timetal op

til 40 timer pr. uge med takstmæssig hjælp. Under sygdom udbetales takstmæssig hjælp fra 3. sygedag. Hjælpen kan ydes i ialt 13 uger inden for 12 på hinanden følgende måneder. Hjælpens størrelse er den samme som ved arbejdsløshed.

Ved barsel eller uarbejdsdygtighed i forbindelse med graviditet udbetales takstmæssig hjælp fra 1. fraværsdag. Hjælpen kan ydes i ialt 14 uger inden for perioden 2 måneder før og 3 måneder efter fødslen, dog at fravær på grund af unormalt forløbende graviditet eller anden sygdom i de sidste 2 måneder før fødslen ikke medregnes i barselshvileperioden.

Boligsikring.

Som det er nærmere omtalt under kapitel 14. Boligforhold, gives der tilskud til nedsættelse af huslejen eller terminsydelsen i boliger, der er opført med statslån. Udgiften til denne tilskudsform medregnes ikke under sociale udgifter.

Erhvervsudygtighedsrente.

Erhvervsudygtighedsrente (EUR) kan tilkendes en personer, hvis erhvervsevne af fysiske eller psykiske årsager varigt er nedsat i et sådant omfang, at de pågældende ikke er i stand til at forsørge sig selv eller sin familie. Pågældende må ikke ved egen indtægt kunne forsørge sig selv og sin familie på et rimeligt niveau under hensyn til de lokale forhold og de hidtidige levevilkår, ligesom forsørgelsen ikke må være sikret gennem ægtefællens eller den faste samlevers indtægt eller formue. Det er endvidere en betingelse, især for unge og yngre personers vedkommende, at revalideringsmulighederne i tilstrækkelig grad er afprøvet. EUR kan dog tilkendes tidsbegrænset for en bestemt periode på betingelse af eller med det formål, at der iværksættes revalideringsmæssige foranstaltninger, således at pågældende på længere sigt har mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

EUR kan tilkendes med helt eller halvt grundbeløb. Ved udmålingen af rentens størrelse vil der blive lagt afgørende vægt på pågældendes evt. resterhvervsevne og indtægt og ægtefællens indtægt.

EUR-modtagere har endvidere krav på at få udbetalt et børnetillæg pr. barn under 16 år, som pågældende har forsørgelsespligt overfor. Der kan også udbetales børnetillæg til børn mellem 16 og 18 år under forudsætning af, at børnene på grund af skolegang eller uddannelse ikke er i stand til at forsørge sig selv. Børnetillægget svarer til det til enhver tid gældende normalbidrag i Grønland.

Udover EUR-grundbeløbet kan socialudvalget yde et personligt tillæg, hvis størrelse er bestemt af en individuel vurdering af behovet. Personlige tillæg kan ydes som en løbende hjælp eller som engangshjælp.

Aldersrente.

Personer, som har fast bopæl i Grønland og har dansk indfødsret, eller som er eller har været gift med dansk statsborger, er berettiget til aldersrente (AR) efter det fyldte 60 år.

Efter det fyldte 55. år kan en person tilkendes førtidig aldersrente som følge af svigtende helbred eller andre omstændigheder. Personer, som i forvejen er tilkendt EUR, overgår automatisk til førtidig aldersrente, når de fylder 55 år.

Pr. 1. april 1988 er der vedtaget nye regler om AR. Udbetalingen er blevet indtægtsbestemt, således at personer, som havde en skattepligtig indkomst i 1986 over 50.000 kr., vil få tilkendt en nedsat rente. Der er tale om 3 satser: 1/1 AR, 3/4 AR (indtægt 50.000 kr. - 89.999 kr.) og 1/2 AR, når indtægten er over 90.000 kr. Socialudvalget har dog mulighed for at dispensere fra disse regler og udbetale AR på baggrund af den aktuelle indkomst.

Udover AR grundbeløbet kan socialudvalget yde personlige tillæg efter samme retningslinier som for EUR-modtagere. Dog vil AR-modtagere med 3/4 AR eller 1/2 AR kun i ganske særlige tilfælde kunne ydes personlige tillæg.

Alderdomshjem, aldersrenteboliger og ældrekollektiver.

Der findes alderdomshjem i de fleste byer og i nogle tillige aldersrenteboliger og/eller ældrekollektiver, jfr. tabel 68

Et alderdomshjem er en døgninstitution for ældre, der har et vedvarende behov for daglig støtte i et omfang, der gør det umuligt at bo i egen bolig. I modsætning hertil anvises såvel aldersrenteboliger som ældrekollektiver til ældre, der er så selvhjulpne, at de kan klare en selvstændig tilværelse med støtte fra hjemmehjælpere, hjemmesygeplejersker og - for ældrekollektivers vedkommende - også fra ansatte medarbejdere. Det forsøges herigennem at fastholde de ældre i omgivelser, der er så lidt institutionsprægede som muligt.

I landstingsforordningen nr. 7 af 28. oktober 1982 er der fastsat regler om ældres ophold på plejehjem, plejeafdelinger eller andre institutioner i Grønland og Danmark. Kommunerne betaler for disse personers ophold; i visse tilfælde er det dog landskassen, der betaler i henhold til handicapforordningen.

Hjemmehjælp.

Der blev i 1971 etableret en hjemmehjælpsordning i de grønlandske kommuner. Ordningen sigter mod at yde kortvarig eller mere permanent hjælp i tilfælde af sygdom i hjemmet, hjælp til ældre, svagelige eller handicappede, til enlige forsørgere eller til familier, der er socialt truede.

C. Hjælp til børn og unge

Landsrådsvedtægt af 19. februar 1975 om børne- og ungdomsforsorg i Grønland blev pr. 1. januar 1984 afløst at en landstingsforordning nr. 12 af 1. november 1982 om hjælp til børn og unge.

Forordningen pålægger de sociale udvalg at føre tilsyn med de forhold, børn og unge i kommunen lever under, og støtte forældrene med hensyn til børnenes opdragelse og pleje. Det påhviler desuden de sociale udvalg at yde vejledning og støtte til den, der har forældremyndigheden eller den, der faktisk sørger for barnet eller den unge.

Det sociale udvalg kan tilbyde løbende vejledning og støtte, beskikke en tilsynsværge, give henstillinger eller pålæg samt sørge for, at barnet eller den unge anbringes i familiepleje, kostskole, institution m.v.

Hvor det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges velfærd, kan det sociale udvalg beslutte at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet indtil barnets fyldte 18 år og uden samtykke fra den, der har forældremyndigheden.

Endvidere påser kommunalbestyrelsen, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutioner og ved socialpædagogiske fritidsforanstantninger. Der var pr. 31. december 1987 normeret ialt 2.577 heldagspladser i kommunale daginstitutioner, 480 pladser i kommunal dagpleje og 241 pladser på børne- og ungdomshjem, heraf 8 pladser i forbindelse med et kutterprojekt i Sisimiut/Holsteinsborg og 8 pladser på et fangst- og fiskeriprojekt i Tasiilaq/Ammassalik, jfr. tabel 68 , samt 5 pladser til mødre med børn på Ungdomshjemmet i Qaqortoq/Julianehåb. Børne- og ungdomshjemmene samt sociale institutioner for voksne oprettes og drives af hjemmestyret (Socialdirektoratet).

Underholdsbidrag til børn.

Ifølge landstingsforordningen nr. 9 af 28. oktober 1982 (med senere ændring) om underholdsbidrag m.v. til børn kan det offentlige forskudsvis udbetale underholdsbidrag til børn, hvis forældre ikke lever sammen. Bidraget kan i en række tilfælde, f.eks. hvor den ene eller begge forældre er døde, ydes som tilskud fra det offentlige. Det udbetales som regel halvårligt og normalt indtil barnets fyldte 18. år.

Underholdsbidragets størrelse svarer til normalbidraget for børn født udenfor ægteskab. Pr. 31. december 1987 udgjorde normalbidraget 3.702 kr. halvårligt.

Børnetilskud.

Landstingsforordning nr. 4 af 11. november 1986 om børnetilskud fastlægger betingelser for at tilskuddet, der kan ydes til børn under 16 år, pristalsreguleres og det udgjorde pr. 31. december 1987 1.548 kr. årligt. Tilskuddet udbetales kun, hvis forældrenes indtægt ligger under en grænse, der hvert år fastsættes af landstinget. Pr. 1. oktober 1987 er indkomstgrænsen 142.000 kr.

D. Hjælpeforanstaltninger til personer med vidtgående handicap

Ifølge landstingsforordningen nr. 3 af 20. oktober 1983 "om hjælp til personer med vidtgående fysisk og/eller psykisk handicap", yder landstinget hjælp til personer, der er omfattet denne forordning. Såvel personer der opholder sig i Grønland som personer, der er anbragt på institutioner eller i familiepleje i Danmark, er omfattet af denne forordning.

Formålet med denne hjælp er, at sikre de pågældende en tilværelse så nær det normale som muligt under hensyn til handicappets art og omfang. Samtidig skal det tilsigtes, at den handicappede kan forblive længst muligt i sit eget hjem.

Pr. 31. december 1987 var fordelingen således: 138 personer i Danmark og 441 personer i Grønland omfattet af forordningen. Personer, der er institutionsanbragte, har ret til en årlig ferie-frirejse.

I Sisimiut/Holsteinsborg har Socialdirektoratet ansat 2 dobbeltsprogede døvekonsulenter, der varetager al sagsbehandling vedr. døve/svært tunghøre i Grønland.

I løbet at de seneste 2 år, er der i flere kommuner etableret bo-kollektiver til personer, der har behov for socialpædagogisk støtte i deres dagligdag. Socialdirektoratet yder økonomisk støtte til oprettelse og drift af bo-kollektiverne. Pr. 31. december 1987 var der oprettet bo-kollektiver i 7 byer med ialt 30 pladser.

E. Bistandsarbejdet i Danmark

Grønlændere i Danmark har ret til social bistand og underhold efter de regler, som gælder for andre danskere, men på grund af forskelle i kulturel baggrund, sprog, den store afstand fra hjemstavn m.v. er der brug for andre former for bistand, der gives af Grønlands Hjemmestyres Danmarkskontor, jfr. kap. 1. Det grønlandske Rådgivningskontor Pôq, grønlænderhuse, grønlænderforeninger m.fl.

Den sociale afdeling i Danmarkskontoret formidler opholdet på danske særforsorgsinstitutioner m.v. for grønlændere, der på grund af manglende muligheder i Grønland visiteres til Danmark, jfr. afsnit D, og afdelingen virker som konsulent på institutionerne. Afdelingen yder også socialrådgivning til patienter på Rigshospitalet og andre hospitaler i København. Konsulentvirksomheden omfatter desuden de psykiatriske patienter på amtshospitalerne i Vordingborg og Nykøbing Sjælland. Afdelingen har tillige ansvaret for driften af Grønlænderhjemmet i Hellerup, jfr. nedenfor.

Det grønlandske Rådgivningskontor Pooq, der er en selvejende institution, bistår grønlændere, der har bosat sig i Danmark permanent eller midlertidigt. Den direkte personlige rådgivning spænder fra rent praktiske spørgsmål til alvorlige sociale, menneskelige problemer. Pooq yder tolkebistand og anden bistand til socialkontorer, domstole og andre, der har kontakt med grønlændere. To ansatte virker på Christiania med fast "træffetid". Pooq administrerer endvidere en besøgsordning for patienter og en bistandsværgeordning for indsatte i danske fængsler (finansieret af Justitsministeriet). Hovedkontoret ligger i København, men der er ansat kontaktpersoner over hele landet. Pooq finansieres af hjemmestyret (3/4), af hovedstadskommunerne samt af Københavns amt.

Der findes grønlænderhuse i Aalborg, Århus, Esbjerg, Odense og København. Husene i provinsen fungerer som kollegium for uddannelsesøgende, og personalet er også vejledere for uddannelsessøgende i området. Pooq's kontaktpersoner har kontor i husene. Der arrangeres forskellige former for kulturelt samvær, bl.a. af de lokale grønlænderforeninger. Grønlænderhusene, der er selvejende institutioner, finansieres af Grønlands Hjemmestyre, kommunerne og - bortset fra Aalborg og Esbjerg - af amterne.

Grønlænderhjemmet i Hellerup, der tidligere var kollegium, anvendes nu hovedsageligt som opholdsted for grønlandske patienter før eller efter hospitalsindlæggelse. Udover et driftstilskud på landstingets finanslov dækkes udgifterne (især) af takstbetaling fra Grønlands Sundhedsvæsen.

Grønlændere støttes også ligesom andre danskere af private organisationer, eksempelvis Kofoeds Skole og Kirkens Korshær.

F. Øvrige ydelser

Arbejdsskadeforsikring.

Reglerne om arbejdsskadeforsikring er indeholdt i den gældende lov fra 1978 om arbejdsskadeforsikring (jfr. nu Socialministeriets lovbekendtgørelse af 25. juni 1987), således som denne lov er blevet sat i kraft for Grønland med forskellige ændringer ved en kgl. anordning af 28. december 1979. I Grønland varetages administrationen af Det grønlandske Nævn for Arbejdsskadeforsikring, der har socialdirektøren i Grønland som formand. Nævnets afgørelser kan indbringes for Den sociale Ankestyrelse. Der blev i 1987 anmeldt 451 arbejdsskader til nævnet. I gennemsnit bliver der årligt tilkendt ca. 100 personer erstatning, og antallet af modtagere af løbende ydelser er ca. 185.

Det grønlandske Nævn for Arbejdsskadeforsikring er tillige forsikringsgiver for en særlig gruppeforsikring, der omfatter såvel arbejdsgiverforsikring som egenforsikring af erhvervsdrivende for så vidt angår erhvervsområderne fiskeri, fangst, jagt o. lign. samt fåreavl. Antallet af beskæftigede indenfor disse områder udgør omregnet til helårsbeskæftigede ca. 4.000 personer. Der ydes særligt statstilskud til nedsættelse af præmierne til denne gruppeforsikring.

Lønmodtagernes Garantifond.

Ved kgl. anordning er der fra 1. juli 1980 skabt mulighed for at sikre lønmodtagernes krav på løn m.v. ved arbejdsgiverens konkurs, arbejdsgiverens død og virksomhedens ophør, når arbejdsgiveren er ude af stand til at betale kravene.

Lønmodtagernes Garantifond administreres i Grønland af Socialdirektoratet, der på fondens vegne kan udbetale à contobeløb til godkendte anmeldte krav.

G. Alkoholrådet

I forbindelse med vedtagelsen af en ny landstingslov på alkoholområdet (lov nr. 13 af 26. oktober 1985) blev der som noget nyt oprettet et Alkoholråd i Grønland. Alkoholrådet skal på tværfagligt grundlag bistå landstinget og landsstyret med at forebygge og behandle misbrug af alkohol og euforiserende stoffer.

Rådet består af: 1 formand udpeget af landsstyret, 1 medlem udpeget af landstinget, 1 medlem udpeget af Kommunernes Landsforening, 1 medlem med erfaring i oplysningsarbejdet udpeget af landsstyret, 1 medlem, der skal være læge, udpeget af sundhedsvæsenet, 1 medlem med erfaring i behandlingsarbejde af alkoholskadede udpeget af landsstyret, 1 medlem udpeget af Inunnik Isumaginnittut Peqatigiiffiat (IIP) og 1 medlem udpeget af landsstyret efter indstilling fra afholdsorganisationerne.

Loven om stærke drikke henlægger ansvaret for udstedelse og inddragelse af alkoholbevillinger til kommunalbestyrelserne, med Alkoholrådet som ankeinstans.

Rådet holder møde mindst 3 gange årligt, og når formanden finder det nødvendigt, eller når mindst 3 medlemmer forlanger det.

Fig 15.1 viser udviklingen i importen af alkoholiske drikke i Grønland omregnet til liter ren alkohol pr. person på 15 år og derover. Importen voksede fra 14 liter i 1970 til ca. 19 liter i 1974, og ligger på dette niveau indtil 1979, da der skete et drastisk fald som følge af rationering fra august 1979. Faldet i 1979 og 1980 skyldes foruden et fald i importen sikkert også et forbrug af lagrene, der ikke længere behøvede at være så store. Dette moment har især betydning i de områder af Grønland, der ikke kan besejles i alle årets måneder, jfr. kap 2.

Fig. 15.1 Udviklingen i alkoholforbruget pr. indbygger over 15 år i Grønland, Danmark og Sverige 1970-86.

Fig 15.1 Alkoholforbruget pr. indbygger over 15 år.

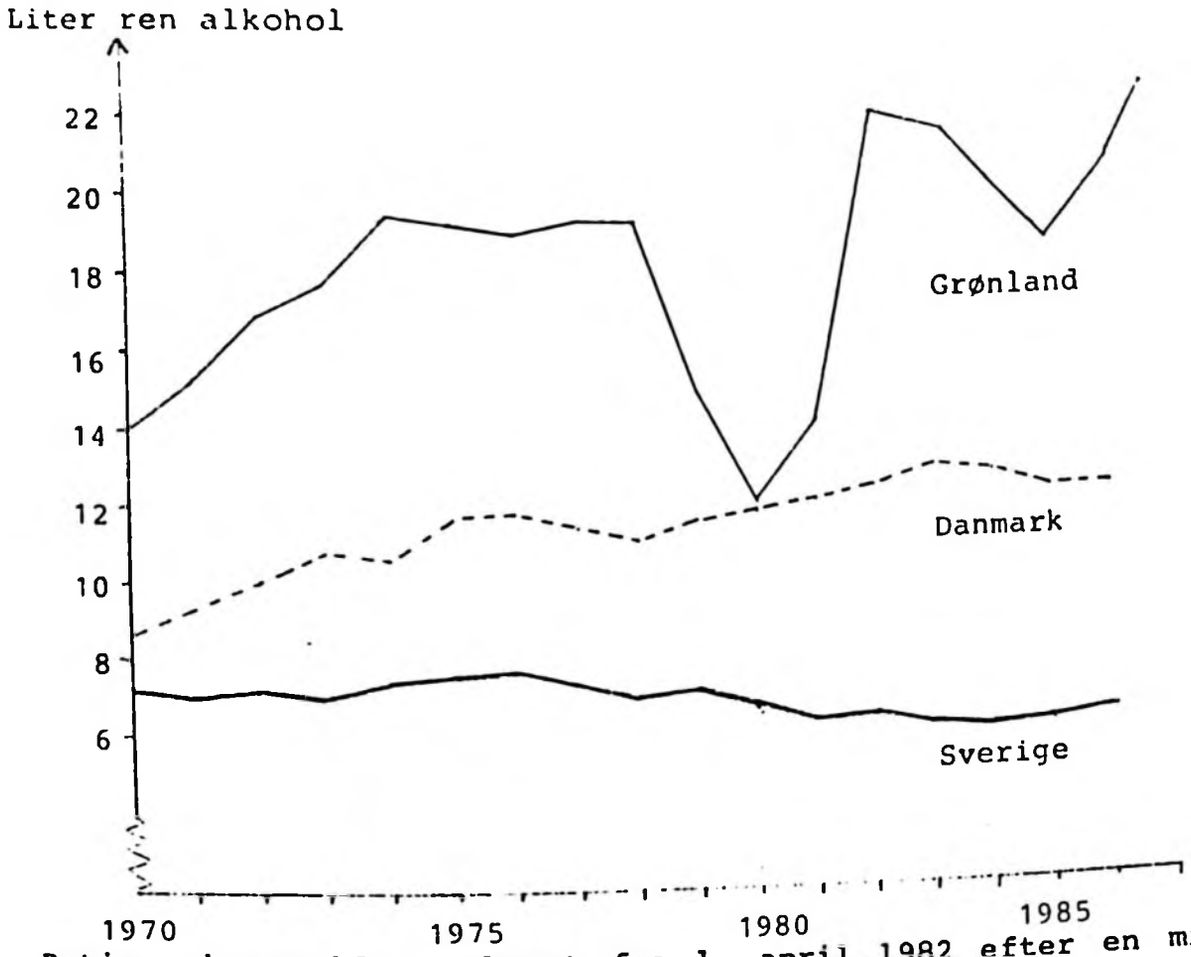

Rationeringen blev ophævet fra 1. april 1982 efter en mindre lempelse i 1981, og virkningen blev eksplosiv, dels fordi forbruget steg, dels fordi det af den grund blev nødvendigt at ligge med større lagre. Importen i 1982 nåede op på 22 liter ren alkohol pr. voksen, og har siden bortset fra 1985 ligget en halv snes procent over det foreløbige maksimum på 19 liter før rationeringen. I 1987 var importen (forbruget) på 22,4 liter ren alkohol pr. voksen.

Til sammenligning er forbrugsudviklingen i Danmark og Sverige afbildet på figuren. Forbruget i Danmark er vokset jævnt fra 8,5 liter i 1970 til godt 12 liter i de seneste år. Forbruget har i en del år ligget på ca. det halve af niveauet i Grønland, men rationeringen medførte, at niveauet i 1980 næsten var det samme i de to områder. I Sverige har der tværtimod været tale om et

fald fra midten af 1970'erne, og forbruget er nu stagneret på 6 liter. Virkeligheden kan imidlertid afvige fra statistikken, da der er forbrug, der ikke registreres, f.eks. hjemmebrygning og -brændning, import i forbindelse med rejser samt grænsehandel. Det ikke-registrede forbrug kan have forskellig betydning i de 3 områder, hvorfor en korrektion for disse forhold kunne tænkes at ændre billedet. Forskellene efter statistikken er imidlertid så markante, at det synes forsvarligt at konkludere, at forbruget af ren alkohol pr. voksen i Grønland næsten er det dobbelte af forbruget i Danmark, hvor forbruget er næsten dobbelt så stort som i Sverige.

Alkoholrådet har udsendt generelle retningslinier for oplysningsarbejdet til kommunerne, ligesom der er rettet henvendelse til sundhedsbestyrelsen om mere tværfagligt samarbejde med henblik på, om der kan etableres behandlingstilbud som forsøgsprojekter i et samarbejde mellem sundhedsvæsenet, kommunerne og hjemmestyret.

Alkoholrådet har fastsat arbejdsopgaverne for sin funktionsperiode frem til midten af 1990. 1988 vil således være kontaktår, 1989 kursusår og 1990 kampagneår mod misbrug af alkohol og euforiserende stoffer.

Af Alkoholrådets beretning for 1987 fremgår det, at man i indsatsen for at ændre alkoholmisbrug til mere ansvarlige drikkevaner i højere grad vil lægge vægt på oplysning og forebyggelse, rådgivning og behandling samt forskning end på restriktive foranstaltninger som eksempelvis forbud eller rationering.
Grønlands Hjemmestyre har bevilget på 6,4 mill. kr. til rådets virksomhed i 1987. Der optages en film om børns vilkår under voksnes drikketure for at appellere til de voksnes ansvar. Optagelsen af en film om drikkeri på arbejdspladsen er ligeledes begyndt.

Rådet udarbejdede i 1986 forslag til retningslinier for alkoholoplysning, og forslag er udsendt til kommunerne til vurdering. Sukkertoppen (Manitsoq) har udarbejdet et detailleret projekt, og det er besluttet at gøre byen til en forsøgsby for, hvad der

kan gøres lokalt for at formindske alkoholskaderne. Projektet lægger bl.a vægt på oplysning og debat, og man satser især på de ældre klasser i skolerne og på gravide kvinder for at undgå nyfødte med alkoholskader. Man vil også gennemføre spørgeskemaundersøgelser for at få klarlagt omfanget af de unges alkohol- og nakotikaforbrug samt årsagerne til misbrug, som bl.a. kan være ledighed og kedsomhed. De unge skal derfor svare på, hvad der savnes af arbejde og fritidstilbud m.v. Der skal også oprettes grupper med frivilligt socialt samvær uden alkohol. Projektet omfatter tillige forslag om, at der oprettes et alkoholambulatorium i tilknytning til sygehuset og ansættelse af en alkoholkonsulent. Sukkertoppen - modellen, der indeholder flere forslag end nævnt foran, er af rådet formidlet til de andre kommuner.

Alkoholrådet lægger vægt på, at der skabes attraktive alternative muligheder, bl.a. i form af medborgerhuse. Rådet kan yde økonomisk støtte til oprettelsen, men planlægningen må starte i de enkelte kommuner, der også må tage initiativ med hensyn til de aktiviteter, der skal foregå.

Rådet har også bistået praktisk og økonomisk med at sende alkoholikere til behandling på en institution i Island, og der er opstillet kriterier for anvendelse af denne form for behandling.

Rådet peger i sin beretning på, at forskning af alkoholproblemerne i Grønland er et forsømt område.

Landsstyret har nedsat et ad hoc-udvalg, der skal stille forslag om revision af alkohollovgivningen til behandling på efterårssamlingen 1988. Kommissoriet omfatter bl.a., at detailsalg af alkoholiske drikkevarer kun skal ske fra offentligt ejede butikker, og at der skal være forbud mod at drikke alkohol på offentlige arbejdspladser. Kommunalbestyrelserne skal endvidere efter indstilling fra bygderådene kunne bestemme, at salg af alkohol på bygderne kun kan ske efter forudgående bestilling. Der skal også forhandles med sundhedsvæsenet om oprettelse af et behandlingsapparat på tværfagligt grundlag, og udvalget skal drøfte spørgsmålet om ansættelse af alkohol- og narkotikakonsulenter.

H. Sociale udgifter

Hjemmestyrets og kommunernes sociale udgifter steg i 1986 med 21 pct.

15.2 Sociale udgifter.

	1981	1982	1983	1984	1985	1986
A. Social bistand						
Børn og unge (børneforsorg, dag- og døgninstitutioner m.v.)	70	94	115	127	138	161
Handicappede (forsorg og institutionsophold)	40	51	58	60	67	79
Ældre (aldersdomshjem, hjemmehjælp m.v.)	38	45	52	60	66	83
Offentlig hjælp	30	42	63	70	76	86
Andre udgifter	7	9	8	8	11	9
Social bistand ialt	185	241	296	325	358	418
B. Social sikring						
Børn og unge: Børnetilskud, underholdshjælp m.v.	23	26	29	30	31	30
Aldersrente	71	86	110	116	126	134
Erhvervsudygtighedsrente	14	16	23	24	28	31
Social sikring ialt	108	128	162	170	185	195
A + B	293	369	458	495	543	613
Anlægsudgifter	23	14	14	21	35	46
Tilsammen	316	383	472	516	578	659

Det var navnlig udgifterne til social bistand til børn og unge, og udgifterne til offentlig hjælp, der voksede.

De samlede udgifter er siden 1981 godt og vel fordoblet.

TABELHENVISNING: 68-69

16. Retsvæsen

Reglerne om det grønlandske retsvæsen findes i lovbekendtgørelse nr. 99 af 21. marts 1984 om rettens pleje i Grønland. Domsmyndigheden udøves af Grønlands landsret, der har sæde i Nuuk/-Godthåb, og af kredsretterne i de 18 retskredse. Landsretten ledes af en landsdommer, der skal opfylde de i Danmark gældende betingelser for at blive dommer. Hver sag i landsretten behandles af landsdommeren som retsformand og 2 domsmænd valgt af landstinget. Kredsretterne ledes af kredsdommere, der er lægdommere. Hver sag ved kredsretterne behandles af kredsdommeren som retsformand og 2 domsmænd valgt af kommunalbestyrelsen. Der var ved landsretten og kredsretterne pr. 31. december 1987 ansat 64 personer, hvortil kommer 19 kredsdommere.

Inddelingen i retskredse er fastlagt ved bekendtgørelse nr. 386 af 18. august 1971. Retskredsenes afgrænsning er stort set sammenfaldende med kommunegrænserne.

Kredsretternes domme kan indankes for landsretten og herfra - med justitsministeriets tilladelse - for højesteret. Som 1. instans behandler landsretten sager fra områder i Grønland, der ligger uden for kommunalinddelingen, og sager, der under nærmere angivne betingelser henvises fra kredsretterne til 1. instans-behandling ved landsretten, samt enkelte andre sager. Landsrettens domme, afsagt i 1. instans, kan indankes for Østre Landsret og herfra undtagelsesvis - med justitsministerens tilladelse - for højesteret.

En summarisk oversigt over antallet af retssager, der er indgået til domstolene, er vist i nedenstående tabel. Variationer mellem de enkelte år og de enkelte sagsområder kan være tilfældig. På trods af et fald på 4,9 pct. fra 1986 til 1987 er antallet af sager ved kredsretterne gennemsnitligt steget med ca. 3,4 pct. årligt de sidste 12 år.

16.1 Antal sager indgået til de grønlandske domstole.

	Færd-sels-sager	Krimi-nal-sager	Skif-tesa-ger	Fader-skabs-sager	Ægte-skabs-sager	Andre sager	Ialt
A. Kredsretterne							
1975	150	1.036	329	466	76	2.428	4.485
1980	196	1.218	394	628	57	3.062	5.555
1984	217	1.431	481	709	68	3.214	6.120
1985	204	1.200	470	806	69	3.775	6.524
1986	241	1.290	481	751	56	4.223	7.042
1987	242	1.373	497	758	55	3.772	6.697
B. Landsretten							
1975	32	96	5	29	15	188	365
1980	36	142	16	28	11	176	409
1984	24	96	7	27	20	199	373
1985	19	100	13	16	34	185	367
1986	27	96	4	24	24	209	384
1987	16	153	2	25	31	273	500
A+B Retssager ialt							
1975	182	1.132	334	495	91	2.616	4.850
1980	232	1.360	410	656	68	3.238	5.964
1984	241	1.527	488	736	88	3.413	6.493
1985	223	1.300	483	822	103	3.960	6.891
1986	268	1.386	485	775	80	4.432	7.426
1987	258	1.526	499	783	86	4.045	7.197

For landsrettens vedkommende har antallet af indgåede sager svinget noget fra år til år. Da der ofte er tale om meget omfattende sager, angiver et ændret antal af sager ikke nødvendigvis ændringer i arbejdsbyrdens omfang. I 1987 toppede antallet af landsretssager foreløbig med 500.

I 1987 var to trediedele af sagerne ved landsretten kredsretsdomme, der blev indanket for landsretten. Blandt de sager, der blev behandlet i landsretten som 1. instans, var ca. en trediedel fra områderne uden for kommunalinddelingen, d.v.s. hovedsagelig fra Pituffik/Thule Air Base og Kangerlussuaq/Søndre Strømfjord, mod ca. 46 pct. året før.

Det grønlandske lovudvalg, der som et rådgivende organ for Grønlandsdepartementet efter anmodning skulle afgive udtalelser om spørgsmål vedrørende retsvæsenet i Grønland og om andre retslige spørgsmål, som udvalget måtte have særlige forudsætninger for at rådgive om, er nedlagt pr. 1. marts 1988.

Der afholdes - normalt med 2-3 års mellemrum - et møde for samtlige kredsdommere, hvor deltagerne orienteres om fortolkningen af nye retsregler og lignende, og hvor kredsdommerne har lejlighed til at drøfte problemer fra det daglige arbejde i retskredsene med landsdommeren og andre juridisk sagkyndige.

TABELHENVISNING: 70-71

17. Politi og kriminalforsorg

Politikreds Grønland er ligesom Færøerne og de 54 politikredse i Danmark underlagt Rigspolitichefen og Justitsministeriet. Den grønlandske politikreds er opdelt i 17 politidistrikter. Politiet i Grønland råder for tiden over 7 politikuttere. 3 kuttere er i de seneste år udgået. En ny politikutter er for tiden under projektering. I øvrigt er politiet specielt udrustet efter de ganske særlige forhold, der hersker i politikredsen. Til at løse transport- eller eftersøgnings- og redningsopgaver må der jævnligt chartres fly og helikoptere. De vilkår, hvorunder det grønlandske politikorps fungerer, er så forskellige fra forholdene i Danmark, at en umiddelbar sammenligning ikke kan finde sted.

Politimesterembedets funktioner

Politimesteren har kontor i Nuuk/Godthåb. Han er ansvarlig for administration og anklagervirksomhed i samtlige politidistrikter, samt for administrationen af anstalterne for domfældte, det manuelle kriminalregister for hele Grønland, skibs- og selskabsregistrene, samt told- og fogedmyndighed i Grønland.

Politimesterembedet har dagligt kontakt med Justitsministeriet, herunder også Direktoratet for Kriminalforsorgen, rigspolitichefembedet og rigsadvokaten.

Som lokal statsmyndighed, der er repræsenteret overalt i Grønland, deltager politiet endvidere i behandling af forskellige øvrighedssager.

Personaleforhold

Embedet består foruden af politimesteren af, 1 vicepolitimester og 3 politifuldmægtige, 1 politiinspektør og sekretariat, samt kontorleder og kontormedarbejdere.

Politistyrken var pr. 31. december 1987 på ialt 93 personer, hvoraf 25 udsendte fra Danmark. Endvidere er der ansat 41 reservepolitibetjente og 58 kommunefogeder. Kutterbesætningerne er på 37 personer.

I sommermånederne afgives yderligere 12 polititjenestemænd fra Danmark til ferieassistance. Flere af disse vender senere tilbage til en længerevarende turnus på et par år eller mere.

I kontorsektoren var der ved årets udgang ansat et personale på 20, hvoraf 7 er hjemmehørende.

Uddannelse

I direkte tilknytning til politimesterembedet har der siden 1973 været drevet en politiskole for Grønland. Formålet med denne politiskole, hvis daglige ledelse forestås af 2 hjemmehørende politiassistenter, er at give den grønlandske politistyrke en relevant grønlandsk politiuddannelse, såvel i form af grundkurser som efteruddannelse og stationslederuddannelse. Uddannelsen til politibetjent starter med et forkursus på politiskolen i Grønland på 2½ mdr., hvorefter aspirantens egnethed vurderes. En del af grund- og specialuddannelsen foregår på politiskolen i Danmark. Opholdet varer 11 måneder, incl. 2 måneder i praktik. Udannelsen afsluttes med eksamen efter et kursus på 7½ måned på politiskole i Nuuk. Mellem de enkelte uddannelsesmoduler er der praktikperioder, hvis længde afhænger af forholdene på de enkelte stationer. Uddannelsens samlede længde varierer mellem 3 og 5 år, på grund af de specielle forhold omkring praktikperioden. I 1987 startede 5 på uddannelsen og 8 afsluttede. I 1987 har ialt 12 hjemmehørende polititjenestemænd opholdt sig i Danmark i forbindelse med uddannelse, medens 17 var på politiskole i Nuuk/Godthåb.

Ved politiembedets foranstaltning har der endvidere i 1987 været afholdt et flere uger langt kursus for grønlandske anstaltsbetjente.

Politiets bygninger m.v.

For tiden projekteres nye politistationer i Angmagssalik på østkysten og i Narssarssuaq i Sydgrønland i forbindelse med lufthavnen.

Der er bestræbelser på at få moderniseret de ældste og utidssvarende detentioner. Foruden til berusede personer anvendes de

grønlandske detentioner også i et vist omfang til tilbageholdte (=varetægtsfængslede) og kriminelle, der er dømt til f.eks. 30 dages anstaltspåbegyndt forsorg.

Det er Statsministeriets Grønlandsdepartement, som er ansvarlig for bygge- og anlægsvirksomhed.

Drift og vedligeholdelse af bygninger og kuttere afholdes af rigspolitichefembedet.

Sanktionssystemet i Grønland

Den grønlandske kriminallov opererer ikke med begrebet "straf", men med "foranstaltninger". Således kendes udtrykket "strafferammer" ikke i forbindelse med kriminalloven.

Brug af foranstaltninger har imidlertid på flere punkter tilnærmet sig det danske strafferetslige system. I Nuuk/Godthåb er der 50 pladser i Anstalten for Domsfældte. I anstalterne i Qaqortoq/Julianehåb og Aasiaat/Egedesminde er der hvert sted 8 pladser. Den samlede grønlandske anstaltskapacitet er på 66 pladser. Belægningsprocenten er til stadighed meget høj, undertiden over 100 pct. Foruden bøder, der er langt den mest almindelige form for sanktion, og dom til anbringelse i anstalt, kan der også dømmes til tilsyn af kriminalforsorgen i Grønland. Den frie kriminalforsorg har ungdomspensioner i henholdsvis Sisimiut/Holsteinsborg og Illulissat/Jakobshavn samt faste medarbejdere i Paamiut/Frederikshåb, Angmagssalik og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund.

Kriminalitet

Den grønlandske kriminalstatistik er i disse år bl.a. præget af de store ungdomsårgange, jfr. kap. 3. C.

Forholdene i de enkelte grønlandske politidistrikter er imidlertid meget forskellige, og der kan forekomme store lokale udsving i kriminalitetstallene fra år til år. Kun i de store byer kan der anlægges en egentlig statistisk vurdering, hvad angår visse kriminalitetstal.

Det samlede antal anmeldte overtrædelser af kriminalloven blev i 1987 på 6.237, hvilket i forhold til 1986 er et fald på knap 8 pct., svarende til 484 færre sager. Antallet af anmeldte overtrædelser af særlovgivningen steg derimod med ca. 9 1/2 pct., svarende til 167 flere anmeldelser.

I 1987 skete der 7 drab mod 6 i 1986. Alle drabene blev opklaret. Til opklaring af det ene drab fik det grønlandske politi assistance fra rejseholdet. Af drabsforsøg blev der anmeldt 38 mod 36 i 1986.

Der blev anmeldt 2.954 indbrudstyverier og andre tyverier mod 3.563 tilsvarende anmeldelser det foregående år. Hærværk er fortsat den næststørste forbrydelseskategori, idet den tegner sig for 1.134 anmeldelser mod 1.080 i 1987. Tallet for anmeldte voldssager er uændret, idet der i 1987 blev anmeldt 548 sager mod 549 i 1986. Politiet behandlede i 1987 435 sager vedrørende økonomisk kriminalitet (bedrageri, underslæb, m.v.) mod 394 sager i 1986.

Den 21. januar 1988 var det nødvendigt at sende en politistyrke fra Godthåb til Scoresbysund med chartret fly for at hjælpe den stedlige politimand. Politistationen, der tillige rummer politimandens familiebolig, var blevet beskudt, ligesom der var fremsat trusler mod politiet.

Færdsel

Politiet optog i 1987 i alt 367 rapporter vedrørende spirituskørsel mod 336 rapporter i 1986. Vedrørende øvrige færdselslovovertrædelser blev der optaget 598 rapporter mod 647 i 1986.

Anden særlovgivning

Overtrædelserne af lov om euforiserende stoffer er steget meget markant. I 1984 blev der registreret 151 sager, i 1985 234 sager, i 1986 300 sager. For 1987 kom del til at dreje sig om ikke mindre end 441 sager, hvilket i forhold til det foregående år vil sige en stigning på 47 pct. og sammenlignet med tallet fra 1984 en stigning på ikke mindre end 192 pct. Hovedparten af sagerne, 159, er registreret i Nuuk/Godthåb, og Aasiaat/Egedes-

minde tegner sig for 86 sager, mens der i Qaqortoq/Julianehåb var 57 sager. Sagerne drejer sig næsten udelukkende om besiddelse og salg af hash. Der er typisk tale om et misbrug, der viser sig som en kombination af hash og spiritusindtagelse.

Hvad angår udviklingen m.h.t. øvrige særlovsovertrædelser, herunder brandlovs- og politivedtægtsovertrædelser, henvises til tabelafsnittet.

Der er etableret et samarbejde med de sociale myndigheder i Nuuk Kommune i forsøg på at få et lokalt SSP-samarbejde (SSP er et samarbejde med skole, socialforvaltning og politi) stillet på benene. I den anledning har hjemmehørende politiassistenter været på kursus i Danmark, i det Kriminalpræventive Råd og i Københavns politis Præventive Undervisningsafdeling. Politiet i Grønland gennemførte i 1987 154 eftersøgninger på land og til havs mod 183 i 1986.

TABELHENVISNING: 72-76

18. Forsvar

Forsvarets personel og materiel i Grønland hører under Grønlands Kommando (GLK), hvis hovedkvarter er beliggende i Grønnedal i Arsuk Fjord. GLK er underlagt Forsvarskommandoen, og chefen for GLK er direkte underlagt Forsvarschefen.

GLK's opgaver i Grønland er overvågning, suverænitetshævdelse, planlægning af forsvarsopgaver, fiskeriinspektion, søredningstjeneste, søopmåling og stationstjeneste.

Til løsning af de pålagte opgaver råder GLK over 1-2 inspektionsskibe, som hovedsageligt opererer i Danmarks Strædet. Skibene er udstyret med en LYNX helikopter for at sikre en effektiv overvågning og søredningstjeneste. Derudover råder GLK over tre inspektionskuttere, som opererer på Grønlands vestkyst i Davidsstrædet og Baffin Bugten. Desuden har GLK operativ kontrol over Luftgruppe Vest, som er stationeret på Søndre Strømfjord "Air Base" med 1 Gulfstream G-III, der anvendes til fiskeriinspektion, suverænitetshævdelse og kystovervågning.

Endelig er Slædepatruljen SIRIUS, som anvendes til overvågning og suverænitetshævdelse på Grønlands nord- og østkyst, og en mindre styrke på Station Nord underlagt GLK.

På forsvarsområderne Søndre Strømfjord og Thule Air Base opretholder GLK forbindelseselementer til at varetage bl.a. den daglige forbindelse med de amerikanske myndigheder på stedet.

Forsvaret opretholder på Station Nord en mindre styrke, hvis opgave består i at holde landingsbanen åben hele året. Endvidere yder stationen støtte til Slædepatruljen SIRIUS og videnskabeligt udstyr på stationen.

På fiskeriinspektionsområdet har GLK og Grønlands Fiskerilicenskontrol et snævert samarbejde, hvad angår fiskefartøjernes meldepligt om ankomst, afgang og fangstmængder. Fiskeriinspektionen fører tilsyn med, at kun fiskefartøjer, som har tilladelse til fiskeri, udøver fiskeri i området. Endvidere kontrol-

leres ved besøg om bord i fartøjerne fangst, last, fangstredskaber og skibspapirer. Der er i 1987 foretaget 190 kontrolbesøg.

Udover grønlandske fiskefartøjer har fartøjer fra Danmark, Færøerne, Frankrig, Norge, Vesttyskland og Japan fisket på fiskeriterritoriet i 1987. Under fiskeriinspektion og kontrolbesøg er der konstateret fiskeri med ulovlige redskaber i 4 tilfælde. Der er konstateret ulovligt fiskeri i 6 tilfælde og grænsekrænkelser med ulovligt fiskeri til følge i 1 tilfælde.

Der er konstateret ukorrekte eller manglende fangstmeldinger og logbogsføring i 49 tilfælde. Bøder samt konfiskationsbeløb for disse tilfælde har indtil nu andraget 300.000 kr., idet retslig afgørelse i enkelte tilfælde endnu ikke er tilendebragt. For ulovligheder som ikke har medført bøder, er der foretaget indskærpelser af de gældende regler i 64 tilfælde. Konfiskation af ulovligt grej har fundet sted i 4 tilfælde.

Som et led i den forebyggende redningstjeneste skal danske skibe på rejse til og fra Grønland afgive positionsmeldinger til GLK, når de befinder sig inden for 250 sømil fra Grønlands kyst. Dette kaldes GREENPOS.-systemet.

GLK medvirker gennem "Flåderadio Grønnedal" i overvågningssystemet for den lokale kysttrafik, som forestås af kystradiostationerne og politiet.

GLK er ansvarlig for koordinering og ledelse af søredningstjenesten. Politimesteren i Grønland er ansvarlig for ledelsen af eftersøgnings- og redningsoperationer af mindre omfang i lokale farvandsområder samt for eftersøgnings- og redningsoperationer til lands.

Udvikler en aktion i det lokale farvandsområde sig til en større opgave, end politiets ressourcer er dimensioneret til, kan GLK overtage ledelsen efter indstilling fra Politimesteren eller på eget initiativ. GLK koordinerer udgivelsen af bestemmelser for "Eftersøgnings- og Redningstjenesten i Grønland".

Redningscentralen i Grønnedal har i 1987 været aktiveret i godt 200 tilfælde, heraf har forsvarets inspektionsskibe og -kuttere deltaget i 38 eftersøgnings- og redningsoperationer. Helikoptere udført 20 operationer. Luftgruppe Vest har med Gulfstream fly udført 17 patientevakueringer, heraf 10 til Danmark, og deltaget i 11 eftersøgnings- og redningsoperationer.

Fra russiske og amerikanske pol til pol omkredsende satelitter, som indgår i det internationale Search and Rescue (SAR) system, COSPAS/SARSAT, har redningscentralen i Grønnedal modtaget godt 200 alarmer. I 7 tilfælde har disse modtagne alarmer direkte medvirket til, at nødstedte ekspeditioner og fly i Grønland blev lokaliseret og undsat på et minimum af tid.

Med enheder under GLK er der endvidere udført særlige transportopgaver for folketingsudvalg, ministerier, politi, læger, personel fra Meteorologisk Institut og videnskabelige ekspeditioner med udstyr.

GLK bistår med lægebetjeningen af beboerne i Arsuk bygd, der hører under Frederikshåb kommune. Lægetjenesten i Arsuk varetages normalt ved et ugentligt besøg.

For Grønlands Handel (KNI) varetager GLK driften af postkontor, 3930 Grønnedal. Tilsvarende varetages alle told- og speditørfunktioner i forbindelse med lastning og losning af anløbende KNI-skibe med last til/fra Grønnedal og Ivittuut (Kryolitbruddet). Udover KNI-skibe fra Danmark anløbes Grønnedal hver uge af et kystfragtskib, hvis lastning og losning, herunder pakhusfunktioner m.v., foretages af personel fra GLK. Drift af helikopterlandingspladsen i Kangilinnguit/Grønnedal varetages ligeledes af GLK.

Forsvarsministeriets udgifter vedrørende Grønland var i 1987 på ca. 270 mill. kr., hvoraf 54 mill.kr. var anlægsudgifter. Udgifterne er stigende bl.a. som følge af bygningen af 4 nye inspektionsskibe.

19. Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsenet i Grønland finansieres af staten, jfr. lov nr. 275 om sundhedsvæsenet i Grønland af 27. maj 1950.

Statens ansvar for driften af det grønlandske sundhedsvæsen hørte indtil 10. sept. 1987 under Ministeriet for Grønlands ansvar. Med nedlæggelsen af Ministeriet for Grønland blev ansvaret overført til den samtidig udnævnte sundhedsminister.

Sundhedsvæsenets ydelser er gratis for befolkningen i Grønland. Dette gælder også for personer, der midlertidigt arbejder i Grønland, samt for turister fra Danmark, Færøerne, de nordiske lande og EF-landene. Personer med bopæl i forsvarsområderne (Thule, Sdr. Strømfjord) samt personer med bopæl i Grønnedal, Marmorilik, stationer m.v. har kun i begrænset omfang ret til vederlagsfri sygehjælp.

Sundhedsvæsenets opgaver omfatter læge- og tandlægevirksomhed, veterinær- og levnedsmiddelkontrol samt sundhedsuddannelser.

På initiativ af ministeren for Grønland, blev der i dagene den 30. august til 1. september 1985 afholdt en konference i Nuuk med deltagelse af politikere, personale i det grønlandske sundhedsvæsen og socialvæsen m.v. samt repræsentanter for brugerne og eksperter fra det danske sundhedsvæsen. Indlæggene handlede bl.a. om WHO's strategi om "Sundhed for alle år 2000", grønlandsk sundhedspolitik, sundhedsmæssige og sociale problemer, om spiritusmisbrug set i medicinsk perspektiv og i socialmedicinsk sammenhæng og om misbrugets konsekvenser for sundhedsvæsenet samt om den service, befolkningen modtager fra sundhedsvæsenet. Efter indlæggene deltog godt 50 personer i gruppearbejde. Der er udgivet en rapport med ekspertindlæggene, grupperapporter og referat af den efterfølgende debat.

Det blev bl.a. foreslået: at ændre styrelsen af sundhedsvæsenet, at nedsætte et forebyggelsesråd, at videreudbygge fysio-

og ergoterapien samt hjemmesygeplejen og sundhedsplejen, at forbedre forholdene for plejepatienter, at oprette sundhedscentre, at effektivisere arbejdet i sundhedskommissionerne, at fremme udarbejdelse af en sundhedsplan, herunder en 10-årig investeringsplan, at forbedre bygdebetjeningen, at forøge uddannelsesvirksomheden, bl.a. ved afholdelse af regionale, tværfaglige kurser om bl.a. sundhedspædagogik og at ændre uddannelsen af sundhedsmedhjælpere, således at de får et bredere arbejdsfelt og større kompetence, og om forskning i socialmedicinske problemer i Grønland. Det blev også foreslået, at der skulle afholdes en konference hvert år.

A. Ledelse og organisation

I 1975 blev der nedsat en bestyrelse for det grønlandske sundhedsvæsen, som har den stedlige ledelse af sundhedsvæsenet i Grønland, jfr. lov af 27. maj 1950 om sundhedsvæsenet i Grønland (ændret ved lov af 26. april 1961). Bestyrelsens sammensætning er blevet ændret fra 1. september 1986 for at forøge den grønlandspolitiske indflydelse. Bestyrelsen består nu af 2 medlemmer udpeget af Grønlands Landsting samt 1 medlem udpeget af De grønlandske kommuners Landsforening, der ikke tidligere var repræsenteret. Rigsombudsmanden i Grønland er formand for bestyrelsen. Bestyrelsen har følgende faste tilforordnede: Landslægen i Grønland, en repræsentant for kultur- og undervisningsdirektoratet, en repræsentant fra Uddannelsesdirektoratet og en repræsentant fra Socialdirektoratet.

For at skabe klarere ansvarsforhold samt for at øge effektiviteten er landslægeembedet, der siden 1950 har varetaget både de embedslægelige og de administrative opgaver, med virkning fra 1. juni 1986 blevet delt i et landslægeembede (en embedslægeinstitution) og en sundhedsforvaltning.

Landslægen varetager det embedslægelige overtilsyn. Tilsynet omfatter bl.a. overvågning af sundhedsforholdene i almindelighed samt tilsyn med medicinalpersonale. Landslægen skal endvidere rådgive Sundhedsforvaltningen samt grønlandske myndigheder og behandle klagesager.

Administrationen af de sundhedsmæssige funktioner er centralt samlet i sundhedsforvaltningen i Nuuk. Det er bl.a. Sundhedsforvaltningens opgave at udarbejde sundhedsplaner og budgetforslag samt at stå for personaleadministrationen og sekretariatsfunktionen for Bestyrelsen for det grønlandske sundhedsvæsen.

For at styrke lokalsamfundenes deltagelse i sundhedsvæsenets anliggender samt for at forbedre betingelserne for samarbejdet mellem de kommunale politikere og sundhedsvæsenet er der i de fleste kommuner nedsat et sundhedsudvalg. De lokale sundhedsudvalg består af mindst to af kommunalbestyrelsen udpegede medlemmer, hvoraf den ene skal være formanden for kommunens sociale udvalg. Distriktslægerne og distriktstandlægerne er tilknyttet sundhedsudvalgene som faste tilforordnede.

De lokale sundhedsudvalg har ret til at udtale sig om alle sager af generel betydning for de sundhedsmæssige forhold i kommunen. Sundhedsudvalgene har ligeledes adgang til at kommentere distriktslægernes og distriktstandlægernes årlige forslag til budget for det lokale sundhedsvæsen, ligesom sundhedsudvalgene har adgang til indseende med driften. Endelig skal sundhedsudvalgene have forelagt udbygningsplaner for det lokale sundhedsvæsen samt forslag om varige ændringer i distriktets personalenormering.

I henhold til ovennævnte lov om sundhedsvæsenet i Grønland er der for hele Grønland nedsat en oversundhedskommission, medens der i hver kommune er nedsat en sundhedskommission. Oversundhedskommissionen består af rigsombudsmanden, der er Oversundhedskommissionens formand, landslægen, den ledende dyrlæge, politimesteren, 2 af landstinget valgte medlemmer, kredschefen for Arbejdstilsynet i Grønland, fiskeriinspektøren, samt en repræsentant for Grønlands Hjemmestyres Erhvervsdirektorat.

Oversundhedskommissionen fungerer tillige som overepidemi- og karantænekommission og er derudover tilsynsførende myndighed i forhold til de lokalt nedsatte sundhedskommissioner. Sundhedskommissionernes afgørelser kan indbringes for Oversundhedskommissionen, der træffer den endelige afgørelse.

Sundhedskommissionens formand udpeges af kommunalbestyrelsen blandt kommunalbestyrelsens medlemmer. Sundhedskommissionen består endvidere af distriktslægen og en repræsentant fra den stedlige politimyndighed samt af yderligere et medlem valgt af kommunalbestyrelsen. De ansatte dyrlæger i sundhedsvæsenet fungerer som rådgivere for sundhedskommissionerne.

Sundhedskommissionerne fører tilsyn med de hygiejniske forhold, hvor levnedsmidler produceres, tilvirkes, opbevares, transporteres og forhandles, samt med de hygiejniske forhold på skoler, hospitaler, plejehjem og andre offentlige institutioner.

Sundhedskommissionerne udfører endvidere det omgivelseshygiejniske tilsyn, herunder tilsyn med drikkevandshygiejne, dag- og natrenovation, spildevandsafledning, ligkapeller og kirkegårde samt med flænsning og partering af havpattedyr.

Det påhviler endeligt sundhedskommissionerne at påse, at slædehunde vaccineres mod hundegalskab, jfr. bekendtgørelse af 19. februar 1969 om foranstaltninger til bekæmpelse af hundegalskab.

B. Sundhedsvæsenets virksomhed

Sygehuse m.v.

Grønland er administrativt inddelt i 16 lægedistrikter. I hvert distrikt findes der et sygehus, hvorfra sundhedsvæsenets betjening af befolkningen i byer og bygder udgår. Et distriktssygehus består af fra 8-10 senge og op til 50-60 senge, operationsstue, ambulatorium og laboratorium. På distriktssygehuset behandles alle de almindeligst forekommende sygdomme. Ved mere komplicerede sygdomsforløb overflyttes patienterne til Dronning Ingrids Hospital (DIH) i Godthåb eller direkte til Rigshospitalet i København.

DIH varetager med sine 179 senge centralsygehusfunktionen i Grønland. Sygehuset adskiller sig således fra distriktssygehusene med hensyn til struktur, patientsammensætning, personalesammensætning etc. DIH er det eneste sygehus i Grønland med en afdelingsstruktur med medicinsk, kirurgisk og psykiatrisk specialafdeling og dertil knyttet operationsafsnit, anæstesiafsnit, røntgenafdeling, ergoterapi, fysioterapi og centrallaboratorium.

I 11 af de største bygder er indrettet sygeplejestationer, der ledes af en sygeplejerske, som under distriktslægens tilsyn varetager den primære sundhedsmæssige betjening af bygdebefolkningen. I alle større bygder er der ansat en sundhedsmedhjælper. I tilknytning til sundhedsmedhjælperens tjenestebolig er der i de fleste bygder indrettet et særligt konsultationsrum. I bygder med under 70 indbyggere er der sædvanligvis ansat en medicindepotforvalter, der administrerer udlevering af medicin, som oftest efter ordination fra distriktslægen.

I sommermånederne besøger speciallæger fra DIH og fra Danmark byer og større bygder, hvor de afholder konsultation for befolkningen og yder rådgivning til distriktslægerne.

Antallet af normerede sengepladser ved de grønlandske sygehuse var i 1987 560, heraf 179 på DIH. I Grønland var der således ca. 11 sengepladser pr. 1.000 indbyggere. I Danmark var tallet ca. 7. Antallet af udskrevne patienter var 14.800. I 1987 var den gennemsnitlige belægningsprocent 66, hvilket dækker over store variationer de enkelte sygehuse imellem.

Udover "almindelige" patienter var der i 1987 indlagt et ikke ubetydeligt antal plejepatienter, d.v.s. patienter, der ikke modtager en egentlig sygehusbehandling, men som af mangel på alternativt opholdssted er indlagt på sygehus. Sundhedsvæsenet modtager betaling for plejepatienter af de respektive kommuner. I 1987 blev der i alt ydet 24.608 plejepatientsengedage.

I 1986 blev der overført 738 patienter fra andre lægedistrikter til behandling på DIH, d.v.s. nogenlunde sammen antal som året før.

Patienter med behov for mere vidtgående undersøgelse og behandling, end der kan tilbydes i Grønland, henvises til undersøgelse og/eller behandling på Rigshospitalet og enkelte specialafdelinger ved andre sygehuse. På Rigshospitalet er der et servicekontor for patienter fra Grønland (Grønlandskontoret) med bl.a. patienttolke.

Antallet af patienter, der blev visiteret til undersøgelse eller behandling i Danmark, faldt fra 1.140 i 1985 til 1.111 i 1986, jfr. tabel 78. I 1975 var antallet 374.

Sundheds- og hjemmesygeplejeordninger.

Fra midten af 1970'erne har sundhedsvæsenet forsøgt at ansætte sundhedsplejersker og/eller hjemmesygeplejersker ved sygehusene. I en betænkning (1981) fra hjemmestyrets socialreformkommission foreslås oprettet et fælles organ: hjemmeplejen, og sundhedsvæsenet skulle bidrage med nogle hjemmesygeplejersker og sundhedsmedhjælpere til funktion i hjemmene. Der er normeret stillinger til hjemmesygepleje og sundhedspleje i 12 lægedistrikter, men det har kun været muligt at besætte stillingerne i de større byer. Virksomheden udføres derfor ligesom i de mindre distrikter af jordemødre og sygeplejersker samt sundhedsmedhjælpere.

Fysio- og ergoterapi.

Der findes fysioterapi på DIH i Nuuk/Godthåb samt på distriktssygehusene i Qaqortoq/Julianehåb, Paamiut/Frederikshåb, Maniitsoq/Sukkertoppen, Aasiaat/Egedesminde, Sisimiut/Holsteinsborg samt i Ilulissat/Jakobshavn. I Nuuk/Godthåb driver adventistsamfundet en fysiurgisk klinik "Skodsborgklinikken", hvortil sundhedsvæsenet kan henvise patienter til behandling. Ergoterapi gives kun på DIH. Målet er en gradvis udbygning af fysio- og ergoterapi i løbet af 5 år.

Psykiatri.

Der findes kun psykiatrisk afdeling på DIH i Nuuk. Hovedparten af de psykiatriske patienter, der må behandles på lukket afde-

ling, visiteres til amtshospitalet i Vordingborg (et mindre antal indlægges på Rigshospitalet). Retspsykiatriske patienter behandles på amtshospitalet i Nykøbing Sjælland.

I en rapport fra 1985 foreslås det, at behandlingsmulighederne i Grønland udbygges, så indlæggelser af psykiatriske patienter i Danmark næsten kan undgås. Det fremtidige sengebehov på DIH anslås til ca. 60 sengepladser suppleret med enkelte indlæggelser på Rigshospitalet. Dette vil kræve en udvidelse med ca. 30 senge. Der skal uddannes mere plejepersonale, så det vil være muligt at rekruttere kvalificeret personale, når udvidelsen af den psykiatriske afdeling på DIH realiseres. Endelig foreslås det, at den psykiatriske bistand til distrikterne snarest forbedres i form af øget konsultativ bistand og flere undervisningstilbud. Der er ikke truffet beslutning om udbygning af behandlingsmulighederne.

Profylaktiske opgaver.

I overensstemmelse med WHO's målsætning "Sundhed for alle år 2000" og ifølge WHO's strategi, hvorefter der skal lægges vægt på forebyggelse, bl.a. ved et mere udadrettet arbejde fra sundhedsvæsenets side, nedsatte ministeren for Grønland i februar 1986 Forebyggelsesrådet i Grønland under Rigsombudet med repræsentanter for Grønlands Hjemmestyre, de grønlandske kommuner og sundhedsvæsenet.

Rådet skal kortlægge og løbende følge de sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende aktiviteter i og uden for sundhedsvæsenet og søge at koordinere aktiviteterne, bl.a. ved rådgivning til Sundhedsbestyrelsen, landstinget, Grønlands Hjemmestyre, kommunalbestyrelserne og private organisationer.

Midlerne til rådets virksomhed var i 1987 500.000 kr. bevilget af Ministeriet for Grønland.

På finansloven for 1988 er der afsat 1 mill. kr., der forventes anvendt i forbindelse med Forebyggelsesrådets arbejde. Herudover har hjemmestyret i 1987 ekstraordinært afsat 1 mill. kr. til Forebyggelsesrådets arbejde i 1988.

Rådet består af en formand udpeget af ministeren for Grønland, 3 repræsentanter for Grønlands Hjemmestyre, 1 repræsentant for De grønlandske kommuners Landsforening og 1 repræsentant for landslægeembedet. Den nuværende overtandlæge Frank Senderowitz er formand.

Hjemmestyrets repræsentanter blev udpeget i slutningen af 1986, og rådet holdt sit første møde i januar 1987. Som eet af sine overordnede mål vedtog rådet at ville søge grundige og nuancerede oplysninger om, hvorledes sundhedsproblemer virkelig opleves af forskellige mennesker forskellige steder, og i høj grad at lade sit arbejde styre af det. Et andet mål er at virke for, at de eksisterende menneskelige ressourcer kan komme til udfoldelse, ikke mindst lokalt, både i almindelighed og i et tværfagligt arbejde blandt institutionernes ansatte.

Rådet udskrev straks en konkurrence om et egnet navn og logo og om en beskrivelse af sine kommende arbejdsopgaver. Navn ("Lad os passe på hinanden") og logo som vist. Ideerne til opgaver vil blive publiceret.

Af umiddelbare opgaver vedtog rådet at prioritere forebyggelsen af AIDS højest og som led i kampagnen bl.a. at udlevere gratis kvalitetskondomer i hele Grønland, der går under et særligt navn (A.N.-Aids? Naamik/AIDS? Nej tak). Der er herudover blevet fremstillet plakater, annoncer, avis, skuespil for teater, en videoserie "Kærlighed og sex" og et oplysningsmateriale for skoler under medvirken af forskellige kunstnere og journalister. Der har været lavet oplysende aktiviteter f.eks. ved sommerstævnet Aasivik.

Andre forebyggende aktiviteter har drejet sig om passiv rygning (skiltning) og om selvmord. Planer om et projektforløb i Nuuks skoler førte over i udformning af - og beslutning om støtte til - et egentlig landsdækkende forskningsprojekt om dette emne.

Rådet har i begrænset omfang bevilget støtte til fremstilling af sundhedsoplysende materiale og til lokale sundhedsfremmende tiltag.

Sundhedsvæsenet i Grønland, Forebyggelsesrådet og Alkoholrådet udgiver et blad, "Paarisa" (Vores sundhed), der indeholder artikler om, hvordan man kan få et sundere og dermed bedre liv. Bladet udkommer en gang hvert kvartal som indlæg i Sermitsiaq og distribueres derudover gratis til skoler, kommunale institutioner, biblioteker, hospitaler og offentlige kontorer m.v.

Retningslinierne for tilrettelæggelse af et profylaktisk arbejde i Grønland er fastsat i landslægens cirkulære nr. 109 af 24. jan. 1987. Omfanget af det profylaktiske arbejde i byerne er på højde med det profylaktiske arbejde, der udføres i Danmark.

Der foretages regelmæssige undersøgelser af svangre ved samtlige sygehuse, og alle fødende tilbydes indlæggelse på sygehuset i tilslutning til fødsel. Endvidere foretages der regelmæssige helbredsundersøgelser af børn.

Der gennemføres overalt i Grønland et vaccinationsprogram, som kun på få punkter afviger fra vaccinationsprogrammet i Danmark. Der gennemføres således calmettevaccinationer, og der vaccineres mod tuberkulose (BCG), kighoste, difteri, stivkrampe og polio (DI-TE-POL). Fra 1. jan. 1987 er der tillige vaccineret mod mæslinger, fåresyge og røde hunde (MFR).

C. Tandpleje

Tandplejen er opdelt i distrikter, der stort set svarer til lægedistrikterne. Hvert distrikt ledes af en distriktstandlæge, der i de mindre distrikter er ene tandlæge. I de større distrikter er der desuden en eller flere assisterende tandlæger. I Thule og Scoresbysund er der som de eneste byer kun tandlæge en del af året.

Tandsundheden i Grønland har været meget ringe, hvorfor tandplejen de sidste 8-10 år i stigende grad har prioriteret en

forebyggende, sundhedspædagogisk indsats meget højt. Der er ved Sundhedsforvaltningen etableret et Ide-center, hvorfra der udarbejdes materiale til brug for den forebyggende indsats.

Man foretager nu hvert år cariesregistering af grønlandske bybørn i 1. klasse, og fra 1980 er der tale om små forbedringer.

I alle distrikter findes en fuldt udbygget systematisk skoletandpleje og en næsten udbygget systematisk småbørnstandpleje. En tilsvarende ungdomstandpleje er under opbygning, medens voksne behandles, når de selv møder på tandklinikken.

D. Veterinærhygiejnisk virksomhed

Sundhedsvæsenets virksomhed består i det væsentlige i drikkevandskontrol, omgivelseshygiejne, levnedsmiddelkontrol m.v., vaccination af slædehunde samt veterinærkontrol ved de årlige rensdyrslagtninger i Kapisigdlit i Godthåb lægedistrikt og fåreslagtningerne i Sydgrønland. Veterinærvirksomheden foretages af distriktslægerne, idet dog veterinærkontrollen ved slagtningerne foretages af 2 dyrlæger.

E. Personale

Det samlede antal normerede stillinger er i 1980'erne steget med ca. 7 pct.

19.1 Personale i sundhedsvæsenet

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Læger	57	58	59	63	63	65
Tandlæger 1)	27	27	28	28	28	29
Sygeplejersker m.v.	142	149	152	163	163	169
Sundhedsmedhjælpere og fødselsmedhjælpere 2)	329	361	377	380	372	365
Andet personale	862	871	834	840	874	898
I alt	1.417	1.466	1.450	1.474	1.500	1.526

1) Incl. vikarer. 2) Incl. elever.

I lighed med de tidligere år har det heller ikke i 1987 været muligt at besætte alle normerede stillinger. Selv om der er indgået en ny overenskomst med Dansk Sygeplejeråd, er det ikke lykkedes at fastholde sygeplejerskerne varigt i Grønland, og en stor del af de normerede sygeplejerskestillinger er i 1987 blevet besat med vikarer, hvilket bl.a. medfører ekstraudgifter til rejser. Endvidere har det været yderst vanskeligt at rekruttere læger til det grønlandske sundhedsvæsen, bl.a. fordi der har været utilfredshed med lønvilkårene og boligforholdene. Det har på grund af personalemangel været nødvendigt at lukke en del af kirurgisk afdeling på DIH.

Det er ikke lykkedes at forøge andelen af grønlandsk personale. I rapporten "Sundhedspersonale i Grønland - Uddannelse og behov", Rigsombudet 1985, findes for flere personalegrupper en opgørelse over andelen af grønlandsksprogede. Inden for lægegruppen var 5 pct. grønlandsksprogede, medens andelen af grønlandsksprogede inden for sundheds- og sygeplejegruppen var 69 pct. For tandplejepersonalet gjaldt, at 67 pct. var grønlandsksprogede.

Sundhedsvæsenet har ligesom KNI og skolevæsenet vanskeligheder med at skaffe personale nok til bygderne, og ministeriet har henvendt sig til hjemmestyret, for at man i fællesskab kan gøre arbejdet på bygderne mere tiltrækkende. Konsultationsforholdene og boligerne er forbedret i de seneste år.

F. Uddannelsesvirksomhed

Sundhedsvæsenet har ansvaret for sundhedsmedhjælperuddannelsen, uddannelsen til klinikassistent og uddannelsen til kigutigissaasoq (grønlandsk tandplejer).

Sundhedsmedhjælperuddannelsen.

Sundhedsmedhjælperuddannelsen, der har afløst fødselshjælperuddannelsen, er 3-årig. Den teoretiske del på i alt 40 uger foregår på Sundhedsmedhjælperskolen i Nuuk/Godthåb, og den praktiske del foregår på DIH og på distriktssygehusene.

Uddannelseskapaciteten bestemmes af antallet af praktikpladser. Siden 1965 er der uddannet 234 sundhedsmedhjælpere, og langt de fleste er i dag beskæftiget i sundhedsvæsenet. Fra 1982 er der optaget to hold årligt, og i 1987 startede 27 elever på sundhedsmedhjælperuddannelsen mens 19 blev færdiguddannet.

Ved at gennemgå en specialuddannelse kan sundhedsmedhjælpere blive røntgenmedhjælpere. Den supplerende uddannelse til laboratoriemedhjælper blev nedlagt i 1987, og man arbejder nu på en ny ordning af uddannelsesforholdene på laboratorieområdet.

Klinikassistentuddannelsen.

Uddannelsen til klinikassistent varer 1 til 2 år, og den består af en praktisk-klinisk oplæring på tandklinik af mindst 1 års varighed, et teoretisk og praktisk kursus på 60 timer afholdt i forbindelse med tandplejemøder i Nuuk/Godthåb. Der afholdes hvert andet år efteruddannelseskurser for klinikassistenter i forbindelse med tandplejemøderne i Nuuk/Godthåb.

Uddannelse til grønlandsk tandplejer.

Uddannelsen til kigutigissaasoq (grønlandsk tandplejer) varer 2 år og afsluttes med en eksamen. Eleverne rekrutteres blandt færdiguddannede grønlandske klinikassistenter. Uddannelsen er såvel teoretisk som praktisk. Det første år besvarer eleven 8 korrespondancesendinger, og deltager derefter i et 60 timers kursus ved tandplejemødet, og senere besvares 8 korrespondancesendinger. Under hele uddannelsen er eleven ansat på en tandklinik og får vejledning og instruktion af distriktstandlægen. Uddannelsen afsluttes med en klinisk-teoretisk eksamen. Pr. 1. januar 1986 er der uddannet 19 kigutigissaasoq. De færdiguddannede kigutigissaasoq får efteruddannelseskurser med skiftende relevante emner ved tandplejemøder samt løbende i form af korrespondancekurser.

Lægesekretæruddannelsen.

Lægesekretæruddanelsen er startet i 1986 i samarbejde med de lokale handelsskoler. Den er 2-årig og består dels af praktik på et sygehus og dels af kurser i teoretiske fag, heraf et 14-ugers kursus i Nuuk. Af de 4 elever, der startede i 1986, afsluttede de 3 uddannelsen med eksamen i 1987.

Andre uddannelser.

I den omtalte uddannelsesrapport fra 1985 anbefales det, at der gennemføres en forbedring af de nævnte grønlandske uddannelser, og at der etableres grønlandske uddannelser til lægesekretær og tilsynsassistent. Tilsynsassistentuddannelsen tænkes udformet som en mellemteknikeruddannelse inden for hygiejne- og levnedsmiddelområdet, og tilsynsassistenter skal udføre det praktiske arbejde for de lokale sundhedskommissioner, herunder føre løbende tilsyn med butikker m.v. Det anbefales endvidere i uddannelsesrapporten, at andelen af grønlandsksprogede i sundhedsvæsenet øges, samt at efteruddannelsesmulighederne for personale i det grønlandske sundhedsvæsen forbedres.

Arbejdsgruppen vedrørende uddannelse af ikke-lægeligt sundhedspersonale i Grønland.

For at undersøge behovet for uddannelse af personale til den grønlandske sundhedssektor (bortset fra læger) nedsatte Ministeriet for Grønland i 1985 en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Sundhedsstyrelsen og Sundhedsforvaltningen i Grønland samt Ministeriet for Grønland. Arbejdsgruppen har i sit hidtidige arbejde især lagt vægt på at undersøge behovet for en revision af den eksisterende sundhedsmedhjælperuddannelse samt i tilknytning hertil at belyse betingelserne for at gennemføre en egentlig sygeplejerskeuddannelse i Grønland til erstatning for eller sideløbende med sundhedsmedhjælperuddannelsen. Arbejdsgruppen forventer at afgive en redegørelse i 1988.

Arbejdsgruppen vedrørende ansættelse af læger.

Ministeriet for Grønland nedsatte i 1985 en arbejdsgruppe, som under Sundhedsstyrelsens ledelse fik til opgave at stille forslag, som kunne gøre det mere attraktivt for kvalificerede læger at søge ansættelse i Grønland, bl.a. ved at skabe en

uddannelses- og sundhedsmæssig sammenknytning mellem det danske og grønlandske sundhedsvæsen.

Arbejdsgruppen går i en redegørelse fra november 1987 ud fra, at Sundhedsvæsenet i Grønland fortsat må fungere i tilknytning til det danske sundhedsvæsen. Et andet udgangspunkt er, at distriktslægerne og overlægerne ved DIH er de centrale læger i det grønlandske sundhedsvæsen.

Arbejdsgruppen har fremsat følgende forslag:

Der oprettes et antal "blokstillinger" i Grønland og i Danmark. Ved blokstillinger forstås ansættelse på flere forskellige sygehusafdelinger og/eller praksis, således at ansættelsen på forhånd er aftalt og således, at samtlige ansættelseselementer opfylder kravene til videreuddannelse. Arbejdsgruppen har foreslået oprettelse af 2 forskellige typer blokstillinger, nemlig dels stillinger i Grønland, som skal anvendes til læger, der første gang søger ansættelse i Grønland, dels stillinger i Danmark, som skal anvendes til de læger, som efter en første ansættelse i Grønland ønsker at videreuddanne sig med henblik på at vende tilbage til Grønland som distriktslæger. Det forudsættes, at danske læger har søgt og fået orlov fra deres stillinger i Danmark, og at de normalt har en vis klinisk erfaring, men der er intet i vejen for, at læger kan ansættes direkte fra universitetet, og for grønlandske læger bør dette være reglen, da de så samtidig kan få den videreuddannelse, som giver tilladelse til selvstændigt at virke som læge.

Efter ansættelse i såvel den grønlandske blok som den danske blok opfyldes alle krav til at opnå tilladelse til at betegne sig som alment praktiserende læge i Danmark, og uddannelsesforløbet anses for særdeles velegnet som grundlag for ansættelse som distriktslæge i Grønland.

Efteruddannelse bør koncentreres omkring overlæge- og distriktslægestillingerne dels for, at lægerne kan bevare deres kvalifikationer, dels for at sikre mulighed for tilbagevenden til Danmark.

Redegørelsen er sendt til 2 udvalgte amtskommuner, som har lovet at tage sagen om blokstillinger i Danmark op til velvillig overvejelse.

Efteruddannelse og møder.

Sundhedsvæsenet afholder hvert år kurser for forskellige personalegrupper i sundhedsvæsenet. I 1987 afholdtes et kursus for jordemødre og et distriktslægemøde. Tillige blev afholdelsen af tværfaglige kurser, der påbegyndtes i 1986, fortsat i 1987 med et kursus i hygiejne og et om graviditet og fødsel.

De tværfaglige kurser startede i 1986 med 2 landsdækkende kurser for SHV-personale: ét for sygeplejersker og administrativt personale og ét for stationssygeplejersker og sundhedsmedhjælpere i bygder, der havde sundhedspædagogik og kommunikation som hovedemner. Desuden afholdtes sidst på året et regionalt, tværfagligt kursus i Sydgrønland for medarbejdere både i sundhedsvæsenet, socialvæsenet og skolevæsenet. Dette kursus havde tværfagligt samarbejde og sundhedsoplysning som hovedemner.

I 1987 fortsattes de tværfaglige kurser med et kursus i hygiejne for medarbejdere i sundhedsvæsenet og kommunerne i Midtgrønland. Kurset var en kombination af et fælles regionalt kursus for ledere i Nuuk og en serie kurser i hver by for sig for bredere personalegrupper i sygehuse og institutioner og indenfor hjemmehjælpen. Disse kurser var grønlandsksprogede (tolkning). I alt var ca. 100 personer på kursus i hygiejne.

Endnu et regionalt tværfagligt kursus med deltagelse af skole- og socialvæsen såvel som sundhedsvæsen i Diskobugt-området blev afholdt i Aasiaat/Egedesminde i oktober. Emnet var "Den gravide Familie", og kurset havde et tværfagligt, forebyggende sigte.

Der afholdes distriktslægemøde i september. Hovedemnerne var dels sundhedspædagogik/sundhedsfremme i grønlandske lokalsam-

fund og dels ledelse i sundhedsvæsenet. Derudover behandledes emnet AIDS og nogle administrative emner. De grønlandske medlemmer af Sundhedsbestyrelsen var indbudt til at lægge op til en debat om perspektiverne i det grønlandske sundhedvæsens overgang til hjemmestyret og den fremtidige sundhedspolitik.

Også kursus for jordemødre havde forebyggelse og sundhedspædagogik som væsentlige emner.

Kursus/møde for tandplejens samlede personale foregår hvert andet år, i år med lige årstal. Arbejdet med tandplejens distriktsprojekt, der startedes i 1986, fortsattes i 1987 på grundlag af de første af en serie på 4 sendinger til distrikterne omhandlende a) distriktsvis indsamling af data omkring tandsundhed, b) vurdering af datamaterialet, c) formulering af målsætninger og d) konkrete handlingsplaner for forebyggelse for en 5-års periode. Distrikternes indsats leder frem til det fortsatte arbejde ved de kommende tandplejemøder.

G. Sundhedsforhold m.v.

Udviklingen i sygdomsbilledet er karakteriseret ved reduktion inden for diagnosegrupperne infektionssygdomme, sygdomme i hud og underhud, gigtfeber og rheumatiske hjertesygdomme, medfødte misdannelser, perinatale sygdomme og øresygdomme, samt en stigning i indlæggelser for kræftsygdomme, psykiske lidelser, hjertesygdomme, karsygdomme i hjernen, sygdomme i kvindelige kønsorganer, sygdomme i knogler og led samt knoglebrud og andre skader. Man er således godt på vej til at få bugt med fattigdomssygdommene samtidig med, at de sygdomme, som især fremkommer i velstandssamfundene og i de industrialiserede lande,

vinder indpas i Grønland. Forekomster af sukkersyge, blodprop ved hjertet, astma og kronisk leddegigt er dog stadig sjældne i Grønland.

Skader (ulykker) belaster sundhedsvæsenet meget. Skader (ulykker) er årsag til en væsentlig del af de ambulante konsultationer, til ca. 1/7 af indlæggelserne i henholdsvis Grønland og Danmark og til 1/3 af dødsfaldene, svarende til de 2/3 af de tabte leveår for aldersgrupperne 1-64 år. Alkohol indgår som den væsentligste årsag til de mange ulykker.

Der forekommer et meget stort antal underlivsinfektioner med deraf følgende komplikationer (sterilitet, livmoderhalskræft m.v.).

Kønssygdommene gonoré og syfilis udgør fortsat et stort problem i Grønland. Der er dog i de seneste år anmeldt et mindre antal tilfælde af gonoré, medens antallet af syfilis igen viser en stigende tendens. Samtidig må det konstateres, at andre seksuelt overførte sygdomme forekommer i væsentligt omfang. Hepatitis B og chlamydiainfektioner er eksempler herpå.

Frekvensen af gonoré varierer fra distrikt til distrikt. I et enkelt distrikt, hvor frekvensen var fordoblet fra et år til et andet, lykkedes det ved en intensivering af behandlings- og opsporingsarbejde at nedbringe frekvensen til under det normale.

Forebyggelse af kønssygdomme er et af de områder, man prioriterer højt i Forebyggelsesrådet, og der er i 1986 lavet film til brug i skoler m.v.

Siden januar 1986 er der løbende blevet gennemført undersøgelser for HIV-antistoffer hos bloddonorer, gravide og personer der søger behandling for kønssygdomme, og tilbud om testning står åbent for alle. Pr. 1. juni 1988 er der i Grønland anmeldt 11 HIV-positive personer. En af disse er tillige anmeldt som AIDS-syg. 1 HIV-positiv er kvinde.

I Forebyggelsesrådets regi og i samarbejde med landslægeembedet og Den grønlandske Amtscentral for Undervisningsmidler (Pilersuiffik) er der gennemført oplysende aktiviteter, først og fremmest over for skolebørn i de ældste klasser, men også mere generelt. Sundhedsvæsenet har gennemført sundhedspædagogiske kurser for grønlandsksproget sundhedspersonale med kontakt til kønssygdomspatienterne.

I 1988 er der påbegyndt et projekt, som skal følge HIV-smittens udbredning i Grønland, og som vil medføre en intensiv kontaktopsporing af alle seksuelle kontakter til kendte HIV-smittede personer. Denne undersøgelse vil fremover give mulighed for at yde individuel vejledning og holdningsbearbejdning af smittede og smitteudsatte personer.

Spædbørnsdødeligheden i Grønland er, selv om der er sket en halvering indenfor de sidste 20 år, fortsat 4-5 gange højere end i Danmark. I Upernavik distrikt er spædbørnsdødeligheden meget høj, og en af årsagerne hertil er, at mange kvinder i bygderne ikke vil føde på sygehuset i byen, fordi fraværet fra hjemmet vil blive langvarigt med de hidtidige transportmuligheder. Ordningen med fast helikopterbetjening af de nordvestgrønlandske bygder forventes imidlertid at kunne øge antallet af fødsler på sygehuset, da de gravide kan hentes i bygderne umiddelbart inden fødslen og hurtigt vende tilbage til familien efter fødslen.

De hyppigste dødsårsager var som i 1986 ulykkestilfælde, ondartede svulster, hjertesygdomme, karsygdomme i hjernen og bronkitis.

H. Økonomi

Af kapitel 4 fremgår det, at der i 1986 blev brugt 10 pct. af de samlede offentlige udgifter i Grønland til sundhedsvæsenet og ca. 17 pct. af statens udgifter.

Udgifterne er i perioden 1976-87 steget fra 124 mill. kr. til 475 mill. kr.

19.2 Udgifter vedrørende sundhedsvæsenet.

Mill. kr.	1976	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988[2]
Driftsudg.1)	126	211	243	292	329	348	369	415	438	472
Anlægsudg.	4	35	69	78	41	62	45	38	64	87
Tilsammen	130	246	312	370	370	410	414	453	502	559
Indtægter	6	17	18	22	24	26	27	27	27	30
Netto	124	229	294	348	346	384	387	426	475	529

1) Ekskl. udgifter ved patienters ophold på Rigshospitalet.
2) Budget i løbende priser.

En væsentlig del af merudgifterne er anvendt til dækning af løn- og prisstigninger. Korrigerer man for dem, viser det sig, at der har været tale om en reel stigning i driftsudgifterne på knap 25 pct. i tiåret 1976-87 som helhed, men niveauet var konstant i nogle år i 1980'erne.

Anlægsudgifterne er i perioden hovedsageligt blevet brugt til fornyelse af DIH. I 1986 blev opførelsen af vaskeri og værksteder næsten færdiggjort, og opførelsen af en rengøringscentral blev startet. Endvidere blev der brugt penge til de tekniske forberedelser til genopførelse af det i 1986 nedbrændte sygehus i Upernavik samt til projektering m.v. af en ny sengefløj og indretning af et sundhedscenter i Frederikshåb og til et plejeafsnit ved sygehuset i Sukkertoppen.

Som stillet i udsigt på sundhedskonferencen er der udarbejdet en tiårig investeringsplan for sygehuse, tandklinikker m.v., som er sendt til høring i distrikterne. De fleste sygehuse skal fornyes eller istandsættes og indrettes med sundhedscentre, hvorfra der i samarbejde med Social- og uddannelsesvæsenet kan planlægges og gennemføres forebyggende virksomhed med hovedvægt på sundhedspædagogik.

TABELHENVISNING: TABEL 77-80.

20. Skole

Den grønlandske folkeskole er henlagt under hjemmestyret, hvor dens forhold er ordnet ved landstingsforordningerne nr. 5 og 6 af 16. oktober 1979. Landsstyret har den overordnede styrelse af den grønlandske folkeskole.

Den daglige ledelse forestås af kultur- og undervisningsdirektoratet. Til direktoratet er udover administrativt og pædagogisk personale knyttet pædagogisk/ psykologisk rådgivning.

Folkeskolen er i øvrigt kommunal, og der er i hver kommune nedsat et kultur- og undervisningsudvalg til varetagelse af området. Ved hver skole er der nedsat et skolenævn.

Folkeskolen omfatter en obligatorisk 9-årig hovedskole, bestående af en 3-årig forskole og en 6-årig grundskole. Der er således 9 års undervisningspligt for alle børn. Undervisningspligten indtræder i det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år. Hovedskolen kan efter elevens ønske videreføres med en 2-årig fortsættelsesskole og derefter en 2-årig kursusskole.

Det grønlandske modersmål har en central placering som hovedfag og undervisningssprog i det samlede skoleforløb fra 1. til 13. klasse. Som følge af mangelen på grønlandssprogede lærere foregår en stor del af undervisningen i grundskole, fortsættelsesskole og kursusskole stadig på dansk.

I hver kommune findes en centralskole, hvor lederen af kommunens skolevæsen samt kommunens rådgivningslærere er ansat. I byer med skoledirektør er denne leder af det kommunale skolevæsen. Den obligatoriske undervisning gives i hver enkelt by og bygd. Der findes i alt 25 byskoler og 65 bygdeskoler. Uden for den kommunale administration driver hjemmestyret en skole i Kangerlussuaq/Sdr. Strømfjord og Pituffik/Dundas. Desuden har hjemmestyret to specialskoler, hvoraf den ene er placeret i Aasiaat/Egedesminde og den anden i Maniitsoq/Sukkertoppen. Byskolerne varierer i størrelse fra ca. 74 elever til 526 elever, mens bygdeskolernes elevtal varierer fra 1 til 123 elever. 40

skoler har 20 eller færre elever, og 20 skoler har mellem 21 og 50 elever. Knap 15 pct. af eleverne går i skoler uden årgangsopdelte klasser.

Ved alle centralskoler samt ved flere større bygdeskoler er etableret fortsættelsesskole. Ved de fleste centralskoler er der desuden kursusskole. Ved de fleste centralskoler samt i enkelte større bygder er der kollegium for de elever, der ønsker at gå i fortsættelsesskole/kursusskole, men ikke kan modtage denne undervisning på hjemstedet. I 1987/88 var der 379 elevpladser på disse kollegier.

Antallet af elever, der fik en eller anden form for skolegang i Grønland eller i Danmark, er vist i oversigt 20.1 (se også tabelafsnittet). Det samlede elevtal i folkeskolen er i 1987/88 på 9.000 elever. 1.710 elever er over den undervisningspligtige alder. Ca. 370 elever bor på kollegium.

Antallet af elever på HF og gymnasium er i 1980'erne steget med 35 pct. til 377, men udgør fortsat en lille andel af årgangene. Efter fortsættelsesskole og kursusskole kan der aflægges prøver på samme niveau som den danske folkeskoles afsluttende prøver. Disse prøver er adgangsgivende til videreuddannelsesinstitutioner i Danmark og Grønland (gymnasier og kursus til højere forberedelseseksamen m.v.). I Grønland er der kursus til højere forberedelseseksamen (HF) i Nuuk/Godthåb og Aasiaat/Egedesminde, hvor der kunne optages 120 elever årligt. Fra august 1986 blev disse kurser afløst af en 3 årig gymnasial uddannelse i de nævnte byer samt i Qaqortoq/Julianehåb.

I 1987 kom knap 2 pct. på uddannelse i Danmark fra 10. klasse og opefter mod ca. 38 pct. i 1974/75.

20.1 Grønlændere under skoleuddannelse.

	1974/75	1980/81	1985/86	1986/87	1987/88
a.Folkeskolen 1)					
1. - 3. klasse	4.246	2.458	2.583	2.650	2.865
4. - 9. -	8.263	6.806	4.458	4.416	4.345
heraf i Danmark	(163)	-	(4)	(1)	(1)
10.-13. klasse	1.864	2.465	2.265	2.007	1.710
heraf i Danmark	(626)	(278)	(67)	(10)	-
specialklasser	77	85	75	75	80
Ialt	14.450	11.814	9.381	9.148	9.000
heraf bygder	2.703	2.254	1.790	1.744	1.718
b. Anden skoleudd.					
Folkeskolens afgangsprøver (FA/FUA) i Danmark	63	70	-	-	1
(HF) og gymnasium i Grl.	-	153	174	281	340
HF i Danmark.	25	76	2	4	4
Gymnasium m.v. i Danmark.	33	50	76	55	33
Ialt	121	349	252	340	378
a.+b. ialt	14.571	12.163	9.633	9.488	9.378
heraf i Danmark	910	474	149	70	39

Anm.: Antallet af elever i folkeskolen er i alle årene opgjort ved skoleårets begyndelse, for de øvrige grupper pr. 31. december til og med 1980.

1) Alle elever er opført under de klassetrin, der svarer til det 13-årige skoleforløb, som blev indført i skoleåret 1980/81.

Til hjemmeboende elever, der går i folkeskolen på 9. år eller senere år, ydes der økonomisk støtte (uddannelsestilskud),

hvis forsørgerens indkomst ligger under en nærmere fastsat grænse, jfr. landstingsforordning nr. 5 af 28. oktober 1982.

20.2 Eksaminer og prøver bestået af grønlandske elever.

	1980	1984	1985	1986	1987
GRØNLAND					
Folkeskolens afgangsprøve (FA)[1]	3.130	3.383	3.266	3.060	2.830
Folkeskolens udvidede afgangsprøve(FUA)[1]	910	1.078	1.222	982	715
HF	51	41	67	59	56
DANMARK					
FA og FUA	59	1	-	28	-
HF	6	36	3	3	2
Studentereksamen	15	14	21	18	22

1) Tallet angiver det samlede antal enkeltfagsprøver, og de enkelte elever kan derfor være talt med flere gange. Tallet for 1980 er revideret.

20.2 viser, at der i 1987 ikke skete nogen stigning i det antal, der tog HF- eller studentereksamen, men antallet af elever i disse uddannelser steg fra 340 til 377 elever.

Undervisningen varetages dels af fuldtuddannede lærere (seminarieuddannede) og dels lærere med en særlig 2-årig fæglærer-uddannelse samt børnehavelærere.

73 pct. af lærerne har en eller anden form for pædagogisk uddannelse, medens de resterende 27 pct. af lærerstaben er timelærere uden særlig pædagogisk uddannelse. De fleste timelærere er dog deltidsansatte, så andelen af timer, hvor der undervises af lærere uden særlig pædagogisk uddannelse, er væsentligt mindre end 30 pct.

20.3 Lærere ved den grønlandske skole.

	1980/81		1985/86		1986/87		1987/88	
Med universitetsudd.	17	(1)	32	(5)	37	(6)	45	(5)
heraf ved byskoler	17	(1)	32	(5)	37	(6)	44	(5)
Med seminarieudd. i Danmark	444	(25)	470	(20)	380	(22)	366	(18)
heraf ved byskoler	388	(23)	357	(15)	336	(20)	327	(15)
Med seminarieudd. i Grønland	183	(155)	222	(196)	229	(216)	233	(226)
heraf ved byskoler	164	(141)	159	(138)	203	(188)	205	(198)
Med særlig 2-årig udd.	59	(59)	51	(48)	52	(52)	50	(50)
heraf ved byskoler	31	(31)	36	(35)	39	(39)	35	(35)
Med børnehavelærer-uddannelse m.v.	60	(42)	81	(60)	93	(74)	108	(93)
heraf ved byskoler	55	(39)	56	(42)	81	(65)	95	(82)
Kateketer m.v.	25	(24)	15	(15)	13	(13)	10	(10)
heraf ved byskoler	11	(11)	6	(6)	6	(6)	4	(4)
Anden uddannelse 1)	314	(257)	290	(268)	332	(300)	319	(290)
heraf ved byskoler	157	(120)	96	(86)	137	(119)	122	(107)
I alt	1102	(563)	1161	(612)	1136	(683)	1131	(692)
heraf ved byskoler	823	(366)	742	(327)	839	(443)	832	(446)
heraf seminarium, HF og gymnasiale kurser	30	(4)	43	(10)	49	(13)	62	(14)

Anm.: Antallet af lærere er opgjort ved skoleårets begyndelse. I parentes er angivet antal lærere, der kan undervise på grønlandsk. Disse tal er delvist skønnede. Lærere ved skolerne i Danmark, ved kultur- og undervisningsdirektoratet og lærere med tjenestefrihed indgår ikke i tabellen. I modsætning til tabellerne i årbøger før 1986, omfatter tallene skoleledere.
1) Inkl. deltidsbeskæftigede timelærere.

Antallet af lærere med seminarieuddannelse i Danmark er siden 1985 faldet med 104 og udgør i 1987/88 31 pct. af underviserne i folkeskolen med pædagogisk uddannelse.

Antallet af lærere med uddannelse fra Grønlands Seminarium er i samme periode steget med 11. Efter forordning af 23. oktober 1979 krævedes fra 1980 HF eller studentereksamen for at blive optaget på læreruddannelsen, der var 4-årig, men fra 1985 blev uddannelsen i en periode på 3 år gjort 3-årig, for at afhjælpe manglen på grønlandsksprogede lærere.

Antallet af grønlandsksprogede lærere er i 1980'erne steget med 23 pct., og lærere der kan undervise på grønlandsk, er dermed steget fra 51 til 61 pct. Af lærere med pædagogisk uddannelse kan kun halvdelen undervise på grønlandsk. I 1980 var andelen 39 pct.

Skolens situation er også præget af en stor udskiftning i lærerstaben.

20.4 Lærere med pædagogisk uddannelse fordelt efter anciennitet på skolen. Primo skoleåret 1987/88.

Anciennitet ved samme folkeskole	Byer		Bygder		Hele Grønland	
	Antal	Pct.vis andel	Antal	Pct.vis andel	Antal	Pct.vis. andel
Under 1 år	175	26,4	37	33,9	212	27,5
På 2 år	83	12,5	18	16,5	101	13,1
På 3 år	82	12,4	9	8,3	91	11,8
På 4 år	45	6,8	14	12,8	59	7,6
På 5 år	37	5,6	7	6,4	44	5,7
På 6 år	30	4,5	6	5,5	36	4,7
På 7 år	25	3,8	3	2,8	28	3,6
På 8 år	34	5,2	5	4,6	39	5,1
På 9 år eller mere	151	22,8	10	9,2	161	20,9
Total	662	100,0	109	100,0	771	100,0

Anm.:Omfatter ikke 22 lærere ansat ved specialskolerne, og 62 lærere ansat ved de gymnasiale kurser seminarium.

Om lærere med pædagogisk uddannelse fortæller oversigten, at godt 1/4 af lærerne var nyansatte ved skoleårets begyndelse (på bygderne drejede det sig om 1/3). Godt halvdelen af pædagogerne havde været på samme sted i mindre end 5 år.

Oplysningerne om udskiftningen af timelærerne er ikke så let tilgængelige, men det kan konstateres, at det også for dem gælder, at godt 1/4 er nyansatte.

20.5 Timelærere fordelt efter anciennitet på skolen. Primo skoleåret 1987/88.

Anciennitet ved samme folkeskole	Byer		Bygder		Hele Grønland	
	Antal	Pct.vis andel	Antal	Pct.vis andel	Antal	Pct. vis andel
Under 1 år	24	26,1	54	29,3	78	28,3
1 år el.mere	68	73,9	130	70,7	198	71,7
Total	92	100	184	100	276	100

I 20.3 under anden uddannelse er indregnet 43 timelærere, der i 1987 blev ansat som lærere, efter at de har taget et lærerkursus. Disse 43 lærere er i 20.4 ikke medregnet under pædagoguddannet.

Fritidsundervisning og andre fritidsforanstaltninger for børn og unge hører under folkeskolen. Herunder indgår således den undervisning, som i Danmark er henlagt til ungdomsskolen. Folkeskolens virksomhed omfatter fritidsundervisning for skolesøgende, ungdomsundervisning for de 15-19 årige, prøveforberedende undervisning og andre fritidsforanstaltninger.

Fritidsundervisningen for voksne er omtalt under kapitel 22.

TABELHENVISNING: TABEL 61

21. Erhvervsuddannelse

Der har været gennemført erhvervsuddannelser i Grønland siden begyndelsen af 1950'erne. Det var imidlertid først med gennemførelsen af lov nr. 93 af 17. marts 1971, man påbegyndte en koordineret planlægning af erhvervsuddannelserne. Målet var at tilpasse erhvervsuddannelsen til de grønlandske forhold. 1. januar 1981 overtog Grønlands Hjemmestyre erhvervsuddannelsesområdet, jfr. kapitel 1, der administreres under kultur- og undervisningsdirektoratet.

Som rådgivende instans for det landsstyremedlem, hvorunder erhvervsuddannelserne sorterer, er der nedsat et Erhvervsuddannelsesråd. Rådet har repræsentanter fra arbejdsgivere, arbejdstagere, elever og hjemmestyre.

Rådet skal følge udviklingen af de erhvervsmæssige uddannelser og være rådgivende for landsstyremedlemmet ved planlægning og gennemførelse af de erhvervsmæssige uddannelser og ved fastsættelse af uddannelsesstøtteregler. Rådet kan tage ethvert spørgsmål af betydning for de erhvervsmæssige uddannelser op til behandling. Forslag om nye uddannelser, ændring af bestående samt udkast til landstingslove om erhvervsmæssige uddannelser skal forelægges rådet til udtalelse.

Til at varetage de overordnede økonomiske, administrative og planlæggende funktioner inden for erhvervsuddannelsesområdet er der etableret et uddannelsesinspektorat, der ledes af en uddannelsesdirektør, der er den øverste administrative leder inden for erhvervsuddannelsen.

Der eksisterer 9 erhvervsskoler i Grønland under Uddannelsesinspektoratet. Skolerne dækker følgende uddannelser: Bygge og anlæg, Jern og metal, Handel og kontor, Fiskeindustri, Søfart og fiskeri, Skipperuddannelse, Fåreholder, Social uddannelse,

Levnedsmiddel. Som en brancherettet pendant til Erhvervsuddannelsesrådet er der til de fleste erhvervssskoler knyttet et Brancheudvalg.

Der er siden hjemmestyrets overtagelse af området sket en udvidelse i antallet af uddannelsesforanstaltninger i Grønland. Mindst 2/3 af de uddannelsessøgende, der bliver optaget, kan nu tage deres uddannelse i Grønland. Tidligere måtte de fleste til Danmark på kortere eller længere ophold. Hovedparten af grunduddannelserne inden for erhvervsuddannelsessystemet fungerer som vekseluddannelser, d.v.s. at eleverne skiftevis er i praktik og på skoleophold.

A. En ny erhvervsuddannelsesreform

Overtagelsen af det danske EFG-system har imidlertid ikke fungeret problemfrit. Den meget centraliserede uddannelsesstruktur har vist sig at passe dårligt til de grønlandske forhold, og i sammenhæng med en voldsom underkapacitet inden for erhvervsuddannelserne har det givet anledning til, at landstinget i efteråret 1986 vedtog en erhvervsuddannelsesreform. Landstinget vedtog samtidig, at der skal bygges 2 nye erhvervsskoler, en levnedsmiddelskole og en fiskeindustriskole.

Disse initiativer skal ses som led i en plan for at opfylde hjemmestyrets politiske mål for erhvervsuddannelsessystemet:

1. At sikre alle unge et uddannelsestilbud.
2. At sikre, at erhvervssuddannelsen er i overensstemmelse med uddannelsesbehovet i samfundet.

Reformen bygger på decentralisering og en bevarelse af vekseluddannelsesprincippet. I erhvervsuddannelser skal de unge ikke længere vælge mellem en række ukendte skoler i en anden by. De kan i de fleste tilfælde starte i en praktikplads, der hvor de bor. Der bliver tale om en praktisk uddannelse på en arbejdsplads i hjemkommunen kombineret med sideløbende undervisning og praktikvejledning i en lokal erhvervsskole.

Den lokale medindflydelse på erhvervsuddannelsen sikres via oprettelse af lokale erhvervsuddannelsesudvalg i kommunerne. Disse udvalg kommer til at varetage en række opgaver i forbindelse med at finde og godkende praktikpladser, at optage elever, at føre tilsyn med undervisningen og at fremskaffe de nødvendige ressourcer m.v.

Til at lede de lokale erhvervsskoler ansættes lokale erhvervsuddannelsesledere, og disse skal tillige fungere som sekretær i de lokale erhvervsuddannelsesudvalg.

Først i uddannelsens andet år skal eleverne på en af de centrale erhvervsskoler i en kortere periode, og senere igen på et lidt længerevarende ophold. Brancheskoleopholdene vil være en sikring af, at de unge stadig kan nå et faglært niveau.

Reformen træder i kraft den 1. august 1988.

B. Erhvervsskoler i Grønland

Den teoretiske uddannelse finder sted på en række erhvervsskoler. I 1986 var der følgende erhvervsskoler i Grønland:

1. Saviminilerinermik Ilinniarfik/Jern- og Metalskolen (tidligere teknisk skole, opført 1969) begyndte i 1977 undervisningen indenfor de erhvervs faglige grunduddannelser ,(EFG). Skolen kan optage ca. 90 elever pr. år til basisåret. Der gennemføres maskinistuddannelse samt en række efteruddannelseskurser, og en ny maskinistskole blev indviet i foråret 1984 i Nuuk. Som en afdeling af Saviminilerinermik Ilinniarfik blev bygdemekanikeruddannelsen startet i august 1986 i Aasiaat. Maskinmesteruddannelsen blev indviet januar 1987, ligeledes under Saviminilerinermik Ilinniarfik med optagelse af maximalt 15 elever hvert andet år.

2. Sanaartornermut Ilinniarfik/Bygge- og anlægsskolen, Sisimiut, startede i 1977. Der optages ca. 100 elever på skolen hvert år til basisuddannelsen inden for de erhvervsfaglige grunduddannelser.

3. Niuernermik Ilinniarfik/Grønlands Handelsskole omfatter en afdeling i Nuuk og en afdeling i Qaqortoq. 1. august 1987 udvides Niuernermik Ilinniarfik. Skolerne vil herefter kunne optage 280 dagelever og 400 aftenelever. Udover EFG-uddannelserne inden for HK-området rummer skolen en lang række kortere og længerevarende uddannelsestilbud. Følgende uddannelser er iøvrigt fysisk placeret ved Niuernermik Ilinniarfik:
   - Merconomkurser.
   - Oversætteruddannelse.
   - Tolkeuddannelsen.
   - Journalistuddannelsen.
   - Erhvervsfaglig videreuddannelse (EVU).

4. Den erhvervsfaglige grunduddannelse inden for fiskeindustri, som foregår på Avataq, blev i august 1986 udskilt som en selvstændig uddannelse, og det er planlagt at starte en fiskeindustriskole i Maniitsoq i august 1989. Skolen vil få en kapacitet på 60 helårspladser.

5. Umiartornermut Aalisarnermullu Ilinniarfik/Søfarts- og Fiskeriskolen er placeret i Paamiut. Kurserne for kommende trawlermandskab iværksattes i 1970. I 1976 etableredes en egentlig skole med grundlæggende uddannelser inden for søfartsområdet efter dansk model og standard. I slutningen af 70'erne skete der en gradvis overflytning af uddannelserne fra Nuuk til Paamiut, hvor der blev indviet en ny skole i 1982. En to-årig fiskeruddannelse er påbegyndt i 1986. Der eksisterer følgende faglige uddannelser på skolen:
   - Grundlæggende søfartsskole (5 måneder).
   - Fiskeriuddannelsen (i alt ca. 12 måneder, heraf 11 ugers skoleophold og 13 ugers praktik i henholdsvis uden- og indenskærsfartøjer).
   - Trawlerkurser (10 uger).
   - Fiskerifaglige redskabskurser (3 uger).

6. Skipperskolen i Grønland, der ligger i Nuuk med en lokalafdeling i Ilulissat, er godkendt af Industriministeriet. Skolen havde 25 års jubilæum i 1985.

Undervisningen har til formål at uddanne officerer til såvel kysttrafik som til fiskerflåden i Grønland. Indholdsmæssigt svarer uddannelsen til bestemmelserne i lov nr. 70 af 15. marts 1969 om søfartsuddannelser. Direktøren for søfartsuddannelser i Danmark fører tilsyn med undervisningen. Driften af skolen, øvelsesskibet Kissavik m.m. vare tages af Grønlands Hjemmestyre.

7. Savaatilissat Ilinniarfik/Fåreholderskolen er placeret i Upernaviarsuk i Qaqortoq kommune. Skolen er efter en omlægning overgået til Grønlands Hjemmestyre og er en del af de samlede uddannelser. En ny fåreholderskole blev indviet i 1984. Den kan huse 7 elever pr. år og op til 20 kursister (fodringskurser, maskinkurser, uldkurser, staldbygningskurser m.v. for færdiguddannede fåreholdere). Fåreholderuddannelsen består af moduler med teori i Upernaviarsuk og praktik hos fåreholdere i Grønland og Island.

8. Inunnik Isumaginninnermut Ilinniarfik/Socialpædagogisk Skole, Nuuk, varetager uddannelsen af barnehjælpere og socialpædagoger. Den socialpædagogiske uddannelse blev indledt i Grønland i 1973. Fra sommeren 1985 er igangsat en revideret uddannelse, hvor socialpædagoger og socialformidlere påbegynder uddannelsen med et fælles grundkursus af et halvt års varighed. Uddannelserne varer 3 år og indeholder et halvt års praktik. Herudover gennemfører Socialpædagogisk Skole en række efteruddannelseskurser.

9. Ningiussanut Ilinniarfik/Husholdningsfagskolen i Qaqortoq, der drives i samarbejde med skolevæsenet i Qaqortoq, har siden 1972 uddannet køkken- og vaskeriassistenter. Den nuværende husholdningsfagskole nedlægges i 1989, idet der bygges en levnedsmiddelfagskole i Narssaq. Den nye levnedsmiddelskole vil få kapacitet til at uddanne 70 elever på grunduddannelse samt 15 køkkenledere om året.

10. Kursuscentret ved Uddannelsesinspektoratet, Nuuk, forestår gennemførelsen af en række korterevarende kurser, der ikke falder ind under brancheskolerne. Eksempelvis kan nævnes

fangeruddannelserne, bygdeelværkspasserkurser, sikkerhedskurser, arbejdslederkurser, oliefyrpasserkurser, fåreholderkurser, individuelle kurser m.v.

11. På Grønlands Seminarium i Nuuk uddannes folkeskolelærere. Seminariet, der er oprettet i 1847, drives af hjemmestyret, jfr. kapitel 20. Der kan optages 40 elever hvert år.

12. Ilisimatusarfik, Grønlands universitet, er en udvidelse af det Inuit Institut, der blev startet efter en lov fra 1981. Fra 1987 blev det sammensat af tre institutter, nemlig Institut for teologi, Institut for Grønlandsk og Institut for kultur og samfund. Samtidig blev uddannelsen i de to humanistiske institutter udvidet til fem år. Den struktur, der blev igangsat i efterårssemestret 1987 indeholder fire uddannelser: en teologisk uddannelse, to cand.mag.-uddannelser: (i grønlandsk samt en på kultur- og samfundslinien) og endelig en forvaltningsuddannelse. Undervisningen starter med et basisår, hvor de nye studerende får en fælles start, derefter vælges et institut.

Efter to års uddannelse bliver man exam. art. Efter tre år på overbygningen kan teologistuderende blive cand.theol., mens studerende på forvaltningslinien kan blive cand.soc.-adm. Ved Institut for grønlandsk og ved kulturlinien på Institut for kultur og samfund har man en anden struktur, således at man efter to år på overbygningen kan blive cand.phil. Dette kan sammen med et bifag (et nyt exam.art.) på et andet institut føre til en cand.mag.-grad. Graderne cand.mag., cand.soc.adm. og cand.theol. svarer til lignende grader på danske universiteter.

13. Institutionsuddannelser.
På Sundhedsmedhjælperskolen i Nuuk, der er opført i 1969 ved Dronning Ingrids Hospital, foregår den teoretiske uddannelse af sundhedsmedhjælpere. Skolen hører under sundhedsvæsenet, jfr. kapitel 19.

Endvidere findes følgende "institutionsuddannelser": Politiskolen i Nuuk (jfr. kapitel 17), driftsteknikeruddannelsen ved Grønlands Radio og den grønlandske præsteuddannelse, der startede i august 1983. Endvidere bank-, sparekasse- og trafikassistentuddannelsen under henholdsvis Grønlandsbanken, Nuna Bank og Grønlandsfly, som alle bygger på den erhvervsfaglige grunduddannelse inden for HK. Endelig KNI i Grønland, der selv kører en række uddannelsesaktiviteter, bl.a. postassistent-, lagerforvalter- og handelsforforvalteruddannelser m.v.

Efter hjemmestyrets overtagelse af samtlige uddannelsesaktiviteter foregår der en central styring ved optagelse til de uddannelser i Danmark, man ikke kan tage i Grønland. Det er især sundhedsuddannelser, tekniske uddannelser, visse efg-retninger og længerevarende uddannelser. Pr. 1. juli 1986 var 107 grønlændere optaget på højere uddannelsesanstalter mod 37 fem år tidligere.

Uddannelsesafdelingen i Hjemmestyrets Danmarkskontor bistår disse uddannelsessøgende.

Hjemmestyret har efter overtagelsen af danmarksuddannelserne konstateret en lavere frafaldsprocent blandt grønlandske uddannelsessøgende i Danmark. Dette skyldes formentlig en stramning af de krav, der stilles ved optagelse til danmarksuddannelser.

C. Grønlændere under erhvervsuddannelse

Interessen for at begynde på en uddannelse er langt større end uddannelseskapaciteten. Efter en opgørelse foretaget af uddannelsesinspektoratet blev der i 1985 modtaget 2.373 ansøgninger om at begynde en uddannelse, men kun 949 eller 40 pct. blev imødekommet, d.v.s. at 1.429 ansøgninger blev afslået. Da en del ansøgere formentlig har søgt om optagelse på flere uddannelser, er en større del af ansøgerne sikkert blevet optaget.

2/3 af ansøgningerne har drejet sig om EFG-uddannnelser, og blandt dem har interessen især været stor for handel og kontor.

Der er også forholdsvis mange, der har søgt en pædagogisk eller social uddannelse.

21.1 Ansøgninger om optagelse på uddannelsesinstitutioner m.v. 1985.

	Ansøgninger		Elever optaget	
	Antal	Pct.vis andel	Antal	pct. af ansøgninger
Efg- og lærlingeudd. m.v.	1465	61	601	41
heraf:				
Jern og metal	256	11	121	47
Bygge og anlæg	210	9	117	55
Grafisk område	8	0	7	87
Levnedsmiddelområdet	248	10	57	22
Serviceområdet	63	3	5	7
Søfart, fiskeri og fangst	167	7	68	41
Handel og kontor	513	22	226	44
Videregående handelsuddannelser	127	5	52	40
Sundhedsuddannelser	125	5	42	33
Pædagogiske og sociale uddannelser	276	11	84	30
Tekniske uddannelser	92	4	32	34
Navigatøruddannelser	86	4	45	52
Medier og kultur	37	2	8	21
Folkeskolelærere	63	3	47	74
Højere uddannelser	87	4	34	39
Anden uddannelse	15	1	4	26
Ialt	2373	100	949	39

Kilde: Uddannelsesinspektoratet.

Efter oversigten er der ikke nær så mange, der ville have en sundhedsuddannelse. Antallet overstiger dog langt uddannelseskapaciteten, der imidlertid ikke er stor nok til at dække behovet- for tilgang af grønlandsk personale, jfr. kapitel 19.

Der foreligger ikke oplysninger om, hvorvidt årsagen til afslagene har været, at ansøgerne ikke opfyldte de stillede adgangsbetingelser om forudgående skoleuddannelse.

Næsten 3/4 af ansøgningerne om optagelse på Grønlands Seminarium blev imødekommet.

Pr. 1. juli 1985 var der 1.469 grønlændere under erhvervsuddannelse, og i 1984/85 fuldførte 451 personer en erhvervsuddannelse. Heraf var 255 EFG- og lærlingeuddannelser m.v.
Antallet af uddannelsessøgende steg med 6 pct. fra den 1. juli 1984 til den 1. juli 1985. Inden for enkelte grupper har der dog været tale om en nedgang. Mest markant er faldet inden for levnedsmiddel- og serviceområdet.

Der er pr. 1. marts 1985 foretaget en opgørelse over de uddannelsessøgendes fordeling på henholdsvis Grønland og Danmark. I følge denne undersøgelse var knap 28 pct. af de uddannelsessøgende pr. 1. marts 1985 under uddannelse i Danmark. Dette er udtryk for et jævnt fald gennem de seneste år. Det må antages, at denne tendens forstærkes yderligere i de kommende år i takt med, at uddannelseskapaciteten i Grønland forøges.

Uddannelsessøgende kan opnå uddannelsesstøtte fra hjemmestyret, når de opfylder visse betingelser fastsat ved landstingsforordning nr. 2 af 16. november 1984. Betingelserne for at opnå støtte er bl.a. en vis tilknytning til Grønland samt at uddannelsen er anerkendt som støtteberettiget.

D. Fuldførte uddannelser 1970-85

Godt og vel 5.800 grønlændere har i perioden 1970-85 afsluttet en erhvervsuddannelse, hvoraf ca. 3.000 eller 51 pct. en lærlingeuddannelse eller EFG.

21.2 Grønlændere der fuldførte en erhvervsuddannelse 1970-85.

	1970-74	1975-79	1980-85	I alt
Lærlingeuddannelse og EFG.	616	1.009	1.361	2.986
Heraf: Jern og metal	134	274	347	755
Bygge- og anlæg	95	115	161	371
Grafisk område	-	8	6	14
Levnedsmiddelområdet	12	112	129	253
Serviceområdet	28	31	37	96
Søfart, fiskeri og fangst	.	.	210	210
Handel og kontor	347	469	471	1.287
Videregående handelsuddannelse	1	7	42	50
Sundhedsuddannelser	65	77	166	308
Heraf: Sundhedsmedhjælpere	57	53	80	190
Pædagogiske og sociale udd.	204	232	298	734
Tekniske uddannelser	61	75	131	267
Navigatøruddannelser	233	148	187	568
Medier og kultur	4	8	40	52
Folkeskolelærere	44	176	141	361
Højere uddannelser	3	7	6	16
Anden uddannelse	201	224	71	496
I alt	1.432	1.963	2.443	5.838

Ser man på de enkelte uddannelser, viser det sig, at der er uddannet flest inden for handel og kontor (22 pct.), og der er også mange, der har taget socialpædagogiske uddannelser (13 pct.).

I perioden 1980-85 blev der uddannet 70 pct. flere end i årene 1970-74. Stigningen har navnlig været stor inden for lærlingeuddannelser og EFG, idet der her er tale om en fordobling.

Selv om der er sket en væsentlig forøgelse af antallet af uddannede grønlændere, er der endnu et stykke vej, inden arbejdsmarkedet bliver selvforsynende, så det ikke er nødvendigt at skaffe arbejdskraft udefra (på særlige ansættelsesvilkår). Man-

gelen er navnlig stor på folk med tekniske uddannelser og med langvarige boglige uddannelser. Samtidig er statistikken begyndt at vise tegn på arbejdsløshed blandt faglærte håndværkere i perioder af året.

Styringen af erhvervsuddannelserne efter samfundets behov vanskeliggøres bl.a. af, at arbejdsmarkedsstatistikken endnu er ret mangelfuld. Der foreligger eksempelvis ikke oplysninger om den årlige tilgang af arbejdskraft fra Danmark fordelt på uddannelseskategorier.

E. Udgifter til erhvervsuddannelse

I perioden 1981-85 er udgifterne vokset fra 99,9 til 152,6 mill. kr.

21.3. Udgifter til erhvervsuddannelse. Mill. kr.

	1982	1983	1984	1985	1986
Drift Erhvervsskoler m.v.	51,6	58,5	65,3	70,8	81,1
Elevindkvartering	4,9	7,8	10,5	12,7	15,7
Uddannelsesstøtte	40,6	47,3	49,8	56,4	63,4
I alt	97,1	113,6	125,6	139,9	160,2
Anlægsudgifter	14,4	15,0	9,4	12,7	16,3
Tilsammen	111,5	128,6	135,0	152,6	176,5

Anm: Ekskl. institutionsskoler og Grønlands seminarium.

Der er i perioden investeret ca. 65 mill. kr. i skoler og kollegier.

TABELHENVISNING: TABEL 82-83

I øvrigt henvises til Statistiske meddelelser fra Ministeriet for Grønland: Grønlændere under erhvervsuddannelse 1984/1985.

22. Oplysningsvirksomhed, kulturelle aktiviteter m.v.

Indledning. Kapitlet handler om den kulturelle indsats, der gøres af offentlige organer, af selvejende institutioner, foreninger og andre private, men ikke om hvilken kulturpolitik der føres.

Landstingsforordning nr. 5 af 16. oktober 1979 om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed indeholder generelle bestemmelser om fordelingen af beslutningsmyndighed og arbejdsopgaver mellem hjemmestyret og kommunerne. Forordningen pålægger kommunerne at nedsætte forskellige udvalg og nævn, der skal sørge for, at kultur- og undervisningsarbejdet udføres bedst muligt. Til varetagelse af hjemmestyrets opgaver er nedsat en kultur- og undervisningsdirektion, der har den overordnede ledelse af arbejdet vedrørende folkeskolen, fritidsvirksomhed, biblioteksvæsen og kultur- og folkeoplysningsvirksomhed.

Det grønlandske sprog er en dialekt af det eskimoiske sprog. Som følge af Grønlands størrelse og spredte bebyggelse er der forskellige dialekter og sproglige særegenheder inden for sproget, men befolkningerne i de forskellige egne af landet forstår hinanden næsten umiddelbart, bl.a. fordi sproget opbygges efter de samme love.

Samuel Kleinschmidt forsøgte, som den første i sin grammatik fra 1851 at beskrive det grønlandske sprog ud fra dets egne love. Kleinschmidt, som var født i Grønland som søn af en herrnhuttisk missionær, blev senere lærer ved Godthåb seminarium. Han udarbejdede en grønlandsk retskrivning, som blev indført i kirke og skole. Hans retskrivning var ret spekulativ, og den blev da også ca. 125 år senere erstattet af en ny, mere lyd- og udtaleorienteret retskrivning.

Det grønlandske sprog har en helt anden karakter end det danske. Der findes ikke ordklasser og bøjning. Hele opmærksomheden samles om ordene og den måde, hvorpå disse bliver til og bygges

op. Det er virkelighedspræget og gengiver tingene, som de opfattes. Der findes derfor en række forskellige udtryk for beslægtede ting. Eksempelvis varierer ordet for is efter arten: havis (siku), ferskvandsis (milak), is, der sidder som et lag på en genstand (sermeq), isfjeld (iluliaq), små stumper af bræis (kassuk).

Mødet med europæerne gav naturligvis grønlænderne en overvældende mængde af nye indtryk og nye oplevelser, og ikke mærkeligt blev sproget påvirket heraf. Længe før Hans Egedes ankomst til Grønland (1721) fandt der en regelmæssig besejling sted af den grønlandske vestkyst, hvor hollandske, tyske og engelske skibe drev handel med grønlænderne, og der blev sikkert brugt udtryk, som begge parter kunne forstå. Den faste kolonisering efter 1721 har imidlertid øvet den største indflydelse på sproget.

Den simpleste måde for datidens grønlændere at udtrykke de nye oplevelser på var ganske naturligt at overtage ordene sammen med tingene. Låneord, som har fået fast borgerret i grønlandsk sprog, blev omformet efter sprogets lydskik. Der kan nævnes ord som sukkut (sukker), tupa (tobak), viinni (vin) og mange andre. Det siger sig selv, at låneordene i dag udgør en meget væsentlig bestanddel af det grønlandske sprog.

Hvor det var muligt foretrak grønlænderne at identificere de nye ting med, hvad de selv kendte og ejede. Eksempelvis hed deres eget større fartøj konebåden, umiaq, og følgelig blev et skib kaldt en stor umiaq, umiarsuaq.

En anden form for tilegnelse af det fremmede er sammenligningen. De runde pengestykker lignede fuldmånen (aningaaq), og man kaldte dem aningaasat ("månelignende"). De store byggryn lignede fiskerogn (suaat) og blev kaldt suaasat.

Men den almindeligste måde for sprogligt at betegne de nye ting og begreber er at tillægge dem et navn, der udtrykker deres anvendelse. Hvad kan de bruges til? Sæbe, qaqorsaat, er det, der gør hvidt, tændstikker, ikitsisit, det, hvormed man tænder

ild, en knap, attat, et sammenhæftningsmiddel, o.s.v. - Denne sprogskik har en elasticitet, der har gjort det muligt at optage næsten alt, hvad der kom udefra, uden at sproget ændrede karakter.

Alligevel er der i årenes løb sket det, at visse ord har skiftet betydning, og at ord, der oprindelig havde en generel karakter, er blevet indsnævrede til en enkelt, fast afgrænset betydning. Her har kristendommen gennem undervisningen, kirkegang, bibeloversættelse m.v. lidt efter lidt drevet sit indhold ind i det grønlandske sprog. Et ord som ajorpoq, det duer ikke, har i udpræget grad fået en særlig etisk betydning og bruges om det onde, synd. Annappoq, slippe ud af en risiko, omfatter nu først og fremmest hele det kristne begreb om frelse. Et omfattende udtryk som illernartoq, det man sætter pris på, har i dag den særlige religiøse betydning "hellig".

Det er indlysende, at også de moderne samfundsformer i Grønland har omsmeltet og omvurderet grønlandske ord og fremkaldt en ny terminologi, og et af spørgsmålene i sprogdiskussionen er, om man i fremtiden skal vælge en restriktiv linie (sproglig purisme), eller om man kan gå ud fra, at det grønlandske sprog har en så stor livskraft, at det kan leve og udvikles i et moderne samfund.

I 1982 oprettedes Grønlands Sprognævn, som erstattede Sprog- og retskrivningsudvalget. Sprognævnet har myndighed til at godkende nye udtryk m.v. Sprognævnet har iværksat et ordbogsprojekt, som stadigvæk kører. I 1986 arbejdede Sprognævnet især med navnene på fisk og havpattedyr, og var også optaget af dialektproblemer i skolerne. Sprognævnet udgav sin første årsrapport med forkortelse af kommunenavne, navne på sødyr, udformning af en blanket til stednavneforslag, og med matematisk terminologi. Ansvaret for godkendelse af stednavnesager ligger også foreløbig hos Sprognævnet. Ilisimatusarfik (Grønlands universitet) fungerer som Sprognævnets sekretariat.

Kalaallit Nunaata Radioa (KNR) (Grønlands Radio) er en selvstændig institution under hjemmestyret. Institutionens øverste

myndighed er Radiostyrelsen, som er nedsat af landstinget. Styrelsens formand udpeges af landsstyremedlemmet for området.

KNR's udsendelsesvirksomhed foregår hovedsageligt fra hovedstationen i Nuuk, men foregår også fra lydradioens regionale studier i Ilulissat, Nuuk, Qaqortoq samt København. Grønlands Radio har kun eet program, hvorpå der sendes på både grønlandsk og dansk.

22.1 Lydradioens udsendelser.

Antal timer	1984	1985	1986	1987
Taleudsendelser på				
grønlandsk	2.260	1.985	2.699	2.545
dansk	1.621	1.300	1.410	1.318
færøsk	15	11	10	12
I alt	3.896	3.296	4.119	3.875
Musikudsendelser	1.968	1.610	1.919	1.442
Samlet sendetid	5.864	4.906	6.038	5.317

Den samlede sendetid faldt i 1987 med 12 pct. i forhold til 1986. Faldet var størst for musikudsendelsernes vedkommende (25 pct.). Sendetiden for grønlandsksprogede udsendelser faldt med 6 pct., og andelen var 66 pct. KNR's TV-afdeling sender hovedsageligt programmer fra Danmarks Radio i henhold til en samarbejdsaftale mellem de to radiofonier. Den samlede sendetid i TV var i 1986 på 1.959 timer, heraf var kun 80 timer på grønlandsk, svarende til 4,1 pct.

Den skrevne presse består dels af to landsdækkende blade, der udkommer ugentlig, nemlig Atuagagdliutit (Grønlandsposten) og Sermitsiaq, dels af 12 lokalaviser, der udkommer med varierende hyppighed. Fra februar 1988 udkom A/G tre gange om ugen, og det er den eneste avis med international nyhedsdækning. Begge landsdækkende blade udkommer i 5.000 eksemplarer.

22.2 Lokalblade.

	Antal numre pr. år	Oplag
TASERMIUT TUSAATAA Tasiusaq, Nanortalik.	...	...
KUJATAMIO Kujataata Aviisia, Qaqortoq.	...	...
QAQQALIAQ Qeqertarssuup tusaataa Qeqertarssuaq.	8	200
NUTAAT Maniitsup Aviisia, Maniitsoq.	26	1500
KANGAAMIORMIU, Kangaamiut.	8-10	200
PAORTOK' Sisimiut Aviisiat, Sisimiut.	52	1100
KAKARSSUAK, Qasigiannguit.	26	320
NASIFFIK, Uummanaq.	12	260
KIMUGSEK, Upernavik.	...	...
HAINANG Nordgrønlands Avis, Qaanaaq.	10	40
NARSSAQ AVIISIA, Narssaq.	...	...
SUKAGSAUT, Tasiilaq Aviisia, Tasiilaq	...	...

I Nuuk uddeles gratis "Nuuk Ugeavis", som er et reklamefinansieret blad, det udkommer i 5.000 eksemplarer.

Tusarliivik/Atuakkiorfik er en selvejende institution oprettet pr. 1. januar 1988 ved en sammenlægning af "Tusarliivik" (Hjemmestyrets informationstjeneste) og den selvejende institution "Atuakkiorfik/Det grønlandske Forlag". Den nye institutions opgave er at forestå informationsvirksomhed om Grønland - både i og udenfor Grønland - og at forestå forlagsvirksomhed med udgivelse af især original grønlandsksproget litteratur. Hjemmestyret yder et driftstilskud til virksomheden.

Biblioteksvæsenet drives i henhold til landstingsforordning nr. 4 af 15. oktober 1979.

Det grønlandske biblioteksystem omfatter 17 kommunale biblioteksvæsener samt landsbiblioteket, Nunatta Atuagaateqarfia, der drives af hjemmestyret. Ud over særlige landsdækkende funktioner har landsbiblioteket en funktion som folkebibliotek for Nuuk kommune, og det driver endvidere folkebiblioteksenheder, der er placeret uden for den kommunale inddeling.

Det kommunale biblioteksvæsen omfatter et hovedbibliotek (bybiblioteket) og eventuelt et antal filialer (hovedsagelig bygdebiblioteker, hvoraf der er i alt ca. 55). Hvert bibliotek indeholder en afdeling for voksne og en afdeling for børn. Børnebibliotekernes udlåns- og håndbogssamlinger anvendes desuden som skolebibliotek de steder, hvor folkebiblioteket har lokaler i skolen. I alle øvrige skoler findes selvstændigt skolebibliotek. I 1986 rådede biblioteksvæsenet over ialt 294.375 bøger, og udlånet var på 432.012 bøger.

Landsbiblioteket skal i henhold til landstingsforordningen støtte de kommunale biblioteker, bl.a. ved udlån af bøger og andet materiale og ved at yde konsulent- og biblioteksteknisk bistand. Den ydes hovedsagelig via landsbibliotekets indkøbsafdeling i København, som forestår fællesindkøb - og indbinding af bøger og fællesindkøb af tidsskrifter og biblioteksmaterialer.

Til kommunebibliotekerne er i 1987 faktureret bøger, tidsskrifter m.v. til et samlet beløb på 1.832.333 kr. Desuden indkøber landsbiblioteket grønlandsksproget litteratur, som fordeles vederlagsfrit til alle kommunale biblioteksenheder. I 1987 er anvendt 716.717 kr. til disse indkøb.

Landsbiblioteket virker som nationalbibliotek for Grønland ved opbygningen af en groenlandica-afdeling, der bl.a. indeholder alle nye og størstedelen af alle ældre, grønlandske bøger, aviser m.v. samt en del manuskripter af grønlandske forfattere. Inden for groenlandica-afdelingen opbygges desuden et videnskabeligt bibliotek indeholdende litteratur om emner, der har speciel betydning for det grønlandske samfund.

I 1982 udstedtes landstingslov om Kalaallit Nunaata Toqqorsivia (Grønlands Arkiv). Arkivet skal indsamle, ordne og bevare oplysninger om det grønlandske samfund, både fra private og offentlige myndigheder, samt stille disse ting til rådighed for forskning. Alle trykkerier i Grønland har tvangsaflevering til arkivet.

Napa. Nunani Avannarlerni piorsarsimassutsikkut Attaveqaat, NAPA, Nordens Institut i Grønland, blev oprettet 1. januar 1986. I styrelsen for instituttet sidder repræsentanter fra de fem selvstændige lande og de tre selvstyrende områder i Norden. Instituttet skal støtte og medvirke ved udviklingen af kultur, uddannelse og forskning i Grønland samt formidle kontakt mellem Grønland og det øvrige Norden i Grønland. Instituttet ledes af en kultursekretær udpeget af Nordisk Råd. Instituttet kan give økonomisk støtte og vejledning til enkeltpersoner, grupper, foreninger, institutioner m.m. i forbindelse med studierejser i Grønland og det øvrige Norden. Endvidere kan instituttet yde støtte til projekter indenfor instituttets arbejdsområde.

Det grønlandske Selskab, der blev stiftet i 1905 i København, har bl.a. som formål at udbrede kendskabet til Grønland ved at afholde møder og ved at udgive skrifter om Grønland og arktiske forhold i øvrigt.

I 1987 kom 35. årgang af tidsskriftet "Grønland", med 10 numre i et oplag på 2.000 ekspl. Et af numrene havde som tema "Grønlandske Exlibris". I særskriftserien udkom som nr. 28: Peter Hansen Resen's "Groenlandia" - en grundig grønlandsbeskrivelse, som i 300 år har ligget upåagtet hen på Det kgl. Bibliotek i København.

Foredragsrækken omfattede bl.a. emner som "Alaska 1991", "De grønlandske børn og deres sprog", "Grønlandsk litteratur" m.fl. En mindre del af medlemskredsen ("Seniorklubben"), afholder månedlige møder.

Museumsvæsenet i Grønland administreres i henhold til landstingsforordning nr. 2 af 21. oktober 1980. Ifølge forordningen skal museumsvæsenet virke for og udforske levn, som tjener til at belyse kulturudviklingen.

Grønlands Landsmuseum, der er en institution under hjemmestyret, virker som nationalmuseum for Grønland. Herudover findes der andre museer, som modtager driftstilskud fra landskassen (godkendte museer med leder).

I 1987 var følgende museer berettiget til drifstilskud fra landskassen: Nanortalik, Qaqortoq/Julianehåb, Narssaq, Paamiut/Frederikshåb, Maniitsoq/Sukkertoppen, Sisimiut/Holsteinsborg, Aasiaat/Egedesminde, Qasigiannguit/Christianshåb og Ilulissat/Jakobshavn, Aaanaaq.

Landsmuseets videnskabelige aktiviteter i 1987 er omtalt i kapitel 23.

Tûkak' Teatret blev startet i 1975 som et rent grønlandsk teatereksperiment for grønlandske elever. Skuespilleruddannelsen ved teatret er anerkendt som støtteberettiget.

I 1980 blev skolen åbnet for andre urbefolkninger, og Tûkak' Teatret blev således det første professionelle uddannelsessted for inuit, samer og indianere fra Nord- og Sydamerika.

I 1985 blev Tûkak' Teatret et internationalt ensemble med rod i Danmark og Grønland.

Udover egentlige teaterforstillinger laver teatret også opsøgende virksomhed med forskellige emner, der spænder vidt fra foredrag om "Grønlands musik og teaterkultur" til "Fashion show". Teatret har også en egen musikgruppe.

Tûkak' Teatret er et af de mest berejste teatre i Danmark. Foruden turnéer i hele Grønland og Skandinavien har Tûkak' Teatret de sidste 10 år været på utallige turnéer over hele Europa, Alaska, Canada, USA og Mellemamerika.

Silamiut. Teatergruppen Silamiut er en selvejende institution, der blev dannet i 1984 i Nuuk. Den beskæftiger sig med almindelig teaterproduktion. Til teatret er tilknyttet 14 personer og har i 1987 for Alkoholrådet i Grønland produceret 2 forestillinger, som de har været på turne med langs hele kysten. Endvidere har de været på en mindre turne til Danmark. Hjemmestyret har i 1986 støttet med 550.000 kr. og i 1987 med 250.000 kr.

ULO - det grønlandske pladeselskab er en selvejende institution, hvis formål er at bevare og udbrede grønlandsk musik og anden inuit-kultur og kunst. ULO's eget 24-sporsstudie ligger i Aasiaat, mens administration og distribution foregår fra Nuuk.

Siden ULO's start i 1976 er der blevet udgivet 45 LP'er, kassetter og senest compact-discs, der spænder fra traditionel trommedans, strubesang, kor og bygdemusik til den moderne rockmusik og folkesang. Et par af ULO's plader er blevet udgivet på det amerikanske pladeselskab Lyrichord, hvilket har spredt ULO's musik til hele kloden.

Seneste udgivelser fra ULO er trommedans fra Alaska, Canada og Sibirien, rockmusik med "Inua" fra Nuuk, "Naneruaq" fra Maniitsoq, "Silamiut" fra Nuuk og "Zikaza", der er bosat i Århus.

Endvidere har indsatsen for at bevare den ældre musik i 1987 ført til optagelse af trommedans og anden lokalmusik fra Qaanaaq, sunget på Inughuit-dialekten. Senere vil ULO besøge Tuunnu (Østgrønland) for også der at optage den lokale musik.

Filmvirksomhed i Grønland varetages af Kultur- og undervisningsdirektoratet og administreres af Pilersuiffik (Grønlands central for undervisningsmidler m.v.).

Der er ca. 90 faste filmfremvisningssteder i Grønland med i alt omkring 5.000 siddepladser. Udover de faste forevisningssteder er der ca. 25 filmklubber, hvor der ses film en gang om ugen. Mere end 95 pct. af befolkningen har mulighed for at se film på deres hjemsted.

Der vises omkring 35 nye spillefilm om året i Grønland, heraf er godt halvdelen engelske eller amerikanske. Filmene er forsynet med danske tekster og med et eller to indslag, hvor man på grønlandsk fortæller lidt om filmens handling.

Grønlands Hjemmestyre (Tusarliivik) har i samarbejde med Udenrigsministeriet og Statens Filmcentral produceret 3 nye film om Grønland. "Nabo til Nordpolen" er en film om grønlænderens hverdagsliv og beskrivelse af byerne. "Uuttoq" er en film om en drengs dagligdag i en bygd, hvor han deltager i sælfangst. "Verdens største nationalpark" er en beskrivelse af dyrelivet i det nordlige Grønland. Filmene kan lejes hos Statens Filmcentral.

Aasivik er en gammel betegnelse for en sommerboplads, hvor de grønlandske forfædre valgte at samle vinterforråd. På disse sommerbopladser foregik der også stor kulturel aktivitet. Efterhånden forsvandt Aasivik-traditionen, men i 1976 genoplivede man den kulturelle del af traditionen, idet der blev holdt 2 Aasivik-stævner. Foruden almenkulturelle aktiviteter såsom dans, musik, teater etc. koncentrerer stævnerne sig om et aktuelt emne.

I 1987 blev der holdt Aasivik-stævne i Qaqortoq. Det overordnede emne var "International Solidaritet".

Fritidsvirksomhed i Grønland gennemføres i henhold til landstingsforordning nr. 7 af 16. oktober 1979 med senere ændringer i oktober 1987. I alle byer og bygder er der oprettet fritidsnævn, som på lokalt plan forestår oprettelse og godkendelse af fritidsundervisning. Al fritidsundervisning foregår i kommunalt regi. Der undervises i HF- enkeltfagskurser på de tre GU-kurser i Aasiaat, Nuuk og Qaqortoq, undervisning for søfarende, almen undervisning og studiekredse.

Fritidsundervisning og andre fritidsforanstaltninger for børn og unge hører under folkeskolen og er omtalt i kapitel 20.

Højskoler. "Knud Rasmussens Højskole" i Sisimiut/Holsteinsborg blev oprettet i 1962 og i 1977 udvidet med "Kvindernes Skole" (Arnat Iliniarfiat). Skolen har efter en udvidelse i 1980 plads til 60 kostelever. Udover den egentlige højskolevirksomhed, der finder sted i vintermånederne, anvendes skolen i sommermånederne til forskellig kursusvirksomhed og konferencer.

I 1977 blev Sulisartut Højskoliat (Arbejderhøjskolen) i Qaqortoq/Julianehåb oprettet. Efter en udvidelse i 1981 er der plads til 39 elever på skolen, som foruden at afholde tillidsmandskurser for SIK (Grønlands LO) fungerer som almindelig folkehøjskole.

Sorlak, Grønlands Ungdoms Fællesråd, der blev stiftet i september 1984, er en paraplyorganisation for frivillige børne- og ungdomsorganisationer.

Pr. 1. april 1987 omfattede Sorlak 22 organisationer, heraf 3 landsdækkende (Grønlands Spejderkorps, Fritidsklubbernes Sammenslutning SUKORSEQ og De grønlandske uddannelsessøgendes Sammenslutning KIK). Medlemsorganisationerne har tilsammen ca. 12.500 medlemmer. I 1988 introduceres regnskabsassistance over

for større medlemsorganisationer. Sorlak har udover sin organisationssekretær ansat en kursussekretær i samarbejde med Sukorseq (Fritidsklubbernes Sammenslutning). Hveranden måned udgiver Sorlak et medlemsblad.

Sorlak modtager finanslovstilskud fra hjemmestyret samt fra tipstilskudsordningen til det frivillige, ikke-idrætslige børne- og ungdomsarbejde, en tilskudsordning som Sorlak administrerer.

Sorlak afvikler hvert år foreningslederkurser, ligesom Sorlak arrangerer konferencer, seminarer og debataftener. Sorlak deltager også i nordisk ungdomsarbejde, og har kontakt med ungdomsorganisationerne i hjemmestyrelandene og Samelandet samt samarbejder med Dansk Ungdoms Fællesråd.

Grønlands Idræts-Forbund er en sammenslutning af 7 specialforbund og idrætsklubber i hele Grønland med knap 20.000 aktive og passive medlemmer. Specialforbundene er Grønlands Skiforbund, Grønlands Boldspil Union, Grønlands Badminton Forbund, Grønlands Håndbold Forbund, Grønlands Tae Kwon-do Forbund, Grønlands Volleyball Forbund og Grønlands Bordtennis Union. Udover specialforbundenes aktiviteter dyrkes gymnastik, atletik, boksning, karate, kajakroning, windsurfing, vandski m.m. Der findes 131 klubber, som enten har tilknytning til specialforbund eller er direkte placeret under Grønlands Idræts-Forbund. Det samlede budget var på ca. 10 mill. kr., hvoraf tilskud for 1987 vedkommende var på ca. 3,5 mill. kr. og resten betales af klubberne selv.

Grønlands Idræts-Forbund afholdt sit ordinære repræsentantskabsmøde den 25. oktober 1987 i Nuuk. Thomas Isbosethsen blev genvalgt som formand.

Grønlands Idræts-Forbund afvikler årligt mesterskaber i forskellige idrætsgrene i samarbejde med specialforbundene samt afholder børneidrætslejre. Derudover afholdes leder- og instruktørkurser, mens specialforbundene holder instruktør- og dommerkurser.

Grønlands Idræts-Forbund har igennem de senere år udbygget kontakten med Dansk Idræts-Forbund, ligesom der er indledt mere åbent samarbejde med det øvrige Norden såvel på det idrætslige som på lederplan. De store rejseudgifter både i Grønland og mellem Grønland og udlandet begrænser imidlertid mulighederne for at deltage i flere udenlandske idrætsarrangementer i større omfang.

Udgifter til oplysningsvirksomhed og kulturelle aktiviteter er vokset fra 34,2 mill. kr. i 1980 til 83,7 mill. kr. i 1986, d.v.s. næsten tredobblet.

22.3 Udgifter vedr. oplysningsvirksomhed og kulturelle aktiviteter.

Mill. kr.	1980	1984	1985	1986	1987
Grønlands Radio	17,8	29,7	34,4	39,3	49,6
Det grønlandske Forlag	0,2	0,2	0,2	0,2	4,9
Landsbibliotek	5,7	9,0	9,7	10,4	10,2
Landsarkiv		1,5	1,9	2,2	2,2
Museumsvæsenet	0,8	4,2	4,2	4,7	5,1
Bygningsfredning		0,8	1,6	2,0	0,2
Voksenundervisning	2,7	7,6	8,1	7,9	7,2
Højskoler	0,7	8,9	8,9	9,7	9,3
Anden fritidsundervisn.	1,9	3,7	4,5	4,5	4,2
Andre kulturelle formål	4,4	2,5	2,7	2,8	5,1
Ialt	34,2	68,1	76,2	83,7	98,0

Det er især udgifter til Grønlands Radio og til fritidsundervisningen, der er steget, hvorimod støtten til andre kulturelle aktiviteter er faldet fra 1980 til 1984, og derefter er der kun en beskeden stigning hvert år.

23. Videnskabelig virksomhed

A. Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser

Den videnskabelige udforskning af Grønland koordineres for hovedpartens vedkommende af Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG). Kommissionen, der blev oprettet i 1878, blev reorganiseret i 1975.

Kommissionen består af repræsentanter for de statslige forskningsråd, Rumudvalget, Grønlands Hjemmestyre, Statsministeriet, Grønlandsdepartementet, Grønlands Geologiske Undersøgelse, Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser, Ilisimatusarfik/ Grønlands Universitet og Kalaallit Nunaata Katersugaasivia/ Grønlands Landsmuseum.

Kommissionen har til formål at prioritere de forskningsmidler, der anvendes i Grønland, at koordinere forskningsindsatsen, at tage initiativ til nye forskningsopgaver, at rådgive offentlige myndigheder og andre interesserede i forskningsspørgsmål vedrørende Grønland og at formidle information om forskningsaktiviteter i Grønland.

Kommissionens samlede bevilling til støtte til videnskabelige undersøgelser var i 1987 på 2,5 mill. kr., der er fordelt på 16 projekter.

Kommissionen har i 1987 gennem sit sekretariat fået forelagt ialt 97 anmeldelser af forskningsprojekter fra danske og udenlandske forskningsinstitutioner og privatpersoner. Projekterne er derefter af sekretariatet på Grønlandsdepartementets vegne godkendt til gennemførelse i Grønland. Projekterne er i 23.1 fordelt efter nationalitet.

23.1 Forskningsprojekter forelagt sekretariatet for KVUG.

	Bio-science	Geo-science	Man & Society	Misc.	I alt
Danske/ grønlandske	15	7	1	3	26
Amerikanske	2	31	0	1	34
Andre udenlandske	12	20	2	3	37
I alt	29	58	3	7	97

Kommissionen har i 1987 fra Statens forskningsråd og Rumudvalget fået forelagt alle de dertil indgivne ansøgninger - ialt 34 - der vedrører Grønland, for at afgive udtalelse bl.a. om disse projekters betydning for Grønland.

Nærmere oplysninger om projekterne findes i kommissionens engelsksprogede NEWSLETTER og i årlige ekspeditionsoversigter, som udsendes til centrale og lokale myndigheder i Grønland og til forskningsinstitutioner, myndigheder og andre interesserede i Danmark. NEWSLETTER og ekspeditionsoversigterne kan rekvireres fra kommissionens sekretariat på adressen: Øster Voldgade 10, 1350 København K. (Tlf. 01 113666).

Kommissionen udgiver tre publikationsrækker:

1. Meddelelser om Grønland

I 1987 er udkommet følgende:

Bioscience

23 1987 Gert S. Mogensen (Ed.): Illustrated Moss Flora of Arctic North America and Greenland. 3. Andreaeobryaceae - Tetraphidaceae.

24 1987 Kim Pilegaard: Biological monitoring of airborne deposition within and around the Ilimaussaq intrusion, Southwest Greenland.

25 1987 Eric Steen Hansen, Josef Poelt und Ulrik Søchting: Die Flechtengattung Caloplaca in Grønland.

Geoscience

18 1987 Ole Bennike: Qatenary geology and biology of the Jørgen Brønlund Fjord area, North Greenland.

19 1987 Michael Hambrey and Anthony M. Spencer: Late Precambrian glaciation of Central Greenland.

2. NEWSLETTER from the Commission for Scientific Research in Greenland

I 1987 er udkommet to numre.

3. "Tusaat" (dobbeltsproget, populærvidenskabeligt tidsskrift).

I 1987 er udkommet to numre.

B. Forskning under grønlandsadministrationen

Grønlands Geologiske Undersøgelse

GGU gennemførte i 1987 en række geologiske undersøgelser, der har til hensigt på baggrund af et grundigt kendskab til de geologiske forhold at bidrage til påvisning og evt. udnyttelse af de ikke-levende ressourcer i landet. I alt 92 personer deltog i 1987 i GGU's ekspeditioner.

De geologiske undersøgelser i felten er fulgt op af omfattende laboratorieundersøgelser i København. Udover almen-geologiske studier i relation til den geologiske kortlægning foretages oliegeologiske, geokemiske og malmgeologiske undersøgelser som led i en ressourceevaluering. Desuden gennemførtes undersøgelser i Indlandsisen i forbindelse med de igangværende vandkraftvurderinger.

Som led i den dansk-grønlandske råstofordning har GGU løbende rådgivet Råstofforvaltningen for Grønland i geologiske spørgsmål og gennemført geologiske og miljøkemiske tilsyns- og kontrolopgaver i forhold til koncessionerede mineselskaber. Dette gælder mineraludnyttelse og efterforskningsaktiviteter i Maarmorilik, Disko-Nûgssuaq, Ivittuut, omkring Narsaq, Kangerdluarssuk, Nanortalik, samt Jameson Land og Kangerdlugssuaq i Østgrønland. GGU har desuden været medarrangør af en studietur til Sydgrønland for Fællesrådet vedr. mineralske råstoffer i Grønland.

I Sydøstgrønland afsluttedes den systematiske, geologiske oversigtskortlægning med udgangspunkt fra en teltbase nær Skjoldungen. De nødvendige geologiske data med henblik på udfærdigelsen af et geologisk kort i målestok 1:500.000 blev indsamlet sideløbende med recognoscering af områdets mineralpotentiale.

I området mellem Hochstetter Forland og Geographical Society Ø fortsattes de oliegeologiske undersøgelser af sedimentære bjergarter nord for Jameson Land. I sidstnævnte område blev udvalgte profiler af de potentielt olieførende bjergarter detailundersøgt.

I Vestgrønland afsluttedes den geologiske kortlægning af kortbladet Fiskefjeld (64 V.1.N) i målestok 1:100.000. Der blev samtidig i dette område og i det indre Godthåbsfjord gennemført tungmineralprospektering og malmgeologiske detailstudier.

I området nord for Ilulissat/Jakobshavn indsamledes tungsandsprøver fra elve for at undersøge om der findes guld og andre mineralforekomster. På Nûgssuaq og Disko fortsatte studiet af de vulkanske og tilhørende sedimentære bjergarter. De glaciologiske og geofysiske undersøgelser af Indlandsisens randzone blev videreført.

Den systematiske indsamling af glacio-hydrologiske data som led i de langsigtede planer vedr. udbygning af vandkraft i Vestgrønland blev videreført fra GGU's to feltstationer (øst for Nuuk og syd for Kangerdlugssuaq).

I området mellem Ivittuut og Kobberminebugt afsluttedes de recognoscerende malmgeologiske og geokemiske undersøgelser, især koncentreret omkring områdets guldpotentiale.

I Sydgrønland gennemførtes i samarbejde med Nuna Oil A/S på baggrund af en særbevilling fra Råstofforvaltningen en detaljeret geofysisk/geologisk undersøgelse af niob-tantal forekomsterne omkring Motzfeldt Sø.

Med udgangen af 1987 afsluttedes det af Energiministeriet (EFP-midler) støttede projekt "Nordolie". Undersøgelserne, der blev påbegyndt i 1984, giver en vurdering af mulighederne for tilstedeværelse af kulbrinter i det centrale Nordgrønland. Den afsluttende rapport foreligger primo 1988.

GGU har i årets løb udgivet det kvartærgeologiske kort over Sydgrønland i målestok 1:500.000, tre kort i målestok 1:100.000 fra Vestgrønland (Agpat (70 V.2 N), Mellemfjord (69 V.1 N), Isukasia (65 V.2 S)). Desuden er udgivet et specialkort i målestok 1:125.000 over de kvartærgeologiske forhold langs Jameson Land samt et specialkort i 1:7.500 over de wolfram-førende bjergarter på Store Malene nær Nuuk.

Grønlands Fiskeriundersøgelser og Grønlands Miljøundersøgelser.

Med nedlæggelsen af Ministeriet for Grønland i september 1987 er Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser som omtalt i kapitel 1 blevet opdelt i to institutioner: Grønlands Fiskeriundersøgelser (under Statsministeriet, Grønlandsdepartementet), som foretager undersøgelser af levende ressourcer i det grønlandske havområde, og Grønlands Miljøundersøgelser (under Energiministeriet), der primært varetager miljøopgaver i forbindelse med efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland.

Fiskeriafdelingen gennemførte i 1987 følgende undersøgelser i Grønland: Hydrografisk feltarbejde udførtes på tre togter med undersøgelsesskibet ADOLF JENSEN. I marts blev området mellem Fylla Banke og Kap Farvel undersøgt, medens området mellem Fylla Banke og Disko samt selve Disko Bugt blev undersøgt i

juli og november. Derudover blev der foretaget målinger langs hele den vestgrønlandske kyst i forbindelse med fiskeribiologiske undersøgelser. Der måltes i første række temperatur og saltholdighed, men på de større togter blev endvidere målt indhold af ilt og næringssalte.

Biologisk oceanografi: Indsamlingen af Davisstrædets og Diskoområdets zooplankton, herunder fiske- og rejelarver, blev i 1987 udvidet med en række stationer ud for Nuussuaq-halvøen.

Torskeundersøgelser: Sammensætningen af fangsterne i fiskeriet er vurderet udfra stikprøver udtaget i såvel havne som om bord på kommercielle fiskefartøjer.

Rejeundersøgelser: I 1987 blev der - som tidligere år - indsamlet logbogsoplysninger fra det kommercielle fiskeri, både fra de traditionelt befiskede områder ved Vest- og Østgrønland og fra forsøgsfiskeri ved Nordvest-, Vest-, Sydvest- og Østgrønland.

I det udenskærs område ved Vestgrønland fra Sukkertoppen Dybet til Nuussuaq nord for Disko, blev der i juli-august med ADOLF JENSEN trawlet på udvalgte stationer for at belyse rejebiomassens årgangssammensætning, samt for at identificere opvækstområdet for 1- og 2-årige rejer, som er for små til at indgå i det kommercielle fiskeri.

Laks: I samarbejde med canadiske og amerikanske biologer blev der ligesom i tidligere år indsamlet biologisk materiale af laks på fabrikkerne i Sisimiut, Maniitsoq, Nuuk, Paamiut og Narssaq.

Rødfisk: Fra ADOLF JENSEN's rejetrawlinger er der indsamlet længde-, vægt- og aldersprøver af rødfisk. Under et yngeltrawlsurvey i oktober-november blev der vest for Fylla Banke ved pelagisk trawling fanget små rødfisk fra samme år på flere stationer i en afstand af 40-50 sømil fra kysten.

Under projektet "svagt udnyttede arter" er undersøgelserne af hellefisk fortsat i områderne Uummannaq, Ilulissat og Nuuk.

Kammuslinger: Til opfølgning af tidligere bestandsvurderinger af kammuslinger i Nuuk-området blev der foretaget undersøgelser af forekomsterne, samt nye undersøgelser af kammuslingeforekomsterne i Maniitsoq kommune.

JAMARC-projektet: Som en del af et joint-venture projekt mellem Grønlands Hjemmestyres Trawlervirksomhed og Japan Marine Fishery Resource Research Center blev der i sommeren og efteråret 1987 foretaget to bundtrawl-surveys i henholdsvis vest- og østgrønlandske farvande.

Havpattedyrafdelingen gennemførte i 1987 kun feltarbejde i forbindelse med undersøgelser af storhvaler. Hvad angår småhvaler og sæler fortsatte bearbejdningen af materiale og data indsamlet i tidligere år.

Der blev i miljøafdelingen udført følgende aktiviteter i Grønland i 1987:
Miljøovervågningen af minevirksomheden i Maarmorilik fortsatte. Der blev indsamlet prøver af lav, havvand, sediment, fisk, rejer, tang, blåmusling, ringsæl, edderfugl og måger. De indsamlede prøver analyseredes for cadmium, kobber, bly og zink. Desuden udførtes tilsyn med virksomhedens miljøforhold.

Miljøundersøgelser ved Ivittuut fortsattes i 1987 med indsamling af tang og blåmusling i fjorden. Prøverne analyseres fra cadmium, kobber, bly og zink, idet disse tungmetaller findes i kryolitmalmen. En betydelig tungmetalforurening kan konstateres i tang og blåmusling på en større kyststrækning i Arsuk Fjord.

I forbindelse med eventuel efterforskning og udnyttelse af grundstoffet niob i en forekomst ved Sarfartoq ved Søndre Strømfjord udførtes følgende undersøgelser: I området mellem Sukkertoppen Iskappe og fjorden Søndre Strømfjord gennemførtes i juni og august-september en tælling fra helikopter af rens-

dyr- og moskusoksebestanden. I august foretoges en indsamling af planter, landpattedyr, fisk og fugle til belysning af områdets naturlige belastning med metaller og radioaktive grundstoffer, og feltarbejde vedr. vegetation, muskusokser og rensdyr blev udført i området, som vil blive berørt af evt. minedrift.

I sommeren 1987 blev olieefterforskningen i Jameson Land genoptaget.

I 1985 iværksattes et projekt til undersøgelse af forekomsten af visse tungmetaller, specielt cadmium og kviksølv, i de grønlandske farvande. I 1987 fortsatte dette projekt med et omfattende indsamlings- og analyseprogram.

Ilisimatusarfik

Ilisimatusarfik/Inuit Instituttet fra 1987 Grønlands Universitet er sammensat af tre institutter. Institut for teologi, Institut for Grønlandsk og Institut for kultur og samfund. I 1987 er det ordbogsprojekt, som blev startet af Inuit Instituttet fortsat. Institut for kultur og samfund har foretaget en sociokulturel undersøgelse i Ittoqqortoormiit/Scoresbysund, og et par andre kulturstudie- projekter er gennemført sammen med andre institutioner. Sprognævnets arbejde foregår også i samarbejde med Ilisimatusarfik.

Grønlands Landsmuseum

Museet har i 1987 foretaget rekognoscering i Sarfartoq/Paradisdalen, Ammassalik, Jameson Land, Nuuk, Dove Bugt i Nordøstgrønland og i fåreavlerdistrikterne i Sydgrønland. Etnologiske undersøgelser i Ittoqqortoormiit/Scoresbysund. Projektet "Menneske og Miljø", rundspørge til alverdens museer og andre institutioner, som kan tænkes at have biologisk-antropologisk materiale fra Grønland. Endelig var i 1987 flere hundrede museumsgenstande udlånt fra landsmuseet til udstillinger i Japan og på Århus kunstmuseum.

Christianshåb Museums Qeqertasussuk-projekt, har deltaget i en tværvidenskabelig undersøgelse af en godt 4.000 år gammel Saqqaq-boplads på øen Qeqertasussuk i Christianshåb Kommune.

Grønlands Hjemmestyre afd. for naturforvaltning og fysisk planlægning Aage V. Nielsen Charity Foundation har i 1987 bevilget 10,7 mill. kr. til naturbeskyttelse i Grønland. Pengene vil blive anvendt til følgende projekter, der startede 1. januar 1988:

1. En hvalundersøgelse, der skal klarlægge bestanden af våge-, fin- og pukkelhvaler. Formålet er at undersøge den grønlandske hvalfangsts indflydelse på bestandene.
2. En registrering af de levende ressourcer og opbyggelse af en videnbank.
3. En undersøgelse af moskusoksebestanden ved Kangerlussuaq, hvor der for 20 år siden blev udsat 27 moskusokser.
4. En biologisk-arkæologisk kortlægning af den netop fundne boplads, på Ile de France i Nordøstgrønland.

Endvidere sættes to projekter i gang i 1990:
En undersøgelse af isbjørnebestanden i Melvillebugten og i Østgrønland og en undersøgelse af hvalrosbestanden i Vest- og Nordgrønland.

Arktisk Institut

Den selvejende institution Arktisk Institut skal virke som informationscenter om arktiske forhold især i Grønland, samt for at formidle forbindelsen mellem Danmark, Grønland og udlandet på alle områder, som har tilknytning til arktiske forhold. Tilskud fra fonde har dækket instituttets daglig drift.

Instituttets bog-, billed- og kortsamling suppleres stadig og benyttes af pressen, museer og private. Deuden har instituttet leveret grundmaterialet til udgivelse af bog nr. 3 i serien "Publikationer fra Arktisk Institut": "Skindbåde i Grønland", som er skrevet af billedsamlingens leder, Hans Ebbesen, og lektor H. C. Petersen, Ilisimatusarfik, Nuuk.

Arkivet har modtaget en stor kortsamling fra Ministeriet for Grønland, en gave som blev anledning til nyregistrering af kortsamlingen. En ompakning og nyregistrering af arkivfondene er ligeledes påbegyndt og forventes tilendebragt i løbet af 1987.

Arktisk Instituts forskningsprojekt "Grønlands befolkningshistorie ca. 1800-1930" har ligget stille i 1987, idet vid.med. Kirsten Caning har været beskæftiget som forskningsbibliotekar i instituttet. På Dansk Data Arkiv er man imidlertid i gang med at udarbejde dokumentation for projektets edb-registre.

C. Forskning under universiteter, læreanstalter og andre institutioner

I det følgende omtales nogle af de væsentlige aktiviteter i 1987. Samfundsforskningen omtales i et særligt afsnit, da området i nogle år har været et såkaldt "initiativområde".

"Projekt Grønlandshavet" 1987 er det danske bidrag til det internationale Greenland Sea Project, der er et femårigt projekt med deltagelse af laboratorier i otte lande. Formålet er gennem observationer af havisen og meteorologiske og occeanografiske målinger koblet til numeriske modeller at studere vekselvirkningen mellem havet, isen og atmosfæren. Projektet har derved nær tilknytning til igangværende globale klimastudier og det internationale studium af havenes cirkulationsmønster (WOCE).

Det danske delprojekt omfatter seks laboratorier og institutioner: Elektromagnetisk Institut (Danmarks tekniske Højskole); Dansk Hydraulisk Institut (Adademiet for de tekniske videnskaber); Grønlands Fiskeriundersøgelser; Geofysisk Institut (Københavns Universitet); Danmarks Meteorologiske Institut og Forskningscenter Risø. Arbejdet er i nogen grad koncentreret om udforskningen af den sydlige del af Grønlandshavet, det vil sige farvandet mellem Jan Mayen og Grønland. Her er der planlagt omfattende feltaktiviteter. Andre arbejder er af mere "global" karakter omfattende hele Grønlandshavet og tilstødende

områder. Således udvikles numeriske occeanografiske og meteorologiske modeller for hele området fra Svalbard i nord til Island i syd. Dette gælder også telemålingsarbejdet.

"Zoologisk Museums Grønlandsundersøgelser" (ZMG) der blev dannet i 1986, har til hovedopgave at fungere som kontaktorgan mellem Zoologisk Centralinstituts forskere og Grønlands Hjemmestyre samt institutioner med Grønland som arbejdsområde. ZMG yder rådgivning f.eks. i forbindelse med fredningsopgaver og naturforvaltning af zoologiske forskningsopgaver.

I samarbejde med Grønlands Hjemmestyre og støttet af Verdensnaturfonden gennemførtes første del af "Fuglefjeldsprojektet", der særligt tager sigte på at undersøge den vestgrønlandske lomviebestand, der er gået væsentligt tilbage.

ZMG varetager også den zoologiske del af det af Hjemmestyret netop påbegyndte tværvidenskabelige projekt "Biologisk-arkæologisk kortlægning af Grønlands østkyst mellem 75° og 81°N.

Af de projekter, der har modtaget økonomisk støtte fra KVUG, skal nævnes:
Botanisk Museums projekter om undersøgelse af plantegeografien i Nordgrønland og mosslægten Pohlia (Københavns Universitet).

Arboretets projekt om registrering af det siden 1982 udplantede forsøgsmateriale af træer og buske i Sydvestgrønland (Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole).

Hygiejnisk Instituts projekter om mor/barn undersøgelse, kviksølvbelastning - undersøgelse af grønlandske slædehunde og kostundersøgelse i Thule (Aarhus Universitet).

Geologisk Museum (Vertebratpalæonotologisk Samling), København. Den britisk/danske vertebratpalæontologiske ekspedition til Østgrønland, Gauss Halvø.

Geografisk Centralinstituts projekt om jordbundsgeografiske undersøgelser i Sydøstgrønland og et studie af gletschere og blokgletscher på øen Disko. Studiet foregik fra Arktisk Station i Godhavn (Københavns Universitet).

Geofysisk Instituts projekt om kosmisk støvnedfald på jorden gennem de sidste 10.000 år: Et glaciologisk-astrofysisk projekt i Indlandsisens vestlige randzone og borekerneprojekt ved renland (Københavns Universitet).

Danmarks Meteorologisk Instituts projekt om meteorologiske modeller i relation til oceanografiske studier omkring Grønland "East Greenland Current Project".

Derudover har følgende institutter m.m. virket i Grønland:
Botanisk Institut, Aarhus Universitet,
Christianshåb Museum,
Elektromagnetisk Institut, Danmarks Tekniske Højskole,
Genetisk Institut, Københavns Universitet,
Institut for Biologi og Kemi, Roskilde Universitetscenter,
Institut for Cellebiologi og Anatomi, Københavns Universitet,
Institut for Petrologi, Københavns Universitet,
Institut for Sporeplanter, Københavns Universitet,
Institut for Zoologi og Zoofysiologi, Aarhus Universitet,
Verdensnaturfonden (der har ydet økonomisk støtte til vandrefalkeprojektet ved Knud Falk).

Desuden har Institut for almen Geologi og Geologisk Museum i 1987 udført forskning på Grønland.

D. Samfundsforskning

Grønlandsforskning har siden 1982 været et "initativområde" inden for Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd. Initiativets første fase (1982-1984) har været koncentreret om analyser af erhvervsudviklingsmulighederne i Grønland og om de mere overordnede erhvervspolitiske målsætninger og styringsinstrumenter.

I fortsættelse heraf og på baggrund af de aktuelle udviklingsplaner og -problemer i Grønland har initiativudvalget udstykket tre emneområder med prioritet i initiativets anden og sidste fase: "Arbejdsmarkedet", "Styring og Planlægning" (herunder hjemmestyrets overtagelse af KGH og GTO) samt "Offentligt ejede virksomheder, kooperations- og andelsselskaber".

Ved udgangen af 1987 ophørte grønlandsforskningen med at være initiativområde under SSF, men Forskningsrådet mener imidlertid, at der fortsat er et særligt behov for forskning i grønlandske problemstillinger. Ligeledes fortsætter initiativudvalget sit arbejde med at følge den samfundsvidenskabelige grønlandsforskning.

I 1987 er der i alt bevilget 1,1 mill. kr. i projektstøtte fra SSF til forskning vedr. Grønland.

Forskningen foregår fra Ålborg Universitetscenter, Århus Universitet, Københavns Universitet og Roskilde Universitetscenter.

Med SAGA-projektet (samfundsudvikling i Grønland og Nordatlanten) på Ålborg Universitetscenter er tre større projekter afsluttet.
Projektet "Fysisk og økonomisk Planlægning i Grønland", blev endeligt afsluttet i 1986, og det indeholder en beskrivelse og analyse af den i Danmark og Grønland udførte fysiske og økonomiske planlægning og sektorplanlægning vedrørende Grønlands udvikling. Analysen er udført med henblik på en formulering af "problemer og barrierer for hjemmestyrets fremtidige planlægning".

Projektet "Erhvervsudviklingen i Grønland" viderefører en analyse af centrale problemstillinger, som blev beskrevet i forbindelse med projektet om fysisk og økonomisk planlægning. Projektet sigter mod at beskrive grønlandske selskabers organisatoriske, ledelsesmæssige og økonomiske forhold med henblik på at vurdere, om disse selskaber kan bidrage til en øget økonomisk uafhængighed og en øget demokratisering af det grønlandske erhvervsliv.

Projektet "Styring, planlægning og brugerindflydelse i en fremtidig grønlandsk boligsektor", indeholder en beskrivelse og analyse af den grønlandske boligsektor med henblik på at afdække problemer og barrierer for en styring og planlægning, der sikrer større brugerindflydelse i boligbyggeri og -administration i overensstemmelse med grønlandsk formulerede målsætninger.

Resultaterne udgives i "Grønlandsprojektets småskrift og emnerapportserie".

Center for Nordatlantiske studier ved Århus Universitet, der er tværvidenskabeligt, blev oprettet 1986, og i 1987 afsluttedes følgende forskningsprojekter:
"En socialantropologisk analyse af kommunikationsudvikling og kulturændring i Grønland med inddragelse af komparativt materiale fra arktisk Nordamerika".
"Coastal Communities And Renewable Resource Exploitation in Greenland" og "Offentlig styring af olie-gasaktiviteter i Grønland".

Institut for Eskimologi ved Københavns Universitet udfører undervisnings- og forskningsvirksomhed vedrørende sproglige, kulturelle og samfundsvidenskabelige emner. Geografisk er forskningen koncentreret om inuit-områderne i Grønland, Canada, Alaska og Sibirien med hovedvægten lagt på Grønland.

Instituttet har i årets løb bl.a. arbejdet på flere projekter af samfundsvidenskabelig art. Projektet "Grønlands urfolksretlige status" støttes økonomisk af Nordisk samarbejdsnævn for samfundsforskning (NOS-S). "Fangstens betydning i Grønland" støttes økonomisk af det samfundsvidenskabelige forskningsråd.

Endelig nævnes "Selvstyremodeller og kulturel identitet", som er et komparativt projekt baseret på feltarbejde i Alaska samt indsamling og analyse af demografiske og genealogiske data fra Vestgrønland.

Forskningscentret NORS (Nordatlantiske Regionalstudier) blev oprettet i foråret 1987 på Roskilde Universitetscenter. Baggrunden var ønsket om at videreføre det forskningsmiljø, som SSFs Grønlandsinitiativ havde skabt på RUC.
I 1987 er følgende projekter afsluttet:
"Den fremtidige erhvervsudvikling i Grønland og den samfundsmæssige rigdom".
"Opbygning af et informationssystem til komparative nordatlantiske erhvervsanalyser".

"Kvindernes placering i den grønlandske erhvervsudvikling - livsperspektiver set fra lønarbejderplaceringen".
Fra et større igangværende forskningsprojekt om Sydgrønlands udviklingsbetingelser foreligger en række delrapporter.

En afsluttende og sammenfattende rapport forventes publiceret ultimo 1988.

24. Kirke

Kirkens forhold er ordnet ved lov nr. 587 af 29. november 1978 og landstingsforordning nr. 2 af 30. marts 1982.

Kirken i Grønland er en del af den danske folkekirke og hører under Københavns stift. Vicebiskoppen for Grønland varetager den stedlige gejstlige ledelse i den del af stiftet, som Grønland udgør. Administrativt hører kirken under Grønlands Hjemmestyre, og et kirkenævn med 3 medlemmer varetager den centrale styrelse og administration af kirken på alle områder, der ikke er henlagt direkte under vicebiskoppen.

Grønland er i 1987 inddelt i 17 præstegæld. Inddelingen i præstegæld er stort set sammenfaldende med den kommunale inddeling dog omfattes Ivittuut af Paamiut/Frederikshåb præstegæld (jfr. Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 7 af 22. december 1980.

Den kirkelige betjening af grønlændere i Danmark varetages af 2 udstationerede grønlandske præster, der kan kontaktes på tlf. 03-687158 og 08-381121.

Antallet af tjenstgørende præster i 1987 var 28 incl. 3 provster og 2 præster tjenstgørende i Danmark.

I 1987 var der 6 studerende på den grønlandske teologiuddannelse, heraf blev 3 færdige og ansat som præster.

Præsterne bistås i det kirkelige arbejde af overkateketer, kateketer og læserkateketer, der beskikkes af vicebiskoppen.

Antallet af kateketer i 1987 var 124. I 1986 var antallet 121, jfr. tabel 84.

I de senere år har mangelen på uddannede kateketer nødvendiggjort beskikkelse af flere læserkateketer end ønskeligt, men den kateketuddannelse, som påbegyndtes i 1985 har forbedret

situationen, idet de første 42 kateketer fuldførte denne kursusuddannelse i 1987 (jfr. Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 15 af 26. april 1985).

Der var 86 kirkelokaler, enten egentlige kirker (52) eller skolekapeller (34). Antallet har været næsten konstant igennem mange år, men nogle ældre kirkebygninger er dog blevet erstattet af nyopførte kirker, og nogle skolekapeller ombygget til regulære kirker.

På hver plads med mindst 30 indbyggere, og hvor der findes kirke eller skolekapel, kan der vælges menighedsrepræsentanter. I 1987 var der således 79 menighedsrepræsentationer med ialt 408 medlemmer. I hvert præstegæld findes et præstegældsråd bestående af 1-4 medlemmer fra hver menighedsrepræsentation, samt af den præst der er institutionsleder.

Af særlige kirkelige begivenheder i 1987 kan nævnes 4 præsteordinationer og genindvielse af 2 restaurerede kirkebygninger.

Ved siden af den evangelisk-lutherske folkekirke findes der enkelte andre trossamfund og sekter, således den katolske kirke, adventistsamfundet, pinsebevægelsen og Jehovas Vidner. Talmæssigt er disse grupper meget beskedent repræsenteret.

TABELHENVISNING: 24

25. Offentlige valg

Efter enkelte forsøg på partidannelser i Grønland i 1960'erne opstod der i 1970'erne nogle politiske grupperinger.

Tidsmæssigt er den første af disse bevægelser "Siumut", der startede sit arbejde i 1971 og i juli 1977 blev organiseret som egentligt parti. Partiets formand er Jonathan Motzfeldt. Bladet "Siumut" blev udgivet første gang i 1975.

I januar 1977 dannedes "Atassut", der i september 1981 blev organiseret som egentligt parti. Partiets formand er Otto Steenholdt. Bladet "Atassut" er blevet udgivet siden 1978.

I efteråret 1978 blev gruppen "Inuit Ataqatigiit" dannet. Gruppen er senere omdannet til et egentligt parti. Arqaluk Lynge er formand.

"Issittup Partii-a" (Polarpartiet) blev dannet i 1986.

Det er vanskeligt at placere de grønlandske partier i det sædvanlige politiske spektrum (fra venstre mod højre) og at sammenholde dem med danske partier, men med en vis tilnærmelse er rækkefølgen: til venstre IA - derefter Siumut(nærmest socialdemokratisk) - derefter Atassut(liberalt -nærmest Venstre) og lidt mere til højre Itissup Partii-a. Man kan læse om partiernes historie og politik i bogen "Arktisk selvstyre" skrevet af Jens Dahl(lektor ved Institut for Eskimologi)

Der afholdes i Grønland offentlige valg til landstinget, kommunalbestyrelserne, bygderådene og Folketinget. Endvidere kan der afholdes folkeafstemninger.

VALG TIL LANDSTINGET.

Der har siden gennemførelse af hjemmestyret været afholdt valg 4 gange, senest 26. maj 1987.

25.1 Landstingsvalg.

	4. april 1979		12. april 1983		6. juni 1984		26. maj 1987	
	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel
		pct.		pct.		pct.		pct.
Atassut	7.688	41,7	11.443	46,6	9.873	43,8	10.044	40,1
Inuit Ataqatigiit	813	4,4	2.612	10,6	2.732	12,1	3.823	15,3
Isittup Partii-a	.	.	.	.	.	.	1.119	4,4
Siumut	8.505	46,1	10.371	42,3	9.949	44,1	9.987	39,8
Sulissartut Partiat	1.041	5,6	.	.	.	.	.	.
Uden for partierne	396	2,2	111	0,5	.	.	95	0,4
Blanke	.	.	239	.	208	.	184	.
Andre ugyldige	1.508	.	428	.	326	.	512	.
Stemmer i alt	19.951	.	25.204	.	23.088	.	25.764	.
Samtlige vælgere	28.665	.	33.559	.	34.582	.	36.998	.
Stemme-procent	.	69,6	.	75,1	.	66,8	.	69,6

Anm. Andelen i pct. er beregnet på grundlag af gyldige stemmer.

Atassut og Siumut fik hver 11 mandater som ved sidste valg, medens Inuit Ataqatigiit gik frem fra 3 til 4 mandater. Isittup Partii-a fik stemmer til 1 mandat.

Landsstyret blev sammensat af 5 repræsentanter fra Siumut og 2 fra Inuit Ataqatigiit.

Koalitionen blev afbrudt af Siumut, og den 8. juni 1988 valgte landstinget et nyt landsstyre på 5 medlemmer fra Siumut. Det støttes af Atassut.

Valgreglerne er sidst blevet ændret ved landstingslov nr. 13 af 19. december 1986 om valg til Grønlands Landsting. Betingelserne for valgret til landstinget er de samme som ved valg til Folketinget (dansk statsborgerskab, fyldt 18 år, ikke umyndiggjort) samt, at vælgeren har haft bopæl i Grønland mindst 6 måneder forud for valget. Ved ovennævnte lov blev der indført valgret for personer, der midlertidigt opholder sig uden for Grønland.

Medens der tidligere kun kunne sættes kryds på stemmesedlen ved et navn, blev der efter ændringen af valgloven i 1986 også mulighed for at afgive stemme på et parti.

Ved landstingsvalget vælges 23 medlemmer som kredsmandater i landstingskredsene, og herudover 4 medlemmer som tillægsmandater (før 1986 indtil 3). Valget af såvel kredsmandater som tillægsmandater sker ved forholdstalsvalg.

Grønland er inddelt i 8 landstingskredse. Antallet af mandater, der skal vælges i hver kreds, er anført i parentes: Sydkredsen (5), Midtkredsen (8), Diskokredsen (5), Umanak (1), Upernavik (1), Thule (1), Angmagssalik (1) og Scoresbysund (1).

En kandidat kan opstille for et parti, opstille i kandidatforbund med en eller flere kandidater eller opstille som enkeltkandidat.

Ved landstingsvalget i 1987 opstillede partierne: Atassut, Inuit Ataqatigiit, Isittup Partii-a og Siumut. Stemmeprocenten blev 69,6, hvilket var en fremgang i forhold til ved valget i 1984. Forskellen mellem kredsene kan læses i tabel 25. Atassut og Siumut fik stort set lige mange stemmer, men begge partiers andel af de gyldige stemmer faldt fra ca. 44 pct. i 1984 til ca. 40 pct. i 1987. Inuit-partiet gik frem med godt 3 procent (enheder) til 15,3 pct., og det nye parti Isittup Partii-a fik 4,4 pct. af stemmerne.

VALG TIL KOMMUNALBESTYRELSERNE.

Samtidig med det første landstingsvalg den 4. april 1979 blev der afholdt valg til kommunalbestyrelserne, hvor der for første gang var mulighed for at opstille for et parti eller i kandidatforbund med andre kandidater. Det næste valg fandt sted den 12. april 1983 (også samtidig med landstingsvalg). Valget fandt sted efter reglerne i landstingslov nr. 2 af 30. marts 1982 om valg til kommunalbestyrelser og bygderåd.

Betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen er de samme som ved valg til landstinget, samt at vælgeren har haft fast bopæl i kommunen mindst 3 måneder forud for valget. Nordiske statsborgere, der har haft bopæl i riget i 3 år før valget, har valgret til kommunalbestyrelsen, hvis de iøvrigt opfylder de betingelser, der gælder for danske statsborgere.

25.2 Valg til kommunalbestyrelserne.

	4. april 1979		12. april 1983	
	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel
Atassut	5.267	28,1	10.061	44,1
Inuit Ataqatigiit	511	2,7	1.686	7,4
Siumut	6.325	33,7	9.100	39,9
Sulissartut Partiat	550	2,9	.	.
Kandidatforbud	2.128	11,4	1.324	5,8
Enkeltkandidater	3.981	21,2	653	2,8
Ugyldige	1.062	.	1.580	.
Stemmer i alt	19.824	100,0	24.404	100,0
Samtlige vælgere	28.360	.	32.563	.
Stemme-procenten	.	69,9	.	74,9

Anm. Andelen i pct. er beregnet på grundlag af gyldige stemmer.

Fra 1982 skulle der vælges 3-17 medlemmer til kommunalbestyrelserne (mod tidligere 3-13 medlemmer). Den enkelte kommune er opdelt i valgkredse, som hver vælger et nærmere angivet antal medlemmer til kommunalbestyrelsen. Valget foregår på samme måde som valget af kredsmandater til landstinget.

Ved valget i 1983 fik Siumut i alt 95 mandater i de grønlandske kommunalbestyrelser, Atassut fik 75, Inuit Ataqatigiit 8 mandater, og kandidater uden for partierne fik 12 mandater.

Stemmeafgivningen er nærmere belyst i tabel 86. Stemmeprocenten for hele Grønland var 74,9, d.v.s. lidt højere end i 1979. Bemærkelsesværdigt er det, at stemmeandelen for kandidater uden for partierne faldt fra 32,6 pct. i 1979 til 8,6 pct. i 1983. Næste valg afholdes i april 1989.

VALG TIL BYGDERÅDENE.

Der blev afholdt valg til bygderådene den 30. maj 1979 og den 3. maj 1983. Valgret til bygderådene har enhver, der har valgret til kommunalbestyrelsen, og som har fast bopæl i vedkommende bygd. Bygderådene består af 3 eller 5 medlemmer.

Valg til bygderådene afholdes efter reglerne i landstingslov nr. 2 af 30. marts 1982 om valg til kommunalbestyrelser og bygderåd.

FOLKETINGSVALG.

Der har senest været folketingsvalg i Grønland den 10. maj 1988 ligesom i den øvrige del af riget.

Grønland udgør ved folketingsvalg et valgområde, i hvilket der vælges 2 medlemmer til Folketinget, jfr. lovbekendtgørelse nr. 416 af 29. juli 1974 om folketingsvalg i Grønland som ændret ved lov nr. 483 af 27. september 1978 og lov nr. 174 af 8. april 1981.

Folketingsvalg i Grønland foregår stort set efter de samme regler som i Danmark, dog med visse afvigelser under hensyntagen til de særlige grønlandske forhold.

Ved valget i 1987 opstillede kandidater i tilslutning til partiet Atassut, kandidater i tilslutning til partiet Siumut og kandidater i tilslutning til partiet Inuit Ataqatigiit. Endvidere nyopstillede Issittup Partii-a (polarpartiet) med 1 kandidat.

Otto Steenholdt (Atassut) blev genvalgt og Hans-Pavia Rosing (Siumut) blev valgt i stedet for Preben Lange. Otto Steenholdt indgik i Folketinget et valgteknisk samarbejde med regeringspartierne, medens Hans-Pavia Rosing indgik et valgteknisk samarbejde med Socialdemokratiet.

Efter den endelige opgørelse af valgresultatet blev stemmeprocenten 44,9 mod 63,9 ved det foregående valg. Nedgangen skyldes formentlig, at der var valg til landstinget i maj. Siumut opnåede den største andel af stemmerne, nemlig 43,3 pct., medens Atassaut fik 41,3 pct. af stemmerne. Siumut gik lidt frem, medens Atassut gik tilbage. Det gjorde Inuit Ataqatiqiit, der

25.1 Folketingsvalg.

	23. oktober 1979		8. dec. 1981		10. april 1984		8. sept. 1987		10. maj 1988	
	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel	Stemmer	Andel
		pct.		pct.		pct.		pct.		pct.
Atassut	6.520	45,0	9.223	48,9	9.308	43,5	6.627	41,3	8.115	38,7
Inuit Ataqatigiit	.	.	.	.	2.939	13,7	2.001	12,5	3.615	17,3
Siumut	6.362	43,9	7.126	37,7	9.148	42,8	6.944	43,3	8.408	40,1
Sulissartut Partiat	1.618	11,1	.	.	.	.	.	.	.	.
Isittup Partii-a	.	.	.	.	.	.	474	2,9	815	3,9
Uden for partierne	.	.	2.529	13,4	.	.	.	.	.	.
Ugyldige	690	.	925	.	633	.	934	.	1.204	.
Stemmer i alt	15.190	100,0	19.803	100,0	22.028	100,0	16.980	100,0	22.157	100,0
Samtlige vælgere	30.191	.	32.466	.	34.448	.	37.800	.	38.301	.
Stemme-procenten	.	50,3	.	61,0	.	63,9	.	44,9	.	57,8

Anm. Andelen i pct. er beregnet på grundlag af gyldige stemmer.

fik 12,5 pct. af stemmerne, også. Det nye parti Issittup Partii-a fik 2,9 pct. Stemmetallenes fordeling på kommuner er angivet i tabel 87. Otto Steenholdt fik det største antal personlige stemmer, nemlig 5.662.

Ved folketingsvalget den 10. maj 1988 stillede de samme fire partier op som ved sidste valg. Det var ligeledes de samme kandidater, der blev valgt. Otto Steenholdt blev valgt med 6.408 personlige stemmer, Hans-Pavia Rosing med 5.444 personlige stemmer. Valgdeltagelsen var med 57,8 pct. betydeligt højere end i 1987, omend ikke på højde med valgdeltagelsen ved de øvrige folketingsvalg i 80'erne.

I forhold til valget i 1987 gik både Siumut og Atassut lidt tilbage, idet de fik henholdsvis 40,1 og 38,7 pct. af stemmerne. Isittup Partii-a og især Inuit Ataqatigiit gik frem til henholdsvis 3,9 og 17,3 pct. af stemmerne (jfr. oversigt 25.3).

TABELHENVISNING: TABEL 85-87

NUNAQARFIIT KALAALLISUT/ QALLUNAATUT AQQI.	LISTE OVER GRØNLANDSKE/DANSKE STEDNAVNE.
Nanortallup kommunia	Nanortalik kommune
Illoqarfik: Nanortalik	By: Nanortalik
Nunaqarfiit:	Bygder:
Narsaq Kujalleq	Frederiksdal
Ammassivik	Sletten
Alluitsoq	Lichtenau
Alluitsup Paa	Sydprøven
Statioonit:	Stationer:
Ikerasassuaq	Prins Christian Sund
Narsami Kujallermi loranstation	Frederiksdal loranst.
Qaqortup kommunia	Julianehåb kommune
Illoqarfik: Qaqortoq	By: Julianehåb
Narsap kommunia	Narsaq kommune
Illoqarfik: Narsaq	By: Narsaq
Nunaqarfik:	Bygd:
Igaliku Kujalleq	Sdr. Igaliko
Statiooni:	Station:
Narsarsuaq (mittarfik)	Narsarsuaq (flyveplads)
Ivittuut kommuniat	Ivittuut kommune
Illoqarfik: Ivittuut	By: Ivittuut
Statiooni:	Station:
Kangilinnguit (sakkutooqarfik)	Grønnedal

(nangitassaq)

(fortsættes)

(nangitaq) (fortsat)

Paamiut kommuniat	Frederikshåb kommune
Illoqarfik: Paamiut	By: Frederikshåb
Nuup kommunia	Godthåb kommune
Illoqarfik: Nuuk	By: Godthåb
Nunaqarfiit:	Bygder:
Qeqertarsuatsiaat	Fiskenæsset
Statiooni:	Station:
Kangerluarsoruseq (aalisarf.)	Færingehavn (fiskestation)
Maniitsup kommunia	Sukkertoppen kommune
Illoqarfik: Maniitsoq	By: Sukkertoppen
Sisimiut kommuniat	Holsteinsborg kommune
Illoqarfik: Sisimiut	By: Holsteinsborg
Kangaatsiap kommunia	Kangaatsiaq kommune
Illoqarfik: Kangaatsiaq	By: Kangaatsiaq
Aasiaat kommuniat	Egedesminde kommune
Illoqarfik: Aasiaat	By: Egedesminde
Nunaqarfik:	Bygd:
Kitsissuarsuit	Hunde Ejland
Qasigiannguit kommuniat	Christianshåb kommune
Illoqarfik: Qasigiannguit	By: Christianshåb

(nangitassaq) (fortsættes)

(nangitaq) (fortsat)

Ilulissat kommuniat	Jakobshavn kommune
Illoqarfik: Ilulissat	By: Jakobshavn
Nunaqarfiit:	Bygder:
Ilimanaq	Claushavn
Oqaatsut	Rodebay
Vaigat-ip kommunia	Vaigat kommune
Illoqarfik: Qullissat	By: Qullissat
Qeqertarsuup kommunia	Godhavn kommune
Illoqarfik: Qeqertarsuaq	By: Godhavn
Nunaqarfik:	Bygd:
Kangerluk	Diskofjord
Uummannap kommunia	Uummannaq kommune
Illoqarfik: Uummannaq	By: Uummannaq
Statiooni:	Station:
Maarmorilik (aatsitass.)	Marmorilik (mine)
Upernaviup kommunia	Upernavik kommune
Illoqarfik: Upernavik	By: Upernavik
Nunaqarfiit:	Bygder:
Upernavik Kujalleq	Sdr. Upernavik
Kangersuatsiaq	Prøven
Nuussuaq	Kraulshavn

(nangitassaq) (fortsættes)

(nangitaq) (fortsat)

Avanersuup kommunia
Illoqarfik: Qaanaaq
Nunaqarfik:
Qeqertarsuaq

Thule kommune
By: Thule
Bygd:
Herbert Ø

Tasiilap kommunia
Illoqarfik: Tasiilaq
Nunaqarfik:
Kulusuk
Statiooni:
Kulusuk (mittarfik)

Ammassalik kommune
By: Ammassalik
Bygd:
Kap Dan
Station:
Kulusuk (flyveplads)

Ittoqqortoormiit kommuniat
Illoqarfik: Ittoqqortoormiit
Nunaqarfiit:
Itterajivit (Illukasiit)
Uunarteq

Scoresbysund kommune
By: Scoresbysund
Bygder:
Kap Hope
Kap Tobin

Kitaa

Vestgrønland

Avanersuaq

Nordgrønland

Tunu

Østgrønland

Kommuneqarfiit avataanni
Statioonit:
Kangerlussuaq (mittarfik)
Uummannaq
Pituffik (mittarfik)

Uden for kommunalinddelingen
Stationer:
Sdr. Strømfjord (flyveplads)
Dundas
Thule Air Base (flyveplads)

Kalaallit Nunaat tamarmi

Hele Grønland

TABELAFDELING

TABELINUT TUNGASSUT

TABLES

IMARISAASA TABELINUT TUNNGASUT NALUNAARSORNERAT

Tabel nr.		Qupp.
	Najugaqarfiit qallunaatut/kalaallisut aqqi ...	306
1-2	Silap qanoq issusianut tunngasut	315-317
3-19	Nunap inui	318-348
20-26	Naalakkersuisut aningaasartuutaat iseritallu	349-359
27-33	Teknikimut tunngasutigut sulissussineq	360-367
34-38	Angallassineq (tassunga ilanngullugu qamutit motorillit)	368-369
39-42	Aalisarneq, piniarneq, savaateqarneq tuttuuteqarnerlu	370-381
43-46	Inuutissarsionermut sulisoqarnermullu tunngasut	382-385
47-48	Avammut tunisaqartarneq nioqqutissanillu eqqussuineq	386-398
49-50	Aningaaseriveqarneq	390-392
51-52	Akissarsiat	393-394
53-57	Akit akissaatillu	395-400
58-61	Sulisoqarneq	401-408
62-67	Illussaqarniarneq	409-414
68-69	Inunnik isumaginninnermut tunngasut	415-416
70-71	Eqqartuussisoqarneq	417-418
72-76	Politeeqarneq	419-423
77-80	Peqqinnissamik isumaginninneq	424-428
81-83	Atuartitsineq ilinniagaqarneq	429-435
84	Ilagiinnut tunngasut	436
85-87	Naalakkersuisunut tunngasutigut qinersisarneq	437-440
	Tabelinut tunngasunik ujarliutit	441

LIST OF CONTENTS OF TABLES

Table		Page
	List of Danish/Greenlandic place-names	306
1-2	Meteorological conditions	315-317
3-19	Population	318-348
20-26	Public finances	349-359
27-33	Technical service	360-367
34-38	Transport (including motor vehicles)	368-369
39-42	Fishing, hunting, sheep-farming, etc.	370-381
43-46	Industry, commerce, etc.,	382-385
47-48	Exports and imports	386-389
49-50	Monetary and credit conditions	390-392
51-52	Incomes,	393-394
53-57	Prices and Wages	395-400
58-61	Employment	401-408
62-67	Dwellings	409-414
68-69	Social conditions	415-416
70-71	Justice	417-418
72-76	Police	419-423
77-80	Health service	424-428
81-83	Education, training	429-435
84	Ecclesiastical service	436
85-87	Elections	437-440
	Translation of tables	441

TABEL 1 A.

MIDDELTEMPERATUR VED DE METEOROLOGISKE STATIONER I GRØNLAND. 1986 OG 1987.

KALAALLIT NUNAANNI SILASIORFINNI SILAP KIASSUSIATA AGGUAQATIGIISSINNERA. 1986 AAMMA 1987.

MEAN TEMPERATURES AT THE WEATHER STATIONS IN GREENLAND. 1986 AND 1987.

Celcius°	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	I alt Katillugit
1986													
Qaqortoq	-5,3	-1,7	-7,4	0,4	2,6	5,0	8,0	8,5	6,5	-0,3	-5,5	-7,5	0,3
Narsarsuaq	-5,4	2,0	-7,6	1,5	4,5	8,0	11,6	10,4	6,7	-1,2	-7,1	-10,4	1,1
Paamiut	-4,8	0,8	-8,0	-2,1	1,1	3,7	6,1	6,7	5,6	-1,1	-7,1	-8,6	-0,6
Nuuk	-5,2	-0,6	-9,8	-3,7	0,3	3,0	6,8	7,1	5,1	-2,5	-7,2	-8,5	-1,3
Kangerlussuaq	-12,1	-6,6	-16,6	-8,0	1,5	7,6	10,6	8,8	5,4	-8,3	-19,2	-20,8	-4,8
Sisimiut	-7,9	-3,7	-15,0	-7,0	0,0	3,3	7,2	6,6	4,8	-3,2	-9,3	-11,2	-3,0
Aasiaat	-8,0	-4,8	-15,2	-8,1	-1,4	2,4	5,2	5,8	3,2	-4,5	-9,1	-11,8	-3,9
Pituffik	-19,7	-18,0	-28,1	-17,4	-3,9	0,0	2,8	3,3	-2,4	-16,2	-22,3	-22,1	-12,0
Tasiilaq	-4,5	-4,1	-6,3	-1,6	-0,3	3,5	5,9	5,8	4,6	-0,9	-5,9	-7,6	-1,0
Ittoqqortoormiit	-17,6	-15,6	-15,6	-9,1	-3,4	2,3	4,1	4,0	1,3	-4,2	-10,8	-9,0	-6,1
Danmarkshavn	-27,3	-19,3	-23,7	-18,2	-6,2	0,8	2,5	2,5	-4,5	-14,1	-20,4	-20,2	-12,3
1987													
Qaqortoq	-3,7	-3,2	-5,1	-3,3	3,5	7,5	7,1	8,8	4,9	1,4	-1,8	-1,2	1,3
Narsarsuaq	-4,4	-3,1	-6,1	-2,9	5,3	10,9	10,0	11,7	5,9	,6	-3,3	-2,3	1,7
Paamiut	-5,9	-6,5	-6,6	-4,3	1,5	6,7	5,3	7,2	3,8	-,0	-2,5	-5,4	-,5
Nuuk	-7,3	-8,6	-8,7	-6,3	,2	6,3	5,9	8,1	4,4	-,8	-3,6	-6,6	-1,4
Kangerlussuaq	-16,1	-24,2	-17,7	-9,4	2,3	10,1	10,0	10,3	4,2	-5,9	-9,4	-21,2	-5,5
Sisimiut	-12,3	-18,6	-13,7	-9,6	-,4	4,4	5,4	8,0	4,6	-1,5	-4,8	-11,4	-4,1
Aasiaat	-13,4	-20,2	-17,0	-14,0	-1,9	3,6	5,2	7,6	3,2	-2,5	-5,1	-9,0	-5,2
Pituffik	-22,7	-32,9	-25,1	-20,9	-4,1	4,1	5,6	5,4	-2,9	-11,5	-15,2	-21,9	-11,7
Tasiilaq	-,9	-8,2	-6,5	-3,6	,5	3,0	5,8	6,6	3,4	-2,4	-1,6	-5,9	-1,2
Ittoqqortoormiit	-9,4	-18,4	-15,1	-7,2	-3,7	,0	2,1	4,3	-,3	-9,0	-12,0	-20,1	-7,4
Danmarkshavn	-20,5	-24,7	-23,4	-14,0	-7,4	,4	4,4	3,2	-4,7	-14,9	-22,3	-24,1	-12,3

Anm.: Hvor intet andet er anført, angiver tallene døgnets middeltemperatur.

Kilde: Meteorologisk Institut.

Nalunaarsuut: Allanik taasaqartoqarsimanngikkaangat kisitsisit ullup unnuallu kiassusiata agguaqatigiissinnerat nalunaartarpaat.

Najoqqutaq: Meteorologisk Institut.

Note: Unless otherwise mentioned the figures represent the daily mean temperatures.

Source: The Meteorological Institute.

TABEL 1 B.

MAX OG MIN TEMPERATURER VED DE METEOROLOGISKE STATIONER I GRØNLAND 1987.

KALAALLIT NUNAANNI SILASIORFINNI SILAP KIASSUSIATA ANNERPAAFFI MINNESPAAFFULU 1986 AAMMA 1987.

MEAN TEMPERATURES AT THE WEATHER STATIONS IN GREENLAND. 1986 AND 1987.

Celcius	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Året ilkimiutt
Max													
Qaqortoq	8,9	7,9	6,0	6,2	14,3	17,4	16,0	18,2	10,9	8,0	11,2	9,0	18,2
Narsarsuaq	9,0	9,9	7,6	4,9	16,5	20,9	17,7	22,4	12,8	9,6	11,8	10,1	22,4
Paamiut	7,9	8,9	4,8	3,7	10,5	16,5	12,3	15,2	12,4	8,6	13,3	5,2	16,5
Nuuk	5,4	3,6	4,2	5,0	4,8	17,6	11,8	20,4	10,4	6,4	13,9	-,8	20,4
Kangerlussuaq	7,5	-5,9	6,3	9,4	16,4	20,0	18,1	21,3	13,7	5,7	8,3	2,6	21,3
Sisimiut	8,5	-4,0	7,2	2,6	8,4	11,4	13,8	16,1	10,3	4,2	8,2	-4,3	16,1
Aasiaat	5,4	-9,0	3,6	,4	7,2	10,6	11,2	13,0	6,8	2,0	5,7	-3,5	13,0
Pituffik	1,0	-21,0	-9,0	-12,0	7,0	16,0	13,0	13,0	4,0	-1,6	-3,3	-6,0	16,0
Tasiilaq	4,6	1,4	3,2	3,0	6,6	11,1	10,6	13,6	9,2	5,2	5,3	4,4	13,6
Ittoqqortoormiit	2,0	-5,0	-2,5	5,1	7,6	6,8	10,5	26,8	8,7	- ,9	-4,1	-8,7	26,8
Danmarkshavn	-1,0	-8,3	-14,5	,3	7,8	8,4	10,3	12,2	3,2	-6,4	-14,6	-11,7	12,2
Min													
Qaqortoq	-14,6	-17,3	-13,6	-13,5	-2,0	,5	1,5	1,7	,6	-4,5	-13,8	-9,8	-17,3
Narsarsuaq	-18,1	-21,2	-18,5	-12,5	- ,6	3,5	4,9	4,3	,4	-7,5	-17,1	-16,8	-21,2
Paamiut	-16,0	-21,4	-14,9	-11,8	-4,4	,8	,9	1,8	- ,8	-7,6	-14,8	-13,9	-21,4
Nuuk	-17,8	-19,8	-17,5	-14,2	-5,8	0,0	,8	2,8	,6	-7,0	-12,4	-12,2	-19,8
Kangerlussuaq	-34,8	-39,8	-32,3	-24,0	-16,0	- ,8	2,9	2,3	-2,5	-20,2	-26,2	-33,5	-39,8
Sisimiut	-28,4	-30,4	-25,0	-18,6	-12,0	-1,2	- ,2	2,4	,4	-9,4	-12,0	-18,2	-30,4
Aasiaat	-26,2	-31,4	-26,4	-24,0	-15,0	-2,8	0,0	1,8	,6	-9,0	-10,6	-15,0	-31,4
Pituffik	-38,0	-39,0	-37,0	-28,0	-22,0	-1,0	1,0	-1,0	-13,0	-22,1	-27,7	-34,4	-39,0
Tasiilaq	-10,4	-19,6	-18,3	-13,0	-9,3	-2,4	-1,2	,8	-1,6	-8,0	-5,3	-19,8	-19,8
Ittoqqortoormiit	-19,8	-30,9	-28,1	-17,0	-18,7	-3,0	-2,4	- ,3	-7,0	-22,1	-19,0	-38,3	-38,3
Danmarkshavn	-30,9	-34,3	-36,7	-28,6	-22,7	-4,6	-1,5	-2,5	-15,9	-23,1	-28,3	-32,5	-36,7

Kilde: Meteorologisk Institut.

Najoqqutaq: Meteorologisk Institut.

Source: The Meteorological Institute.

TABEL 2.

NEDBØR VED DE METEOROLOGISKE STATIONER I GRØNLAND. 1986 OG 1987.

KALAALLIT NUNAANNI SILASIORFINNI NITTAALLAT SIALULLU. 1986 AAMMA 1987.

PRECIPITATION AT THE WEATHER STATIONS IN GREENLAND. 1986 AND 1987.

mm.	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	I alt Katillugit
1986													
Qaqortoq	55	15	34	78	28	104	45	34	46	32	25	88	584
Narsarsuaq	22	21	16	61	55	89	37	37	56	27	24	65	510
Paamiut	79	27	94	99	59	35	39	68	47	45	29	56	677
Nuuk	44	17	15	32	47	42	52	44	57	23	20	37	431
Kangerlussuaq	10	4	6	16	8	12	28	49	56	11	5	5	210
Sisimiut	34	7	19	60	10	17	19	100	153	33	36	20	508
Aasiaat	24	12	21	45	4	5	21	67	60	20	28	15	322
Pituffik	1	-	0	0	6	2	8	17	11	3	4	3	55
Tasiilaq	97	51	102	124	18	45	9	91	94	89	56	60	836
Ittoqqortoormiit	7	18	14	15	9	12	29	19	21	42	-	20	106
Danmarkshavn	16	2	21	6	4	0	43	1	16	12	4	34	159
1987													
Qaqortoq	105	15	63	53	169	57	99	39	63	215	163	42	1.082
Narsarsuaq	51	5	9	17	147	40	87	43	19	105	130	22	676
Paamiut	69	20	28	72	209	116	96	67	29	147	106	29	987
Nuuk	39	11	23	33	103	82	72	47	40	86	110	17	664
Kangerlussuaq	7	1	4	4	6	16	19	11	19	20	10	10	125
Sisimiut	35	9	61	44	11	71	23	10	17	50	58	10	399
Aasiaat	11	9	8	33	5	48	5	12	38	44	54	23	289
Pituffik	23	3	1	2	4	2	16	52	35	6	13	2	157
Tasiilaq	337	116	80	76	153	33	71	4	34	80	125	141	1.248
Ittoqqortoormiit	16	28	26	27	6	1	25	2	48	46	34	17	275
Danmarkshavn	6	22	13	24	0	3	2	6	3	2	4	8	94

Kilde: Meteorologisk Institut.

Najoqqutaq: Meteorologisk Institut.

Source: The Meteorological Institute.

TABEL 3.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND SAMT BEFOLKNINGS-TILVÆKSTEN 1901-88. HELE GRØNLAND.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT AMERLIARTORNERILU 1901-88, KALAALLIT NUNAANNI TAMARMI.

POPULATION IN GREENLAND AND POPULATION GROWTH 1901-88. GREENLAND TOTAL.

	Personer f. i Grønland 1) Kal. Nunaata inunng. 1)	Personer f. uden for Grønland Kal. Nunaata avataani	Hele befolkningen Inuit katillugit	Gennemsnitlig årlig stigning Agguagat. ukiumut amerliart. Personer f. i Grl. 1) Kal. Nunaanni inunng. 1)		Personer f. u.f. Grl. Kal. Nunaata avataani inunng.		I alt Katillugit	
				Antal Amer-lass.	Pct.	Antal Amer-lass.	Pct.	Antal Amer-lass.	Pct.
1. okt. 1901 2)	11.621	272	11.893						
				145	1,2	11	3,5	157	1,2
1. okt. 1911 2)	13.075	384	13.459						
				101	0,7	-11	-3,3	90	0,6
1. okt. 1921 2)	14.081	274	14.355						
				267	1,8	15	4,7	283	1,8
1. okt. 1930	16.488	413	16.901						
				292	1,6	4	0,9	296	1,6
31. dec. 1945	20.939	473	21.412						
				328	1,5	118	17,5	446	2,0
31. dec. 1950	22.581	1.061	23.642						
				531	2,4	161	12,0	692	2,8
31. dec. 1955	25.234	1.867	27.101						
				1.029	4,1	179	8,2	1.208	4,2
31. dec. 1960	30.378	2.762	33.140						
				926	3,0	246	8,9	1.172	3,5
31. dec. 1961	31.304	3.008	34.312						
				984	3,1	203	6,7	1.187	3,5
31. dec. 1962	32.288	3.211	35.499						
				1.118	3,5	350	10,9	1.468	4,1
31. dec. 1963	33.406	3.561	36.967						
				1.305	3,9	543	15,2	1.848	5,0
31. dec. 1964 3)	34.711	4.104	38.815						
				421	1,2	379	9,2	800	2,1
31. dec. 1965 3)	35.132	4.483	39.615						
				1.248	3,6	1.239	27,6	2.487	6,3
31. dec. 1966 4)	36.380	5.722	42.102						
				992	2,7	698	12,2	1.690	4,0
31. dec. 1967	37.372	6.420	43.792						
				1.006	2,7	841	13,1	1.847	4,2
31. dec. 1968	38.378	7.261	45.639						
				536	1,3	156	2,1	692	1,5
31. dec. 1969	38.914	7.417	46.331						
				-2	-0,0	203	2,7	201	0,4
31. dec. 1970	38.912	7.620	46.532						
				840	2,2	563	7,4	1.403	3,0
31. dec. 1971 3)	39.752	8.183	47.935						
				337	0,8	309	3,8	646	1,3
31. dec. 1972 3)	40.089	8.492	48.581						
				2	0,0	885	10,4	887	1,8
1. jan. 1974 3)	40.091	9.377	49.468						
				-112	-0,3	146	1,6	34	0,1
1. jan. 1975	39.979	9.523	49.502						
				411	1,0	-247	-2,6	164	0,3
1. jan. 1976	40.390	9.276	49.666						
				211	0,5	-158	-1,7	53	0,1
1. jan. 1977	40.601	9.118	49.719						
				8	0,0	-579	-6,4	-571	-1,1
1. jan. 1978	40.609	8.539	49.148						
				166	0,4	24	0,3	190	0,4
1. jan. 1979	40.775	8.563	49.338						
				172	0,4	263	3,1	435	0,9
1. jan. 1980	40.947	8.826	49.773						
				512	1,3	358	4,1	870	1,7
1. jan. 1981	41.459	9.184	50.643						
				697	1,7	95	1,0	792	1,6
1. jan. 1982	42.156	9.279	51.435						
				513	1,2	-45	-0,5	468	0,9
1. jan. 1983	42.669	9.234	51.903						
				461	1,1	-17	-0,2	444	0,9
1. jan. 1984	43.130	9.217	52.347						
				457	1,1	136	1,5	593	1,1
1. jan. 1985	43.587	9.353	52.940						
				466	1,1	-	-	466	0,9
1. jan. 1986	44.053	9.353	53.406						
				377	0,9	-50	-0,5	327	0,6
1. jan. 1987	44.430	9.303	53.733						
				522	1,2	269	2,9	791	1,5
1. jan. 1988	44.952	9.572	54.524						

1) 1901-30: "Indfødte". 1945-51: "Personer under grønlandsk ret".

2) Ekskl. Nordgrønland, der i 1930 omfattede 271 personer, alle født i Grønland.

3) De store udsving i befolkningstilvæksten skyldes tekniske forhold ved registreringen.

4) Fra og med 1966 indgår den civile del af befolkningen i Kangerlussuaq/Sdr. Strømfjord, i 1966 med 579 personer, hvoraf 5 født i Grønland.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet, og Danmarks Statistik.

1) 1901-30: "Nunap Inui". 1945-51: "Inuit Kalaallit inatsisaannut atassut".

2) Avannaa ilanngunnagu, 1930-mi pineqarput inuit 271 tamarmik Kal.Nun. inunngorsimaasut.

3) Inuit amerlissutaanni assiginngiinnersuit nalunaarsuinermi periaatsinik tunngaveqarput.

4) 1966-imit Kangerlussuarmi sulisut sakkutuujunngitsut ilaalerput, 1966-imi tassaallutik inuit 579, ilaat 5 Kal.Nun. inunngorsimasut.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Oullersagarfik aamma Danmarks Statistik

cf. translation at back of book.

TABEL 4.

BEFOLKNINGENS BEVÆGELSER 1950-86.
HELE GRØNLAND.

INUTTUSSUTSIP ALLANNGUUTAI 1950-86.
KAL.NUNAAT TAMAKKERLUGU.

POPULATION MOVEMENTS 1950-86. GREENLAND TOTAL.

Året / Ukioq	Levendefødte / Uumallutik inunngortut		Døde / Toqusut		Fødselsoverskud / Inunngortut toqusunit amerlanerussutaat	Nettotilflytning samt ikke-registrerede bevægelser 1) / Nunasiut aallartunit amerlanerussutaat aamma allanngorarnerit nalunaarsugaanngitsut 1)			Befolkningstilvækst i året / Ukiumi inuit amerleriaatat
	Moder f. i Grønl. / Anaanaq Kal.Nun. inunng.	I alt / Katill.	Født i Grønl. / Kal.Nun. inunng.	I alt / Katill.		Pers. f. i Grl. / Kal.Nun. inunng.	Pers. f. u.f.Grl. / Kal.Nun. avataani inunng.	I alt / Katill.	Hele befolkningen / Nunap inuit tamakkerlugit
1950	1.110	1.129	537	539	590	-113	122	9	599
1951	973	999	548	550	449	-142	210	68	517
1952	996	1.034	473	475	559	- 96	141	45	604
1953	1.058	1.109	392	398	711	-213	41	-172	539
1954	1.103	1.136	384	388	748	-113	255	142	890
1955	1.179	1.234	371	375	859	-127	177	50	909
1956	1.235	1.293	347	351	942	- 3	258	255	1.197
1957	1.303	1.361	329	337	1.024	37	165	202	1.226
1958	1.335	1.410	284	290	1.120	-201	178	- 23	1.097
1959	1.412	1.491	278	285	1.206	-181	209	28	1.234
1960	1.496	1.586	247	256	1.330	-164	119	- 45	1.285
1961	1.548	1.644	284	292	1.352	-434	254	-180	1.172
1962	1.489	1.610	344	361	1.249	-282	220	- 62	1.187
1963	1.560	1.671	270	279	1.392	-283	359	76	1.468
1964	1.674	1.797	321	329	1.468	-171	551	380	1.848
1965	1.596	1.738	327	337	1.401	-990	389	-601	800
1966	1.608	1.781	318	329	1.452	-215	1.250	1.035	2.487
1967	1.507	1.685	305	314	1.371	-388	707	319	1.690
1968	1.418	1.576	319	333	1.243	-251	855	604	1.847
1969	1.151	1.310	293	311	999	-481	174	-307	692
1970	999	1.144	268	283	861	-878	218	-660	201
1971	851	1.028	268	289	739	81	583	664	1.403
1972	770	948	281	295	653	-330	323	- 7	646
1973	761	928	320	339	589	-606	904	298	887
1974	665	866	312	332	534	-666	166	-500	34
1975	724	868	299	313	555	-158	-233	-391	164
1976	723	859	327	348	511	-321	-137	-458	53
1977	784	918	339	354	564	-571	-564	-1.135	-571
1978	716	870	298	314	556	-406	40	-366	190
1979	797	900	389	403	497	-339	277	- 62	435
1980	906	1.028	370	383	645	-146	371	225	870
1981	925	1.051	364	383	668	10	114	124	792
1982	967	1.066	402	425	641	-151	- 22	-173	468
1983	880	985	401	434	551	-123	16	-107	444
1984	918	1.054	407	439	615	-190	168	-22	593
1985	1.024	1.140	415	436	704	-259	21	-238	466
1986	963	1.070	421	446	624	-272	- 25	-297	327

1) Beregnes som befolkningstilvæksten i året fratrukket fødselsoverskudet.

2) De store udsving i befolkningstilvæksten skyldes tekniske forhold ved registreringen.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet, og Danmarks Statistik.

1) Taakku tassaassapput ukiuni tassani inuit amerleriaatat inunngortut toqosunit amerlanerussutaannik ilanngaaserlugit.

2) Inuit amerlissutaanni assiginnginnersuit nalunaarsuinermi periaatsinik tunngavegarput.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik aamma Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

TABEL 5

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT PÅ KOMMUNER PR. 1. JANUAR 1988.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT KOMMUNINUT AGGUARNERAT 1. JANUAR 1988.

DISTRIBUTION OF GREENLAND POPULATION ON MUNICIPALITIES AS OF JANUARY 1, 1988.

	Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng.				Personer født uden for Grønland Kalaallit Nunaata avataani inunng.				Hele befolkningen Inuit Katillugit			
	Byer Illoqarfiit	Bygde Nunaqarfiit	Stationer m.v.1) Stationit il.il.	I alt Katillugit	Byer Illoqarfiit	Bygder Nunaqarfiit	Stationer m.v.1) Stationit il.il.	I alt Katillugit	Byer Illoqarfiit	Bygder Nunaqarfiit	Stationer m.v.1) Stationit il.il.	I alt Katillugit
VESTGRØNLAND	33.278	7.667	98	41.043	7.722	186	233	8.141	41.000	7.853	331	49.184
Nanortalik	1.257	1.186	7	2.450	181	36	25	242	1.438	1.222	32	2.692
Qaqortoq	2.512	393	-	2.905	572	5	-	577	3.084	398	-	3.482
Narsaq	1.559	187	78	1.824	244	9	71	324	1.803	196	149	2.148
Ivittuut	5	-	-	5	15	-	-	15	20	-	-	20
Paamiut	1.970	314	-	2.284	265	15	-	280	2.235	329	-	2.564
Nuuk	7.886	427	-	8.313	3.729	12	17	3.758	11.615	439	17	12.071
Maniitsoq	2.591	891	-	3.482	452	40	-	492	3.043	931	-	3.974
Sisimiut	4.045	217	-	4.262	778	2	-	780	4.823	219	-	5.042
Kangaatsiaq	442	759	-	1.201	24	29	-	53	466	788	-	1.254
Aasiaat	2.943	274	-	3.217	395	5	-	400	3.338	279	-	3.617
Qasigiannguit	1.506	102	-	1.608	141	1	-	142	1.647	103	-	1.750
Ilulissat	3.655	360	-	4.015	559	1	-	560	4.214	361	-	4.575
Qeqertarsuaq	955	69	-	1.024	108	1	-	109	1.063	70	-	1.133
Uummannaq	1.153	1.138	13	2.304	142	15	120	277	1.295	1.153	133	2.581
Upernavik	799	1.350	-	2.149	117	15	-	132	916	1.365	-	2.281
NORDGRØNLAND (AVANERSUAQ)	437	308	-	745	69	9	-	78	506	317	-	823
ØSTGRØNLAND	1.541	1.530	-	3.071	272	38	-	310	1.813	1.568	-	3.381
Tasiilaq	1.161	1.431	-	2.592	209	35	-	244	1.370	1.466	-	2.836
Ittoqqortoormiit	380	99	-	479	63	3	-	66	443	102	-	545
INDEN FOR KOMMUNALINDDELINGEN												
I ALT 1988	35.256	9.505	98	44.859	8.063	233	233	8.529	43.319	9.738	331	53.388
I ALT 1987	34.923 2)	9.331 2)	99	44.353	7.730 2)	250 2)	251	8.231	42.653 2)	9.581 2)	350	52.584
UDEN FOR KOMMUNALINDDELINGEN												
I ALT 1988	-	-	93	93	-	-	1.043	1.043	-	-	1.136	1.136
I ALT 1987	-	-	77	77	-	-	1.072	1.072	-	-	1.149	1.149
HELE GRØNLAND												
1988	35.256	9.505	191	44.952	8.063	233	1.276	9.572	43.319	9.738	1.467	54.524
1987	34.923 2)	9.331 2)	176	44.430	7.730 2)	250 2)	1.323	9.303	42.653 2)	9.581 2)	1.499	53.733

1) Omfatter bl.a. Kangerlussuaq/Sdr. Strømfjord, Narsarsuaq, vejrstationer, flådestationen Kangilinnguit/Grønnedal, minen i Maarmorilik og Pituffik/Thule Air Base (grønlandsk og dansk personale).

2) Reviderede tal.

Kilde: Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

1) Tassaapput Kangerlussuaq, Narsarsuaq, silasiorfiit, sakkutooqarfik Kangilinnguit aatsitassarsiorfik Maarmorilik, Pituffik (inuit kalaallit qallunaallu) allallu.

2) Kisitsisit kukkunersiukkat.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 6.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT PÅ BOSTEDER 1970-1988.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT NAJUGAQARFINNUT AGGUARNERI 1970-1988.

DISTRIBUTION OF GREENLAND POPULATION ON PLACES OF RESIDENCE 1970-1988.

1. januar		Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng.				Hele befolkningen Inuit katillugit			
		1970	1980	1987	1988	1970	1980	1987	1988
NANORTALIK KOMMUNE		2.589	2.508	2.417	2.450	2.885	2.801	2.653	2.692
By: Nanortalik		1.101	1.212	1.238	1.257	1.281	1.402	1.408	1.438
Bygder i alt		1.477	1.268	1.171	1.186	1.515	1.320	1.213	1.222
Aappilattoq		218	203	204	197	222	207	208	201
Narsaq Kujalleq		218	186	170	181	224	190	179	189
Illukasik	F	15	-	-	-	15	-	-	-
Tasiusaq		123	117	107	107	123	118	110	109
Saputit	F	-	4	11	4	2	4	12	5
Nalasut	F	7	9	5	7	8	9	5	7
Nuugaarsuk	F	10	9	5	4	10	9	5	4
Qunnermiut	F	15	-	-	-	15	-	-	-
Niaqornaarsuk	F	1	-	-	-	1	-	-	-
Narsarsuaq	F	1	1	4	5	1	1	4	5
Ippik	F	11	-	-	-	11	-	-	-
Illorpaat		19	-	-	-	19	-	-	-
Akuliaruseq	F	19	11	11	10	19	11	11	10
Ammassivik		182	147	117	115	186	148	118	116
Qallimiut	F	24	31	23	26	24	31	23	26
Qorlortorsuaq	F	-	-	7	7	-	-	7	7
Alluitsoq		63	10	9	11	66	11	12	12
Alluitsup Paa		551	540	498	512	569	581	519	531
Stationer i alt		11	28	8	7	89	79	32	32
Ikerasassuaq (vejrstation)		-	-	-	-	15	11	5	5
Narsami Kujallermi (loranstation)		1	11	2	2	17	21	3	3
St. Nordiske station (kabelstation)		4	3	1	2	18	13	8	5
Angisoq (loranstation)		6	14	5	3	39	34	16	19
QAQORTOQ KOMMUNE		2.666	2.537	2.892	2.905	3.212	3.056	3.436	3.482
By: Qaqortoq		2.171	2.082	2.499	2.512	2.703	2.594	3.034	3.084
Bygder i alt		495	455	393	393	509	462	402	398
Qaarsutsiaq	F	10	9	7	8	10	9	7	8
Saarloq		102	100	80	81	102	100	80	81
Eqalugaarsuit		150	156	150	153	151	158	153	155
Kangerluarsorujuk	F	-	5	5	7	2	5	5	7
Tasiluk	F	5	5	4	4	8	5	4	4
Eqaluit Akia	F	6	-	6	2	7	-	6	2
Eqaluit	F	7	5	4	3	7	5	4	3
Tateip Ata	F	-	-	1	1	-	-	1	1
Qanisartuut	F	4	6	8	8	4	6	8	8

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

Anm. 1: Fåreholdersteder angives med F.

Nalunaarsuut 1: Savaateqarfiit F-mik nalunaaqutsigaapput.

Note 1: Sheep-breeders' settlements are indicated by "F".

TABEL 6. (FORTSAT) (CONTINUED)

TABEL 6. (NANGITAQ)

1. januar		Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng. 1970	1980	1987	1988	Hele befolkningen Inuit katillugit 1970	1980	1987	1988
Illorsuit	F	7	9	9	8	7	9	9	8
Upernaviarsuk	F	10	18	15	11	14	18	16	11
Arpatsivik	F	-	1	2	2	-	2	3	2
Akia	F	1	-	4	4	1	-	4	4
Matu	F	2	-	-	-	2	1	-	-
Nuupiluk	F	-	-	-	-	1	-	-	-
Kingitooq	F	-	-	-	-	1	-	1	1
Qassimiut		185	141	98	101	186	144	101	103
Qeqertarsuaaraq	F	4	-	-	-	4	-	-	-
Saqqamiut	F	2	-	-	-	2	-	-	-
NARSAQ KOMMUNE		1.830	1.722	1.809	1.824	2.184	2.064	2.131	2.148
By: Narsaq		1.502	1.461	1.545	1.559	1.770	1.723	1.786	1.803
Bygder i alt		302	198	193	187	306	206	200	196
Igaliku	F	91	54	49	47	91	54	50	47
Igaliku Kujalleq	F	22	3	9	8	23	3	9	8
Iterlak	F	5	3	4	4	5	3	4	4
Uummannartuuaraq	F	3	3	2	2	3	4	3	3
Qassiarsuk	F	104	66	67	65	106	70	71	71
Atarnaatsoq	F	-	-	1	1	-	-	1	1
Arnannguit	F	9	2	1	-	9	2	1	-
Qinngua	F	8	7	7	6	8	7	8	6
Qinngua Kangelleq	F	-	-	3	3	-	-	3	3
Qolortoq	F	-	12	3	4	-	13	3	4
Qolortup Itinnera	F	-	-	3	3	-	-	3	3
Tasiusaq	F	9	12	11	11	9	12	11	11
Nunataaq	F	5	5	5	4	5	5	5	4
Kangerlua	F	4	3	3	3	4	3	3	3
Inneruulalik	F	5	6	5	5	5	6	5	5
Issormiut	F	9	8	7	5	9	8	7	5
Sillisit	F	-	6	4	4	-	6	4	4
Ipiutaq	F	7	1	1	4	8	1	1	4
Sarlia	F	3	-	-	-	3	-	-	-
Marraat (Tuttutooq)	F	5	-	-	-	5	-	-	-
Sildefjorden "	F	1	-	-	-	1	-	-	-
Itilleq Killeq "	F	-	2	2	2	-	4	2	2
Narsarsuaaraq	F	4	1	1	1	4	1	1	3
Eqaluit Ilua	F	8	4	5	5	8	4	5	5
Station: Narsarsuaq (flyveplads)		26	63	71	78	108	135	145	149
IVITTUUT KOMMUNE		19	7	8	5	75	37	29	20
By: Ivittuut		19	7	8	5	75	37	29	20

(fortsættes) (to be continued)

Anm. 1: Fåreholdersteder angives med F.

Note 1: Sheep-breeders' settlements are indicated by "F".

(nangitassaq)

Nalunaarsuut 1: Savaategarfiit F-mik nalunaaqutsigaapput.

TABEL 6. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 6. (NANGITAQ)

1. januar	Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng.				Hele befolkningen Inuit katillugit			
	1970	1980	1987	1988	1970	1980	1987	1988
PAAMIUT KOMMUNE	2.103	2.275	2.310	2.284	2.496	2.619	2.611	2.564
By: Paamiut	1.572	1.902	1.979	1.970	1.949	2.237	2.265	2.235
Bygder i alt	531	373	331	314	547	382	346	329
Arsuk	372	305	326	309	388	314	341	324
Narsalik	81	19	5	5	81	19	5	5
Avigaat	78	49	-	-	78	49	-	-
NUUK KOMMUNE	5.563	6.730	8.096	8.313	7.963	9.561	11.649	12.071
By: Nuuk	4.806	6.286	7.681	7.886	7.166	9.077	11.209	11.615
Bygder i alt	743	444	413	427	761	463	424	439
Qeqertarsuatsiaat	332	319	294	300	336	331	301	309
Kangeq	111	-	-	-	112	-	-	-
Qooqqut	1	1	1	1	5	2	2	2
Itinnera	1	-	-	-	2	-	-	-
Kapisillit	211	122	117	125	217	127	119	126
Neriunaq F	10	2	-	-	10	2	-	-
Qoornoq	77	-	1	1	79	1	2	2
Station: Kangerluarsorusuq (fiskestation)	14	-	2	-	36	21	16	17
MANIITSOQ KOMMUNE	3.230	3.386	3.504	3.482	3.678	3.926	3.992	3.974
By: Maniitsoq	2.184	2.510	2.614	2.591	2.600	3.008	3.068	3.043
Bygder i alt	1.046	876	890	891	1.078	918	924	931
Atammik	184	148	173	180	184	151	175	182
Napasoq	250	224	190	190	256	234	198	199
Kangaamiut	612	504	527	521	638	533	551	550
SISIMIUT KOMMUNE	3.055	3.610	4.164	4.262	3.562	4.201	4.948	5.042
By: Sisimiut	2.728	3.388	3.935	4.045	3.232	3.976	4.716	4.823
Bygder i alt	327	222	229	217	330	225	232	219
Itilleq	184	112	109	104	186	113	110	104
Sarfannguaq	125	110	120	113	126	112	122	115
Qerrortusoq (Assaqutaq)	18	-	-	-	18	-	-	-
KANGAATSIAQ KOMMUNE	1.175	1.117	1.210	1.201	1.190	1.162	1.263	1.254
By: Kangaatsiaq	363	384	461	442	369	411	479	466
Bygder i alt	812	733	749	759	821	751	784	788
Attu	335	338	347	344	341	349	367	357
Ikerasak	23	-	-	-	23	-	-	-
Tununngasoq	26	4	-	-	26	4	-	-
Iginniarfik	77	54	65	74	77	54	65	74
Ikerasaarsuk	57	46	53	55	57	46	53	55
Niaqornaarsuk	266	291	284	286	269	298	299	302
Qeqertarsuatsiaq	18	-	-	-	18	-	-	-
Innalik	10	-	-	-	10	-	-	-

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

TABEL 6. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 6. (NANGITAQ)

1. januar	Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng.				Hele befolkningen Inuit katillugit			
	1970	1980	1987	1988	1970	1980	1987	1988
AASIAAT KOMMUNE	3.166	3.067	3.148	3.217	3.572	3.495	3.524	3.617
By: Aasiaat	2.813	2.771	2.857	2.943	3.215	3.196	3.231	3.338
Bygder i alt	353	296	291	274	357	299	293	279
Kitsissuarsuit	140	102	126	120	140	103	126	121
Akunnaaq	213	194	165	154	217	196	167	158
QASIGIANNGUIT KOMMUNE	1.626	1.689	1.619	1.608	1.841	1.877	1.778	1.750
By: Qasigiannguit	1.375	1.588	1.513	1.506	1.588	1.771	1.670	1.647
Bygder i alt	251	101	106	102	253	106	108	103
Ikamiut	82	101	106	102	82	106	108	103
Ilimanaq 1)	169	.	-	-	171	.	-	-
ILULISSAT KOMMUNE	2.692	3.586	4.000	4.015	2.992	4.062	4.522	4.575
By: Ilulissat	2.249	3.176	3.615	3.655	2.544	3.648	4.135	4.214
Bygder i alt	443	410	385	360	448	414	387	361
Ilimanaq 1)	.	99	78	76	.	99	78	76
Oqaatsut	150	84	70	62	151	85	71	62
Qeqertaq	79	83	114	114	79	83	114	114
Saqqaq	214	144	123	108	218	147	124	109
VAIGAT KOMMUNE	937	-	-	-	1.037	-	-	-
By: Qullissat	937	-	-	-	1.037	-	-	-
QEQERTARSUAQ KOMMUNE	872	916	980	1.024	977	1.012	1.076	1.133
By: Qeqertarsuaq	780	846	913 2)	955	863	941	1.008 2)	1.063
Bygd: Kangerluk	82	70	67 2)	69	82	71	68 2)	70
Station: Nipisat (loranstation)	10	-	-	-	32	-	-	-
UUMMANNAQ KOMMUNE	2.252	2.212	2.301	2.304	2.369	2.503	2.583	2.581
By: Uummannaq	899	1.049	1.167	1.153	1.006	1.175	1.295	1.295
Bygder i alt	1.353	1.129	1.116	1.138	1.363	1.144	1.131	1.153
Niaqornat	89	87	84	80	89	87	84	80
Qaarsut	262	196	218	209	264	198	219	210
Ikeraaak	273	190	211	215	274	195	217	221
Saattut	276	262	253	258	282	264	256	261
Ukkusiasat	180	168	165	176	180	169	166	177
Illorsuit	145	134	106	115	145	138	108	117
Nuugaatsiaq	128	92	79	85	129	93	81	87
Station: Maarmorilik (mine)	-	34	18	13	-	184	157	133

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

1) Ilimanaq/Claushavn blev pr. 1. jan. 1971 overflyttet fra Qasigiannguit/Christianshåb til Ilulissat/Jakobshavn kommune.

1) As of Jan. 1, 1971, Ilimanaq/Claushavn was transferred from Qasigiannguit/Christianshåb to the municipality of Ilulissat/Jakobshavn.

2) Reviderede tal.

2) Revised figures.

1) Ilimanaq 1. januar 1971-imit Qasigiannguaniit Ilulissat kommuniannut nuutsinneqarpoq.

2) Kisitsisit kukkunersiukkat.

TABEL 6. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 6. (NANGITAQ)

1. januar	Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng.				Hele befolkningen Inuit katillugit			
	1970	1980	1987	1988	1970	1980	1987	1988
UPERNAVIK KOMMUNE	1.802	1.984	2.121	2.149	1.907	2.089	2.229	2.281
By: Upernavik	633	748	830	799	730	844	921	916
Bygder i alt	1.169	1.236	1.291	1.350	1.177	1.245	1.308	1.365
Upernavik Kujalleq	129	132	141	165	129	133	143	166
Kangersuatsiaq	192	216	219	238	193	217	223	242
Aappilattoq	146	119	128	146	148	119	128	147
Tussaaq	64	66	56	48	64	66	56	48
Naajaat	36	44	44	49	36	44	44	49
Innaarsuit	65	81	93	97	65	81	93	97
Tasiusaq	154	161	163	160	154	163	166	161
Nutaarmiut, Ikera-saarsuk	49	75	72	66	49	76	72	66
Kuuk	20	-	-	-	20	-	-	-
Nuussuaq	136	141	128	127	140	143	134	133
Illulik	7	-	-	-	7	-	-	-
Kullorsuaq	171	201	247	254	172	203	249	256
AVANERSUAQ KOMMUNE	600	713	728	745	628	771	794	823
By: Qaanaaq	260	356	408	437	288	409	468	506
Bygder i alt	340	357	320	308	340	362	326	317
Savissivik	91	123	128	130	91	123	130	133
Moriusaq	63	87	70	60	63	87	72	63
Qeqertat	47	45	35	33	47	46	35	34
Qeqertarsuaq	58	40	18	20	58	41	18	20
Siorapaluk	81	62	69	65	81	65	71	67
TASIILAQ KOMMUNE	2.274	2.413	2.568	2.592	2.483	2.618	2.817	2.836
By: Tasiilaq	736	954	1.255	1.161	885	1.114	1.460	1.370
Bygder i alt	1.535	1.459	1.313	1.431	1.574	1.504	1.357	1.466
Cap Cort Adelaer	4	-	-	-	4	-	-	-
Umiivik	21	-	-	-	21	-	-	-
Pikiullit	17	-	9	-	17	-	9	-
Isortoq	144	185	163	150	144	190	167	150
Tiniteqilaaq	199	202	184	208	203	207	184	208
Ikkatseq	36	44	42	36	36	44	42	36
Kulusuk 3)	397	382	343	349	417	402	366	368
Qernertuarsuit	26	17	15	7	26	17	15	7
Kuummiut	529	459	386	400	544	474	400	413
Sermiligaaq	135	170	171	146	135	170	174	149
Kangerlussuaq	27	-	-		27	-	-	
Timmiarmiut	-	-	-	135	-	-	-	135
Nuualik	-	-	-		-	-	-	

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

3) Bygden Kap Dan og Kulusuk (flyveplads). 3) Nunaqarfik Kap Dan aamma Kulusuk (mittarfik)

3) The settlement of Kap Dan and Kulusuk (Airfield).

TABEL 6. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 6. (NANGITAQ)

1. januar	Personer født i Grønland Kalaallit Nunaanni inunng.				Hele befolkningen Inuit katillugit			
	1970	1980	1987	1988	1970	1980	1987	1988
Station: Orsugiassuaq (loranstation)	3	-	-	-	24	-	-	-
ITTOQQORTOORMIIT KOMMUNE	435	421	478	479	508	496	549	545
By: Ittoqqortoormiit	301	332	405	380	339	391	471	443
Bygder i alt	134	89	73	99	169	105	78	102
Itterajivit (Illukasiit)	107	58	38	40	108	58	41	41
Uunarteq	27	31	35	59	61	47	37	61
FISKERIOMRÅDE 4)	31.523	33.150	36.157	36.590	37.664	39.873	43.612	44.322
Byer	24.600	27.613	30.858 6)	31.326	30.392	34.021	38.038 6)	38.789
Bygder	6.862	5.446	5.218 6)	5.179	7.007	5.617	5.381 6)	5.335
Stationer m.v.	61	91	81	85	265	235	193	198
FANGEROMRÅDE 5)	7.363	7.743	8.196	8.269	7.895	8.477	8.972	9.066
Byer	2.829	3.439	4.065	3.930	3.248	3.933	4.615	4.530
Bygder	4.531	4.270	4.113	4.326	4.623	4.360	4.200	4.403
Stationer m.v.	3	34	18	13	24	184	157	133
KOMMUNER I ALT	38.886	40.893	44.353	44.859	45.559	48.350	52.584	53.388
Byer	27.429	31.052	34.923 6)	35.256	33.640	37.954	42.653 6)	43.319
Bygder	11.393	9.716	9.331 6)	9.505	11.630	9.977	9.581 6)	9.738
Stationer m.v.	64	125	99	98	289	419	350	331
UDENFOR KOMMUNAL INDDELING	28	54	77	93	772	1.423	1.149	1.136
Stationer	28	54	77	93	772	1.423	1.149	1.136
heraf Kangerlussuaq	9	41	67	84	604	682	502	487
HELE GRØNLAND	38.914	40.947	44.430	44.952	46.331	49.773	53.733	54.524
Byer	27.429	31.052	34.923 6)	35.256	33.640	37.954	42.653 6)	43.319
Bygder	11.393	9.716	9.331 6)	9.505	11.630	9.977	9.581 6)	9.738
Stationer m.v.	92	179	176	191	1.061	1.842	1.499	1.467

4) Vestgrønland ekskl. Uummannaq og Upernavik kommuner.

5) Uummannaq, Upernavik, Avanersuaq, Tasiilaq og Ittoqqortoormiit kommuner.

6) Reviderede tal.

Anm. 1: Fåreholderateder angives med F.

Anm. 2: Inden for hver kommune er bygder og stationer ordnet i rækkefølge fra syd mod nord, dog følges kysten.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet og Danmarks Statistik.

4) Kitaani. Uummannaq Upernavik kommumii ilanngunnagit.

5) Uummannaq, Upernavik, Avanersuaq, Tasiilaq aamma Ittoqqortoormiit kommumii.

6) Kisitsisit Kukkunersiukkat.

Nalunaarsuut 1: Savaateqarfiit F-mik nalunaaqutsigaapput.

Nalunaarsuut 2: Kommuneqarfinni tamani nunaqarfiit silasiorfiillu kujallernit avannamut tulleriiaagaapput, sinerialli malillugu.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik aamma Danmarks Statistik.

Jan. 1	Persons born in Greenland				Total population			
	1970	1980	1986	1987	1970	1980	1986	1987

4) Westgreenland excl. Uummannaq and Upernavik municipalities.
5) Uummannaq, Upernavik, Avanersuaq, Tasiilaq and Ittoqqortoormiit municipalities.
6) Revised figures.
Note 1: Sheep-breeders' settlements are indicated by "F".
Note 2: Within each municipality, settlements and stations have been listed sequentially, going in the direction South/North, following the coastline.

Source: Prime Minister's Office, Greenland Department and Danmarks Statistik.

TABEL 7.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT EFTER ALDERSKLASSER, KØN OG CIVILSTAND. 1. JAN. 1987.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT 1. JAN. 1987 QASSINIK UKIOQARNERINUT, SUIAASSUSIINUT AAPPAQARNERANNULLU QANNGINNERANULLUUNNIIT AGGUARNERAT.

GREENLAND POPULATION BY AGE, SEX AND MARITAL STATUS. JANUARY 1, 1987.

Alder Ukiut	Mænd - Angutit					Kvinder - Arnat					Mænd og kvinder i alt Angutit arnallu katillugit
	Ugifte Aappaqanngitsut	1) Gifte Aappallit	Enkemænd Nuleernerit	Fraskilte Avissimasut	I alt Katillugit	Ugifte Aappaqanngitsut	1) Gifte Aappallit	Enker Uillarnerit	Fraskilte Avissimasut	I alt Katillugit	
HELE BEFOLKNINGEN INUIT TAMAKKERLUGIT											
0- 4 år (uk.)	2.591	-	-	-	2.591	2.438	-	-	-	2.438	5.029
5- 9 - -	2.273	-	-	-	2.273	2.156	-	-	-	2.156	4.429
10-14 - -	1.962	-	-	-	1.962	1.789	-	-	-	1.789	3.751
15-19 - -	2.584	4	-	-	2.588	2.431	19	-	-	2.450	5.038
20-24 - -	3.425	114	1	2	3.542	2.826	321	4	7	3.158	6.700
25-29 - -	2.724	540	-	33	3.297	1.819	814	11	54	2.698	5.995
30-34 - -	1.752	873	7	117	2.749	961	985	27	131	2.104	4.853
35-39 - -	1.071	1.072	11	211	2.365	432	1.003	26	131	1.592	3.957
40-44 - -	785	1.308	35	305	2.433	248	1.028	53	132	1.461	3.894
45-49 - -	375	1.045	30	224	1.674	164	737	92	105	1.098	2.772
50-54 - -	233	851	66	129	1.279	124	671	135	55	985	2.264
55-59 - -	143	699	87	69	998	110	549	167	36	862	1.860
60-64 - -	70	434	78	34	616	70	320	163	20	573	1.189
65-69 - -	32	249	87	25	393	49	201	167	13	430	823
70 - - -	18	264	176	16	474	54	210	431	10	705	1.179
I ALT KATILLUGIT											
1. januar 1987	20.038	7.453	578	1.165	29.234	15.671	6.858	1.276	694	24.499	53.733
1. januar 1986	19.888	7.423	561	1.131	29.003	15.645	6.858	1.249	651	24.403	53.406
PERSONER FØDT I GRØNLAND: KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUT:											
0- 4 år (uk.)	2.411	-	-	-	2.411	2.298	-	-	-	2.298	4.709
5- 9 - -	1.973	-	-	-	1.973	1.881	-	-	-	1.881	3.854
10-14 - -	1.660	-	-	-	1.660	1.508	-	-	-	1.508	3.168
15-19 - -	2.388	4	-	-	2.392	2.271	19	-	-	2,290	4.682
20-24 - -	2.934	102	1	1	3.038	2.626	290	4	6	2.926	5.964
25-29 - -	2.167	394	-	16	2.577	1.663	667	11	43	2.384	4.961
30-34 - -	1.263	566	7	51	1.887	836	770	25	100	1.731	3.618
35-39 - -	728	629	7	65	1.429	371	753	24	85	1.233	2.662
40-44 - -	480	694	24	83	1.281	219	807	52	92	1.170	2.451
45-49 - -	252	688	24	77	1.041	156	638	90	78	962	2.003
50-54 - -	166	632	60	48	906	118	597	131	41	887	1.793
55-59 - -	105	551	78	28	762	103	524	165	32	824	1.586
60-64 - -	55	365	69	16	505	66	311	161	18	556	1.061
65-69 - -	23	222	84	12	341	47	201	166	12	426	767
70- - -	16	253	174	10	453	53	209	427	9	698	1.151
I ALT KATILLUGIT											
1. januar 1987	16.621	5.100	528	407	22.656	14.216	5.786	1.256	516	21.774	44.430
1. januar 1986	16.500	5.080	518	369	22.467	14.135	5.743	1.235	473	21.586	44.053

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

TABEL 7. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 7. (NAMGITAQ)

Alder Ukiut	Mænd - Angutit Ugifte Aappaqanngitsut	Gifte 1) Aappallit	Enkemænd Nuleernerit	Fraskilte Avissimasut	I alt Katillugit	Kvinder - Arnat Ugifte Aappaqanngitsut	Gifte 1) Aappallit	Enker Uillarnerit	Fraskilte Avissimasut	I alt Katillugit	Mænd og kvinder i alt Angutit arnallu katillugit
PERSONER FØDT UDEN FOR GRØNLAND KALAALLIT NUNAATA AVATAANI INUNNG.											
0- 4 år (uk.)	180	-	-	-	180	140	-	-	-	140	320
5- 9 - -	300	-	-	-	300	275	-	-	-	275	575
10-14 - -	302	-	-	-	302	281	-	-	-	281	583
15-19 - -	196	-	-	-	196	160	-	-	-	160	356
20-24 - -	491	12	-	1	504	200	31	-	1	232	736
25-29 - -	557	146	-	17	720	156	147	-	11	314	1.034
30-34 - -	489	307	-	66	862	125	215	2	31	373	1.235
35-39 - -	343	443	4	146	936	61	250	2	46	359	1.295
40-44 - -	305	614	11	222	1.152	29	221	1	40	291	1.443
45-49 - -	123	357	6	147	633	8	99	2	27	136	769
50-54 - -	67	219	6	81	373	6	74	4	14	98	471
55-59 - -	38	148	9	41	236	7	25	2	4	38	274
60-64 - -	15	69	9	18	111	4	9	2	2	17	128
65-69 - -	9	27	3	13	52	2	-	1	1	4	56
70- - -	2	11	2	6	21	1	1	4	1	7	28
I ALT KATILLUGIT											
1. januar 1987	3.417	2.353	50	758	6.578	1.455	1.072	20	178	2.725	9.303
1. januar 1986	3.388	2.343	43	762	6.536	1.510	1.115	14	178	2.817	9.353

1) Separerede er medtaget under gifte.
Kilde: Danmarks Statistik.

1) Averusersimasut aappalinnut ilanngunneqarput.
Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Age	Males Single	Married 1)	Widowed	Divorced	Total	Females Single	Married 1)	Widowed	Divorced	Total	Males and females total
TOTAL POPULATION											
0- 4 years											
etc.											
PERSONS BORN IN GREENLAND											
0- 4 years											
etc.											
PERSONS BORN OUTSIDE GREENLAND											
0- 4 years											
etc.											

1) Including separated persons.
Source: Danmarks Statistik.

TABEL 8 A.

BEFOLKNINGEN I BYER, BYGDER OG KOMMUNER FORDELT EFTER ALDER. 1. JAN. 1988. HELE BEFOLKNINGEN.

ILLOQARFINNI, NUNAQARFINNI KOMMUNENILU INUIT QASSINIK UKIOQARNERINUT AGGUAALLUGIT. 1. JAN. 1988. INUIT TAMAKKERLUGIT.

TOTAL POPULATIONS IN TOWNS, SETTLEMENTS AND MUNICIPALITIES BY AGE. JAN. 1, 1988.

	0-4 år (Uk.)	5-9 år (Uk.)	10-14 år (Uk.)	15-19 år (Uk.)	20-24 år (Uk.)	25-29 år (Uk.)	30-39 år (Uk.)	40-49 år (Uk.)	50-59 år (Uk.)	60-64 år (Uk.)	65- år (Uk.)	I alt Katill.
BYER: ILLOQARFIIT:												
Nanortalik	138	133	103	109	159	137	240	195	115	39	70	1.438
Qaqortoq	257	252	204	230	409	349	541	403	214	105	120	3.084
Narsaq	143	122	104	108	227	198	294	269	176	57	105	1.803
Ivittuut	-	-	-	3	1	2	6	5	2	1	-	20
Paamiut	228	193	158	161	270	240	332	298	186	67	102	2.235
Nuuk	939	843	682	758	1.552	1.586	2.348	1.654	805	178	270	11.615
Maniitsoq	288	262	214	247	360	343	536	347	280	65	101	3.043
Sisimiut	471	429	314	449	632	545	790	585	347	104	157	4.823
Kangaatsiaq	65	59	28	31	58	53	67	29	42	15	19	466
Aasiaat	331	232	199	375	436	391	485	365	286	87	151	3.338
Qasigiannguit	157	137	166	139	190	160	227	200	146	34	91	1.647
Ilulissat	386	361	310	414	545	446	670	541	297	84	160	4.214
Qeqertarsuaq	105	78	81	86	144	119	163	132	73	29	53	1.063
Uummannaq	136	102	94	78	155	152	236	155	102	31	54	1.295
Upernavik	75	88	71	86	130	110	136	88	76	22	34	916
Qaanaaq	57	38	27	43	66	56	83	53	44	13	26	506
Tasiilaq	135	142	101	122	171	165	239	163	84	23	25	1.370
Ittoqqortoormiit	54	44	36	30	48	57	70	60	27	8	9	443
I ALT Katill.	**3.965**	**3.515**	**2.892**	**3.469**	**5.553**	**5.109**	**7.463**	**5.542**	**3.302**	**962**	**1.547**	**43.319**
BYGDER: NUNAQARFIIT:												
Nanortallup kom.	120	95	91	104	144	106	186	142	104	45	85	1.222
Qaqortup "	30	32	23	47	54	38	48	44	42	13	27	398
Narsap "	19	16	10	14	8	24	34	23	18	5	25	196
Paamiut "	37	37	31	21	27	31	58	29	27	11	20	329
Nuup "	35	51	36	29	45	46	55	45	46	22	29	439
Maniitsup "	106	92	89	113	98	69	121	90	80	28	45	931
Sisimiut "	25	25	24	23	26	20	26	22	17	6	5	219
Kangaatsiap "	115	83	66	94	87	86	90	60	64	22	21	788
Aasiaat "	33	33	17	27	30	26	41	24	26	5	17	279
Qasigiannguit "	14	7	7	17	17	6	4	14	5	2	10	103
Ilulissat "	42	33	25	37	50	42	34	32	43	11	12	361
Qeqertarsuup "	9	8	9	4	5	5	12	5	6	3	4	70
Uummannap "	117	102	87	99	166	107	151	128	98	39	59	1.153
Upernaviup "	174	175	146	159	168	139	143	92	101	28	40	1.365
Avanersuup "	30	30	29	40	37	29	39	39	19	9	16	317
Tasiilap "	196	170	130	192	146	131	175	152	105	31	38	1.466
Ittoqqortoormiut "	16	16	10	5	8	10	13	12	5	5	2	102
I ALT Katill.	**1.118**	**1.005**	**830**	**1.025**	**1.116**	**915**	**1.230**	**953**	**806**	**285**	**455**	**9.738**
KOMMUNEN I ALT: 1)												
KOMMUNEMI KATILL.: 1)												
Nanortalik	260	228	195	213	308	250	433	344	222	84	155	2.692
Qaqortoq	287	284	227	277	463	387	589	447	256	118	147	3.482
Narsaq	172	148	121	128	245	241	373	322	206	62	130	2.148
Ivittuut	-	-	-	3	1	2	6	5	2	1	-	20
Paamiut	265	230	189	182	297	271	390	327	213	78	122	2.564
Nuuk	975	894	718	787	1.598	1.633	2.407	1.704	852	202	301	12.071
Maniitsoq	394	354	303	360	458	412	657	437	360	93	146	3.974
Sisimiut	496	454	338	472	658	565	816	607	364	110	162	5.042
Kangaatsiaq	180	142	94	125	145	139	157	89	106	37	40	1.254
Aasiaat	364	265	216	402	466	417	526	389	312	92	168	3.617
Qasigiannguit	171	144	173	156	207	166	231	214	151	36	101	1.750
Ilulissat	428	394	335	451	595	488	704	573	340	95	172	4.575
Qeqertarsuaq	114	86	90	90	149	124	175	137	79	32	57	1.133
Uummannaq	254	205	181	177	333	277	433	325	213	70	113	2.581
Upernavik	249	263	217	245	298	249	279	180	177	50	74	2.281
Avanersuaq	87	68	56	83	103	85	122	92	63	22	42	823
Tasiilaq	331	312	231	314	317	296	414	315	189	54	63	2.836
Ittoqqortoormiit	70	60	46	35	56	67	83	72	32	13	11	545
Uden for kommunalinddelingen	16	19	11	12	171	189	273	271	130	32	12	1.136
I ALT Katill.	**5.113**	**4.550**	**3.741**	**4.512**	**6.868**	**6.258**	**9.068**	**6.850**	**4.267**	**1.281**	**2.016**	**54.524**

1) Inkl. stationer m.v.

Kilde: Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

1) Silasiorfiit il.il. ilanngullugit.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 8 B.

BEFOLKNINGEN I BYER, BYGDER OG KOMMUNER FORDELT EFTER ALDER. 1. JAN. 1988. PERSONER FØDT I GRØNLAND.

ILLOQARFINNI, NUNAQARFINNI KOMMUNENILU INUIT QASSINIK UKIOQARNERINUT AGGUAALLUGIT. 1. JAN. 1988. KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUT.

PERSONS BORN IN GREENLAND IN TOWNS, SETTLEMENTS AND MUNICIPALITIES BY AGE. JAN. 1, 1988.

	0-4 år (Uk.)	5-9 år (Uk.)	10-14 år (Uk.)	15-19 år (Uk.)	20-24 år (Uk.)	25-29 år (Uk.)	30-39 år (Uk.)	40-49 år (Uk.)	50-59 år (Uk.)	60-64 år (Uk.)	65- år (Uk.)	I alt Katill.
BYER: ILLOQARFIIT:												
Nanortalik	129	111	93	105	151	120	189	156	102	34	67	1.257
Qaqortoq	230	212	150	206	365	305	401	276	162	92	113	2.512
Narsaq	138	107	90	100	213	182	238	206	140	51	94	1.559
Ivittuut	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	5
Paamiut	213	178	136	148	254	220	273	228	159	61	100	1.970
Nuuk	817	635	481	585	1.207	1.108	1.403	756	513	136	245	7.886
Maniitsoq	267	237	175	224	325	295	421	246	237	64	100	2.591
Sisimiut	447	385	263	412	551	457	601	389	293	96	151	4.045
Kangaatsiaq	63	58	25	31	57	51	60	25	38	15	19	442
Aasiaat	311	209	172	358	395	351	382	287	244	84	150	2.943
Qasigiannguit	153	130	148	131	183	145	193	170	133	33	87	1.506
Ilulissat	364	329	267	382	503	386	526	400	261	80	157	3.655
Qeqertarsuaq	98	66	72	85	142	107	128	110	68	28	51	955
Uummannaq	122	98	88	77	149	134	195	113	94	30	53	1.153
Upernavik	70	73	65	84	125	97	98	61	70	22	34	799
Qaanaaq	47	34	26	41	62	50	63	39	36	13	26	437
Tasiilaq	127	135	93	113	158	145	182	103	63	21	21	1.161
Ittoqqortoormiit	51	39	34	29	43	47	53	43	24	8	9	380
I ALT Katill.	**3.647**	**3.036**	**2.378**	**3.114**	**4.883**	**4.201**	**5.407**	**3.608**	**2.637**	**868**	**1.477**	**35.256**
BYGDER: NUNAQARFIIT:												
Nanortallup kom.	118	92	88	102	143	104	177	134	100	45	83	1.186
Qaqortup "	30	32	23	46	54	38	48	44	40	12	26	393
Narsap "	19	15	8	14	8	24	32	19	18	5	25	187
Paamiut "	35	35	28	21	27	30	55	28	26	11	18	314
Nuup "	35	51	36	29	44	46	51	41	44	21	29	427
Maniitsup "	106	85	83	111	97	66	114	78	78	28	45	891
Sisimiut "	25	25	24	22	26	20	26	22	17	6	4	217
Kangaatsiap "	110	83	61	93	87	84	82	54	64	21	20	759
Aasiaat "	33	33	16	27	29	24	40	24	26	5	17	274
Qasigiannguit "	14	7	6	17	17	6	4	14	5	2	10	102
Ilulissat "	42	33	25	37	50	42	34	31	43	11	12	360
Qeqertarsuup "	9	8	8	4	5	5	12	5	6	3	4	69
Uummannap "	114	100	86	98	166	105	149	126	97	39	58	1.138
Upernaviup "	172	170	146	159	168	139	138	89	101	28	40	1.350
Avanersuup "	26	29	29	40	37	29	37	37	19	9	16	308
Tasiilap "	196	167	126	191	146	128	165	143	100	31	38	1.431
Ittoqqortoormiut "	16	15	9	5	8	10	12	12	5	5	2	99
I ALT Katill.	**1.100**	**980**	**802**	**1.016**	**1.112**	**900**	**1.176**	**901**	**789**	**282**	**447**	**9.505**
KOMMUNEN I ALT: 1)												
KOMMUNEMI KATILL.: 1)												
Nanortalik	248	203	182	207	295	224	370	290	202	79	150	2.450
Qaqortoq	260	244	173	252	419	343	449	320	202	104	139	2.905
Narsaq	164	129	103	120	230	221	293	231	158	56	119	1.824
Ivittuut	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	5
Paamiut	248	213	164	169	281	250	328	256	185	72	118	2.284
Nuuk	852	686	517	614	1.251	1.154	1.454	797	557	157	274	8.313
Maniitsoq	373	322	258	335	422	361	535	324	315	92	145	3.482
Sisimiut	472	410	287	434	577	477	627	411	310	102	155	4.262
Kangaatsiaq	173	141	86	124	144	135	142	79	102	36	39	1.201
Aasiaat	344	242	188	385	424	375	422	311	270	89	167	3.217
Qasigiannguit	167	137	154	148	200	151	197	184	138	35	97	1.608
Ilulissat	406	362	292	419	553	428	560	431	304	91	169	4.015
Qeqertarsuaq	107	74	80	89	147	112	140	115	74	31	55	1.024
Uummannaq	236	198	174	175	315	243	349	242	192	69	111	2.304
Upernavik	242	243	211	243	293	236	236	150	171	50	74	2.149
Avanersuaq	73	63	55	81	99	79	100	76	55	22	42	745
Tasiilaq	323	302	219	304	304	273	347	246	163	52	59	2.592
Ittoqqortoormiit	67	54	43	34	51	57	65	55	29	13	11	479
Uden for kommunalinddelingen	4	3	2	1	18	19	32	9	5	-	-	93
I ALT Katill.	**4.759**	**4.026**	**3.188**	**4.137**	**6.023**	**5.139**	**6.647**	**4.527**	**3.432**	**1.150**	**1.924**	**44.952**

1) Inkl. stationer m.v.
Kilde: Danmarks Statistik.

1) Silasiorfiit il.il. ilanngullugit.
Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

TABEL 9 A.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT PÅ KØN, CIVILSTAND OG KOMMUNER. 1. JANUAR 1987. HELE BEFOLKNINGEN.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT SUIAASSUSIINUT, AAPPAQARNERANNUT-QANNGINNERANNULLUUNNIIT KOMMUNENULLU AVGUARNERAT. 1. JAN. 1987. INUIT TAMAKKERLUGIT.

TOTAL POPULATION BY SEX, MARITAL STATUS, AND MUNICIPALITIES. JANUARY 1, 1987.

Kommuner / Kommunet	Ugifte / Aappaqannqitsut: Under 15 år / 15 inorlugit ukiullit	Ugifte / Aappaqannqitsut: 15 år og derover / 15-inik sinnerlugillu ukiullit	Gifte 1) / Aappalit 1)	Enkemænd/enker / Nuleernerit/uillarnerit	Fraskilte / Avissimasut	I alt / Katillugit
I. MÆND/ANGUTIT						
Nanortalik	325	640	349	38	38	1.390
Qaqortoq	438	871	441	39	75	1.864
Narsaq	217	524	323	30	43	1.137
Ivittuut	1	12	5	-	1	19
Paamiut	360	593	360	27	35	1.375
Nuuk	1.270	3.022	1.519	86	398	6.295
Maniitsoq	539	967	580	42	57	2.185
Sisimiut	645	1.258	689	42	101	2.735
Kangaatsiaq	208	257	177	19	7	668
Aasiaat	422	865	503	28	57	1.875
Qasigiannguit	265	364	274	20	15	938
Ilulissat	624	1.062	600	55	74	2.415
Qeqertarsuaq	143	240	162	15	11	571
Uummannaq	331	617	418	44	34	1.444
Upernavik	375	500	270	26	11	1.182
Avanersuaq	98	198	110	11	14	431
Tasiilaq	461	593	353	35	38	1.480
Ittoqqortoormiit	88	110	77	10	12	297
Uden for kommunalinddelingen	16	519	243	11	144	933
MÆND I ALT ANGUTIT KATILLUGIT	6.826	13.212	7.453	578	1.165	29.234
II. KVINDER/ARNAT						
Nanortalik	324	506	335	81	17	1.263
Qaqortoq	334	678	421	93	46	1.572
Narsaq	215	384	303	64	28	994
Ivittuut	-	6	2	-	2	10
Paamiut	325	431	349	95	36	1.236
Nuuk	1.263	2.254	1.375	178	284	5.354
Maniitsoq	514	597	559	100	37	1.807
Sisimiut	614	790	638	111	60	2.213
Kangaatsiaq	196	191	171	29	8	595
Aasiaat	411	635	483	84	36	1.649
Qasigiannguit	229	271	268	60	12	840
Ilulissat	569	803	579	106	50	2.107
Qeqertarsuaq	123	182	154	37	9	505
Uummannaq	307	382	364	77	9	1.139
Upernavik	342	371	267	63	4	1.047
Avanersuaq	92	143	109	14	5	363
Tasiilaq	415	494	331	68	29	1.337
Ittoqqortoormiit	85	78	68	16	5	252
Uden for kommunalinddelingen	25	92	82	-	17	216
KVINDER I ALT ARNAT KATILLUGIT	6.383	9.288	6.858	1.276	694	24.499
I-II. MÆND OG KVINDER I ALT ANGUTIT ARNALLU KATILLUGIT	13.209	22.500	14.311	1.854	1.859	53.733

1) Separerede er medtaget under gifte.

Kilde: Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

1) Averusersimasut aappalinnut ilanngutinneqarput.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 9 B.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT PÅ KØN, CIVILSTAND OG KOMMUNER. 1. JANUAR 1987. PERSONER FØDT I GRØNLAND.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT SUIAASSUSIINUT, AAPPAQARNERANNUT-QANNGINNERANNULLUUNNIIT KOMMUNENULLU AVGUARNERAT. 1. JAN. 1987. KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUT.

PERSONS BORN IN GREENLAND BY SEX, MARITAL STATUS, AND MUNICIPALITIES. JANUARY 1, 1987.

Kommuner Kommunet	Ugifte Aappaqanngitsut Under 15 år 15 inorlugit ukiullit	15 år og derover 15-inik sinnerlugillu ukiullit	Gifte 1) Aappallit 1)	Enkemænd/enker Nuleernerit/uillarnerit	Fraskilte Avissimasut	I alt Katillugit
I. MÆND/ANGUTIT						
Nanortalik	301	574	287	37	19	1.218
Qaqortoq	384	736	290	38	32	1.480
Narsaq	192	449	222	26	15	904
Ivittuut	1	-	-	-	-	1
Paamiut	321	535	280	26	17	1.179
Nuuk	980	2.081	687	68	122	3.938
Maniitsoq	485	854	451	40	28	1.858
Sisimiut	585	1.026	465	39	51	2.166
Kangaatsiaq	197	249	167	19	4	636
Aasiaat	382	769	408	28	31	1.618
Qasigiannguit	242	344	221	20	8	835
Ilulissat	568	937	461	55	37	2.058
Qeqertarsuaq	128	222	134	15	7	506
Uummannaq	311	525	335	41	7	1.219
Upernavik	362	475	242	26	2	1.107
Avanersuaq	90	176	99	11	2	378
Tasiilaq	436	524	286	30	20	1.296
Ittoqqortoormiit	78	85	60	9	5	237
Uden for kommunalinddelingen	1	16	5	-	-	22
MÆND I ALT ANGUTIT KATILLUGIT	**6.044**	**10.577**	**5.100**	**528**	**407**	**22.656**
II. KVINDER/ARNAT						
Nanortalik	305	489	311	80	14	1.199
Qaqortoq	285	635	364	91	37	1.412
Narsaq	189	357	274	63	22	905
Ivittuut	-	6	-	-	1	7
Paamiut	293	412	302	94	30	1.131
Nuuk	997	1.897	908	171	185	4.158
Maniitsoq	460	554	497	100	35	1.646
Sisimiut	557	739	547	109	46	1.998
Kangaatsiaq	187	189	164	27	7	574
Aasiaat	382	591	442	84	31	1.530
Qasigiannguit	212	260	242	60	10	784
Ilulissat	519	758	517	104	44	1.942
Qeqertarsuaq	113	177	141	36	7	474
Uummannaq	289	366	344	77	6	1.082
Upernavik	331	365	252	63	3	1.014
Avanersuaq	87	139	106	14	4	350
Tasiilaq	393	479	305	67	28	1.272
Ittoqqortoormiit	83	76	63	16	3	241
Uden for kommunalinddelingen	5	40	7	-	3	55
KVINDER I ALT ARNAT KATILLUGIT	**5.687**	**8.529**	**5.786**	**1.256**	**516**	**21.774**
I-II. MÆND OG KVINDER I ALT ANGUTIT ARNALLU KATILLUGIT	**11.731**	**19.106**	**10.886**	**1.784**	**923**	**44.430**

1) Separerede er medtaget under gifte.
Kilde: Danmarks Statistik.
cf. translation at back of book.

1) Averusersimasut aappalinnut ilanngutinneqarput.
Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 9 C.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT PÅ KØN, CIVILSTAND OG KOMMUNER. 1. JANUAR 1988.
HELE BEFOLKNINGEN.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT SUIAASSUSIINUT, AAPPAQARNERANNUT -QANNGINNERANNULLUUNNIIT KOMMUNENULLU AVGUARNERAT. 1. JAN. 1988. INUIT TAMAKKERLUGIT.

TOTAL POPULATION BY SEX, MARITAL STATUS, AND MUNICIPALITIES. JANUARY 1, 1988.

Kommuner / Kommunit	Ugifte / Aappaqannqitsut: Under 15 år / 15 inorlugit ukiullit	Ugifte / Aappaqannqitsut: 15 år og derover / 15-inik sinnerlugillu ukiullit	Gifte 1) / Aappallit 1)	Enkemænd/enker / Nuleernerit/ullarnerit	Fraskilte / Avissimasut	I alt / Katillugit
I. MÆND/ANGUTIT						
Nanortalik	351	646	344	34	35	1.410
Qaqortoq	462	885	444	38	85	1.914
Narsaq	215	519	327	32	44	1.137
Ivittuut	-	9	5	-	-	14
Paamiut	366	578	347	29	42	1.362
Nuuk	1.291	3.140	1.578	89	442	6.540
Maniitsoq	526	956	586	41	64	2.172
Sisimiut	663	1.231	718	39	105	2.756
Kangaatsiaq	209	244	180	17	10	660
Aasiaat	419	884	502	27	62	1.894
Qasigiannguit	258	357	259	27	18	919
Ilulissat	601	1.157	585	55	82	2.480
Qeqertarsuaq	154	250	179	16	13	612
Uummannaq	336	627	412	47	36	1.458
Upernavik	380	524	267	32	10	1.213
Avanersuaq	105	192	116	14	13	440
Tasiilaq	445	612	359	32	42	1.490
Ittoqqortoormiit	88	111	74	9	9	291
Uden for kommunalinddelingen	20	521	225	10	137	913
MÆND I ALT ANGUTIT KATILLUGIT	**6.888**	**13.443**	**7.507**	**588**	**1.249**	**29.675**
II. KVINDER/ARNAT						
Nanortalik	332	513	328	90	19	1.282
Qaqortoq	336	659	415	96	62	1.568
Narsaq	226	379	315	62	29	1.011
Ivittuut	-	4	1	-	1	6
Paamiut	318	419	328	97	40	1.202
Nuuk	1.296	2.316	1.432	191	296	5.531
Maniitsoq	526	570	562	106	38	1.802
Sisimiut	625	814	674	113	60	2.286
Kangaatsiaq	207	180	172	30	5	594
Aasiaat	426	684	482	91	40	1.723
Qasigiannguit	230	274	256	58	13	831
Ilulissat	556	799	575	110	55	2.095
Qeqertarsuaq	136	162	173	38	12	521
Uummannaq	304	374	362	75	8	1.123
Upernavik	349	388	264	62	5	1.068
Avanersuaq	106	144	114	13	6	383
Tasiilaq	429	481	335	68	33	1.346
Ittoqqortoormiit	88	80	66	17	3	254
Uden for kommunalinddelingen	26	99	78	-	20	223
KVINDER I ALT ARNAT KATILLUGIT	**6.516**	**9.339**	**6.932**	**1.317**	**745**	**24.849**
I-II. MÆND OG KVINDER I ALT ANGUTIT ARNALLU KATILLUGIT	**13.404**	**22.782**	**14.439**	**1.905**	**1.994**	**54.524**

1) Separerede er medtaget under gifte.
Kilde: Danmarks Statistik.
cf. translation at back of book.

1) Averusersimasut aappalinnut ilanngutinneqarput.
Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 9 D.

BEFOLKNINGEN I GRØNLAND FORDELT PÅ KØN, CIVILSTAND OG KOMMUNER. 1. JANUAR 1988. PERSONER FØDT I GRØNLAND.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT SUIAASSUSIINUT, AAPPAQARNERANNUT -QANNGINNERANNULLUUNNIIT KOMMUNENULLU AVGUARNERAT. 1. JAN. 1988. KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUT.

PERSONS BORN IN GREENLAND BY SEX, MARITAL STATUS, AND MUNICIPALITIES. JANUARY 1, 1988.

Kommuner Kommunit	Ugifte Aappaqanngitsut Under 15 år 15 inorlugit ukiullit	15 år og derover 15-inik sinnerlugillu ukiullit	Gifte 1) Aappalit 1)	Enkemænd/enker Nuleernerit/uillarnerit	Fraskilte Avissimasut	I alt Katillugit
I. MÆND/ANGUTIT						
Nanortalik	320	584	275	32	18	1.229
Qaqortoq	392	755	294	37	35	1.513
Narsaq	194	443	221	29	15	902
Ivittuut	-	-	-	-	-	0
Paamiut	336	510	282	28	20	1.176
Nuuk	1.020	2.097	722	69	125	4.033
Maniitsoq	472	830	454	39	32	1.827
Sisimiut	602	1.006	498	38	50	2.194
Kangaatsiaq	200	233	169	17	6	625
Aasiaat	378	784	407	27	34	1.630
Qasigiannguit	244	333	215	27	9	828
Ilulissat	550	996	441	55	39	2.081
Qeqertarsuaq	138	229	148	16	9	540
Uummannaq	318	524	337	46	8	1.233
Upernavik	360	489	238	31	3	1.121
Avanersuaq	96	172	99	14	3	384
Tasiilaq	431	544	286	29	22	1.312
Ittoqqortoormiit	78	88	58	9	3	236
Uden for kommunalinddelingen	3	22	5	-	1	31
MÆND I ALT ANGUTIT KATILLUGIT	**6.132**	**10.639**	**5.149**	**543**	**432**	**22.895**
II. KVINDER/ARNAT						
Nanortalik	313	497	306	89	16	1.221
Qaqortoq	285	615	349	94	49	1.392
Narsaq	202	349	284	62	25	922
Ivittuut	-	4	-	-	1	5
Paamiut	289	401	295	96	27	1.108
Nuuk	1.035	1.917	947	183	198	4.280
Maniitsoq	481	528	506	106	34	1.655
Sisimiut	567	759	580	112	50	2.068
Kangaatsiaq	200	177	166	28	5	576
Aasiaat	396	632	436	91	32	1.587
Qasigiannguit	214	263	234	58	11	780
Ilulissat	510	754	514	109	47	1.934
Qeqertarsuaq	123	155	160	37	9	484
Uummannaq	290	362	339	75	5	1.071
Upernavik	336	378	248	62	4	1.028
Avanersuaq	95	139	109	13	5	361
Tasiilaq	413	458	310	67	32	1.280
Ittoqqortoormiit	86	77	60	17	3	243
Uden for kommunalinddelingen	6	43	10	-	3	62
KVINDER I ALT ARNAT KATILLUGIT	**5.841**	**8.508**	**5.853**	**1.299**	**556**	**22.057**
I-II. MÆND OG KVINDER I ALT ANGUTIT ARNALLU KATILLUGIT	**11.973**	**19.147**	**11.002**	**1.842**	**988**	**44.952**

1) Separerede er medtaget under gifte.
Kilde: Danmarks Statistik.
cf. translation at back of book.

1) Averusersimasut aappalinnut ilanngutinnegarput.
Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 10.

FAMILIER I GRØNLAND FORDELT EFTER ANTAL PERSONER PR. 1. JAN. 1987. HELE BEFOLKNINGEN.

KAL. NUNAANNI ILAQUTARIIT INUIT QASSIUNERANUUT AGGUAALLUGIT 1. JAN. 1987. INUIT TAMAKKERLUGIT

FAMILIES IN GREENLAND BY NUMBER OF FAMILY MEMBERS. JAN. 1, 1987. TOTAL POPULATION.

	Antal personer i familien / Ilaqutariit inuttaat qassit						I alt 1987 / Katillugit 1987	I alt 1983 / Katillugit 1983	
	1	2	3	4	5	6 eller flere sinnerl.			
	---------- Antal familier - Ilaqutariit qassiunerat ----------								
Familier uden børn									**Ilaqutariit qitornaqanngitsut**
Enlige 1)	16.514	.	.	.	.	.	16.514	14.382	Kisermaat 1)
Ægtepar	.	1.662	.	.	.	.	1.662	1.264	Aappariit
I ALT 1987	16.514	1.662	.	.	.	.	18.176	.	KATILLUGIT 1987
1983	14.382	1.265	.	.	.	.	.	15.647	KATILLUGIT 1983
Familier med børn									**Ilaqutariit qitornallit**
Enlige	.	2.435	764	233	79	32	3.543	3.398	Kisermaat
Ægtepar	.	.	1.376	1.490	1.003	770	4.639	5.015	Aappariit
Samlevende par med fællesbørn 2)	.	.	599	480	166	67	1.312	818	Aappariit inooqatigiissut marluullutik qitornavimminnik najortillit 2)
I ALT 1987	.	2.435	2.739	2.203	1.248	869	9.494	.	KATILLUGIT 1987
1983	.	2.134	2.493	2.046	1.235	1.323	.	9.231	KATILLUGIT 1983
Familier i alt									**Ilaqutariit katillugit**
1987	16.514	4.097	2.739	2.203	1.248	869	27.670	.	1987
1983	14.382	3.399	2.493	2.046	1.235	1.323	.	24.878	1983
Personer i alt									**Inuit katillugit**
1987	16.514	8.194	8.217	8.812	6.240	5.756	53.733	.	1987
1983	14.382	6.798	7.479	8.184	6.175	8.885	.	51.903	1983

Anm.: Hjemmeboende børn under 26 år betegnes som børn i denne tabel.

1) Ugifte på 26 år og derover samt andre enlige personer (fraskilte, i enkestand og gifte, der ikke bor sammen med ægtefællen). Endvidere ugifte under 26 år, der bor på en anden adresse end forældrene.

2) Antallet er undervurderet på grund af manglende henvisning mellem børn og forældre i Det centrale Personregister.

Kilde: Befolkningens bevægelser 1986 (Danmarks Statistik).

cf. translation at back of book.

Nalunaarsuut: Qitornat 26 inorlugit ukiullit tabelimi tassani qitornatut taagorneqarput.

1) Aappaqanngitsut 26-nik akimorlugillu ukiullit inuillu kisermaat allat (avissimasut, aappaarnerit aappallillu aappaminnik najugaqateqanngitsut). Taavalu aappaqanngitsut 26 inorlugit ukiullit angajoqqamik najugaaniunngitsoq najugallit.

2) Amerlassusiat minnaagaavoq Inunnut nalunaarsuiffimmi Qitiusumi (Det centrale Personregister) qitornat angajoqqaallu imminnut qanoq atanerat taaneqarsimanngimmat.

Najoqqutaq: Inuit amerlassusiisa allanngorarnerat 1986 (Danmarks Statistik).

TABEL 11.

ÆGTESKABER INDGÅET I GRØNLAND, FORDELT EFTER ÆGTEFÆLLERNES FØDESTED. 1970-86.

KALAALLIT NUNAANNI KATITTUT, AAPPARIIT INUNNGORFIAT NAJOQQUTARALUGU AGGUAALLUGIT. 1970-86.

MARRIAGES CONTRACTED IN GREENLAND BY PLACES OF BIRTH OF HUSBAND AND WIFE. 1970-86.

	1970	1980	1984	1985	1986	
Begge ægtefæller født i Grønland (Husband and wife both born in Greenland)	114	161	178	216	213	Aappariit tamarmik Kal. Nun. inunngortut
Kun bruden født i Grønland (Wife only born in Greenland)	54	65	68	58	68	Nuliaq kisimi Kal.Nun. inunngortoq
Kun brudgommen født i Grønland (Husband only born in Greenland)	4	15	14	13	10	Ueq kisimi Kal.Nun. inunngortoq
Ingen af ægtefællerne født i Grønland (Neither husband nor wife born in Greenland)	27	65	56	57	58	Tamarmiullutik Kal. Nunaaniunngitsumi inunngorsimasut
ÆGTESKABER I ALT (TOTAL MARRIAGES)	199	306	316	344	349	KATITTUT KATILLUGIT

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet og Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik aamma Danmarks Statistik.

Source: Prime Minister's Office, Greenland Department. and Danmarks Statistik.

TABEL 12.

ÆGTESKABER INDGÅET I 1986 FORDELT EFTER ÆGTEFÆLLERNES ALDER.

1986-IMI KATITTUT, AAPPARIINNGORTUT UKIUNUT IMMIKKOORTITERLUGIT.

MARRIAGES CONTRACTED IN 1986 BY AGE OF THE HUSBAND AND WIFE.

Brudens alder	Brudgommens alder - Angutip ukiui										Arnap ukiui
	15-19 år Uk. 15-19	20-24 år Uk. 20-24	25-29 år Uk. 25-29	30-34 år Uk. 30-34	35-39 år Uk. 35-39	40-44 år Uk. 40-44	45-49 år Uk. 45-49	50 år og derover Uk. 50 sinnerlugillu	Uoplyst Nalunaarutigineqanngitsut	I alt Katillugit	
15-19 år	3	11	5	1	-	-	1	-	-	21	Uk. 15-19
20-24 -	2	28	48	17	6	2	2	-	-	105	- 20-24
25-29 -	-	12	41	29	20	6	1	-	-	109	- 25-29
30-34 -	-	3	9	9	23	6	2	2	-	54	- 30-34
35-39 -	-	-	2	2	13	8	3	1	-	29	- 35-39
40-44 -	-	-	-	1	3	4	3	1	-	12	- 40-44
45-49 -	-	-	-	-	1	3	1	4	-	9	- 45-49
50 år og derover	-	-	-	-	-	1	1	4	-	6	Uk. 50 sinnerlugillu
Uoplyst	-	1	2	-	-	1	-	-	-	4	Nalunaarutigineqanngitsut
I ALT	5	55	107	59	66	31	14	12	-	349	KATILLUGIT

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Age of wife	Age of husband									Total	
	15-19 years	20-24 years	25-29 years	30-34 years	35-39 years	40-44 years	45-49 years	50 years and older	Unknown		

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 13.

SKILSMISSER I 1986 FORDELT EFTER ÆGTEFÆLLERNES ALDER.

AAPPARIIT AVITTUT UKIUI MALILLUGIT IMMIKKOORTITERNERI 1986-IMI.

DIVORCES IN 1986 BY AGE OF HUSBAND AND WIFE.

Hustruens alder	Mandens alder - Angutip ukiui										Nuliap ukiui
	15-19 år Uk. 15-19	20-24 år Uk. 20-24	25-29 år Uk. 25-29	30-34 år Uk. 30-34	35-39 år Uk. 35-39	40-44 år Uk. 40-44	45-49 år Uk. 45-49	50 år og derover Uk. 50 sinnerlugillu	Uoplyst Nalunaarutigineqanngitsut	I alt Katillugit	
15-19 år	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Uk. 15-19
20-24 -	-	1	7	2	1	-	-	-	-	11	- 20-24
25-29 -	-	1	7	11	4	4	-	-	-	27	- 25-29
30-34 -	-	-	3	13	16	2	2	2	-	38	- 30-34
35-39 -	-	-	1	-	11	13	1	2	-	28	- 35-39
40-44 -	-	-	-	1	2	14	8	7	-	32	- 40-44
45-49 -	-	-	-	-	-	-	3	4	-	7	- 45-49
50 år og derover	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8	Uk. 50 sinnerlugillu
Uoplyst	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	Nalunaarutigineqanngitsut
I ALT	-	2	18	27	34	34	14	23	-	152	KATILLUGIT

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Age of wife	Age of husband										
	15-19 years	20-24 years	25-29 years	30-34 years	35-39 years	40-44 years	45-49 years	50 years and older	Unknown	Total	

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 14.

FØDSLER OG DØDSFALD I GRØNLAND FORDELT PÅ KOMMUNER, 1986.

KALAALLIT NUNAANNI INUUSUT TOQUSULLU KOMMUNENUT AGGUARNERAT, 1986.

BIRTHS AND DEATHS IN GREENLAND BY MUNICIPALITIES. 1986.

Kommuner / Kommunit	Levendefødte - Uumallutik inuusut					Døde - Toqusut		
	Drenge / Nukappiaqqat	Piger / Niviarsiaqqat	I alt / Katillugit	Født i bygder 1) / Nunaqarfinni 1)	Født u.f. ægteskab / Uersakkat	Mænd / Angutit	Kvinder / Arnat	I alt / Katillugit
A. HELE BEFOLKNINGEN INUIT TAMAKKERLUGIT								
Nanortalik	15	24	39	16	28	24	16	40
Qaqortoq	41	28	69	11	54	9	17	26
Narsaq	15	23	38	4	29	12	2	14
Ivittuut	1	-	1	-	-	1	-	1
Paamiut	30	23	53	9	40	18	8	26
Nuuk	106	107	213	10	164	36	36	72
Maniitsoq	38	43	81	20	53	20	16	36
Sisimiut	57	47	104	9	78	17	12	29
Kangaatsiaq	24	15	39	22	22	5	2	7
Aasiaat	36	39	75	8	60	26	7	33
Qasigiannguit	14	9	23	2	14	9	3	12
Ilulissat	52	50	102	14	74	33	18	51
Qeqertarsuaq	14	14	28	-	22	6	4	10
Uummannaq	29	22	51	30	38	15	14	29
Upernavik	27	16	43	28	31	14	4	18
Avanersuaq	8	6	14	11	10	6	2	8
Tasiilaq	36	40	76	30	54	12	14	26
Ittoqqortoormiit	10	8	18	3	11	4	2	6
Uden for kommunalinddelingen	-	3	3	-	1	2	-	2
HELE GRØNLAND 1986 KAL.NUN. TAMARMI	553	517	1.070	227	783	269	177	446
HELE GRØNLAND 1985	573	567	1.140	237	812	255	181	436
B. PERSONER FØDT I GRØNLAND 2) KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORTUT 2)								
Nanortalik	12	22	34	15	26	23	16	39
Qaqortoq	41	24	65	11	53	9	17	26
Narsaq	12	22	34	4	25	10	2	12
Ivittuut	-	-	-	-	-	-	-	-
Paamiut	25	23	48	9	39	17	8	25
Nuuk	77	85	162	10	136	30	34	64
Maniitsoq	36	39	75	20	50	19	16	35
Sisimiut	55	43	98	9	76	14	12	26
Kangaatsiaq	23	15	38	21	21	5	2	7
Aasiaat	34	35	69	7	56	24	7	31
Qasigiannguit	14	8	22	2	14	9	3	12
Ilulissat	49	47	96	14	72	31	18	49
Qeqertarsuaq	14	12	26	-	20	5	4	9
Uummannaq	29	21	50	30	37	15	14	29
Upernavik	26	15	41	28	29	14	4	18
Avanersuaq	8	6	14	11	10	6	2	8
Tasiilaq	35	38	73	30	54	12	13	25
Ittoqqortoormiit	9	8	17	3	10	4	2	6
Uden for kommunalinddelingen	-	1	1	-	1	-	-	-
HELE GRØNLAND 1986 KAL.NUN. TAMARMI	499	464	963	224	729	247	174	421
HELE GRØNLAND 1985	518	506	1.024	232	753	234	181	415

(fortsættes) (to be continued)

(nangitassaq)

TABEL 14. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 14. (NANGITAQ)

Kommuner / Kommunit	Levendefødte - Uumallutik inuusut					Døde - Toqusut		
	Drenge / Nukappiaqqat	Piger / Niviarsiaqqat	I alt / Katillugit	Født i bygder 1) / Nunaqarfinni 1)	Født u.f. ægteskab / Uersakkat	Mænd / Angutit	Kvinder / Arnat	I alt / Katillugit
C. PERSONER FØDT UDEN FOR GRØNLAND 3) KALAALLIT NUNAATA AVATAANI INUNNG. 3)								
Nanortalik	3	2	5	1	2	1	-	1
Qaqortoq	-	4	4	-	1	-	-	-
Narsaq	3	1	4	-	4	2	-	2
Ivittuut	1	-	1	-	-	1	-	1
Paamiut	5	-	5	-	1	1	-	1
Nuuk	29	22	51	-	28	6	2	8
Manlitsoq	2	4	6	-	3	1	-	1
Sisimiut	2	4	6	-	2	3	-	3
Kangaatsiaq	1	-	1	1	1	-	-	-
Aasiaat	2	4	6	1	4	2	-	2
Qasigiannguit	-	1	1	-	-	-	-	-
Ilulissat	3	3	6	-	2	2	-	2
Qeqertarsuaq	-	2	2	-	2	1	-	1
Uummannaq	-	1	1	-	1	-	-	-
Upernavik	1	1	2	-	2	-	-	-
Avanersuaq	-	-	-	-	-	-	-	-
Tasiilaq	1	2	3	-	-	-	1	1
Ittoqqortoormiit	1	-	1	-	1	-	-	-
Uden for kommunalinddelingen	-	2	2	-	-	2	-	2
HELE GRØNLAND 1986 KAL.NUN. TAMARMI	54	53	107	3	54	22	3	25
HELE GRØNLAND 1985	55	61	116	5	59	21	-	21

1) Børn født af mødre med bopæl i bygder.

2) Under levendefødte er børn født af mødre født uden for Grønland ikke medregnet.

3) Under levendefødte er børn født af mødre født i Grønland ikke medregnet.

Kilde: Danmarks Statistik.

1) Meeqqat nunaqarfimmiunik anaanaqarlutik inunng.

2) Uumallutik inuusut pillugit meeqqat Kalaallit Nunaata avataani inunngortunik anaanallit ilaanngillat.

3) Uumallutik inuusut pillugit meeqqat Kalaallit Nunaanni inunngortunik anaanallit ilaanngillat.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Municipalities	Liveborn					Deaths		
	Boys	Girls	Total	Born in settlem.1)	Natural Children	Males	Females	Total

A. TOTAL POPULATION

B. PERSONS BORN IN GREENLAND 2)

C. PERSONS BORN OUTSIDE GREENLAND 3)

1) Children born by mothers living in settlements.

2) Children by mothers born outside Greenland not included in liveborn.

3) Children by mothers born in Greenland not included in liveborn.

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 15.

LEVENDEFØDTE FORDELT EFTER MODERENS ALDER. 1970-86.

UUMALLUTIK INUUSUT ARNAASA QASSINIK UKIOQARNERINUT IMMIKKOORTITERLUGIT 1970-86.

LIVEBORN CHILDREN BY AGE OF MOTHER. 1970-86.

Moderens alder / Arnaasa ukiui	Levendefødte af kvinder født i Grønland / Arnat Kalaallit Nunaanni inunngorsimasut meeraat uumallutik inuusut										Levendefødte pr. 1.000 kvinder i Danmark 1986 / Danmarkimi arnanit 1.000-init meerartaarineqartut uumallutik inuusut 1986
	Antal / Amerlassusii					Pr. 1.000 kvinder 1) / Arnanit 1.000-init 1)					
	1970	1980	1984	1985	1986	1970	1980	1984	1985	1986	
14 år	1	3	1	-	2	.	.	.	.	.	.
15-19 -	205	201	189	209	201	106,1	72,5	63,9	74,2	77,9	9,2
20-24 -	304	287	328	388	340	235,1	131,0	117,0	134,9	117,0	76,1
25-29 -	240	251	234	228	229	191,1	154,3	113,3	104,2	97,7	120,0
30-34 -	133	104	113	148	130	127,6	88,6	72,8	91,1	76,0	68,3
35-39 -	76	45	41	39	47	76,2	37,3	37,5	33,6	36,9	20,0
40-44 -	38	14	11	10	13	40,8	14,4	9,7	8,7	11,2	3,2
45-49 -	2	1	1	2	1	3,2	1,1	1,1	2,1	0,9	0,1
I ALT	999	906	918	1.024	963	123,5	82,2	73,7	81,4	76,1	43,1
SAMLET FRUGTBARHED 2)	.	.	.	.	.	3.901	2.496	2.077	2.244	2.088	1.480

1) Levende fødte børn pr. 1.000 kvinder (de aldersbetingede fødselshyppigheder), som til og med 1979 blev opgjort som samlede gennemsnit for hver femårs aldersklasse under ét, er fra og med 1980 beregnet som simple gennemsnit af kvotienterne for de enkelte etårs aldersklasser. Desuden er kvinder under 15 år indregnet i den 15-årige aldersklasse.

2) Tallet angiver det antal børn, som 1.000 kvinder vil føde, hvis ingen af dem dør før de er fyldt 50 år, og under forudsætning af, at fødselshyppigheden inden for hver aldersklasse er den samme, som er konstateret i det pågældende kalenderår.

Kilde: Danmarks Statistik.

1) Arnat 1.000-ikkuutaat qitorniaat uumallutik inunngortut (ukiumoortumik nunap inuinut 1.000-ikkuutaartunut naleqqiullugit erniusut qassiuneri qanoq ukioqassutsimik tunngavillit) 1979-ip tungaanut ukiorlu taanna ilanngullugu ukiumut tallimakkuutaartunut ataatsimoortumik agguaqatigiinnerit katinnerisut naatsorsorneqartarsimasut 1980-imiit ukiorlu taanna ilanngullugu ataatsimik ikioqaqatigiikkuutaat ataasiakkaat qassiunerisa agguaqatigiinnerinnaasut naataorsorneqartalerput. Tamatuma saniatigut arnat 15 inorlugit ukiullit 15-inik ukioqaqatigiinnut naatsorsuunneqarsimapput.

2) Kisitsisit takutippaat meeqqat arnanit 1.000-init qitornartaarineqartussat, arnat taakku 50-inik ukioqalereertinnatik toqusoqanngippata, aammalu arnat ukiunik immikkoortitereineq malillugu ukiullit qitornartaarajussusiat ukiumi taaneqartumisut iinnarpat.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Mother's age	Children born alive by women born in Greenland										Liveborn per 1,000 women in Denmark 1985
	Number					Per 1,000 women 1)					
	1970	1980	1984	1985	1986	1970	1980	1984	1985	1986	

1) Liveborn children per 1,000 women (birthrates by age groups) which, up to, and including, 1979, were recorded as the total average for each five-year age group, have, from 1980 and onwards, been recorded as the simple average of the quotients for the individual one-year age groups. Further, women under the age of 15 have been included in the 15-year-old age group.

2) Overall fertility. The number of children that would be born by 1.000 women, if none of them died before the age of 50, provided also that the birth rate for each group would be the same as ascertained for the calendar year in question.

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 16.

BØRN FØDT UDEN FOR ÆGTESKAB AF MØDRE FØDT I GRØNLAND. 1970-1986.

MEEQQAT UERSAKKAT KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUNIK ANAANALLIT. 1970-1986.

NATURAL CHILDREN BY MOTHERS BORN IN GREENLAND. 1970-1986.

Moderens alder / Arnaasa ukiut	Antal / Amerlassusii					I pct. af samtlige fødsler / Inuusunit tamanit %-iat				
	1970	1980	1984	1985	1986	1970	1980	1984	1985	1986
-14 år	1	3	1	-	2	100,0	100,0	100,0	-	100,0
15-19 -	186	190	186	205	197	90,7	94,5	98,4	98,1	98,0
20-24 -	171	220	278	328	291	56,3	76,7	84,8	84,5	85,6
25-29 -	80	124	138	142	149	33,3	49,4	59,0	62,3	65,1
30-34 -	31	36	47	61	65	23,3	34,6	41,6	41,2	50,0
35-39 -	14	9	10	15	18	18,4	20,0	24,4	38,5	38,3
40-44 -	4	5	2	1	6	10,5	35,7	18,2	10,0	46,2
45-49 -	-	-	-	1	1	-	-	-	50,0	100,0
Uoplyst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I ALT KATILL.	487	587	662	753	729	48,7	64,8	72,1	73,5	75,7

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Age of mother	Number					Expressed in percentage of total number of births				
	1970	1980	1984	1985	1986	1970	1980	1984	1985	1986

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 17.

DØDSFALD FORDELT PÅ ALDER OG KØN. 1970-86. PERSONER FØDT I GRØNLAND.

TOQUSUT UKIUNUT SUIAASSUSIINULLU IMMIKKOORTITERLUGIT 1970-86. KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUT.

DEATHS BY AGE GROUPS AND SEX. 1970-86. PERSONS BORN IN GREENLAND

Alder Ukiut	Antal Amerlassusii					Pr. 1.000 personer 1) Inunni 1.000-ini 1)					Pr. 1.000 personer i Danmark 1985 Danmarkimi inunni 1.000-ini 1985-imi
	1970	1980	1984	1985	1986	1970	1980	1984	1985	1986	
MÆND/ANGUTIT											
0 - 1 år/uk.	35	18	16	15	17	63,5	38,5	33,5	29,0	34,1	8,8
1 - -	2	1	-	-	3	3,1	2,5	-	-	5,9	0,6
2 - 4 - -	5	1	2	2	5	2,2	0,9	5,5	1,4	3,6	0,3
5 - 9 - -	5	8	3	3	5	1,5	4,5	1,6	1,7	2,6	0,2
10 - 14 - -	6	3	2	2	-	2,3	1,0	0,9	1,1	-	0,3
15 - 19 - -	1	16	15	12	15	0,6	5,3	4,8	3,9	5,7	0,7
20 - 34 - -	16	49	54	60	47	4,3	8,9	7,5	8,0	6,3	1,3
35 - 44 - -	12	25	14	21	21	6,1	10,8	5,5	8,0	7,9	2,5
45 - 54 - -	17	28	32	28	27	15,0	15,6	17,4	15,2	14,4	6,1
55 - 64 - -	25	27	26	32	34	33,5	29,1	25,3	28,9	30,1	17,1
65 år og derover Uk. 65 sinnerlugillu	32	60	57	59	73	63,1	84,9	76,1	76,9	92,5	67,7
I ALT/KATILL.	156	236	221	234	247	8,0	11,2	10,0	10,5	10,9	12,0
KVINDER/ARNAT											
0 - 1 år/uk.	19	13	12	13	8	42,2	29,6	27,3	25,7	17,2	7,6
1 - -	1	-	-	-	1	1,5	-	-	-	2,0	0,9
2 - 4 - -	7	2	5	4	3	0,3	1,9	4,0	3,0	2,3	0,2
5 - 9 - -	-	1	1	3	1	-	0,6	0,6	1,6	0,6	0,2
10 - 14 - -	-	2	3	-	-	-	0,7	1,4	-	-	0,1
15 - 19 - -	4	2	5	6	4	2,3	0,7	1,7	2,3	1,6	0,3
20 - 34 - -	8	13	18	18	20	2,2	2,6	2,7	2,7	3,1	0,5
35 - 44 - -	5	12	16	9	8	2,5	5,5	7,1	4,1	3,4	1,6
45 - 54 - -	14	17	27	17	16	11,6	9,5	14,4	9,3	8,9	4,1
55 - 64 - -	15	20	28	34	21	16,1	19,5	22,5	28,6	16,0	10,4
65 år og derover Uk. 65 sinnerlugillu	39	52	71	77	92	55,6	50,6	64,9	69,7	82,3	49,5
I ALT/KATILL.	112	134	186	181	174	5,8	6,6	8,7	8,4	8,0	10,7
MÆND OG KVINDER/ ANGUTIT ARNULLU											
0 - 1 år/uk.	54	31	28	28	25	54,1	34,2	30,5	27,3	26,0	8,2
1 - -	3	1	-	-	4	2,5	1,1	-	-	4,0	0,8
2 - 4 - -	12	3	7	6	8	2,8	1,4	2,7	2,2	3,0	0,3
5 - 9 - -	5	9	4	6	6	0,7	2,6	1,1	1,7	1,6	0,2
10 - 14 - -	6	5	5	2	-	1,1	0,9	1,1	0,6	-	0,2
15 - 19 - -	5	18	20	18	19	1,3	3,0	3,3	3,1	3,7	0,5
20 - 34 - -	24	62	72	78	67	3,3	5,9	5,2	5,5	4,7	0,9
35 - 44 - -	17	37	30	30	29	4,4	8,3	6,3	6,2	5,8	2,0
45 - 54 - -	31	45	59	45	43	13,6	12,5	15,9	12,2	11,7	5,1
55 - 64 - -	40	47	54	66	55	24,4	24,0	23,9	28,8	22,6	13,6
65 år og derover Uk. 65 sinnerlugillu	71	112	128	136	165	60,5	64,6	69,5	72,7	86,5	57,0
I ALT/KATILL.	268	370	407	415	421	6,9	9,0	9,4	9,5	9,5	11,3

1) Dødsfald blandt børn under 1 år er beregnet pr. 1.000 levendefødte børn af mødre født i Grønland.

Kilde: Danmarks Statistik.

cf. translations at back of book.

1) Meeqqat ataaseq inorlugu ukioqarlutik toqusut naatsorsorlugit meeqqanit Kalaallit Nunaanni inunngorsimasunik anaanaqarlutik uumallutik inuusunit 1.000-init.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 18.

MIDDELLEVETID EFTER DØDELIGHEDSERFA-RINGERNE, PERSONER FØDT I GRØNLAND.

INUIT AGGUAQATIGIISSILLUGIT UTOQQAATIGILER-SARNERI TOQUSARTUT QANOQ AMERLATIGISARNERI-NIK PAASISAT NAJOQQUTARALUGIT, KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORSIMASUT.

AVERAGE LIFE ECPEC ANCY BASED ON MORTALITY TABLES. PERSONS BORN IN GREENLAND.

Alder / Ukiut	Overlevende 1) - Toqusimanngitsut						Middellevetiden - Agguaqatigiis. Utoqqaatigilersarneq.					
	1954 - 1958		1971 - 1975		1981 - 1985		1954 - 1958		1971 - 1975		1981 - 1985	
	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	Mænd Angutit	Kvinder Arnat
0 år uk.	1000	1000	1000	1000	1000	1000	50,5	55,2	59,0	65,4	58,5	66,0
1 "	911	904	955	968	965	969	54,4	60,0	60,8	66,5	59,6	67,1
2 "	901	890	949	966	963	965	54,0	59,9	60,2	65,6	58,8	66,3
5 "	888	876	942	962	958	961	51,8	57,9	57,6	63,0	56,0	63,6
10 "	877	872	932	955	951	957	47,4	53,1	53,2	58,4	51,4	58,9
15 "	866	867	925	952	945	955	42,9	48,4	48,6	53,6	46,7	54,0
20 "	838	857	904	941	924	945	39,3	43,9	44,6	49,2	42,7	49,6
25 "	803	845	873	927	879	933	35,9	39,5	41,2	44,9	39,8	45,1
30 "	779	827	849	916	847	922	31,9	35,5	37,2	40,3	36,2	40,6
35 "	743	808	826	899	823	912	28,3	31,1	33,2	36,1	32,2	36,1
40 "	701	788	796	875	792	895	24,9	26,8	29,3	32,0	28,4	31,7
45 "	665	743	764	850	761	868	21,1	23,3	25,5	27,9	24,4	27,6
50 "	610	703	725	819	714	832	17,8	19,5	21,7	23,8	20,9	23,7
55 "	554	646	672	769	652	789	14,3	16,0	18,2	20,2	17,6	19,8
60 "	488	589	613	696	598	719	10,9	12,3	14,7	17,0	14,0	16,5
65 "	387	468	534	637	505	639	8,1	9,8	11,5	13,3	11,0	13,2
70 "	239	333	435	550	389	522	6,6	7,8	8,5	10,1	8,5	10,6
75 "	143	224	304	423	271	399	4,3	5,4	6,1	7,3	6,1	8,0
80 "	38	101	176	241	143	263	4,3	3,9	3,6	5,9	4,4	5,9
85 "	...	...	...	...	51	133	...	...	...	...	3,3	4,0
90 "	...	...	...	...	12	42	...	...	...	...	1,8	2,7

1) Antal overlevende angiver, hvor mange mænd og kvinder ud af 1000 nyfødte drenge og piger, der vil være i live i de pågældende aldre på grundlag af de beregnede dødshyppigheder i den pågældende periode.

Kilde: Ministeriet for Grønland og Danmarks Statistik.

1) Inuusut qassiussusiatigut ersersinneqarpoq nukappiaqqat niviarsiaqqallu inoorlaanit 1000-nit angutit arnallu taaneqartunik ukioqarlutik qassiussaagaluartut, ukiuni taaneqartuni qanoq toqusoqatigikulaarneranik naatsorsuineq najoqqutaralugu.

Najoqqutaq: Ministeriet for Grønland aamma Danmarks Statistik.

Age	Survivors 1)						Average life expectancy					
	1954 - 1958		1971 - 1975		1981 - 1985		1954 - 1958		1971 - 1975		1981 - 1985	
	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females

1) The number of survivors shows how many men and women per 1000 newborn boys and girls will be alive at the respective ages when applying the mortality rates calculated for each respective period.

Source: The Ministry for Greenland and Danmarks Statistik.

TABEL 19 A.

FLYTNINGER TIL OG FRA GRØNLAND 1986.

KALAALLIT NUNAANNUT TASSAANNGAANNIILLU NUTSERNERIT 1986-IMI.

MIGRATION TO AND FROM GREENLAND 1986.

	Flyttet til - Tikittut				Flyttet fra - Aallartut				Nettotilflytning	Ikke-registr. bevægelser 1)
	Byer Illoqarfiit	Bygder Nunaqarfiit	Stationer Stationit il.il.	I alt Katillugit	Byer Illoqarfiit	Bygder Nunaqarfiit	Stationer Stationit il.il.	I alt Katillugit	Nutternermi amerleriaatit	Allanngorarnerit nalunaarsugaanngitsut 1)
A. HELE BEFOLKNINGEN INUIT TAMAKKERLUGIT										
Nanortalik	58	7	9	74	74	10	14	98	-24	4
Qaqortoq	174	7	-	181	227	3	-	230	-49	-2
Narsaq	65	2	16	83	66	-	27	93	-10	-3
Ivittuut	23	-	-	23	35	-	-	35	-12	1
Paamiut	93	6	-	99	107	9	-	116	-17	-
Nuuk	1.232	3	1	1.236	1.213	8	3	1.224	12	-11
Maniitsoq	173	1	-	174	217	16	-	233	-59	2
Sisimiut	284	-	-	284	277	-	-	277	7	5
Kangaatsiaq	6	2	-	8	7	3	-	10	-2	1
Aasiaat	199	1	-	200	221	1	-	222	-22	2
Qasigiannguit	72	-	-	72	77	-	-	77	-5	-1
Ilulissat	186	-	-	186	174	-	-	174	12	-1
Qeqertarsuaq	33	-	-	33	40	-	-	40	-7	-
Uummannaq	68	20	39	127	79	17	48	144	-17	2
Upernavik	55	2	-	57	44	7	-	51	6	4
Avanersuaq	25	4	-	29	50	8	-	58	-29	1
Tasiilaq	89	4	22	115	80	12	23	115	-	-3
Ittoqqortoormiit	42	-	-	42	44	-	-	44	-2	-2
Uden for kommunalinddelingen	-	-	537	537	-	-	619	619	-82	4
I ALT KATILLUGIT	2.877	59	624	3.560	3.032	94	734	3.860	-300	3
B. PERSONER FØDT I GRØNLAND KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORTUT										
Nanortalik	17	5	-	22	29	2	1	32	-10	1
Qaqortoq	46	5	-	51	82	1	-	83	-32	-7
Narsaq	33	1	3	37	36	-	5	41	-4	-3
Ivittuut	-	-	-	-	2	-	-	2	-2	-
Paamiut	23	2	-	25	36	3	-	39	-14	-5
Nuuk	216	3	-	219	293	2	-	295	-76	-17
Maniitsoq	38	1	-	39	61	3	-	64	-25	3
Sisimiut	72	-	-	72	86	-	-	86	-14	5
Kangaatsiaq	1	1	-	2	-	1	-	1	1	-
Aasiaat	50	1	-	51	60	1	-	61	-10	3
Qasigiannguit	17	-	-	17	23	-	-	23	-6	-
Ilulissat	55	-	-	55	60	-	-	60	-5	-8
Qeqertarsuaq	7	-	-	7	16	-	-	16	-9	-1
Uummannaq	22	4	-	26	26	1	3	30	-4	-2
Upernavik	12	1	-	13	9	2	-	11	2	4
Avanersuaq	1	3	-	4	19	6	-	25	-21	-2
Tasiilaq	31	2	4	37	24	5	7	36	1	-4
Ittoqqortoormiit	5	-	-	5	9	-	-	9	-4	-1
Udenfor kommunalinddelingen	-	-	7	7	-	-	11	11	-4	-2
I ALT KATILLUGIT	646	29	14	689	871	27	27	925	-236	-36

1) Beregnes som befolkningstilvækst fra 1. januar 1986 til 1. januar 1987 fratrukket fødselsoverskud og nettotilflytning.

1) 1. januar 1986-imiit 1. januar 1987-imut inunnut amerleriaatitut naatsorssuuneqassapput inunngortut toqusunit amerlanerussutaat nutsernermilu amerleriaatit ilanngaatigalugit.

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

TABEL 19 B.

FLYTNINGER MELLEM KOMMUNERNE I GRØNLAND 1986.

KOMMUNET AKORNANNI NUTSERNERIT KALAALLIT NUNAANNI 1986-IMI.

MIGRATION BETWEEN MUNICIPALITIES IN GREENLAND 1986.

Kommuner / Kommunet	Personer født i Grønland / Kalaallit Nunaanni inunngortut			Personer født uden for Grønland / Kalaallit Nunaata avataani inunngortut			Hele befolkningen / Inuit katillugit		
	Flyttet til / Tikittut	Flyttet fra / Aallartut	Nettotilflytning / Nutsernermi amerleriaatit	Flyttet til / Tikittut	Flyttet fra / Aallartut	Nettotilflytning / Nutsernermi amerleriaatit	Flyttet til / Tikittut	Flyttet fra / Aallartut	Nettotilflytning / Nutsernermi amerleriaatit
Nanortalik	165	233	-68	12	22	-10	177	255	-78
Qaqortoq	413	280	133	55	35	20	468	315	153
Narsaq	159	158	1	26	27	-1	185	185	-
Ivittuut	4	1	3	1	-	1	5	1	4
Paamiut	218	333	-115	7	30	-23	225	363	-138
Nuuk	960	914	46	136	113	23	1.096	1.027	69
Maniitsoq	247	269	-22	44	24	20	291	293	-2
Sisimiut	418	379	39	49	44	5	467	423	44
Kangaatsiaq	99	121	-22	5	10	-5	104	131	-27
Aasiaat	357	346	11	28	36	-8	385	382	3
Qasiglannguit	151	189	-38	17	17	-	168	206	-38
Ilulissat	372	341	31	40	36	4	412	377	35
Qeqertarsuaq	96	93	3	12	12	-	108	105	3
Uummannaq	119	123	-4	11	13	-2	130	136	-6
Upernavik	108	105	3	14	21	-7	122	126	-4
Avanersuaq	37	34	3	8	6	2	45	40	5
Tasiilaq	60	84	-24	21	21	-	81	105	-24
Ittoqqortoormiit	35	19	16	7	17	-10	42	36	6
Uden for kommunalinddelingen	11	7	4	22	31	-9	33	38	-5
HELE GRØNLAND KAL.NUN. TAMARMI	4.029	4.029	.	515	515	.	4.544	4.544	.

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Municipalities	Persons born in Greenland			Persons born outside Greenland			Total population		
	Arrivals	Departures	Net. arrivals	Arrivals	Departures	Net. arrivals	Arrivals	Departures	Net. Arrivals
GREENLAND TOTAL									

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 19 C.

FLYTNINGER TIL OG FRA GRØNLAND 1987.

KALAALLIT NUNAANNUT TASSAANNGAANNIILLU NUTSERNERIT 1987-IMI.

MIGRATION TO AND FROM GREENLAND 1987.

	Flyttet til - Tikittut				Flyttet fra - Aallartut				Nettotilflytning	Ikke-registr. bevægelser 1)2)
	Byer Illoqarfiit	Bygder Nunaqarfiit	Stationer Stationit il.il.	I alt Katillugit	Byer Illoqarfiit	Bygder Nunaqarfiit	Stationer Stationit il.il.	I alt Katillugit	Nutternermi amerleriaatit	Allanngorarnerit nalunaarsugaanngitsut 1)2)
A. HELE BEFOLKNINGEN INUIT TAMAKKERLUGIT										
Nanortalik	87	9	12	108	68	16	12	96	12	...
Qaqortoq	217	3	-	220	240	4	-	244	-24	...
Narsaq	76	1	30	107	64	2	29	95	12	...
Ivittuut	17	-	-	17	20	-	-	20	-3	...
Paamiut	89	6	-	95	105	3	-	108	-13	...
Nuuk	1.464	8	7	1.479	1.330	4	4	1.338	141	...
Maniitsoq	180	10	-	190	161	4	-	165	25	...
Sisimiut	359	-	-	359	363	-	-	363	-4	...
Kangaatsiaq	18	7	-	25	7	10	-	17	8	...
Aasiaat	187	2	-	189	171	-	-	171	18	...
Qasigiannguit	49	-	-	49	71	-	-	71	-22	...
Ilulissat	180	2	-	182	154	-	-	154	28	...
Qeqertarsuaq	48	-	-	48	28	2	-	30	18	...
Uummannaq	77	2	46	125	82	-	68	150	-25	...
Upernavik	71	1	-	72	46	2	-	48	24	...
Avanersuaq	48	1	-	49	37	1	-	38	11	...
Tasiilaq	88	5	9	102	89	11	15	115	-13	...
Ittoqqortoormiit	40	-	-	40	41	-	-	41	-1	...
Uden for kommunalinddelingen	-	-	515	515	-	-	538	538	-23	...
I ALT KATILLUGIT	3.295	57	619	3.971	3.077	59	666	3.802	169	...
B. PERSONER FØDT I GRØNLAND KALAALLIT NUNAANNI INUNNGORTUT										
Nanortalik	27	6	-	33	25	10	1	36	-3	...
Qaqortoq	59	1	-	60	92	1	-	93	-33	...
Narsaq	38	1	6	45	25	1	3	29	16	...
Ivittuut	1	-	-	1	2	-	-	2	-1	...
Paamiut	22	1	-	23	25	-	-	25	-2	...
Nuuk	233	2	-	235	303	2	2	307	-72	...
Maniitsoq	44	2	-	46	45	2	-	47	-1	...
Sisimiut	106	-	-	106	98	-	-	98	8	...
Kangaatsiaq	1	-	-	1	2	1	-	3	-2	...
Aasiaat	41	-	-	41	55	-	-	55	-14	...
Qasigiannguit	10	-	-	10	22	-	-	22	-12	...
Ilulissat	50	2	-	52	59	-	-	59	-7	...
Qeqertarsuaq	10	-	-	10	11	2	-	13	-3	...
Uummannaq	11	2	1	14	19	-	5	24	-10	...
Upernavik	10	-	-	10	9	1	-	10	-	...
Avanersuaq	13	-	-	13	6	-	-	6	7	...
Tasiilaq	30	2	4	36	32	4	8	44	-8	...
Ittoqqortoormiit	5	-	-	5	11	-	-	11	-6	...
Udenfor kommunalinddelingen	-	-	13	13	-	-	12	12	1	...
I ALT KATILLUGIT	711	19	24	754	841	24	31	896	-142	...

1) Beregnes som befolkningstilvækst fra 1. januar 1987 til 1. januar 1988 fratrukket fødselsoverskud og nettotilflytning.

2) Fødsels- og dødstallene foreligger endnu ikke.

Kilde: Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

1) 1. januar 1987-imiit 1. januar 1988-imut inunnut amerleriaatitut naatsorssuunegassapput inunngortut toqusunit amerlanerussutaat nutsernermilu amerleriaatit ilanngaatigalugit.

2) Inunngortut toqusullu kisitsisitaat suli pineqanngillat.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

TABEL 19 D.

FLYTNINGER MELLEM KOMMUNERNE I GRØNLAND 1987.

KOMMUNIT AKORNANNI NUTSERNERIT KALAALLIT NUNAANNI 1987-IMI.

MIGRATION BETWEEN MUNICIPALITIES IN GREENLAND 1987.

Kommuner / Kommunit	Personer født i Grønland / Kalaallit Nunaanni inunngortut			Personer født uden for Grønland / Kalaallit Nunaata avataani inunngortut			Hele befolkningen / Inuit katillugit		
	Flyttet til / Tikittut	Flyttet fra / Aallartut	Nettotilflytning / Nutsernermi amerleriaatit	Flyttet til / Tikittut	Flyttet fra / Aallartut	Nettotilflytning / Nutsernermi amerleriaatit	Flyttet til / Tikittut	Flyttet fra / Aallartut	Nettotilflytning / Nutsernermi amerleriaatit
Nanortalik	211	199	12	28	34	-6	239	233	6
Qaqortoq	393	359	34	50	28	22	443	387	56
Narsaq	192	206	-14	26	18	8	218	224	-6
Ivittuut	7	9	-2	-	3	-3	7	12	-5
Paamiut	236	296	-60	17	28	-11	253	324	-71
Nuuk	1.080	960	120	137	132	5	1.217	1.092	125
Maniitsoq	250	333	-83	22	42	-20	272	375	-103
Sisimiut	428	406	22	69	55	14	497	461	36
Kangaatsiaq	78	112	-34	-	10	-10	78	122	-44
Aasiaat	365	328	37	27	31	-4	392	359	33
Qasigiannguit	161	191	-30	7	14	-7	168	205	-37
Ilulissat	329	357	-28	46	39	7	375	396	-21
Qeqertarsuaq	121	84	37	7	13	-6	128	97	31
Uummannaq	114	131	-17	19	8	11	133	139	-6
Upernavik	90	87	3	19	17	2	109	104	5
Avanersuaq	46	45	1	5	4	1	51	49	2
Tasiilaq	70	80	-10	14	12	2	84	92	-8
Ittoqqortoormiit	23	25	-2	3	11	-8	26	36	-10
Uden for kommunalinddelingen	31	17	14	27	24	3	58	41	17
HELE GRØNLAND KAL.NUN. TAMARMI	4.225	4.225	.	523	523	.	4.748	4.748	.

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Municipalities	Persons born in Greenland			Persons born outside Greenland			Total population		
	Arrivals	Departures	Net. arrivals	Arrivals	Departures	Net. arrivals	Arrivals	Departures	Net. Arrivals
GREENLAND TOTAL									

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 19 E.

NETTOFLYTNING TIL BYERNE FRA ANDRE STEDER I GRØNLAND, 1974-1986. PERSONER FØDT I GRØNLAND.

KALAALLIT NUNAANNI ILLOQARFINNIT ALLANIIT ILLOQARFINNUT NUUTTUT AMERLANERUSSUTAAT 1974-1986. INUIT KAL.NUNAANNI INUNNGORTUT

NET MIGRATION INTO TOWNS FROM OTHER PLACES IN GREENLAND, 1974-1986. PERSONS BORN IN GREENLAND.

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	I alt Katill.
Byer:														
Illoqarfiit:														
Nanortalik	- 6	24	- 3	1	- 2	5	46	-	-38	-10	-44	-37	-30	-94
Qaqortoq	78	-16	-79	9	- 8	- 3	-30	27	36	22	-24	43	141	196
Narssaq	-21	38	11	-35	- 3	7	-19	26	2	39	-11	-22	8	20
Ivittuut	2	-	-	1	- 1	- 1	2	2	-	-	- 1	2	3	9
Paamiut	-47	-35	-44	19	1	- 9	8	- 7	33	11	-79	-57	-80	-286
Nuuk	19	29	62	116	103	113	10	86	9	44	355	210	62	1.218
Maniitsoq	103	-69	8	- 3	-31	6	-30	8	6	9	-30	-77	- 8	-108
Sisimiut	-38	5	-15	43	15	74	60	- 9	-25	37	40	40	43	270
Kangaatsiaq	10	3	11	- 3	-16	8	14	-20	-22	46	-19	-12	- 4	- 4
Aasiaat	17	-26	-26	8	-26	-29	-68	-69	16	-11	-27	-54	4	-291
Qasigiannguit	-11	-12	-17	28	3	19	-22	20	-47	-41	-74	-12	-39	-205
Ilulissat	59	29	44	-89	24	47	29	- 1	44	-62	23	81	30	258
Qeqertarsuaq	1	5	5	-11	-25	1	- 6	5	-11	7	6	- 5	1	-27
Uummannaq	-17	11	32	-13	- 6	-30	31	-15	-11	-12	-22	- 5	-17	-74
Upernavik	- 7	-	- 3	-36	40	-19	10	-28	1	-13	-11	3	-14	-77
Avernersuaq	14	- 2	9	1	15	- 8	-11	- 1	6	- 9	- 7	3	7	17
Tasiilaq	3	- 2	6	1	5	-13	-12	6	-16	5	- 1	- 8	-21	-47
Ittoqqortoormiit	8	-	11	- 3	-25	-11	-	20	8	-16	- 2	-11	16	- 5
I ALT katill.	167	-18	12	34	63	157	12	50	- 9	46	72	82	102	770

Kilde: Danmarks Statistik.

Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 20.

STATENS NETTOUDGIFTER VEDRØRENDE GRØNLAND 1980-89.

NAALAGAAFFIUP KALAALLIT NUNAANNUT ANINGAASARTUUTAI ILANNGAATISSAT ILAANNGAATIGEREERLUGIT, 1980-89.

GOVERNMENT NET EXPENDITURES IN RESPECT OF GREENLAND 1980-89.

Løbende priser	1980 R	1985 R	1986 R	1987 R	1988 F 1)	1989 BO 1	Akiusartut
I. DRIFTSUDGIFTER	mill. kr.						I. INGERLATSINERMUT ANINGAASARTUUTIT
A. MINISTERIET FOR GRØNLAND 7)							A. KALAALLIT NUNAANNUT MINISTEREQARFIK 7)
Administrationen i København	42,8	52,1	49,5	64,5	44,3	44,1	Københavnimi pisortaqarfik
Rigsombudet	10,9	10,7	10,9	6,8	8,5	8,5	Rigsombudeqarfik
Generelle tilskud til kommunerne	54,1	85,0	89,8	93,7	94,1	92,2	Kommunenut ataatsimut tapiissutit
Tilskud til Grønlands hjemmestyre	401,7	893,1	901,4	1.341,4	1.385,7	1.365,1	Namm. Oqartussanut tapiissutit
Flyvepladser 2)	-	-	-	-	-	-	Mittarfiit 2)
Iscentralen Narsarsuaq	9,4	12,1	13,0	12,2	13,3	13,3	Narsarsuarmi sikunut alapernaarsuivik
Havneanlæg 6)	4,7	8,1	6,5	-	-	-	Umiarsualiviit 6)
Miljøbeskyttelse	-	0,6	0,2	0,3	0,5	0,5	Pinngortitap illersornissaa
Kulbrinteaktiviteter 6)	-	-6,4	-5,9	-	-	-	Kulbrintisiornerit 6)
Tilskud til boliger 3) 6)	49,2	84,5	82,0	-	-	-	Illunut tapiutit 3) 6)
Statens tjenesteboliger 6)	7,4						Naalagaaffiup atorfilinnut illuutai 6)
Tilskud til Grønlands socialvæsen 4)	-	-	-	-	-	-	Kalaallit Nunaanni inunnik ikiuisarfimmut tapiutit 4)
Rentetilskud til erhverv	12,8	-	-	-	-	-	Inuutissarsiornermi erniatigut tapiissutit
Diverse tilskud	14,6	4,5	41,0	34,8	34,4	34,8	Tapiutit allat
Domstolene	6,3	10,6	12,5	14,6	15,2	15,2	Eqqartuussiviit
Sundhedsvæsenet	194,5	341,8	388,0	411,9	-	-	Nakorsaqarfik
Skoleuddannelse 4)	-	-	-	-	-	-	Atuarfinni ilinniartitaaneq 4)
Erhvervsuddannelse 5)	47,0	-	-	-	-	-	Inuutissarsiutinik ilinniartitaaneq 5)
Kulturel virksomhed 4)	0,2	-	-	-	-	-	Kulturikkut suliniutit 4)
Geologisk undersøgelse	25,5	33,4	34,9	39,0	-	-	Ujarassiorluni misissuinerit
Fiskeri- og miljøundersøgelser	6,2	19,4	17,8	22,9	15,9	16,0	Aalisakkanik pinngortitamillu misissuinerit
Anden videnskabelig virksomhed	2,5	2,1	2,6	3,1	8,0	8,0	Ilisimatuutut misissuinerit allat
Ikke fordelt	-	-	-	-	-	1,6	Agguataarneqanngillat
Udgifter i alt	889,8	1.551,6	1.644,2	2.045,2	1.619,9	1.599,3	Aningaasartuutit katillugit
Diverse indtægter	13,0	29,4	7,5	4,5	5,1	5,1	Isertitat assigiingitsut
heraf aktier Kryolitselskabet "Øresund" A/S	(10,7)	(2,1)	-	-	-	-	Taakkunannga orsugiassioqatigiinnit "Øresund" A/S-imit
MINISTERIET FOR GRØNLAND I ALT	876,8	1.522,2	1.636,7	2.040,7	1.614,8	1.594,2	KALAALLIT NUNAANNUT MINISTEREQARFIK KATILLUGU ANINGAASARTUUTIT ILANNGAASERIIKKAT

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

1) Finanslov.
2) Overført til GTO i 1977.
3) Inkl. underskud på statens udlejningsejendomme. Overført til hjemmestyret 1. jan. 1987.
4) Overført til hjemmestyret 1. jan. 1980.
5) Overført til hjemmestyret 1. jan. 1981.
6) Overført til hjemmestyret 1. januar 1987.
7) Fra september 1987 Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

1) Finanslov.
2) 1977-imi ministereqarfimmiit GTO-mut nuutat.
3) Naalagaaffiup inissiaataani amigartoorutit ilanngullugit. Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1987.
4) Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1980.
5) Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1981.
6) Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1987.
7) September 1987-imiit Stateministeriap Grønlandsdepartementia.

TABEL 20. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 20. (NANGITAQ)

Løbende priser	1980 R	1985 R	1986 R	1987 F+TB	1988 F 1)	1989 BO 1	Akiusartut
B. ANDRE MINISTERIER	mill. kr.						B. MINISTEREQARFIIT ALLAT
Justitsministeriet:							Eqqartuussisoqarnermi ministereqarfik:
Kriminalforsorgen	9,3	14,5	16,9	18,6	18,2	19,1	Pinerluttunik isumaginninneq
Politiet	33,9	47,3	56,0	57,4	61,9	62,4	Politiit
Forsvarsministeriet:							Illersornissamut ministereqarfik:
Grønlands Kommando	32,7	57,0	51,5	54,0	55,6	55,6	Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfik
Fiskeriinspektion m.v.	101,1	156,0	158,0	161,6	168,5	168,5	Aalisarnermik nakkutilliineq il.il.
Energiministeriet	36,7	3,9	2,0	0,8	-	-	Nukissaqarnermut ministereqarfik
Sundhedsministeriet	-	-	-	-	431,0	441,8	Peqqinnissamut ministereqarfik
Ministeriet for offentlige arbejder	0,1	24,5	24,9	33,6	41,9	45,7	Pisortatsuliassaataann. ministereqarfik
Øvrige ministerier	11,7	13,5	16,8	22,6	20,1	5,2	Ministereqarfiit allat
ANDRE MINISTERIER I ALT	225,5	316,7	326,1	348,6	797,2	798,3	MINISTEERIAT ALLAT KATILLUGIT
C. GRØNLANDS TEKNISKE ORGANISATION (GTO) 8)							C. GRØNLANDS TEKNISKE ORGANISATION (GTO) 8)
Administration og tilsyn, København og Grønland	33,3	58,7	47,8	-	-	-	Ingerlatsineq nakkutilliinerlu Københavnimi Kalaallit Nunaannilu
Televæsen	14,1	358,1	64,6	-	-	-	Nalunaarasuartaaseriviit
Offentlige værker	-7,4	495,2	62,7	-	-	-	Piliorfiit pisortat ingerlataat
Byggetjenesten	-7,9	126,2	14,9	-	-	-	Illuliortiterneq
Skibsværfterne	-1,2	83,9	26,1	-	-	-	Umiatsialiorfiit
Flyvepladsen Narsarsuaq	7,6	61,6	0,7	-	-	-	Naraarsuarmi mittarfik
Andre virksomheder	-	-	-	-	-	-	Suliffeqarfiit allat
GTO I ALT	38,5	1.183,7	216,8	-	-	-	GTO KATILLUGIT
D. DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL (KGH)							D. DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL (KGH)
Forsyningstjenesten 10)	15,6	-36,0	-	-	-	-	Pilersuisoqarfik 10)
Produktion og salg 9)	62,5	-	-	-	-	-	Tunisassiorneq tuniniaanerlu 9)
Rederi og luftfart 10)	59,5	56,1	-	-	-	-	Umiarsuit timmisartullu 10)
Grønlands postvæsen 10)	8,9	14,0	-	-	-	-	Kalaallit Nunaata allakkerivia 10)
Andre udgifter 10)	-0,4	3,2	-	-	-	-	Aningaasartuutit allat 10)
KGH I ALT	146,1	37,3	-	-	-	-	KGH KATILLUGIT
A-D. SAMTLIGE DRIFTSUDGIFTER	1.286,9	3.059,9	2.179,6	2.389,3	2.412,0	2.392,5	A-D. INGERLATSINERMI ANINGAASARTUUTIT KATILLUGIT

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

8) Fra 1985 medregnes forrentning og afskrivning af GTOs anlæg. I 1985 er foretaget ekstraordinære afskrivninger på 941,9 mill. kr. Overført til hjemmestyret 1. jan. 1987.

9) Overført til hjemmestyret 1. jan. 1985.

10) Overført til hjemmestyret 1. jan. 1986.

8) 1985-imiit GTO'p ingerlataanut ernialersuutit nalikilliliisutillu ilanngunnegartalerput. 1985-imi immikkut ittunik nalikilliliinerit 941,9 mill. kr.-iupput. Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1987.

9) Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1985.

10) Namm. Oqartussanut nuunneqarput 1. januar 1986.

TABEL 20. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 20. (NANGITAQ)

Løbende priser	1980 R	1985 R	1986 R	1987 R	1988 F 1)	1989 BO 1	Akiusartut
II. ANLÆGSUDGIFTER OG ANLÆGSTILSKUD	---------- mill. kr. ----------						II. SANAARTORNERMI ANINGAASARTUUTIT SANAARTORNERMULLU TAPIT
A. MINISTERIET FOR GRØNLAND OG GTO							A. KALAALLIT NUNAANNUT MINISTEREQARFIK GTO-LU
Det alm. bygge- og anlægsprogram	241,9	372,9	413,9	54,0	62,3	54,7	Sanaartornerinnaq
EF-finansiereds anlægsudgifter	154,6	81,8	-	-	-	-	Sanaartukkanut EF-mit aningaasalernegartunut aningaasartuutit
Øvrige anlægsudgifter	17,9	24,4	12,2	16,3	25,0	17,0	Sanaartornernut allanut aningaasartuutit
Anlægstilskud	34,7	141,9	166,7	-	-	-	Sanaartornermut tapit
MINISTERIET OG GTO, BRUTTO	449,1	621,0	592,8	70,3	87,3	71,7	MINISTEERIA AAMMA GTO ILANNGAASERNAGIT
B. KGH							B. KGH
Det alm. bygge- og anlægsprogram	39,0	36,5	-	-	-	-	Sanaartornerinnaq
Lufthavnsbygningen, Sdr. Strømfjord	3,3	1,7	-	-	-	-	Timmisartoqarfiup illorsuartaa Kangerlussuarmi
Fartøjer	20,0	-	-	-	-	-	Angallatit
Øvrige anlægsudgifter	-	9,1	-	-	-	-	Sanaartornermut allanut aningaasartuutit
KGH, BRUTTO	62,3	47,3	-	-	-	-	KGH, ILANNGAASERNAGIT
C. ANDRE MINISTERIER	161,4	47,3	34,9	53,9 12)	201,4	233,9	C. MINISTEREQARFIIT ALLAT
A-C. SAMTLIGE ANLÆGSUDGIFTER OG -TILSKUD, BRUTTO	672,8	715,7	627,7	124,2	288,7	205,6	A-C. SANAARTUKKANUT ANINGAASARTUUTIT TAPIISSUTILLU TAMARMIK, ILANNGAASERNAGIT
Afskrivninger og andre kapitalindtægter	52,1	1.066,7 11)	100,4	0,4	-	-	Pigisat naleerukkiartornerat aningaasaatitigullu isertitat allat
A-C. SAMTLIGE ANLÆGSUDGIFTER OG -TILSKUD, NETTO	620,7	-351,0	527,3	-123,8	288,7	205,6	A-C. SANAARTUKKANUT ANINGAASARTUUTIT TAPIISSUTILLU TAMARMIK, ILANNGAASERIIKKAT
III. UDLÅN							III. ANINGAASAT ATORTITAT
Tilgang							Ilaneri
Boligbyggeri	64,2	89,8	61,7	-	-	-	Illuliortiternermut
Erhvervsformål	15,5	-	-	-	-	-	Inuussutissarsiornermut
Studielån	2,6	-	-	-	-	-	Ilinniartut atugaannut
Andet	2,9	-	-	-	-	-	Allat
	85,2	89,8	61,7	-	-	-	
Afdrag							Akileraarutit
Boligbyggeri	26,3	39,4	41,7	-	-	-	Illuliortiternermit
Erhvervsformål	10,5	-	-	-	-	-	Inuutissarsiornermit
Studielån	0,4	-	-	-	-	-	Ilinniartut atugaannit
KGH	0,1	-	-	-	-	-	KGH
	37,3	39,4	41,7	-	-	-	
SAMTLIGE UDLÅN, NETTO	47,9	50,4	20,0	-	-	-	ANINGAASAT ATORTITAT KATILLUGIT, ILANNGAATISSAT ILANNGAATIGEREERL.
I-III. STATENS NETTOUDGIFTER I ALT	1.955,5	2.759,3	2.726,9	2.513,1	2.700,7	2.598,1	I-III. ILAANGAATISS. ILANNGAATIGEREERL. NAALAGAAFF. ANINGAASS. KATILLUGIT
IV. SALG AF AKTIER I KRYOLITSELSKABET ØRESUND	-	712,4	-	-	-	-	IV. ORSUGIASSIOQATIGIIT AKTIAATAANNIT TUNISAT
I-IV. STATENS NETTOUDGIFTER I ALT	-	2.046,9	2.726,9	2.513,1	2.700,7	2.598,8	I-IV. NAALAGAAFFIUP AKISSAAJAATAI ILANNGAATISSAT ILANNAATIGEREERLUGIT KATILLUGIT

11) Jfr. note 7.

12) Finanslov + Tillægsbevillingslov.

Kilde: Statsregnskabet og bevillingslovene.

cf. translation at back of book.

11) Tak. oqaaseqaat. 7.

12) Aningaasanut inatsit + tapiutitut akuersissutinut inatsit.

Najoqqutaq: Naalagaaffiup naatsorsuutai finanslov aamma saniatigut atugassaatitat.

TABEL 21.

KOMMUNERNES DRIFTS- OG ANLÆGSUDGIFTER 1975-86.

KOMMUNIT INGERLATSINERMINNUT SANAARTORNERMINNULLU ANINGAASARTUUTAAT 1975-86.

MUNICIPAL OPERATIONAL AND CONSTRUCTION EXPENDITURES 1975-86.

Kommuner Kommunit	1975	1980	Heraf anlæg	1984	Heraf anlæg	1985	Heraf anlæg	1986	Heraf anlæg
	mill.kr.								
Nanortalik	10,6	31,6	9,2	69,0	1,4	73,8	10,1	76,9	6,9
Qaqortoq	12,2	63,4	15,2	79,8	10,6	97,0	28,6	94,8	19,8
Narsaq	8,8	38,1	2,7	49,3	-2,0	54,9	8,8	60,3	10,1
Ivittuut	1,4	7,8	-	10,0	2,3	2,8	0,2	3,0	0,0
Paamiut	11,5	38,5	2,0	57,2	6,1	69,4	10,5	71,9	6,0
Nuuk	44,1	127,0	32,2	250,0	25,8	260,3	39,8	305,2	37,3
Maniitsoq	13,2	53,8	4,2	88,6	9,4	104,7	11,8	118,7	9,0
Sisimiut	14,0	60,5	7,1	103,1	19,2	126,2	25,6	133,4	20,3
Kangaatsiaq	3,0	14,3	0,5	24,7	1,4	26,5	0,8	30,0	0,8
Aasiaat	12,9	77,8	1,9	78,6	2,3	87,1	1,5	99,5	4,4
Qasigiannguit	5,6	27,4	2,6	46,5	0,4	48,6	2,7	55,8	2,5
Iiulissat	13,3	53,2	1,6	100,5	5,1	102,8	8,0	118,0	11,3
Qeqertarsuaq	3,4	9,9	0,0	24,1	0,8	24,7	0,8	31,0	1,4
Uummannaq	18,5	36,9	3,9	58,0	6,7	56,2	7,8	75,7	8,2
Upernavik	6,8	29,9	0,3	45,20	2,2	44,3	1,4	53,5	6,3
Avanersuaq	1,9	10,5	0,0	17,4	1,1	18,9	1,4	21,6	2,1
Tasiilaq	7,3	37,3	4,5	59,9	3,2	64,7	2,1	64,9	0,4
Ittoqqortoormiit	1,6	10,4	0,3	12,9	0,0	12,8	0,1	13,8	0,3
HELE GRØNLAND	190,1	728,3	88,4	1.174,8	96,0 1)	1.275,7	162,0	1.428,0	147,1

Anm.: I tallene er medregnet henlæggelser samt overskud og underskud.

1) Revideret tal.

Kilde: Kommuneregnskaberne.

Nalunaarsuut: Kisitsisit toqqortat aamma sinneqartoorutit amigartooruttillu ilanngutinneqarput.

1) Kisitsisit kukkunersiukkat.

Najoqqutaq: Kommuunit naatsorsuutaat.

Municipalities	1975	1980 2)	1984 2)	1985 2)	1986 2)
	mill. kr.				

Note: Figures include appropriations, surplus and deficit.

1) Revised figures.

2) Herof Construction Corsts.

Source: Municipal accounts.

TABEL 22.

DEN GRØNLANDSKE LANDSKASSES OG KOMMUNEKASSERNES REGNSKABER 1975-86.

LANDSKASSIP KOMMUUNEKASSILLU NAATSORSUUTAAT 1975-86.

PUBLIC ACCOUNTS OF GREENLAND 1975-86.

	1975	1980	1985	1986	
	---------- mill. kr. ----------				
I. LANDSKASSEN (GREENLAND EXCHEQUER)					I. LANDSKASSI
A. Driftsindtægter (Revenue)					A. Ingerlatsinermut isertitat
Landsskat (Income tax)	.	50,0	191,7	295,5	Nunanut tamarmut akileraarutit
Udbytteskat og koncessionsafgifter (Dividend tax and royalties)	.	20,0	1,8	-	Iluanaarutisianit aamma aattitassarsiorsinnaatitaanermut akileraarutit
Andel af indførselsafgifter 1) (Share of import duties) 1)	54,4	130,4	208,7	253,7	Nioqqutissat eqqussat akileraarutaannit pisarsiat 1)
Motorafgifter m.v. (Motor vehicle tax, etc.)	3,0	8,4	12,6	13,5	Motoorinut akileraarutit il.il.
Restaurationsafgift (Duties on restaurants)	-	4,6	4,3	9,2	Imerniartarfinnut akileraarutit
Rejeafgift (Production duty for shrimp)	-	-	19,1	24,3	Kinguppannut akileraarutit
Fiskerilicenser (Fishing licenses)	-	-	210,3	211,5	Aalisarsinnaatitsissutit
Bloktilskud fra staten (Block grant from Central Government)	-	401,7	894,9 4)	901,4	Naalagaaffiup tapiissutai ataatsimoortitat
Refusion fra staten (Reimbursements from Central Government)	13,5	6,1	-	-	Naalagaaffimmit utertitat
Refusion fra EF (Reimbursements from EEC)	.	.	28,2	15,9	Ef-imit tapiissutit
Refusion fra Erhvervsudviklingsfonden (Reimbursements from Development Fund)	.	8,3	8,3	-	Inuutissarsiutinik siuarsaanermut aningaasaateqarfimmit tapiissutit
Renter og andre indtægter 2) (Interest and other revenue) 2)	2,7	13,8	49,6	67,0	Erniat isertitsilu allat 2)
I ALT (TOTAL)	73,6	643,3	1.629,5 4)	1.792,0	KATILLUGIT
B.1 Driftsudgifter (Working expenditures)					B.1 Ingerlatsinermi aningaasartuutit
Administration (Administration)	9,9	44,9	135,4 4)	141,5	Pisortaqarfimmik ingerlatsineq
Overførsler til kommunerne: (Contributions to municipalities:)					Kommunenut nuunnegartut:
Skolevæsen (bloktilskud) (Education, block grants)	.	173,0	229,1	242,9	Atuarfeqarneq (tapiissutit ataatsimoortitat)
Socialvæsen (bloktilskud) (Social welfare, block grants)	.	82,7	151,4	167,2	Isumaginninneq (tapiissutit ataatsimoortitat)
Andre tilskud (Other contrib.)	.	14,4	33,7	37,2	Tapiissutit allat
Refusion af sociale udgifter 3) (Reimbursement of soc. welfare expenditures) 3)	37,9	64,7	148,0	162,1	Isumaginn. aningaas. utertitat 3)
Socialvæsen (Social welfare)	16,2	35,2	84,3 4)	97,6	Isumaginninneq
Kirke og kultur (Church and culture)	-	43,0 4)	75,5 4)	83,6	Oqaluffik kulturerqarnerlu
Uddannelse (Education)					Ilinniagaqarneq
Erhvervsuddannelse (Nocational training)	.	-	86,3 4)	101,3	Inuutissarsiutinik ilinniartitaaneq
Skoler, fritids- og videregående uddannelse (Schools and education)	-	47,7 4)	90,2 4)	94,3	Atuarfiit, sunngiffimmi annerusumillu ilinniartitsineq
Uddannelsesstøtte (Scholar ship)	-	-	57,4 4)	65,0	Ilinniarnermut tapiissutit

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

TABEL 22. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 22. (NANGITAQ)

	1975	1980	1985	1986	
	---------- mill. kr. ----------				
Grønlands handel (KNI) (Greenland trade)	-	-	-	-36,5	(KNI)
Erhverv (Trade and industri)					Inuutissarsiutit
Proeks	-	-	159,6 4)	92,5	
Hjemmestyrevirksomhed (Establishments owned by Home Rule authorities)	-	-	6,8 4)	12,5	Namminersornerullutik Oqartussat suliffiutaat
Arbejdsmarkedet (labour market)	-	-	14,9	17,7	Suliffeqarfik
Bolig (Housing)	-	-	7,9	18,7	Inissiat
Tilskud til erhvervsformål (Subsidies to trade and industry)	5,0	22,7	67,5 4)	68,2	Namm. Oqartussat inuutissarsiornermi suliffiutaat
Andre udgifter (Other expenses)	-	-	8,4 4)	16,9	Aningaasartuutit Allat
Driftsudgifter i alt (Working expenditures total)	69,0 4)	528,3 4)	1.356,7 4)	1.385,7	Ingerl.aningaasartuutit katillugit
B.2 Anlægsudgifter og udlån (Construction costs and loans)					B.2 Sanaartukk. aningaasartuutit taarsigassarsiarititallu
Hjemmestyrets erhvervsvirksomheder m.v. (Establishments owned by Home Rule authorities)	-	-	138,1	411,1	Namm. Oqartussat inuutissarsiornermi suliffiutaat
Boliger (Housing)	-	4,8	60,8	92,0	Inissiat
Skolevæsen (Public schools etc.)	-	0,6	40,7	38,4	Atuarfeqarneq
Erhvervsstøtte (udlån) (Subsidies to Trade and Industry (loan))	-	-	9,1 4)	28,7	Inuutissarsionermi tapersiissutit (taarsigassarsiarititat)
Andre udgifter (Other expenses)	8,2	33,9	76,2	180,0	Aningaasartuutit allat
Anlægsudgifter i alt (Constr. costs and loans total)	8,2	39,3	324,9 4)	750,2	Sanaartornermi aningaasartuutit katillugit
B.3 Kapitalindtægter					B. 3 Aningaasatigut isertitat
Forrentning af inv. kapital				63,0	Aningaasersuutit erniaat
Afskrivning				39,1	Pigisat naleerukkiartornerat
I alt				102,3	Katillugit
B.4 Kasseoverskud	-3,6	75,7	-52,1	-241,6	Aningaasanik sinneqaatit
B.1 - B.4 udgifter ialt (Total Expenses)	73,6	643,3	1.629,5 4)	1.792,0	Aningaasartuutit katillugit
II. KOMMUNEKASSERNE (MUNICIPALITIES)					II. KOMMUUNEKASSIT
A. Indtægter (Revenue)					A. Isertitat
Overførsler fra landskassen: (Contributions from Greenland Exchequer:)					Landskassimit nuunnequartut:
Skolevæsen (bloktilskud) (Education, block grants)	.	173,0	229,1	242,9	Atuarfeqarneq (tapiissutit ataatsimoortitat)
Socialvæsen (bloktilskud) (Social welfare, block grants)	.	82,7	151,4	167,2	Isumaginninneq (tapiissutit ataatsimoortitat)
Andre tilskud (Other contributions)	.	14,4	33,7	37,2	Tapiissutit allat
Refusion af sociale udgifter 3) (Reimbursement of soc. welfare expenditures) 3)	37,9	64,7	148,0	162,1	Isumaginn. aningaas. 3) utertitat
Overførsler fra staten (Contributions from Central Government)	37,0	54,1	85,2	89,8	Naalagaaffimmit nuunnequartut
Andel af indførselsafgifter 1) (Share of import duties) 1)	28,4	13,5	22,9	27,9	Nioqqutissat eqqussat akileraarutaannit pissarsiat 1)

(fortsættes) (to be continued) (nangitaasaq)

TABEL 22. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 22. (NANGITAQ)

	1975	1980	1984	1985	
	---------- mill. kr. ----------				
Skatter (Income taxes)	79,1	268,6	509,7	670,6	Akileraarutit
Renter, overførsler og andre indtægter (Interest and other revenue)	8,1	57,3	36,1	30,8	Erniat, nuutat isertitallu aliat
I ALT (TOTAL)	190,5	728,3	1.174,8	1.371,7	KATILLUGIT
B. Udgifter (Expenditures)					B. Aningaasartuutit
Administration (Administration)	12,9	117,2	222,6	257,0	Pisortaqarfiit
Sociale udgifter (Social welfare)	95,5	212,3	459,1	517,0	Inunnik ikiuinermut aningaasartuutit
Undervisning og kultur (Education and cultural activities)	-	193,8	324,0	348,7	Ilinniartitaaneq kultooreqarnerlu
Brandvæsen, renovation m.v. (Fire service, refuse service etc.)	8,1	45,3	57,2	76,0	Qatserisarfeqarfik, eqqaaneq il.il.
Drift af kommunale virksomheder (Municipal enterprises)	2,7	13,0	24,9	19,7	Kommuunit suliffeqarfiinik ingerlatsineq
Belysning og vandforsyning (Supply of light and water)	2,3	4,2	11,4	13,7	Quililersuineq imeqartitsinerlu
Anlægsudgifter (Construction)	9,8	88,4	162,0	147,0	Sanaartornermut aningaasartuutit
heraf boligbyggeri (hereof housing)	0,7	9,4	89,4	82,3	taakkua ilaat illuliornermut atukkat
Andre udgifter (Other expenses)	5,3	16,5	23,9	48,8	Aningaasartuutit allat
Henlæggelser, afskrivninger m.v. (Appropritations, depreciation etc.)	37,0	14,1	86,6	96,2	Toqqortat, nalikilliliinerit il.il.
Kasseoverskud (Surplus)	16,9	23,5			Kassip sinneqartoorutai
I ALT (TOTAL)	190,5	728,3	1.371,7	1.524,1	KATILLUGIT

1) Provenuet af indførselsafgifterne fordeles mellem landskassen og kommunekasserne i et forud fastsat forhold.

2) Bl.a. af erhvervsstøttelån.

3) Omfatter aldersrente, erhvervsudygtighedsrente, børnetilskud og underholdsbidrag.

4) Revideret tal

Kilde: Landskassens og kommunernes regnskaber og budgetter.

cf. translation at back of book.

1) Nioqqutissat eqqussat akileraarutaannit pissarsiat agguutit aalajangersimasut najoqqutaralugit landskassip kommuunekassillu agguartalerpaat.

2) Soorlu ilaatigut inuutissarsiornermut taarsigassarsiaritit anit.

3) Tassaapput utoqqalinersiutit, iluamik inuutissarsiorsinnaanngitsunut pisartakkat, meeqqanut tapisiat pilersuutinillu akilersuutit.

4) Kisitsisit kukkunersiukkat.

Najoqqutaq: Landskassip kommunekassillu naatsorsuutaat siumullu naatsorsuusiaat.

TABEL 23.

PROVENUET AF INDFØRSELSAFGIFTERNE FORDELT PÅ VAREGRUPPER. 1970-87.

NIOOOUTISSANUT EQQUSSANUT AKILERAARUTIT ANNERTUSSUSIAT ASSIGIINNGITSUKKUUTAANUT AGGUAALLUGU. 1970-87.

REVENUE FROM IMPORT DUTIES BY COMMODITY GROUPS. 1970-87.

	1970	1975	1980	1984	1985	1986	1987	
	mill. kr.							
Cigaretter og cigaretpapir (Cigarettes and cigarette paper)	17,6	36,1	71,5	98,9	109,6	111,6	127,7	Sikaritsit sikaritsillu papiararassaat
Tobak (Tobacco)	1,2	1,0	0,9	1,2	1,6	2,3	2,5	Tupat
Cigarer og cerutter (Cigars and cheroots)	0,8	1,0	1,4	0,7	0,7	0,8	0,9	Sikaat cerutsillu
I ALT	19,6	38,1	73,8	100,8	111,9	114,7	131,1	KATILLUGIT
Vin (Wine)	1,1	2,1	3,0	10,3	10,0	14,9	17,6	Vinnit
Spiritus (Liquor)	7,0	11,1	10,0	23,9	16,5	24,9	33,5	Imigassat kimittuut
øl (Beer)	14,6	22,9	43,5	69,7	70,6	99,4	125,9	Immiaaqqat
I ALT	22,7	36,1	56,5	103,9	97,1	139,2	177,0	KATILLUGIT
Mineralvand m.v. (Mineral water, etc.)	0,5	0,9	2,3	6,0	5,6	5,8	8,9	Dansk vand taamaaqataalu
Sukker (Sugar)	1,1	1,1	1,7	1,4	0,2 1)	1,0	1,3	Sukkut
Chokolade og sukkervarer (Chocolate and sweets)	2,7	4,7	9,8	10,2	9,3	10,9	13,1	Sukkulaatit sukkulaatinillu sanaat
Kaffe og the (coffee and tea)	0,3	0,5	0,9	1,0	0,8	0,9	1,0	Kaffit tiillu
Okse- og kalvekød (Beef and veal)	-	-	-	-	0,8	0,8	1,1	Nersussuit nersuteeqqallu neqaat
Svinekød (Pork)	-	-	-	-	0,6	0,6	0,9	Puulukip neqaa
Fjerkræ (Poultry)	-	-	-	-	0,5	0,5	0,8	Timmiarussat
Kødkonserves m.v. (Tinned meat etc.)	-	-	-	-	1,3	1,4	1,8	Neqit aqerlortikkat il.il.
Parfumer (Perfumes)	-	-	-	-	0,5	0,6	0,9	Tipigissaatit
Video, båndoptagere Grammofonplader, knallerter (Video, taperecorders, records and mopeds)	-	-	-	-	-	-	0,3	Video, immiussissutit, oqaluttart.nutaat, knallertit
I ALT (TOTAL)	46,9	81,4	145,0	223,3	228,6	276,4	338,2	KATILLUGIT

1) Faldet i sukkerafgiften skyldes lagerforskydning og ændret opgørelsesmetode.

Kilde: Grønlande Handel.

1) The fall in income from sugar tax is due to stock displacement and alterration in computation method.

Source: Greenland Trade Dept.

1) Sukkunut akitsuutip appariarnera pissuteqarpoq quersuarniititat akimikkut allannguuteqarnerannik aammalu naatsorsueriaatsip allannguuteparneranik.

Najoqqutaq: KNI.

TABEL 24.

IMPORTEN AF DE VIGTIGSTE AFGIFTSBELAGTE VARER. 1970-87.

NIOQQUTISSAT AKILERAARUSIKKAT PINGAARNERIT EQQUNNEQARTUT ANNERTUSSUSIAT. 1970-87.

IMPORTS OF MAIN ITEMS OF DUTIABLE GOODS. 1970-87.

		1970	1975	1980	1985	1986	1987	
Cigaretter (Cigarettes)	mill.stk. (pieces)	56,0	111,1	135,1	156,3	138,9	157,9	Sikaritsit
Tobak (Tobacco)	1000 kg	20,6	17,0	8,8	12,8	18,1	17,3	Tupat
Cigarer og cerutter (Cigars and cheroots)	mill.stk.	2,3	3,3	2,8	1,2	1,4	1,5	Sikaat ceruteillu
Vin (Wine)	1000 l	222,3	460,0	380,5	1.093,8	1.169,3	1.374,6	Vinnit
Spiritus (Liquor)	1000 l	127,1	203,2	103,5	118,1	178,9	236,8	Imigassat kimittuut
Øl, ikke over 1 3/4 vægtpct. (Beer, not above 1 3/4% by weight)	mill. flasker (bottles)	18,0	28,2	9,1	1,4	1,1	1,2	Immiat, 1 3/4 sinnernagu oqimaassuts. procentillit.
Pilsner og luksusøl (Pilsener and export beer)	mill. flasker (bottles)			21,1	35,2	37,5	41,8	Kimikitsut kimittunerillu
Chokolade og sukkervarer (Chocolate and sweets)	1000 kg	284,2	493,6	614,5	464,4	547,4	642,0	Sukkulaatit sukkulaatinillu sanat
Sukker (Sugar)	1000 kg	1.600,0	1.600,0	1.485,4	67,8	758,9	776,5	Sukkut

Kilde: Grønlands Handel.

Najoqqutaq: KNI

Source: Greenland Trade Dept.

TABEL 25.

INDFØRSELSAFGIFTER I GRØNLAND.

KALAALLIT NUNAANNUT NIOQQUTISSANUT AKILERAARUTIT.

IMPORT DUTIES IN GREENLAND.

Ikrafttrædelsesdato	1/1 1987	1/1 1988	24/4 1988	Ulloq atortuulerfiat
	----------	kr.	----------	
Cigaretter, pr. stk.	0,857	0,907	0,907	Sikaritsit, ataaseq
Røgtobak, grovskåren, pr. kg.	110,40	176,64	176,64	Pujortagassat aseqqorluttut, kg-mut
Røgtobak, finskåren, pr.kg.	138,00	276,00	276,00	Pujortagassat aseqqorissut, kg-mut
Cigarillos, 3 g og derunder, pr. stk.	0,531	0,563	0,563	Sikaat, minnerit ataaseq 3 g taannalu inorlugu
Cigarer over 3 g pr. stk.	0,635	0,673	0,673	Sikaat, ataaseq 3 g qaangerlugu
Cigaretpapir, pr. stk.	0,10	0,12	0,12	Sikaritsit pappiarartassaat, ataaseq
Vin ikke over 14 rumpct. pr. liter	11,10	16,10	23,00	Viinni 14 rumpct. qaangernagu, liiteri ataaseq
Andet pr. ltr.	28,75	28,75	37,00	Allat, liiteri ataaseq
Spiritus ikke over 60 rumpct. pr. liter	139,45	149,45	149,45	Imigassaq kimittooq 60 rumpct. qaangernagu, liiteri ataaseq
Andet pr. liter	215,65	215,65	260,65	Allat, liiteri ataaseq
øl ikke over 1 vægtpct. pr. 35 cl.	0,29	0,29	0,29	Immiaaqqat 1 vægtpct. qaangernagu pr. 35 cl.
Alm. lyst øl pr. 35 cl.	0,58	0,58	0,58	Immiaaqqat allat nakuinnerit pr. 35 cl.
øl pr. 35 cl. (alm. pilsner og lager)	2,62	4,62	4,62	Immiaaqqat, ataaseq 35 cl. (pilsnerit lagerillu)
Luksusøl pr. 35 cl.	3,35	5,35	5,50	Immiaaqqat kimittunerit ataaseq 35 cl.
Mineralvand m.v. pr. ltr.	2,00	2,25	2,25	Dansk vand taamaaqqataalu, ltr. ataaseq
Chokolade og chokoladevarer m.v. pr. kg.	20,00	22,50	22,50	Sukkulaatit sukkulaatinillu sanaat il.il., kg-mut
Sukker pr. kg	1,31	5,31	5,31	Sukkut, kg-mut
Kaffe, pr. kg	3,86	6,00	6,00	Kaffit, kg-mut
Te, pr. kg	4,60	6,60	6,60	Tiit, kg-mut
Knallerter pr. stk.	2.300,00	2.530,00	2.530,00	Knallertit, ataaseq
Parfumer m.v.	25 pct.	38 pct.	38 pct.	Tipigissaatit il.il.
Biler og snescootere Disel	35.000,00 1)	35.000,00 1)	35.000,00 1)	Biilit snescooterillu
- - Benzin	50.000,00 1)	50.000,00 1)	50.000,00 1)	
Lamme- og fårekød pr. kg	20,00	25,00	25,00	Savaaqqat savallu neqaat kg-mut
Okse- og kalvekød				Nersussuit nersuteeqqallu neqaat
fersk eller kølet pr. kg	13,00	10,00	10,00	qerinngitsut imlt. nillataartitat kg-mut
frosset pr. kg	7,00	6,75	6,75	qerititat kg-mut
Svinekød				Puulukip neqaa
fersk, kølet eller frosset pr. kg	1,30	2,25	2,25	qerinngitsoq imlt. nillataartitaq kg-mut
saltet, røget eller tørret pr. kg	2,00	3,25	3,25	tarajortigaq, pujuugaq imlt. panertitaq kg-mut
Slagtet fjerkræ pr. kg	1,00	3,50	3,50	Timmiarussat kg-mut
Kødkonserves m.v.				Niqit aqerlortikkat il.il.
lamme- og fårekød pr. kg	20,00	25,00	25,00	savaaqqat savallu neqaat kg-mut
okse- og kalvekød pr. kg	3,50	4,00	4,00	nersussuit nersuteeqqallu neqaat kg-mut
svinekød pr. kg	1,00	2,00	2,00	puulukip neqaa kg-mut
pølser pr. kg	2,50	3,00	3,00	pølset kg-mut
lever pr. kg	1,75	2,50	2,50	tinguit kg-mut
fjerkræ pr. kg	1,00	3,50	3,50	timmiarussat kg-mut
Videomaskiner,	-	1875,00	1875,00	Videomaskinat,
Båndoptagere,	-	10 pct.	10 pct.	Immiussissutit
Grammofonplader m.v.	-	15 pct.	15 pct.	Oqaluttartup nuutai il.il.
Spilleautomater m.v.	-	50 pct.	50 pct.	Spilleautomatit il.il.

1) Plus 5 pct. for import fra lande uden for EF og EFTA.

Kilde: Grønlandsk Lovsamling D.

1) Plus 5% nunaniit EF-imut EFTA-mullu ilaasortaanngitsuniit eqqussanut.

Najoqqutaq: Nalunaerutit D.

cf. translation at back of book.

TABEL 26.

INDKOMSTSKAT I GRØNLAND.

KALAALLIT NUNAANNI ANINGAASARSIANIT AKILERAARUTIT.

INCOME TAX IN GREENLAND.

Kommuner / Kommuunit	Udskrivningsprocent / Procenti akileraarutiasat					Skatteprovenu 1) / Akileraarutinit iluanaarutit 1)		
	1984 2)	1985 2)	1986 3)	1987 4)	1988 5)	1984	1985	1986
						---------- 1.000 kr.	----------	
Nanortalik	29	29	31	35	38	24.248	25.933	31.483
Qaqortoq	28	29	31	35	35	39.390	45.312	56.175
Narsaq	22	24	28	34	37	21.720	28.974	35.827
Ivittuut	19	19	21	30	33	8.802	9.679	9.590
Paamiut	25	27	29	36	39	25.075	32.378	38.112
Nuuk	22	23	27	31	34	192.810	255.237	322.717
Maniitsoq	25	27	29	33	36	47.637	59.393	71.778
Sisimiut	21	23	27	31	34	59.524	78.071	104.514
Kangaatsiaq	28	29	29	36	39	5.368	7.431	8.415
Aasiaat	27	29	31	35	41	35.165	41.456	52.169
Qasigiannguit	29	29	31	35	38	19.044	21.299	27.743
Iluliaat	26	28	30	33	36	42.111	55.402	71.750
Qeqertarsuaq	26	26	28	33	37	11.704	14.561	20.926
Uummannaq	24	24	27	33	37	34.030	37.249	40.052
Upernavik	24	25	28	32	35	11.329	12.347	16.628
Avanersuaq	24	26	29	33	37	3.902	5.475	7.014
Tasiilaq	29	29	31	35	38	17.175	20.912	28.167
Ittoqqortoormiit	27	27	29	35	38	3.686	5.002	6.858
Uden for kommunalinddelingen	21	21	26	30	33	71.578	79.393	107.750
GRØNLAND I ALT / KAL. NUNAAT TAMAAT	.	.	.	.	.	674.298	835.504	1.057.668

1) Indkomstskat for personer og selskaber. Inkl. landsskat.

2) Inkl. 4 pct. landsskat.

3) Inkl. 6 pct. landsskat.

4) Inkl. landsskat 7% + fællesskommunal skat 3%

5) Inkl. landsskat 10% + fællesskommunal skat 3%.

Kilde: Skattedirektoratet i Grønland.

1) Inuit selskabillu aningaasarsianit akileraarutaat. Nunamut tamarmut akileraarut ilanngullugu.

2) Nunamut tamarmut akileraarut 4 pct.-iusoq ilanngullugu.

3) Nunamut tamarmut akileraarut 6 pct.-iusoq ilanngullugu.

4) Ilanngullugu nuna tamarmut akileraarut 7% + kommunit ataatsim. akileraarutat 3%.

5) Ilanngullugu nuna tamarmut akileraarut 10% + kommunit ataatsim. akileraarutat 3%.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni akileraartarnermi pisortaqarfik.

Municipalities	Rate of Taxation					Tax Revenue 1)		
	1984 2)	1985 2)	1986 3)	1987 4)	1988 5)	1984	1985	1986
						---------- 1.000 kr.	----------	
Nanortalik etc.								

1) Income tax on persons and corporations. Incl. tax for the Greenland Exchequer.

2) Incl. a 4 per cent tax for the Greenland Exchequer.

3) Incl. a 6 per cent tax for the Greenland Exchequer.

4) Incl. a 7 per cent tax for the Greenland Exchequer + a 3 per cent tax for the Common municipality.

5) Incl. a 10 per cent tax for the Greenland Exchequer + a 3 per cent tax for the Common municipality.

Source: The Tax Directory of Greenland.

TABEL 27.

PRODUKTIONEN PÅ VARMEVÆRKERNE I GRØNLAND 1975-1987.

KALAALLIT NUNAANNI KIASSAATEQARFINNI NIOQQUTISSIAT 1975-1987.

PRODUCTION AT DISTRICT HEATING PLANTS IN GREENLAND 1975-1987.

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
	Mwh							
Nanortalik	210	302	377	825	923	1.419	1.465	1.139
Qaqortoq	7.747	8.239	9.381	10.979	11.179	10.472	11.674	9.974
Paamiut	9.901	10.862	12.337	13.845	15.578	14.430	16.984	17.018
Nuuk	49.785	49.648	55.433	65.800	64.382	61.712	67.001	73.875
Maniitsoq	14.506	15.259	16.714	20.877	22.678	19.769	20.996	22.179
Sisimiut	10.338	10.402	12.003	17.643	20.692	16.950	19.000	21.317
Aasiaat	-	-	4.127	6.285	9.496	13.840	8.871	13.465
Qasigiannguit	1.170	1.298	1.242	1.434	1.428	4.289	4.516	4.973
Ilulissat	-	-	-	1.278	5.393	4.500	5.380	5.893
Uummannaq	-	-	20	21	79	728	812	661
Upernavik	-	-	527	-	-	-	-	500
Qaanaaq	3.501	3.608	3.483	4.327	4.931	4.186	4.784	5.027
I ALT (TOTAL) KATILLUGIT	97.158	99.618	115.644	143.314	156.759	152.295	161.483	176.021

Kilde: Grønlands tekniske Organisation.

Najoqqutaq: Grønlands tekniske Organisation.

Source: The Greenland Technical Organization.

TABEL 28.

ELPRODUKTION I GRØNLAND 1970-87. KALAALLIT NUNAANNI ELEKTRICITIITILIORNEQ 1970-87.

OUTPUT OF ELECTRICITY IN GREENLAND 1970-87.

Produktionen på værker, der hører under (Generated at plants belonging to)	1970	1975	1980	1985	1986	1987	Piliorfinni ataani aaneqartuni
	mill. kwh						
Eltjenesten m.v. (GTO) 1) (The power supply service (GTO))	57,9	85,1	107,8	127,7	132,1 3)	142,9	Elektricititiliorfiit il.il. (GTO) 1)
Anlæg i bygder 2) (Plants in settlements)	0,7	2,1	4,3	6,1	6,5	6,3	Nunaqarfinni piliorfiit 2)
Radiotjenesten (GTO) (The radio service (GTO))	6,7	6,4	3,6	...	...	...	Radioqarfiit (GTO)
Statens luftfartsvæsen (The public air service administration)	0,8	0,9	1,0	0,8	...	...	Naalagaaffiup timmisartortartoqarfia
Fyrvæsenet (The lighthouse service)	8,8	8,8	5,4	5,3	...	...	Naaralaartitsiveqarfik
Kryolitselskabet "Øresund" A/S	1,0	0,7	0,7	1,0	...	...	Orsugiassiorfik "Øresund" A/S
St. Nord. Telegrafselskab (The great Northern Telegraph Company)	0,4	0,3	0,3	0,4	...	...	Nalunaarasuartaateqaqatigiit Store Nordiske
Greenex A/S	-	31,2	37,8	...	...	...	Greenex A/S
I ALT (TOTAL)	76,3	135,5	160,9	...	...	...	KATILLUGIT

1) Inkl. Narsarsuaq.
2) Skønnet af GTO.
3) Ekskluiv Narsaqsuaq.
Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

1) Narsarsuaq ilanngullugu.
2) Kisitsisit missiliuutaannaapput (GTO)
3) Narsarsuaq ilanngunnagu
Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik.

1) Including Narsarsuaq. 2) Estimated by GTO. 3) Exclusive Narsaqsuaq
Source: The Prime Minister's Office, Greenland Department.

TABEL 29.

ELFORBRUG I GRØNLANDSKE BYER 1987.

KALAALLIT NUNAANNI ILLOQARFINNI ELEKTRICITITIMIK ATUINEQ 1987.

CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN THE TOWNS IN GREENLAND 1987.

	Boliger Inigisani	Erhvervsvirksomheder Inuutissarsiorfinni	Institutioner Institutionini	Vejbelysning Aqqusernit qulliinut	I alt 1987 Katillugit 1987	I alt 1986 Katillugit 1986
	1.000 kWh					
Nanortalik 1)	1.183	919	1.127	50	3.279	3.025
Qaqortoq	3.415	2.367	2.667	141	8.590	7.146
Narsaq	1.810	2.229	555	109	4.703	5.488
Paamiut 1)	2.283	2.687	1.437	96	6.503	5.924
Nuuk 1)	13.008	10.562	12.270	404	36.244	32.923
Maniitsoq 1)	2.784	2.307	3.507	116	8.714	8.381
Sisimiut 1)	4.946	4.228	6.232	245	15.651	15.090
Aasiaat 1)	3.001	2.639	3.820	191	9.651	8.402
Qasigiannguit 1)	1.837	1.114	1.640	99	4.690	4.767
Ilulissat	3.534	2.094	6.023	160	11.811	11.629
Qeqertarsuaq	1.338	332	1.181	12	2.863	2.840
Uummannaq 1)	1.288	1.283	1.179	69	3.819	3.345
Upernavik 1)	802	110	1.662	53	2.627	2.434
Avanersuup 1)	339	533	567	33	1.472	1.330
Tasiilaq 1)	1.393	575	999	61	3.028	2.927
Ittoqqortoormiit	234	12	594	29	869	795
HELE GRØNLAND KAL. NUN. TAMARMI	43.195	33.991	45.460	1.868	124.514	116.446

1) Skønnede tal.
Kilde: Grønlands tekniske Organisation.

1) Kisitsisit missiliuutaannaapput.
Najoqqutaq: Grønlands tekniske Organisation.

	Domestic	Trade & industry	Institutions	Roadlight	Total 1987	Total 1986
	unit 1,000 kwh					
GREENLAND TOTAL						

1) Estimated figures.
Source: The Greenland Technical Organization.

TABEL 30.

FORBRUG AF FLYDENDE BRÆNDSTOF I GRØNLAND 1975-1987.

KALAALLIT NUNAANNI GASOLIEMIK, PETROLEUMIK BENZINAMILLU ATUINEQ 1975-1987.

CONSUMPTION OF LIQUID FUELS IN GREENLAND 1975-1987.

Handelsdistrikter Niuertoqarfiit (Trading districts)	1975	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987
	1.000 m^3							
Nanortalik	4,0	3,9	4,2	4,0	3,7	3,4	3,5	3,5
Qaqortoq	10,2	11,4	12,3	18,7	14,3	11,5	12,9	15,5
Narsaq	5,3	5,1	5,2	6,4	6,3	5,0	6,1	6,8
Paamiut	11,4	8,7	10,0	10,2	9,2	8,1	8,3	8,3
Nuuk	36,4	41,4	44,1	47,7	48,2	48,2	49,3	58,3
Maniitsoq	12,6	13,7	16,6	16,5	15,6	16,2	16,0	17,2
Sisimiut	15,0	31,0	27,4	30,4	28,6	28,1	28,6	27,9
Aasiaat	10,4	12,5	12,0	13,1	13,0	11,1	12,4	15,8
Qasigiannguit	5,8	6,1	6,1	6,3	6,3	6,2	7,0	7,8
Ilulissat	11,3	13,7	15,5	15,2	15,6	16,8	18,4	18,2
Qeqertarsuaq	2,5	3,1	3,2	3,3	3,5	3,5	3,5	3,8
Uummannaq	3,5	5,1	5,0	5,3	5,3	5,1	5,3	6,2
Upernavik	3,6	3,4	3,8	3,9	4,2	4,0	4,0	4,8
Avanersuaq	1,0	1,4	1,1	0,4	0,8	1,2	1,4	1,5
Tasiilaq	3,2	5,2	4,0	3,5	4,3	4,9	4,7	4,4
Ittoqqortoormiit	0,8	1,0	1,2	1,1	0,9	1,2	1,1	1,1
I ALT (TOTAL)	137,0	166,7	171,7	186,0	179,8	174,5	182,5	201,1
KATILLUGIT heraf: takkunannga: (including:)								
Gasolie (Gas oil)	120,4	147,5	155,1	170,3	163,6	158,5	165,4	182,8
Petroleum (Kerosene)	9,3	8,1	7,5	7,9	7,9	7,1	8,0	8,8
Benzin (Gasoline)	7,3	11,1	9,1	7,8	8,3	8,9	9,1	9,5

Kilde: Grønlands Handel.

Najoqqutaq: KNI.

Source: Greenland Trade Dept.

TABEL 31.

VANDPRODUKTIONEN I GRØNLAND (OFFENTLIGE VANDVÆRKER). 1975-1987.

KALAALLIT NUNAANNI IMEQARFINNIT IMEQ (NAALAKKERSUISUT IMEQARFIINIT) 1975-1987.

PRODUCTION OF WATER IN GREENLAND (PUBLIC WATERWORKS) 1975-1987.

	1975	1980	1985	1986	1987	
	1.000 m^3					
Befolkningens forbrug (Domestic consumption)	2.400	3.209	3.230	3.269	3.424	Inuit atugaat
Industriforbrug 1) (Industrial consumption) 1)	1.250	1.693	1.615	1.865	2.081	Suliffissuit atugaat 1)
Totalproduktion (Total production)	3.650	4.902	4.845	5.134	5.505	Imeqarfinnit imeq tamarmi

1) Tallene omfatter kun de vandmængder, der er aftaget af de egentlige fiskeindustrianlæg, hvorimod forbrug i andre erhvervsvirksomheder er medregnet i befolkningens forbrug.

Kilde: Grønlands Handel.

1) Kisitsisini nalunaarneqarpoq imeq suliffissuavinni atugaq, kisianni inuutissarsiorfinni allani atugaq inuit atugaannut ilaatinneqarpoq.

Najoqqutaq: KNI.

1) The figures comprise only water consumed by regular industrial fish processing enterprises, whereas water consumed by other commercial concerns has been included in the domestic consumption.

Source: Greenland Trade Dept.

TABEL 32.

BRANDVÆSENET I GRØNLAND 1975-1987.

KALAALLIT NUNAANNI QATSERISARTOQARNEQ 1975-1987.

THE FIRE DEPARTMENT IN GREENLAND 1975-1987.

	1975	1980	1985	1986	1987	
A. ANTAL BRANDE (NUMBER OF FIRES)						A. IKUALLATTOQARNERIT AMERLASSUSIAT
Større brande (Major fires)	23	17	14	17	26	Annertuumik ikuallatoqarnerit
Mellemstore brande (Medium sized fires)	14	13	40	18	29	Anngajaamik ikuallattoqarnerit
Små brande (Small fires)	142	184	175	163	188	Annikitsumik ikuallattoqarnerit
Skorstensbrande (Chimney fires)	11	4	6	7	4	Pujoorfinni ikuallattoornerit
I alt (Total)	190	218	235	205	247	Katillugit
B. ANTAL UDRYKNINGER 1) (NUMBER OF ALARMS) 1)						B. QATSERIARTORNERIT AMERLASSUSIAT 1)
Til brand og redning (Fires and rescue operations)	181	218	251	235	285	Ikuallattoqarnermi annaassiniarnermilu
Andre årsager (Other causes)	125	222	314	260	352	Allanik pissuteqartut
I alt (Total)	306	440	565	495	637	Katillugit
C. OMKOMNE VED BRANDE (VICTIMS PERISHED IN FIRES)						C. IKUALLATTOQARNERANI AJUNAARTUT
Voksne (Adults)	5	3	1	2	8	Ineraimasut
Børn (Children)	-	2	3	2	2	Meeqqat
I alt (Total)	5	5	4	4	10	Katillugit

1) Bybrandkorpsene.

Kilde: Grønlands tekniske Organisation.

1) Urban fire brigades.

Source: The Greenland Technical Organization.

1) Illoqarfinni qatserisartut.

Najoqqutaq: Grønlands tekniske Organisation.

TABEL 33.

OFFENTLIG TELETRAFIK I GRØNLAND 1980-1987.

KALAALLIT NUNAANNI MALUNAARASUARTAATIT ATORNEQARNERAT 1980-1987.

PUBLIC TELETRAFFIC IN GREENLAND 1980-1987.

		1980	1985	1986	1987	
Antal telefonabonnenter		9.559	12.325	13.300	14.729	Telefonillit amerlassusii
Telefonsamtaler i Grønland 1)	(mill. tælleskridt)	29,2	53,5	74,2	73,3	Telefonernerit Kalaallit Nunaanni 1)
til omverdenen	(1000 min.)	1.208,0	4.671,5	50,5	73,7	Avammut 3)
Telexskrivninger i Grønland	(1000 min.)	362,9	538,7	486,0	545,2	Telex'ernerit Kalaallit Nunaanni
til omverdenen	(1000 min.)	246,3	332,2	298,2	310,2	Avammut
Telegrammer i Grønland	(1000 stk.)	67,1	15,8	15,2	4,8	Telegrammit Kalaallit Nunaanni
til omverdenen	(1000 stk.)	51,0	15,6	7,7	5,9	Avammut
Radiotelegrammer 2)	(1000 stk.)	12,8	15,0	20,9	18,8	Radiotelegrammit 2)
Skibsradiosamtaler	(1000 min.)	312,5	480,5	496,4	132,5	Angallatinit radiuukkut oqal.

Anm.: Statistikken omfatter kun afgående trafik.

1) Herudover ekspederes et antal mellembys samtaler manuelt.

2) Til og fra skibe.

3) Fra og med 1986 opgøres samtaler til omverdenen i mill. tælleskridt.

Kilde: Grønlands tekniske Organisation.

Nalunaarsuut: Tamatumani taamaallaat pineqarput aallarartitat.

1) Taakkua saniatigut illoqarfiit akornanni oqaloqatigiinneqartarpoq automatiskiunngitsumik.

2) Angallatinut taakkunanngaanniillu.

3) 1986-imiit ilanngullugulu nunanut allanut telefonertarnerit milliuunikkuutaarlugit naatsorsorneqartalissapput

Najoqqutaq: Grønlands tekniske Organisation.

		1980	1985	1986	1987	
Number of telephone subscribers						
Telephone comm.						
within Greenland 1)	(mill. period units)					
to the outside world 3)	(1000 min.)					
Telex communications						
within Greenland	(1000 min.)					
to the outside world	(1000 min.)					
Telegrams						
within Greenland	(1000)					
to the outside world	(1000)					
Radio telegrams 2)	(1000)					
Radio conversations/ ships	(1000 min.)					

Note: The statistics comprise outgoing traffic only.

1) Besides, a number of trunk calls have been manually operated.

2) To and from ships.

3) From 1986 telephone conversations to the outside world are counted in mill. period units.

Source: The Greenland Technical Organization.

TABEL 34.

POSTBESØRGELSEN I GRØNLAND 1980-1987.

KALAALLIT NUNAANNI ALLAGAQARNEQ 1980-1987.

MAIL SERVICE IN GREENLAND 1980-1987.

	Til Grønland Kalaallit Nunaannut			Fra Grønland Kalaallit Nunaannit			Inden for Grønland Kalaallit Nunaanni najugaqarfiit akornanni			
	1980	1986	1987	1980	1986	1987	1980	1986	1987	
	1.000 stk.									
Breve, postkort, trykksager m.v. 1)	2.726	4.232	5.168	1.350	1.090	1.167	1.371	1.954	2.158	Allakkat, koortit, nagitat il.il. 1)
Pakker	178	194	207	23	22	21	36	52	52	Poortukkat
Udgiverkorsbånd	433	623	644	2	27	39	10	51	62	Nermutiinnakkamik puulikkat
Postopkrævninger	111	93	98	-	-	-	23	20	22	Allakkerisarfimmut akilerlugit aatsaat tigusassat
Postanvisninger m.v. 2)	21	20	19	325	368	335	44	107	88	Aningaasat allagartanngorlugit nassiussat 2)
Faxforsendelser	-	-	5	-	-	13	-	-	42	

1) Antallet af brevforsendelser er anslået på basis af periodiske optællinger.

2) Omfatter postanvisninger, udbetalingskort, postgirohævekort, postgiroanvisninger og giroindbetalingskort.

Kilde: Meddelt af Den kgl. grønlandske Handel/KNI.

1) Allakkat nassiussat amerlassusiat nalunaarnaqarpoq piffissanngoraangat kisitsineq tunngavigalugu.

2) Aningaasat allagartaat, udbetalingskoortit, postgirohævekoortit, postgiro-anvisninngit, giroindbetalingskoortillu maanga ilaapput.

Najoqqutaq: Den kgl. grønlandske Handelip nalunaarutai/KNI.

cf. translation at back of book.

TABEL 35.

PASSAGERBEFORDRINGEN MELLEM GRØNLAND OG DANMARK 1970-1987.

KALAALLIT NUNAATA DANMARKILLU AKORNANNI ILAASUNIK ANGALLASSINEQ 1970-1987.

CONVEYANCE OF PASSENGERS BETWEEN GREENLAND AND DENMARK 1970-1987.

Antal passagerer	1970	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	Ilaasut amerlassusiat
Med skib (By ship)	529	140	174	94	...	...	...	...	Umiarsuartigut
Med fly (By aircraft)	26.424	67.094	67.103	62.912	66.441	68.343	72.894	76.147	Timmisartutigut
I alt (Total)	26.953	67.234	67.277	63.006	66.441	68.343	72.894	76.147	Katillugit

Kilde: Den kgl. grønlandske Handel, KNI, SAS og Grønlandsfly.

Najoqqutaq: Den kgl. grønlandske Handel, KNI, SAS-lu nalunaarutai.

Numbers of passengers	1970	1980	1982	1983	1984	1985	1986	1987	

Source: The Royal Greenland Trade Dept KNI, SAS and Greenlandair.

TABEL 36.

PASSAGERBEFORDRING MED SKIB OG FLY I GRØNLAND 1970-1986.

UMIARSUARTIGUT TIMMISARTUTIGULLU ILAASUNIK KALAALLIT NUNAANNI ANGALLASSINEQ 1970-1986.

CONVEYANCE OF PASSENGERS BY SHIP AND AIRCRAFT IN GREENLAND 1970-1986.

Bestemmelsessted Ornigassaq	1970	1975	1980	1984	1985	1986
	---------- Antal passagerer - Ilaasut amerlassusiat ----------					
Med skib Umiarsuartigut						
Nanortalik	1.752	1.492	2.270			
Qaqortoq	6.542	4.192	4.922			
Narsaq	2.578	2.252	3.706	15.903	18.888	21.307
Narsarsuaq	1.645	697	1.349			
Julianehåb distrikt Qaqortup nunaqarfittai	2.921	2.383	4.666			
Ivittuut/Kangilinnguit	193	444	712	537	3.468	3.364
Paamiut	1.215	980	2.735	2.387		
Kangerluarsoruseq	57	2	-	-	-	-
Nuuk	3.510	3.191	6.401	6.665	7.319	7.644
Maniitsoq	1.311	1.365	3.637	2.621	2.859	2.794
Kangerlussuaq	-	1.525	-	-	-	-
Sisimiut	1.942	2.062	3.635	3.870	4.493	4.785
Aasiaat	4.423	5.103	5.931			
Qeqertarsuaq	1.341					
Qasigiannguit	1.509	1.960	2.053	11.748	16.305	16.620
Ilulissat	2.733	3.367	4.641			
Qullissat	1.223	-	-			
Diskobugten i øvrigt	764	1.428	719			
ummannaq	826	803	1.461	870	897	817
Upernavik	892	611	605	745	918	1.149
Diverse steder	30	63	1.452	574	-	-
I ALT KYSTSKIBE	37.407	33.920	50.895	45.920	55.147	58.480
Distriktsfartøjer	...	11.204	16.649	...	...	...
I ALT VESTGRØNLAND	...	45.124	67.544	...	55.147	58.480
Med fly Timmisartutigut						
HELE GRØNLAND	32.989	59.245	75.138	88.688		138.000
heraf Vestgrønland	...	49.465	70.239	83.935	...	83.935

Kilde: Den kgl. grønlandske Handel/KNI.

Najoqqutaq: Den kgl. grønlandske Handel/KNI.

Destination	1970	1975	1980	1984	1985	1986
	---------- Number of passengers ----------					
By ship						
Sundry locations						
Total coasters						
District vessels						
Western Greenland total						
By aircraft						
Greenland total incl. Western Greenland						

Source: The Royal Greenland Trade Department

TABEL 37.

ANLØB AF KGH-SKIBE I GRØNLANDSKE HAVNE 1986.

KGH-P UMIARSUAASA QASSERIARLUTIK KALAALLIT NUNAANNI UMIARSUALIVINNUT TIKISSIMANERI 1986.

KGH-VESSELS ENTERING PORTS IN GREENLAND IN 1986.

Antal havneanløb Umiarsualivinnut pinerit qassiuseusiat	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	I alt Katillugit
Nanortalik	20	11	10	4	5	8	12	15	12	19	11	10	137
Qaqortoq	12	15	13	8	18	20	23	23	24	23	17	20	216
Narsaq	3	8	5	5	16	23	21	19	20	20	15	13	168
Narsarsuaq	-	2	3	2	8	14	10	10	9	8	7	2	75
Ivittuut/Kangilinnguit/Arsuk	9	-	2	5	13	5	4	6	4	14	4	6	72
Paamiut	6	5	4	5	14	13	12	17	12	16	8	11	123
Qeqertarsuatsiaat	1	3	5	9	10	7	6	9	4	5	5	10	74
Kangerluarsoruseq	-	2	5	7	2	-	-	-	1	-	-	4	21
Nuuk	8	14	12	20	21	23	27	22	17	15	16	22	217
Maniitsoq	6	4	6	8	14	20	21	25	19	11	18	12	164
Kangerlussuaq	-	-	-	-	-	2	2	1	-	2	-	-	7
Sisimiut	4	4	7	7	13	23	20	22	19	15	14	10	158
Kangatsiaq	-	-	-	-	6	15	12	14	4	4	4	2	61
Aasiaat	4	3	3	3	14	25	34	24	23	27	28	9	197
Qasigiannguit	2	4	1	1	11	13	24	25	17	18	12	5	133
Ilulissat	2	2	1	2	15	18	30	27	21	19	17	7	161
Qeqertarsuaq	-	-	-	1	1	14	22	19	16	9	12	6	100
Uummannaq	-	-	-	-	-	7	7	7	5	8	5	-	39
Upernavik	-	-	-	-	-	5	7	5	7	5	3	-	32
Savissivik	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	-	-	4
Dundas/Pituffik	-	-	-	-	-	-	2	-	6	1	-	-	9
Avanersuaq distrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	6
Tasiilaq	-	-	-	-	-	1	1	-	2	1	-	-	5
Kulusuk/Kap Dan	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Mesters Vig/Const.Pynt	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Ella Ø	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Daneborg	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Danmarkshavn	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Diverse steder	71	56	64	16	53	81	124	130	107	103	78	49	932
I ALT 1986	148	133	141	103	234	337	423	426	357	344	274	198	3.118
1985	174	188	145	167	239	370	477	512	388	372	331	238	3.601

Anm.: Tabellen omfatter anløb af skibe, der tilhører KGH eller er chartret af KGH, i atlantfart eller kystfart.

Kilde: Den kgl. grønlandske Handel.

Note: The table includes entries of transatlantic KGH-vessels or KGH-coasters (vessels owned or chartered by KGH).

Number of entries.

Sundry locations.

Source: The Royal Greenland Trade Dept.

Nalunaarsuut: Tabelip umiarsuit KGH-p pigisaasa imaluunniit attartugaasa imarpikkoortitaatit sinersortaatilluunniit umiarsualivinnut tikissimaneri imarai.

Najoqqutaq: Den kgl. grønlandske Handel.

TABEL 38.

MOTORKØRETØJER I GRØNLAND 1980-87.

KALAALLIT NUNAANNI QAMUTIT MOOTORILLIT 1980-87.

MOTOR VEHICLES IN GREENLAND 1980-87.

31. december	1980 1)		1986		1987		31. december
	I alt Katillugit	Heraf privatejede Taakkunannga nammineersortut	I alt Katillugit	Heraf privatejede Taakkunannga nammineersortut	I alt Katillugit	Heraf privatejede Taakkunannga nammineersortut	
Hyrevogne (Taxicabs)	243	243	250	250	244	244	Biilit attartortakkat
Sygebiler (Ambulances)	20	-	30	-	26	1	Biilit napparsimasunik angallassissutit
Alm. personbiler i øvrigt (Other passenger cars)	1.043	844	1.787	1.531	1.765	1.467	Biilit innunnut ilaasartaatit
Busser (Buses)	29	17	38	21	38	20	Bussit
Brandkøretøjer (Firetrucks, etc.)	71	18	81	5	87	4	Qatserisartut ingerlataat
Vare- og lastbiler (Lorries and trucks)	1.042	722	1.171	783	1.440	1.023	Nioqqutissanut assartuutit usisaallu
AUTOMOBILER I ALT (AUTOMOBILES TOTAL)	2.448	1.844	3.357	2.590	3.600	2.759	AUTOMOBIILIT KATILLUGIT
MOTORCYKLER I ALT (MOTOR CYCLES TOTAL)	41	41	7	7	8	8	MOTORCYKLIT KATILLUGIT
ANDRE KØRETØJER (OTHER VEHICLES)	10	7	5	-	9	1	ALLAT

Anm.: Oplysningerne omfatter ikke stationer, forsvarsområder m.v.

1) Tallene er ekskl. Avanersuaq/Thule og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund kommuner.

Kilde: Politimesteren i Grønland.

Nalunaarsuut: Silasiorfiit sakkutooqarfiillu ilanngunneqanngillat.

1) Kisitsisini Avanersuup Ittoqqortoormiitlu kommuunii ilanngunneqanngillat.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni politimesterip nalunaarutai.

December, 31st	1980 1)		1986		1987		
	Total	Privately owned	Total	Privately owned	Total	Privately owned	

Note: Details do not include radio and weather stations, defence areas, etc.

1) The figures do not include the municipalities of Avanersuaq/Thule and Ittoqqortoormiit/Scoresbysund.

Source: The Chief of Police in Greenland.

TABEL 39

DEN GRØNLANDSKE FISKERFLÅDE, 1986 og 1987.

KALAALLIT NUNAANNI AALISARIUTIT, 1986 AAMMA 1987.

THE GREENLAND FISHING FLEET IN 1986 AND 1987.

Kommuner Kommuunit	5-24,9 BRT	25-49,9 BRT	50-99,9 BRT	100-499,9 BRT	500 BRT og derover	I alt Katillugit
	Antal både - Angallatit amerlassusii					
1986						
Nanortalik	26	-	-	1	-	27
Qaqortoq	25	1	1	-	-	27
Narsaq	10	1	1	-	-	12
Paamiut	60	1	-	-	-	61
Nuuk	40	1	2	12	14	69
Maniitsoq	41	2	2	3	3	51
Sisimiut	24	1	-	6	2	33
Kangaatsiaq	16	-	1	1	-	18
Aasiaat	13	2	-	1	-	16
Qasigiannguit	15	2	2	-	-	19
Ilulissat	45	7	3	-	2	57
Qeqertarsuaq	7	2	2	2	1	14
Uummannaq	10	-	-	-	-	10
Upernavik	3	-	-	-	-	3
Avanersuaq	-	-	-	-	-	-
Tasiilaq	4	-	-	-	2	6
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	-
I ALT/KATILLUGIT	339	20	14	26	24	423
1987						
Nanortalik	24	-	-	2	-	26
Qaqortoq	23	1	1	-	-	25
Narsaq	12	2	3	-	-	17
Paamiut	56	1	-	-	-	57
Nuuk	41	2	3	13	16	75
Maniitsoq	43	2	2	3	3	53
Sisimiut	26	1	-	5	2	34
Kangaatsiaq	16	-	1	1	-	18
Aasiaat	13	2	-	2	-	17
Qasigiannguit	15	3	2	1	-	21
Ilulissat	47	6	3	-	2	58
Qeqertarsuaq	7	2	2	2	1	14
Uummannaq	9	-	-	-	-	9
Upernavik	3	-	-	-	-	3
Avanersuaq	-	-	-	-	-	-
Tasiilaq	4	-	-	-	1	5
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	-
I ALT/KATILLUGIT	339	22	17	29	25	432

Anm.: I tallene er medregnet 11 offentligt ejede trawlere i 1986 og 13 i 1987.

Kilde: Fiskeriårbogen 1987 og 1988 (udgivet af Fiskeriministeriet).

Nalunaarsuut: Kisitsisini ilanngunneqarput kilisaatit 11 1986-imi aamma 13 1987-imi pisortanit pigineqartut.

Najoqqutaq: Aalisarneq pillugu ukiumoortumik saqqummertsittagaq 1987 aamma 1988-imi (aaliaarneq pillugu ministereqarfimmit saqqummersitaq).

Municipalities	5-24,9 GRT	25-49,9 GRT	50-99,9 GRT	100-499,9 GRT	500 GRT and larger	Total
	Number of vessels					

Note: The figures include 11 publicly-owned trawlers in 1986 and 13 in 1987.
Source: The Fisheries Yearbook 1987 and 1988. (Published by the Ministry for Fisheries).

TABEL 40 A.

INDHANDLING AF FISK M.V. TIL DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL/KTU OG TIL PRIVATE VIRKSOMHEDER 1962-85.

AALISAKKANIK IL.IL. KGH-MUT TUNISASSIORFINNULLU NAMMINERSORTUNUT TUNISARINEQARTUT 1962-85

PURCHASES OF FISH, ETC. BY KGH/KTU AND PRIVATE ENTERPRISES 1962-85.

Hel fisk (Whole fish)	1962	1966	1970	1983	1984	1985	Aalisakkat ilivitsut
	tons						
Torsk (Cod)	37.210	40.633	20.507	38.029	16.661	9.975	Saarulliit
heraf KGH/KTU	37.210	23.287	14.933	22.811	9.799	7.361	taakkunannga KGH-mut
- private	-	17.346	5.574	15.218	6.862	2.614	- namminersortunut
Rejer (Prawn)	3.362	5.378	8.789	21.302	24.110	28.653	Raajat
heraf KGH/KTU	3.362	4.639	7.026	15.654	16.951	24.202	taakkunannga KGH-mut
- private	-	739	1.763	5.648	7.159	4.451	- namminersortunut
Skallaks (North Atlantic salmon)	317	1.250	1.341	285	291	760	Kapisillit
heraf KGH/KTU	261	658	970	121	122	375	taakkunannga KGH-mut
- private	56	592	371	164	169	385	- namminersortunut
Havkat (Wolf-fish)	1.938	2.520	2.701	2.441	1.506	1.730	Qeeqqat
heraf KGH/KTU	1.938	2.315	2.490	1.910	1.263	1.498	taakkunannga KGH-mut
- private	-	213	211	531	243	232	- namminersortunut
Hellefisk (Greenland halibut)	1.580	2.571	1.212	4.136	6.481	10.113	Qaleralliit
heraf KGH/KTU	1.580	2.018	774	2.653	3.786	6.632	taakkunannga KGH-mut
- private	-	553	438	1.483	2.695	3.481	- namminersortunut
Andre (Other species)	531	3.318	4.528	7.101	9.866	9.947	Allat
heraf KGH/KTU	531	1.673	4.040	4.627	5.949	8.640	taakkunannga KGH-mut
- private	-	1.645	488	2.474	3.917	1.307	- namminersortunut
I ALT (TOTAL)	44.938	55.678	39.078	73.294[1]	58.915[2]	61.178[3]	KATILLUGIT
heraf KGH	44.882	34.590	30.233	47.776	37.870	48.708	taakkunannga KGH-mut
- private	56	21.088	8.845	25.518	21.045	12.470	- namminersortunut

1) Herudover er der af grønlandske fartøjer og fartøjer chartret af KGH fanget 13.263 tons torsk, 19.941 tons rejer, 226 tons helleflynder og 935 tons rødfisk, for hvilke der ikke foreligger oplysning om indhandling.

2) Hertil kommer 1.184 tons rejer, fanget af KGH-trawlere, eksporteret direkte til Japan.

3) Hertil kommer eksport direkte til Japan.

Kilde: Ministeriet for Grønland og Grønlands hjemmestyre.

1) Taakkua saniatigut Kalaallit angallataasa angallatillu KGH-p attartuyaasa piaarisimavai saaruiliit 13.263 tonsit, raajat 19.941 tonsit, nataarnat 226 tonsit, ammalu suluppaakkat 935 tonsit, taakkuali tunisaasimanerat piliugu paasissutissaqannyilaq.

2) Taakkununnga ilanngunneqassapput raajat 1.184 ton KGH-p kiliisaataaniit Japan-imut toqqonnartumik tunisat.

3) Taakkunani ilaapput Japanimut toqqaannartumik tunisat.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfiup Kalaallit Nunaannilu Namminersornerullutik Oqartussat kisitsisaataat.

1) Besides 13.263 tons of cod, 19.941 tons of shrimp, 226 tons of halibut and 935 tons of red fish have been caught by Greenlandic vessels or vessels chartered by KGH. No information is, however, available about purchases.

2) Besides, 1.184 tons of shrimp caught by KGH trawlers have been exported direct to Japan.

3) Besides direct export to Japan.

Source: The Ministry for Greenland and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 40 B.

INDHANDLING AF FISK M.V. TIL DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL OG TIL PRIVATE VIRKSOMHEDER 1984 og 1985. MENGDE.

AALISAKKANIK IL.IL. KGH-MUT TUNISASSIORFINNULLU NAMMINERSORTUNUT TUNISARINEQARTUT 1984 AAMMA 1985. ANNERTUSSUSIAT

PURCHASES OF FISH, ETC. BY KGH/KTU AND PRIVATE ENTERPRISES 1984 AND 1985. QUANTITIES.

Hel fisk	1984			1985			Aalisakkat ilivitsut
	KGH	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	KTU	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	
	tons						
Torsk i alt	9.799	6.862	16.661	7.361	2.614	9.975	Saarulliit katillugit
heraf til produktion af:							taakkunannga:
Saltfisk	2.410	3.564	5.974	2.145	-	2.145	Tarajortigassat
Tørfisk	799	13	812	429	-	429	Panertitassat
Fiskefilet	6.590	1.201	7.791	3.466	-	3.466	Nerpiliassat
Uoplyst anvendelse	-	2.084	2.084	1.321	2.614	3.935	Sumut atugaanerat taaneqanngilaq
Fjordtorsk	3.966	796	4.762	5.934	664	6.598	Uukkat
Rejer	16.951	7.159	24.110	24.202	4.451	28.653	Raajat
Skællaks	122	169	291	375	385	760	Kapisillit
Havkat	1.263	243	1.506	1.498	232	1.730	Qeeqqat
Hellefisk	3.786	2.695	6.481	6.632	3.481	10.113	Qalerallit
Rødfisk	92	12	104	82	15	97	Suluppaakkat
Angmagssatter	1.028	48	1.076	954	31	985	Ammassat
Helleflynder	80	25	105	69	16	85	Nataarnat
Fjeldørred	37	103	140	67	75	142	Eqaluit
Stenbider	587	2.591	3.178	401	454	855	Nipisat
Industrifisk	6	-	6	44	-	44	Aalisakkat qajuusiassat
Andre fiskeprodukter	153	342	495	1.089	52	1.141	Aalisakkanit nioqqutissiat allat
I ALT	37.870[1]	21.045	58.915[1]	48.708[2]	12.470	61.178[2]	KATILLUGIT
Heraf KGH-trawlere:							Taakkunannga ilanngunneqarput KGH-p kalisaataannit:
Torsk	4.439	199	4.638	1.774	-	1.774	Saarulliit
Fjordtorsk	-	-	-	25	-	25	Uukkat
Rejer	8.076	1.866	9.942	8.533	-	8.533	Raajat
Havkat	87	5	92	42	-	42	Qeeqqat
Hellefisk	1	-	1	1	-	1	Qalerallit
Rødfisk	74	2	76	57	-	57	Suluppaakkat
Helleflynder	7	2	9	5	-	5	Nataarnat
I ALT	12.684[1]	2.074	14.758[1]	10.437[2]	-	10.437[2]	KATILLUGIT

1) Hertil kommer 1.184 tons rejer, fanget af KGH-trawlere, eksporteret direkte til Japan.

2) Hertil kommer eksport direkte til Japan.

Kilde: Ministeriet for Grønland og Grønlands hjemmestyre.

1) Taakkununnga ilanngunneqassapput raajat 1.184 ton KGH-p kilisaataaniit Japan-imut toqqannartumik tunisat.

2) Taakkunani ilaapput Japanimut toqqaannartumik tunisat

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfiup Kalaallit Nunaannilu Namminersornerullutik Oqartussat kisitsisaataat.

cf. translation at back of book.

TABEL 40 C.

INDHANDLING AF FISK M.V. TIL DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL OG TIL PRIVATE VIRKSOMHEDER 1984 og 1985. VÆRDI.

AALISAKKANIK IL.IL. KGH-MUT TUNISASSIORFINNULLU NAMMINERSORTUNUT TUNISARINEQARTUT 1984 AAMMA 1985. NALINGI.

PURCHASES OF FISH, ETC. BY KGH AND PRIVATE ENTERPRISES 1984 AND 1985. VALUE.

	1984			1985			
	KGH	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	KTU	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	
	1.000 kr.						
Torsk i alt	31.702	22.793	54.495	25.310	9.945	35.255	Saarulliit katillugit
heraf til produktion af:							taakkunannga:
Saltfisk	7.617	12.433	20.050	8.010	-	8.010	Tarajortigassat
Tørfisk	2.075	53	2.128	1.045	-	1.045	Panertitassat
Fiskefilet	22.010	3.845	25.855	11.739	-	11.739	Nerpiliassat
Uoplyst anvendelse	-	6.462	6.462	4.516	9.945	14.461	Sumut atugaanerat taaneqanngilaq
Fjordtorsk	5.893	1.161	7.054	10.573	1.108	11.681	Uukkat
Rejer	114.849	51.393	166.242	171.528	33.445	204.973	Raajat
Skællaks	1.453	3.022	4.475	6.301	6.546	12.847	Kapisillit
+ bonus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	Boonusilu
Havkat	1.866	550	2.416	3.364	620	3.984	Qeeqqat
Hellefisk	12.151	8.230	20.381	24.374	14.074	38.448	Qalerallit
+ bonus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	Boonusilu
Rødfisk	126	21	147	153	35	188	Suluppaakkat
Angmagssatter	993	52	1.045	1.162	65	1.227	Ammassat
Helleflynder	899	308	1.207	844	194	1.038	Nataarnat
Fjeldørred	233	692	925	530	708	1.238	Eqaluit
+ bonus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	Boonusilu
Stenbider	1.065	4.726	5.791	742	853	1.595	Nipisat
Industrifisk	2	-	2	11	-	11	Aalisakkat qajuusiassat
Andre fiskeprodukter	291	1.163	1.454	3.574	60	3.634	Aalisakkanit nioqqutissiat allat
I ALT	171.523	94.111	265.634	248.466	67.653	316.119	KATILLUGIT
Bonus i alt	...	...	...	(...)	(...)	(...)	Boonusit katillugit
TILSAMMEN	171.523[1]	94.111	265.634[1]	248.466	167.653	316.119	KATILLUGIT
Heraf KGH-trawlere:							Taakkunannga ilanngunneqarput KGH-p kalisaataannit:
Torsk	15.177	928	16.105	5.570	-	5.570	Saarulliit
Fjordtorsk	-	-	-	35	-	35	Uukkat
Rejer	54.124	12.590	66.714	58.475	-	58.475	Raajat
Havkat	106	7	113	59	-	59	Qeeqqat
Hellefisk	2	5	7	3	-	3	Qalerallit
Rødfisk	100	3	103	96	-	96	Suluppaakkat
Helleflynder	71	18	89	47	-	47	Nataarnat
I ALT	69.580[1]	13.551	83.131[1]	64.285	-	64.285	KATILLUGIT

1) Hertil kommer 12,4 mill. kr. i forbindelse med direkte eksport af 1.184 tons rejer til Japan.

Kilde: Ministeriet for Grønland og Grønlands hjemmestyre.

1) Taakkununnga ilanngunneqassapput 12,4 mill. kr. raajanut 1.184 ton Japanimut toqqaannartumik tunisanut atatillugu.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfiup Kalaallit Nunaannilu Namminersornerullutik Oqartussat kisitisaataat.

cf. translation at back of book.

TABEL 40 D.

INDHANDLING AF FISK OG SÆLSKIND TIL KGH, FORDELT PÅ HANDELSDISTRIKTER. 1985.

AALISAKKAT PUISILLU AMII KGH-MUT TUNISAT, NIUERTOQARFINNUT AGGUAALUGIT. 1985.

KGH PURCHASES OF FISH AND SEAL SKINS, BY TRADING DISTRICTS. 1985.

Handelsdistrikter Niuertoqarfiit pigisaallu	Torsk Saarulliit	Fjordtorsk Uukkat	Rejer Raajat	Skællaks Kapisillit	Havkat Qaeqqat	Hellefisk Qalerallit	Anden fisk Aalisakkat allat	I alt Katillugit	Sælskind Puisit amii
	---------- Tons hel fisk - Aalisakkat ilivitsut							----------	Antal Amerlass.
Nanortalik	843	1.170	280	24	83	193	88	2.681	1.962
Qaqortoq	77	385	-	42	12	2	24	542	374
Narsaq	586	309	548	13	58	169	221	1.904	306
Paamiut	1.800	622	217	64	147	136	894	3.880	527
Nuuk	209	92	-	-	-	4	-	305	17
Maniitsoq	688	381	4.636	45	856	42	672	7.320	476
Sisimiut	763	19	7.257	47	87	7	27	8.207	306
Aasiaat	157	751	-	2	99	35	78	1.122	2.275
Qasigiannguit	18	38	4.341	6	1	41	31	4.476	80
Ilulissat	75	24	4.476	24	29	2.989	277	7.894	1.363
Qeqertarsuaq	4	6	-	2	6	-	4	22	1.336
Uummannaq	21	68	-	-	3	1.923	45	2.060	5.021
Upernavik	32	148	-	1	1	256	2	440	16.477
Kangaatsiaq	720	827	-	1	27	19	51	1.645	3.360
Tasiilaq	47	-	-	6	-	16	14	83	8.460
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	-	-	-	3.339
Avanersuaq	-	-	-	-	-	-	-	-	4.849
I ALT/KATILLUGIT	6.040	4.840	21.755	277	1.409	5.832	2.428	42.581	50.528

Kilde: Grønlands hjemmestyre.

Najoqqutaq: Namminersornerullutik Oqartussat kiaitsisaatai.

Trading districts	Cod	Greenland Cod	Shrimp	Salmon	Wolffish	Greenland halibut	Other species	Total	Seal skins
	---------- Tons (whole fish)							----------	Pieces
TOTAL									

Source: The Greenland Home Rule authorities.

TABEL 40 E.

PRODUKTION AF FISKEPRODUKTER PÅ OFFENTLIGE VIRKSOMHEDER. 1970-86.

PISORTAT NIOQQUTISSIORFIINI AALISAKKANIT NIOQQUTISSIAT 1970-1986.

OUTPUT OF FISH PRODUCTS AT PUBLIC ENTERPRISES. 1970-86.

	1970	1980	1984	1985	1986	
	tons					
Saltet torsk (Salted cod)	1.966	3.837	1.154	1.313	1.031	Saarulliit tarajortikkat
Tørfisk (Dried fish)	166	845	474	224	57	Aalisakkat panertut
Saltet hellefisk(Salted Greenland halibut)	123	145	142	115	139	Qalerallit tarajortikkat
Frosne produkter af: (Frozen products of):						Nioqqutissiat qerititat:
Torsk (Cod)	2.147	7.619	2.713	2.082	1.367	Saarulliit
Fjordtorsk (Greenland cod)	-	425	300	707	412	Uukkat
Havkat (Wolf-fish)	541	770	221	277	185	Qeeqqat
Hellefisk (Greenland halibut)	168	1.936	1.252	1.871	1.881	Qalerallit
Rødfisk (Red fish)	17	266	23	18	41	Suluppaakkat
Helleflynder (Halibut)	-	136	52	44	25	Nataarnat
Skellaks (North Atlantic salmon)	786	459	102	246	577	Kapisillit
Rejer (Shrimp)	884	4.045	5.281	5.340	6.809	Raajat
Fjeldørred (Trout)	-	101	18	47	37	Eqaluit
Rejekonserves (Canned shrimp)	457	560	24	-	-	Raajat qillertuusiat
Fiskemel og fiskeolie (Fish meal and fish oil)	538	1.505	5701	354	141	Aalisakkanit qajuusiat uulialiallu

Anm. Ved "offentlige virksomheder" forstås KGH til og med 1984, og KTU fra 1985.

Naiun: "Pisortat suliffiutaat" tassa 1984 ilanngullugu KGH, 1985-imiillu KTU.

Kilde: Meddelt af Den kgl. grønlandske Handel og Grønlands Hjemmestyre.

Najoqqutaq: KGH-mit aamma Namm. Oqartussanit

Note: "Public enterprises" means the RGTD for the period including 1984, and the KTU from 1985.

Source: The Royal Greenland Trade Dept. and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 40 F.

INDHANDLING AF FANGSTPRODUKTER TIL DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL OG TIL PRIVATE VIRKSOMHEDER 1984 og 1985. MÆNGDE.

PINIARNERMIT NIOQQUTISSIANIK KGH-MUT TUNISASSIORFINNULLU NAMMINERSORTUNUT TUNISAT 1984-IME AAMMA 1985-IME. ANNERTUSSUSIAT.

PURCHASES OF HUNTING PRODUCTS BY KGH AND PRIVATE ENTERPRISES 1984 AND 1985. QUANTITY.

	1984			1985			
	KGH	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	KTU	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	
	stk.						
Sælskind i alt (Seal skins total)	52.492	22	52.514	50.526	-	50.526	Puisit amii katillugit
Heraf (Incl.):							Taakkunannga:
Netside (Ringed seal)	43.594	-	43.594	38.692	-	38.692	Natsiit
Grønlandssæl (Greenland seal)	7.505	-	7.505	9.419	-	9.419	Aataat
Andre sæler (Other seals)	1.393	22	1.415	2.415	-	2.415	Puisit allat
Ræveskind (Fox skins)	1.384	-	1.384	1.182	-	1.182	Terianniat amii
Isbjørneskind (Polarbear skins)	45	-	45	24	-	24	Nannut amii
	tons						
Hvalkød og mattak (Meat and blubber of whale)	45	124	169	40	39	79	Arferup neqaa mattallu
Rensdyrkød (Reindeer meat)	5	15	20	-	10	10	Tuttup neqaa
Sælkød og -spæk (Meat and blubber of seal)	15	26	41	18	10	28	Puisit neqaat orsuilu

Kilde: Ministeriet for Grønland og Grønlands hjemmestyre.

Najoqqutaq: Kalaallit nunaannut ministereqarfiup Kalaallit Nunaannilu Namminersornerullutik Oqartussat kisitsisaataat.

Source: The Ministry for Greenland and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 40 G.

INDHANDLING AF FANGSTPRODUKTER TIL DEN KGL. GRØNLANDSKE HANDEL OG TIL PRIVATE VIRKSOMHEDER 1984 og 1985. VÆRDI.

PINIARNERMIT NIOQQUTISSIANIK KGH-MUT TUNISASSIORFINNULLU NAMMINERSORTUNUT TUNISAT 1984-IME AAMMA 1985-IME. NALINGI

PURCHASES OF HUNTING PRODUCTS BY KGH AND PRIVATE ENTERPRISES 1984 AND 1985. VALUE.

	1984			1985			
	KGH	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	KTU	Private Nammi-nerss.	I alt Katil-lugit	
	1.000 kr.						
Sælskind i alt (Seal skins total)	9.585	0	9.585	10.860	-	10.860	Puisit amii katillugit
Heraf (Incl.):							Taakkunannga:
Netside (Ringed seal)	7.651	-	7.651	7.926	-	7.926	Natsiit
Grønlandssæl (Greenland seal)	1.629	-	1.629	2.309	-	2.309	Aataat
Andre sæler (Other seals)	305	0	305	625	-	625	Puisit allat
+ bonus (Bonus)	(...)	-	(...)	(...)	-	(...)	Boonusit
Ræveskind (Fox skins)	218	-	218	190	-	190	Terianniat amii
Isbjerneskind (Polarbear skins)	119	-	119	65	-	65	Nannut amii
+ bonus (Bonus)	(...)	-	(...)	(...)	-	(...)	Boonusit
Renskind og rentakker (Reindeer skins and antlers)	315	168	483	894	774	1.668	Tuttut amii nassuilu
Hvalkød og mattak (Meat and blubber of whale)	1.217	1.601	2.818	1.157	445	1.602	Arferup neqaa mattallu
Rensdyrkød (Reindeer meat)	81	267	348	-	190	190	Tuttup neqaa
Sælkød og -spæk (Meat and blubber of seal)	112	298	410	136	100	236	Puisit neqaat orsuilu
Andre fangstprodukter (Other hunting products)	174	97	271	134	355	489	Piniarnermi pisat allat
I ALT (TOTAL)	11.821	2.431	14.252	13.436	1.864	15.300	KATILLUGIT
Bonus i alt (Total bonus)	...	-	...	...	...	...	Boonusit katillugit
I ALT (TOTAL)	11.821	2.431	14.252	13.436	1.864	15.300	KATILLUGIT

Kilde: Ministeriet for Grønland og Grønlands hjemmestyre.

Najoqqutaq: Kalaallit nunaannut ministereqarfiup Kalaallit Nunaannilu Namminersornerullutik Oqartussat kisitsisaataat.

Source: The Ministry for Greenland and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 40 H.

VÆRDIEN AF INDHANDLINGEN AF FISKERIPRODUKTER OG FANGSTPRODUKTER FORDELT PÅ DISTRIKTER. 1984 og 1985.

AALISARNERMIT PINIARNERMILLU NIOOQUTISSIAT TUNISARINEQARTUT NALINGI, NIUERFEQARFIUSUNUT IMMIKKOORTITERLUGIT, 1984-IMII AAMMA 1985-IMI.

THE VALUE OF PURCHASES OF FISHERY PRODUCTS AND HUNTING PRODUCTS BY DISTRICTS. 1984 AND 1985.

Handelsdistrikter / Niuertoqarfiit pigisaallu	Fisk m.v. - Aalisakkat il.il.			Fangstprodukter - Piniarnermit tunisaassiat		
	1984		1985	1984		1985
	KGH	KGH + private / KGH + nammi-nerss.	KTU	KGH	KGH + private / KGH + nammi-nerss.	KTU
	1000 kr.	pct.	1000 kr.	1000 kr.	pct.	1000 kr.
Nanortalik	3.195	1,8	8.473	245	1,7	496
Qaqortoq	5.145	3,1	1.621	277	3,2	114
Narsaq	8.758	3,3	7.570	34	0,2	76
Paamiut	13.966	7,1	12.332	145	1,0	127
Nuuk 1)	604	16,9	805	75	6,2	215
Maniitsoq	33.454	14,0	39.802	173	8,1	194
Sisimiut	42.719	16,9	53.636	164	2,5	139
Kangaatsiaq	.	.	4.857	.	.	1.053
Aasiaat	5.948 2)	2,2	2.295	1.351 2)	9,5	535
Qasigiannguit	23.770	8,9	32.205	17	0,1	30
Ilulissat	28.118	19,9	44.438	514	3,6	337
Qeqertarsuaq	135	3,7	124	364	4,6	289
Uummannaq	4.866	1,8	8.009	1.308	9,2	1.106
Upernavik	719	0,3	1.402	3.144	22,0	3.578
Avanersuaq	-	-	-	1.709	12,0	2.028
Tasiilaq	126	0,1	325	1.609	11,3	2.041
Ittoqqortoormiit	-	-	-	691	4,8	951
I alt KGH (Total KGH) KGH Katillugit	171.523	.	217.894	11.820	.	13.309
Private (Private enterprises) Nammineersortut	94.111	.	67.653 3)	2.431	.	2.219 3)
I ALT (TOTAL) KATILLUGIT	265.634	100,0	285.547	14.251	100,0	15.528

Anm.: Ekskl. bonus.
1) Inkl. Kangerluarsoruseq/Færingehavn.
2) Inkl. Kangaatsiaq.
3) Fordelingen på distrikter af indhandlingen til private virksomheder er ikke oplyst for 1985.

Kilde: Ministeriet for Grønland og Grønlands hjemmestyre.

Nalunaarsuut: Boonusi ilanngunnagu.
1) Kangerluarsoruseq ilanngullugu.
2) Kangaatsiaq ilangullugu.
3) Sullivinnut privatiusunut pisanit tunisat distriktinut agguataarnerat 1985-imi nalunaarutigineqanngilaq.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfiup Kalaallit Nunaannilu Namminersornerullutik Oqartussat kisitsisaataat.

Trading districts	Fish, etc.			Hunting products		
	1984		1985	1984		1985
	KGH	KGH + private	KTU	KGH	KGH + private	KTU

Note: Excl. bonus.
1) Incl. Kangerluarsoruseq/Færingehavn.
2) Incl. Kangaatsiaq.
3) Distribution on districts in 1985 is not known.
Source: The Ministry for Greenland and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 41 A.

OFFENTLIGE VIRKSOMHEDERS SALG AF GRØNLANDSKE PRODUKTER UDEN FOR GRØNLAND. 1970-1987.

PISORTAT TUNISASSIORFIISA KALAALLIT NUNAATA NIOQQUTISSIAANNIK TUNISAI. 1970-1987.

EXTERNAL SALES OF GREENLAND PRODUCTS BY PUBLIC ENTERPRISES 1970-1987.

	1970	1980	1986	1987	
	1.000 kr.				
FISKERIPRODUKTER I ALT (TOTAL FISHERY PRODUCTS)	64.881	402.573	705.711	853.422	AALISARNERMIT NIOQQUTISSIAT KATILLUGIT
Salted torsk og klipfisk (Salted and dried cod)	7.440	46.237	13.400	19.813	Saarulliit tarajortikkat
Tørfisk (Dried cod)	134	7.928	1.199	330	Aalisakkat panertut
Tørret fjordtorsk (Dried Greenland cod)	-	4.084	1.659	168	Uukkat
Frossen torskefilet (Frozen fillets of cod)	8.822	94.520	13.350	56.076	Saarulliit nerpii qerisut
Frossen skællaks (Frozen North Atlantic salmon)	7.879	18.423	8.288	25.942	Kapisillit qerisut
Andre fryseprodukter (Other frozen products)	2.932	45.963	106.923	93.860	Qerisut allat
Frosne rejer (Frozen shrimp)	16.531	137.726	558.589	654.922	Raajat qerisut
Rejekonserves (Canned shrimp)	19.311	41.668	181	-	Raajat qillertuusiat
Andre fiskeprodukter (Other fish products)	1.832	6.024	2.122	2.311	Aalisakkanit nioqqutissiat allat
FANGSTPRODUKTER I ALT (TOTAL HUNTING PRODUCTS)	5.482	14.668	3.062	1.128	PINIARNERMIT NIOQQUTISSIAT KATILLUGIT
Pelskind (Pelts)	5.378	14.241	2.869	845	Ammit meqqullit
Andre fangstprodukter (Other hunting products)	104	427	193	283	Piniarnermit nioqqutissiat allat
FÅREAVLSPRODUKTER (PRODUCTS OF SHEEP FARMING)	2.241	607	168	6	SAVAATEQARNERMIT NIOQQUTISSIAT
RENSDYRPRODUKTER (REINDEER PRODUCTS)	243	1.348	1.047	128	TUTTUNIT NIOQQUTISSIAT
DIVERSE PRODUKTER (MISC. PRODUCTS)	387	491	-	-	NIOQQUTISSIAT TAMALAAT
TILSAMMEN (TOTAL)	73.234	419.687	710.127	854.684	KATILLUGIT
Heraf til:					
Danmark	28.330	139.301	260.010	256.064	
Sverige	4.283	10.834	5.945	61.807	
Vesttyskland	6.931	34.817	38.574	64.371	
Storbritannien	5.920	36.364	198.371	143.713	
Frankrig	2.632	29.952	37.112	48.960	
Spanien	1.745	18.789	9.559	18.336	
USA	9.908	92.595	3.199	2.354	
Andre lande	13.485	57.035	157.357	259.079	

Anm.1: I tallene indgår omkostninger til fragt, forsikring, lager, salg o.lign.

Anm.2: Ved "offentlige virksomheder" forstås KGH til og med 1984, og Royal Greenland fra 1985.

Kilde: Den kgl. grønlandske Handel og Grønlands Hjemmestyre.

Note 1: Including costs of freight, insurance, warehousing, selling, etc.

Note 2: "Public Enterprises" means the RGTD for the period including 1984, and Royal Greenland from 1985.

Nalunaarsuut 1: Kisitsisini ilaapput nassiunnerinut, sillimmasiinermut, inissiaimanerinut, tuniniarnerinut il.il. aningaasartuutit.

Nalunaarsuut 2: "Pisortat suliffiutaat" tassa 1984 ilanggullugu KGH, 1985-imiilu Royal Greenland.

Najoqqutaq: KGH-mit aamma Namm. Oqartussanit nalunaarutiginegartut.

Source: Information from the Royal Greenland Trade Dept. and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 41 B.

OFFENTLIGE VIRKSOMHEDERS SALG AF GRØNLANDSKE PRODUKTER I GRØNLAND. 1970-85.

PISORTAT SULIFFIUTAASA KALAALLIT NUNAANNI KALAALLIT NIOQQUTISSIAANNIK TUNISAI. 1970-85.

SALES OF GREENLAND PRODUCTS IN GREENLAND BY PUBLIC ENTERPRISES 1970-85.

	1970	1980	1984	1985	1986	
	1.000 kr.					
FISKEPRODUKTER I ALT (TOTAL FISHERY PRODUCTS)	1.075	4.002	5.986	4.203	5.063	AALISARNERMIT NIOQQUTISSIAT KATILLUGIT
Torsk (Cod)	250	990	1.694	1.163	839	Saarulliit
Havkat (Wolf fish)	39	157	103	60	65	Qeeqqat
Hellefisk (Greenland halibut)	45	890	1.824	1.290	1.058	Qalerallit
Helleflynder (Halibut)	4	95	107	122	122	Nataarnat
Skællaks (North Atlantic salmon)	94	174	155	212	598	Kapisillit
Rødfisk (Red fish)	8	20	28	54	30	Suluppaakkat
Angmagssatter (Capelin)	146	424	522	333	599	Ammassat
Rejer (Shrimp)	413	763	877	820	1.627	Raajat
Fjeldørred (Trout)	-	81	82	46	16	Eqaluit
Hajkød(Shark meat)	76	24	18	9	19	Eqalussuit nerpii
Fiskemel (Fish meal)	...	384	576	94	90	Nerpinnit qajuusaasiat
FANGSTPRODUKTER I ALT (TOTAL HUNTING PRODUCTS)	295	1.659	2.478	574	3.169	PINIARNERMIT NIOQQUTISSIAT KATILLUGIT
Diverse skind (Misc. skins)	11	-	2	-	17	Ammit assigiinngitsut
Sælkød og sælspæk (Meat and blubber of seal)	49	793	280	54	243	Puisit neqaat orsuilu
Mattak, frosset (Whale blubber, frozen)	162	355	1.852	481	804	Mattak, qerisoq
Hvalkød, frosset (Whale meat, frozen)	32	398	343	39	2.105	Arferup neqaa, qerisoq
Alke, edderfugle, fjer (Razorbills, eiders, feathers)	41	113	1	-	-	Appat, mitit, meqqut
FÅREAVLSPRODUKTER (PRODUCTS OF SHEEP FARMING)	438	5.534	5.451	9.818	12.160	SAVAATEQARNERMIT NIOQQUTISSIAT
RENSDYRSKIND (REINDEER SKINS)	34	57	0	11	2	TUTTUT AMII
ANDRE PRODUKTER (OTHER PRODUCTS)	173	445	182	292	346	NIOQQUTISSIAT ALLAT
TILSAMMEN (TOTAL)	2.015	11.697	14.097	14.898	20.740	KATILLUGIT

Anm: ved "offentlige virksomheder" forstås KGH til og med 1984, og KTU fra 1985.

Kilde: Meddelt af Den kgl. grønlandske Handel og Grønlands Hjemmestyre.

Note: "Public enterprises" means the RGTD for the period including 1984, and KTU from 1985.

Source: Information from the Royal Greenland Trade Dept. and the Greenland Home Rule authorities.

Nalun: "Pisortat suliffiutaat" tassa 1984 ulanngullugu KGH, 1985-imillu KTU.

Najoqqutaq: KGH-mit aamma Namm. Oqartussanit nalunaarutigineqartut.

TABEL 42.

HUSDYRBESTANDEN I GRØNLAND 1970-1985.

KALAALLIT NUNAANNI UUMASUUTIGINEQARTUT 1970-1985.

LIVESTOCK IN GREENLAND 1970-1985.

	1970		1980		1984		1985		
	Besætninger Uumasuutit	Antal dyr Amerlass.	Besætninger Uumasuutit	Antal dyr Amerlass.	Besætninger Uumasuutit	Antal dyr Amerlass.	Besætninger Uumasuutit	Antal dyr Amerlass.	
	Antal - Amerlass.								
A. FÅR, LAM, VÆDDERE									A. SAVAT, SAVAAQQAT, ANGUTERALAAT
Besætninger med:									Uumasuutit:
1 - 50 får	38	781	9	260	9	217	11	259	1 - 50 savat
51 - 100 -	27	1.903	12	837	6	477	4	333	51 - 100 -
101 - 200 -	24	3.505	7	1.013	8	1.316	7	1.050	101 - 200 -
201 - 300 -	23	5.953	20	4.962	6	1.482	8	2.028	201 - 300 -
301 - 500 -	24	9.001	24	8.789	30	11.017	28	10.841	301 - 500 -
501 - 700 -	11	6.392	8	4.827	7	4.025	9	5.186	501 - 700 -
701 - 1.000 -	4	3.410	3	2.323	2	1.635	2	1.746	701 - 1.000 -
Over 1.000 får	2	2.085	-	-	-	-	-	-	1.000 sinn.
I ALT	153	33.030	83	23.011	68	20.169	69	21.443	KATILLUGIT
heraf i:									taakkunannga:
Nanortalik kommune	52	5.840	20	4.717	15	3.640	15	3.735	Nanortallup kommunia
Julianehåb -	32	8.881	20	4.560	16	4.309	16	4.468	Qaqortup -
Narsaq -	67	18.153	43	13.734	33	12.063	34	13.083	Narsap -
Frederikshåb -	-	-	-	-	4	157	4	157	Paamiut -
Godthåb -	2	156	-	-	-	-	-	-	Nuup -
B. KØER	3	5	-	-	-	-	-	-	B. NERSUSSUIT
C. HESTE	66	191	51	197	42	146	41	152	C. HIISTIT
D. HØNS	57	1.036	34	538	24	480	23	463	D. KUKKUKUUT
E. TAMRENER	...	3.000	1	3.800	...	...	2	5.980	E. TUTTUT NUJUITSUT

Anm.: Tallene angiver bestanden ved årets udgang. Tallene bygger delvis på skøn.

Kilde: Meddelt af Den kgl. grønlandske Handel og fåreavlskonsulenten i Upernaviarsuk.

Nalunaarsuut: Kisitsisini pineqarput ukiup naanerani uumasuutit. Kisitsisit ilaatigut miasingersuutaapput.

Najoqqutaq: KGH-mit Upernaviarsummilu savaateqarnermik siunnersortimit nalunaarutigineqartut.

	1970		1980		1984		1985		
	Number of stocks	Heads	Number of stocks	Heads	Number of stocks	Heads	Number of stocks	Heads	
	Number								

A. SHEEP, LAMBS, RAMS

Stocks comprising:

1 - 50 sheep

etc.

B. COWS

C. HORSES

D. CHICKEN

E. DOMESTICATED REINDEER

Note: The figures are as at the end of the respective years and are to a certain extent based on estimates.

Source: Information from the Royal Greenland Trade Department and the adviser on sheep farming at Upernaviarsuk.

TABEL 43.

GRØNLANDS HANDELS VARESALG
I GRØNLAND 1985-1987.

KALAALLIT NUNAATA NIUERFIA:
TUNISAQARNERA 1985-1987.

GREENLAND TRADE DEPT. SALE OF COMMODITIES IN GREENLAND 1985-1987.

Handelsdistrikter Niuertoqarfiit	1985			1986			1987		
	Detail-salg	Engros-salg	I alt	Detail-salg	Engros-salg	I alt	Detail-salg	Engros-salg	I alt
	mill. kr.								
A. VESTGRØNLAND	778,1	967,5	1.745,6	759,0	1.021,5	1.780,5	916,9	951,7	1.868,6
Nanortalik	28,8	25,5	54,3	31,6	26,1	57,7	36,7	24,0	60,7
Qaqortoq	73,9	68,9	142,8	67,7	78,5	146,2	89,2	68,9	158,1
Narsaq	34,3	42,9	77,2	32,0	49,3	81,3	36,5	48,3	84,8
Paamiut	28,1	58,3	86,4	21,1	68,1	89,2	34,3	56,8	91,1
Nuuk	80,6	326,4	407,0	59,9	339,7	399,6	103,4	315,8	419,2
Maniitsoq	88,9	67,2	156,1	93,1	61,6	154,7	98,7	60,7	159,4
Sisimiut	75,0	137,9	212,9	80,7	131,9	212,6	102,5	105,3	207,8
Aasiaat	84,5	69,5	154,0	89,5	72,6	162,1	103,7	79,0	182,7
Qasigiannguit	39,1	30,0	69,1	41,7	31,3	73,0	36,7	35,7	72,4
Ilulissat	84,8	85,5	170,3	70,8	103,3	174,1	81,7	98,2	179,9
Qeqertarsuaq	33,1	15,4	48,5	29,7	20,6	50,3	35,8	17,9	53,7
Uummannaq	67,0	30,7	97,7	71,5	28,6	100,1	75,2	32,4	107,6
Upernavik	60,0	9,3	69,3	69,7	9,9	79,6	82,5	8,7	91,2
B. NORDGRØNLAND	23,8	2,1	25,9	24,8	2,5	27,3	27,1	2,4	29,5
Avanersuaq	23,8	2,1	25,9	24,8	2,5	27,3	27,1	2,4	29,5
C. ØSTGRØNLAND	86,1	15,4	101,5	90,5	14,0	104,5	93,5	17,5	111,0
Tasiilaq	66,4	14,9	81,3	69,3	13,7	83,0	70,5	17,3	87,8
Ittoqqortoormiit	19,7	0,5	20,2	21,2	0,3	21,5	23,0	0,2	23,2
D. STATSINSTITUTIONERx) NAALAGAAFFIUP PII	-	7,4	7,4	-	10,3	10,3	-	16,9	16,9
A-D. HELE GRØNLAND	888,0	992,4	1.880,4	874,3	1.048,3	1.922,6	1.037,5	988,5	2.026,0
Heraf i byer xx) Taakkunannga illoqarfinni	631,6	973,5	1.605,1	606,9	1.029,2	1.636,1	752,4	964,8	1.717,2

Anm.: I beløbene er indbefattet forbrugsafgifter (indførselsafgifter).
Kilde: Grønlands Handel.

Nalunaarsuut: Aningaasat ilaatinneqarput nioqqutissanit akileraarutit.
Najoqqutaq: KNI

Trading districts	1985			1986			1987		
	Retail	Whole sale	Total	Retail	Whole sale	Total	Retail	Whole sale	Total
	mill. kr.								

x) Govt. Inst.
xx) Incl. towns.

Note: The amounts include exise duties (import duties).

Source: The Royal Greenland Trade Department and the Greenland Home Rule authorities.

TABEL 44.

LOKALE MESTERVIRKSOMHEDER I GRØNLAND
PR. 1. NOVEMBER 1987.

KALAALLIT NUNAANNI MESTERIT KALAALLIT NUNAAMIUT SULIFFEQARFII 1. NOVEMBER 1987.

CONCERNS OPERATED BY LOCAL MASTERBUILDERS, ETC. IN GREENLAND AS OF NOVEMBER 1. 1987.

	Antal virksomheder Suliffiit amerlassusii								Maksimalt antal beskæftigede (inkl. mestrene) Sulisut amerlanerpaassuslat (mesterit ilanngullugit)					
	Tømrere, snedkere Sanasut, porusiortut	Malere Qaliipaasut	Rørlæggere Ruujorileriisut	Vognmænd Qamutaatillit	El-installatører Elektriciitiitimut atortulerisartut	Mekanikere Mekanikerit	Entreprenører m.v. Entreprenørit il.il.	I alt Katillugit	Faglærte Suliamut ilinniarsimasut		Ufaglærte Suliamut ilinniarsimanngitsut		Lærlinge 1) Lærlingit 1)	I alt Katillugit
									Udsendte Danmarkimeersitat	Lokale 1) Kal. Nunaamiut 1)	Udsendte Danmarkimeersitat	Lokale 1) Kal. Nunaamiut 1)		
Nanortalik	3	2	1	1	1	-	4	12	4	50	-	28	8	90
Qaqortoq	8	6	4	3	2	1	5	29	30	109	-	61	17	217
Narsaq	5	3	2	-	1	1	3	15	4	77	-	43	7	131
Paamiut	7	4	4	-	1	-	4	20	3	58	-	5	4	70
Nuuk	24	6	12	4	5	-	13	64	141	357	-	148	23	669
Maniitsoq	7	3	2	1	3	3	4	23	14	70	1	56	7	148
Sisimiut	8	6	5	2	3	2	8	34	8	145	-	24	4	181
Aasiaat	6	3	5	2	3	2	5	26	22	100	-	101	13	236
Qasigiannguit	4	3	3	2	2	-	2	16	2	50	1	16	1	70
Ilulissat	13	5	5	4	1	5	5	38	43	134	3	67	17	264
Qeqertarsuaq	3	1	2	-	-	-	1	7	1	28	-	17	1	47
Uummannaq	4	2	4	1	-	1	1	13	7	34	-	26	3	70
Upernavik	6	3	4	2	1	-	-	16	3	36	-	4	1	44
Qaanaaq	2	1	-	-	-	-	-	3	-	13	-	-	-	13
Tasiilaq	3	2	1	2	-	-	1	9	15	34	-	18	8	75
Ittoqqortoormiit	2	2	1	1	-	-	1	7	-	3	-	2	3	8
I ALT 1/11 1987	105	52	55	25	23	15	57	332	297	1.298	5	616	117	2.333
- 1/11 1986	120	47	62	24	24	16	55	348	184	1.214	11	579	140	2.128
- 1/11 1985	116	45	56	26	19	13	55	330	145	1.205	13	522	101	1.986
- 1/11 1984	109	44	50	26	22	21	53	325	158	1.266	22	497	120	2.063
- 1/3 1984	106	46	43	28	18	15	44	300	97	1.068	13	425	94	1.697
- 1/3 1981	98	53	47	24	16	17	42	297	136	1.112	14	557	103	1.922
- 1/1 1970	98	50	41	42	18	88		337	298	736	47	807	78	1.966

1) Ansat på lokale lønvilkår.
Kilde: Grønlands tekniske Organisation.

1) Kalaallit Nunaamiutut akissarsiallit.
Najoqqutaq: Grønlands tekniske Organisation.

	Number of concerns								Max. number of employees (incl. the masters)					
	Carpenters	Painters	Pipefitters	Carriers	Certified electricians	Mechanics	Contractors, etc.	Total	Skilled		Unskilled		Apprentices 1)	Total
									Non-local	Local 1)	Non-local	Local 1)		
TOTAL NOV. 1, 1987														
etc.														

1) Paid at local rates.
Source: The Greenland technical Organization.

TABEL 45

BEMANDINGEN INDEN FOR DET TEKNISKE OMRÅDE I GRØNLAND. 1986-87.

KALAALLIT NUNAANNI TEKNIKKIMUT TUNNGASUTIGUT SULIFFEQARFINNI SULISUT AMERLASSUSIAT. 1986-87.

TECHNICAL STAFF IN GREENLAND. 1986-87.

1. august	1986			1987			1. august
	Udsendte Danmarkimeersitat	Lokalt ansatte Kal. Nunaamiut	I alt Katillugit	Udsendte Danmarkimeersitat	Lokalt ansatte Kal. Nunaamiut	I alt Katillugit	
GTO							GTO
Fælles ledelse og administration (General admin.)	43	100	143	44	80	124	Ataats. siulersuiffik aamma pisortaqarfik
Byggetjenesten (Building service)	64	58	122	66	72	138	Illuliortiternermi
Indkvarteringstjenesten (Billeting service)	8	96	104	7	83	90	Sulisorisanut inissiani
Værkstedstjenesten (Workshop service)	11	29	40	8	23	31	Sannavinni
Værftstjenesten (Shipyard service)	31	264	295	55	235	290	Umiatsialiorfinni
Elværkerne (Power plants)	98	166	264	79	156	235	Elektricitiitiliorfinni
El-installationsvirksomheder (Electrical installation)	16	39	55	15	39	54	El-ip atortuinik ikkussuisoqarfinni
Vandtjenesten (Water supply service)	9	36	45	14	46	60	Imeqarfinni
Teletjenesten (Teleservice)	137	239	376	147	218	365	Nalunaarasuartaateqarfinni
Flyvepladsen Narsarsuaq (Airfield at Narsarsuaq)	16	33	49	16	31	47	Narsarsuarmi mittarfik
GTO i alt (GTO total)	433	1.060	1.493	451	783	1.434	GTO-mi katillugit
Udsendte entreprenører (Non-local contractors)	251	144	395	229	98	327	Entreprenørit Danmarkimeersitat
Lokale mestre 1)(omtr.) (Local masterbuilders 1) (approx.))	191	1.937	2.128	302	2.031	2.333	Mesterit Kal. Nunaamiut 1)
TILSAMMEN (OVERALL FIGURES)	875	3.141	4.016	982	3.112	4.094	KATILLUGIT

Anm.: Tallene omfatter teknikere, kontorpersonale, formænd, faglærte og ufaglærte arbejdere (inkl. lærlinge), men ikke forundersøgelsesmedhjælpere og deltagere i teletjenestens rejsehold.

1) Ekskl. teknikere og kontorfunktionærer.

Kilde: Grønlands tekniske Organisation.

Nalunaarsuut: Kisitsisit ilaapput teknikerit, allaffimmiut, formandit, håndværkerit sulisartullu (lærlingit ilanngullugit), kisianni ilanngunneqanngillat nalunaarasuartaaserivegarnerup angalatitaani misissuinermi ikiortit angalaqataasullu.

1) Teknikerit allaffimmiullu ilanngunneqanngillat.

Najoqqutaq: GTO-p nalunaarutai.

August, 1.	1986			1987			
	Non-local	Locally employed	Total	Non-local	Locally employed	Total	

Note: The figures comprise technical personnel, office personnel, foremen, skilled and unskilled workers (incl. apprentices), but not employees assisting in the preliminary investigations or members of the mobile tele-service.

1) Excl. technicians and office employees.

Source: The Greenland Technical Organization.

TABEL 46.

FORBRUG AF ARBEJDSKRAFT INDEN FOR DET TEKNISKE OMRÅDE I GRØNLAND 1984-86.

KALAALLIT NUNAANNI TEKNIKKIMUT TUNNGASUTIGUT SULISOQARNEQ 1984-86.

CONSUMPTION OF MANPOWER WITHIN THE TECHNICAL FIELD IN GREENLAND, 1984-86.

Årligt mandmåned-forbrug	1984			1986			Ukiumoortumik sulisorisat qaammammut amerlassusiat
	Udsendte Danmarkimeersitat	Lokalt ansatte Kal. Nunaamiut	I alt Katillugit	Udsendte Danmarkimeersitat	Lokalt ansatte Kal.Nunaamiut	I alt Katillugit	
Byggetjenesten (Building service)	20	744	764	87	381	468	Iliuliortiternermi
Indkvarteringstjenesten (Billeting service)	12	707	719	36	611	647	Sulisorisanut inissiani
Værkstedstjenesten (Workshop service)	13	222	235	-	237	237	Sannavinni
Værftstjenesten (Shipyard service)	151	1.884	2.035	180	2.160	2.340	Umiatsialiorfinni
El-tjenesten (Power plants)	1.656	2.016	3.672	1.368	2.460	3.828	Elektricitiitiliorfinni
Vandtjenesten (Water supply service)	5	336	341	108	432	540	Imeqarfinni
GTO i alt (GTO total)	1.857	5.909	7.766	1.779	6.281	8.060	GTO-mi katillugit
Udsendte entreprenører (Non-local contractors)	1.859	553	2.412	2.161	1.480	3.641	Entreprenørit Danmarkimeersitat
Lokale mestre (omtr.) (Local masterbuilders (approx.))	1.989	15.498	17.487	1.422	15.355	16.777	Mesterit Kal. Nunaamiut
TILSAMMEN (OVERALL FIGURES)	5.705	21.960	27.665	5.362	23.116	28.478	KATILLUGIT

Anm.: GTOs teletjeneste indgår ikke i tabellen. Tallene omfatter udsendte og lokale faglærte og ufaglærte arbejdere (ekskl. lærlinge), men ikke teknikere, kontorpersonale og faste formænd.

Kilde: Meddelt af Grønlands tekniske Organisation.

Nalunaarsuut: GTO-p nalunaarasuartaateqarfinni suliffeqarfia tabellimi ilanngunneganngilaq. Kisitsisini pineqarput håndværkerit sulisartullu (lærlingit ilanngunnagit) Danmarkimeersitat Kal. Nunaamiullu, kisianni teknikerit, allaffimmiut formandillu aalajangersimasut pineqaratik.

Najoqqutaq: GTO-p nalunaarutai.

Annual consumption of man/months	1984			1986			
	Non-local	Locally employed	Total	Non-local	Locally employed	Total	

Note: The table does not include the GTO tele-service. The table includes non-local as well as local skilled and unskilled workers (excl. apprentices) but not technicians, office personnel and permanently employed foremen.

Source: Reported by the Greenland Technical Organization.

TABEL 47.

GRØNLANDS EKSPORT TIL DANMARK OG UDLANDET 1980-87.

KALAALLIT NUNAANNIT DANMARKIMUT NUNANULLU ALLANUT TUNISAT 1980-87.

GREENLAND'S EXPORT TO DENMARK AND FOREIGN COUNTRIES 1980-87

	1980	1984	1985	1986 1)		1987 2)		
	mill. kr.	mill. kr.	mill. kr.	tons	mill. kr.	tons	mill. kr.	
Fåre- og lammekød, fersk, kølet el. frosset (Meat of sheep and lamb, fresh chilled or frozen)	0,1	1,1	-	4	0,2	-	-	Savat savaaqqallu neqaat nutaat, nillataartitat qerititalluunniit
Kød og spæk af hvaler og sæler (Meat and blubber of whale and seal)	0,3	0,4	0,3	-	-	-	-	Arferup neqaa mattallu, puisit neqaat orsuilu
Rensdyrkød (Reindeer meat)	0,8	1,9	1,6	11	0,7	4	0,2	Tuttup neqaa
Fisk, fersk, kølet eller frosset (Fish, fresh, chilled or frozen)	154,5	106,6	186,0	9.204	203,9	11.482	247,3	Aalisakkat, nutaat, nillataartitat qerititalluunniit
Heraf: (Incl.:)								Taakkunannga:
Laks (North Atlantic salmon)	40,0	13,8	43,6	803	35,3	866	33,7	Kapisillit
Fjeldørred og anden laksefisk (Trout and other freshwater fish)	3,2	2,4	3,3	79	2,0	52	1,3	Eqaluit
Helleflynder (Halibut)	3,1	3,2	1,8	47	1,8	121	4,3	Nataarnat
Hellefisk (Greenland halibut)	17,7	14,7	25,8	1.604	23,3	2.655	46,9	Qalerallit
Anden saltvandsfisk (Other saltwater fish)	0,2	7,8	3,0	866	9,1	921	9,0	Aalisakkat imarmiut allat
Fiskefilet (Fillets of fish)	89,1	64,7	108,5	5.743	131,9	6.720	150,6	Nerpiit
Rogn (Roe)	1,2	-	-	62	0,5	147	1,5	Suaat
Fisk, saltet, tørret eller røget (Fish, salted, dried or smoked)	55,4	48,6	58,4	1.773	22,2	1.950	29,1	Aalisakkat, tarajortikkat, panertut pujuukkalluunniit
Heraf: (Incl.:)								Taakkunannga:
Saltet torsk (Salted cod)	38,8	24,0	41,9	1.535	18,3	1.352	21,9	Saarulliit tarajortikkat
Fersktørret torsk (Fresh dried cod)	11,0	7,6	8,5	67	1,0	41	0,6	Saarulliit nutaatillugit panersiat
Anden fisk (Other fish)	2,1	8,2	2,9	138	1,8	549	6,2	Aalisakkat allat
Rogn (Roe)	3,5	8,8	5,1	33	1,1	8	0,4	Suaat
Rejer m.v., kølede eller frosne (Shrimps etc. chilled or frozen)	154,5	505,9	783,0	33.133	889,5	33.501	1.106,9	Raajat il.il. nillataartitat, qerititallu
Rejekonserves (Canned shrimp)	60,1	13,9	0,7	-	-	-	-	Raajat qillertuusiat
Rejer, pillede, frosne (Shrimp, shelled, frozen)	185,0	356,5	367,3	8.180	569,9	8.622	573,5	Raajat qalipaajakkat, qerititat
Fiskeprodukter, tilberedte eller konserverede (Canned or otherwise processed fishery products)	13,7	17,1	19,4	384	9,2	19	0,2	Aalisakkat nioqqutissiat piariikkat aqerlortikkalluunniit
Andre fiskeriprodukter (Other fishery products)	0,2	2,8	9,0	95	7,0	248	15,8	Aalisakkat nioqqutissiat allat
Fiskemel (Fish meal)	2,9	1,2	0,5	121	0,5	74	0,2	Nerpinnit qajuusaasiat
Fåre- og lammeskind (Skins of sheep and lamb)	0,5	0,5	0,6	7	0,3	74	1,5	Savat savaaqqallu amii

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

TABEL 47. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 47. (NANGITAQ)

	1980	1984	1985	1986 1)		1987 2)		
	mill. kr.	mill. kr.	mill. kr.	tons	mill. kr.	tons	mill. kr.	
Pelsskind, rå (Pelts, undressed)	11,8	6,2	1,3	29	2,2	8	0,8	Ammit meqqullit suliarineqanngitsut
Pelsskind, beredte (Pelts, dressed)	11,6	0,1	0,2	0	0,1	2	0,2	Ammit suliarineqartut
Fåre- og lammeuld (Wool of sheep and lamb)	0,1	0,3	-	-	-	-	-	Savat savaaqqallu meqqui
Rensdyrgevirer m.v. (Reindeer antlers etc.)	2,8	2,0	3,7	26	1,7	19	1,3	Tuttut massui il.il.
Kryolit m.v. (Cryolite, etc.)	10,4	26,5	-	-	-	38.185	12,8	Orsugiak il.il.
Blymalm m.v. (Ore of lead etc.)	143,9	66,6	41,9	26.955	45,3	27.925	70,3	Aqerlussaq il.il.
Zinkmalm m.v. (Ore of zinc, etc.)	218,0	401,1	290,3	118.839	235,2	113.003	202,2	Zinki il.il.
Olier, udvundet af fisk og havpattedyr (Oils extracted from fish and marine mammals)	0,1	-	-	-	-	-	-	Uuliat aalisakkanit miluumasunillu imarmiunit pisut
Andre varer (Other commodities)	19,5	191,3	115,1 2)	.	113,5	.	106,8	Nioqqutit allat
I ALT (TOTAL)	1.046,2	1.750,6	1.879,3 2)	.	2.101,4	.	2.369,1	

1) Reviderede tal.

2) Foreløbige tal.

1) Revised figures.

2) Provisional figures.

Kilde: Danmarks Vareindførsel og -udførsel. (Danmarks Statistik).

Source: Denmark's imports and exports of commodities. (Danmarks Statistik).

1) Kisitsisit Kukkunersiukkat.

2) Kisitsisaagallartut.

Najoqqutaq: Nioqqutit Danmarkip pisiai tunisaalu. (Danmarks Statistik).

TABEL 48.

GRØNLANDS IMPORT FRA DANMARK OG UDLANDET 1980-87.

KALAALLIT NUNAATA DANMARKIMIT NUNANILLU ALLANIT PISIARISARTAGAI. 1980-1987.

GREENLAND'S IMPORT FROM DENMARK AND FOREIGN COUNTRIES' 1980-87

S.I.T.C.-kapitler	1980	1984	1985	1986 2)	1987 3)	S.I.T.C.-kapitler
	---------- mill. kr. ----------					
01. Kød og kødvarer	65,1	94,9	97,9	98,9	111,8	01. Neqit neqinillu sanaat
02. Mejeriprodukter og æg	28,2	41,4	38,3	34,9	37,4	02. Immummit sanaat manniillu
03. Fisk og fiskevarer	5,1	41,3	7,5	9,0	21,1	03. aalisakkat aalisakkanillu sanaat
04. Korn og kornvarer	24,7	39,8	37,7	38,2	43,6	04. Karrit karrinillu sanaat
05. Frugt og grøntsager	40,0	72,8	63,7	64,2	75,3	05. Paarngat naatitallu
06. Sukker, sukkerprodukter og honning	16,0	19,8	14,4	15,9	18,5	06. Sukkut, sukkunit sanaat
07. Kaffe, te, kakao, chokolade og krydderier	25,4	33,5	37,4	37,3	35,8	07. Kaffit, tiit, kakao, sukulaatit akuutissallu
08. Foderstoffer (undtagen umalet korn)	1,3	2,9	2,3	2,0	4,2	08. Nerukkaatissat (karrit aserortersimanngitsut pinnagit)
09. Diverse næringsmidler	21,3	32,2	36,1	34,3	43,0	09. Inuutissat tamalaat
11. Drikkevarer	89,2	191,7	206,3	224,5	280,0	11. Imigassat
12. Tobak og tobaksvarer	12,1	22,3	23,0	25,2	30,0	12. Tupa tupamillu sanaat
21. Uberedte huder, skind og pelsskind	7,6	0,1	0,6	0,1	0,6	21. Ammit meqqoqanngitsut ammillu meqqullit, piorsagaanngitsut
24. Træ og kork	21,9	37,2	42,2	46,6	47,0	24. Qisuit simissallu
26. Tekstilfibre (undtagen uldtops) og affald	0,4	0,4	0,6	0,7	0,6	26. Qissaasiat (uldtops pinnagit) perlukuilu
27. Rå gødningsstoffer og mineraler	9,6	10,0	13,2	10,6	13,7	27. Naggorissaatissat ujaqqallu aatsitassallit
29. Rå animalske og vegetabilske materialer, ikke andetsteds nævnt	1,5	2,3	2,4	2,8	2,7	29. Uumasunit naasunillu atortussiat sannaatsut allatigut taaneqanngitsut
32. Kul, koks og briketter	2,4	2,8	0,7	0,4	0,4	32. Aamaruutissat, koks, briketillu
33. Rå mineralolier og produkter heraf	372,2	541,3	525,5	200,5	126,6	33. Ujaqqat uuliat salinneqanngitsoq tamatumanngalu sanaat
34. Gas	1,1	1,1	1,2	0,6	2,8	34. Gassi
41-43. Animalske og vegetabilske olier og fedtstoffer m.v.	1,1	2,2	2,2	1,1	0,9	41-43. Uumasunit naasunillu uulialiat orsullillu il.il.
51. Organiske kemikalier	1,4	2,4	3,6	2,8	3,2	51. Kemikaliat uumassuseqartunit sanaat
52. Uorganiske kemikalier	5,3	1,9	3,2	4,5	5,0	52. Kemikaliat ujaqqanit il.il. sanaat
53. Farve- og garvestoffer	8,2	14,5	18,6	17,3	19,6	53. Qalipaatissat ammiuutissallu
54. Medicinske og pharmaceutiske produkter	13,2	22,6	22,4	24,4	26,7	54. Nakorsaasiat
55. Flygtige olier, parfume, toilet- og rensemidler	16,7	30,1	27,2	27,7	35,2	55. Uulialiat tissujasut, tipigissaatit eqqiaanermullu atortut
56. Bearbejdede gødningsstoffer	1,9	4,0	4,9	1,1	2,5	56. Naggorissaatissat pisariillisakkat
57. Sprængstoffer og pyrotekniske artikler	4,6	10,0	11,1	9,2	7,7	57. Qaartiterutissat
58. Plast, regenerater af cellulose og kunstharpiks	6,9	13,8	13,9	15,7	29,8	58. Plast, cellulosemit kutsuusiamillu sanaat
59. Kemiske materialer og produkter, ikke andetsteds nævnt	2,9	5,5	5,7	5,6	7,1	59. Kimiimi atortussiat sanaallu allatigut taaneqanngitsut
61. Læder, lædervarer og beredte pelsskind	1,8	2,4	2,2	1,4	3,2	61. Ammit meqqoqanngitsut tamakkunanngalu sanaat, ammit meqqullit pisariillisakkat

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

TABEL 48. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 48. (NANGITAQ)

S.I.T.C.-kapitler	1980	1984	1985	1986 2)	1987 3)	S.I.T.C.-kapitler
	---------- mill. kr. ----------					
62. Bearbejdet gummi, ikke andetsteds nævnt	6,5	13,9	13,8	12,4	16,0	62. Gummi paasuteriigaq allatigut taaneqanngitsoq
63. Træ- og korkvarer undtagen møbler	49,9	90,8	105,2	113,4	113,7	63. Qisunnit simissanillu sanaat, pequtit liannguunnagit
64. Papir, pap og varer heraf	37,8	54,6	71,7	73,7	83,8	64. Pappiara, pappi tamakkunanngalu nioqqusiat
65. Tekstilgarn, tekstilstof, tekstilvarer	40,4	43,5	53,3	51,7	70,4	65. Annoraaminernit ikaartitigassat, annoraaminernillu sanaat
66. Varer af ikke-metalliske mineraler	34,0	66,7	83,1	96,3	114,0	66. Aatsitassanit saviminiunngitsunit nioqqusiat
67. Jern og stål	35,5	49,8	57,0	64,3	67,3	67. Savimermit sisaallu
68. Ikke-jernholdige metaller	6,2	8,2	8,1	6,8	9,1	68. Saffiugassat saviminissartaqanngitsut
69. Metalvarer, ikke andetsteds nævnt	78,6	120,4	119,3	131,0	175,5	69. Saffiugassanit nioqqusiat allatigut taaneqanngitsut
71. Kraftmaskiner og motorer	70,6	73,4	85,0	77,2	82,6	71. Maskinat nukiliuutit motorillu
72. Specialmaskiner til forskellige industrier	33,2	66,1	86,0	87,6	98,8	72. Masklinat immikkut sanaat industriini assigiinngitsuni atugassat
73. Maskiner til metalbearbejdning	2,2	2,7	4,0	5,2	5,5	73. Maskinat saviminernik sanaartuutit
74. Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	56,8	96,5	97,4	106,8	152,4	74. Maskinat pisataallu industriimi atugassat
75. Kontormaskiner, automatisk databehandlingsudstyr	8,1	40,2	52,5	59,9	69,4	75. Kontormaskiinat, datanik suliaqarnermi atortut
76. Apparater til telekommunikation, lydoptagelse og lydgengivelse	55,1	86,4	100,3	90,0	115,5	76. Telikkut atassuteqarnermi atortut, nipinik tigooqqaatit aaliakaatitsiviiliu
77. Elektriske maskiner og apparater ikke andetsteds nævnt; tilbehør	60,8	92,1	94,3	111,2	118,2	77. Maskinat atortullu allat elektricitiitimik ingerlatiilit
78. Køretøjer	44,6	85,5	96,3	109,4	113,9	78. Qamutit
79. Andre transportmidler	135,3	128,2	241,7	208,7	377,3	79. Angallatit allat
81. Sanitets-, varme- og belysningsartikler	13,9	21,4	25,9	24,8	30,0	81. Uffarfinnut, kiassaatinut qaammaqqutinullu atortut
82. Møbler	32,1	54,2	64,4	66,0	87,8	82. Pequtit
83. Rejseartikler, kufferter, tasker o.lign.	3,2	4,8	5,0	5,0	6,0	83. Angalanermi atortakkat, kufferttit, taskit allallu
84. Beklædning	59,6	84,6	87,4	92,5	101,1	84. Atiaat
85. Fodtøj	20,9	24,0	25,9	26,4	26,6	85. Kamippaat il.il.
87. Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	24,5	36,2	36,5	35,9	31,6	87. Teknikikkut iliisimatusarnikkullu atortut
88. Fotografiske og optiske artikler, i.a.n.; ure	14,7	17,4	17,4	19,3	24,0	88. Assiliivinnut, qinngutinut il.il. atortut, naluunaaquttat
Andre varer 1)	114,3	177,5	242,7	278,8	345,0	Nioqqutit allat 1)
I ALT	1.847,9	2.836,3	3.140,2	2.911,8	3.471,5	KATILLUGIT

1) S.I.T.C.-kapitler 00, 22, 23, 25, 28, 89, 93-97.

2) Reviderede tal.

3) Foreløbige tal.

Kilde: Danmarks vareindførsel og -udførsel (Danmarks Statistik).

1) S.I.T.C.-kapitler 00, 22, 23, 25, 28, 89, 93-97.

2) Kisitaisit Kukkunersiukkat.

3) Kisitsisaagallartut.

Najoqqutaq: Nioqqutit Danmarkip pisiaatunisaalu (Danmarks Statistik).

cf. translation at back of book.

TABEL 49.

INDSKUD I PRIVATE PENGEINSTITUTTER I GRØNLAND, 1980-87.

KALAALLIT NUNAANNI ANINGAASERIVINNUT NAMMINERSORTUNUT ILINEQARTUT. 1980-87.

MONEY DEPOSITED WITH COMMERCIAL BANKS, ETC. IN GREENLAND. 1980-87.

Kommuner Kommuunit	31. dec. 1980 Indlån i alt Toqqortitat katillugit	31. december 1986			31. december 1987		
		Indlån på anfordring Sukkulluunniit tigoriaannaat	Indlån på opsigelse Tigunissaannut piffissalikkat	Indlån i alt Toqqortitat katillugit	Indlån på anfordring Sukkulluunniit tigoriaannaat	Indlån på opsigelse Tigunissaannut piffissalikkat	Indlån i alt Toqqortitat katillugit
	mill.kr.						
Nanortalik	11,0	17,5	15,0	32,5	15,6	15,2	30,8
Qaqortoq	35,6	34,2	38,7	72,9	36,8	20,6	57,4
Narsaq	24,8	21,4	19,2	40,6	31,4	21,9	53,3
Ivittuut	0,1	0,2	5,2	5,4	1,0	5,7	6,7
Paamiut	62,1	22,3	24,7	47,0	28,8	24,6	53,4
Nuuk	440,7	433,5	208,3	641,8	560,0	322,4	882,4
Maniitsoq	33,1	72,3	42,5	114,8	62,3	44,7	107,0
Sisimiut	58,7	90,2	56,8	147,0	83,3	46,0	129,3
Kangaatsiaq	4,6	4,4	2,7	7,1	4,2	4,1	8,3
Aasiaat	30,5	22,7	16,0	38,7	76,8	16,6	93,4
Qasigiannguit	9,3	13,2	10,7	23,9	13,7	14,4	28,1
Ilulissat	29,5	37,1	22,1	59,2	49,9	20,6	70,5
Qeqertarsuaq	11,0	11,1	8,0	19,1	11,5	21,7	33,2
Uummannaq	29,6	38,9	10,2	49,1	31,9	12,1	44,0
Upernavik	17,3	9,7	14,0	23,7	14,6	7,5	22,1
Avanersuaq	4,4	8,7	4,9	13,6	9,6	5,5	15,1
Tasiilaq	9,8	16,6	9,1	25,7	54,3	12,5	66,8
Ittoqqortoormiit	3,7	2,2	2,2	4,4	3,3	2,3	5,6
Uden for kommunalinddelingen	5,6	106,7	162,9	269,6	47,7	75,7	123,4
I ALT KATILLUGIT	821,4	962,9	673,2	1.636,1	1.136,7	694,1	1.830,8

Kilde: Materiale fra pengeinstitutterne.

Najoqqutaq: Pappiarat aningaaserivinneersut.

Municipalities	Dec. 31, 1980 Total deposits	December 31, 1986			December 31, 1987		
		Demand deposits	Time deposits	Total deposits	Demand deposits	Time deposits	Total deposits
	mill.kr.						
TOTAL							

Source: Material from the banks.

TABEL 50 A.

PRIVATE PENGEINSTITUTTERS SAMLEDE UDESTÅENDE UDLÅN I GRØNLAND.
31. DEC. 1986.

ANINGAASERIVIIT NAMMINERSORTUT KALAALLIT NUNAANNI ATORTITTAGAAT TAMARMIUSUT AKILERNEQANNGITSUT, 31. DEC. 1986.

THE TOTAL OUTSTANDING LOANS EFECTED BY COMMERCIAL BANKS, ETC. IN GREENLAND. DEC. 31. 1986.

Samlede udestående lån / Atortitat taarsernaqinngitsut katillugit / Kommuner / Kommunit	Lånets formål - Taarsiqassarsiat sunut atornerat: Industri / Suliffissualiornermut	Håndværk / Sannavilianut il.il.	Entreprenørvirks., vognmandsforretn. anden transp. virksomhed / Entreprenørinut, biliutilinnut allatullu angallassissutinut	Handelsvirksomhed / Niuernermut	Hotel og restauration / Akunnittarfinnut autorniartarfinullu	Fiskeri og søfart / Aalisarnermut imarsiutinullu	Boligbyggeri / Illuliarnut	Udlån i øvrigt / Atortitat allat	Ialt / Katillugit
	mill. kr.								
Nanortalik	0,9	0,7	6,6	3,1	1,8	7,8	-	7,3	28,2
Qaqortoq	0,3	6,2	6,8	18,4	0,5	2,0	-	37,9	72,1
Narssaq	0,0	1,5	1,1	1,7	55,8	15,7	-	12,9	88,7
Ivittuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paamiut	12,7	2,1	2,3	3,0	0,3	10,9	0,3	10,4	42,0
Nuuk	70,6	65,1	40,6	80,8	25,7	236,2	31,5	218,6	769,1
Maniitsoq	4,4	4,8	11,1	7,2	2,7	45,3	1,1	21,9	98,5
Sisimiut	1,9	12,0	11,1	17,0	3,8	53,8	6,4	53,4	159,4
Kangaatsiaq	-	-	-	0,0	-	9,2	-	4,7	13,9
Aasiaat	0,1	3,2	5,4	6,2	0,3	4,8	4,1	10,0	34,1
Qasigiannguit	-	2,1	1,5	3,0	-	3,9	0,5	7,5	18,5
Ilulissat	8,9	6,0	2,7	3,7	1,9	7,2	3,7	36,7	70,8
Qeqertarsuaq	0,1	0,6	1,8	0,8	-	8,3	0,7	10,3	22,6
Uummannaq	-	0,7	0,5	1,6	-	0,4	1,1	8,1	12,4
Upernavik	0,2	1,1	-	-	-	0,3	-	6,7	8,3
Avanersuaq	-	-	-	-	-	-	-	1,6	1,6
Tasiilaq	-	0,4	3,4	2,8	0,0	15,8	1,4	5,2	29,0
Ittoqqortoormiit	-	0,1	-	-	-	0,7	0,4	3,3	4,5
Uden for kommunalinddelingen	-	0,0	0,2	6,0	-	-	-	4,9	11,1
I ALT/KATILL. 1986	100,1	106,6	95,1	155,3	92,8	422,3	51,2	461,4	1.484,8
" " 1985	94,4	101,0	88,3	165,2	93,7	443,2	46,5	329,3	1.361,6
" " 1980	37,2	35,1	71,9	56,0	17,7	125,6	85,3	111,1	539,9
" " 1975	7,1	11,9	13,4	21,2	7,0	6,8	37,8	23,7	128,9
" " 1970	2,7	7,3	10,6	11,4	8,5	1,2	12,4	6,4	60,5

Kilde: Materiale fra Pengeinstituttterne.

Najoqqutaq: Papplarat aningaaserivinneersut. i

Total amount of loans outstanding / Municipalities	Purpose of loan: Industry	Trade	Constractors, public carriers and other transport business	Commerce	Hotels and catering	Fisheries and shipping	Residential building	Other loans	Total
TOTAL									

Source: Material form the banks.

TABEL 50 B.

PRIVATE PENGEINSTITUTTERS SAMLEDE UDESTÅENDE UDLÅN I GRØNLAND.
31. DEC. 1987.

ANINGAASERIVIIT NAMMINERSORTUT KALAALLIT NUNAANNI ATORTITTAGAAT TAMAMMIUSUT AKILERNEDANNGITSUT, 31. DEC. 1987.

THE TOTAL OUTSTANDING LOANS EFECTED BY COMMERCIAL BANKS, ETC. IN GREENLAND. DEC. 31. 1987.

Samlede udestående lån Atortitat taarsernaqanngitsut katillugit Kommuner Kommunit	Lånets formål - Taarsigassarsiat sunut atornerat Industri Suliffissualiornermut	Håndværk Sannavilianut il.il.	Entreprenørvirks., vognmandsforretn. anden transp. virksomhed Entreprenørinut, biiliutilinnut allatullu angallassisutinut	Handelsvirksomhed Niuernermut	Hotel og restauration Akunnittarfinnut sutorniartarfinnullu	Fiskeri og søfart Aalisarnermut imarsiutinullu	Boligbyggeri Illuliarnut	Udlån i øvrigt Atortitat allat	Ialt Katillugit
	mill. kr.								
Nanortalik	0,9	2,3	9,9	5,4	2,4	6,7	-	19,7	47,3
Qaqortoq	0,3	8,1	7,3	20,7	5,4	2,1	-	76,7	120,6
Narssaq	-	1,7	1,0	2,3	67,1	59,8	-	15,3	147,2
Ivittuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paamiut	13,3	4,0	2,4	3,8	0,2	55,8	0,3	31,3	111,1
Nuuk	89,0	96,5	67,0	71,8	55,8	269,5	42,1	386,9	1.078,6
Maniitsoq	5,0	6,2	19,0	5,5	3,0	49,7	1,2	56,0	145,6
Sisimiut	1,8	8,3	10,3	19,3	1,3	66,6	8,8	60,0	176,4
Kangaatsiaq	0,0	0,0	-	0,0	-	9,9	-	5,7	15,6
Aasiaat	0,1	6,2	6,5	6,1	0,3	8,9	4,6	18,0	50,7
Qasigiannguit	-	2,6	0,3	2,9	-	31,5	0,5	30,0	67,8
Ilulissat	14,5	8,8	16,0	6,4	2,9	24,9	11,3	34,7	119,5
Qeqertarsuaq	-	1,4	2,2	0,8	0,4	15,5	1,0	24,3	45,6
Uummannaq	-	0,9	2,4	2,1	-	10,1	2,2	5,8	23,5
Upernavik	0,7	1,8	0,0	-	-	0,4	-	8,3	11,2
Avanersuaq	-	-	-	-	-	-	-	4,6	4,6
Tasiilaq	-	0,3	2,5	1,5	0,2	14,0	0,8	2,7	22,0
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	0,9	0,5	7,7	9,1
Ikien for kommunalinddelingen	-	0,0	0,0	13,4	-	-	-	4,9	18,3
I ALT/KATILL. 1987	125,6	149,1	146,8	162,0	139,0	626,3	73,3	792,6	2.214,7
" " 1986	100,1	106,6	95,1	155,3	92,8	422,3	51,2	461,4	1.484,8
" " 1985	94,4	101,0	88,3	165,2	93,7	443,2	46,5	329,3	1.361,6
" " 1980	37,2	35,1	71,9	56,0	17,7	125,6	85,3	111,1	539,9
" " 1975	7,1	11,9	13,4	21,2	7,0	6,8	37,8	23,7	128,9
" " 1970	2,7	7,3	10,6	11,4	8,5	1,2	12,4	6,4	60,5

Kilde: Materiale fra Pengeinstituttterne.

Najoqqutaq: Pappiarat aningaaserivinneersut.

Total amount of loans outstanding Municipalities	Purpose of loan Industry	Trade	Constractors, public carriers and other transport business	Commerce	Hotels and catering	Fisheries and shipping	Residential building	Other loans	Total
TOTAL									

Source: Material from the banks.

Tabel 51.

SKATTEPLIGTIG INDKOMST FOR FULDT SKATTEPLIGTIGE PERSONER FORDELT EFTER STØRRELSE. 1983, 1984 OG 1986.

TAMAKKIISUMIK AKILERAANTUSSAT ANINGAASASSIAAT AKILERAANNUTAQAATAASUSSAQ ANNENTUSSUSII MALITLUGIT IMMIKKOORTITAAKKAT. 1983, 1984 AAMMA 1986.

TAXABLE INCOME OF PERSONS FULLY LIABLE TO TAX BY AMOUNT.

	1983		1984		1986		
	Ansættelser Atorfinitsitat Antal helår Ukiog-ilivits-amerl.	Samlet beløb Inuit Kahll Mill.	Ansættelser Atorfinitsitat Antal helår Ukiog-ilivits-amerl.	Samlet beløb Inuit Kahll Mill.	Ansættelser Atorfinitsitat Antal helår Ukiog-ilivits-amerl.	Antal Personer Katill Aninjaasal Antal helår Ukiog-ilivits-amerl.	Samlet beløb Inuit Kahll Mill.
Skattepligtig indkomst	33.527	3.011,2	34.217	3.213,6	35.394	41.926	4.098,0
Aningaasarn, akileraarute-qaataasussat.							
0 kr. og derunder.....	4.381	-2,1	4.287	-2,2	3.984	4.350	-1,1
1 - 9.999 kr.....	2.816	13,1	2.879	14,1	2.401	2.497	11,5
10.000 - 19.999 kr.....	2.348	34,2	2.320	34,2	2.085	2.208	31,6
20.000 - 29.999 kr.....	2.748	65,2	3.059	72,1	2.669	2.801	63,3
30.000 - 39.999 kr.....	1.997	69,5	1.860	64,9	1.704	1.809	59,3
40.000 - 49.999 kr.....	1.643	72,8	1.677	74,6	1.673	1.848	75,2
50.000 - 59.999 kr.....	1.434	78,6	1.331	72,7	1.390	1.511	76,3
60.000 - 69.999 kr.....	1.207	78,5	1.304	84,7	1.336	1.468	86,8
70.000 - 79.999 kr.....	1.363	102,2	1.262	94,3	1.223	1.370	91,5
80.000 - 89.999 kr.....	1.219	103,2	1.345	114,5	1.252	1.397	106,6
90.000 - 99.999 kr.....	1.179	111,5	1.250	118,9	1.310	1.478	124,4
100.000 - 124.999 kr.....	2.094	233,9	2.084	231,2	2.632	3.067	292,8
125.000 - 149.999 kr.....	1.723	236,0	1.593	219,0	1.830	2.242	250,7
150.000 - 174.999 kr.....	1.660	268,9	1.592	257,8	1.602	2.032	260,2
175.000 - 199.999 kr.....	1.442	269,3	1.400	262,0	1.402	1.817	263,7
200.000 - 249.999 kr.....	1.874	419,4	2.153	480,7	2.315	3.229	517,5
250.000 - 299.999 kr.....	959	260,3	1.144	312,7	1.622	2.299	444,2
300.000 - 349.999 kr.....	626	200,8	722	233,0	998	1.483	321,9
350.000 - 399.999 kr.....	354	131,9	404	150,8	726	1.117	270,5
400.000 kr. og derover.....	460	264,0	551	323,6	1.240	1.903	751,1

Kilde: Q-data.

Najoqqutaq: Q-data.

	1983		1984		1986		
	Number of assessments Whole years	Amount	Number of assessments Whole years	Amount	Number of assessments Whole years	Number of persons Whole years	Amount

Source: Q-data.

TABEL 52.

SKATTEPLIGTIG INDKOMST FOR PERSONER FORDELT EFTER SKATTEKOMMUNE 1983,1984 og 1986.

ANINGAASARSIAT AKILERAARUTEQAATAASUSSAT KOMMUNET AKILERAARFIGISAT MAILLUGIT IMMIKKOORTITAAKKAT, 1983, 1984 AMMA 1986.

PERSONAL TAXABLE INCOME BY MUNICIPALITY

Kommuner / Kommuunet	1983		1984		1986		
	Antal ansæt-elser / Ator-finit-sitat	Beløb / Ani-ngaa-sat	Antal ansæt-elser / Ator-finit-sitat	Beløb / Ani-ngaa-sat	Antal ansæt-elser / Ator-finit-sitat	Antal personer / Inuit Katill.	Ani-ngaa-sat
	mill. kr.		mill. kr.			mill kr.	
Nanortalik	1.873	106.2	1.917	109.8	1.887	2.302	136.2
Qaqortoq	2.157	158.7	2.240	173.2	2.212	2.674	204.0
Narsaq	1.592	119.4	1.561	122.0	1.565	1.949	158.7
Ivittuut	330	37.9	396	42.5	325	391	42.2
Paamiut	1.757	133.3	1.860	125.7	1.813	2.141	154.0
Nuuk	7.583	829.4	7.649	864.3	9.205	10.563	1210.4
Maniitsoq	2.496	215.6	2.626	215.4	2.715	3.258	264.3
Sisimiut	3.122	290.9	3.427	333.7	3.586	4.186	464.0
Kangaatsiaq	715	31.1	714	32.1	716	911	39.7
Aasiaat	2.074	157.6	2.092	151.1	2.193	2.576	187.4
Qasigiannguit	1.092	79.6	1.103	77.2	1.032	1.246	97.8
Iluilissat	2.780	193.0	2.759	218.5	2.960	3.513	296.1
Qeqertarsuaq	630	51.3	608	54.1	629	751	80.3
Uummannaq	1.879	153.4	1.821	176.4	1.824	2.157	194.0
Upernavik	1.206	58.4	1.260	62.8	1.260	1.518	79.1
Avanersuaq	553	22.0	570	26.2	599	706	31.3
Tasiilaq	1.608	76.9	1.623	84.8	1.778	2.118	109.6
Ittoqqortoormiit	332	20.0	323	21.3	292	355	26.2
Uden for kommunalinddelingen	2.376	305.6	2.614	356.8	2.947	3.059	437.2
HELE GRØNLAND	36.155	3040.3	37.163	3247.9	39.588	46.374	4212.5
KAL. NUN. TAMARMI							

1) Tallene for Upernavik 1986 er opregnet på grundlag af bogført skatteprovenue.

1) 1986-imi kisitsisit upernavimmut tunngasut naatsorsorneqarput akileraarutinit iluanaarutisiatut naatsorsukkat tunngavigalugit.

Kilde: Q-data.

Najoqqutaq: Q-data.

Municipalities	1983		1984		1986		
	Number of assess-ments	Amount	Number of assess-ments	Amount	Number of assess-ments	Number of persons	Amount
Nanortalik							
etc.							

1) The figures concerning Upernavik 1986 are enumerated on the basis of tax revenuce.

Source: Q-data.

TABEL 53.

UDVIKLINGEN I FORBRUGERPRISERNE FRA JANUAR 1987 TIL JANUAR 1988.

NIOQQUTISSANUT IL.IL. ATUKKAT AKIISA QAFFA-RIARTORNERAT JANUAR 1987-IMIIT JANUAR 1988-IMUT.

DEVELOPMENT OF CONSUMER PRICES FROM JANUARY 1987 TO JANUARY 1988.

Varer og tjenesteydelser	Vægtandel Oqimaaqa-tigiis-saarnerat	Prisindeks Akinut tunngaviusoq januar 1981 = 100			Nioqqutissat sulissussinerillu
		Januar 1987	September 1987	Januar 1988	
	- pct. -				
FØDEVARER (FOOD)	18,62	158	162	163	INUUSSUTISSAT
Mel, gryn (Flour, cereals)	0,40	149	149	140	qajuusat, suaasat
Brød, kager m.v. (Bread)	1,83	180	188	191	iffiat, kaagit il.il.
Kød og kødvarer (Meat and meatproducts)	7,37	168	173	173	negit neqinillu nioqqusiat
Fisk (Fish)	1.77	215	229	232	aalisakkat
Mælk, fløde, ost, æg (Milk cream, cheese, eggs)	1,62	119	126	127	immuit, immussuit, mannii
Smør, margarine m.v. (Fats)	0,32	112	107	108	punneq, margarina il.il.
Frugt (Fruit)	1,08	159	158	154	paarnat
Grønsager (Vegetables)	0,62	154	170	165	naatitat
Kartofler (Potatoes)	0,59	166	177	168	naatsiiat
Sukker (Sugar)	0,20	101	98	172	sukkut
Kaffe, te kakao (Coffee, tea, cocoa)	0,82	168	139	138	Kaffe, te, kakao
Andre fødevarer (Other provisions	2,00	159	159	161	inuussutissiat allat
DRIKKEVARER (BEVERAGES)	11,44	180	183	224	IMERUERSAATIT
Sodavand (Aerated water)	1,49	183	184	186	sodavand
Spiritus (Liquor)	0,53	156	157	163	imigassat kimittuut
Vin (Wine)	1,48	161	165	180	viinit
Øl (Beer)	7,94	189	193	251	immiat
TOBAKSVARER (TOBACCO)	7,13	181	182	192	TUPANUT
BEKLÆDNING (CLOTHING)	7,69	154	159	163	ATISASSAT
BOLIG (HOUSING)	10,01	197	199	208	INIGISAMUT
Husleje m.v. (Rent)	9,48	197	199	208	ineqarnermi akiliutit il.il
Vedligeholdelse (Maintenance)	0,53	150	156	159	aserfallattaaliuineq
BRÆNDSEL, EL, GAS, VARME (FUEL, ELECTRICITY, GAS AND HEATING)	5,40	145	146	166	IKUMMATISSAT, SARFAQ, GAS, KIASSARNEQ
El (Electricity)	2,28	181	181	197	sarfaq
Flydende brændsel (Fuel oil)	1,93	104	107	126	ikummatissat imerpalasut
Fjernvarme m.v. (central and district heating)	1,19	148	147	168	Fjernvarme il.il.
BOLIGUDSTYR, HUSHOLDNINGSTJE-NESTER (FURNITURE HOUSEHOLD-EQUIPMENT, ETC.)	9,21	158	162	162	INGISAMI ATORTUT, ULLUINNARNI ISUMAGISASSAT
MEDICIN, PHARM. ARTIKLER (MEDICAL AND PHARMACEUTIAL PRODUCTS)	0,29	165	175	176	NAKORSAATIT
TRANSPORT (TRANSPORTATION)	4,86	172	179	185	ASSARTUINEQ
TELEFON, PORTO (TELEPHONE, POSTAGE)	3,28	174	174	180	TELEFONI, AANNEQARNERATA AKIA

(fortsættes) (to be continued)

(nangitassaq)

TABEL 53. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 53. (NANGITAQ)

Varer og tjenesteydelser	Vægtandel Oqimaaqatigiissaarnerat	Prisindeks Akinut tunngaviusoq januar 1981 = 100			Nioqqutissat sulissussinerillu
		Januar 1987	September 1987	Januar 1988	
	- pct. -				
JAGT, FISKERI, SPORTSUDSTYR (HUNTING, FISHING, SPORTS-EQUIPMENT)	2,99	183	184	184	AALLAANIARNEQ, AALISARNEQ, SPORTERNERMI ATORTUT
UNDERHOLDNING, ANDET FRITIDSUDSTYR (ENTERTAINMENT AND LEISURE EQUIPMENT)	12,47	146	148	152	ALIIKKUSERSUINEQ, SUNNGIFFIMMI ATORTUSSAT ALLAT
ANDRE VARER OG TJENESTEYDELSER (MISC. GOODS AND SERVICES)	6,61	163	174	181	NIOQQUTISSAT ALLAT SULISSUSSINERILLU
FORBRUGERPRISINDEKS I ALT (CONSUMER PRICE UNDER, TOTAL)	100,00	164,8	168,5	177,4	NIOQQUTISSANIK ATUINERMI AKIT ASSIGIINNGISSUTAAT KATILLUGIT
Tjenesteydelser (Services)	16,56	159	163	168	sulissussinerit
Husleje (Housing rent)	8,76	197	198	207	ineqarnermi akiliutit
Varer (Goods)	74,68	162	166	175	nioqqutissat

Kilde: Danmarks Statistik. Najoqqutaq: Danmarks Statistik.

Commodities and services	Share by weight	Price index january 1981 = 100			
		January 1987	September 1987	January 1988	

Source: Danmarks Statistik.

TABEL 54.

FORBRUGERPRISTAL OG REGULERINGS-PRISTAL 1971-88.

PISISARTUT ANINGAASARTUUTAANNUT TUNNGAVIUSOQ AKITSUUTILLU PISSUTIGALUGIT ANINGAASARSIANUT TUNNGAVIUSUT NALILIGAANERI. 1971-88.

CONSUMER PRICE INDEX AND WAGE-REGULATION PRICE INDEX 1971-88.

	Forbrugerpristal Pisisartut aningaasartuutaannut tunngaviusoq				Reguleringspristal Akitsuutit pissutigalugit aningaasarsianut tunngaviusut nalilligaanerat					
	Januar 1971=100		Januar 1981=100		Januar 1971=100		Januar 1975=100		Januar 1984=100	
	Januar	Juli	Januar	Juli	Januar	Juli	Januar	Juli	Januar	Juli
1971	100,0	103,0	...	...	100,0	103,1	...	...	...	...
1972	105,7	109,5	...	...	106,0	109,0	...	...	...	...
1973	113,8	122,4	...	...	112,4	120,9	...	...	...	...
1974	131,5	142,7	...	...	128,9	140,4	...	...	...	...
1975	153,1	163,4	...	...	151,2	159,5	100,0	105,4	...	...
1976	173,3	179,8	...	...	168,7	175,6	111,6	116,1	...	...
1977	185,4	194,3	...	...	181,5	189,4	120,0	125,3	...	...
1978	202,6	211,6	...	...	198,2	207,6	131,0	137,3	...	...
1979	217,8	232,3	...	...	214,2	226,2	141,6	149,6	...	...
1980	245,0	257,9	...	...	239,8	253,2	158,6	167,5	...	...
1981	277,5	299,9	100,0	108,1	266,1	288,4	175,9	191,2	...	...
1982	318,3	336,5	114,7	121,3	307,9	324,8	203,6	214,8	...	...
1983	356,9	370,0	128,6	133,4	345,8	359,3	228,7	237,6	...	...
1984	385,7	405,6	139,0	146,2	373,6	393,8	247,1	260,4	100,0	105,4
1985	421,8	428,6	152,0	154,5	406,9	412,8	269,1	273,0	108,9	110,5
1986	444,5	451,4	160,2	162,7	425,9	433,0	281,6	286,3	114,0	115,9
1987	457,4	467,6 1)	164,8	168,5 1)	437,1	447,6 1)	289,1	296,0 1)	117,0	119,8 1)
1988	492,3	...	177,4	...	460,9	...	304,8	...	123,4	...

Anm: Detailpristallet, april 1950=100, se "Grønland 1980", tabel 85.

Nalunaarsuut: Nioqqutissat niuertarfimmi akinut tunngaviusut nalilligaanerat, april 1950=100, takuuk "Grønland 1980, tabel 85.

1) vedr. september 1987.

Kilde: Statistiske Efterretninger (Færøerne og Grønland) 1987, nr. 3.

Najoqqutaq: Statistiske Efterretninger (Færøerne og Grønland) 1987, nr. 3.

	Consumer price index				Wage-regulation price index					
	January 1971=100		January 1981=100		January 1971=100		January 1975=100		January 1984=100	
	January	July	January	July	January	July	January	July	January	July

Note: Retail price index, April 1950=100, see "Grønland 1980" table 85.

Source: Statistical News (Færøerne og Grønland) 1987, No. 3.

TABEL 55.

LØNUDVIKLINGEN FOR OFFENTLIGT ANSATTE ARBEJDERE I GRØNLAND, LOKALE LØNVILKÅR. 1965-87.

KALAALLIT NUNAANNI SULISARTUT MAALAKKERSUISUNI ATORFILLIT AKISSARSIAASA QAFFARIARTORNERAT. 1965-87.

WAGE DEVELOPMENTS FOR PUBLICLY EMPLOYED WORKERS IN GREENLAND, LOCAL PAY RATES. 1965-87.

Personer over 18 år / 18 qaangerlugit ukiullit	Gnstl. timefortjeneste i alt, ekskl. overtidstillæg / Attikkutigiissumik nal.ak. akissarsiat katillugit, qaangiuttoornersiat ilanngunnagit			Indeks for timefortj. i alt, ekskl. overtidstillæg / Nal.ak. akissarsiap katill. kisitsisaat, qaangiuttoornersiaat ilanngunnagit			Indeks for realugefortjeneste (ugefortj. i alt ekskl. overtidstill.) / Nap.ak. akissarsiat kisitsisaat (nap.ak. akissarsiat katill. qaangiuttoornersiat ilanngunnagit		
	Ikke faglærte / Suliamik ilinniagaqanngitsut	Faglærte / Suliamik ilinniagallit	Sømænd / Umiartortut	Ikke faglærte / Suliamik ilinniagaqanngitsut	Faglærte / Suliamik ilinniagallit	Sømænd / Umiartortut	Ikke faglærte / Suliamik ilinniagaqanngitsut	Faglærte / Suliamik ilinniagallit	Sømænd / Umiartortut
	---------- øre ----------								
Oktober kvartal 1965	454	754	495	100	100	100	100	100	100
- - 1966	503	814	569	111	108	115	102	99	106
- - 1967	544	898	642	120	119	130	100	99	108
- - 1968	596	957	719	131	127	145	100	96	110
- - 1969	626	996	757	138	132	153	96	92	107
- - 1970	693	1079	837	153	143	169	99	93	110
Juli - 1971	686	1045	769	151	139	155	95	87	97
Oktober - 1972	812	1208	938	179	160	189	103	92	109
- - 1973	1046	1489	1114	230	197	225	116	99	113
April - 1974	1151	1582	1153	254	210	233	111	91	102
Oktober - 1975	1570	2095	1888	346	278	381	119	95	131
Juli - 1976	1655	2101	1864	365	279	377	118	89	122
Oktober - 1977	2202	2872	2587	485	381	523	142	110	153
April - 1978	2380	2954	2683	524	392	542	147	108	152
Januar - 1979	2479	3151	...	546	418	...	145	109	...
Oktober - 1980	3330	...	...	733	...	...	158	...	...
Juli - 1981	3770	4602	...	830	610	...	163	117	...
Januar - 1982	4044	4904	4384	891	650	886	162	116	161
Juli - 1982	4306	5175	4527	948	686	915	163	116	157
Juli - 1984	5063	5947	5358	1115	789	1082	160	111	155
April - 1985	5332	6151	5459	1174	816	1103	162	110	151
Juli - 1985	5316	6131	5784	1171	813	1168	159	108	158
Juli - 1987	5956	6970	6215	1312	924	1256	174	120	166

1) Over 20 år.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartmentet.

1) 20 qaangerlugit ukiullit.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfik.

Persons above the age of 18	Average hourly wages, total, excl. overtime pay			Index of hourly wages, total, excl. overtime pay			Index of real wages per week (income earned per week total, excl. overtime pay)		
	Unskilled	Skilled	Seamen	Unskilled	Skilled	Seamen	Unskilled	Skilled	Seamen

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] FOR LOCAL PAY RATES, THIRD QUARTER [illegible]

Personer over 18 år	Ikke-faglærte Suliamik [illegible]			Faglærte Suliamik ilinniagallit	Sammen Umiartortut	18-årsgrænsen [illegible]
	I alt Katillugit	Mænd Angutit	Kvinder Arnat			
	pct.					
Overtimer i pct. af samtlige timer	5,5	7,8	3,5	15,3	...	Gennemsnitsmæssig [illegible] af samtlig pct-tal
	øre pr. time					
Gnsnl. timefortjeneste exkl. variable tillæg:						Nat- og aftenarbejde [illegible]
Timløn	4455	4458	4452	5293	4527	[illegible]
Time- og akkordløn	4533	4531	4534	5275	4527	[illegible]
Variable tillæg i alt 1)	310	410	224	530	769	Samlede [illegible] Katillugit 1)
heraf overtidstillæg	118	168	75	390	196	[illegible]
Feriepenge	505	618	595	730	664	Feriegodtgørelse
Timefortjeneste i alt	5448	5559	5351	6531	5948	Nat- og aftenarbejde [illegible]
Timefortjeneste i alt exkl. overtidstillæg	5316	5370	5268	6141	5484	Nat- og aftenarbejde [illegible]

1) Overtidstillæg, tillæg for søn- og helligdagsarbejde, søgnehelligdagsbetaling, tillæg for arbejde på skiftehold, forskudt tid og saudstillæg m.v.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

1) [illegible]

Suliamik: [illegible]

Persons above the age of 18	Unskilled Total	Male workers	Female workers	Skilled	Sum
	per cent				
Overtime as per cent of all hours					
	Øre/hour				
Average hourly wages excl. variable supplements					
time wages					
time wages plus piece wages					
Variable supplements total 1)					
hereof extra for overtime					
Vacation pay					
Total hourly wages					
Hour wages excl. extra for overtime					

1) Overtime, extra pay for work on Sundays and other church holidays, supplements for public holidays during the week end for shift work, and work at staggered hours as well as diet pay etc.

Source: Prime Minister's Office
Greenland Department.

TABEL 57.

MINIMUMSLØNSATSER FOR OFFENTLIGT ANSATTE ARBEJDERE PÅ LOKALE LØNVILKÅR. 1971-87.

KALAALLIT NUNAANNI SULISARTUT NAALAKKERSUISUNI ATORFILLIT AKISSAATAASA MINNERPAAFFII. 1971-87.

MINIMUM WAGES FOR PUBLICLY EMPLOYED WORKERS AT LOCAL PAY RATES. 1971-87.

	Ikke-faglærte Suliamik ilinniagaqannqitsut		Faglærte Ilinniagallit	
	1. april	1. oktober	1. april	1. oktober
	kr. pr. time - kr. tiimimut			
1971	5,14	6,15	7,63	8,48
1972	6,30	6,45	8,63	8,78
1973	6,60	8,25	8,93	10,03
1974	8,88	9,72	10,66	11,50
1975	10,96	12,70	12,69	14,90
1976	13,50	14,90	15,70	17,20
1977	15,30	17,80	17,60	21,00
1978	18,60	20,10	21,80	23,30
1979	20,50	23,45	23,70	26,65
1980	24,95	26,70	28,15	29,90
1981	30,40	32,90	33,60	36,10
1982	35,35	37,35	38,55	40,55
1983	39,35	40,85	42,55	44,05
1984	41,50	42,40	44,70	45,60
1985	43,30	44,20	46,50	47,40
1986	46,10	46,85	49,30	50,05
1987	48,42	48,42	52,25	52,25
1988	50,10	.	54,60	.

Anm.: Tallene angiver den minimale timelønsats (grundløn plus dyrtidstillæg samt tillæg for svendeprøve) i henhold til overenskomst mellem det offentlige og S.I.K.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

Nalunaarsuut: Kisitsisit taasaat tassa tiimimusiat minnerpaaffii (akissaatit tunngaviusut + akitsuutinut tapisiat taavalu svendeproveqarsimanermut tapisiat) pisortat S.I.K.-llu isumaqatigiissutaat malillugu.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik.

	Unskilled		Skilled	
	April, 1st	October, 1st	April, 1st	October, 1st
	kr. per hour			
1971				
etc.				

Note: Figures are the minimum hourly wage rates (basic rates plus cost-of-living allowances and supplement for journeyman's test) under the collective agreements made between the public authorites and S.I.K.

Source: Prime Minister's Office Greenland Department.

TABEL 58

ANTAL ANSATTE I GRØNLAND - OFFENTLIGE OG PRIVATE SEKTOR - FORDELT EFTER ERHVERV PR. 31. MARTS 1987
Employees in Greenland - Public and Private - By occupation, Per. 31. Marts 1987.

ERHVERV Occupation	ANTAL Number of ANSATTE Employees		HERAF Herof					
			HELTID Full-Time Employees			DELTID Part-Time Employees		
	I ALT Total	PCT. Pct.	I ALT Total	KVINDER Females	MÆND Males	I ALT Total	KVINDER Females	MÆND Males
Fåreavl, jagt og fiskeri Sheepbreeding, hunting and fisheries	727	3,2	538	20	518	189	11	178
Råstofudvinding Mining	275	1,2	274	10	264	...	...	...
Fremstillingsvirksomhed Manufacturing	2.302	10,0	1.411	330	1.081	891	397	494
El-, varme- og vandværker Public works	387	1,7	308	29	279	79	42	37
Bygge- og anlægsvirksomhed Building and construction	2.861	12,4	2.617	57	1.402	244	46	198
Handel-, restaurant- og hotelvirksomhed Trade, restaurant and hotel	2.214	9,6	1.677	745	732	537	360	177
Transportvirksomhed m.m. Transport etc.	1.161	5,0	1.089	223	866	72	16	56
Serviceydelser Service	444	1,9	415	247	168	29	19	10
Offentlige tjenesteydelser Public service	12.606	54,7	8.804	5.185	3.619	3.802	2.256	1.546
Uoplyst Unknown	85	0,3	53	7	46	32	15	17
ANSATTE IALT Total	23.062	100,0	17.186[1]	6.853	8.975	5.876	3.163	2.713

1) 1.358 ansatte er uoplyst med hensyn til køn 1) The sex of 1.358 employees are not enlightened

Kilde: Grl.hjemmestyre, Q-data Source : The Greenland Home rule authorities, Q-data.

Kal.Munaanni sulisorisat - pisortaqarfinni namminersortunilu - suliaat malillugit, 31. marts 1987

Inuutissarsiut	Sulisut Qassit	Taakkua ilaat Ulloq naallugu suliaartut			Ullup ilaannaa sulisartut		
	Katill. Pct.	Katill.	Arnat	Angutit	Katill.	Arnat	Angutit
Savaateqarneq, aallaaniarneq aalisarnerlu							
Aatsitassanik piiaaneq							
Piliorneq							
El-imik kissamik piliorfinni imeqarfinnilu							
Illuliortiterneq asnaartornerlu							
Nilvartut-, autorniartarfiit akunnitterfiillu							
Assartornaq il.il.							
Suliassinerit							
Pisortatigoortumik kiffartuussinerit							
Taaneqanngitsut							
Sulisorisat katillugit							

1) 1.358-it angutaanerat arnaaneralluunniit taaneqanngilaq

Najoqqutaq: Namm.Oqartussat, Q-data

TABEL 59

ANTAL ANSATTE I GRØNLAND - OFFENTLIGE OG PRIVATE SEKTOR - FORDELT EFTER FØDESTED PR. 31. MARTS 1987.
Employees in Greenland - public and private - By place af birth per. 31. Marts 1987.

SEKTORER Sector	FØDESTED Place of birth				I ALT Total	
	I GRØNLAND In Greenland		UDEN FOR GRØNLAND Outside Greenland			
	ANTAL Number	PCT. Pct.	ANTAL Number	PCT. Pct.	ANTAL Number	PCT. Pct.
Offentlige sektor: Public sector						
Månedslønnede Paid by the month	4.054	65,7	2.115	34,3	6.169	100,0
Timelønnede Paid by the Hour	8.145	98,2	148	1,8	8.293	100,0
Private sektor Private sector	4.602	53,5	3.998	46,5	8.600	100,0
I alt Total	16.801	72,9	6.261	27,1	23.062	100,0

Anm: Fordeling efter fødested by bygger delvis på skøn.
Note: The distribution by place of birth is partly estimated.
Kilde: Grl. hjemmestyre, Q-data.
Source: The Greenland Home rule authorities, Q-data.

Kal.Nunaanni sulisorisat - pisortaqarfinni namminersortunilu - sumi inunngortut malillugu, 31. marts 1987.

Attavik	Inunngorfik		Katillugit Amerlass. Pct.
	Kal.Nunaat Amerlass. Pct.	Kal.Nunaata avataani Amerlass. Pct.	
Pisortaqarfiit:			
Qaammammusiallit			
Nal.akunnermusiallit			
Namminersortut			
Katillugit			

Ilanngussaq: Inunngorfik malillugu immikkoortitsineq ilaatigut missangersuinerinnaavoq
Najoqqutaq: Namm.Oqartussat, Q-data

TABEL 60 A

DET OFFENTLIGT ANSATTE MÅNEDSLØNNEDE PERSONALE I GRØNLAND FORDELT EFTER AFLØNNINGSFORM, KØN OG FØDESTED. 31. DECEMBER 1987.

KALAALLIT NUNAANNI PISORTAQARFINNI SULISORINEQARTUT QAAMMAMMUSIALLIT QANOQ AKISSAASERSUGAANERANNUT, ARNANUT/ANGUTINUT SUMILU INUNNGORNERANNUT IMMIKKOORTITERLUGIT. 31. DECEMBER 1987.

MONTHLY SALARIED PUBLIC EMPLOYEES IN GREENLAND BY MODE OF PAYMENT, SEX AND PLACE OF BIRTH. DECEMBER 31, 1987.

	Aflønnet som hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqartutut akissaatillit			Aflønnet som ikke-hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqanngitsutut akissaatillit			I alt Katillugit	
	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.		
A. HELTIDSANSATTE								**A. ULLOO NAALLUGU SULISARTUT**
Tjenestemænd								**Tjenestemandit**
Lærere	187	252	439	200	143	343	782	Ilinniartitsisut
Andre tjenestemænd								Tjenestemandit allat
Lønramme 16-40	149	86	235	197	53	250	485	LR 16-40
Lønramme 10-15	65	28	93	26	2	28	121	LR 10-15
Lønramme 1-9	98	60	158	28	7	35	193	LR 1-9
I alt	499	426	925	451	205	656	1.581	Katillugit
Heraf født i Grønland	489	404	893	9	1	10	903	Kal. Nunaanni inunngortut
Med tjenestemandslignende løn								**Tjenestemandinut eqqaanartumik akissaaersuq.**
Lønramme 16-40	163	80	243	80	53	133	376	LR 16-40
Lønramme 10-15	42	39	81	21	20	41	122	LR 10-15
Lønramme 1-9	32	61	93	14	8	22	115	LR 1-9
I alt	237	180	417	115	81	196	613	Katillugit
Heraf født i Grønland	228	156	384	-	1	1	385	Kal. Nunaanni inunngortut
Efter overenskomst med grønlandske organisationer								**Kalaallit kattuffiinut isumaqatigiissutit malill.**
HK-personale	428	978	1.406	-	-	-	1.406	HK-miutut akissaatillit
Andre	387	635	1.022	-	-	-	1.022	Allat
I alt	815	1.613	2.428	-	-	-	2.428	Katillugit
Heraf født i Grønland	765	1.548	2.315	-	-	-	2.315	Kal. Nunaanni inunngortut
Efter overenskomst med danske organisationer								**Danskit kattuffiinut isumaqatigiissutit malill.**
Akademikere	14	9	23	155	37	192	215	Akademikerit
HK-personale	-	-	-	183	216	399	399	HK-miutut akissaatillit
Andre	71	220	291	392	145	537	828	Allat
I alt	85	229	314	730	398	1.128	1.442	Katillugit
Heraf født i Grønland	71	200	271	2	-	2	273	Kal. Nunaanni inunngortut
Andre aflønningsformer								**Akissaaersuisaatsit allat**
Akademikere	-	-	-	23	4	27	27	Akademikerit
Andre	101	171	271	103	6	99	381	Allat
I alt	101	171	272	126	10	136	408	Katillugit
Heraf født i Grønland	99	163	262	2	-	2	264	Kal. Nunaanni inunngortut

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

TABEL 60 A RTSAT) (CONTINUED) TABEL 60 A (NANGITAQ)

	Aflønnet som hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqartutut akissaatillit			Aflønnet som ikke-hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqangitsutut akissaatillit			I alt Katillugit	
	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.		
HELTIDSANSATTE I ALT	1.737	2.619	4.356	1.422	694	2.116	6.472	ULLOQ NAALLUGU SULISARTUT
Heraf født i Grønland	1.653	2.471	4.124	13	2	15	4.139	Kal. Nunaanni inunngortut
B. DELTIDSANSATTE 1)	55	113	168	1	8	9	177	B. ULLUP ILAANNA SULISARTUT 1)
Heraf født i Grønland	51	104	155	-	-	-	155	Kal. Nunaanni inunngortut
C. ANSATTE MED UOPLYST ARBEJDSTID	1.125	203	1.328	64	6	70	1.398	C. ATORFILLIT PIFFISSAQ SULIFFIGISARTAGAAT TAANEQANNGITSOQ
Heraf født i Grønland	1.112	198	1.310	1	-	1	1.311	Kal. Nunaanni inunngortut
A-C. TILSAMMEN	2.917	2.935	5.852	1.487	708	2.195	8.047	A-C. KATILLUGIT
Heraf født i Grønland	2.816	2.773	5.589	14	2	10	5.605	Kal. Nunaanni inunngortut

1) Personer med op til 20 timers ugentlig beskæftigelse.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

1) Inuit sapastip akunneranut nal.ak. 20-t tikillugit suliffillit.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik

	Paid as if resident in Greenland			Paid as if non-resident in Greenland			Total	
	Males	Females	Total	Males	Females	Total		
A. FULL-TIME EMPLOYEES								
Public Servants								
Teachers								
Other public servants								
Scale of pay: 16-40								
Scale of pay: 10-15								
Scale of pay: 1-9								
TOTAL								
Hereof born in Greenland								
Employees salaried like public servants								
Scale of pay: 16-40								
Scale of pay: 10-15								
Scale of pay: 1-9								
TOTAL								
Hereof born in Greenland								
Employees on a collective agreement basis with Greenland organizations								
Trade and Office employees								
Other employees								
TOTAL								
Hereof born in Greenland								
Employees on a collective agreement basis with Danish organizations								
Graduates								
Trade and Office employees								
Other employees								
TOTAL								
Hereof born in Greenland								
Other modes of payment								
Graduates								
Other Employees								
TOTAL								
Hereof born in Greenland								
FULL-TIME EMPLOYEES, TOTAL								
Hereof born in Greenland								
B. PART-TIME EMPLOYEES 1)								
Hereof born in Greenland								
C. EMPLOYEES WITH WORKING HOURS NOT REPORTED								
Hereof born in Greenland								
A-C. TOTAL								
Hereof born in Greenland								

1) Persons with up to 20 hours work per week.

Source: The Ministry for Greenland.

TABEL 60 B

DET OFFENTLIGT ANSATTE MÅNEDSLØNNEDE PERSONALE I GRØNLAND FORDELT EFTER AFLØNNINGSFORM OG KØN SAMT EFTER INSTITUTION. 31. DECEMBER 1987.

KALAALLIT NUNAANNI PISORTAQARFINNI SULISORINEQARTUT QAAMMAMMUSIALLIT AKISSAASERSUGAANERANNUT AAMMA ARNANUT/ANGUTINUT SUMILU ATORFEQARNERINUT IMMIKKOORTITERLUGIT. 31. DECEMBER 1987.

MONTHLY SALARIED PUBLIC EMPLOYEES IN GREENLAND BY MODE OF PAYMENT, AND SEX AS WELL AS BY INSTITUTION. DECEMBER 31, 1987.

	Aflønnet som hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqartutut akiasaatillit			Aflønnet som ikke-hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqangitautut akissaatillit			I alt Katillugit	
	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.		
A. HELTIDSANSATTE								**A. ULLOQ NAALLUGU SULISARTUT**
I. MINISTERIET FOR GRØNLAND								**I. KALAALLIT NUNAATA MINISTEREQARFIA**
Rigsombudet	3	3	6	5	2	7	13	Rigsombudeqarfimmi
Retsvæsen	3	25	28	6	9	15	43	Eqqartuussisoqarfimmi
Sundhedsvæsen	29	494	523	104	184	288	811	Nakorsaqarfimmi
Andet under Ministeriet for Grønland	1	13	14	45	15	60	74	Allani ministeriamut atasuni
I ALT	36	535	571	160	210	370	941	KATILLUGIT
II. ANDRE MINISTERIER								**II. MINISTEREQARFIIT ALLAT**
Justitsministeriet	117	26	143	45	13	58	201	Justitsministeriami
Øvrige ministerier	8	2	10	32	6	38	48	Ministereqarfiit allat
I ALT	125	28	153	77	19	96	249	KATILLUGIT
III. HJEMMESTYRET								**III. HJEMMESTYRI**
Landsstyret	101	79	180	99	67	166	346	Landsstyri
Sociale institutioner	12	84	96	14	14	28	124	Inunnik isumaginninnermi suliffeqarfiit
Erhvervsuddannelse	73	39	112	41	23	64	176	Inuutissarsiummik ilinniartitaanermi
Skole m.v.	36	37	73	39	23	62	135	Atuarfik il.il.
Kulturel virksomhed	52	37	89	20	9	29	118	Kulturimut tunngasutigut
KNI	407	322	729	143	17	160	889	KNI-imi suliffeqarfinni
Kirken	18	3	21	5	2	7	28	Ilagiinni
Produktionsvirksomhed1)	83	47	130	34	23	57	187	Tuniaasaiorfinni 1)
Fællesadministration	16	50	66	76	16	92	158	Ingerlatsivimmi
Byggetjenesten	7	-	7	10	-	10	17	Illuliortiternermi
Skibsværfter	19	-	19	49	1	50	69	Umiarsualiorfinni
Teletjenesten	42	46	88	137	14	151	239	Teletjenestemi
El-, varme og vandværker	18	2	20	107	1	108	128	El-imik kissamillu piliorfinni imeqarfinnilu
Andet under GTO	16	8	24	13	7	20	44	Allani GTO-mut atasuni
Andet	47	11	58	27	4	31	89	Allat
I ALT	947	765	1.712	814	221	1.035	2.747	KATILLUGIT

(fortsættes) (to be continued)

(nangitassaq)

TABEL 60 B (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 60 B (NANGITAQ)

	Aflønnet som hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqartutut akissaatillit			Aflønnet som ikke-hjemmehørende Kal. Nunaanni nunaveqangitsutut akissaatillit			I alt Katillugit	
	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katill.		
IV. KOMMUNERNE								IV. KOMMUNIT
Administration	255	469	724	150	68	218	942	Ingerlatsivimmi
Skolevæsen	305	433	738	202	142	344	1.082	Atuarfeqarfimmi
Sociale institutioner	22	383	405	14	33	47	452	Inunnik isumaginniffinni
Kommunale virksomheder	22	1	23	2	-	2	25	Kommunip suliffeqarfiini
Andet	25	5	30	3	1	4	34	Allat
I ALT	629	1.291	1.920	371	244	615	2.535	KATILLUGIT
HELE GRØNLAND	1.737	2.619	4.356	1.422	694	2.116	6.472	KAL.NUN. TAMARMI
B. DELTIDSANSATTE 2)								B. ULLUP ILAANNAA SULISARTUT 2)
I. MINISTERIET FOR GRØNLAND	1	14	15	-	2	2	17	I. KALAALLIT NUNAATA MINISTEREQARFIA
II. ANDRE MINISTERIER	-	4	4	-	2	2	6	II. MINISTEREQARFIIT ALLAT
III. HJEMMESTYRET	3	7	10	-	3	3	13	III. HJEMMESTYRI
IV. KOMMUNERNE	51	88	139	1	1	2	141	IV. KOMMUUNIT
HELE GRØNLAND	55	113	168	1	8	9	177	KAL.NUN. TAMARMI
C. ANSATTE MED UOPLYST ARBEJDSTID	1.125	203	1.328	64	6	70	1.398	C. ATORFILLIT PIFFISSAQ SULIFFIGISARTAGAAT TAANEQANNGITSOQ
A-C. TILSAMMEN	2.912	2.933	5.845	1.492	710	2.202	8.047	A-C. KATILLUGIT

1) Ekskl. besætningerne på trawlerne.

2) Personer med op til 20 timers ugentlig beskæftigelse.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

cf. translation at back of book.

1) Kilisaatit inuttaat ilanngunnagit.

2) Inuit sapaatip akunneranut nal.ak. 20-t tikillugit suliffillit.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik.

TABEL 60 C

DET OFFENTLIGT ANSATTE MÅNEDSLØNNEDE PERSONALE I GRØNLAND FORDELT PÅ KOMMUNER SAMT EFTER INSTITUTION. 31. DEC. 1987.

KALAALLIT NUNAANNI PISORTAQARFINNI SULISORINEQARTUT QAAMMAMMUSIALLIT KOMMUNENUT PISORTAQARFINNULLU IMMIKKOORTITERLUGIT. 31. DEC. 1987.

MONTHLY SALARIED PUBLIC EMPLOYEES IN GREENLAND BY MUNICIPALITY AND INSTITUTION. DEC. 31, 1987.

Kommuner Kommunit	Statsministeriet Grønlandsdep. Statsministeria Kal. Nunaanni Qullersaqarfik	Andre ministerier Ministeeriat allat	Hjemmestyret Hjemmestyri	Kommunerne Kommunit	I alt Katillugit
A. HELTIDSANSATTE ULLOQ NAALLUGU SULISARTUT					
Nanortalik	31	7	75	145	258
Qaqortoq	61	21	226	181	489
Narsaq	32	10	97	118	257
Ivittuut	-	-	-	-	-
Paamiut	32	7	118	129	286
Nuuk	356	89	1.082	477	2.004
Maniitsoq	50	9	152	212	423
Sisimiut	58	17	160	231	466
Kangaatsiaq	5	-	13	58	76
Aasiaat	60	23	218	180	481
Qasigiannguit	21	3	69	102	195
Ilulissat	56	13	168	213	450
Qeqertarsuaq	12	5	53	66	136
Uummannaq	27	5	80	129	241
Upernavik	24	3	61	96	184
Avanersuaq	10	1	35	37	83
Tasiilaq	47	5	82	129	263
Ittoqqortoormiit	3	1	34	27	65
Uden for kommunalinddeling m.v.	56	30	24	5	115
HELE GRØNLAND KAL. NUNAANNI TAMARMI	941	249	2.747	2.535	6.472
B. DELTIDSANSATTE 1) ULLUP ILAANNAA SULISARTUT 1)	17	6	13	141	177
C. UOPLYST ARBEJDSTID SULIFFIISA SIVISUSSUSIANIK NALUNAARSIMANNGITSUT	27	128	431	812	1.398
A-C. TILSAMMEN KATILLUGIT	985	383	3.191	3.488	8.047

1) Personer med op til 20 timers ugentlig beskæftigelse.
Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

1) Inuit sapaatip akunneranut nal.ak. 20-t tikillugit suliffiliit.
Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Qullersaqarfik.

Municipalities	Prime Minister's Office Greenland Department	Other ministries	Home Rule auth.	Municipalities	Total
A. FULL-TIME EMPLOYEES					
B. PART-TIME EMPLOYEES 1)					
C. WORKING HOURS NOT REPORTED					
A-C. TOTAL					

1) Persons with up to 20 hours work per week.
Source: Prime Minister's Office Greenland Department.

TABEL 61

REGISTREREDE ARBEJDSSØGENDE I BYERNE I 1986-87. PERSONER FØDT I GRØNLAND.

1986-87-IMI ILLOQARFINNI SULIFFILITTUT MALUNAARSUKKAT. INUIT KALAALLIT NUNAANNI INUNNQORTUT.

REGISTERED PERSONS IN SEARCH OF WORK IN THE TOWNS IN 1986-87. PERSONS BORN IN GREENLAND

	31. marts 1986			31. juli 1986			30. november 1986			30. november 1987 1)		
	Mænd Angut.	Kvinder Arnat	I alt Katil.	Mænd Angut.	Kvinder Arnat	I alt Katil.	Mænd Angut.	Kvinder Arnat	I alt Katil.	Mænd Angut.	Kvinder Arnat	I alt Katil.
Nanortalik	102	119	221	100	123	223	62	67	129	...	...	...
Qaqortoq	68	63	131	47	52	99	61	81	142	49	57	106
Narssaq	.	.	200	60	64	124	120	102	222	51	36	87
Paamiut	100	90	190	59	68	127	72	72	144	9	32	41
Nuuk	330	262	592	276	224	500	234	240	474	256	215	471
Maniitsoq	77	74	151	66	80	146	38	81	119	78	74	152
Sisimiut	123	118	241	13	14	27	96	89	185	92	119	211
Kangaatsiaq	8	21	29	1	15	16	1	6	7	-	5	5
Aasiaat	159	135	294	106	129	235	116	108	224	72	60	132
Qasigiannguit	47	34	81	12	25	37	54	53	107	...	...	...
Ilulissat	68	102	170	10	13	23	36	57	93	66	87	153
Qeqertarsuaq	48	39	87	6	5	11	15	15	30	13	15	28
Uummannaq	39	18	57	5	4	9	43	33	76	39	35	74
Upernavik	72	18	40	17	24	41	21	11	32	29	49	78
Avanersuaq	8	6	14	4	4	8	10	8	18	...	...	...
Ammassalik	51	58	109	49	61	110	54	29	83	45	37	82
Ittoqqortoormiit	.	.	20	5	5	10	2	1	3	...	...	...
I ALT KATILLUGIT	1.250	1.157	2.627	836	910	1.746	1.035	1.053	2.088	799	821	1.620
heraf faglærte Suliamik ilinniagallit	174	42	216	106	40	146	155	58	213	147	62	209

1) Foreløbige tal.
Kilde: Grønlands Hjemmestyre.

1) Kisitsisaagallartut.
Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat.

	March 31st 1986			July 31st 1986			November 30th 1986			November 30th 1987 1)		
	Males	Females	Total	Males	Females	Total	Males	Females	Total	Males	Females	Total
Towns												
Greenland total												
Incl. skilled workers												

1) Provisional figures.
Source: Greenland Home Rule Authorities.

TABEL 62

FULDFØRT BOLIGBYGGERI. 1985 og 1986.

INISSIAT NAMMASSINEQARSIMASUT 1984 AAMMA 1986-IMI.

RESIDENTIAL BUILDING COMPLETED. 1985 AND 1986.

Kommuner / Kommuunit	1985				1986			
	Byer / Illoqarfiit	Bygder / Nunaqarfiit	I alt / Katillugit	Boligareal i alt / Naqqisaauttuutaat katillugit	Byer / Illoqarfiit	Bygder / Nunaqarfiit	I alt / Katillugit	Boligareal i alt / Naqqisaauttuutaat katillugit
	----- Antal boliger ----- Inissiat amerlass.			--- m^2 ---	----- Antal boliger ----- Inissiat amerlass.			--- m^2 ---
Nanortalik	5	3	8	731	27	13	40	1.703
Qaqortoq	51	3	54	3.824	83	2	85	5.902
Narsaq	20	1	21	1.480	23	4	27	1.595
Paamiut	40	3	43	3.346	25	8	33	1.987
Nuuk	133	6	139	11.093	247	5	252	15.003
Maniitsoq	18	2	20	1.177	24	6	30	2.121
Sisimiut	62	6	68	5.453	129	7	136	7.773
Kangaatsiaq	9	7	16	1.178	4	-	4	336
Aasiaat	59	-	59	3.554	-	1	1	96
Qasigiannguit	5	1	6	592	25	1	26	1.892
Ilulissat	45	3	48	3.473	19	1	20	1.368
Qeqertarsuaq	7	-	7	617	9	-	9	777
Uummannaq	22	16	38	2.435	40	7	47	2.637
Upernavik	9	4	13	924	15	5	20	1.320
Avanersuaq	4	-	4	334	-	2	2	195
Tasiilaq	8	7	15	1.081	17	4	21	1.416
Ittoqqortoormiit	2	-	2	171	-	-	-	-
HELE GRØNLAND / KAL. NUN. TAMARMI	499	62	561	41.463	687	66	753	46.121

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nuaanni Oullersaqarfik.

Municipalities	1985				1986			
	Towns	Settlements	Total	Total area of dwellings	Towns	Settlements	Total	Total area of dwellings
	--- Number dwellings ---			- sq.m. -	--- Number dwellings ---			- sq.m. -
GREENLAND TOTAL								

Source: Prime Minister's Office Greenland Department.

TABEL 63

FULDFØRTE BOLIGER FORDELT EFTER EJERFORHOLD, FINANSIERINGSFORM OG PÅ KOMMUNER. 1986.

INIGISALIAT KIMIT PIGINEQARNERISIGUT ANINGAASA LIIFFIGINEQARNERISIGULLU KOMMUUNINUT IMMIKKOOR TITERLUGIT 1986-IMI

COMPLETED DWELLINGS BY OWNERSHIP, BY METHOD OF FINANCING, AND BY MUNICIPALITIES. 1986.

Kommuner Kommuunit	Statsejede Naalaqaaffiup iniqisaatai		Hjemmestyre-/kommunalt ejede boliger Namm.Oq./kommuunillu iniqisaatai		Privatejede boliger med boligstøtte Privaatit illuutaat boligstøttertallit		Privatejede boliger uden boligstøtte Privaatit illuutaat b-støttertaqannqitsut	Boliger i alt Inigisaatit katillugit
	Udlejningsboliger Attartortitat	Personaleboliger Atorfilinnut	Med statsstøtte Naalag. tapiiffigisaat	Uden statsstøtte Naalag. tapiiffigineqanng.	Selvbyggerhuse Nammineerluni ill.	Andre Allat		
	Antal boliger - Inissiat amerlassusii							
Nanortalik	12	-	12	6	10	-	-	40
Qaqortoq	27	-	50	-	-	-	8	85
Narsaq	4	-	21	-	-	1	1	27
Paamiut	13	-	12	8	-	-	-	33
Nuuk	117	-	82	1	2	1	49	252
Maniitsoq	21	-	-	-	1	1	7	30
Sisimiut	62	-	34	-	3	-	37	136
Kangaatsiaq	2	-	1	-	-	1	-	4
Aasiaat	-	-	1	-	-	-	-	1
Qasigiannguit	8	-	14	-	-	1	3	26
Ilulissat	17	-	2	-	-	1	-	20
Qeqertarsuaq	-	-	2	-	2	5	-	9
Uummannaq	-	-	27	-	13	7	-	47
Upernavik	-	-	3	-	14	3	-	20
Avanersuaq	-	1	1	-	-	-	-	2
Tasiilaq	-	-	12	-	5	4	-	21
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	-	-	-
HELE GRØNLAND KAL. NUN. TAMARMI	283	1	274	15	50	25	105	753
heraf byer	279	-	255	-	27	21	105	687
- bygder	4	1	19	15	23	4	-	66

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Oullersaqarfik.

Municipalities	State-owned dwellings		Dwellings owned by Home Rule auth./ municipalities		Privately owned dwellings, subsidized		Privately owned dwellings non-subsidized	Dwellings total
	Tenement dwellings	Staff dwellings	Subsidized	Non-subsidized	Owner-built houses	Other dwellings		
	Number of dwellings							
GREENLAND TOTAL incl. towns - settlements								

Source: Prime Minister's Office, Greenland Department.

TABEL 64

FULDFØRTE BOLIGER FORDELT EFTER EJERFORHOLD, BOLIGART OG PÅ KOMMUNER. 1986.

INIGISALIAT KIMIT PIGINEQARNERISIGUT SUUSSUSIISIGULLU KOMMUUNINULLU IMMIKKOORTITERLUGIT. 1986-IMI.

COMPLETED DWELLINGS BY OWNERSHIP, BY TYPES OF DWELLING, AND BY MUNICIPALITIES. 1986.

Kommuner / Kommuunit	Statsejede boliger i / Naalagaaffiup inigisaatai			Hjemmestyre-/kommunalt ejede boliger i / Namm.og./kommuunillu inigisaataat			Privatejede boliger / Privaatit illuutaat	Boliger i alt / Inigisaatit katillugit
	Enfam.-huse / Ilaqutar. ataats. illut	Række-/kæde-huse	Etage-huse	Enfam.-huse / Ilaqutar. ataats. illut	Række-/kæde-huse	Etage-huse		
	Antal boliger - Inissiat amerlassusii							
Nanortalik	-	-	12	-	18	-	10	40
Narsaq	-	-	27	-	2	48	8	85
Qaqortoq	-	4	-	1	12	8	2	27
Paamiut	-	-	13	-	-	20	-	33
Nuuk	-	-	117	-	5	78	52	252
Maniitsoq	-	4	17	-	-	-	9	30
Sisimiut	-	-	62	1	3	30	40	102
Kangaatsiaq	2	-	-	1	-	-	1	4
Aasiaat	-	-	-	1	-	-	-	1
Qasigiannguit	-	8	-	-	4	10	4	26
Ilulissat	-	-	17	2	-	-	1	20
Qeqertarsuaq	-	-	-	2	-	-	7	9
Qummannaq	-	-	-	-	9	18	20	47
Upernavik	-	-	-	3	-	-	17	20
Avanersuaq	1	-	-	1	-	-	-	2
Tasiilaq	-	-	-	7	5	-	9	21
Ittoqqortoormiit	-	-	-	-	-	-	-	-
HELE GRØNLAND / KAL. NUN. TAMARMI	3	16	265	19	58	212	180	753

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Oullersaqarfik.

Municipalities	State-owned dwellings in			Dwellings owned by Home Rule auth./municipalities in			Privately owned dwellings	Dwellings total
	Detached houses	Terraced or linked houses	Multi-storey houses	Detached houses	Terraced or linked houses	Multi-storey houses		
	Number of dwellings							
GREENLAND TOTAL								

1) Including 8

Source: Prime Minister's Office Greenland Department.

TABEL 65

FULDFØRT BOLIGBYGGERI, FORDELT EFTER ANTAL VÆRELSER OG BOLIGAREAL. 1983-86.

INISSIAT NAAMMASSINEQARSIMASUT, IMMIKKOORTITERNEQARTUT INIT AMERLASSUSII NAQQISA UUTTUUTAALLU. 1983-86.

RESIDENTIAL BUILDING COMPLETED, BY NUMBER OF ROOMS AND FLOOR SPACE. 1981-85.

	1983	1984	1985	1986	
	Antal boliger - Inigisat amerlass. Number of dwellings				
A. Antal værelser (Number of rooms)					A. Init amerlassusii
1 værelse (room)	36	34	37	69	Ini 1
2 værelser (rooms)	205	152	124	186	Init 2
3 - -	216	172	204	255	- 3
4 - -	103	132	145	127	- 4
5 - -	21	21	47	33	- 5
6 - -	2	4	4	7	- 6
Uoplyst (Unknown)	-	-	-	76	Nalunartut
I ALT (TOTAL)	583	515	561	753	KATILLUGIT
B. Boligareal (Area of dwellings)					B. Naqqisa uuttuutaat
0 - 39 m² (sq.m.)	37	33	25	72	0 - 39 m²
40 - 49 - -	18	80	59	19	40 - 49 -
50 - 59 - -	100	74	60	143	50 - 59 -
60 - 69 - -	109	96	130	162	60 - 69 -
70 - 79 - -	82	55	62	112	70 - 79 -
80 - 89 - -	66	66	65	66	80 - 89 -
90 - 109 - -	74	92	127	65	90 - 109 -
110 m² og derover (sq.m. and larger)	7	19	33	38	110 m² taakkulu sinnerlugit
Uoplyst (Unknown)	-	-	-	76	Nalunartut
I ALT (TOTAL)	515	561	753	753	KATILLUGIT

Anm.: Selvbyggerhuse indgår i kategorierne 3-værelses boliger og 60-69 m² boligareal.

Kilde: Statsministeriets, Grønlandsdepartementet.

Nalunaarsuut: Nammineerluni illulianut ilaapput inigisat pingasunik initallit aamma naqqisa uuttuutaat 60-69 m²-usut.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Oullersaqarfik.

Note: Owner-built houses included in the groups 3-rooms and 60-69 sq.m. housing.

Source: Prime Minister's Office Greenland Department.

TABEL 66

BOLIGER FORDELT PÅ KOMMUNER 1976 OG 1986.

1976-IMI 1986-IMILU INISSAT AMERLASSUSII KOMMUUNINUT AGGUATAARLUGIT.

NUMBER OF DWELLINGS IN 1976 AND 1986, BY MUNICIPALITIES.

Kommuner / Kommuunit	Byer - Illoqarfiit		Bygder - Nunaqarfiit		I alt - Katillugit	
	26. okt. 1976	31. dec. 1986 1)	26. okt 1976	31. dec. 1986 1)	26. okt. 1976	31. dec. 1986 1)
	Antal boliger - Inissiat amerlassusii					
Nanortalik	385	459	333	408	718	867
Qaqortoq	811	1.094	115	137	926	1.231
Narsaq	553	658	55	68	608	726
Paamiut	651	832	100	137	751	969
Nuuk	2.393	3.917	109	175	2.502	4.092
Maniitsoq	781	1.037	191	260	972	1.297
Sisimiut 2)	912	1.427	44	76	956	1.503
Kangaatsiaq 2)	66	130	120	190	186	320
Aasiaat	834	1.144	57	87	891	1.231
Qasigiannquit	416	502	20	30	436	532
Ilulissat 2)	818	1.170	86	106	904	1.276
Qeqertarsuaq	231	315	12	21	243	336
Uummannaq	274	422	248	375	522	797
Upernavik	210	277	219	279	429	556
Avanersuaq	83	116	85	107	168	223
Tasiilaq	245	349	253	364	498	713
Ittoqqortoormiit 2)	84	113	39	42	123	155
HELE GRØNLAND KAL. NUN. TAMARMI	9.747	13.962	2.086	2.862	11.833	16.824

Anm. 1: Vejrstationer m.v. samt Ivittuut kommune var ikke omfattet af boligtællingen 1976. Tomme boliger indgik ikke i tallene.

Anm. 2: Saneringer i bygderne i perioden fra 26. oktober 1976 til 31. december 1986 kendes ikke og har derfor ikke kunnet fratrækkes i den beregnede boligmasse pr. 31. december 1986.

1) Beregnede tal.

2) Ekskl. sanerede boliger i 1986.

Kilde: Folke- og boligtællingen i Grønland 26. oktober 1976 (Danmarks Statistik) og Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

Nalunaarsuut 1: Silaalorfiit il.il. aamma Ivittuut kommuniat 1976-imi inissianik kisitsinermi ilanngunneqanngillat. Inissiat inoqanngitsut kisitsisini ilaanngillat.

Nalunaarsuut 2: 26. oktober 1976-imit 31. december 1986-imut nunaqarfinni illut piiakkat ilisimaneqanngillat taamaattumillu 31. december 1986-imi iniqisat qassiussusiinut naatsorsuutigineqartunit ilanngaatigineqarsinnaanatik.

1) Kisitsisit naatsorsuutigisat.

2) Illuliat 1986-imi piiakkat.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunnanni inuit iniqisailu kisinneqarnerat 26. oktober 1976 (Danmarks Statistik) aamma Statsministeria Kalaallit Nunaanni Oullersaqarfik.

Municipalities	Towns		Settlements		Total	
	Oct. 26th, 1976	Dec. 31st, 1986 1)	Oct. 26th, 1976	Dec. 31st, 1986 1)	Oct. 26th, 1976	Dec. 31st, 1986 1)
	Number of dwellings					
GREENLAND TOTAL						

Note 1: The count of housing 1976 did not comprise weather stations, etc. or the municipality of Ivittuut. Nor did the figures include vacant dwellings.

Note 2: The extent of demolitions in the settlements in the period from October 26, 1976 to December 31, 1986 are not known and, consequently, have not been deductible from the computed number of dwellings per December 31, 1986.

1) Computed figures. 2) Exclusive of demolitions in 1986.

Source: Census and count of dwellings in Greenland of October 26, 1976 (Danmarks Statistik) and The Prime Minister's Office Greenland Department.

TABEL 67

BOLIGFORHOLDENE 1. JANUAR 1987 — INIGISAT 1. JANUAR 1987.

DWELLING CONDITIONS JANUARY 1, 1987.

	Samtlige boliger / Inigisat katillugit			
	Hele Grønland / Kal.Nun. tamaat	Byer / Illo-qarf.	Bygder / Nuna-qarf.	
A. BEFOLKNING 1) (POPULATION 1)	52.205 1)	42.615	9.590	A. INUIT AMERLASSUSIAT 1)
Gnstl. antal beboere pr. bolig (Average number of occupiers per dwelling)	3,1	3,1	3,3	Inuit agguaqatigiissillugit inigisami ataatsimi
Gnstl. antal beboere pr. værelse (Average number of occupiers per room)	1,1	1,1	1,4	Inuit agguaqatigiissillugit inimi ataatsimi
B. BOLIGER FORDELT EFTER: (DISTRIBUTION OF DWELLINGS BY:)	------ Antal boliger ------ Inissiat amerll.			B. INIGISAT AGGUAANNERI:
a. Ejerforhold (Ownership)				a. Piginnittut
Statsejede (National government)	7.836	7.508	328	Naalaqaaffik
Hjemmestyreejede (Home-Rule authorities)	178	150	28	Namminersornerullutik Oqartussat
Kommunaltejede (Municipalities)	2.116	1.764	352	Kommuunit
Privatejede (Private persons)	6.498	4.428	2.070	Namminerisat
Uoplyst (Unknown)	196	112	84	Nalunartut
I alt (Total)	16.824	13.962	2.862	Katillugit
b. Antal værelser (Number of rooms)				b. Init amerlassusii
1 værelse (room)	2.520	2.054	466	Ini 1
2 værelser (rooms)	4.347	3.357	990	Init 2
3 - 2) - 2)	4.548	3.685	863	- 3 2)
4 - -	3.619	3.157	462	- 4
5 - eller flere (or more)	1.110	1.110	-	- 5 sinnerlugillu
Uoplyst (Unknown)	680	599	81	Nalunartut
I alt (Total)	16.824	13.962	2.862	Katillugit

Anm.: Opgørelserne er foretaget på grundlag af boligtællingen i 1976 med tillæg af senere byggeri og fradrag af saneringer i byerne. Der er ikke korrigeret for ejerskifter eller for ændringer i antallet af værelser i eksisterende boliger.

1) Befolkningen inden for kommunalinddelingen, ekskl. Ivittuut kommune og stationer m.v.

2) Herunder selvbyggerhuse.

Kilde: Statsministeriet, Grønlandsdepartementet.

Nalunaarsuut: Naatsorsorneqarput 1976-imi inigisanik kisitsineq tunngavigalugu ilassutigalugit kingusinnerusukkut inigisaliat ilanngaatigalugillu illoqarfinni inigisaajunnaarsitat. Kikkunnit pigineqalersimaneri imalunnniit inigisami piusuni init amerlassusiisa allanngorneri naarsorsuutigineqanngillat.

1) Tassa kommuuneqarfiit inui Ivittuut kommuneat stationillu ilanngunnagit.

2) Taakkunannga ilaapput nammineerluni illuliat.

Najoqqutaq: Statsministeria Kalaallit Nunaanni Oullersaqarfik.

	All dwellings			
	All Greenland	Towns	Settlements	

Note: Source is the census and count of dwellings in 1976 - inclusive of recent dwellings completed and exclusive of demolitions in towns. Adjustments have not been made for change of ownership or of the number of rooms in existing dwellings.

1) Comprising population in the municipalities excluding Ivittuut Municipality and stations etc.

2) Including owner-built houses.

Source: Prime Minister's office, Greenland Department.

TABEL 68.

SOCIALE INSTITUTIONER I GRØNLAND
31. DECEMBER 1987.

KALAALLIT NUNAANNI INUNNIK ISUMAGINNINNERMI ISUMAGINNIFFIIT 31. DECEMBER 1987.

SOCIAL WELFARE INSTITUTIONS IN GREENLAND AS OF DECEMBER 31, 1987.

By eller bygd Illoqarfik ilaluunniit nunaqarfik	Børneinstitutioner - Meeqqanik paaqqinnittarfik					Alderdomshjem Utoqqaat illui	Ældrekollektiver Utoqqarnut inissiat	Aldersrenteboliger Utoqqaliniersiutilinnut inissiat
	Børnehaver m.v. 1) 3-6 år Børnehavit il.il. 1)	Vuggestuer m.v. 1) 0-2 år Vuggestuit il.il. 1)	Kommunaldagplejе Kommunip isumagisaanik meeqqanik paaqqinniff.	Fritidshjem 7-14 år Sunngiffimmi angerlarsimaff.	Børnehjem Børnehjemmit			
	Pladser - Inissat							Boliger Inissiat
Nanortalik	60	36	0	-	-	28	-	-
Alluitsup Paa	20	-	-	-	-	-	10	-
Qaqortoq	110	94	-	20	28 2)	17	18	20
Narsaq	60	47	-	-	-	20	-	14
Paamiut	92	61	30	30	-	21	-	6
Arsuk	20	-	-	-	-	-	10	-
Nuuk	322	195	120	134	58	56	-	15
Qeqertarsuatsiaat	20	10	-	-	-	-	10	2
Kapisillit	12	-	-	-	-	-	-	-
Maniitsoq	92	66	70	-	18	21	-	14
Kangaamiut	15	-	-	-	-	8	-	6
Sisimiut	130	122	60	20	24 3)	30	-	6
Kangaatsiaq	-	-	8	-	-	7	-	-
Aasiaat	110	60	20	-	-	28	-	-
Qasigiannguit	80	45	2	-	-	15	-	16
Ilulissat	130	98	24	70	27	25	8	-
Qeqertarsuaq	30	-	32	-	-	20	-	-
Uummannaq	60	34	-	-	14	23	-	10
Upernavik	30	-	32	-	-	16	-	-
Qaanaaq	-	-	35	-	-	7	-	-
Tasiilaq	30	24	-	-	22 4)	9	-	-
Ittoqqortoormiit	-	-	12	-	-	-	6	-
I ALT KATILLUGIT	1.423	892	445	274	191	351	62	109

1) Halvdagsinstitutionspladser er omregnet til heldagspladser (2 halvdagspladser = 1 heldagsplads).

2) Herunder 5 pladser på en mødre/barn afdeling.

3) Herunder 8 pladser på et "kutterprojekt".

4) Herunder 8 pladser på et "fangstprojekt".

Kilde: Meddelt af Socialdirektoratet i Grønland.

1) Isumaginniffimmi ullup affaanoortarfiit ulloq tamakkiisarfinnut naatsorsuunneqartut (ullup affaanoorfiit 2 = ullormik tamakkiisarfik 1).

2) Taakkununnga ilaapput anaanat/meeqqat immikoortoqarfianni inissat 5.

3) Taakkununnga ilaapput "kutterinik aalisartitsineq"-mi inissat 8.

4) Taakkununnga ilaapput "Piniartitsivik"-mi inissat 8.

Najoqqutaq: Kal. Nunaanni inunnik isumaginninnermi qullersaqarfik.

Town or settlement	Institutions for children					Homes for the aged	Collective dwellings for the aged	Homes for old-age pensioners
	Kindergartens etc. 1)	Nurseries etc. 1)	Municipal day nursing	Youth centers	Custodial institutions			
	Persons							Dwellings

1) Number of half-time accommodations converted into all-day capacity (accommodation for two children on half-time basis = accommodation for one child all-day).

2) Including accommodation for 5 persons on a "mother/child department".

3) Including accommodation for 8 persons on a "fishing-boat project".

4) Including accommodation for 8 persons on a "sealing-project".

Source: Information from the Directorate of Social Welfare in Greenland.

TABEL 69

SATSER FOR SOCIALE KONTANTYDELSER 1980-87.

Isumaginninnermi pisartagarititat aningaasartaat 1980-87.

SOCIAL PROTECTION BENEFITS (CAHS RATES).

	1. oktober 1980	1. april 1981	1. oktober 1982	1. april 1983	1. oktober 1984	1. april 1985	1. april 1986	1. december 1987
	kr.							
Aldersrente pr. måned								
Enlige samt ægtepar, når kun den ene er berettiget	1.711	1.793	2.205	2.562	2.936	3.038	3.174	3.344
Ægtepar, når begge er berettiget	2.279	2.389	2.939	3.843	4.404	4.557	4.761	5.016
Børnetillæg	251	263	323	342	548	567	593	617
Erhvervsudygtighedsrente pr. måned								
Enlige samt ægtepar, når kun den ene er berettiget	1.711	1.793	2.205	2.946	3.376	3.494	3.650	3.846
Ægtepar, begge er berettiget	2.279	2.389	2.939	4.419	5.064	5.240	5.474	5.768
Børnetillæg	251	263	323	342	548	567	593	617
Tilskud til børn								
Normalbidrag pr. halvår	1.506	1.578	1.938	2.052	3.288	3.402	3.558	3.702
Alm. børnebidrag pr. kvartal 1)	219	231	285	300	342	354	372	387
Takstmæssig hjælp pr. dag 1)	81	85	120	126	170	202	214	224
Takstmæssig hjælp gift eneforsørger 2)	122	128	179	189	204	242	257	268

1) Indtægtsgrænser for forældreindkomst : okt. 1980 : 79.999, apr. 1981 91.999, okt. 1981 og apr. 1982 : 105.999, okt. 1982 og april 1983 : 121.999, okt. 1983 - april 1987 : 138.999, dec. 1987 : 142.000.

2) 8 timer - maksimalt 40 timer pr. uge.

Kilde: Socialdirektoratet.

Najoqqutaq: Isumaginninnermi Pisortaqarfik.

TABEL 70

ANTAL RETSSAGER INDGÅET VED KREDSRETTERNE I GRØNLAND FORDELT EFTER SAGERNES ART. 1987.

EQQARTUUSSISUNIT SULIASSAT KALAALLIT NUNAANNI KREDSRETTINUT 1987-IMI SULIASSIISSUTIGINEQARSIMASUT

NUMBER OF CASES BROUGHT BEFORE THE DISTRICT COURTS IN GREENLAND BY CATEGORY OF OFFENCE. 1987.

Retskredse Retskredsit	Færdselssager Angalaarn. suliassat	Kriminalsager Pinerl. suliassat	Skiftesager Toqusut qimataan. sulias.	Faderskabssager Ataatassa. suliassat	Ægteskabssager Aappariit avinn. suliass.	Incassosager fra Danmark Dan.-mit akil.tigusini. suliass.	Andre civile sager Saqitsaa. suliass. allat	Subsidiære afhøringer Kili. subsidiær	Andre sager Suliass. allat	I alt Katillugit
Nanortalik	5	57	24	30	2	25	66	6	3	218
Qaqortoq	7	100	55	49	8	32	134	17	28	430
Narsaq	13	88	23	23	6	12	96	7	14	282
Ivittuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paamiut	10	77	27	37	2	24	195	24	6	402
Nuuk	90	350	76	155	8	201	700	73	69	1.722
Maniitsoq	11	118	38	55	5	34	227	7	16	511
Sisimiut	27	128	43	83	7	57	396	24	36	801
Kangaatsiaq	-	14	7	18	3	4	24	9	-	79
Aasiaat	21	112	37	60	1	30	161	31	21	474
Qeqertarsuatsiaq	9	39	15	24	-	15	77	19	8	206
Ilulissat	31	90	45	78	6	46	298	26	16	636
Qeqertarsuaq	-	24	11	14	1	11	80	10	-	151
Uummannaq	10	45	29	38	3	23	146	13	12	319
Upernavik	1	34	24	32	2	18	48	4	6	169
Avanersuaq	-	10	7	7	1	-	3	1	-	29
Tasiilaq	7	66	31	45	-	11	44	7	13	224
Ittoqqortoormiit	-	21	5	10	-	4	3	-	1	44
I ALT 1987	242	1.373	497	758	55	547	2.698	278	249	6.697
KATILL. 1986	241	1.290	481	751	56	556	3.192	242	233	7.042
1985	204	1.200	470	806	69	435	2.873	225	242	6.524
1980	196	1.218	394	628	57	431	2.235	239	157	5.555
1975	150	1.036	329	466	76	377	1.511	332	208	4.485
1970	99	563	313	584	83	461	1.384	359	148	3.994

Kilde: Meddelt af Grønlands landsret.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni landsrettimit nalunaarutit.

Judicial districts	Traffic offences	Criminal-offences	Probate cases	Paternity cases	Matrimonial cases	Collections of accounts from Denmark	Other cases of civil law	Interrogation on behalf of other courts	Other offences	Total number of cases

Source: Information from the Provincial Court in Greenland.

TABEL 71

ANTAL RETSSAGER INDGÅET TIL GRØNLANDS LANDSRET. 1970-1987.

EQQARTUUSSISUNIT SULIASSAT KALAALLIT NUNAANNI LANDSRETTIMUT 1970-87 SULIASSIISSUTIGINEQARTUT AMERLASSUSII.

NUMBER OF CASES BROUGHT BEFORE THE PROVINCIAL COURT IN GREENLAND. 1970-1987.

	Færdselssager Angalaarn. suliassat	Kriminalsager Pinerl. suliassat	Skiftesager Toqusut qimataan. sulias.	Faderskabssager Ataatassa. suliassat	Ægteskabssager m.v. Aappariit avinn. suliass.	Civile sager Saqitsaan. suliassat	Subsidiære afhøringer Kill. subsidiær	I alt Katillugit
ANKESAGER SULIAREQQITASSANNGORTITAT								
1970	51	84	-	49	20	93	-	297
1975	29	94	-	28	15	154	-	320
1980	29	126	-	24	8	85	-	272
1985	13	90	-	16	34	77	-	230
1986	15	82	-	22	22	103	-	244
1987	14	130	-	20	27	137	-	328
1. INSTANS-SAGER SIULLERMEERLUGIT SULIASSAT								
1970	1	2	6	4	2	48	14	77
1975	3	2	5	1	-	33	1	45
1980	7	16	16	4	3	82	9	137
1985	6	10	13	-	-	101	7	137
1986	12	14	4	2	2	96	10	140
1987	2	23	2	5	4	134	2	172
SAGER I ALT SULIASSAT KATILLUGIT								
1970	52	86	6	53	22	141	14	374
1975	32	96	5	29	15	187	1	365
1980	36	142	16	28	11	167	9	409
1985	19	100	13	16	34	178	7	367
1986	27	96	4	24	24	199	10	384
1987	16	153	2	25	31	271	2	500

Anm.: Grønlands landsret er ankeinstans for de af kredsretterne afsagte domme. Som 1. instans behandler landsretten sager, der efter nærmere angivne regler henvises til den fra kredsretterne, sager fra områder uden for kommunalinddelingen samt enkelte andre sager.

Kilde: Grønlands landsret.

Nalunaarsuut: Kalaallit Nunaanni landsretti kredsrettini eqqartuussutinut suliareqqittassanngortitsiffissaavoq. Suliassat siullermeerlugit landsrettimi suliarineqartarput malittarisassat erseqqissumik taaneqarsimasut naapertorlugit kredsrettit suliassanik inqerlatitaqarsimatillugit, suliassat kommuuneqarfiit agguataarneqarsimanerisa avataanneersut. Taamatullu suliassat ataasiakkaat allat.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni landsrettimit nalunaarutit.

	Traffic offences	Criminal offences	Probate cases	Paternity cases	Matrimonial cases	Cases of civil law	Interrogation on behalf of other courts	Total number of cases
APPEALS CASES STARTED BEFORE THE PROVINCIAL COURT TOTAL NUMBER OF CASES								

Note: The Provincial Court in Greenland is a court of appeal for cases decided by district courts. As court af first instance, the Provincial Court tries cases Which according to certain rules are referred to it by the district courts, cases frm areas located outside any specific municiplality as well as a few other cases.
Source: The Provincial Court in Greenland.

TABEL 72

ANMELDELSER VEDR. OVERTRÆDELSE AF KRIMINALLOVEN, SÆRLOVGIVNING M.V. 1980-87.

PINERLUTTULIORNERMIK INATSIMMIT, IMMIKKUT INATSISILIANIK IL.IL. UNIOQQUTITSINERIT NALUNAARUTIGINEQARTUT, 1980-87.

NUMBER OF CASES REPORTED DEALING WITH VIOLATIONS OF THE PENAL CODE, OF SPECIAL LAWS, ETC. 1980-87.

Politidistrikter Politeeqarfiit	Antal overtrædelser anmeldt eller på anden måde kommet til politiets kundskab Unioqqutitsinerit nalunaarutigineqartut imaluunniit allatut politiit ilisimalersimasaat			Antal opklarede anmeldelser 1) Nalunaarutigineqartut paasineqarsimasut 1)			Antal anmeldelser henlagt som uopklarede 1) Nalunaarutigineqartut paasineqarnatik imminiiginnakkat 1)		
	1980	1986	1987	1980	1986	1987	1980	1986	1987
Nanortalik	300	298	288	176	157	115	84	57	92
Qaqortoq	477	552	493	318	297	248	108	182	138
Narsaq	345	356	369	251	250	244	79	83	123
Paamiut	594	546	412	333	330	245	130	126	131
Nuuk	1.812	1.776	1.813	921	715	664	794	971	1.078
Maniitsoq	256	411	353	192	264	216	40	119	105
Kangerlussuaq	66	35	29	37	4	9	29	31	20
Sisimiut	525	545	503	378	267	213	135	214	216
Aasiaat	730	754	703	509	372	383	211	294	207
Qasigiannguit	265	239	154	185	184	89	36	48	26
Ilulissat	383	468	450	314	211	225	69	222	199
Qeqertarsuaq	114	66	93	76	26	69	31	17	23
Uummannaq	98	157	156	78	128	93	12	27	42
Upernavik	68	79	86	49	40	55	16	27	22
Avanersuaq incl. Pituffik	26	83	55	18	54	26	8	28	22
Tasiilaq	138	258	246	117	201	108	21	30	37
Ittoqqortoormiit	.	98	34	.	80	31	.	18	2
I ALT KATILLUGIT	6.197	6.721	6.237	3.952	3.580	3.113	1.803	2.494	2.483

1) Inkl. sager overført fra tidligere år.

Kilde: Politimesteren i Grønland.

1) Ukiunit siulliusunit nuunneqartut ilanngunneqarput.

Najoqqutaq: Kal. Nunaanni politimesteri.

Police Districts	Number of violations which have been reported or otherwise come to the notice of the police			Number of cases cleared up 1)			Number of reported cases shelved as unsolved 1)		
	1980	1986	1987	1980	1986	1987	1980	1986	1987
Nanortalik									
etc.									
TOTAL									

1) Incl. cases pending from the previous year.

Source: The Chief of Police in Greenland.

TABEL 73

ANMELDELSER VEDR. OVERTRÆDELSE AF KRIMINALLOVEN FORDELT EFTER LOVOVERTRÆDELSERNES ART. 1980-87.

PINERLUTTULIORNERMIK INATSIMMIK UNIOQQUTITSINERIT NALUNAARUTIGINEQARTUT UNIOQQUTITAT SUUSSUSIINUT AGGUAALLUGIT. 1980-87.

REPORTS OF VIOLATIONS OF THE PENAL CODE BY NATURE OF OFFENCE. 1980-87.

Overtrædelsens art (Nature of offence)	1980 1)	1986	1987	Unioqqutitsinerup suussusia
Indbrudstyveri (§ 72) (House breaking or burglary (Sect. 72))	1.304	1.560	1.285	Illunik ammarterilluni tillinniarneq (§ 72)
Tyveri i øvrigt (§ 72) Larceny in general (Sect.72))	1.353	2.003	1.669	Tillinniarnerit (§ 72)
Bedrageri, underslæb m.v. (§§ 74-76) (Fraud, embezzlements, etc. (Sections 74-76))	146	394	435	Peqquserluttuliornerit, aningaasanit paarisanit tillitat il.il. (§§ 74-76)
Andre berigelsesforbrydelser (§§ 73, 77, 78 og 81) (Other offences committed for the sake of gain (Sects. 73, 77, 78 and 81))	173	119	82	Imminut iluanaartinniarluni pinerluttuliornerit (§§ 73, 77, 78 aamma 81)
Tingsbeskadigelse (§ 79) (Damage to property (Sect. 79))	754	1.080	1.134	Pigisanik ajoqusiineq (§ 79)
Brugstyveri (§ 80) (Appropriation of property for use only (Sect. 80))	383	403	439	Atortunik tillinneq (§ 80)
Sædelighedsforbrydelser og forbrydelser i familieforhold (§§ 48-56) (Sexual offences and offences against members of one's family (Sections 48-56))	119	146	176	Arnerinikkut/anguserinikkut pinerluttuliornerit ilagisariiussutsimilu pinerluttuliornerit (§§ 48-56)
Drab (§§ 57-58) (Homicide (Sects. 57-58))	7	6	7	Toqutsinerit (§§ 57-58)
Drabsforsøg (§ 57, jfr. § 8) (Attempted homicide (Section 57, cfr. section 8))	22	36	38	Toqutseriarnerit (§ 57, takuuk § 8)
Vold (§ 60) (Assault and battery (Section 60))	358	549	548	Persuaanerit (§ 60)
Andre forbrydelser mod liv og legeme (§§ 59, 61-64) (Other offences against personal health or safety (Sections 59, 61-64))	38	53	-	Pinerluttuliornerit allat inuunermik timimillu ajoqusiisut (§§ 59, 61-64)
Andre overtrædelser af kriminalloven (§§ 11-47 og §§ 65-71) Other violations of the penal code (Sections 11-47 and sections 65-71))	299	372	424	Pinerluttuliornermik inatsimmik unioqqutitsinerit allat (§§ 11-47 aamma §§ 65-71)
I ALT (TOTAL)	4.956	6.721	6.237	KATILLUGIT
Antal sigtede (Total number of suspects)	4.826	5.543	-	Paasineqartut qassiussusiat
heraf under 15 år (Incl. juveniles below the age of 15)	282	112	-	taakkunannga 15 inorlugit ukiullit

Anm.: Tallene i parentes henviser til kriminallovens paragrafer.

1) Tallene er ekskl. Avanersuaq/Thule og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund kommuner.

Kilde: Politimesteren i Grønland.

Nalunaarsuut: Kisitsisini ungaluusikkat tassa pinerluttuliornermik inatsimmi paragrafit.

1) Kisitsisini Avanersuup Ittoqqortoormiullu kommuunii ilanngunneqanngillat.

Najoqqutaq: Kal. Nunaanni politimesteri.

Note: The bracketed figures refer to sections of the penal code.

1) The figures do not include the municipalities of Avanersuaq/Thule and Ittoqqortoormiit/Scoresbysund.

Source: The Chief of Police in Greenland.

TABEL 74

ANMELDELSER VEDRØRENDE OVERTRÆDELSE AF KRIMINALLOVEN FORDELT EFTER POLITIDISTRIKTER. 1986-1987.

PINERLUTTULIORNERMIK INATSIMMIK UNIOQQUTITSINERIT NALUNAARUTIGINEQARTUT POLITEEQARFINNUT AGGUAALLUGIT. 1986-1987.

REPORTS OF VIOLATIONS OF THE PENAL CODE BY POLICE DISTRICTS. 1986-1987.

Politidistrikter / Politeeqarfiit	Tyveri (§ 72) / Tillinniarnerit (§ 72)		Andre formueforbrydelser (§§ 73-81) / Imminut iluanaartinniarluni pinerluttuliornerit il.il. (§§ 73-81)		Sædelighedsforbrydelser m.v. (§§ 48-56) / Arnerinikkut/anguserinikkut pinerluttuliornerit il.il. (§§ 48-56)		Forbrydelser mod liv og legeme (§§ 57-64) / Pinerluttuliornerit inuunermik timimillu ajoqusiisut (§§ 57-64)		Andre overtrædelser (§§ 11-47 og §§ 65-71) / Unioqqutitsinerit allat (§§ 11-47 aamma §§ 65-71)		I alt / Katillugit	
	1986	1987	1986	1987	1986	1987	1986	1987	1986	1987	1986	1987
Nanortalik	165	140	77	89	7	6	21	33	27	20	298	288
Qaqortoq	282	267	167	129	19	7	49	52	33	38	552	493
Narsaq	213	214	94	108	2	10	32	24	15	13	356	369
Paamiut	247	152	203	165	5	3	51	39	34	53	546	412
Nuuk	1.016	951	582	683	30	33	101	92	40	54	1.776	1.813
Maniitsoq	197	149	118	113	12	12	57	46	23	33	411	353
Kangerlussuaq	30	19	2	4	1	0	-	2	2	4	35	29
Sisimiut	255	217	176	171	8	15	68	53	37	47	545	503
Aasiaat	400	278	210	238	21	30	47	95	65	62	754	703
Qasigiannguit	120	79	66	50	7	5	26	9	17	11	239	154
Ilulissat	272	244	114	124	9	20	28	35	40	27	468	450
Qeqertarsuaq	36	29	20	27	-	6	7	22	2	9	66	93
Uummannaq	59	52	51	66	5	4	31	23	9	11	157	156
Upernavik	32	26	20	28	3	6	20	14	4	12	79	86
Avanersuaq Pituffik	45	23	20	21	1	1	15	9	2	1	83	55
Tasiilaq	137	104	57	69	14	16	32	36	16	21	258	246
Ittoqqortoormiit	57	10	19	5	2	2	6	94	6	8	98	34
Ialt KATILLUGIT	3.563	2.954	1.996	2.090	146	176	591	593	372	424	6.721	6.237

Anm.: Tallene i parentes henviser til kriminallovens paragraffer.
Kilde: Politimesteren i Grønland.

Nalunaarsuut: Kisitsisit ungaluusikkat tassa pinerluttuliornermik inatsimi parsgrafit.
Najoqqutaq: Kal. Nunaanni politimesteri.

Police Districts	Larceny (Sect. 72)		Other offences committed for the sake of gain (Sects. 73-81)		Sexual offences, etc (Sects. 48-56)		Offences against personal health or safety (Sects. 57-64)		Other violations of the penal code (Sects. 11-47 and 65-71)		Total	
	1986	1987	1986	1987	1986	1987	1986	1987	1986	1987	1986	1987
Nanortalik												
etc.												
TOTAL												

Note: The braacketed figures refer to sections of the penal code.
Source: The Chief of Police in Greenland.

TABEL 75

ANMELDELSER VEDR. OVERTRÆDELSE AF SÆRLOVGIVNINGEN M.V. 1980-87.

IMMIKKUT INATSISILIANIK IL.IL. UNIOQQUTITSINERNIK MALUNAARUTIT. 1980-87.

REPORT OF VIOLATIONS AGAINST SPECIAL LAWS. 1980-87.

Overtrædelsens art (Category of offence)	1) 1980	1986	1987	Unioqqutitsinerup suussusia
Politivedtægtens ordensbestemmelser (Police by-law regulations)	66	96	90	Politiit ileqqoreqqusaliaanni pissuserissaarnissamik aalajangersakkat
Spirituskørsel (Driving while under the influence of liquor)	240	336	367	Aalakoorluni qamutinik ingerlatsineq
Færdselsloven i øvrigt (Other violations of the Traffic Act)	389	647	598	Angalaarnermik inatsit allatigut
Brand- og bygningslovgivningen (Violations of building regulations and insurance law)	140	114	136	Ikuallattoqarneq illuliallu pillugit
Narkotikalovgivningen (Violations of the Narcotics Act)	60	300	441	Ikiaroornartut pillugit inatsit
Andre overtrædelser af særlovgivning (Other violations against special law)	346	268	296	Immikkut inatsisilianik unioqqutitsinerit allat
I ALT (TOTAL)	1.241	1.761	1.928	KATILLUGIT

1) Tallene er ekskl. Avanersuaq/Thule og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund kommuner.

Kilde: Politimesteren i Grønland.

1) The figures do not include the municipalities of Avanersuaq/Thule and Ittoqqortoormiit/Scoresbysund.

Source: The Chief of Police in Greenland.

1) Kisitsisini Avanersuup Ittoqqortoormiullu kommunii ilanngunneqanngillat.

Najoqqutaq: Kal. Nunaanni politimesteri.

TABEL 76

DIVERSE ARBEJDSOPGAVER UNDER POLITIET I GRØNLAND. 1980-87.

KALAALLIT NUNAANNI POLITIIT SULIAAT ASSIGIINNGITSUT. 1980-87.

SUNDRY FUNCTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE POLICE IN GREENLAND. 1980-87.

	1980 1)	1986	1987	
Fogedsager (Collection of debts)	5.365	3.729	4.266	Akiligassanik akiliisitsiniarnerit
Faderskabssager (Paternity cases)	655	832	863	Ataatassarsiuinerit
Udstedte førerbeviser (Issuance of driver's licences)	812	1.090	1.036	Qamutinik motoorilinik ingerlatsisinnaanermut uppernarsaatissiissutit.
Udstedte rejsepas (Issuance of passports)	1.280	1.373	1.546	Angalanerni paasit tunniunnaqartut
Udstedte jagt- og fiskeritegn (Issuance of game and fishing licences)	342	96	99	Aallaaniarnermut aalisarnermuilu pisinnaatitsissutit tunniunneqartut
Ydet retshjælp (Rendering of legal aid)	18	5	16	Eqqartuussisutigut suliassanik ikiuinerit
Eftersøgnings- og redningsforanstaltninger (Search and rescue operations)	244	261	238	Ujaasinerit annaassiniarnerillu
Arresternes anvendelse: (Commitments to gaol:)				Parnaarussiviit atorneqarnerat:
Antal dage i alt (Total number of days)	5.971	7.634	7.579	Ullut katillugit
Antal personer i alt (Total number of persons committed)	2.982	4.462	4.148	Parnaarussat katillugit
heraf på grund af beruselse (Incl. commitments because of intoxication)	1.378	2.325	2.226	taakkunannga aalakoortut
Rejsedage (Number of days spent travelling)	1.216	1.181	1.140	Ullut angalaffiusimasut

1) Tallene er ekskl. Avanersuaq/Thule og Ittoqqortoormiit/Scoresbysund kommuner.

Kilde: Politimesteren i Grønland.

1) Kisitaisini Avanersuup Ittoqqortoormiullu kommuunii ilanngunneqanngillat

Najoqqutaq: Kal. Nunaanni politimesteri.

1) The figures do not include the municipalities of Avanersuaq/Thule and Ittoqqortoormiit/Scoresbysund.

Source: The Chief of Police in Greenland.

TABEL 77

DE GRØNLANDSKE SYGEHUSE 1986.

KALAALLIT NUNAANNI NAPPARSIMMAVIIT 1986.

HOSPITALS IN GREENLAND 1986.

	Læger Nakorsat	Normeret antal senge Siniffiit aalajangersimasut	Antal konsultationer	Antal indlæggelser excl. plejepat.	Sengedage for patienter Ullut uninngaffiit/ napparsimasut	Gnstl. liggetid (dage) Uninnganer. siviisuss. agguaqatig. (ullut)	Antal plejesengedage
	Antal/Amerl.					pct.	Antal/Amerl.
Nanortalik	2	20	9.923	639	4.848	7,6	72
Qaqortoq	4	53	15.435	1.011	8.341	8,3	965
Narsaq	2	17	11.980	526	3.208	6,1	365
Paamiut	2	30	19.072	900	5.234	5,8	1.125
Maniitsoq	3	14	11.113	593	3.360	5,7	2.013 2)
Sisimiut	4	44	10.719	1.281	8.305	6,5	425
Aasiaat	4	58	14.114	1.101	8.654	7,9	2.653
Qasigiannguit	2	14	8.822	477	2.859	6,0	1.524
Ilulissat	4	43	16.719	957	5.673	5,9	6.395 2)
Qeqertarsuaq	1	9	4.807	267	1.572	5,9	0
Uummannaq	3 1)	28	3.868	482	5.938	12.3	584
Upernavik	2	11	3.115	347	3.481	10,0	933
Qaanaaq	1	8	3.747	252	2.619	10,4	312
Tasiilaq	2	24	5.600	797	7.518	9,4	139
Ittoqqortoormiit	1	10	2.990	186	1.569	8,4	0
D.I.H. kir. 3)		99	2.903	2.365	18.602		-
D.I.H. med.	26	54	1.540	1.032	10.674	9,7	-
D.I.H. psyk.		26	409	154	4.975		-
Lægeklinikker		-	46.315	-	115		-
Uspecificerede		-	-	9	-		-
GRØNLAND I ALT	63	562	193.191	13.376	107.545	8,0	27.158

Anm.: Sygehus med 34 sengepladser nedbrændt jul. 1976. Nødsygehus med 5 sengepladser er etableret.

1) Herunder 1 læge ved Maarmorilik.

2) Egentlig plejeafdeling.

3) Heraf 15 børnesenge og 4 observationssenge.

Kilde: Oplysninger meddelt af landslægen i Grønland.

Nalunaarsuut:

1) Taakkua ilaat nakorsaq ataaseq Maarmorilimmi.

2)

Najoqqutaq: Kal.Nunaanni landslægip nalunaarutai.

	Doctors	Prescribed number of beds	Number of consultation	Number of hospitalizations excl. nursing pat.	Days spent in bed	Average number of days in bed	Average number of days spent in nuisingbeds
	Number					per cent	Number
Queen Ingrid's Hospital surg.							
Queen Ingrid's Hospital med.							
Queen Ingrid's Hospital psych.							
GREENLAND TOTAL							

Note: Hospital with 34 beds burned down July 1986, Temporary hospital with 5 beds has been established.
1) Incl. 1 doctor at Maarmorilik.
2) Proper nursing-home.
3) Hereof 15 children beds and 4 observation beds.
Source: The Chief Medical Officer in Greenland.

TABEL 78

PATIENTER OVERFØRT TIL DRONNING INGRIDS HOSPITAL ELLER TIL DANMARK 1970-86.

NAPPARSIMASUT DRONNING INGRIDIP NAPPARSIMAVISSUANUT DANMARK-IMULLUUNNIIT NUNNEQARSIMASUT 1970-86.

PATIENTS TRANSFERRED TO QUEEN INGRID'S HOSPITAL OR TO DENMARK 1970-86.

Lægedistrikter Nakorsaqarfiit	1970		1980		1985		1986	
	Til DIH DIH-mut	Til Danmark Danmark-imut	Til DIH DIH-mut	Til Danmark Danmark-imut	Til DIH DIH-mut	Til Danmark Danmark-imut	Til DIH DIH-mut	Til Danmark Danmark-imut
Patienter overført fra: Napparsimasoq sumit nuuttinnegartoq:								
Nanortalik	49	14	22	28	17	37	6	35
Qaqortoq	56	19	82	81	69	81	59	105
Narsaq	33	10	31	28	31	42	35	66
Paamiut	151	23	62	37	89	69	83	55
Maniitsoq	63	15	66	66	118	66	97	83
Sisimiut	70	24	77	68	114	114	86	119
Aasiaat	61	30	45	56	64	96	117	93
Qeqertarsuaq	34	14	49	41	37	39	42	31
Ilulissat	73	31	64	29	78	107	69	94
Qeqertarsuaq	16	5	32	11	32	22	11	18
Qullissat	12	2	.	.	.	.	.	.
Uummannaq	41	6	28	25	38	42	23	25
Upernavik	25	3	28	26	36	31	13	23
Avanersuaq	5	6	22	11	10	21	6	23
Tasiilaq	39	12	27	31	24	58	44	56
Ittoqqortoormiit	2	4	10	3	14	9	8	10
I alt (ekskl. Nuuk) Katillugit (Nuuk ilanngunnagu)	730	218	645	541	771	834	699	836
Nuuk	2.129	83	2.112	181	2.291	306	2.822	239
Andre steder Nunaqarfinnit allanit	78	-	13	10	39	-	39	36
I ALT KATILLUGIT	2.937	301	2.770	732	3.101	1.140	3.560	1.111

Kilde: Oplysninger meddelt af landslægen i Grønland.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni landslægip nalunaarutai.

Medical districts	1970		1980		1985		1986	
	To DIH	To Denmark	To DIH	To Denmark	To DIH	To Denmark	To DIH	To Denmark
Patients transferred from:								
Nanortalik								
etc.								
Total (excl. Nuuk)								
Other localities								
OVERALL FIGURES								

Source: The Chief Medical Officer in Greenland

TABEL 79.

ANMELDTE SMITSOMME SYGDOMME 1987.

NAPPAATIT TUNILLANNARTUT NALUNAARUTIGINEQARTUT 1987.

CASES OF REPORTABLE INFECTIOUS DISEASE 1987.

Alder, år Utoqqaassuseq	0-1	1-2	3-6	7-10	11-14	15-19	20 og over Sinerlugillu	I alt Katillugit	
Mæslinger	3	4	2	-	-	-	-	8	Mæslingit
	-	-	-	1	-	-	-	2	
Røde hunde	6	6	12	3	-	-	-	27	Aniorluni aappillerneq
Fåresyge	2	20	64	36	42	37	16	217	Savarneq
Kighoste	1	-	-	-	-	-	-	1	Ilummoorneq

Alder, år Utoqqaassueq	0-6	7-14	15-64	65 +	I alt Katillugit	
Skarlagensfeber	4	-	-	-	4	Aapillerneq
Influenza	397	494	1.100	157	2.148	Nualluk

Alder, år	0-1	1-14		15-19		20-24		25-29		30 +		I alt		
Utoqqaassuseq		M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
Syfilis	1	-	2	43	76	104	109	79	90	159	94	385	371	Niviarsiapilunneq sakkortuneq
Gonorē	-	6	50	614	768	1384	818	761	393	981	341	3746	2370	Niviarsiapilunneq

Kilde: Statens Seruminstitut. Najoqqutassaqarfigisaq: Statens Seruminstitut

Age, years	0-1	1-2	3-6	7-10	11-14	15-19	20 and over	Total	
Measles									
German measles									
Mumps									
Wooping cough									

Age, years	0-6	7-14	15-64	65 +	Total	
Scarlet fever						
Influenza						

Age, years	0-1	1-14		15-19		20-24		25-29		30 +		Total	
		M	F	M	F	M	F	M	F	M	F		
Syphilis													
Gonorhea													

Source: Statens Seruminstitut.

TABEL 80

DØDSFALD I GRØNLAND FORDELT EFTER DØDSÅRSAGER. 1970-86. HELE BEFOLKNINGEN.

KALAALLIT NUNAANNI TOQUSUT IMMIKKOORTITERNERAT TOQUNERMUT PISSUTAASUT NAJOQQUTARALUGIT, 1970-86. INUIT TAMAKKERLUGIT.

NUMBER OF DEATHS IN GREENLAND BY CAUSES OF DEATH. 1970-86. TOTAL POPULATION.

	Dødsårsag	1970	1980	1985			1986				Toqunermut pissutaasoq
		I alt Katillugit	I alt Katillugit	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katillugit	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katillugit		
B2	Tyfus	-	1	-	-	-	-	-	-	B2	Tyfusi
B4	Bakteriel enteritis og diarre	5	3	-	-	-	-	-	-	B4	Inalussatigut bakteriaqarneq timminnerlu
B5	Tuberkulose i åndedrætsorganerne	-	3	3	-	3	1	-	1	B5	Anersaartuutini tuberkulosi
B6	Al anden tuberkulose	2	5	6	2	8	1	-	1	B6	Allatigut tuberkulosi
B9	Kighoste	-	-	-	-	-	-	-	-	B9	Ilumcorneq
B11	Menigokokinfektion	-	1	-	1	1	1	1	2	B11	Miningitisimik tunillatsinneq
B14	Meslinger	4	-	-	-	-	-	-	-	B14	Meslingit
B18	Andre infektionssygdomme	-	5	1	3	4	1	-	1	B18	Tunillatsittoornermit nappaatit allat
B19	Ondartede svulster	38	60	34	30	64	45	30	75	B19	Marnilimmik tinnnerit ulorianartut
B20	Godartede og uspecificerede svulster	-	3	1	-	1	1	1	2	B20	Tinnnerit ulorianangitsut suussusersinaqanngitsut
B21	Sukkersyge	-	2	-	-	-	1	-	1	B21	Sukkoqalersoorneq
B22	Avitaminoser og andre mangelsygdomme	1	-	-	-	-	-	1	1	B22	Vitamininik allanillu amigaateqarneq
B24	Meningitis	5	3	1	-	1	1	2	3	B24	Meningitis
B25	Gigtfeber	-	2	-	-	-	-	-	-	B25	Gigtfeber
B26	Kroniske rheumatiske hjertesygdomme	2	4	1	4	5	2	1	3	B26	Piuartumik gigteqaatigalugu uummatilunnerit
B27	Sygdomme med forhøjet blodtryk	1	1	-	1	1	1	-	1	B27	Aap naqitsinerata qullarneratigut nappaatit
B28	Iskæmiske hjertesygdomme	27	12	13	8	21	24	8	32	B28	Uummatilunnerit taqat tiliertut eqinneratigut
B29	Andre hjertesygdomme	9	16	11	13	24	14	15	29	B29	Uummatilunnerit allat
B30	Karsygdomme i hjerne	21	26	19	18	37	12	32	44	B30	Qaratsami taqqatigut nappaatit
B31	Influenza	6	5	2	3	5	1	3	4	B31	Nuallunneq
B32	Lungebetændelse	19	26	4	7	11	7	4	11	B32	Puallunneq
B33	Bronchitis, udvidede lunger og astma	10	18	5	18	23	11	7	18	B33	Bronkitis, puaat siaartoornerat astmaqarnerlu
B34	Mavesår og tarmsår	-	-	1	-	1	-	-	-	B34	Aqajaqqukkut inalussatigullu putusoorneq
B35	Blindtarmsbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-	B35	Qipinngulunneq
B36	Brok og tarmslyng	2	3	-	1	1	-	1	1	B36	Nakkartitsineq inalukkamillu qissallattoorneq
B37	Skrumpelever	3	2	3	1	4	1	1	2	B37	Tingummik qumartoorneq
B38	Nyrebetændelse og nefrose	-	-	-	-	-	-	1	1	B38	Tartulunneq
B40-41	Abort m.v.	-	1	.	1	1	-	-	-	B40-41	Naartumik anitsineq il.il.

(fortsættes) (to be continued)

(nangitassaq)

TABEL 80 (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 80 (NAMGITAQ)

Dødsårsag	1970	1980	1985			1986			Toqunermut pissutaasoq
	I alt Katillugit	I alt Katillugit	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katillugit	Mænd Angutit	Kvinder Arnat	I alt Katillugit	
B42 Medfødte misdannelser	7	6	5	4	9	5	2	7	B42 Inunnguseralugit iloqissernerit
B43 Fødselslæsioner m.v.	8	9	2	6	8	3	1	4	B43 Erninermi ajoqusernerit il.il.
B44 Andre årsager til perinatal død	7	7	2	2	4	6	1	7	B44 Erninerliorluni toqunermut pissutit allat
B45 Symptomer og mangelfuldt definerede sygdomme	7	10	9	11	20	11	15	26	B45 Nappaatit iluamik suussusersineqanngitsut malunniunneri
B46 Alle andre sygdomme	10	18	20	19	39	20	19	39	B46 Nappaatit allat tamarmik
BE47 Motorkøretøjsulykker	5	2	3	2	5	6	3	9	BE47 Ornutinik motorilinnik ajunaarutegarnerit
BE48 Alle andre ulykkestilfælde	61	73	35	8	43	32	11	43	BE48 Ajunaarnerit allat
BE49 Selvmord	7	41	45	9	54	44	12	56	BE49 Imminut pisarnerit
BE50 Alle andre ydre årsager	3	13	14	3	17	10	3	13	BE50 Qallikkut ajoqusernemik pissutillit tamarmik
Uoplyst dødsårsag	11	2	15	6	21	7	2	9	Toqussutaa nalunartoq
DØDSFALD I ALT	283	383	255	181	436	269	177	446	TOQUSUT KATILLUGIT
Ulykker m.v. (BE47-50) fordelt efter skadens art:									Ajunaarnerit il.il. (BE47-50) suussusiisigut immikkoortiterlugit:
BN47 Brud, Læsioner af hoved og indre organer	29	46	31	9	40	34	9	43	BN47 Niaqqukkut tinillu iluatigut ajoqusernerit
BN48 Forbrændinger	6	5	3	-	3	-	2	2	BN48 Uunerit
BN49 Forgiftninger	7	4	3	4	7	7	6	1	BN49 Toqunarturaik ajoqutissarsinerit
BN50 Alle andre skader	34	74	60	9	69	51	12	63	BN50 Ajoqusernerit allat tamarmik
Heraf drukning	19	46	27	-	27	22	3	25	Taakkua ilaat imaani ipinerit
ULYKKER M.V. I ALT	76	129	97	22	119	92	29	121	AJUNAARNERIT IL.IL. KATILLUGIT

Kilde: Sundhedsstyrelsen og Danmarks Statistik. Najoqqutaq: Sundhedsstyrelsen aamma Danmarks Statistik.

cf. translation at back of book.

TABEL 81

SKOLEN I GRØNLAND 1986/87. KALAALLIT NUNAANNI MEEQQANUT ATUARFIIT 1986/87.

SCHOOLS IN GREENLAND 1986/87.

Oktober 1985		1.-3. klasse	4.-9. klasse	Special-klasser	10.-13 klasse	I alt
		----------Antal elever - Ilinniagal. amerl.----------				
Skoledistrikter						
Nanortalik	by	79	121		89	289
"	bygder	52	103	-	20	175
Qaqortoq	by	152	215	-	113	480
"	bygder	18	24	-	-	42
Narsaq	by	57	118	-	65	240
"	bygder	12	20	-	-	32
Paamiut,	by	113	189	5	78	385
"	bygder 1)	28	49	-	13	90
Nuuk	by	484	764	6	327	1.581
"	bygder	28	38	-	4	70
Maniitsoq	by	170	235	7	172	584
"	bygder	54	107	6	20	187
Sisimiut	by	223	354	3	211	791
"	bygder	14	29	-	-	43
Kangaatsiaq	by	28	36	-	10	74
"	bygder	54	80	1	34	169
Aasiaat	by	127	239	3	191	560
"	bygder	17	28	1	-	46
Qasigiannguit	by	77	204	-	40	321
"	bygder	3	9	-	-	12
Ilulissat	by	219	390	-	165	774
"	bygder	23	36	-	-	59
Qeqertarsuaq	by	41	96	3	30	170
"	bygder	3	9	-	-	12
Uummannaq	by	81	126	-	72	279
"	bygder	58	99	-	-	157
Upernavik	by	46	70	17	49	182
"	bygder	100	169	2	11	282
Avanersuaq	by	21	41	-	33	95
"	bygder	19	29	-	-	48
Tasiilaq	by	85	121	-	90	296
"	bygder	103	135	8	22	268
Ittoqqortoormiit	by	26	44	-	7	77
"	bygder	10	10	-	-	20
HELE GRØNLAND	BYER	2.029	3.363	44	1.742	7.178
	BYGDER	596	974	18	124	1.712
	DIVERSE	7	9	24	-	40
DANMARK		-	-	-	-	-
I ALT (KATILLUGIT)		2.632	4.346	86	1.866	8.930

1) Inkl. Kangilinnguit/Grønnedal i Ivittuut kommune.

2) Kangerlussauaq/Søndre Strømfjord.

Kilde: Grønlands hjemmestyre, Kultur- og undervisningsdirektoratet.

1) Ilanng. Kangilinnguit Ivittuut kommuneanni.

2) Kangerlussuaq.

Najoqqutaq: Namminersornerullutik Oqartussat, Kultureqarnermi atuartitsinermilu Pisortaqarfik.

October 1985		Grades 1-3	Grades 4-9	Special classes	Grades 10-13	Total
		---------- Number of pupils ----------				
School districts						
	Town					
	Settlements					

1) Including Kangilinnguit/Grønnedal in the municipality of Ivittuut.

2) Kangerlussuaq/Søndre Strømfjord.

Source: The Greenland Home Rule Authorities, Department for culture and education.

TABEL 82

GRØNLÆNDERE UNDER ERHVERVSUDDANNELSE. 1982-85.

KALAALLIT INUUTISSARSIUMMIK ILINNIAGALLIT. 1982-85.

GREENLANDERS IN COURSE OF VOCATIONAL TRAINING. 1982-85.

Fag	Under uddannelse - Ilinniagallit						Ilinniaqaq
	1. juli 1982	1. juli 1983	1. juli 1984 1)		1. juli 1985		
			I alt Katillugit	heraf kvinder Taakkun. arnat	I alt Katillugit	heraf kvinder Taakkun. arnat	
I. EFG OG LÆRLINGEUDD. M.V.							I. EFG AAMMA LÆRLINGIT IL.IL. ILINNIARNERIT.
a. Jern og metal (i alt)	273	283	296	4	307	3	a. Saviminernik suliff. (katillugit)
EFG-basisÅr	31	47	34	1	40	-	EFG-mi ilinniaqqaatissanik atuartuuneq
Automekaniker	42	44	50	-	55	1	Automekanikeritut
Elektriker	39	36	42	-	47	-	Elektriikeritut
Elektronikmekaniker	24	20	23	1	22	1	Elektronekmekaniker
Flymekaniker	12	10	8	-	11	-	Timmisart. iluarsartoq
Skibsbygger	6	5	9	-	9	-	Umiatsialiortutut
Skibsmontør	54	65	67	1	50	-	Umiarsuarni monteri
Smed/maskinarbejder 2)	57	42	52	1	59	1	Saffiooq/maskinarbejderitut 2)
Andre uddannelser	8	14	11	-	14	-	Ilinniarnerni allani
b. Bygge- og anlæg (i alt) 3)	143	127	148	20	159	23	b. Illuliorn. sanaartornerni (katillugit) 3)
EFG-basisÅr	9	-	1	-	12	1	EFG-mi ilinniaqqaatissanik atuartuuneq
Anlægger	13	9	10	-	8	-	Sanaartornerni
Maler 4)	24	25	21	18	25	20	Qalipaasoq 4)
Skibstømrer	17	10	9	-	7	-	Umiarsualiortutut
Snedker 5)	12	9	14	1	12	1	Pequsiortoq 5)
Tømrer	40	49	57	-	53	-	Sanasutut
VVS-montør	28	21	30	-	37	-	VVS-imi monteritut
Andre uddannelser	-	4	6	1	5	1	Ilinniarnerni allani
c. Grafisk område (i alt)	5	4	5	-	8	3	c. Grafiskirut tunngasut (katillugit)
d. Levnedsmiddelområdet (i alt)	41	47	62	36	41	18	d. Inuutiss. suliff. (katillugit)
EFG-basisÅr	-	-	-	-	-	-	EFG-mi ilinniaqqaatissanik atuartuuneq
Bager	12	12	14	-	12	-	Iffiortutut
Husholdningsfaglig uddannelse	6	7	14	14	1	1	Illumi suliassanik ilinniartut
Kok	9	14	12	5	13	5	Igasutut
Køkkenassistent	9	9	14	12	7	6	Igaffimmi ikiortitut
Andre uddannelser	5	5	8	5	8	6	Ilinniarnerni allani
e. Serviceområdet (i alt)	26	26	26	25	13	13	e. Sulissussinernut tunngasut (katillugit)
EFG-basisÅr	1	-	-	-	-	-	EFG-mi ilinniaqqaatissanik atuartuuneq
Frisør	9	11	11	10	6	6	Nujalerisutut
Tandtekniker	8	6	6	6	2	2	Kigusiortoq
Andre uddannelser	8	9	9	9	5	5	Ilinniarnerni allani

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

1) Reviderede tal.
2) Indeholder uddannelserne kleinsmed, maskinarbejder, plade- og konstruktionssmed og grovsmed.
3) Elektrikeruddannelsen er opført under Jern og metal.
4) Inkl. bygningsmaler.
5) Inkl. bygnings- og maskinsnedker

1) Kisitsisit kukkunersiukkat.
2) Imarai pussukilliornartunik saffiuutut, maskinarbejderitut, titartakkat malillugit saffiuutut annertuunillu saffiuutut ilinniarnerit.
3) Elektrikerinik ilinniartitsineq Saviminilerinermut atatillugu allanneqarpoq.
4) Ilanngullugu illunik qalipaaneq.
5) Illorsualiortoq maskiinarsorlunilu sanasoq ianng.

TABEL 82 (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 82 (NANGITAQ)

F a q	Under uddannelse - Ilinniagallit						Ilinniagaq
	1. juli 1982	1. juli 1983	1. juli 1984 1)		1. juli 1985		
			I alt Katillugit	heraf kvinder Taakkun. arnat	I alt Katillugit	heraf kvinder Taakkun. arnat	
f. Søfart, fiskeri og fangst (i alt)	-	3	3	-	10	3	f. Imarsiorneq, aalisarneq pinîarnerlu (katillugit)
g. Handel og kontor (i alt)	339	354	346	227	405	289	g. Niuernermi allaffimm. (katillugit)
EFG-basisår	4	3	-	-	-	-	EFG-mi ilinniaqqaatissanik atuartuuneq
Bank/sparekasse-assistent	13	16	17	13	24	17	Bankini/sparekassini assistenti
Butiksmedhjælper	63	71	62	26	71	35	Niuertarf.ikiortitut
Kontormedhjælper	234	222	239	181	281	229	Allaffimmi ikiorti
Lagerekspedient	3	11	12	1	14	1	Quersualerisoq
Postassistent	6	7	3	-	2	1	Allakkerisartutut
Teleassistent	10	17	7	3	7	3	Teleassistentitut
Trafikassistent	6	7	6	3	6	3	Angallann.assistenti
EFG OG LÆRLINGE-UDD. M.V. (I ALT)	827	844	886	312	943	352	EFG AAMMA LÆRLINGIT IL.IL. ILINNIARTUT (KATILLUGIT)
heraf kvinder	308	313	.	312	.	352	Taakkunannga arnat
II. VIDEREGÅENDE HANDELSUDDANNELSER							II. NIUERNERMI ILINNIARNERIT NANGITSINERUSUT
Handelshøjskolens afgangseksamen (HA)	4	5	4	-	8	1	Handelshøjskolimi inissutaasumik soraarummeerneq (HA)
Højere handelseksamen (HH)	14	10	11	5	2	-	Niuernermi annerusun. soraarummeeruteq.
Andre uddannelser	1	5	3	2	13	3	Ilinniarnerni allani
I ALT	19	20	18	7	23	4	KATILLUGIT
heraf kvinder	8	12	.	7	.	4	Taakkunannga arnat
III. SUNDHEDSUDDANNELSER							III. PEQQINNISSAMUT TUNGASUNUT ILINNIARNERIT
Klinikassistent	28	22	22	22	17	16	Nappars. passussivimmi ikiorti
Sundhedsmedhjælper	42	56	58	55	56	54	Sundhedsmedhjælperitut
Sygeplejerske	9	8	8	8	14	14	Napparsimas. paarsisoq
Tandplejer	7	3	11	11	9	9	Kigutigissaasut
Andre uddannelser	18	10	7	7	9	8	Ilinniarnerni allani
I ALT	104	99	106	103	105	101	KATILLUGIT
heraf kvinder	101	97	.	103	.	101	Taakkunannga arnat
IV. PÆDAGOGISKE OG SOCIALE UDD.							IV. PERORSAASUTUT ISUMAGINNINNERMILU ILINNIARNERIT
Børnehjælper	16	23	16	15	22	22	Barnehjælperitut
Socialpædagog 6)	74	76	66	62	56	49	Socialpædagogitut 6)
Socialrådgiver	8	13	16	11	13	10	Socialrådgiver
Andre uddannelser	11	-	1	1	1	1	Ilinniarnerni allani
I ALT	109	112	99	89	92	82	KATILLUGIT
heraf kvinder	99	101	.	89	.	82	Taakkunannga arnat

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

6) Indeholder uddannelserne socialpædagog, børneforsorgspædagog, børnehavepædagog og fritidspædagog.

6) Imarai socialpædagogitut, meeqqanik isumaginninnermi pædagogitut, børnehavepædagogitut sunngiffimmilu pædagogitut ilinniarnerit.

TABEL 82 (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 82 (NANGITAQ)

F a q	Under uddannelse - Ilinniagallit						Ilinniagaq
	1. juli 1982	1. juli 1983	1. juli 1984		1. juli 1985		
			I alt Katil-lugit	heraf kvinder Taakkun. arnat	I alt Katil-lugit	heraf kvinder Taakkun. arnat	
V. TEKNISKE UDDANNELSER							**V. TEKNIKKIMUT ILINNIAR-NERIT**
Byggetekniker	5	7	3	-	3	-	Sanaartornermut tekniker i
Maskinmester	10	8	2	-	3	-	Maskinmesteritut
Teknikumingeniør	3	2	2	1	4	-	Teknikumingeniør
Teknisk assistent	4	4	2	1	7	2	Teknisk assistentitut
Værstedsskoler m.v.	2	-	5	1	5	1	Sanaartornermut atuarfiit il.il.
Andre uddannelser	22	17	10	-	3	-	Ilinniarnerni allani
I ALT	46	33	24	3	25	3	KATILLUGIT
heraf kvinder	8	9	.	3	.	3	Taakkunannga arnat
VI. NAVIGATØRUD-DANNELSER							**VI. UMIARS. AQUTTUSSA-TUT/NAALAGASSATUT**
Fiskeskipper 3. - 1. grad	-	-	-	-	1	-	Fiskeskipper 3. - 1. grad
Styrmand	-	1	3	-	2	-	Aquttoq
I ALT	-	1	3	-	3	-	KATILLUGIT
heraf kvinder	-	-	.	-	.	-	Taakkunannga arnat
VII. MEDIER OG KULTUR							**VII. TUSAGASSIORFIN. PIORSARSINIAS. TUN-NGASUT**
Journalist	8	9	14	11	14	11	Aviisiliortutut
Skuespiller	6	3	4	1	6	3	Isiqinnaartitsisartut
Studietekniker	8	8	9	-	12	1	Studieteknikerit
Andre uddannelser	1	4	8	8	5	5	Ilinniarnerni allani
I ALT	23	24	35	20	37	20	KATILLUGIT
heraf kvinder	11	12	.	20	.	20	Taakkunannga arnat
VIII. FOLKESKOLE-LÆRERE (I ALT)	38	62	62	37	72	45	**VIII. MEEQQ. ATUARF. ILINNIARTITSISUTUT (KATILLUGIT)**
heraf kvinder	18	30	.	37	.	45	Taakkunannga arnat
IX. HØJERE UDDANNEL-SER (I ALT)	64	65	92	37	102	38	**IX. ANNERTUNERUSUNIK ILINNIARN. (KATIL-LUGIT)**
heraf kvinder	22	19	.	37	.	38	Taakkunannga arnat
X. ANDEN UDDANNELSE							**X. ILINNIAKKAT ALLAT**
Fåreholder	13	13	13	-	14	1	Savaatilik
Politibetjent	32	27	27	1	39	4	Politibetjentitut
Telemontør	10	11	12	-	13	-	Telemonteritut
Andre uddannelser	2	4	2	1	1	-	Ilinniarnerni allani
I ALT	57	55	54	2	67	5	KATILLUGIT
heraf kvinder	1	1	.	2	.	5	Taakkunannga arnat
I-X. I ALT	1.287	1.315	1.379	610	1.469	650	**I-X. KATILLUGIT**
heraf kvinder	576	594	.	610	.	650	Taakkunannga arnat

Anm.: Tabellen omfatter grønlændere under uddannelse i Danmark samt alle under uddannelse i Grønland.

Nalunaarsuut: Kalaallit Danmarkimi ilinniartut Kalaallit Nunaannilu ilinniartut tamarmik tabelimiipput.

Kilde: Ministeriet for Grønland.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfik.

cf. translation at back of book.

TABEL 83

GRØNLÆNDERE, DER HAR FULDFØRT EN ERHVERVSUDDANNELSE 1980-84/85.

KALAALLIT ILINNIAKKAMINNIK NAAMMASSINNISSIMASUT 1980-84/85.

GREENLANDERS HAVING COMPLETED VOCATIONAL TRAINING. 1980-84/85.

F a g	Antal uddannelsessøgende, der fuldførte Ilinniakkaminnik naammassinnisimasut amerl. 1980	1981-1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	Ilinniagaq
I. EFG OG LÆRLINGEUDD. M.V.						I. EFG AAMMA LÆRLINGIT IL.IL. ILINNIARNERIT.
a. Jern og metal (i alt)	66	83	74	64	60	a. Saviminernik sulif. (katillugit)
Automekaniker	11	11	14	14	9	Automekanikeritut
Elektriker	4	17	9	11	7	Elektriikeritut
Elektronikmekaniker	9	8	5	6	2	Elektronekmekaniker
Flymekaniker	-	6	5	3	-	Timmisart. iluarsaasartoq
Smed/maskinarbejder 1)	24	23	28	13	16	Saftiooq/maskinarbejder 1)
Skibsmontør	10	10	12	15	21	Umiarsuarni montøri
Andre uddannelser	8	8	1	2	5	Ilinniarnerni allani
b. Bygge- og anlæg (i alt) 2)	38	40	30	27	26	b. Illuliorn. sanaartornermi (katillugit) 2)
Anlægger	-	8	7	2	-	Sanaartornerni
Maler 3)	6	7	4	8	5	Qalipaasoq 3)
Skibstømrer	5	4	5	3	1	Umiarsualiortutut
Tømrer	16	10	7	11	10	Sanasutut
VVS-montør	8	8	7	3	6	VVS-imi monteritut
Andre uddannelser	3	3	-	-	4	Ilinniarnerni allani
c. Grafisk område (i alt)	-	4	1	-	1	c. Grafiskimut tunngasut (katillugit)
d. Levnedsmiddelområdet (i alt)	16	46	20	15	32	d. Inuutiss. sulift. (katillugit)
Bager	4	8	4	3	8	Iffiortutut
Køkkenassistent	4	11	8	-	6	Igaffimmi ikiortitut
Husholdningsfaglig uddannelse	6	18	5	9	13	Illumi suliassamik ilinniartut
Andre uddannelser	2	9	3	3	5	Ilinniarnerni allani
e. Serviceområdet (i alt)	7	11	9	2	8	e. Sulissussinernut tunngasut (katillugit)
Frisør	2	3	2	1	4	Nujalerisutut
Skrædder	4	1	2	-	2	Mersortartoq
Tandtekniker	1	2	3	-	2	Kigusiortoq
Andre uddannelser	-	5	2	1	-	Ilinniarnerni allani
f. Søfart, fiskeri og fangst (i alt)	-	-	73	73	64	f. Imarsiorneq, aalisarneq piniarnerlu. (katillugit)
g. Handel og kontor (i alt)	71	102	118	116	64	g. Niuernermi allaffimmiu (katillugit)
Butiksmedhjælper	18	30	24	21	10	Niuertarf. ikiortitut
Kontormedhjælper	37	56	83	78	52	Allaffimmi ikiortitut
Lagerekspedient	3	4	1	2	-	Quersualerisoq
Postassistent	3	3	1	4	-	Allakkerisartutut
Teleassistent	4	-	2	6	-	Teleassistentitut
Trafikassistent	2	4	6	-	-	Angallannermi assistenti
Andre uddannelser	4	5	1	5	2	Ilinniarnerni allani
EFG OG LÆRLINGEUDD. M.V. (I ALT)	198	286	325	297	255	EFG- AAMMA LÆRLINGIT IL.IL. ILINNIARTUT (KATILLUGIT)
heraf kvinder	63	110	112	113	84	Taakkunannga arnat

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

1) Indeholder uddannelserne kleinsmed, maskinarbejder, plade- og konstruktionssmed og grovsmed.

1) Imarai pussukilliornartunik saffiuutut, maskinarbejderitut, titartakkat mallillugit saffiuutut annertuunillu saffiuutut ilinniarnerit.

TABEL 83. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 83. (NANGITAQ)

F a g	Antal uddannelsessøgende, der fuldførte Ilinniakkaminnik naammassinnisimasut amerl.					Ilinniagaq
	1980	1981-1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	
II. VIDEREGÅENDE HANDELSUDD. (I ALT)	6	9	7	9	11	II. NIUERNERMI ILINNIARNERIT NANGITSINERUSUT (KATILLUGIT)
heraf kvinder	4	2	3	7	4	Taakkunannga arnat
III. SUNDHEDSUDDANNELSER						III. PEQQINNISSAMUT TUNNGASUNUT ILINNIARNERIT
Klinikassistent	11	1	21	1	14	Nappars. passussivimmi ikiorti
Røntgenmedhjælper	-	-	9	-	-	Røntgenimi ikiorti
Sundhedsmedhjælper	14	27	4	15	20	Sundhedsmedhjælperitut
Andre uddannelser	1	11	3	12	2	Ilinniarnerni allani
I ALT	26	39	37	28	36	KATILLUGIT
heraf kvinder	25	39	36	27	36	Taakkunannga arnat
IV. PÆDAGOGISKE OG SOCIALE UDD.						IV. PERORSAASUTUT ISUMAGINNINNERMILU ILINNIARNERIT
Barnehjælper	24	22	13	22	13	Barnehjælperitut
Socialpædagog 4)	19	56	34	27	30	Socialpædagogitut 4)
Socialrådgiver	1	1	4	1	6	Socialrådgiver
Andre uddannelser	16	8	-	-	1	Ilinniarnerni allani
I ALT	60	87	51	50	50	KATILLUGIT
heraf kvinder	46	73	48	46	47	Taakkunannga arnat
V. TEKNISKE UDDANNELSER						V. TEKNIKKIMUT ILINNIARNERIT
Maskinist	2	11	12	8	19	Maskinalerisutut
Maskinmester	-	4	4	4	-	Maskinmesteritut
Teknikumingeniør	-	2	1	-	-	Teknikumingeniør
Teknisk assistent	2	3	4	2	1	Teknisk assistentitut
Andre uddannelser	4	12	15	12	9	Ilinniarnerni allani
I ALT	8	32	36	26	29	KATILLUGIT
heraf kvinder	-	3	2	6	2	Taakkunannga arnat
VI. NAVIGATØRUDDANNELSER						VI. UMIARS. AQUTTUSSATUT/NAALAGASSATUT
Fiskeskipper 3. grad	15	41	7	8	10	Fiskeskipper 3. grad
Fiskeskipper 2. og 1. grad	9	17	14	2	20	Fiskeskipper 2. aamma 1. grad
Kystskipper	3	6	4	-	9	Kystskipperitut
Sætteskipper 2. og 1. grad	5	8	1	5	-	Sætterskipper 2. aamma 1. grad
Andre uddannelser	-	1	-	1	1	Ilinniarnerni allani
I ALT	32	73	26	16	40	KATILLUGIT
heraf kvinder	-	-	-	-	-	Taakkunannga arnat
VII. MEDIER OG KULTUR (I ALT)	5	4	12	12	7	VII. TUSAGASSIORFIN. PIORSARSIMASS. TUNNGASUT (KATILLUGIT)
heraf kvinder	1	-	7	3	5	Taakkunannga arnat

(fortsættes) (to be continued) (nangitassaq)

2) Elektrikeruddannelsen er opført under jern og metal.

3) Inkl. bygningsmaler.

4) Indeholder uddannelserne socialpædagog, børneforsorgspædagog, børnehavepædagog og fritidspædagog.

2) Elektrikerinik ilinniartitsineq Saviminilerinermut atatillugu allanneqarpoq.

3) Ilanngullugu illunik qalipaaneq.

4) Imarai socialpædagogitut, meeqqanik isumaginninnermi pædagogitut, børnehavepædagogitut sunngiffimmilu pædagogitut ilinniarnerit.

TABEL 83. (FORTSAT) (CONTINUED) TABEL 83. (NANGITAQ)

F a g	Antal uddannelsessøgende, der fuldførte Ilinniakkaminnik naammassinnisimasut amerl.					Ilinniagaq
	1980	1981-1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	
VIII. FOLKESKOLE-LÆRERE (IALT)	46	70	1 5)	10	14	VIII. MEEQQ. ATUARF. ILINNIARTITSISUTUT (KATILLUGIT)
heraf kvinder	22	40	1 5)	5	7	Taakkunannga arnat
IX. HØJERE UDDANNELSER						IX. ANNERTUNERUSUNIK ILINNIARN.
Bygningsingeniør	-	-	-	1	-	Ingeniørit illunik suliaqartut
Fiskeriøkolog	-	-	-	-	1	Aalisakkanik pinngortitamillu misissuisut
Grønlandsk filologi/eskimologi	1	-	-	-	1	Kalaallit oqaasiinik illsimatusartut/eskimologi
Kunstmaler	1	-	-	-	-	Assilialiortutut qalipaasoq
Læge	-	-	1	-	-	Nakorsaq
I ALT	2	-	1	1	2	KATILLUGIT
heraf kvinder	1	-	1	-	-	Taakkunannga arnat
X. ANDEN UDDANNELSE						X. ILINIAGKAT ALLAT
Føreholder	4	4	4	4	4	Savaatilik
Politibetjent	-	7	7	5	-	Politibetjentitut
Andre uddannelser	13	3	2	11	3	Ilinniarnerni allani
I ALT	17	14	13	20	7	KATILLUGIT
heraf kvinder	7	-	-	-	2	Taakkunannga arnat
I-X. I ALT	400	614	509	469	451	I-X. KATILLUGIT
heraf kvinder	169	267	210	207	187	Taakkunannga arnat

5) Fuldført dec. 1982. I 1983 var der ingen fuldførelser.

Anm.: Tabellen omfatter også grønlændere under uddannelse i Danmark.

Kilde: Ministeriet for Grønland.

cf. translation at back of book.

5) 1982-imi naammassisut. 1983-imi nammassinittoqannyitsoq.

Nalunaarsuut: Kalaallit Danmarkime ilinniartut tabnelimuttaaq ilanngunneqarput.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaannut ministereqarfik.

TABEL 84

KIRKELIGE FORHOLD I GRØNLAND, 1986. KALAALLIT NUNAANNI ILAGIINNUT TUNNGASUT 1986.

GREENLAND ECCLESIASTICAL SERVICE. 1986.

Præstegæld Palaseqarfiit	Folketal pr. 1/1 1) 1987 Inuit 1) amerl.	Kirkelokaler Oqaiufiit	Præster Palasit	Kateketer - Ajoqit Uddannede Ilinniarsimasut	Ingen udd. Ilinniarsimanng.	I alt Katillugit	Døbte Kuisittut	Konfirmerede Apersortittut	Ægteviede par Katittut
Nanortalik	2.653	9	2	6	5	11	38	30	6
Qaqortoq	3.436	5	3	1	5	6	86	35	14
Narsaq	2.131	4	1	2	4	6	33	24	13
Paamiut	2.640	3	1	2	1	3	61	26	6
Nuuk	11.649	4	5	2	2	4	140	141	27
Maniitsoq	3.992	4	2	4	5	9	71	62	27
Sisimiut	4.948	3	2	2	3	5	97	72	26
Kangaatsiaq	1.263	5	1	3	5	8	37	13	4
Aasiaat	3.524	3	1	-	4	4	71	52	9
Qasigiannguit	1.778	2	1	2	1	3	34	34	14
Ilulissat	4.522	5	2	1	6	7	70	107	22
Qeqertarsuaq	1.076	2	1	1	3	4	31	22	6
Uummannaq	2.583	8	1	2	8	10	52	35	9
Upernavik	2.229	11	1	3	14	17	31	50	6
Avanersuaq	794	6	1	2	9	11	11	7	4
Tasiilaq	2.817	7	1	5	5	10	124	92	42
Ittoqqortoormiit	549	2	1	1	2	3	15	5	7
HELE GRØNLAND KALAALLIT NUNAANNI TAMARMI									
1986	52.584	83	27 3)	39	82	121	1.002	807	242
1985	52.175	84	26 3)4)	43	74	117	935	741	229
1980	49.296	86	25 2)	55	47	102	882	1.420	197
1970	45.796	86	26	80	31	111	1.112	1.062	169
1960	32.974	104	19	100	32	132	1.482	679	274

1) I befolkningstallene er områderne uden for kommunalinddelingen ikke medregnet.

2) Desuden er 1 præst tjenstgørende i Danmark.

3) Desuden er 2 præster tjenstgørende i DK.

4) Revideret tal.

Kilde: Vicebiskoppen for Grønland.

1) Inuit naatsorsuutaanni kommuuneqarfiit avataanniittut ilaanngillat.

2) Taakkua saniatigut palasi ataaseq Danm. kiffartortoq.

3) Taakkua saniatigut palasit marluk DK-imi kiffartortut.

4) Kisitsisit kukkunersiukkat.

Najoqqutaq: Nalunaar. Kal. Nun. vicebis. atukkiunneqartut.

Parishes	Population as of Jan. 1, 1987 1)	Church premises	Ministers	Catechists With training	No training	Total	Christened	Confirmed	Married couples

1) The population figures do not include areas not included in municipal division.

2) Excluding one minister on duty in Denmark.

3) Excluding two ministers on duty in Denmark.

4) Revised figure.

Source: The Vicebishop for Greenland.

TABEL 85

LANDSTINGSVALGET I GRØNLAND 26. maj 1987.
FORELØBIG OPGØRELSE.

KALAALLIT NUNANNI LANDSTINGIMUT QINERSINEQ
26. MAJ 1987. Inarnerugaallartoq.

ELECTION OF THE GREENLAND LANDSTING ON MAY 26, 1987. PROVISIONAL RESULTS.

Landstingekredse og kommuner Landstingeqarfiit kommuneqarfiiliu	Afgivne stemmer - Taasinerit								Vælgere i alt Qinersiisut katillugit	Stemmeprocent Taasineq pct-ingorlugu
	Atassut	Inuit Ataqatigiit	Issittup Partii-A	Siumut	Kandidat forbund 1)	Blanke Allanneqangitsut	Andre ugyldige Kukkusut	I alt Katillugit		
SYDKREDSEN QINERSIVIK KUJALLEQ	1.939	896	243	2.565	-	45	156	5.844	7.830	74,6
Nanortalik	389	223	95	672	-	6	64	1.449	1.875	77,3
Qaqortoq	532	324	41	871	-	14	37	1.819	2.429	74,9
Narsaq	514	192	41	462	-	12	18	1.239	1.595	77,7
Ivittuut	26	4	8	4	-	1	2	45	142	31,7
Paamiut	478	153	58	556	-	12	35	1.292	1.789	72,2
MIDTKREDSEN QINERSIVIK QETERLEQ EQQAANNILLU	4.373	1.527	513	3.601	95	84	135	10.328	15.209	67,9
Nuuk	2.566	1.016	378	1.819	68	61	68	5.976	9.163	65,2
Maniitsoq	914	267	62	657	13	10	37	1.960	2.666	73,5
Sisimiut	893	244	73	1.125	14	13	30	2.392	3.380	70,8
DISKOKREDSEN QINERSIVIK DISKOMI EQQAANNILU	2.316	1.018	275	1.873	-	33	123	5.638	8.190	68,8
Kangaatsiaq	227	94	47	153	-	4	9	534	776	68,8
Aasiaat	710	505	56	390	-	11	20	1.692	2.446	69,2
Qasigiannguit	406	114	38	332	-	2	15	907	1.176	77,1
Ilulissat	791	161	114	822	-	9	67	1.964	3.031	64,8
Qeqertarsuaq	182	144	20	176	-	7	12	541	761	71,1
UUMMANNAQ	283	158	-	726	-	8	27	1.202	1.753	68,6
UPERNAVIK	406	96	-	437	-	4	13	956	1.357	70,4
AVANERSUAQ	120	56	-	170	-	2	1	349	547	63,8
TASIILAQ	505	53	88	458	-	8	49	1.161	1.752	66,3
ITTOQQORTOORMIIT	102	19	-	157	-	0	8	286	360	79,4
HELE GRØNLAND KAL. NUN. TAMARMI	10.044	3.823	1.119	9.987	95	184	512	25.764	36.998	69,6

Kilde: Grønlands Hjemmestyre.
1) Jaaku Kristiansen og Frederik Rosing.

Najoqqutaq: Namminersornerullutik Oqartussat.
1) Jaaku Kristiansen og Frederik Rosing.

Constituencies and municipalities	Votes cast								Total electorate	Voting percent
	Atassut	Inuit Ataqatigiit	Issittup Partii-A	Siumut	Kandidat forbund 1)	Blank voting papers	Other invalid voting papers	Total		
SOUTHERN CONSTITUENCY										
CENTRAL CONSTITUENCY										
DISKO CONSTITUENCY										
GREENLAND TOTAL										

Source: The Home Rule Authorities in Greenland.
1) Jaaku Kristiansen og Frederik Rosing.

TABEL 86

KOMMUNALBESTYRELSESVALGET I GRØNLAND
12. APRIL 1983.

KALAALLIT NUNANNI KOMMUNALBESTYRELSIMUT
QINERSINEQ 12. APRIL 1983-IMI.

ELECTION OF THE GREENLAND MUNICIPAL COUNCILS ON APRIL 12, 1983.

Kommuner Kommuunit	Afgivne stemmer - Taasinerit							Vælgere i alt Qinersisut katillugit	Stemmeprocent Taasineq pctingorlugu
	Atassut	Inuit Ataqatigiit	Siumut	Kandidatforbund Qinigassannortegatigiit	Enkeltkandidater Kisimiilluni qinigassanngortittut	Ugyldige Atorsinnaanngitsut	I alt Katillugit		
Nanortalik	485	61	533	257	20	134	1.490	1.875	79,4
Qaqortoq	506	152	807	-	29	121	1.615	2.116	76,3
Narsaq	593	-	68	394	27	75	1.157	1.492	77,5
Ivittuut	-	-	-	92	-	3	95	147	64,6
Paamiut	438	60	527	-	153	113	1.291	1.792	72,0
Nuuk	2.576	611	1.786	-	28	392	5.393	7.158	75,3
Maniitsoq	757	182	820	-	63	100	1.922	2.655	72,4
Sisimiut	812	134	946	-	-	131	2.023	2,709	74,7
Kangaatsiaq	296	-	125	79	55	16	571	693	82,4
Aasiaat	748	352	411	49	29	94	1.683	2.282	73,8
Qasigiannguit	402	-	-	427	-	44	873	1.083	80,6
Ilulissat	758	67	823	-	84	157	1.889	2.630	71,8
Qeqertarsuaq	212	67	205	-	36	21	541	687	78,8
Uummannaq	381	-	749	-	16	71	1.217	1.629	74,7
Upernavik	373	-	580	-	-	38	991	1.246	79,5
Avanersuaq	121	-	181	-	34	6	342	489	69,9
Tasiilaq	514	-	404	26	79	61	1.084	1.569	69,1
Ittoqqortoormiit	89	-	135	-	-	3	227	311	73,0
I ALT KATILLUGIT	10.061	1.686	9.100	1.324	653	1.580	24.404	32.563	74,9

Kilde: De grønlandske kommuners Landsforening

Najoqqutaq: Kal. Nun. kommuuneqarfik.

Municipalities	Votes cast							Total electorate	Voting percentage
	Atassut	Inuit Ataqatigiit	Siumut	Electoral pacts	Individual candidates	Invalid	Total		

Source: The Federation of Greenland Municipalities.

TABEL 87.A

FOLKETINGSVALGET 8. SEPTEMBER 1987.
ENDELIG OPGØRELSE.

8. SEPTEMBER 1987-IMI KALAALLIT NUNAANNI FOLKETINGIMUT QINERSINEQ, INERNIVIA MALILLUGU.

GENERAL ELECTIONS IN GREENLAND ON SEPTEMBER 8, 1987. FINAL RESULTS.

Kommuner Kommunet	Afgivne stemmer - Taasinerit						Vælgere i alt Qinersisut katillugit	Stemmeprocent Taasineq pctinngorlugu
	Atassut	Siumut	Inuit Ataqatigiit	Isittup Partii-a	Ugyldige Atorsinnaanngitsut	I alt Katillugit		
Nanortalik	305	511	139	52	63	1.070	1.896	56,43
Qaqortoq	405	651	176	17	96	1.345	2.549	52,77
Narsaq	365	323	119	25	48	880	1.617	54,42
Ivittuut	25	2	1	9	7	44	231	19,05
Paamiut	294	344	69	23	39	769	1.812	42,44
Nuuk	1.538	1.417	550	147	208	3.860	8.812	43,80
Maniitsoq	580	515	116	37	52	1.300	2.842	45,74
Sisimiut	498	649	169	25	74	1.415	3.526	40,13
Kangaatsiaq	182	123	27	18	19	369	817	45,17
Aasiaat	564	313	245	23	60	1.205	2.590	46,53
Qasigiannguit	262	255	53	10	37	617	1.193	51,72
Ilulissat	534	629	92	48	71	1.374	3.168	43,37
Qeqertarsuaq	128	136	59	4	26	353	777	45,43
Uummannaq	214	372	65	16	37	704	1.795	39,22
Upernavik	229	176	41	2	24	472	1.400	33,71
Avanersuaq	89	112	22	2	10	235	575	40,87
Tasiilaq	334	318	42	16	45	755	1.770	42,66
Ittoqqortoormiit	81	98	16	-	18	213	430	49,53
I ALT KATILLUGIT	6.627	6.944	2.001	474	934	16.980	37.800	44,92

Kilde: Rigsombudsmanden i Grønland.
Source: The High Commissioner in Greenland.

Najoqqutaq: Kal. Nun. Rigsombudsmandi.

TABEL 87.B

FOLKETINGSVALGET 10. MAJ 1988.
FORELØBIG OPGØRELSE.

10. MAJ 1988-IMI KALAALLIT NUNAANNI FOLKETINGIMUT QINERSINEQ, INERNERUGALLARTOQ.

GENERAL ELECTIONS IN GREENLAND ON MAY 10, 1988. PROVISIONAL RESULTS.

Kommuner Kommunet	Afgivne stemmer - Taasinerit						Vælgere i alt Qinersisut katillugit	Stemmeprocent Taasineq pctinngorlugu
	Atassut	Siumut	Inuit Ataqatigiit	Isittup Partii-a	Ugyldige Atorsinnaanngitsut	I alt Katillugit		
Nanortalik	360	587	179	65	111	1.302	1.904	68,4
Qaqortoq	464	771	302	25	68	1.630	2.535	64,3
Narsaq	422	397	172	29	45	1.065	1.643	64,8
Ivittuut	101	3	5	1	19	129	215	60,0
Paamiut	377	452	150	44	39	1.062	1.871	56,8
Nuuk	1.787	1.772	1.070	213	291	5.133	9.191	55,8
Maniitsoq	708	609	189	49	63	1.618	2.792	58,0
Sisimiut	729	813	258	79	70	1.949	3.527	55,3
Kangaatsiaq	222	163	59	44	19	507	809	62,7
Aasiaat	683	401	425	67	85	1.661	2.648	62,7
Qasigiannguit	313	285	93	34	59	784	1.191	65,8
Ilulissat	696	659	177	00	99	1.711	3.158	54,2
Qeqertarsuaq	149	133	110	8	34	434	789	55,0
Uummannaq	265	421	183	23	20	912	1.816	50,2
Upernavik	297	289	123	20	43	772	1.432	53,9
Avanersuaq	84	146	60	7	7	304	593	51,3
Tasiilaq	390	402	45	23	101	961	1.830	52,5
Ittoqqortoormiit	68	105	15	4	31	223	357	62,5
I ALT KATILLUGIT	8.115	8.408	3.615	815	1.204	22.157	38.301	57,8

Kilde: Rigsombudsmanden i Grønland.
Source: The High Commissioner in Greenland.

Najoqqutaq: Kal. Nun. Rigsombudsmandi.

English Translation to Tables